KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

73

1960

JÄLKIMMÄINEN OSA

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON JULKAISEMA

HELSINKI 1963

Paasipaino, Helsinki 1963

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
3. Palkkalautakunta	1
4. Kiinteistöhallinto	19
Kiinteistölautakunta	19
Kiinteistövirasto	62
Asuntotuotantokomitea	74
Asunnonjakotoimikunta	75
5. Hankintatoimisto	77
6. Järjestelytoimisto	82
7. Koulutustoimikunta	91
8. Huoltokassa	93
9. Tilastotoimisto	94
10. Kaupunginarkisto	99
11. Leski- ja orpoeläkekassa	104
12. Ulosottovirasto	106
13. Rakennustarkastustoimisto	113
14. Holhouslautakunta	115
15. Huoneenvuokralautakunnat	116
16. Palotoimi	118
17. Huoltotoimi	131
18. Lastensuojelu	160
19. Työnvälitys	190
20. Oikeusaputoimisto	207
21. Urheilu- ja retkeilytoiminta	210
22. Väestönsuojelu	221
23. Asutuslautakunta	225
24. Raittiuslautakunta	227
25. Nuorisotyö	230
26. Ammattioppilaslautakunta	236
27. Kotitalouslautakunta	238
28. Kaupunginkirjasto	241
29. Kaupunginmuseo	257
30. Musiikkilautakunta	262
31. Yleiset työt	265
32. Liikennelaitos	289
33. Satamahallinto	314
34. Teurastamo	339
35. Elintarvikekeskus	350
36. Puutavara- ja polttoainetoimisto	355
37. Keskuspesula	359
Hakemisto	362

3. Palkkalautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Palkkalautakunnan kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna. Puheenjohtajaksi valittiin edelleen varat. Tapani Virkkunen ja varapuheenjohtajaksi lakit.lis. Georg Ehrnrooth. Kaupunginhallituksen edustajana oli teollisuus- ja rakennustoimen johtaja Hjalmar Krogius.

Lautakunnan kokoukset päätettiin pitää perjantaisin klo 16.30 lautakunnan toimiston huoneistossa (22. 1. 69 §, 23. 9. 1 412 §). Kesäaikana ja eräiden pyhäpäivien vuoksi muutettiin kokousaikoja tilapäisesti (27.5. 783 §, 16.12. 1 824 §, 30.12. 1901 §).

Lautakunnan kokouksen pöytäkirja ja toimistopäällikön päätösluettelo päätettiin pitää yleisön nähtävänä kokouspäivää seuraavana kymmenentenä päivänä (22. 1. 68 §).

Neuvotteluvaltuudet ym. Palkkalautakunta päätti määrätä apul. toimistopääll. Olavi Kaattarin toimimaan puh.joht. Virkkusen ja toimistopääll. Salmion ohella kaupungin neuvottelijana aloitettavissa kuoppakorotusneuvotteluissa (22. 4. 596 §).

Vs. sihteeri Juha Keso määrättiin toimimaan puh.joht. Virkkusen, toimistopääll. Salmion ja apul. toimistopääll. Kaattarin ohella kaupungin neuvottelijana käytävissä kuoppakorotusneuvotteluihin liittyvissä, toimistovirkoja koskevissa palkkaneuvotteluissa (30. 9. 1 453 §).

Merkittiin tiedoksi palkkalautakunnan käytössä olevien tilien asemaa koskevat tiedotukset, ratkaisemattomien asiain luettelo ym.

Käsiteltiin kysymystä ohjeiden antamisesta kaupungin neuvottelijoille työehtoja palkkasopimusneuvottelujen jatkamiseksi. Palkkalautakunta päätti panna asian pöydälle (29. 4. 631 §).

Toimisto. Palkkalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että lautakunnan toimistoon palkattaisiin työsopimussuhteeseen diplomi-insinöörin tutkinnon suorittanut sekä työntekijöiden palkkaukseen kuuluvissa ja erityisesti urakkahinnoitteluun liittyvissä kysymyksissä riittävän kokemuksen saanut toimihenkilö enintään 33. palkkaluokan loppupalkan mukaisella palkkauksella. Tätä toimenpidettä perusteltiin sillä, että työntekijöiden palkkauksia tarkistettaessa oli erityistä huomiota kiinnitettävä urakoiden hinnoitteluun, sillä valtaosa kaupungin työehtosopimuksen piiriin kuuluvista töistä tehdään urakalla. Eri laitoksissa urakoiden antamisessa, hinnoittelussa ym. noudatetut menettelytavat ja perusteet vaihtelivat huomattavasti, mikä johtui osittain siitä, että urakkahinnoittelu oli eräs vaikeimpia palkkaukseen liittyviä kysymyksiä. Kaupungin taholta ei ollut riittävästi kiinnitetty huomiota urakkahinnoittelijoiden koulutukseen, mitä puutetta voitaisiin koettaa poistaa palk-

kaamalla mainittua tehtävää varten toimihenkilö palkkalautakunnan toimistoon. Lähinnä hänelle kuuluisi työnjohdon (insinöörien ja mestareiden) kouluttaminen urakkahinnoittelu- ja muissa työehto- sekä palkkasopimuksen soveltamiseen kuuluvissa kysymyksissä (25. 2. 325 §). Sen jälkeen kun kaupunginhallitus oli 17. 3. myöntänyt määrärahan em. insinöörin palkkaamiseen ja tätä tarkoittava ilmoitus oli ollut sanomalehdissä, tuli toimeen kolme hakijaa, joista ketään ei kuitenkaan voitu pitää sopivana. Lautakunta päätti julistaa toimen uudelleen haettavaksi (6. 5. 653 §, 13. 5. 717 §, 20. 5. 762 §). Myöhemmin palkkalautakunta kuitenkin päätti esittää kaupunginhallitukselle, että tämä muuttaisi em. päätöstään sikäli, että lautakunta oikeutettaisiin palkkaamaan ko. tehtävään myös sellainen henkilö, jolla ei ole diplomi-insinöörin tutkintoa, mutta jolla muuten on erityisen ansiokas käytännöllinen kokemus työntekijäin palkkaukseen ja erityisesti urakkahinnoitteluun liittyvissä kysymyksissä (19. 8. 1 211 §).

Sittemmin palkkalautakunta päätti julistaa toimen haettavaksi noudattaen seuraavalla tavalla määriteltyä pätevyysvaatimusta: Teknillisssä opistossa suoritettua insinöörintutkintoa pidetään suotavana, mutta muunlaisenkin pätevyyden omaava voi tulla kysymykseen, mikäli hänellä on riittävän laaja kokemus urakkahinnoittelusta ja työntekijöiden palkkaukseen liittyvistä kysymyksistä (4. 11. 1 623 §).

Viransijaisena toimivan siht. Juha Keson viransijaiseksi määrättiin sihteeri Väinö Heinikainen ajaksi 11. 5.—4. 6. oikeutettuna saamaan viran mukaiset palkkaedut (6. 5. 668 §).

Apulaistoimistopäällikön virkaan päätettiin nimittää siht. Olavi Kaattari 1.1. 1961 korkeintaan v:n 1961 loppuun saakka. Leski- ja orpoeläkekassan 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan nimitettiin Gertrud Tammio ajaksi 1.1.—5.3.1961 sekä 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Irja Alakoski 1.1.—31.3.1962 väliseksi ajaksi, työaika neljä tuntia päivittäin (30.12. 1 887 §).

Apul. toimistopääll. Kaattarille myönnettiin virkavapautta sihteerin virasta apulaistoimistopäällikön viran hoitamista varten enintään v:n 1961 loppuun saakka ja hovioik. ausk. Juha Keso määrättiin viransijaisena hoitamaan 32. palkkaluokan vakinaisen sihteerin virkaa 1.1.1961 lukien enintään v:n 1961 loppuun saakka (30.12. 1 888 §).

Talousarviopääll. Erkki Linturille myönnettiin ero tp. sihteerin virasta 1.1.1961 lukien (30.12. 1 889 §).

Hyväksyttiin toimistossa suoritetusta ylityöstä aiheutuneet laskut (15. 1. 35 §, 13. 5. 712 §, 5. 8. 1 124 §, 11. 11. 1 649 §).

Palkkalautakunnan toimiston henkilökunnasta yhdelle viranhaltijalle myönnettiin oikeus asua kaupungin hallinnollisen alueen ulkopuolella.

Palkkalautakunta päätti eräistä toimistoa koskevista asioista, kuten työsuhteisen toimistoapulaisen ja lähetin sijaisen palkkaamisesta ym. (27. 5. 793 §, 23. 6. 949 §, 5. 8. 1 129 §, 21. 10. 1 568 §).

Toimistopääll. Salmiolle myönnettiin oikeus toimia sairaalaliittojen neuvottelukunnan asiamiehenä kertomusvuoden loppuun saakka (3. 6. 837 §).

Henkilökortiston pitoa koskevat ohjeet. Kaupunginhallitus oli 6. 10. 1949 vahvistanut henkilökortiston pitoa koskevat ohjeet ja kokemukset ko. ohjeiden noudattamisesta olivat eräissä tapauksissa olleet myönteiset. Oli kuitenkin todettu, ettei sanottuja ohjeita kaikissa virastoissa ja laitoksissa noudatettu, mikä oli aiheuttanut han-

kaluuksia, viivästymisiä jopa virheellisyyksiäkin asioiden käsittelyn yhteydessä. Palkkalautakunta päättikin esittää kaupunginhallitukselle, että tämä antaisi tarvittavat täydennysohjeet virastoille ja laitoksille, jotta ko. kortiston pito paremmin vastaisi tarkoitustaan (15.1. 51 §).

Viranhaltijain ja työntekijäin yleiset palkankorotukset. Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestö oli tehnyt esityksen, että viranhaltijain ja työsopimussuhteessa olevien kuukausipalkkaisten työntekijäin palkkoja korotettaisiin elinkustannusten nousua vastaavasti kertomusvuoden alusta lukien 3 000 mk kuukaudessa. Kunnallisvirkamiesyhdistys oli tehnyt vastaavanlaisen esityksen ehdottaen, että kaupungin viranhaltijain ja heihin verrattavien peruspalkat korotettaisiin 1. 1. alkaen 3.5 % ja että työaika lauantaisin lyhennettäisiin 15. 5.—15. 9. välisenä aikana siten, että se päättyisi klo 12. Palkkalautakunta päätti Kaupunkiliiton suositukseen perustuen esittää kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuustolle edelleen esitettäväksi, että kaupungin viranhaltijain peruspalkkoja ja eläkkeellä olevien eläkkeitä korotettaisiin 3 % 1. 1. 1960 lukien sekä että työsopimussuhteessa kuukausipalkalla olevien toimihenkilöiden ja työntekijäin palkat ja eläkkeet tarkistettaisiin noudattaen soveltuvin osin ko. viranhaltijoita koskevia määräyksiä (14. 4. 558 §).

Opettajien palkkasuhdekomitean mietintö. Kaupunginhallitus oli 5. 12. 1959 asettanut komitean tutkimaan mm. kansakoulujen nais- ja miesopettajien palkkojen yhtenäistämistä sekä selvittelemään vtt Leivo-Larssonin ja Voipion aloitteita. Palkkalautakunnan esittelijä huomautti, että em. komitean mietinnössä asiantuntijalausuntojen mukaan todetaan, että poikaoppilaiden hallinta kansakoulussa on yleensä vaativampaa kuin tyttöjen, josta syystä opetus poikaluokilla muodostuu raskaammaksi kuin tyttöluokilla. Komitea ei katsonut, että olisi kohtuullisuus- tai tarkoituksenmukaisuussyiden perusteella aihetta muuttaa kaupunginvaltuuston 15. 4. 1959 päättämää kansakoulunopettajien palkkausjärjestelmää, jonka mukaisesti poika- ja tyttöluokkien opettajien palkkauksessa on 5 %:n palkkausero ja että korkeampaan palkkaukseen ovat sukupuoleen katsomatta oikeutetut kaikki poika- ja sekaluokilla toimivat opettajat. Komitean käsitys opetustyön vaativuudesta eri luokilla vastasi sitä lausuntoa, jonka palkkalautakunta oli antanut 22. 11. 1958 ja jossa todettiin, että esitys rakentui samapalkkaisuusperiaatteelle, sillä kansakoulunopettajille esitetyt palkkaluokat eivät olleet, kuten aikaisemmin osittain oli ollut asian laita, riippuvaisia opettajan sukupuolesta, vaan työn vaativuudesta. Esittelijä ehdottikin, että lautakunta yhtyisi komitean mietinnössä esitettyyn kantaan, mutta palkkalautakunta päätti lausuntonaan kaupunginhallitukselle ilmoittaa kansakoulunopettajien palkkaukseen nähden, että tyttöluokkien opettajien palkat olisi järjestettävä yhdenmukaisiksi poika- ja sekaluokkien opettajien palkkauksen kanssa (12. 8. 1 163 §, 26. 8. 1 238 §).

Kaupunginkirjaston tuntipalkkaisten työsopimussuhteessa olevien virkailijoiden käyttäminen viransijaisuustehtävissä. Kaupunginkirjasto oli esittänyt ja sille oli myönnetty usein määrärahoja käytettäväksi sijaisten palkkaamiseen sairauslomaja muissa virkavapaustapauksissa. Sijaismääräykset olivat usein aivan lyhytaikaisia, muutaman päivän tai viikon kestäviä ajanjaksoja. Sijaisiksi oli tällöin määrätty enimmäkseen kirjaston palveluksessa olevia tuntipalkkaisia työsopimussuhteessa olevia virkailijoita. Sijaisuuden loputtua, jonka ajan he ovat virkasuhteessa, he palasivat jälleen työsuhteeseen ja tällaisia siirtymisiä saattoi saman virkailijan kohdalla

olla vuodessa kymmeniä. Tämä oli aiheuttanut hankalia pulmia vuosilomien ja vuosilomakorvausten määräämisessä sekä ikälisä- ja eläkelaskelmissa, varsinkin uuden vuosilomalain tultua voimaan toukokuun alusta. Näitä hankaluuksia voitaisiin välttää, jos kirjaston tuntipalkkaiset virkailijat määrättäisiin suorittamaan poissaolevien tehtäviä, ilman että heidät määrättäisiin virkasuhteessa palveleviksi viransijaisiksi. Kirjaston taholta oli kuitenkin ilmoitettu, että tällainen järjestely edellyttäisi jossain määrin suurempia määrärahoja tuntipalkkaisten palkkaamiseen, koska ko. ajoilta palkat tulisivat kirjaston maksettaviksi, eikä niihin voitaisi anoa sijaismäärärahoja palkkalautakunnalta. Koska tämä seikka ei kuitenkaan merkinnyt kaupungin kokonaistalousarviossa mitään lisäystä, päätti palkkalautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että kirjaston talousarvioon varattaisiin v:ksi 1961 tarvittava määräraha ko. tarkoitukseen (10. 6. 848 §, 23. 6. 948 §).

Henkilökohtaisen palkanlisän suorittaminen takautuvasti. Lääninoikeus oli 6. 10. 1959 hyväksynyt toim.apul. Nanny Kohvakan valituksen henkilökohtaisen palkanlisän maksamisesta siinä muodossa, että lääninoikeus oli velvoittanut kaupungin suorittamaan Kohvakalle hänen virastaan tulevan palkkauksen lisäksi henkilökohtaisen lisän 1. 1. 1955 lukien voimassa olleiden 21. ja 25. palkkaluokkien mukaisten palkkausten välisenä erotuksena, kuitenkin ottaen huomioon ko. ajalta ehkä jo suoritetut henkilökohtaiset palkanlisät. Kaupunginhallitus oli valittanut päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen pyytäen lääninhallituksen päätöstä kumottavaksi. Perusteena oli valitukselle ollut palkkalautakunnan aikaisemmin asiasta antamat lausunnot, joiden mukaan Kohvakan nauttima henkilökohtainen palkanlisä voimassa olleiden määräysten mukaan oli sitä mukaa pienenevä kuin hänen vakinaista palkkaustaan nostettiin ja tämän tultua sille tasolle, että se saavutti aikaisemman palkkauksen + henkilökohtaisen lisän, vm. lisä oli häviävä. Korkein hallinto-oikeus oli pyytäessään lausuntoa valituksen johdosta tiedustellut, mikä vaikutus asiassa oli kaupunginhallituksen 12. 2. 1959 tekemällä seuraavalla päätöksellä: »1. Niissä tapauksissa, joissa viranhaltija eri syistä on virkasäännön 11 §:n 2 kohdan perusteella siirretty hoitamaan toista virkaa, jonka palkkaus on hänen entisen virkansa palkkausta alempi, on viranhaltijalle maksettava peruspalkka, ikälisät sekä indeksi- ja tasokorotukset entisen viran palkkauksen perusteella. Kuoppakorotukset, jotka tehdään entiseen virkaan, eivät vaikuta henkilökohtaiseen lisään. Uudelle viralle myönnetyt kuoppakorotukset pienentävät vastaavasti henkilökohtaista lisää.» Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että sen jälkeen kun tämä päätös oli tehty, esiintyi jossakin määrin epäselvyyttä siitä, oliko sitä sovellettava myös niihin viranhaltijoihin, jotka ennen päätöksen tekoa jo oli siirretty sen tarkoittamalla tavalla alempipalkkaiseen virkaan sekä päätöstä aikaisempaan aikaan nähden että senjälkeiseen aikaan. Tällöin omaksuttiin kuitenkin tulkintaan nähden sellainen kanta, että päätöksellä ei ensinkään ollut takautuvaa vaikutusta ja toiseksi, että päätöstä oli sovellettava vain niihin siirtoihin, jotka oli tehty mainitun kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen. Näin ollen oli katsottu, ettei myöskään toim.apul. Kohvakan tapauksessa yhtä vähän kuin muissakaan hänen tapaukseensa rinnastettavissa tapauksissa ollut sovellettava em. kaupunginhallituksen päätöstä. Tämän kannan mukainen lausunto päätettiin antaa kaupunginhallitukselle edelleen korkeimmalle hallinto-oikeudelle esitettäväksi (8. 4. 542 §).

Sairaalalääkärien palkkioiden periminen yksityispaikoilla hoidetuilta potilailta.

Kivelän sairaalan apulaisylilääkäri Peltola oli tiedustellut, oliko lääkäri oikeutettu itse perimään hänelle kuuluvat lääkärinpalkkiomaksut sellaisissa tapauksissa, joissa asiamiestoimisto oli ilmoittanut, että niitä ei valvottaisi kaupungin toimesta konkurssivalvonnan yhteydessä. Kaupunginlakimies oli pyydetyssä lausunnossaan ilmoittanut asian johdosta seuraavaa: kaupunginvaltuuston 8. 6. 1958 hyväksymien sairaalan lääkärien palkkausmääräysten 4b kohdassa mainitaan, että ao. lääkäri on oikeutettu velkomaan yksityispaikallaan hoitamaltaan potilaalta palkkion suorittamistaan toimenpiteistä. Koska kuitenkin lisäksi määrätään, että lääkärille tulevat maksut suoritetaan sairaalan kautta, eivät lääkärit yksipuolisesti ilman kaupungin suostumusta ja ko. päätöksen muuttamista voi ryhtyä perimään palkkiota yksityispotilaaltaan. Jos ko. lääkärinpalkkiot jostakin syystä jäävät suorittamatta, on asiamiestoimiston käsityksen mukaan tämä palkkio katsottava yksityisoikeudelliseksi saatavaksi. Tämän vuoksi kaupunki ei ole ko. palkkioihin nähden asianomistaja eikä voi ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin palkkioiden perimiseksi ilman ao. lääkärin valtuutusta. Mitä tulee siihen kysymykseen, onko kaupunki velvollinen lääkärin valtuutuksen nojalla ryhtymään oikeudellisiin perimistoimenpiteisiin palkkion jäätyä suorittamatta, on todettava, että em. kaupunginvaltuuston päätös ei sisällä mitään tätä tarkoittavaa määräystä. Tämän vuoksi ja koska mainitut palkkiot ovat puhtaasti yksityisoikeudellisia saatavia, on katsottava, ettei kaupunki ole velvollinen ryhtymään oikeudellisiin toimenpiteisiin, vaan suorittamatta jätettyjen palkkioiden periminen jää ao. lääkärin omaksi asiaksi. Palkkalautakunta päätti antaa lausuntonsa asiasta yhtyen edellä selostettuun käsitykseen (23. 9. 1 406 §).

Palkkojen maksun ajankohta. Puutavara- ja polttoainetoimisto oli tehnyt esityksen, että sen henkilökunnan palkat maksettaisiin joka kuukauden 15 p:nä. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että puutavara- ja polttoainetoimiston henkilökunta ei ole virkasäännön alaista, vaan se kuuluu ns. kuukausipalkkaisiin, työsopimussuhteisiin toimihenkilöihin. Esitys joka tarkoitti sitä, että palkanmaksuaika siirrettäisiin kuukauden lopusta sen puoliväliin, koski ainoastaan Helsingissä toimivan toimiston henkilökunnan palkanmaksua, eikä tarkoittanut toimiston alaista muuta henkilökuntaa, josta pääosa toimi Heinolan sahalla. Kaupungin palveluksessa oli yli 1 300 työsopimussuhteessa olevaa kuukausipalkkaista toimihenkilöä ja palkanmaksu näille oli virastojen ja laitosten ilmoituksen mukaan varsin kirjava. Toiset saivat palkkansa kuukauden lopussa, toiset samanaikaisesti viranhaltijain kanssa, siis 14 p, ja toisille maksettiin palkka kaksi kertaa kuukaudessa. Näin ollen ja varsinkin, kun ko. toimihenkilö- ja työntekijäryhmää koskeva työehtosopimus oli parhaillaan palkkalautakunnan toimistossa neuvottelujen kohteena, ei ollut syytä ryhtyä muuttamaan mainittua palkanmaksutapaa. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa puutavara- ja polttoainetoimistolle, ettei sen esitys toistaiseksi antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin (5. 2. 177 §).

Palkkioiden ja palkkojen korottamisesta palkkalautakunta antoi lukuisia lausuntoja kaupunginhallitukselle. Mm. seuraavia palkkioita ehdotettiin korotettaviksi jäljempänä mainittuihin määriin: kansakoulujen elokuvatoiminnan johtajan ja kirjastosihteerin 22 600 mk/kk (23.6. 936–938 §), suomenkielisen työväenopiston taloudenhoitajan 28 000 mk/kk (30.9. 1 443 §), holhouslautakunnan osapäivätyössä olevan toimistoapulaisen 21 000 mk/kk ja vahtimestarin 15 000 mk/kk (7.10. 1 475 §) sekä Kustaankartanon vanhainkodin urkurin palkkio 7 750 mk/kk (7.10. 1 468 §).

Viranhaltijain oikeus asua kaupungin rajojen ulkopuolella. Helsingin Kunnallisvirkamiesyhdistys oli tehnyt esityksen, missä huomautettiin siitä, että kaupunginhallituksen 27. 2. 1958 tekemän päätöksen mukaan kaupungin virkoja täytettäessä on etusija annettava sellaisille hakijoille, jotka asuvat kaupungin alueella, mikäli he muuten täyttävät vaadittavat pätevyysehdot. Tätä päätöstä oli tulkittu siten, että asuntopulan takia naapurikunnissa asuvat kaupungin viranhaltijatkin voitiin sivuuttaa virkoja täytettäessä. Tällainen tulkinta ei yhdistyksen mielestä ollut oikein. Päinvastoin olisi etusija aina annettava kaupungin omille viranhaltijoille, mikäli he muuten täyttävät pätevyysvaatimukset. Kaupunginhallitus oli pyytäessään lausuntoa eo. esityksestä pyytänyt samalla lausuntoa virkasäännön 13 §:n mahdollisesta muuttamisesta korkeimman hallinto-oikeuden 10. 6. 1959 antaman päätöksen johdosta. Tässä päätöksessä oli käsitelty viranhaltijan velvollisuutta asua siinä kunnassa, jonka palveluksessa hän on ja lausuttu julki periaate, ettei kunnan viranhaltijaa voida estää vapaasti valitsemasta asuinpaikkaansa. Tästä voitiin vetää se johtopäätös, että esim. naapurikunnassa asuminen ei saanut olla esteenä kunnan viranhaltijalle hänen nimittämisessään ylempään virkaan. Jos sellainen viranhaltija, joka jo on kaupungin palveluksessa, sivuutetaan tai asetetaan huonompaan asemaan sen johdosta, että hän asuu kaupungin rajojen ulkopuolella, on katsottava, että kaupunginhallituksen ko. päätöksen tulkinta on väärillä raiteilla ottaen huomioon mainitusta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä ilmenevät periaatteet. Näin ollen tulisi kyseistä kaupunginhallituksen päätöstä tulkita varovaisesti ja pitäen silmällä sitä, ettei jo kaupungin palveluksessa olevia viranhakijoita asumispaikkansa perusteella aseteta huonompaan asemaan kuin muita hakijoita. Virkasäännön mahdolliseen muuttamiseen nähden olisi otettava huomioon, että sen 13 §:n määräyksen pohja, ratio legis, on siinä, että viranhaltijan asumispaikan tulee olla sellainen, ettei siitä ole haittaa hänen virkatehtäviensä suorittamiselle. Tähän liittyy läheisesti luontoisetusäännössä oleva määräys velvollisuudesta asua virka-asunnossa. Näin ollen tuntuisi perustellulta ja lainmukaiselta, että myöskin määräys, jonka tarkoituksena on estää viranhaltijan asuminen niin kaukana virantoimituspaikastaan, että se haittaa virantoimitusta, saisi sijansa virkasäännössä. Määräys olisi muotoiltava niin, että sen tarkoitus kävisi ilmi paremmin kuin entisestä sanamuodosta. Lausunto kaupunginhallitukselle päätettiin antaa edellä olevan mukaisesti (19. 2. 266 §).

Työehtosopimukset. Tuntipalkkaisten työntekijäin työehtosopimuksen irtisanomisajan jatkamisesta oli käyty neuvotteluja. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen, jonka mukaan irtisanomisaikaa jatketaan 14. 4. saakka. Myöhemmin kun neuvotteluja edelleen oli käyty, päätettiin hyväksyä irtisanomisajan jatkaminen 30. 4. 1960 saakka (25. 3. 460 §, 14. 4. 569 §). Kaupunkiliiton antamien suositusten perusteella oli kaupungin ja Kunnantyöntekijäin Keskusjärjestön välillä käydyissä neuvotteluissa 19. 5. päästy tulokseen, josta neuvottelijat olivat yksimielisiä. Huomattava muutos aikaisempaan sopimukseen verraten tapahtui siinä suhteessa, että työehtosopimuksen määräykset tulivat tästä alkaen koskemaan myöskin työttömyystöissä olevia. 7 §:n 5. kohtaan oli otettu määräys palkan maksamisesta kolmelta nimetyltä arkipyhältä. Sanamuotonsa puolesta tämä poikkesi Kaupunkiliiton suosituksesta sikäli, että II pääsiäispäivän sijasta sopimukseen oli otettu helatorstai sekä myöskin arkipyhäkorvauksen määräämisperusteen suhteen, joka neuvottelijain saavuttaman tuloksen nojalla tapahtuisi vuosilomia varten lasketun kes-

kimääräisen päiväpalkan mukaisesti. Palkkalautakunta oli hyväksynyt neuvottelutuloksen ja päätti lähettää työehtosopimustekstin kaupunginhallitukselle hyväksymistä ja kaupunginvaltuustolle esittämistä varten sekä samalla esittää, että mikäli valtuuston päätös tehdään kertomusvuoden helatorstain jälkeen, mainitulta arkipyhältä suoritettaisiin siitä huolimatta työehtosopimuksen 7 §:n 5. kohdan mukainen korvaus (20. 5. 763 §, kunn. as. kok. n:o 59).

Rinnan työehtosopimusneuvottelujen kanssa oli käyty palkkahinnoittelua koskevia neuvotteluja. Sen sisällön lisäksi käsiteltiin myös palkkahinnoittelun rakenteen muutosta koskevaa kysymystä. Ohjetuntipalkkoja sovittiin korotettavaksi Kaupunkiliiton suosituksen mukaisesti. Korotus oli 3 %:n suuruinen eräiden ammattimiesten palkkausta lukuun ottamatta, joiden osalta kaupunki suostui suurempiin korotuksiin. Palkkalautakunta päätti hyväksyä kaupungin sekä Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön kesken sovitun kaupungin työntekijäin palkkahinnoittelun pöytäkirjan liitteenä olevan sanamuodon mukaisena. Samalla palkkalautakunta päätti, että kaupungin ja mainitun keskusjärjestön kesken tehdyn työehtosopimuksen alaisille työntekijöille suoritetaan takautuvana palkankorotuksena todellisten työtuntien mukaisesti 7 mk tunnilta 1. 1. 1960 alkaen siihen saakka, jolloin uusi palkkahinnoittelu tulee voimaan ja että urakkahinnat korotetaan Kaupunkiliiton suosituksen mukaisesti 3 %:lla palkkahinnoittelun voimaantulosta alkaen (6. 5. 665 §, 27. 5. 792 §, kunn. as. kok. n:o 60).

Maataloustyöntekijäin ammattiosasto oli sanonut irti työehtosopimuksen päättymään 30.4. Uuden sopimuksen solmimista silmällä pitäen oli tehty useita muutosehdotuksia. Nämä koskivat mm. työajan muuttamista yleisen kaupungin työehtosopimuksen mukaiseksi, eräiden ylityökorvausten korottamista, ohjetuntipalkkojen korottamista ja aikatyölisän suorittamista 10 %:n suuruisena sekä eräiden muiden lisien maksamista. Käydyissä neuvotteluissa oli sovittu, että työaika pysytetään entisellään lukuun ottamatta lauantai- ja aattopäivien työaikaa, joka sovittiin yleisen työehtosopimuksen alaisten työntekijäin työajan mukaiseksi. Palkkaus sovittiin Kaupunkiliiton suosituksen mukaisesti 3 %:n korotusta noudattaen. Myös sovittiin, että arkipyhiltä maksetaan maataloustyöntekijöille palkka samoin kuin muillekin kaupungin työntekijöille. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen ja kaupungin sekä Maataloustyöntekijäin ammattiosaston kesken solmitun työehtosopimuksen tekstin neuvotteluissa sovitun sanamuodon mukaisena sekä lähettää sen kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi. Samalla päätettiin esittää, että maataloustyöntekijöille suoritettaisiin taannehtivana palkankorotuksena 1.1.1960 alkaen todellisilta työtunneilta 7 mk ja että ns. arkipyhien palkka maksettaisiin myös kertomusvuoden helatorstailta ja II helluntaipäivältä (3.6. 836 §, kunn.as.kok. n:o 67).

Sukellusalan uuden työehtosopimuksen soveltaminen kaupungin töissä. Suomen Rakennusteollisuusliitto ja Suomen Sukeltajain Liitto olivat 2.5. tehneet uuden sukellusalan työehtosopimuksen, joka oli astunut voimaan 1.5. lukien. Kaupungin työntekijäin voimassa olevan työehtosopimuksen mukaan maksetaan niissä kaupungin töissä, joita ei ollut mainittu kaupungin ja työntekijäin välillä voimassa olevassa palkkahinnoittelussa, vastaavissa tai niihin verrattavissa töissä yksityisillä aloilla kulloinkin voimassa olevien sopimusten mukainen palkka. Mikäli ko. palkoissa tapahtuu muutoksia kaupungin työehtosopimuksen voimassaoloaikana, otetaan

muutetut palkat käytäntöön kaupungin töissä samasta ajankohdasta lukien, josta ne ovat tulleet voimaan yksityisillä aloilla. Kaupungin työehtosopimus oli tullut voimaan 4.6.1960. Aikaisemmassa työehtosopimuksessa ko. palkkoja koskeva määräys oli kuitenkin ollut samanlainen. Sukellusalan uuden työehtosopimuksen 10 §:n perusteella tulivat sukellusalan palkat olemaan täyden ammattitaidon omaavalle sukeltajalle tuntipalkkana 445—520 mk riippuen palkan suuruus ammattitaidosta, työn laadusta ja työpaikan sijainnista. Lyhytaikaisissa töissä, joissa työsuhde kesti enintään 4 viikkoa, maksettiin sukeltajalle lisäpalkkaa seuraavasti: 1—4 viikon ajalta vastaavasti 5 750 mk, 4 600 mk, 2 875 mk ja 1 450 mk viikolta. Mainitut sukeltajan palkat koskivat sukellustyötä 0—10 m:n syvyydessä. Jos sukellussyvyys oli 10—15 m, maksettiin lisää 400 mk päivältä, 15—20 m:n syvyydessä 800 mk päivältä. Mainittuihin palkkoihin ei sisältynyt sukellusvälineistä maksettavaa työvälinekorvausta. Palkkalautakunta päätti vahvistaa sukellusalan töissä noudatettavat palkat edellä olevan mukaisiksi sekä määrätä tarkistukset tulemaan voimaan sen palkanmaksukauden alusta lukien, joka oli alkanut 1.5. taikka ensiksi sen jälkeen. Päätös oli lähetettävä tiedoksi ao. virastoille ja laitoksille (15.7. 1 029 §).

Kuorma-autotaksan tarkistaminen. Rakennusviraston ja Kuorma-autojen Tilauskeskusyhdistyksen kesken oli käytyjen neuvottelujen pohjalla tehty uusi sopimus työehtosopimuksen ulkopuolella olevien, omaa autoaan ajavien (ns. laskuautot) autonkuljettajien taksasta. Uuden sopimuksen johdosta, jossa tuntimaksuja oli alennettu n. 5 %, palkkalautakunnan toimesta oli käyty neuvotteluja Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestön kanssa vastaavanlaisesta tarkistuksesta työsopimussuhteisten, omalla autolla kaupungin työssä olevien autonkuljettajien taksan tarkistamisesta. Käydyissä neuvotteluissa oli sovittu uudesta alennetusta taksasta, joka oli tarkoitus ottaa käytäntöön 1.1.1961 alkaen. Maksuluokissa I—V entiset, v. 1958 vahvistetut maksut olivat vaihdelleet 554 mk/t – 884 mk/t. Uudet tuntimaksut sen sijaan olivat vastaavasti suuruudeltaan 540 mk:sta — 870 mk:aan. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen ja ilmoittaa uudet taksat ohjeeksi kaikille kaupungin laitoksille (16.12. 1 823 §).

Eräiden kaupungin laitosten työsääntöjen hyväksyminen. Sen jälkeen kun palkkalautakunta oli alustavasti hyväksynyt keskuspesulan, satamarakennusosaston ja liikennelaitoksen työsäännöt, ne lähetettiin lausunnon antamista varten ao.laitoksen lautakunnalle (12.2. 222 §, 19.2. 260 §, 22.4. 594 §, 3.6. 829 §, 2.9. 1 280 §, 9.9. 1 302 §, 4.11. 1 627 §, 25.11 1 718 §).

Satamien työntekijäin ylityökorvausten suorittaminen. Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain keskusjärjestö oli pyytänyt satamalautakunnalta, että varastoimis- ja laiturihuolto-osastolla palvelevien työntekijäin ylityökorvaukset maksettaisiin kuten ennenkin, eli klo 24 jälkeen jatkuvasta ylityöstä 100 %:lla korotettuna siitä huolimatta, että palkkalautakunta oli ko. korvausten maksuperusteista annetun ohjeen mukaan esittänyt toisenlaista menettelyä. Satamalaitoksessa oli mainitunlainen käytäntö ollut vallalla jo Helsingin Makasiini Osakeyhtiön ajoista saakka. Satamalautakunta oli puoltanut vanhan käytännön sallimista. Palkkalautakunta käsitteli asiaa, mutta pani sen pöydälle, koska kaupunginhallitus oli 29.4. päättänyt asian satamalautakunnan esittämällä tavalla. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että em. päätös koski arkipyhänä suoritettua vastaavaa satamalaitoksen työtä, ja periaatteessa on väärin korvata eräille kaupungin viran-

haltijoille arkipyhänä suoritettu työ virkasäännöstä poikkeavasti. Sataman palvelun joustavuutta pidettiin kuitenkin siksi painavana perusteena asiassa, että satamalaitoksen ehdotusta kaksinkertaisen palkan maksamisesta arkipyhinä saatettiin puoltaa. Yksistään mainitun kaupunginhallituksen päätöksen perusteella ei satamalaitosta kuitenkaan voitu katsoa oikeutetuksi maksamaan vuorokauden vaihtumisen jälkeen suoritetusta työstä ylityökorvausta esittämällään tavalla. Sen esitys oli kuitenkin työn korvaamisessa täysin vastaava ko. arkipyhätyön kanssa, mistä syystä palkkalautakunta ehdotti, että ko. työtä vuorokauden vaihtumisen jälkeen ei käsiteltäisi lainkaan ylityönä, vaan ylimääräisenä varustamoiden tilaamana ja maksamana työnä, joka korvattaisiin työntekijöille laskun perusteella ja satamalaitos toimisi tällöin vain välittäjänä. Asianomainen työn tilaaja olisi tällöin myös velvollinen suorittamaan tarvittavat veronpidätykset sekä lapsilisä- ja kansaneläkemaksut (22.4. 581 §, 29.4. 612 §).

Sunnuntaityökorvauksen laskemisperusteet. Kuntien Konemestarit -yhdistys oli pyytänyt palkkalautakunnan toimenpiteitä oikean menettelyn aikaansaamiseksi asiassa, joka koski konemestarien vuosilomapalkan laskemista. Yhdistys oli huomauttanut siitä, että virkasäännön mukaan sunnuntaina suoritetusta työstä maksettiin viranhaltijalle kuukausipalkasta erillinen korvaus. Koska vuosiloman pituus laskettiin työpäivissä ja ko. loma oli myönnettävä täysin palkkaeduin, katsoi yhdistys, että kolmivuorotyötä tekevät konemestarit saivat lain edellyttämää määrää vähemmän palkkaa, kun heille ei sunnuntaityöstä maksettu kaksinkertaista palkkaa. Palkkalautakunnan taholta mainittiin annetussa lausunnossa, että sunnuntaina tehdyn työn korvaaminen kuukausipalkkaisille tapahtui eri tavoin kuin tuntipalkkaiselle työntekijälle. Tuntipalkkainen työntekijä ei sunnuntailta saa mitään palkkaa, ellei hän ole työssä. Kuukausipalkkainen sen sijaan saa saman kuukausipalkan eri kuukausina riippumatta siitä, montako sunnuntaita kuukaudessa on ja mikäli hän on työssä sunnuntaisin, maksetaan hänelle kuukausipalkan lisäksi erillinen korvaus, jonka suuruus on kuukausipalkkaa laskuperusteena käyttäen laskettu yksinkertainen tuntipalkka. Kaksinkertaista tuntipalkkaa hän ei voi saada, koska kuukausipalkan sinänsä on jo katsottava sisältävän yhden yksinkertaisen tuntipalkan eli perustuntipalkan myös sunnuntaityöstä. Tämä käsitys oli useaan kertaan vahvistettu työneuvoston eri ratkaisuilla. Siten oli siis vuorokonemestareille kuten muillekin maksettu sunnuntaityökorvaus laillisin perustein (3.6. 816 §).

Kuntien Konemestarit -yhdistys oli lähettänyt palkkalautakunnalle palkkausasiaansa koskevan kirjelmän. Yhdistyksen kanssa käytyjen neuvottelujen johdosta palkkalautakunta totesi, että jatkotoimenpiteet asiassa suoritetaan yleisen kuoppatarkistuksen yhteydessä (16.6. 910 §, 23.6. 959 §).

Sähköasemien ja vesilaitoksen päivystys. Teollisuuslaitosten lautakunta oli tehnyt esityksen kaupunginhallitukselle sähköasemien päivystyksen korvaamisesta varallaololla. Kaupunginhallitus oli 27.5. oikeuttanut sähkölaitoksen tarvittaessa korvaamaan sähköasemien päivystyksen varallaololla siten, että siihen saatiin määrätä sähköasemilla ja niiden välittömässä läheisyydessä asuvien käyttö- ja ylläpitohenkilökuntaan kuuluvia korkeintaan kuusi henkilöä samanaikaisesti ja siten, että varallaolokorvaus määräytyy päivystystyön järjestelystä kaupungin virastoissa annetun kaupunginvaltuuston 27.11.1946 tekemän päätöksen 1 b ja 3 b kohtien mukaisesti. Palkkalautakunta päätti päivystysmääräysten 3 b kohdan perusteella vahvis-

taa esityksessä tarkoitetussa varallaolopäivystyksessä asemamestarin päivystyskorvaukseksi murtoluvun ½. Lisäksi palkkalautakunta päätti todeta, että työsuhteessa olevien osalta korvauksen suuruus määräytyy sanottujen päivystysmääräysten 1 b ja työaikalain alaisten viranhaltijain osalta 2 b kohdan mukaisesti (15.7. 1 066 §, v:n 1946 kunn. as. kok. s. 362).

Teollisuuslaitosten lautakunta oli ilmoittanut, että kaupunginhallitus oli 10.3.ja 27.5. tekemillään päätöksillä oikeuttanut sähkölaitoksen järjestämään 3-vuorotyön edellyttämät työvuorot sekä tarvittaessa osittain korvaamaan sähköasemien päivystystä varallaololla. Lautakunta esitti, että myös säännöllistä 2-vuorotyötä tekevät viranhaltijat rinnastettaisiin mainittuihin 3-vuorotyötä tekeviin sähkömestareihin ym. Palkkalautakunta päätti puoltaa esitystä (21.10. 1 541 §).

Vesilaitos oli ilmoittanut, että kaupunginhallituksen 24.4.1958 tekemän päätöksen jälkeen vesilaitoksen jakelupäivystys oli muodostunut sellaiseksi, että yöllä klo 24—6 välillä ei ollut päivystäjää. Kun kuitenkin vuotohälyytyksiä saattui tällekin ajalle, esitti vesilaitos, että jakelupäivystyksen tehostamiseksi varallaoloaikaa muutettaisiin niin, että päivystys käsittäisi koko työajan ulkopuolisen ajan. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan puoltaa em. esitystä (21.10. 1 542 §).

Erikoisammattimieslisän maksaminen eräille vesilaitoksen ja Hanasaaren höyryvoimalaitoksen työntekijöille. Vesilaitoksen Vanhankaupungin vedenpuhdistuslaitoksella oli työssä vastuunalaisessa asemassa viisi laitosmiestä, joista kukin vastasi oman erikoisalansa työsuorituksista sekä laitteiden huollosta ja korjauksesta. Mainittuja työntekijöitä ei heidän tehtäviensä luonteen vuoksi voitu sitoa urakkatyöhön, koska huolto- ja korjaustyöt oli tehtävä kiireellisyysjärjestyksessä. Näin ollen heidän ansiotasonsa, huolimatta siitä, että he toimivat kärkimiehinä, saattoi jäädä pienemmäksi kuin vähemmän ammattitaitoisten työntekijöiden, koska näille voitiin järjestää urakkatöitä. Vesilaitos esitti, että mainituille viidelle työntekijälle saataisiin maksaa ns. erikoisammattimieslisää. Palkkalautakunta oli eräissä tapauksissa aikaisemmin myöntänyt eräille vesilaitoksen ja sähkölaitoksen työntekijöille sanotunlaista lisäpalkkaa. Myöskin tässä tapauksessa palkkalautakunta päätti ilmoittaa vesilaitokselle, että sen esityksessä mainituille erikoisammattityöntekijöille, puusepäntöissä toimivaa työntekijää lukuun ottamatta, voitiin suorittaa palkkasopimuksen 12 §:n 7. kohdassa mainittua erikoisammatittyöntekijän lisää enintään 45 % ohjetuntipalkasta laskettuna. Lisän lopullinen suuruus oli kuitenkin määrättävä laitoksessa kunkin miehen kohdalla erikseen suoritettavan harkinnan mukaan (26.2. 303 §).

Sähkölaitos oli esittänyt, että Hanasaaren vedenkäsittelylaitoksen hoitajalle saataisiin maksaa 25 %:n erikoisammattimieslisää siltä ajalta, kun hän toimii vedenkäsittelylaitoksen hoitajana ottaen huomioon tämän työn vaativuuden ja vastuullisuuden. Palkkalautakunnan taholta todettiin, että voimassa olevan palkkahinnoittelun 2 §:n 17. kohdan mukaan voitiin teollisuuslaitosten, liikennelaitoksen ja palolaitoksen tuntipalkalla työskenteleville, vastuunalaisessa asemassa oleville erikoisammattityöntekijöille palkkalautakunnan suostumuksella maksaa palkkaa, joka vähintäin 25 %:lla tai enintäin 45 %:lla ylitti ao. ohjetuntipalkan. Täten korotettuun palkkaan sisältyivät työntekijälle mahdollisesti kuuluvat kärkimieslisä ja aikatyölisä. Nyt tehtyyn esitykseen nähden todettiin, että Hanasaaren höyryvoimalaitoksen vedenkäsittelylaitoksen hoitajan tehtäviä oli ilmeisesti pidettävä sellaisina, joiden hoitajalle voitiin suorittaa erikoisammattimieslisää. Näin ollen sähkölaitokselle

päätettiin ilmoittaa, että ko. 25 %:n suuruista lisää saatiin suorittaa höyryvoimalaitoksen vedenkäsittelylaitoksen hoitajana kulloinkin toimivalle ammattimiehelle siltä ajalta, jolloin hän suoritti mainittuja erikoistehtäviä (15.7. 1 040 §).

Talonmiesten viikkolevon järjestelyä koskevat ohjeet. Palkkalautakunta päätti lähettää virastoille ja laitoksille tiedoksi 2.9. annetun asetuksen tekstin talonmiehen työtä tekevän viikkolevosta. Koska oli osoittautunut tarpeelliseksi antaa asian johdosta lähempiä ohjeita, päätti palkkalautakunta lähettää kaikille virastoille ja laitoksille ko. yksityiskohtaiset ohjeet sekä samalla kumota 5.10.1948 talonmiesten, talonmieslämmittäjien ja lämmittäjien sunnuntaityökorvauksista antamiensa ohjeiden 1) kohdan (23. 9. 1 410 §, 30. 9. 1 451 §, 11. 11. 1 666 §, kunn. as. kok. n:o 90).

Virkojen perustaminen, järjestely ym. Palkkalautakunta antoi lukuisia lausuntoja, jotka koskivat uusien virkojen perustamista, virkojen uudelleenjärjestelyä, vakinaistamista, virkanimikkeitten muuttamista jne. Uusien virkojen perustamisen yhteydessä palkkalautakunta esitti vain käsityksensä ehdotetun palkkaluokan sopivuudesta puuttumatta muutoin viran perustamisen tarpeen arvioimiseen. Edelleen annettiin palkankorotusanomuksista useita lausuntoja kaupunginhallitukselle.

Virkojen täyttäminen. Virastot ja laitokset esittivät useissa tapauksissa virkojen täyttämistä niitä haettavaksi julistamatta. Yleensä palkkalautakunta suostui anomuksiin sillä ehdolla, että virkaan valittiin se henkilö, joka oli hoitanut virkaa tilapäisenä (18.3. 413 §, 1.4. 500 §, 8.4. 537 §, 14.4. 565 §, 26.8. 1 240 §).

Oikeus virassa pysymiseen eroamisiän saavuttamisen jälkeen myönnettiin 5 henkilölle. Eräässä tapauksessa palkkalautakunta antoi kaupunginhallitukselle lausunnon oikeudesta virassa pysymiseen eroamisiän saavuttamisen jälkeen (14.10. 1 529 §).

Oikeus sivutoimen hoitamiseen myönnettiin 90 viranhaltijalle. Joissakin tapauksissa palkkalautakunta eväsi sivutoimiluvan (1.4. 499 §).

Konekirjoituslisiä myönnettiin 42 viranhaltijalle, konekirjanpitolisiä 33:lle ja pikakirjoituslisiä 13 viranhaltijalle.

Kaupunginvaltuuston v. 1956 ja 1957 tekemien päätösten perusteella päätettiin konekirjoitus- ym. lisiä korottaa 3 % 1.5. lukien (14.4. 567 §).

Vanhojen ammattimiesten siirtämistä aputöihin koskeva asia. Helsingin Talorakentajat -yhdistys oli ilmoittanut, että sen tietoon oli tullut tapauksia, joissa paikallinen työnjohto oli määrännyt aputöihin sellaisia ammattimiehiä, jotka olivat kymmeniä vuosia tehneet ammattitöitä ja olivat siihen vieläkin kykeneviä, vaikka työvauhti oli vähentynyt. Tällaista menettelyä ei pidetty oikeana työntekijää kohtaan, koska hänen eläkkeensä lasketaan kolmen viimeisen vuoden ansion perusteella ja eläke näin alenee asianomaisen olematta itse siihen syypää. Yleisten töiden lautakunta oli maininnut, että kun rakennustyömailla työnpuutteen vuoksi oli jouduttu työehtosopimuksen puitteissa siirtämään ammattimiehiä toisiin töihin, ei tämä tarkoittanut sitä, että yksinomaan vanhempia ammattimiehiä olisi siirretty aputöihin. Ja mikäli näin oli tapahtunut, ei siirtäminen aiheuttanut heidän eläke-etuihinsa minkäänlaisia huononnuksia. Kaupungin työntekijäin eläkesäännön 11 §:n mukaan oli sellaisella yli 10 v työskennelleellä työntekijällä, joka mm. sairauden tai heikontuneen terveyden vuoksi oli jouduttu siirtämään huonommin palkattuun työhön, oikeus

saada eläkkeensä aikaisemmassa työssä maksetun keskimääräisen ansion perusteella. Tiedossa ei ollut yhtään tapausta, jossa työntekijä eläkettä määrättäessä olisi joutunut kärsimään mainitunlaisen siirron johdosta. Koska anojayhdistyksen esitys perustui virheelliseen käsitykseen eläkesäännöstä, esitti palkkalautakunta lausunnossaan, ettei anomuksen tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin (26.8. 1 241 §).

Luontoisetukorvauksia vahvistettiin kertomusvuoden aikana lukuisissa tapauksissa. Kodinhoitajien luontoisetukorvausten määräämisestä annettiin lausunto kaupunginhallitukselle (15.1. 29 §, 22.1. 99 §, 4.11. 1 624 §).

Puhelimet. Palkkalautakunta teki kertomusvuoden aikana useita päätöksiä, jotka koskivat virkapuhelimen asentamista, siirtämistä ym. (15.2. 181 §, 11.3. 382 §, 1.4. 489 §, 25.11. 1 737 §). Useiden viranhaltijain, kuten kätilöjen, kotisairaanhoitajien ym. asuntoihin hankituista osuuspuhelimista kaupunki suoritti vuosineljännesmaksut. Korvauksena oman puhelimen käyttämisestä virkatehtävissä suoritettiin kaupungin puolesta vuosineljännesmaksut sekä enintään 225 puhelun maksut vuosineljänneksittäin (25.2. 299 §, 19.8. 1 200–1 202 §).

Myöskin kahdelle työsopimussuhteessa olevalle talonmiehelle hankittiin kaupungin puhelin, koska tätä pidettiin tarpeellisena talojen hoidon kannalta (26.2. 327 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto asiasta, joka koski eräiden urheiluja retkeilytoimiston viranhaltijain ja työntekijäin velvollisuutta suorittaa taannehtivasti puhelumaksut puhelimista, jotka oli muutettu virastopuhelimiksi (11.3. 384 §).

Rakennusviraston puhtaanapito-osaston hiekoituspäivystykseen osallistuville viidelle autonkuljettajalle saatiin hankkia kaupungin osakepuhelin, josta asianomaisen itse tuli suorittaa neljännesvuosi- ja puhelumaksut (18.11. 1 691 §).

Kiinteistölautakunnan esitys kaupunginagronomin virkapuhelimen muuttamisesta virastopuhelimeksi hylättiin, koska ko. viranhaltijalla oli jo sellainen virkapaikallaan (26.2. 305 §).

Luontoisetuvastikkeiden vahvistaminen. Palkkalautakunta päätti 22.1.1960 vahvistaa virka-asunnoista perittävän neliömetrikorvauksen 165 mk/kk entisen määrän oltua 140 mk/kk. Tämä oli laskettu siten, että tilastotoimiston vuokralaskennan perusteella ilmoittama yleinen keskivuokra, joka oli todettu 206 mk:ksi m^2:ltä kuukaudessa, oli alennettu 20 %. Luontoisetusäännön 8 §:n 1. kohdan mukaan palkkalautakunta määrää virka-asuntojen neliömetrikorvauksen siten, että tilastotoimiston ilmoittamaa keskivuokraa alennetaan enintään 30 %. Luontoisetuvuokrat oli 403 asunnon osalta laskettu uudelleen. Asunnoittain suoritettujen laskelmien mukaan oli keskimääräinen neliömetrikorvaus 145: 20 (kertoimien tulo = 0.88). Nousu oli n. 18 %. Uuden vuokrankorotuksen jälkeen luontoisetusäännön mukainen maksimiraja (= peruspalkan neljännes) ylitettiin 107 virka-asunnon kohdalla eli 26.55 % (aikaisemmin 64 ja 15.88 %). Uudet korvaukset vahvistettiin 1.3. lukien (22.1. 101 §, 12.2. 219 §).

Sähköasemilla asuvien sähkömestarien vuokravastike. Palkkalautakunta oli pyytänyt selvitystä mainittujen sähkömestarien virka-asunnoista. Teollisuuslaitosten lautakunta oli ilmoittanut, että pyrkimyksenä oli ollut asuntojen järjestäminen asemarakennuksessa osalle aseman henkilökuntaa, jotta häiriötapauksissa olisi nopeasti saatavissa asiantuntevaa apua. Päivystysjärjestelmää uusittaessa oli samalla harkittu, miten asemilla olevat asunnot olisi jaettava käyttöhenkilökunnalle,

jotta vikatapausten selvittelyssä päästäisiin parhaaseen tulokseen. Tällöin oli päädytty siihen, että asunnot olisi varattava virka-asunnoiksi asemamestareille, yliasentajille ja lomittaville sähkömestareille. Palkkalautakunta päätti vahvistaa vuokravastikkeeksi virka-asunnoista niissä tapauksissa, jolloin ao. viranhaltijalle suoritetaan päivystystyön järjestelystä kaupungin laitoksissa tehdyn päätöksen edellyttämää, vähintään murtolukuun ½ kohoavaa varallaolokorvausta, käyvän vuokran vähennettynä 10 %:lla (15.7. 1 068 §).

Eräiden asuinhuoneistojen vuokrien tarkistus. Teollisuuslaitosten lautakunta oli tehnyt esityksen, joka koski eräiden asuinhuoneistojen vuokrien tarkistusta. Myöskin sähköasentaja Malmström oli kirjelmässään huomauttanut siitä, että kiinteistölautakunta oli jälleen 1.2. korottanut vuokria siitä huolimatta, että ko. asuntojen hallintaoikeuteen kuului velvollisuus osallistua kaikkien sähkö- ja kaasuverkostossa esiintyvien häiriöiden korjaamiseen laitosten määräysten mukaan myös varsinaisen virka- ja työajan jälkeen. Mainittu lautakunta oli huomauttanut siitä, että kaasu- ja sähkölaitoksen toiminnan turvaamisen kannalta olisi työsuhteessa olevien toimihenkilöiden ja työntekijöiden määrääminen tiettyyn asuntoon yhtä tärkeätä kuin viranhaltijoiden määrääminen virka-asuntoon. Näin ollen olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta myös työsuhteessa olevia toimihenkilöitä ja työntekijöitä voitaisiin määrätä asumaan kaupungin hallinnassa oleviin asuntoihin samoin edellytyksin kuin viranhaltijoita ja että tällöin sovellettaisiin luontoisetukorvauksen suuruisia vuokria. Palkkalautakunta päätti asian johdosta esittää kaupunginhallitukselle, että tämä tekisi periaatepäätöksen, jonka mukaan teollisuuslaitosten lautakunnan kirjelmässä tarkoitetuissa päivystystapauksissa voitaisiin työsuhteessa olevalle toimihenkilölle tai työntekijälle antaa työsuhteeseen sidottu asunto, josta palkkalautakunta päättäisi yksityistapauksittain, noudattaen soveltuvin osin viranhaltijain luontoisetusäännön vastaavia määräyksiä sekä että palkkalautakunnan tulisi määrätä vuokravastikkeen suuruus samoin kuin pitää tarvittavia luetteloita näistä asunnoista (5.8. 1 112 §).

Uuden *työntekijäin vuosilomalain* voimaantulon aiheuttamat toimenpiteet. Laki työntekijäin vuosilomasta oli vahvistettu 30.4.1960. Koska tämä uusi laki useissa kohdin muutti voimassa ollutta työntekijäin vuosilomalakia, jouduttiin kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin kertomusvuoden vuosilomia myönnettäessä tekemään poikkeuksia aikaisemmasta menettelystä. Myöskin olisi virkasääntöä ja työntekijäin vuosilomasääntöä vastaavasti muutettava, koska nämä säännöt ao. kohdiltaan rakentuivat tähän asti voimassa olleen vuosilomalain periaatteille. Mainitut sääntöjen muutokset eivät kuitenkaan olleet heti tehtävissä, minkä vuoksi palkkalautakunta päätti kiertokirjeellä lähettää kaikille lauta- ja johtokunnille, virastoille ja laitoksille ohjeet uuden työntekijäin vuosilomalain soveltamisesta (6.5. 667 §, kunn. as. kok. n:o 40).

Vuorokonemestarien vuosilomien järjestely. Kuntien Konemestarit -yhdistys oli ilmoittanut, että sähkölaitos oli asettunut sille kannalle, että 25 työpäivää pitemmän loman saavien, vuorotyössä olevien konemestarien loma-aika voidaan heitä kuulematta sijoittaa osittain muuhunkin kuin varsinaiseen lomanantokauteen. Tällöin he eivät pääse nauttimaan vuosilomasta edes 25 vrk:n yhtäjaksoista lomaa. Kun yhdistys katsoi, että ainakin virkasäännön mukaan tämä aika tulisi antaa konemestareille yhtenäisenä, oli se pyytänyt kaupunginhallituksen toimenpiteitä asiassa.

Palkkalautakunnan taholta huomautettiin mm., että ko. asiasta oli aikaisemmin käyty epävirallisia neuvotteluja esityksen tehneen järjestön kanssa virkasäännön tulkintakysymyksenä ja tällöin tultu siihen tulokseen, että virkasäännön 37 §:n mukaan ei pitäisi olla estettä sähkölaitoksen omaksumalle lomasuunnitelmalle vuorotyössä olevien konemestarien kohdalla. Virkasäännön mukaan 25 työpäivää pitemmissä lomissa tämän ajan ylittävä osa saadaan antaa viranhaltijan suostumuksettakin muuna kuin yleisenä lomanantokautena, mikäli tällainen järjestely on viran hoidon kannalta tarkoituksenmukaista. Kun sähkölaitos oli nyt järjestänyt lomat siten, että kolmen viikon pituinen osa tulisi joka tapauksessa annettavaksi varsinaisena lomanantokautena, ei sähkölaitoksen lomajärjestelyä voitu pitää kohtuuttomana. Lausunnossa kaupunginhallitukselle päätettiin esittää edellä selostettu kanta asiassa (6.5. 664 §, 13.5. 721 §).

Ohjeiden antaminen vuosilomaetujen myöntämisestä eräille työsopimussuhteessa palveleville, työehtosopimuksen ulkopuolella oleville. Palkkalautakunnan esittelijä oli ehdottanut, että kaupunginhallitukselle tehtäisiin esitys ohjeen antamisesta siitä, että työehtosopimuksen ulkopuolella olevalle henkilökunnalle, joka palkataan työsopimuksin, on vuosiloma määrättävä työntekijäin vuosilomasäännön mukaisesti. Palkkalautakunnassa tehtiin ehdotus, että eräissä poikkeustapauksissa voitaisiin ko. lomasäännön perusteita ylittäen myöntää enintään kuukauden loma, milloin se harkitaan painavista syistä välttämättömäksi. Samalla oli ehdotettu työntekijäin vuosilomaetujen lisäämistä, niin että ne tulisivat samoiksi kuin viranhaltijoilla. Asia oli ollut vt Saastamoisen tekemän aloitteen johdosta esillä jo v. 1958, jolloin oli katsottu, ettei lomasäännön muuttamiseen ollut aihetta, koska työntekijäin lomasääntö oli eräässä kohden jopa viranhaltijain lomasääntöä edullisempi. Koska ehdotettua kuukauden enimmäisrajaa oli pidettävä asiallisena, oli esittelijä muuttanut aikaisempaa ehdotustaan siten, että vuosilomaoikeus em. henkilöille yleensä oli sovittava määräytyväksi kaupungin työntekijäin vuosilomasäännön mukaisesti, mutta yksityistapauksissa voitaisiin ao. lautakunnille tai vastaaville elimille antaa oikeus myöntää säännön mukaista lomaa pitempi loma, enintään kuitenkin yksi kuukausi (12.2. 203 §, 26.2. 301 §).

Vuosilomapalkan määräytyminen yli vuoden kestäneen sairausloman jälkeen. Rakennusvirasto oli pyytänyt palkkalautakunnan lausuntoa mm. siitä, mikä palkka olisi maksettava työntekijälle, joka oli ollut sairaana koko lomanmääräytymisvuoden. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että kaupungin vuosilomasäännön 5 §:n 2.) kohdan mukaan lasketaan sairauslomasta aiheutunut työstä poissaolo työssäolon ajaksi siinäkin tapauksessa, että loma on kestänyt kauemmin kuin työntekijäin vuosilomalaissa on säädetty. Mainitun työntekijän vuosiloman pituus määräytyi siis siten kuin hän olisi ollut koko vuoden työssä. Sen sijaan kysymys siitä, kuinka suuri palkka oli maksettava mainitulle työntekijälle, oli hankalampi ratkaistava. Vuosilomalain mukaan oli työntekijälle suoritettava vuosilomapalkkana jokaiselta lomapäivältä lomanmääräytymisvuoden ansion perusteella laskettu keskimääräinen päiväpalkka, joka saatiin siten, että työssäolon ajalta maksettu palkka jaettiin niiden päivien lukumäärällä, joina työntekijä lomanmääräytymisvuonna oli ollut työssä. Kun sairauslomakorvausta ei vuosilomalain tarkoittamassa mielessä voitu pitää palkkana, ei ko. työntekijälle tämän mukaisesti kuuluisi maksaa lainkaan palkkaa vuosilomalta. Tällaista tulkintaa tuskin kuitenkaan voitaisiin pitää vuosiloma-

lain hengen mukaisena. Kaupungin työntekijäin vuosilomasäännön mukaan maksetaan vuosiloman ajalta palkka niin, että sairaudesta aiheutuvan, yli 12 kk kestävän loman ajalle sattuva vuosilomapalkka maksetaan saman suuruisena kuin sairauslomapalkka. Tämäkään ei antanut vastausta eo. kysymykseen, koska asianomainen oli saanut ensin täyden palkan, sitten 2/3 ja lopuksi 1/2 palkasta. Koska vastaavanlaisia muitakin tapauksia saattaisi esiintyä, päätti palkkalautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että tämä hankkisi Kaupunkiliiton välityksellä työneuvoston lausunnon vuosilomapalkan määräytymisestä niissä tapauksissa, jolloin työntekijä ei lomanmääräytymisvuoden aikana ole saanut lainkaan palkkaa työssäoloajalta, mutta sen sijaan sairauslomakorvausta kaupungin työntekijäin sairaus- ja hautausapusäännön mukaisesti (23.9. 1 408 §).

Lääkärintodistusten vaatiminen eräissä sairauslomatapauksissa. Kunnallisvirkamiesyhdistys oli esittänyt, että kun yleinen sairausvakuutusjärjestelmä parhaillaan oli suunnitteilla, olisi pahimmat haitat palkansaajien kannalta poistettava väliaikaisratkaisulla mm. siinä suhteessa, että olisi annettava määräys lääkärintodistuksen vaatimisesta vasta kolmen päivän sairastamisen jälkeen tai että kaupunki korvaisi todistuksen hankkimisesta aiheutuvat kulut. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että voimassa olevien määräysten mukaan sairaudesta, joka on aiheuttanut päivää lyhyemmänkin poissaolon, olisi hankittava lääkärintodistus, eli siis aina kun syynä on ollut sairaus. Käytännössä oli kuitenkin melko laajasti omaksuttu sellainen menettely, että vasta kolmea päivää pitempien sairauslomien takia vaadittiin lääkärintodistus. Sellaista määräystä, jolla nimenomaan vahvistettaisiin jokin määräaika, jonka jälkeen vasta vaaditaan lääkärintodistus, olisi arveluttava, koska tästä saattaisi aiheutua sellainen käsitys viranhaltijain keskuudessa, ettei tällaista poissaoloa sen paremmin valvottaisi ja siitä niin ollen voisi aiheutua pahakin epäkohta. Määräysten tästä seikasta puuttuessa oli aina mahdollisuus vaatia epäilyttävissä tapauksissa lyhyestäkin poissaolosta lääkärintodistus. Näiden kustannusten korvaamista ei pidetty aiheellisena niin kauan kun viranhaltijain lääkintähuoltoa ei yleisesti ollut järjestetty. Lausunto kaupunginhallitukselle päätettiin antaa edellä olevan mukaisesti (3.6. 817 §).

Irtisanoutumisen peruuttaminen. Kaasulaitoksen palveluksessa ollut autonkuljettaja Henrik Sarlin oli irtisanoutunut toimestaan 15.1., koska hän luuli tovereittensa vainoavan häntä. Seuraavan maaliskuun aikana hän joutui hoidettavaksi mielisairauden takia. Sarlinin vaimo anoi miehensä irtisanoutumisen peruuttamista, kun oli todettu, että tämä jo vuoden alusta lähtien oli potenut mainittua sairautta ja oli edelleen sairausloman tarpeessa. Kaasulaitos ei ollut puoltanut ko. anomusta, vaan katsoi, että Sarlin menetti erotessaan oikeutensa sairausavustukseen. Lääkärintodistusten tarkastaja oli lausunnossaan maininnut, ettei asiapapereiden perusteella voitu asettaa epäilyksenalaiseksi, etteikö Sarlin jo silloin olisi ollut mielisairas, kun hän sanoutui irti työpaikastaan. Näin ollen häntä ei silloin voitu pitää oikeustoimikelpoisena, mistä syystä palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle ilmoittaa, että Sarlin oli 15.1. lähtien oikeutettu työntekijäin sairausapusäännön mukaiseen sairauslomaan ja että hänen irtisanoutumistaan oli pidettävä pätemättömänä (15.7. 1 051 §).

Äitiysloma-ajan palkkaedut. Kaupunginkirjaston tuntipalkkainen kirjastoapulainen Lea Karhama oli ollut kaupunginkirjaston palveluksessa yhtäjaksoisesti 15.8.

1956 alkaen hoitaen useita viransijaisuuksia, joista viimeinen kirjastoamanuenssin sijaisuus alkoi 6.9.1959 ja loppui 30.6.1960. Sijaisuusaikana hänellä alkoi synnytysloma 22.6., joka päättyisi määräysten mukaisesti 13.9. Koska hänen viransijaisuutensa loppui 30.6., oli syntynyt epäselvyyttä siitä, millä perusteella hänelle maksettaisiin palkka 1.7. alkaen. Koska ko. henkilö aikoi synnytysloman jälkeen palata takaisin kaupunginkirjaston palvelukseen, oli palkkalautakunnan taholta katsottu, että hänellä oli pysyväisluontoinen työsuhde toistaiseksi. Tähän oli kuitenkin huomautettava, että koska Karhama ei voinut olla yhtä aikaa sekä työsuhteessa että virkasuhteessa kaupunkiin, olisi hänelle tullut myöntää kirjaston taholta palkaton loma ko. viransijaisuuden hoitamista varten. Näin ollen olisi kirjastonjohtajan ryhdyttävä toimenpiteisiin mainitun palkattoman loman myöntämiseksi Karhamalle, jonka loma loppuisi sijaisuuden loppuessa. Tällöin hän oli oikeutettu määräysten mukaiseen synnytyslomaan työntekijäin sairausapusäännön mukaisesti (5.8. 1 096§).

Hesperian sairaalan alilääkäri Isabella v. Bonsdorff oli v. 1959 anonut äitiysloma-ajan palkkaetuja, mutta oli palkkalautakunta tällöin hylännyt anomuksen sillä perusteella, että tri v. Bonsdorffin virkasuhde kaupunkiin oli katkennut 18.4. 1959 (v:n 1959 II osan s. 17). Asianomainen oli uudistanut anomuksensa ja sairaalalautakunta oli antanut lisäselvityksen, jonka mukaan tri v. Bonsdorffin siihen asti hoitamaan virkaan valittu sijainen ryhtyi sitä hoitamaan vasta 1.9.1959 lukien. Tri v. Bonsdorffin sijaisuusmääräys oli annettu siinä muodossa, että hänet oli määrätty hoitamaan apulaislääkärin virkaa, kunnes virka hakuteitse täytetään ja virkaan valittu ryhtyy sitä hoitamaan, kuitenkin korkeintaan 3 kk:n ajaksi. Mikäli virkaan valittu lääkäri olisi ruvennut sitä heti 18.4.1959 hoitamaan, olisi tri v. Bonsdorffin virkamääräys selvästi loppunut tänä ajankohtana. Nyt tapahtui kuitenkin siten, että kun virkaan valittu ei voinut sitä heti ruveta hoitamaan, otettiin sijaiseksi tällöin avoimeksi tulleeseen virkaan kolmas lääkäri, tri Suominen. Jos tri v. Bonsdorffin viransijaisuusmääräyksen olisi todettu tällöin jatkuneen edelleen, mutta hänen sijaisekseen olisi nimenomaan määrätty tri Suominen, ei Bonsdorffin virkasuhde kaupunkiin olisi katkennut. Palkkalautakunta huomautti kaupunginhallitukselle antamassaan lausunnossa, että mikäli katsotaan kohtuulliseksi, ottaen huomioon tri v. Bonsdorffin verraten pitkä aikaisempi palvelus kaupungilla, korjata tilanne äitiysloman asettamia edellytyksiä vastaavaksi, olisi sairaalalautakuntaa kehoitettava toteamaan tri v. Bonsdorffin virkasuhteen jatkuneen 18.4.1959 lähtien edelleen ja toteamaan niin ikään tri Suomisen tulleen määrätyksi tri v. Bondorffin sijaiseksi hänen äitiysloma-ajakseen. Näillä edellytyksillä palkkalautakunta puolsi anomuksen hyväksymistä (5.8. 1 095 § 7.10. 1 467 §).

Virkavapautta täysin palkkaeduin myönnettiin 122 viranhaltijalle. Palkatonta virkavapautta myönnettiin 194 tapauksessa sekä osapalkkaista virkavapautta 51 tapauksessa. Myönnetyn osapalkan suuruus saattoi vaihdella 20—70 %:iin asianomaisen viranhaltijan huoltovelvollisuudesta riippuen.

Sairauslomasijaisten palkkaamiseen käytetty määräraha, yhteensä 2 682 690 mk, jakaantui eri laitosten ja virastojen kesken seuraavasti:

	mk		mk
Nuorisotyölautakunta	39 550	Kaupunginkirjasto	2 376 660
Kotitalouslautakunta	138 255	Kaupunginorkesteri	128 225

Jatkettua sairaslomaa myönnettiin 30 tapauksessa. Samalla anojalle tavallisesti ilmoitettiin, että mikäli hän uudelleen vielä anoisi sairauslomaa, tulisi hänen esittää selvitys paranemismahdollisuuksistaan (7.10. 1 476 §).

Viransijaisuuspalkkioita muun syyn kuin sairauden takia myönnettiin kertomusvuonna tarkoitukseen varatusta 3 042 982 mk:n suuruisesta määrärahasta virastoille, laitoksille ym. seuraavasti:

	mk		mk
Palkkalautakunta	10 115	Hesperian sairaala	70 475
Neuvolatoimisto	830 192	Nikkilän sairaala	49 695
Kotisairaanhoitotoimisto	277 550	Tuberkuloositoimisto	77 965
Kouluterveydenhoito-osasto	150 060	Laakson sairaala	5 410
Suomenkielisten kansakoulujen kasvatusneuvola	4 815	Malmin sairaala	98 440
Terveydellisten tutkimusten laboratorio	21 735	Tervalammen työlaitos ja maatila	2 360
Marian sairaala	403 630	Lastenhuoltolaitokset	78 405
Auroran sairaala	346 960	Kähertäjäkoulu	5 680
Kivelän sairaala	206 340	Poikien ammattikoulu	268 360
		Lastentarhat laitoksineen	31 450
		Kaupunginkirjasto	103 345

Eläkkeitä myönnettiin kertomusvuonna 512. Myönnettyjä eläkkeitä oikaistiin tai korjattiin 27. Kaupunginhallitukselle annettiin 41 eläkeasiaa koskevaa lausuntoa, näistä neljä koski leskieläkkeitä. Myönnetyn eläkkeen peruuttaminen tapahtui yhden kerran. Leskieläkkeitä myönnettiin 130 ja kasvatusapua 52 tapauksessa.

Hautausapua, mihin tarkoitukseen palkkalautakunnan toimiston käytettäväksi oli varattu 13 mmk, myönnettiin yhteensä 11 021 185 mk.

Ikälisät, jotka sisältyivät palkkalautakunnan toimistopäällikön päätösluetteloon, käsittivät useita tuhansia tapauksia kertomusvuonna. Virkasäännön 22 §:n mukaisen erivapauden perusteella myönnettäviä ikälisäasioita käsiteltiin palkkalautakunnassa useita ja myöskin lukuisissa harkinnanvaraisissa tapauksissa palkkalautakunta myönsi ikälisän ao. viranhaltijalle oikeuttaen hänet lukemaan hyväkseen joko kokonaan tai osittain muualla palveltuja aikoja. Ikälisiä koskevia lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle neljä.

Neuvotteluoikeudet. Helsingin Kunnanteknikot ja Työnjohtajat oli anonut neuvotteluoikeutta, mutta palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle ehdottaa, että tämä puolestaan esittäisi sosiaaliministeriölle anomuksen hylättäväksi. Kantaansa lautakunta perusteli sillä, että erilaisten teknillisten virkojen osalta neuvotteluoikeus oli jo viidellä erikoisjärjestöllä, joten teknillisen henkilöstön edut olivat neuvotteluoikeuslain tarkoittamassa mielessä tulleet riittävästi valvotuiksi. Sitä paitsi oli tähän astinen käytäntö selvästi osoittanut, että neuvotteluoikeus oli jo myönnetty liian monelle järjestölle, mistä oli seurauksena, että neuvottelujen käyminen sanan varsinaisessa merkityksessä oli mahdotonta silloin, kun

neuvotteluoikeuden omaavat järjestöt osallistuivat niihin monikymmenlukuisten edustajiensa välityksellä (19.2. 261 §).

Esityksiä. Paitsi edellä eri yhteyksissä mainittuja esityksiä teki palkkalautakunta kaupunginhallitukselle mm. esityksen kouluhallituksen lausunnon pyytämisestä koulukotien opettajien aseman selvittämiseksi (15.1. 26 §).

Lausunnot. Paitsi edellä eri yhteyksissä mainittuja lausuntoja palkkalautakunta antoi kaupunginhallitukselle mm. seuraavia asioita koskevat lausunnot: teollisuuslaitosten eräiden viranhaltijain työajan määrääminen (15.1. 31, 32 §), puhelunvälittäjien työajan yhdenmukaistaminen (5.2. 176 §), sairaaloiden vaatehuoltohenkilökuntaa koskevat uudelleenjärjestelyt (15.1. 33 §), matkakulujen ja ateriakorvauksen suorittaminen kurssien ajalta (19.2. 252 §), traktorinkuljettajien anomus suojapukujen hankkimisesta lumen aurauksessa käytettäväksi (19.2. 264 §), isotooppilaboratorioiden henkilökunnan talvilomat (25.2. 312 §), lastentarhain talousapulaisen nimikkeen muuttaminen keittäjäksi (4.3. 343 §, 11.3. 380 §), virka-asuntojen suuruus- ja laatunormien yhdenmukaistaminen (4.3. 344 §), kansakoulujen metalli- ja luonnonopin työpajojen kaluston hoidon ja veistokaluston hoidon järjestäminen (11.3. 375 §), lääkärinlausunnon antamisen sisällyttäminen koululääkärin virkatehtäviin (1.4. 506 §), ammattiopetuslaitosten uusi ohjesääntö (14.4. 559 §, 22.4. 582 §), virastotyöntekijäin Haapkylän ja Sandbergin sekä Kaarlehdon virkasuhteen järjestely (29.4. 610 §), väkijuomaliikkeen kunnallisen tarkastajan oikeudellisen aseman järjestäminen (6.5. 660 §), korvauksen myöntäminen sairaalain autonkuljettajina toimiville apumiehille (15.7. 1 017 §), 3 %:n korotuksen myöntäminen eräille ruotsinkielisessä työväenopistossa maksettaville palkkioille (15.7. 1 026 §), leipuri-, laborantti- ym. ammattikoulujen perustaminen (15.7. 1 033 §), sammutustyössä surmansa saaneiden palomiesten omaisille maksettava korvaus (5.8. 1 107 §), Kunnallisvirkamiesliiton kirjelmä toimistovirkailijain pätevyysvaatimusluokituksesta (12.8. 1 159 §, 19.8. 1 215 §), viranhaltijain nimikeryhmien vähentäminen ja oikaiseminen (5.8. 1 111 §), satamalaitoksen työntekijän yleislakkoajan merkitseminen palvelustodistukseen (12.8. 1 155 §), ns. vanhaan palkkausjärjestelmään jääneiden kansakoulunopettajien palkkauksen tarkistaminen (12.8. 1 162 §, 19.8. 1 216 §), ohjeet virka-ajan käytöstä eräissä tilintarkastustehtävissä (30.9. 1 425 §), ehdotus rakennusviraston uudeksi organisaatioksi (23.9. 1 399 §, 30.9. 1 432 §, 7.10. 1 480 §), eräiden ammattiopettajien opetusvelvollisuus (30.9. 1 440 §), sairaanhoitohenkilökunnan palkkausjärjestelmän muuttamista bruttopalkkausperiaatteen mukaiseksi tarkoittava aloite (4.11. 1 620 §), keskuspesulan esitys työneuvoston luvan pyytämiseksi ruokailuajan lyhentämiseksi arkisin puoleksi tunniksi (11.11. 1 636 §), tarkastajan virkojen lisäämistä kansakouluissa tarkoittava valtuustoaloite (11.11. 1 669 §, 18.11. 1 686 §), kansakoulujen ohjesääntöehdotus (18.11. 1 693 §), päivärahan suorittaminen Salon B-sairaalan kahdelle sairaala-apulaiselle kurssien ajalta (4.11. 1 631 §), työnvälitystoimiston valtiolle siirtymisen johdosta vapautuvien viranhaltijain sijoittaminen kaupungin muihin virkoihin ym. (21.10. 1 545 §, 25.11. 1 735 §) sekä viranhaltijain kuoppakorotukset ja virkojen nimikemuutokset (18.11. 1 694 §, 25.11. 1 720 §).

4. Kiinteistöhallinto

Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunnan kokoonpano. Kiinteistölautakuntaan kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana dipl.ins. Kaarlo Pettinen, varapuheenjohtajana joht. Toivo Salmio sekä jäseninä varat. Lennart Ahva, kirvesmies Vilho Aittomäki, peltiseppä Yrjö Kivilinna, piirisiht. Ragnar Lönnqvist, kaupp. Leo Mattila, fil.maist. Victor Procopé ja lakit.lis. Arne Öhman (18. 1. 66, 67 §).

Lautakunta määräsi jaostojensa kokoonpanon seuraavaksi: tonttijaoston puheenjohtaja varat. Ahva, varapuheenjohtaja fil.maist. Procopé, jäsen piirisiht. Lönnqvist sekä varajäsenet dipl.ins. Pettinen, lakit.lis. Öhman ja joht. Salmio; maatalous- ja metsäjaoston puheenjohtaja joht. Salmio, varapuheenjohtaja peltiseppä Kivilinna, jäsen dipl.ins. Pettinen sekä varajäsenet lakit.lis. Öhman, kirvesmies Aittomäki ja varat. Ahva; liikennejaoston puheenjohtaja kaupp. Mattila, varapuheenjohtaja piirisiht. Lönnqvist, jäsen fil.maist. Procopé sekä varajäsenet varat. Ahva, joht. Salmio sekä lakit.lis. Öhman; asemakaavajaoston puheenjohtaja dipl. ins. Pettinen, varapuheenjohtaja peltiseppä Kivilinna, jäsenet lakit.lis. Öhman ja joht. Salmio sekä varajäsenet kaupp. Mattila, kirvesmies Aittomäki, fil.maist. Procopé ja piirisiht. Lönnqvist; talojaoston puheenjohtaja lakit.lis. Öhman, varapuheenjohtaja kirvesmies Aittomäki, jäsen kaupp. Mattila sekä varajäsenet fil.maist. Procopé, peltiseppä Kivilinna ja varat. Ahva (18. 1. 68 §).

Lautakunnan ja jaostojen kokoukset. Lautakunnalla oli kertomusvuonna 49 kokousta, tonttijaostolla 32, maatalous- ja metsäjaostolla 9, asemakaavajaostolla 11, liikennejaostolla 23 sekä talojaostolla 18. Lautakunnan pöytäkirjojen pykäläluku oli 2 222, tonttijaoston 497, maatalous- ja metsäjaoston 52, asemakaavajaoston 25, liikennejaoston 173 sekä talojaoston 86.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Kertomusvuonna käsitellyistä asioista mainittakoon seuraavat:

1. Kiinteistöviraston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Ratkaisemattomien asioiden luettelo. Lautakunnan diaariin ennen 1. 7. 1959 merkittyjen, 18. 1. 1960 ratkaisematta olleiden asioiden luettelo tarkastettiin (18. 1. 72 §).

Vakuusasiakirjojen tarkastus. Lautakunta tarkasti kaupungin hallussa olevat myytyjen tonttien maksamatonta kauppahintaa ja rakentamisvelvollisuutta koskevat velkakirjat (27. 12. 2 216 §).

Tilapäisen jaoston asettaminen käsittelemään kaupungin asunto-, tontti- ja maapoliittisia kysymyksiä. Kiinteistölautakunta oli tehnyt ko. asiasta esityksen 14. 11.

(1 926 §). Kaupunginhallituksen päätös (1. 12. 3 183 §), jonka mukaan jaosto sai kokoontua enemmän kuin kolme kertaa, merkittiin tiedoksi. Lautakunta valitsi jaostoon puheenjohtajan ja neljä jäsentä (12. 12. 2 111 §).

Katukorvausten määräämiseksi päätettiin esittää kaupunginhallitukselle kiinteistölautakunnan johtosäännön 2 §:n 19 kohdan muuttamista sekä kiinteistöviraston johtosäännön 6 §:n 5 kohdan kumoamista ja 4 kohdan lisäämistä 29 §:ään. Lisäksi esitettiin, että kaupunkimittausosastoon perustettaisiin 1. 1. 1961 lukien katukorvausinsinöörin virka ja piirtäjän virka sekä että rakennuslain 92 §:n 3 momentissa ja rakennusasetuksen 106 §:ssä tarkoitetun luettelon pitäminen määrättäisiin rahatoimiston tehtäväksi (5. 12. 2 068 §).

Lautakunta päätti merkitä tilin 21 Pl. I. 2 nimikkeeksi »pienehköjen kiinteistöjen ostot ja katualuekorvaukset» ja korottaa talousarvioehdotukseen otetun määrärahan 6 mmk:ksi. Kaupunginhallitukselle ehdotettiin, että v:n 1961 talousarvion tilille 11 Pl.VI.5 otettaisiin rakennuslain 74 §:n 1 mom:n mukaisia pienehköjä korvauksia varten 2 mmk:n suuruinen määräraha, josta lautakunta olisi oikeutettu suorittamaan sanottuja korvauksia, mikäli ne yksityistapauksittain eivät ylitä 500 000 mk (13. 6. 965 §).

Asuntolainat. Asuntolainoja myönnettiin v:n 1959 talousarviossa tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokkaan asuntotuotannon tukemiseen varatuista määrärahoista seuraaville rakennusyrityksille: 40 mmk Asunto Oy. Säästökannel -nimiselle yhtiölle (7. 3. 360 §), 22 mmk Kiinteistö Oy. Tuhkimontie 2:lle, 12 mmk Asunto Oy. Tuhkimontie 7—9:lle, 40 mmk Suomen Farmasiakunnan Eläkekassalle (23. 5. 837 §) sekä 43 mmk Kiinteistö Oy. Kanneltie 4:lle (13. 6. 973 §).

Kertomusvuoden talousarvioon varatuista vastaavista määrärahoista myönnettiin 24 mmk Kiinteistö Oy. Kanneltie 4:lle (13. 6. 973 §, 31. 10. 1 823 §), 52 mmk Fastighets Ab. Botbygrund -nimiselle yhtiölle (8. 8. 1 274 §), 110 mmk Kiinteistö Oy. Klaavuntie 8—10:lle (12. 9. 1 466 §) sekä 60 mmk Asunto Oy. Säästökartanolle (3. 10. 1 607 §).

Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat: kertomusvuoden ao. määrärahoista myönnettävien ensisijaisten asuntolainojen varaamista (4. 1. 2 §) sekä Satolle varatun lainan osan käyttöä (7. 6. 924 §). Yksi kaupunginhallituksen kertomusvuonna 7. 1. varaamista asuntolainoista ehdotettiin peruutettavaksi (27. 12. 2 215 §).

Vesalan puron perkauskustannukset. Lautakunta päätti suorittaa kaupunginhallituksen 25. 2. tekemän päätöksen mukaisesti 500 000 mk kaupungin osuutena Rajakylän ja Vesalan asutusalueen läpi virtaavan viemäriojan perkaustoimikunnalle. Maksu suoritettiin perkausvaiheittain kolmena eränä sekä eräillä muilla ehdoilla (14. 3. 391 §, 2. 5. 684 §).

Käyttövarat. Lautakunnan käyttövaroista myönnettiin: 12 000 mk ozonikokeen suorittamiseksi eräässä kaupunkimittausosaston toimistohuoneessa (25. 4. 632 §); yhteensä 41 500 mk viiden kiinteistöviraston viranhaltijan osallistumista varten eri kursseihin (16. 5. 793 §, 24. 10. 1 766 §, 7. 11. 1 871 §); asemakaavaosaston osan ja tonttiosaston siirtolapuutarhatoimiston muuttamisesta taloon Aleksanterinkatu 16—18 aiheutuneet kustannukset, 56 000 mk (29. 8. 1 375 §).

Selvitys tontin hinnan vaikutuksesta asuntojen vuokran suuruuteen. Kiinteistövirastossa laadittu selvitys merkittiin tiedoksi (21. 3. 440 §).

Työterveyslaitoksen suorittama Helsingin kaupungin ilmansaastumistutkimus v. 1959 merkittiin tiedoksi (29. 8. 1 374 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka koskivat mm.: eräiden maa- ja vesialueiden, rakennusten ym. hallinnon siirtämistä muille hallintokunnille (18. 1. 77 §, 28. 3. 482 §, 2. 5. 683 §, 26. 9. 1 561 §); Agroksen alueella olevien kaupungin rakennusten poistamista kiinteistöluettelosta (28. 3. 483 §); kiinteistöviraston ja -lautakunnan toimintakertomusten laadintaa (25. 4. 627 §); lausunnon pyytämistä lauta- ja toimikunnilta ennen näiden tekemien päätösten kumoamista tai muuttamista alistusasioissa (13. 6. 966 §); Unioninkatu 41:ssä olevan rakennuksen purkamista (13. 6. 967 §, 19. 8. 1 340 §, 29. 8. 1 373 §); kiinteistöinsinöörien valitsemista ja oikeuttamista suorittamaan tontinmittaajalle kuuluvia tehtäviä (13. 6. 969 §); siirtomäärärahan osoittamista v:n 1961 talousarvioon kiinteistöviraston käyttöön liikennevalojen asentamista varten (19. 8. 1 341 §); kadun ja viemärien rakentamisesta kaupungille tulevien korvausten perimistä varten tarpeellisten tietojen hankkimista kiinteistövirastolle (7. 11. 1 875 §); kaupungin osallistumista Alkoholiliikkeen perustaman Malmin Liiketalo Oy:n rakennushankkeeseen, sen rakennuspiirustusten hyväksymistä ja huoneiston varaamista Malmin poliisiasemaa varten ym. (21. 11. 1 973 §); talon Aleksanterinkatu 14 korjaamissuunnitelmaa (21. 11. 1 974 §) sekä Sipoossa sijaitsevan Tallholmen-nimisen saaren ostamista (5. 12. 2 069 §).

Lautakunta päätti peruuttaa 8. 12. 1958 tekemänsä esityksen, joka tarkoitti asemakaavan ulkopuolella olevan pääkadun alueen hankkimista koskevien asioiden siirtämistä lautakunnan ratkaistaviksi (17. 10. 1 713 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja asioista, jotka koskivat mm.: ratsastustallin perustamista Taliin (18. 1. 71 §); Töölönkatu 55:ssä olevan ent. koulutalon myyntitarjousta (18. 1. 76 §); pientaloalueiden kunnallisteknillisiä töitä ja asuntotuotannon tukemiseen myönnetyn määrärahan käyttöä koskevaa aloitetta (1. 2. 175 §); Helsingin Seutukaavaliiton toimintamuotoa sekä lääninhallituksen kirjelmää yhteisen seutukaavan laatimisesta (8. 2. 207 §, 12. 9. 1 464 §); suunnittelevan työvoiman palkkausta ym. tutkivan komitean mietintöä (15. 2. 254 §); Silvolan tekojärvisuunnitelmaa (7. 3. 358 §); Katariinankatu 1—3:n korjaustöiden muutoksia (14. 3. 390 §); lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten käytössä olevien rakennusten ja maa-alueiden hallintoa (2. 5. 685 §); virka-asuntojen suuruus- ja laatunormien yhdenmukaistamista (9. 5. 738 §); palavan nesteen varastojen paloturvallisuuskomitean mietintöä ja ehdotusta varastointisäännöksi (9. 5. 739 §); seurakunnallisten toimintatilojen varaamista uusille asuntoalueille rakennettavista taloista (16. 5. 791 §); televisioantennien asentamista kaupungin omistamien rakennusten katoille (8. 8. 1 269 §); kaupungin kiinteän ja irtaimen omaisuuden tarkastajien sekä vuositilintarkastajien v:n 1959 kertomuksia (8. 8. 1 270, 1 271 §, 15. 8. 1 307 §); mustalaiskysymystä selvittämään asetetun komitean mietintöä (19. 9. 1 515 §); Eerikinkadun kalliosuojan rakennussuunnittelua (24. 10. 1 763 §); teollisuuslaitosten tarkoituksiin tulevan asuntotalon rakentamista Käenkuja n:o 6:een (21. 11. 1 972 §) sekä Helsingin nuorison kurittomuusilmiöiden tutkimistoimenpiteitä (5. 12. 2 067§).

Investointitoimikunnalle esitettiin sijoitusohjelma v:ksi 1962—1966 (12. 12. 2 108 §).

2. Kiinteistöviraston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat

Kaupunginvaltuuston kiinteistöjä koskevien päätösten toimeenpano. Kaupunginvaltuuston tekemät päätökset, jotka koskivat aluevaihtoja, kiinteistöjen ostoa, myyntiä ja vuokrausta, pantiin täytäntöön (ks. I osan ss. 68—92).

Katumaaksi merkittyjen määräalojen vastaanottaminen. Lautakunta päätti tehdä Ab. Eriksgatan 37 -nimisen yhtiön kanssa sopimuksen korttelin n:o 157 tontista n:o 37 erotetun 179.3 m²:n suuruisen, Hietalahdenkatuun kuuluvan määräalan vastaanottamisesta korvauksetta eräillä ehdoilla (15. 2. 255 §).

Lautakunta päätti vastaanottaa seuraavat Haagassa sijaitsevat alueet:

Vanhaan Turunmaantiehen kuuluvan 18.5 m²:n suuruisen määräalan Rauno-nimisestä tilasta RN:o 2^{120} haastemies Pekka Dickmanilta (14. 3. 410 §);

Angervontiehen kuuluvan 170.3 m²:n suuruisen määräalan Ljungmo-nimisestä tilasta RN:o 2^{111} Munkkiniemen kylässä teollisuusneuvos Otto Wuoriolta (14. 11. 1 942 §);

Tunnelitiehen kuuluvan 263.8 m²:n suuruisen määräalan Hamra-nimisestä tilasta RN:o 2^{31} Asunto Oy. Tunnelitie 10 -nimiseltä yhtiöltä (16. 5. 802 §).

Oulunkylän kylässä olevasta Omapirtti-nimisestä tilasta RN:o 4^{168} päätettiin vastaanottaa Leipurintie-nimiseen katuun kuuluva n. 9 m²:n suuruinen määräala, jonka omistivat Mauno ja Hilja Hannula;

Käpylän kylässä olevista Krämertäng II ja Krämertäng n:o 2 -nimisistä tiloista RN:o 1^{80} ja 1^{121}, edellisestä n. 101 m²:n ja jälkimmäisestä n. 26 m²:n suuruiset, Tinasepäntie-nimiseen katuun Oulunkylässä kuuluvat määräalat Feodor Dernjatin'in perillisiltä

sekä Herttoniemen kylässä olevasta T 29 K II -nimisestä tilasta RN:o 1^{31} n. 300 m²:n suuruinen, Pellonperäntie ja Mäntypaadentie nimisiin katuihin Tammisalossa kuuluva määräala, jonka omisti Anni Arhima. Kaupunki vastasi kaupan ja erottamisen aiheuttamista kustannuksista (28. 3. 489 §).

Lisäksi päätettiin vastaanottaa Ab. Villa Munksnäs N:o 6 -nimiseltä yhtiöltä asemakaavassa Riihi- ja Solnantiehen kuuluvaksi merkitty T.6.V.M.-niminen tila RN:o 1^{611}, pinta-alaltaan 631 m², Munkkiniemessä (18. 7. 1 162 §).

Eräiden määräalojen ostaminen. Lautakunta päätti, että pehtori Arne Lindbergiltä ostetaan Silvolan kylässä sijaitsevaan Karlsberg-nimiseen tilaan RN:o 1^{82} kuuluvat määräalat Ladubacka jm. 1^{82} j ja Skogsbacka jm. 1^{82} m kaupunginhallituksen 10. 12. 1959 tekemän päätöksen mukaisilla ehdoilla 2.27 mmk:n kauppahinnasta. Pehtori Lindberg sitoutui myymään kaupungille Åkerbacka jm. 1^{82}b -nimisen määräalan em. tilasta rakennuksineen 1.58 mmk:n kauppahinnasta heti kun hänen ko. määräalasta tekemänsä aikaisempi kauppa on tullut puretuksi (18. 1. 79 §).

Lautakunta päätti täydentää ja muuttaa eräitä kaupunginvaltuuston 7. 9. kertomusvuonna tekemän päätöksen mukaisen kauppakirjan luovutusehtoja. Kauppa koski määräalan ostamista maanvilj. Runar Seleniukselta Sillböle-nimisestä tilasta RN:o 1^{77} Silvolan kylässä Helsingin maalaiskunnassa. Esitys lisäehtojen ottamisesta ko. kauppakirjaan tehtiin kaupunginhallitukselle (3. 10. 1 627 §, 24. 10. 1 787 §).

Lautakunta päätti lunastaa Asunto Oy. Tunnelitie 4 -nimiseltä yhtiöltä Haagan kylässä sijaitsevasta Lill-Björkars -nimisestä tilasta RN:o 2^{122} sekä korttelin n:o 29050 tontista n:o 3 asemakaavassa kaduiksi merkityt määräalat, yhteensä 56.3 m².

Paitsi eräitä muita ehtoja, käteisellä suoritettava lunastus- ja korvaussumma oli 71 300 mk (18. 7. 1 152 §).

Tammisalosta päätettiin ostaa rva Blenda Sillmanilta tilasta RN:o 1^{181} Herttoniemen kylässä ne puisto- ja katualueet (43.7 ja 60.2 m²), jotka jäivät korttelissa n:o 44013 olevan tontin n:o 1 ulkopuolelle, 20 000 mk:n käteisestä kauppahinnasta ja eräillä muilla ehdoilla (7. 11. 1 891 §) sekä maataloustekn. Vilho Rauliolta hänen omistamastaan T 28 K III -nimisestä tilasta RN:o 1^{159} Herttoniemen kylässä 117.5 m²:n suuruiset puisto- ja katualueet 75 000 mk:n käteisestä kauppahinnasta ym. ehdoilla. Kaupunki vastasi kaupan ja erottamisen aiheuttamista kustannuksista (21. 11. 1 988 §).

Aluevaihdot. Kertomusvuonna päätettiin suorittaa seuraavien tontinosien ja asemakaavassa katu- tai puistoalueeksi merkittyjen määräalojen vaihto:

kaupunki myi joht. Uuno Salojuurelle perustettavaa asunto-osakeyhtiötä varten 7.5 m²:n suuruisen, korttelin n:o 29050 tonttiin n:o 10 kuuluvan määräalanBackas-nimisestä tilasta RN:o 2^{805} Haagassa 44 000 mk:n käteisestä kauppahinnasta sekä otti vastaan joht. Salojuurelta kaksi yhteensä 14.2 m²:n suuruista katualueeksi merkittyä määräalaa Koivikko-nimisestä tilasta RN:o 2^{121} Haagassa korvauksetta rakennuslain mukaisesti (14. 3. 411 §);

kaupunki myi rva Vieno Halisevalle 28.2 m²:n suuruisen, korttelin n:o 29100 tonttiin n:o 4 kuuluvan määräalan Backas-nimisestä tilasta RN:o 2^{805} käteisestä 160 000 mk:n kauppahinnasta sekä otti vastaan rva Halisevalta korvauksetta kaksi yhteensä 153.1 m²:n suuruista katualueeksi merkittyä määräalaa tiloista Hälla RN:o 2^{759} ja Hälla I RN:o 2^{756} Haagassa (25. 4. 648 §);

kaupunki luovutti Asunto Oy. Tunnelitie 10 -nimiselle yhtiölle 45.2 m²:n suuruisen, korttelin n:o 29051 tonttiin n:o 1 kuuluvan määräalan Backas-nimisestä tilasta 2^{805} ja yhtiö luovutti kaupungille 8.7 m²:n suuruisen, asemakaavassa puistoalueeksi merkityn määräalan Hamra-nimisestä tilasta RN:o 2^{31} Haagassa; yhtiö suoritti kaupungille välirahana käteisellä 325 000 mk (16. 5. 802 §);

kaupunki luovutti kirvesmies Otto Lahtiselle ja hänen vaimolleen Tyyne Lahtiselle korttelin n:o 39018 tontteihin n:o 1 ja 2 kuuluvat, 609 m²:n suuruiset määräalat Åsmus-nimisestä tilasta RN:o 5^{270} ja Sonaby-nimisestä tilasta RN:o 5^{140} ja Lahtiset luovuttivat kaupungille puisto- ja katualueiksi merkityt, n. 152 m²:n suuruiset määräalat tiloista T.39 RN:o 4^{158} ja T.42 RN:o 4^{161} Tapanilassa sekä suorittivat välirahana 200 000 mk käteisellä (23. 5. 842 §);

kaupunki luovutti kirvesmies Aarne Hurskaiselle 44.5 m²:n suuruisen, korttelin n:o 39122 tonttiin n:o 1 kuuluvan määräalan Brännas-nimisestä tilasta RN:o 10^{110} käteisestä 22 250 mk:n kauppahinnasta ja otti vastaan kirvesmies Hurskaiselta n. 230 m²:n suuruisen, katualueeksi merkityn määräalan U.88-nimisestä tilasta RN:o 6^{153} Tapanilassa korvauksetta (18. 7. 1 149 §);

kaupunki luovutti autoilija Pekka Rautakankaalle 379.3 m²:n suuruisen, korttelin n:o 33128 tonttiin n:o 5 kuuluvan määräalan Kaarela-nimisestä tilasta RN:o 8^{359} käteisestä 227 580 mk:n kauppahinnasta ja otti vastaan korvauksetta autoilija Rautakankaalta 293 m²:n suuruisen, katualueeksi merkityn määräalan T.5. K.128-nimisestä tilasta RN:o 8^{320} Etelä-Kaarelassa (31. 10. 1 838 §);

kaupunki luovutti L. A. Mikkola -nimiselle yhtiölle korttelin n:o 44002 tonttiin n:o 1 kuuluvan, 246.4 m²:n suuruisen määräalan Tiealue III -nimisestä tilasta RN:o

1^{223} ja otti vastaan yhtiöltä 476 m²:n suuruisen, katualueeksi merkityn määräalan T. 53 K. IV -nimisestä tilasta RN:o 1^{97} Herttoniemen kylässä; yhtiö suoritti välirahana käteisellä 116 640 mk (5. 12. 2 074 §).

Huutokaupalla myydyt tontit. Kertomusvuonna myytiin asuntoalueilta huutokaupalla seuraavat tontit:

Kortteli	Tontti	Ostaja	Tontin arviohinta mk	Tontin myyntihinta mk
217	3	Varat. Heikki Haapaniemi perust. yhtiötä varten [1]	187 200 000	217 600 000
42047	1	Rak.mest. Veikko Piispanen [2]	23 980 000	49 000 000
»	2	Rakennusliike Wasa Oy. [2]	23 100 000	45 600 000
»	3	Rakennusliike Palkki Oy. [2]	21 560 000	45 400 000
»	4	Merkonomi Hannu Keituri [2]	27 032 000	57 100 000
42054	2	Toim.joht. Paavo Tukiainen [2]	17 608 000	42 500 000
42055	1	Rak.mest. Klaus Groth [2]	17 608 000	43 700 000
42056	1	Rakennusliike Palkki Oy. [2]	48 112 000	107 300 000
42058	4	Toim.joht. Lauri Reunala [2]	18 104 000	41 600 000
42067	3	Talousneuvos Fabian Ahvenainen [2]	4 620 000	11 100 000
»	4	» » » [2]	12 320 000	33 000 000
46045	3	Otto Wuorio Oy. [3]	4 930 000	4 930 000

Edellä olevassa luettelossa mainitun korttelin n:o 217 tontin n:o 3 myynnistä lautakunta oli päättänyt 14. 12. 1959 ja määrännyt mm. seuraavat myyntiehdot: ostaja oli velvollinen lunastamaan tontilla sijaitsevan vanhan tiilirakennuksen 1 mmk:n hinnasta; tontille oli järjestettävä 50 autopaikkaa.

Huutokaupalla myytyjen Kulosaaren tonttien myyntiehdoista mainittakoon mm.: rakennustöissä oli käytettävä helsinkiläistä työvoimaa 95 % työntekijöistä; kutakin tonttia kohden oli asuntojen keskipinta-alan oltava vähintään 60 m²; kaupungilla oli oikeus rakentaa yhteistä väestönsuojaa varten korvauksetta käytävät tonttien n:o 1/42055 ja 1/42056 alitse; tonttien n:o 3 ja 4/42047 rajalle varattiin 6 m:n levyinen tiealue.

Myydyt tontinosat. Kertomusvuoden aikana myytiin seuraavat tontinosat niiden lunastamiseen oikeutetuille:

Kortteli	Tontti	Pinta-ala m²	Ostaja	Myyntihinta mk
29024	1	20.1	Rautatiehallitus [4]	80 000
29038	6	56.7	Ev.luutn. Jukka Soini ja lainop.kand. Erkki Nissilä [5]	370 000
29045	17	148.5	Ylilääk. Uuno Jaakkola ja rva Elsa Jaakkola [6]	400 000
29099	7	78.9	Helsingin Säästöpankki [7]	470 000
33137	4	420.0	Postimies Elias Mäenpää [8]	460 000
34032	2	193.0	Hra Ilmari Seppänen [9]	115 800

Erään määräalan luovuttaminen Enso-Gutzeit Oy:n Eläkekassalle. Lautakunta päätti luovuttaa korvauksetta 254.8 m²:n suuruisen määräalan yleisestä alueesta Da^1 Asunto Oy. Kanavakatu 2 -nimiselle yhtiölle liitettäväksi tonttiin n:o 2 korttelissa n:o 142. Luovutus tapahtui eräillä ehdoilla (13. 6. 1 002 §, 4. 7. 1 096 §).

[1] Kiint.ltk. 25. 1. 139 §. — [2] S:n 14. 3. 396 §, 4. 4. 542 §. — [3] S:n 19. 8. 1 347 §, 5. 9. 1 429 §. [4] S:n 11. 4. 588 §. — [5] S:n 9. 5. 747 §. — [6] S:n 7. 3. 362 §. — [7] S:n 23. 5. 845 §. — [8] S:n 29. 8. 1 377 §. — [9] S:n 7. 11. 1 884 §.

Helsinkiläisen rakennustyövoiman käyttöä koskevan ehdon soveltaminen. Kaupungin vuokralle antamien tonttien vuokrasopimuksiin ja myymien tonttien kauppakirjoihin oli v:n 1958 marras-joulukuusta lähtien otettu ehto, jonka mukaan tontin rakentamistöissä oli käytettävä helsinkiläistä työvoimaa vähintään 95 % kulloinkin työssä olevasta työntekijäin määrästä. Lautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että työllisyyslautakunnan kanslialle myönnettäisiin oikeus harkintansa mukaan työllisyystilanteen salliessa myöntää rakentajille helpotuksia ehdon noudattamisessa väliaikaisesti tai määräajaksi (21. 3. 456 §).

Lautakunta päätti lisäksi, että työvoimaa koskevaa ehtoa on noudatettava sikäli kuin se ei ole ristiriidassa Aravan asettamien vastaavien ehtojen kanssa (17. 10. 1 734 §).

Vuokralle annetut asuntotontit. Kertomusvuonna annettiin vuokralle seuraavat asuntotontit (ks. myös I osan ss. 84—92);

Kortteli	Tontti	Vuokraaja	Vuokrakausi	Vuosivuokra mk
29061	4	Asunto Oy. Korppaantie 3—5 [1]	31. 12. 1961	962 000
			31. 12. 2020	740 000 [2]
29202	7	Asunto Oy. Kivihaantie 4 [3]	31. 12. 1962	1 303 400
			31. 12. 2020	980 000 [2]
45207	3	Asunto Oy. Rusthollarintie 5 [4]	31. 12. 1962	250 000
			31. 12. 2020	187 500 [2]
45208	1	Helsingfors Svenska Bostadsförening [5]	31. 12. 1962	1 337 000
			31. 12. 2020	1 005 000 [2]
45209	1	» » » [5]	31. 12. 1962	2 075 000
			31. 12. 2020	1 560 000 [2]
»	3	Asunto Oy. RM-talo 60 Klaavuntie 5 ja 7 [6]	31. 12. 1962	1 476 300
			31. 12. 2020	1 110 000 [2]
»	4	» » » » [6]	31. 12. 1962	1 476 300
			31. 12. 2020	1 110 000 [2]
45210	1	Asunto Oy. Rauta-Tulli [7]	31. 12. 1962	1 326 700
			31. 12. 2020	997 500 [2]
45212	5	Asuntosäästäjät [8]	31. 12. 1962	4 349 000
			31. 12. 2020	3 270 000 [2]
45214	1	Asunto Oy. Puotilantie 6 [9]	31. 12. 1962	928 000
			31. 12. 2020	697 500 [2]

Edellä mainittujen Puotilan tonttien n:o 5/45212 ja 1/45214 vuokraehtoihin kuului, mikäli ne rakennettiin ilman aravalainaa, että rakennukseen tulevien asuinhuoneistojen keskipinta-alan oli oltava vähintään 60 m².

Eräiden vuokrauspäätösten toimeenpano. Pitäjänmäen korttelin n:o 46118 tonttia n:o 1, jonka vuokraamisesta ins. Frans Westerlundille kaupunginvaltuusto oli päättänyt 5. 10., koskevaan vuokrasopimukseen päätettiin ottaa ehto, jonka mukaan tontille rakennettavasta rakennuksesta oli vuokrattava kohtuullisilla ehdoilla toimitilat Pitäjänmäen postitoimistolle tai muulle kiinteistölautakunnan hyväksymälle vuokraajalle (17. 10. 1 738 §).

Kaupunginvaltuuston 15. 6. tekemän päätöksen mukaisesti päätettiin vuokrata asuntotuotantokomitean toimesta perustettaville yhtiöille Vallilasta korttelin n:o 556 tontti n:o 1 ja korttelin n:o 585 tontti n:o 1. Edellisen tontin vuosivuokra toisen ra-

[1]) Kiint.ltk. 14. 3. 401 §. — [2]) Indeksiin sidottu perusvuosivuokra. — [3]) Kiint.ltk. 22. 2. 305 §. — [4]) S:n 15. 2. 272 §. — [5]) S:n 7. 6. 934 §. — [6]) S:n 28. 3. 486 §. — [7]) S:n 18. 1. 80 §. — [8]) S:n 28. 3. 492 §, 31. 10. 1 830 §. — [9]) S:n 21. 3. 448 §.

kennusvaiheen aloittamiseen saakka oli 1 872 000 mk, sen jälkeen 3 422 500 mk vuoden ajan, josta lähtien se sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin, perusvuosivuokrana 2 632 500 mk. Jälkimmäisen tontin vuosivuokra oli 829 400 mk 31. 12. 1962 saakka, ja sidottiin sen jälkeen em. indeksiin perusvuosivuokran ollessa 638 000 mk (24. 10. 1 789 §).

Alueen luovuttaminen Kovaosaisten Ystävät -nimiselle yhdistykselle. Teollisuus- ja Kuortaneenkadun kulmauksesta Teollisuuskatu Z c 1 -nimisestä alueesta päätettiin yhdistykselle luovuttaa määräala majoitusparakin pitämistä varten 1. 12. 1960—31. 5. 1965 väliseksi ajaksi 1 000 mk:n vuosivuokrasta eräillä ehdoilla (28. 11. 2 028 §).

Asuntotonttien ja -alueiden vuokraoikeuden siirrot. Kertomusvuoden aikana merkittiin eräitä vuokraoikeuden siirtoja (tonttij. 18. 1. 12 §, 1. 2. 39 §, 30. 5. 231 §, 1. 6. 241 §, 20. 6. 261—263 §, 7. 11. 443 §, 5. 12. 465 §).

Eräiden Kantakaupungin tonttien käytön tehostamiskysymys. Merkittiin tiedoksi ne toimenpiteet, joihin asian johdosta oli ryhdytty (17. 10. 1 724 §).

Lautakunta päätti, kaupunginhallituksen 13. 10. tekemää päätöstä noudattaen, kehottaa korttelissa n:o 100[b] olevan tontin n:o 12 omistajia rakentamaan ko. tontin pääasiassa asemakaavan mukaisesti seitsemän vuoden kuluessa tiedoksiantopäivästä lukien (24. 10. 1 768 §).

Asuntotonttien ja -alueiden vuokrasopimusten pidentäminen. Kertomusvuoden kuluessa pidennettiin seuraavia asuntotontteja ja -alueita koskevat vuokrasopimukset:

Tontti tai alue	Vuokraaja	Vuokrakauden pidennyksen		Vuosivuokra mk
		alkaminen	päättyminen	
Korttelin n:o 302 tontti n:o 1	Helsingin Sokeainkoulu [1]	1. 1. 1961	31. 12. 1963	1 000
Eläintarhan huvila-alue n:o 6	Stiftelsen Sjukhemmet i Helsingfors [2]	S:n	1 v:n irtis. jälk.	5 000
Haaga, korttelin n:o 83 tontti n:o 4	Kirjaltaja Mikko Kouhio [3]	1. 2. 1960	6 kk:n irtis.jälk.	9 000
Herttoniemi, huvila-alue n:o 67	Hra Richart Myrkel [4]	1. 8. 1959	S:n	21 000
Oulunkylän it.huvila-alue n:o 47	Maalari Vilho Väänänen [5]	1. 1. 1960	»	6 600
Oulunkylä Myllyhaka 10	Kirvesmies Aleksander Huhtala [6]	S:n	31. 12. 1964	21 260
» » 18	Rva Hanna Leinonen [7]	»	6 kk:n irtis.jälk.	5 400
Oulunkylän korttelin n:o 28052 tontti n:o 2	Kauppias Väinö Araluoman perikunta [8]	»	S:n	22 100

Edellä mainittua Oulunkylän aluetta Myllyhaka n:o 10 koskevaa vuokraoikeutta pidennettiin, lukuun ottamatta sitä ko. alueen osaa, joka kuului korttelin n:o 28095 tontteihin n:o 13 ja 14.

Eläintarhan huvila-alueen n:o 6 vuokraajan oli vastattava katuosuutensa kunnossa- ja puhtaanapidosta.

Hermannin kaupunginosan eräiden alueiden vanhoja vuokraoikeuksia päätettiin jatkaa 1. 3. lukien, irtisanomisaika 2 kk, muuten entisillä ehdoilla. Ko. alueiden

[1]) Kiint.ltk. 20. 6. 1 024 §. — [2]) S:n 19. 12. 2 165 §. — [3]) S:n 11. 4. 583 §. — [4]) S:n 19. 12. 2 161 §. — [5]) S:n 5. 12. 2 071 §. — [6]) S:n 25. 1. 132 §. — [7]) S:n 4. 7. 1 086 §. — [8]) S:n 2. 5. 687 §.

vuokraajat olivat: Johan ja Jaakko Ylöstalo, Hilja Michelsson ja Asunto Oy. Hämeentie 95 sekä vuosivuokrat vastaavasti: 8 400, 18 000 ja 13 200 mk (4. 1. 20 §).

Sokeain Ystävät -nimisen yhdistyksen vuokraoikeutta Eläintarhan huvila-alueeseen n:o 7 päätettiin jatkaa 1. 1. 1961 lukien toistaiseksi, irtisanomisaika 6 kk (11. 4. 577 §).

Meilahden huvila-alueiden vuokraoikeuksia, joita oli viimeksi pidennetty v. 1957, päätettiin jatkaa edelleen siten, että ns. kanta-alueita koskevat sopimukset jatkuisivat 31. 12. 1965 saakka. Samalla määrättiin kanta- ja lisäalueiden uudet, tarkistetut vuosivuokrat, jotka sidottiin 1. 4. 1961 lukien viralliseen elinkustannusindeksiin. Muihin vuokraehtoihin, jotka muuten pysyivät ennallaan, lisättiin vielä ehto, jonka mukaan vuokraajien oli pidettävä lisäalueitansa ympäröivät aidat kunnossa tai poistettava ne 3 kk:n kuluessa, mikäli kiinteistölautakunta niin vaatisi (12. 12. 2 123 §).

Lautakunta päätti jatkaa seuraavien Pasilan tonttien vuokraoikeuksia 1. 1. 1961—31. 12. 1965 väliseksi ajaksi:

kortteli n:o	tontti n:o	kortteli n:o	tontti n:o
560	1a, 1b, 2—4, 6	567	14—16, 18
561	1, 3—5, 7, 9—12	568	3—5
562	1, 3a, 5, 7, 9—11, 13, 17	569	3—7, 9, 15, 17, 19, 21
563	9, 11, 13	570	3—8, 23, 25
564	12	571	23—28
565	3—5, 7, 8, 10	572	2, 4, 8, 27, 31
566	4, 9, 11—22	573	29, 30, 32, 34

Tonttien tarkistetut perusvuosivuokrat vastasivat virallisen elinkustannusindeksin »lokakuu 1951 = 100» pistelukua 100.

Korttelin n:o 562 tontin n:o 1 vuokraoikeutta jatkettiin 6 kk:n irtisanomisen varassa. Korttelin n:o 568 tonttia n:o 1 ja korttelin n:o 572 tonttia n:o 33 koskevia vuokraoikeuksia ei jatkettu, joten ne päättyivät 31. 12.

Asemakaavaosastoa kehotettiin harkitsemaan erillisen asemakaavan tai muun käyttösuunnitelman laatimista Pasilan aluetta varten (5. 12. 2 072, 2 073, 2 077 §).

Lautakunta päätti jatkaa 1. 5. 1965 saakka Herttoniemen ns. Kiintosaaressa olevia huvila-alueita koskevia vuokraoikeuksia seuraavasti: alue n:o 72, vuokraaja O. H. Lohikosken perikunta, alueen vuosivuokra 37 000 mk; alue n:o 73, vuokraajat Irma, Reino ja Raimo Jeskanen, vuokra 27 000 mk; alue n:o 74a, vuokraaja Toivo Nurmi, vuokra 19 400 mk; alue n:o 74 b, vuokraaja Väinö Levanderin perikunta, vuokra 19 200 mk sekä alue n:o 75, vuokraaja Eero Savolainen, vuokra 10 000 mk. Alueita n:o 72 ja 74 b koskevat vuokraoikeuden siirrot hyväksyttiin. Vuosivuokrat tarkistettiin vanhojen huvila-alueiden vuosivuokrien määräämisperusteiden mukaisesti (7. 3. 363 §, tonttij. 30. 5. 226, 227 §).

Asuntotontteja ja -alueita koskevien vuokrasopimusten päättyminen. Gustaf Walfrid Söderholmin kuolinpesän osakkaiden vuokraoikeus Hermannissa Violankatu 4:n kohdalla sijaitsevaan, n. 650 m²:n suuruiseen vuokra-alueeseen merkittiin päättyväksi 1. 7. Samalla päätettiin ottaa vastaan korvauksetta alueella olevat vanhat asuin- ja ulkorakennukset purkamista varten (21. 3. 445 §).

Päätettiin merkitä, että rva Irene Tallgrenin ja rva Kerttu Jolkkosen vuokraoikeus Hermannin korttelin n:o 657 tonttiin n:o 8 oli päättynyt 31. 7. 1957 (29. 2. 345 §).

Lautakunta päätti ottaa vastaan korvauksetta 1. 9. 1960 lukien Vallilan vuokra-alueella n:o 92 sijaitsevat vanhat asuin- ja ulkorakennukset sekä Eläintarhan huvila-alueella n:o 1 olevat vanhat rakennukset 1. 5. 1961 lukien sekä merkitä alueiden vuokraoikeudet päättyviksi samalla (7. 6. 947 §, 17. 10. 1 723 §).

Lautakunta sanoi irti Johan ja Hilma Jyrkänteen vuokraoikeuden Herttoniemen huvila-alueeseen n:o 37 päättyväksi 30. 9. (28. 3. 496 §).

Laajalahden asuntoalueen korttelin n:o 27 tonttia n:o 2 vastaavaa, 6 579 m²:n suuruista aluetta, joka oli vuokrattu Laajalahti-nimiselle yhdistykselle nuorisotalon rakentamista varten, koskeva vuokraoikeus päätettiin julistaa heti menetetyksi (25. 1. 145 §).

Kauppias Irja Jousen vuokraoikeus n. 1 000 m²:n suuruiseen alueeseen Alberganimisestä tilasta Espoossa päätettiin sanoa irti 1. 4. 1961 päättyväksi (12. 12. 2 127 §).

Eräiden asuntotonttien vuokrien tarkistaminen ym. Kiinteistö Oy. Siilitie 9:n, jolle v. 1957 oli vuokrattu tontti n:o 1/43154, esittämät kiinteistössä olevan myymälän laajennuspiirustukset päätettiin hyväksyä. Samalla merkittiin tontin uudeksi perusvuosivuokraksi 1. 5. lukien 1.65 mmk (2. 5. 694 §).

Etelä-Haagan ent. korttelin n:o 91 tonttia n:o 31 koskevaa Kiinteistönomistajien Desinfektiokeskus Oy:n vuokrasopimusta päätettiin tarkistaa siten, että vuokra-alueen entisen 1 600 m²:n asemesta suuruudeksi tuli 1 500 m² ja vuosivuokra aleni 48 000 mk:sta 45 000 mk:aan (20. 6. 1 033 §).

Asunto Oy. Säästökartano -nimiselle yhtiölle Puotilasta v. 1959 vuokratun tontin n:o 7/45211 vuokrasopimuksen ehtoja päätettiin muuttaa siten, että rakennukseen sijoitettiin vain yksi myymälä ja vuosivuokra alennettiin seuraavasti: alkuvuokra 6.374 mmk ja perusvuokra 4.793 mmk (31. 10. 1 830 §).

Vallilan korttelin n:o 545 tonttien n:o 21 ja 23, joista kummastakin erikseen oli lautakunnan 29. 6. 1959 tekemän päätöksen mukaisesti peritty vuokraa 24 000 mk vuodessa, vuokria päätettiin alentaa siten, että kummankin tontin vuosivuokraksi tuli 12 000 mk ja perusvuosivuokraksi 9 000 mk (4. 7. 1 063 §).

Lautakunta päätti suorittaa seuraavien Vallilan tonttien vuokrien tarkistukset 1. 1. lukien: korttelin n:o 530 tontti n:o 13, korttelin n:o 531 tontit n:o 29, 31, 35 ja 43, korttelin n:o 538 tontti n:o 2, korttelin n:o 547 tontit n:o 3, 5, 7 ja 9, korttelin n:o 548 tontit n:o 17, 19, 21, 23 ja 25, korttelin n:o 549 tontit n:o 17, 20, 22—24, korttelin n:o 550 tontit n:o 20 ja 22. Korotus oli 50 % (18. 7. 1 155 §).

Lautakunta päätti määrätä seuraavien alueiden perusvuosivuokriksi: Ruskeasuo n:o 42, 22 500 mk ja Ruskeasuo n:o 43, 40 000 mk 1. 1. 1961 lukien sekä Ruskeasuo n:o 44, 9 000 mk 1. 11. 1961 lukien (19. 8. 1 346 §).

Vuokrasopimusten mukaisesti päätettiin periä täysimääräisenä 1. 1. alkaen Marttilan korttelin n:o 5 tonttien n:o 1, 34 ja 35 vuokrat (12. 9. 1 474 §) sekä Vallilan korttelin n:o 553 tontin n:o 1 vuokra 1. 3. lukien (24. 10. 1 777 §).

Osuusliike Elannon myymälöitä varten vuokratut alueet. Päätettiin jatkaa ajaksi 1. 1. 1961—31. 12. 1965 Osuusliike Elannon vuokraoikeutta Marjaniemen siirtola-

puutarhan vieressä olevaan, myymälän pitoa varten vuokrattuun alueeseen, perusvuosivuokrana edelleen 30 000 mk (14. 11. 1 935 §)

sekä Oulunkylän siirtolapuutarhan vieressä olevaan myymälärakennuksen paikkaan 1. 6. lukien viiden vuoden ajaksi 25 000 mk:n vuosivuokrasta, joka sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin 1. 4. 1962 alkaen (25. 4. 635 §).

Osuusliike Elannon vuokraoikeus korttelin n:o 29045 tonttiin n:o 8 merkittiin päättyväksi 28. 2. 1961 (7. 3. 362 §, 19. 9. 1 520 §).

Ateljeerakennuksen paikan vuokraoikeuden jatkaminen. Lautakunta päätti pidentää Suomen Marsalkan ratsastajapatsasvaltuuskunnan vuokraoikeutta n. 3 000 m²:n alueeseen Lauttasaaressa 1. 10.—31. 12. väliseksi ajaksi entisillä ehdoilla (4. 7. 1 090 §, 17. 10. 1 710 §).

Kahvila-alueet sekä luvat ulkotarjoilun harjoittamiseen. Lautakunta päätti hyväksyä esitetyt piirustukset uudistettua kesäkahvilaa varten 14. kaupunginosassa Töölönlahden rannalla sekä tarkistaa ko. alueen vuokran siten, että perusvuosivuokraksi tuli 200 000 mk, joka 1. 4. lukien oli riippuva virallisesta elinkustannusindeksistä (4. 4. 551 §, 25. 4. 650 §).

Seurasaarentien varrella sijaitsevan kahvila Mississipin alueen vuokraoikeus hyväksyttiin siirtyneeksi fil.maist. Torvald Jungebrandille ja hänen vaimolleen. Vuokraehdot jäivät ennalleen (tonttij. 20. 6. 258 §).

Kertomusvuoden kesäkaudeksi myönnettiin lupia ulkotarjoilun harjoittamiseen: Tit-Bit Oy:lle ravintolansa edessä Talon Toivonkatu 1—3:n jalkakäytävällä 10 000 mk:n kokonaiskorvauksesta (tonttij. 25. 4. 154 §); Ravintola Elite Oy:lle Runeberginkadun varrella, ravintolan edustalla olevassa puistikossa 25 000 mk:n korvauksesta (28. 3. 491 §) sekä Primula Oy:lle talon Salomonkatu 17 jalkakäytävällä 10 000 mk:n korvauksesta (tonttij. 13. 6. 253 §).

Helsingin evankelisluterilaisille seurakunnille vuokrattu alue. Evankelisluterilaisille seurakunnille päätettiin vuokrata 1. 7. lukien, Pasilan korttelin n:o 572 tontti n:o 29 irtisanomisaika 6 kk, 5 000 mk:n vuosivuokrasta. Tontilla sijaitseva parakkirakennus oli myyty seurakunnille (18. 7. 1 139 §).

Sauna-Seuran vuokraoikeuden jatkaminen. Sauna-Seuran vuokraoikeutta Meilahdessa sijaitsevaan 980 m²:n suuruiseen ranta-alueeseen päätettiin jatkaa 1. 1. 1961 lukien viiden vuoden ajaksi entisillä ehdoilla (7. 11. 1 883 §).

Kesänviettoalueet. Voimistelu- ja Urheiluseura Uuraan Vilpas -nimiselle yhdistykselle päätettiin vuokrata Rönnholmen-niminen huvila-alue Stansvikin tilalla RN:o 1^{253} Laajasalossa 1. 1. 1960—31. 12. 1961 väliseksi ajaksi. Perusvuosivuokra oli 12 000 mk. Vuokraajan oli sallittava myös yhdistykseen kuulumattomien henkilöiden oleskella saarella (14. 3. 400 §).

Lautakunta päätti sanoa irti Duodecim Sairaala Oy:n Hoitajattarien yhdistyksen kesähuvilan pito-oikeuden Laajasalossa (14. 3. 413 §).

Hiihtomaja-alueen vuokra-ajan jatkaminen. Puotinkylän Valtti -nimisen yhdistyksen vuokraoikeutta n. 3 600 m²:n suuruiseen osaan Mellunkylän tilasta RN:o 4^{116} päätettiin jatkaa 1. 7. 1960—30. 6. 1965 väliseksi ajaksi ja sen jälkeen toistaiseksi, irtisanomisaika 6 kk. Alue oli vuokrattu hiihtomajan paikaksi (9. 5. 752 §).

Kalastusvajan pito-oikeuden irtisanominen. Lautakunta päätti merkitä kalastaja Nils Österholmille v. 1941 myönnetyn oikeuden kalaverkkovajan pitämiseen Simppukarilla Herttoniemessä päättyväksi kertomusvuonna 31. 12. (12. 12. 2 118 §).

Koirien hautausmaata varten Djurskyddsförening i Helsingfors -nimiselle yhdistykselle Vähä-Meilahdesta vuokrattua, 1 320 m²:n suuruista aluetta koskevaa vuokraoikeutta päätettiin jatkaa kolmeksi vuodeksi 1. 1. alkaen samoilla ehdoilla kuin aikaisemmin (29. 2. 336 §).

Eräiden vuokrasopimusten siirtäminen satamalautakunnalle. Satamalautakunnalle päätettiin siirtää kaksi vuokrasopimusta, jotka koskivat oikeutta rakennusten pitämiseen Lauttasaaren entisillä huvila-alueilla n:o 9 ja 9a (18. 1. 84 §).

Puotilan viljamakasiinirakennuksen alueen vuokraehdot. Lautakunta päätti luovuttaa korttelissa n:o 45217 olevaa tonttia n:o 1 vastaavan alueen Helsingin suomalaisille ja ruotsalaisille evankelisluterilaisille seurakunnille 31. 12. 2020 saakka. Seurakunnilla oli oikeus sen jälkeen saada alueen käyttöoikeus jatketuksi edelleen toistaiseksi, irtisanomisaika yksi vuosi, mikäli kaupunki ei tarvinnut aluetta muuhun tarkoitukseen. Viralliseen elinkustannusindeksiin sidottu vuosivuokra oli 100 000 mk, sitä ei peritä sinä aikana, jolloin alueella sijaitsevaa, seurakunnille myytyä rakennusta käytetään yksinomaan seurakunnallisena kokoontumistilana. Vuokraukseen kuului lisäksi eräitä muita ehtoja (4. 4. 530 §, 1. 8. 1 231 §, 3. 10. 1 611 §).

Lauttasaaren katu- ja puistoalueita koskevien rasitusten selvitys ja siitä aiheutuneet toimenpiteet. Tallbergin perikunnan v. 1958 kaupungille luovuttamilla katu- ja puistoalueilla oli todettu olevan kaikkiaan 60 erilaatuista rasitusta, jotka perustuivat suurimmaksi osaksi entisen omistajan ja asianosaisten kesken tehtyihin kirjallisiin ja suullisiin sopimuksiin.

Lautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että urheilu- ja retkeilylautakunnan tehtäväksi annettaisiin kaupunginhallituksen 28. 1. tekemän periaatepäätöksen mukaisesti ko. alueilla sijaitsevien lukuisien laiturien järjestelymahdollisuuksien selvittely. Laitureista kuusi oli ammattikalastajien omistamaa ja muut urheilutarkoituksia palvelevia.

Suurinta osaa asuin- ja ulkorakennusten, venevajojen yms. omistajia kehotettiin poistamaan nämä rakennelmat kertomusvuonna määräpäivään mennessä. Samalla määrättiin rakennusten pidosta kaupungin maalla mahdollisesti perittävät korvaukset.

Niiden rakennusten omistajien, joiden vuokrasuhde jatkui lain nojalla, takautuvat vuokramaksut päätettiin periä 1. 1. 1959 alkaen. Vuokraajille päätettiin ilmoittaa 1. 8. 1960 lukien korotettujen vuosivuokrien suuruus sekä että seuraavien vuosien vuokrat kannettaisiin kunkin vuoden alussa.

Lautakunta päätti vuokrata toistaiseksi, irtisanomisaika 6 kk, pienehköt rantaalueet Drumsö Kanotister ja Drumsö Paddlarklubb nimisille urheiluseuroille, edelliselle Melojantien päästä 5 000 mk:n vuosivuokrasta ja jälkimmäiselle Merikylpylän puistoalueen pohjoisosasta 10 000 mk:n vuosivuokrasta. Molemmat alueet olivat seurojen entisten vuokrasopimusten mukaisia.

Korttelin n:o 31010 tontin n:o 4 eteläpuolelta puistoalueelta päätettiin J. S. Toivolan perikunnalle vuokrata n. 300 m²:n suuruinen määräala toistaiseksi, siten että perikunnan käytössä oleva kaivo jäi tälle alueelle. Irtisanomisajaksi määrättiin kuukausi ja vuosivuokraksi 5 000 mk v:n 1959 alusta lukien.

Lauttasaaren säätiö oikeutettiin pitämään talo-osaston kanssa tehtävän sopimuksen perusteella Lauttasaarentien varrella sijaitseva kioskinsa toistaiseksi pai-

koillaan, irtisanomisaika 3 kk, 5 000 mk:n kuukausivuokrasta. Säätiön anomuksesta päätettiin vuokra periä 1. 10. lukien.

Lisäksi lautakunta päätti sanoa irti Suomi-Neuvostoliitto-Seuran ja Suomen Kansan Demokraattisen Liiton Lauttasaaren osastojen vuokraoikeuden ns. Myllykallion alueeseen ja kehottaa osastoja purkauttamaan rakennuksensa alueelta kertomusvuoden loppuun mennessä. Perimättä olevaa vuokraa päätettiin v:lta 1959 kantaa 6 000 mk (18. 7. 1 151 §, 5. 9. 1 428 §, 12. 9. 1 475, 1 481 §, 26. 9. 1 598 §, 31. 10. 1 865 §). Myöhemmin suostuttiin eräisiin vuokrien perimistä koskeviin järjestelyihin (12. 12. 2 120 §).

Viljelysmaiden vuokraukset. Maanvilj. Emil Österbergin vuokraoikeutta Tali-Lassaksen ent. asemakaavaluonnoksen mukaisen korttelin n:o 33018 tonttiin n:o 5 sekä korttelin n:o 33019 tontteihin n:o 1 ja 2 päätettiin jatkaa viljelyskaudeksi 1960. Vuokra oli 8 800 mk (15. 2. 259 §).

Rekola Oy:n vuokraoikeus Lapinmäentien koillispuolella oleviin viljelysalueisiin päätettiin sanoa irti 15. 3. lukien. Yhtiön vuokraoikeutta em. tien lounaispuolella sijaitseviin viljelysalueisiin päätettiin jatkaa toistaiseksi, irtisanomisaika 3 kk, 64 000 mk:n vuosivuokrasta (29. 2. 339 §).

Rva Aina Logrén'in vuokraoikeus Nybondas-nimisestä tilasta Oulunkylässä vuokrattuun 0.18 ha:n alueeseen merkittiin anomuksesta päättyneeksi 31. 12. 1959 (4. 1. 11 §).

Työkeskus Toimelan Tukiyhdistyksen vuokraoikeus Munkkiniemestä vuokrattuun viljelysalueeseen sanottiin irti päättyväksi kertomusvuonna 31. 12. (17. 10. 1 718 §).

Moottoriajoneuvojen huoltoasemien ja polttoaineen jakeluasemien vuokrausta varten lautakunta päätti vahvistaa uuden vuokrasopimuskaavakkeen, johon oli otettu kaupunginvaltuuston 10. 2. kertomusvuonna tekemään päätökseen sisältyvät yleiset määräykset (4. 4. 532 §).

Satama- ja Laivastokadun risteyksestä vuokrattiin Kesko Oy:lle 900 m²:n suuruinen, polttoaineen jakeluasemaksi tarkoitettu alue viideksi vuodeksi 22. 6. lukien. Vuosivuokra, joka oli kiinteä 1. 4. 1961 saakka, oli suuruudeltaan 650 000 mk, perusvuosivuokra oli 500 000 mk (2. 5. 711 §, 9. 5. 753 §, 13. 6. 1 001 §, 4. 7. 1 095 §).

Leppäsuolle suunniteltu huoltoasema-alue oli v. 1959 päätetty vuokrata Shell Oy:lle. Eräistä järjestelyistä johtuen alueen lopulliseksi suuruudeksi tuli 4 020 m². Vuokra oli 1. 3. lukien 4 310 600 mk sekä 1. 4. alkaen riippuva virallisesta elinkustannusindeksistä, perusvuosivuokrana 3 315 845 mk. Lautakunta päätti hyväksyä huoltoaseman sekä ennen sen valmistumista käytettävän tilapäisen myyntikioskin rakennuspiirustukset. Vuokraehdot vahvistettiin (22. 2. 306 §).

Haagasta Kaupintien varrelta Vihdintien itäpuolelta vuokrattiin huutokaupalla n. 4 000 m²:n suuruinen huoltoasema-alue Trustivapaa Bensiini Oy:lle 20 vuoden ajaksi 6. 4. lukien 2.2 mmk:n perusvuosivuokrasta ja 2.86 mmk:n vuosivuokrasta, joka oli kiinteä 1. 4. 1961 saakka (28. 3. 500 §, 11. 4. 595 §, 13. 6. 992 §).

Pakilan- ja Muurimestarintien risteyksen kaakkoispuolella oleva huoltoasema-alue vuokrattiin 19. 5. toimitetussa huutokaupassa Trustivapaa Bensiini Oy:lle 25 vuodeksi 22. 7. lukien 4.03 mmk:n alkuvuokrasta, joka oli kiinteä 1. 4. 1961 saakka, josta ajankohdasta indeksin vaihtelut otettiin huomioon, perusvuokran ollessa

3.1 mmk. Tontille saatiin rakentaa 1-kerroksinen, enintään 400 m²:n suuruinen huoltorakennus, jossa oli vähintään kaksi huoltohallia (9. 5. 754, 774, §, 10. 10. 1 674 §).

Ulvilan- ja Huopalahdentien risteyksen pohjoispuolelta päätettiin Trustivapaa Bensiini Oy:lle vuokrata 2 400 m²:n suuruinen alue 20 vuodeksi 22. 6. lukien huoltoaseman rakentamista varten 3.25 mmk:n perusvuosivuokrasta ja 4.225 mmk:n vuosivuokrasta, joka oli kiinteä 1. 4. 1961 saakka (13. 6. 1 001 §, 4. 7. 1 095 §).

Merkittiin tiedoksi, että Ruskeasuolta vuokrattiin huutokaupalla Trustivapaa Bensiini Oy:lle Koroisten-ja Mannerheimintien risteyksen kaakkoispuolelle kortteliin n:o 733 suunniteltu huoltoasematontti. Alkuvuokra, joka oli kiinteä 1. 4. 1961 saakka, oli 4.81 mmk, perusvuokran ollessa 3.7 mmk. Tontti vuokrattiin 25 vuodeksi 9. 6. lukien (28. 3. 501 §, 11. 4. 595 §, 4. 7. 1 094 §).

Lautakunta päätti oikeuttaa Shell Oy:n siirtämään Pohjoisrannassa Liisantorin kohdalla olevan myyntikioskinsa asemakaavaosaston osoittamaan kohtaan samalla alueella 1. 9. lukien, irtisanomisaika kuukausi. Vuosivuokra oli 260 000 mk ja indeksiin sidottu perusvuosivuokra 200 000 mk (29. 8. 1 396 §).

Lautakunta oikeutti Shell Oy:n liittämään Töölön- ja Kivelänkadun kulmassa olevaan huoltoasema-alueeseensa 11 × 16 m:n suuruisen lisäalueen asiakkaiden autojen paikoitusta varten. Irtisanomisaika oli kaksi viikkoa eikä lisäkorvausta peritty (3. 10. 1 617 §). Kaupunginhallituksen alistettua tämän päätöksen tutkittavakseen lautakunta antoi vaaditun selityksen (17. 10. 1 717 §).

Lautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että Merikadun ja Neitsytpolun risteykseen suunniteltu huoltoasema-alue vuokrattaisiin ilman huutokauppaa Esso Oy:lle, jonka jakeluasema ennestään sijaitsi ko. alueella, 1. 6. lukien viiden vuoden ajaksi, alkuvuokrana 1.95 mmk ym. ehdoilla (7. 6. 936 §). Lautakunta hyväksyi puolestaan huoltoasemarakennuksen piirustukset (29. 8. 1 394 §).

Seuraavien huolto- ja jakeluasemien, jotka oli vuokrattu tilapäisesti 1. 1. lukien ja joiden irtisanomisaikana oli kuukausi, vuokraoikeudet päätettiin sanoa irti päättyviksi 31. 12. vuokran tarkistusta varten:

Esso Oy:n huoltoasemat Olavinkadun varrella, Hakaniementorilla ja Mannerheimintie 78:ssa sekä jakeluasema Toukolassa;

Shell Oy:n huoltoasemat Salomon- ja Annankadun kulmassa ja Länt. Brahenkadun varrella sekä jakeluasemat Kampintorilla, Liisantorilla, Et. Makasiinikadun varrella sekä Vaasankadun varrella

sekä Vanhat-Old-Boys-Automiehet -nimisen yhdistyksen jakeluasema Aleksis Kiven kadun varrella, Union Öljy Oy:n jakeluasema Mannerheimintie 50:ssä, Trustivapaa Bensiini Oy:n Haagassa Turunmaantien varrella sekä Oy. Höyläämöntie 2:n korttelissa n:o 46027 (28. 11. 2 039 §).

Lautakunta päätti oikeuttaa Union Oy:n asentamaan Kaartintorin Näyttelyhalli Oy:ltä ostamiin huoneistotiloihin korttelissa n:o 210 kolme polttoaineen jakelupylvästä 1.9. lukien 600 000 mk:n perusvuosivuokrasta ja 780 000 mk:n vuosivuokrasta. Samalla oikeutettiin yhtiö pitämään Kaartintorilla em. korttelin kohdalla neljää maanalaista polttoainesäiliötä, irtisanomisaika 6 kk (29.2.338 §, 29.8. 1 393 §).

Lisäksi oikeutettiin Union Öljy Oy. asentamaan 1.9. lukien, irtisanomisaika 3 kk, lisäjakelulaite Helsingintien ja Vanhan Porvoontien risteyksessä olevalle huoltoasemalleen sekä Eläintarhassa olevalle huoltoasemalleen, jolloin edellisen huoltoaseman perusvuosivuokra korotettiin 895 250 mk:ksi ja vuosivuokra 1 163 825

mk:ksi ja jälkimmäisen vastaavasti 1 061 476 mk:ksi ja 1 379 918 mk:ksi (19.8. 1 355, 1 357 §).

Shell Oy:lle myönnetty oikeus farmarisäiliön pitämiseen Munkkiniemessä Puistokadun varrella merkittiin päättyväksi 30.9. (24.10. 1 776 §).

Vuoden aikana myönnettiin lisäksi lupia eräiden yksityiseen tai rajoitettuun käyttöön tarkoitettujen polttoainesäiliöiden ja jakelulaitteiden asentamiseen ja pitämiseen (11.4. 597 §, 13.6. 998 §, 19.8. 1 351 §, 10.10. 1 672 §, 12.12. 2 122 §).

Teollisuustonttien vuokrauksessa käytettävä uusi vuokrasopimuskaavake. Lautakunta päätti hyväksyä uuden vuokrasopimuskaavakkeen, jossa huomioitiin myös pienteollisuustontteja vuokrattaessa yleisesti käytetyt ehdot (28.3. 485 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto. Kertomusvuoden aikana annettiin vuokralle mm. seuraavat varasto- ja pienteollisuusalueet:

Alue	Kortteli n:o	Tontti n:o	Pinta-ala, m²	Vuokraaja	Vuokrakausi alkaa	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra mk
Lauttasaari	VK 31126	8	1 384.2	Oy. Hans Palsbo [1]	1. 2. 1960	31. 3. 1962	225 600
					1. 4. 1962	30. 4. 1989	173 000 [2]
»	» »	13	1 595.2	Espe Oy. [1]	1. 2. 1960	31. 3. 1962	260 100
					1. 4. 1962	30. 4. 1989	199 400 [2]
»	» »	14	1 557.6	Muovo Oy. [3]	1.10. 1960	31. 3. 1962	253 000
					1. 4. 1962	30. 4. 1989	194 700 [2]
»	» »	18	1 488.4	Haimi Oy. [1]	1. 2. 1960	31. 3. 1962	242 600
					1. 4. 1962	30. 4. 1989	186 000 [2]
Pakila	34103	2 ja 3	7 438.4	Kauko-Rahti Oy. [4]	1.10. 1960	31. 3. 1962	580 000
					1. 4. 1962	31.12. 1964	446 000 [2]
»	VK 34060	6	1 117.0	Toimittaja Unto Kunnas [5]	1. 4. 1960	31. 3. 1962	87 100
					1. 4. 1962	31.12. 1964	67 000 [2]
Malmi	» 39124	1	3 550.0	Asfaltor Oy. [6]	1. 4. 1960	31. 3. 1961	230 788
					1. 4. 1961	31. 5. 1964	177 520 [2]
»	» »	3	3 800.0 (osa)	Väliseinäliike H. A. Haahti, perill [7]	[8]	31. 3. 1962	247 000
					1. 4. 1962	31. 5. 1964	190 000 [2]
Puistola	41001	2	4 000.0	Vakiorakenne Oy. [9]	1. 8. 1960	31. 3. 1961	320 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	240 000 [2]
»	»	3	4 000.0	Teollisuusmetalli Oy. [9]	1. 8. 1960	31. 3. 1961	320 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	240 000 [2]
»	41002	1	1 900.0	Liikk.harj. Mikko Mononen [10]	1.10. 1960	31. 3. 1961	152 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	140 000 [2]
»	41005	1	1 600.0	Rakennustoimisto Launne Oy. [11]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	128 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	96 000 [2]
»	»	2	1 500.0	Peltisepänliike Ahti Rahikainen Oy. [12]	1.10. 1960	31. 3. 1961	120 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	90 000 [2]
»	»	3	1 500.0	Automaalari Raimo Hietamäki [13]	1. 1. 1961	31. 3. 1961	120 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	90 000 [2]
»	»	7	2 000.0	Rakennusliike Osmo Saarinen [11]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	160 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	120 000 [2]
»	»	9	1 250.0	O. J. Lindroos [14]	1.10. 1960	31. 3. 1961	100 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	75 000 [2]
»	»	10	1 100.0	Rakennustoimisto Sigurd Roselius Kommand.yhtiö [15]	1. 9. 1960	31. 3. 1961	88 000
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	66 000 [2]
Herttoniemi	TK 43065	1	4 165.0	Kiitokuljetus Oy. [16]	1. 6. 1960	31. 3. 1961	487 000
					1. 4. 1961	31.3.1965 [17]	375 000 [2]

[1]) Kiint.ltk. 18. 1. 102 §. — [2]) Indeksiin sidottu perusvuosivuokra. — [3]) Kiint.ltk. 10. 10. 1 686 §. — [4]) S:n 8. 8. 1 286 §. — [5]) S:n 7. 3. 365 §. — [6]) S:n 22. 2. 303 §. — [7]) S:n 14. 11. 1 941 §. — [8]) Tonttijaon muutoksen tultua vahvistetuksi. — [9]) Kiint.ltk 1. 8. 1 234 §. — [10]) S:n 12. 9. 1 488 §. — [11]) S:n 30. 5. 898 §. — [12]) S:n 19. 9. 1 526 §. — [13]) S:n 24. 10. 1 784 §. — [14]) S:n 19. 9. 1 528 §. — [15]) S:n 5. 9. 1 438 §. — [16]) S:n 16. 5. 798 §. — [17]) Vuokrasopimus jatkui tämän jälkeen, irtisanomisaika 6 kk.

Alue	Kortteli n:o	Tontti n:o	Pinta-ala, m²	Vuokraaja	Vuokrakausi alkaa	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra mk
Herttoniemi	VK 43071	3	1 706.0	Oy. Hissinhuolto [2]	16. 4. 1960	31. 3. 1961	199 602
					1. 4. 1961	31. 3. 1965	153 540 [1]
»	» »	6	1 016.0	Oy. Ulkomainos [2]	16. 4. 1960	31. 3. 1961	118 872
					1. 4. 1961	31. 3. 1965	91 440 [1]
»	» 43072	5	2 171.5	A. Sorajan Metalli- ja Autokorjaamo ja Peltilä Oy. [3]	16. 5. 1960	31. 3. 1961	254 124
					1. 4. 1961	31. 3. 1965	195 480 [1]
»	» »	8	625.0	Suomen Taiteilijaseura [4]	1. 2. 1960	31. 3. 1961	81 250
					1. 4. 1961	31. 1. 1965	62 500 [1]
»	» »	12	1 100.0	Kommandiittiyhtiö A. Pakula & Co [2]	16. 4. 1960	31. 3. 1961	128 700
					1. 4. 1961	31. 3. 1965	99 000 [1]
»	» 43972	6	2 469.0	Telemetalli Oy. [2]	16. 4. 1960	31. 3. 1961	288 873
					1. 4. 1961	31. 3. 1965	222 210 [1]
Takkatie	46037	1	1 487.0	Perlos Oy. [5]	1. 9. 1960	31. 3. 1961	148 680
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	111 500 [1]
»	»	2	1 532.0	Sähkövalmiste Oy. [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	153 200
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	115 000 [1]
»	»	3	1 463.4	Joht. Rolf Broman [7]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	146 300
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	110 000 [1]
»	»	4	1 394.5	Kuvanveist. Kalervo Kallio [8]	1. 9. 1960	31. 3. 1961	139 450
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	105 000 [1]
»	»	5	2 093.0	Vaneri-Aitta Nyberg & Co [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	209 300
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	157 000 [1]
»	»	6	1 117.0	Puutavaraliike Lauri Pitkänen Oy. [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	211 700
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	158 500 [1]
»	»	7	2 167.0	Sahakeskus Oy. [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	216 700
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	162 500 [1]
»	46038	2	1 703.5	Pesula Lumikki [9]	1.12. 1960	31. 3. 1961	170 350
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	127 800 [1]
»	»	3	1 678.0	Suomalainen Kuvastinhuone Oy. ja Alumino Oy. [9]	1.12. 1960	31. 3. 1961	167 800
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	125 900 [1]
»	»	5	1 431.0	Huovisen Puusepänliike Oy. [10]	1.10. 1960	31. 3. 1961	143 080
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	107 300 [1]
»	»	6	1 382.0	Vimeka Oy. [8]	1. 9. 1960	31. 3. 1961	138 200
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	103 700 [1]
»	»	7	1 296.0	Pitkäpuu Oy. [11]	1. 8. 1960	31. 3. 1961	129 600
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	97 500 [1]
»	»	9	2 377.4	Veho Oy. [12]	1.10. 1960	31. 3. 1961	237 774
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	178 300 [1]
»	»	13	1 569.0	Puuseppo Oy. [13]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	156 900
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	117 500 [1]
»	46039	2	1 777.0	Ins. toimisto Alfred A. Palmberg [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	177 700
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	133 500 [1]
»	»	3	1 948.0	Rak.toimisto Jalo Haapala & Co [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	194 800
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	146 000 [1]
»	»	4	2 003.2	Sillanrakennus Oy. [8]	1. 9. 1960	31. 3. 1961	200 320
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	150 300 [1]
»	»	5	2 033.0	Consolid Oy. [6]	1. 7. 1960	31. 3. 1961	203 300
					1. 4. 1961	30. 6. 1965	152 500 [1]
Kyläsaari	ratapiha-alue	n:o 28	600.0	Urakoitsija Toivo Milo [14]	1. 4. 1960	3 kk. irts. jälk.	72 000
»	»	n:o 31	300.0	Urakoitsija F. Koskiruoho [14]	S:n	S:n	36 000

[1]) Indeksiin sidottu perusvuosivuokra. — [2]) Kiint.ltk. 4. 4. 549 §. — [3]) S:n 9. 5. 760 §. — [4]) S:n 11. 1. 46 §. — [5]) S:n 15. 8. 1 319 §. — [6]) S:n 30. 5. 898 §. — [7]) S:n 13. 6. 984 §. — [8]) S:n 5. 9. 1 437§. — [9]) S:n 31. 10. 1 840 §. — [10]) S:n 19. 9. 1 535 §. — [11]) S:n 8. 8. 1 275 §. — [12]) S:n 12. 9. 1 487 §. — [13]) S:n 8. 8. 1 283 §. — [14]) Tonttij. 7. 3. 73 §.

Edellä olevien pienteollisuus- ja varastotonttien vuokraehdoista mainittakoon mm.: Pakilan tontteja vuokrattaessa noudatettiin, sen jälkeen kun ko. alueen asemakaava vahvistettaisiin, kaupunginvaltuuston 9.9.1959 vahvistamia ehtoja.

Puistolaan Malmin lentokentän ja Lahden tien väliseen maastoon suunnitellun varastoalueen, jonka asemakaavaa ei vielä ollut vahvistettu, tontit vuokrattiin aluksi viideksi vuodeksi.

Takkatien pienteollisuusalue oli muodostettu Pajamäen asuntoalueen ja Pitäjänmäen aseman väliselle peltoaukealle; tontit vuokrattiin aluksi viiden vuoden vuokrasopimuksilla, koska katu- ja johtotyöt eivät vielä olleet valmiina.

Alueen vuokraaminen Malmilta varastorakennusta varten. Insinööritoimisto Oy. Vesi-Pekalle, jolle oli aikaisemmin vuokrattu osa entisen turvehiiltämön alueesta Malmilla, päätettiin lisäksi vuokrata varastorakennusta varten n. 600 m²:n suuruinen määräala yhtiön vuokra-alueen ja Valtionrautateiden alueen välistä. Vuosivuokra oli 31.3.1961 saakka 54 600 mk, sen jälkeen se sidottiin indeksiin, perusvuosivuokrana 42 000 mk. Irtisanomisaika oli 3 kk (7.3. 368 §).

Hiekkavarastoalueen vuokralleanto. Rakennusviraston puhtaanapito-osaston käyttöön päätettiin luovuttaa 6 800 m²:n suuruinen alue korttelin n:o 520 tontista n:o 7 hiekkavarastoksi 1.1.1961 lukien, irtisanomisaika 6 kk, 150 000 mk:n vuosivuokrasta (20.6. 1 018 b §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden pinta-alojen muutokset. Lautakunta päätti merkitä Etelä-Suomen Voimaosakeyhtiön vuokraoikeuden 1 550 m²:n suuruiseen, teollisuuskorttelin n:o 43075 tonttiin n:o 1 kuuluvaan maa-alueeseen päättyväksi 1.7. Alue siirtyi sähkölaitoksen hallintaan. Yhtiön vuosivuokra tontin muusta osasta alennettiin 9 840 mk:aan (13.6. 994 §, 5.9. 1 430 §).

Jääkone Oy:lle vuokratun Uudenpellon varastoalueen n:o 6 pinta-alaksi päätettiin 1.10. lukien merkitä 1 000 m² entisen 1 300 m²:n sijasta. Vuosivuokra alennettiin samasta ajankohdasta 120 000 mk:aan (tonttij. 19.12. 488 §).

Lautakunta päätti merkitä Malmin hautausmaan pohjoispuolella sijaitsevan katurakennusosaston varastoalueen suuruudeksi 2.9. lukien 7 785 m² entisen 8 785 m²:n asemesta ja alentaa vuosivuokran 331 000 mk:sta 285 000 mk:aan. Samoin merkittiin em. alueeseen rajoittuvan varastoalueen suuruudeksi 5 000 m² entisen 6 750 m²:n sijasta ja alennettiin vuosivuokra 270 000 mk:sta 200 000 mk:aan (19.9. 1 524 §).

Kiinteistö Oy. Sahaajantien vuokraoikeus tonttiin n:o 2/VK 43072 päätettiin purkaa 31.3. päättyväksi. Yhtiölle vuokrattiin tontit n:o 1 ja 2/VK 43072, yhteiseltä pinta-alaltaan n. 2 407 m², 1.6.1960—31.12.1986 väliseksi ajaksi vuosivuokrasta, joka 31.3.1961 saakka oli 281 620 mk ja sen jälkeen sidottu viralliseen elinkustannusindeksiin, perusvuokrana 216 630 mk. Yhtiön oli rakennettava tontille ruokalakahvilarakennus (2.5. 703 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokrasopimusten pidentäminen. Mobil Oil Oy:lle vuokratun, 20. kaupunginosassa sijaitsevan varastorakennustontin n:o 45/787 vuokrasopimusta päätettiin jatkaa 31.8.1960 lähtien 31.8.1963 saakka ja sen jälkeen 6 kk:n irtisanomisen varassa 315 000 mk:n suuruisesta vuosivuokrasta, joka oli sidottu elinkustannusindeksiin. Ehdoista mainittakoon mm.: yhtiö sitoutui tontin vuokra-ajan päättymiseen saakka luovuttamaan vuokravapaasti kaupungin käyttöön sähkölaitteiden ym. varastoksi n. 1 650 m²:n suuruisen osan tontilla olevasta varasto-

rakennuksesta; tontin vuosivuokrasta kannettiin 50 % sinä aikana, jolloin varastorakennuksen pinta-alasta oli 50 % vuokrattu kaupungille (4.4. 544 §).

A. W. Liljeberg Oy:n vuokraoikeutta Kyläsaaren teollisuustontin n:o 2/VK 678 n. 4 250 m²:n suuruiseen osaan päätettiin jatkaa 31.12.1961 saakka, jonka jälkeen vuokrasopimuksen irtisanomisajaksi määrättiin 6 kk (4.7. 1 072 §).

Pakilan pienteollisuustontin n:o 5/34060 vuokraoikeutta päätettiin jatkaa 30.4. 1990 saakka kaupunginvaltuuston 9.9.1959 vahvistamilla ehdoilla (19.12. 2 179 §).

Lautakunta päätti esittää, että Takkatien pienteollisuusalueen tonttien vuokra-aikaa jatkettaisiin v:een 1985 saakka. Samalla päätettiin, että tontin n:o 2/46037 vuokra-aikaa jatketaan sen jälkeen, kun kaupunginvaltuusto olisi em. esityksen hyväksynyt (28.11. 2 040 §).

Pitäjänmäen pienteollisuusalueen katujen tultua valmiiksi rakennetuiksi päätettiin tonttien perusvuosivuokrat korottaa 1.4. lukien vuokrasopimusten mukaisesti 20 % eli 96 mk:aan/m². Tämä koski korttelin n:o 46024 tontteja n:o 1—9, korttelin n:o 46025 tontteja n:o 2—6 ja korttelin n:o 46027 tontteja n:o 4—6. Vuokra-aika jatkui v:n 1985 loppuun.

Seuraavien Herttoniemen pienteollisuusalueen tonttien perusvuosivuokrat korotettiin 1.4. lukien 70 mk:sta 90 mk:aan/m²: korttelin n:o VK 43071 tonttien n:o 1—16, korttelin n:o VK 43072 tonttien 2—13, korttelin n:o VK 43073 tonttien n:o 1—4, korttelin n:o 43076 tonttien n:o 2—4. Korttelin n:o VK 43071 tontin n:o 1 vuokra-aikaa, joka päättyi 31.3., päätettiin jatkaa 3 kk:n irtisanomisen varassa ja alueen muiden tonttien vuokra-aikaa 31.12.1986 saakka. Kaupungilla oli oikeus vuokrakauden kuluessa korottaa perusvuokraa enintään 100 mk:ksi (22.2. 296 §). Ne tontit, joiden vuokra-aika kertomusvuonna pidennettiin v:een 1986, olivat: 7/VK 43072 (4.1. 15 §), 7/VK 43071 (9.5. 755 §), 4 ja 5/VK 43072 (3.10. 1 623, 1 632 §) ja 12/VK 43072 (19.12. 2 173 §).

Herttoniemen Putkivarusteen vuokraoikeutta tonttiin n:o 2/VK 43073 jatkettiin 1.4.1960—31.10.1961 väliseksi ajaksi (4.4. 549 §) ja Kojepaja Oy:n vuokraoikeutta tonttiin n:o 15/VK 43 071 ajaksi 31.12. 1960—31.12. 1961 (24.10. 1 786 §).

Eräiden varastoalueiden vuokraehtojen tarkistaminen. Kyläsaaren korttelista n:o VK 685 Jätekeskus Oy:lle vuokratun 5 000 m²:n suuruisen alueen perusvuosivuokraksi merkittiin 1.1. lukien 1 231 100 mk ja indeksiä vastaavaksi vuosivuokraksi aikana 1.1.1960—31.3.1961 1 600 430 mk (15.2. 269 §).

Vuokraehtojen tarkistamista varten päätettiin sanoa irti 30.9. päättyviksi kaksi Rudus Oy:n vuokrasopimusta, jotka kertomusvuoden alusta olivat siirtyneet satamalautakunnalta kiinteistölautakunnalle. Sopimukset koskivat hiekan lastauslaitteiden pito-oikeutta ja yhtiölle vuokrattua 70 m²:n suuruista määräalaa Hakaniemenrannassa (tonttij. 14.3. 92 §).

Pitäjänmäen pienteollisuustonttia koskevan vuokrauspäätöksen purkaminen. Lautakunta päätti purkaa kaupunginvaltuuston 7.3.1956 tekemään valtuutukseen perustuvan päätöksen korttelin n:o 46020 tontin n:o 1 vuokraamisesta Värikomppania Oy:lle (11.1. 47 §).

Varasto- ja pienteollisuusalueiden irtisanominen. Kertomusvuoden aikana sanottiin irti tai purettiin mm. seuraavat vuokrasopimukset:

Alue	m²	Vuokraaja	Vuokra-oikeus päättyy
Kortt. n:o VK 31126, tontti n:o 14	1 557.0	Valutarve Oy. [1])	31. 8.1960
» » » 43071 » » 3	1 705.5	Vaneri ja Kimpi Oy. [2])	29. 2.1960
» » » » » » 6	1 015.0	O. H. Sandberg Oy. [3])	31. 3.1960
» » » 43072 » » 5	2 171.5	Metsä-Matti Oy. [4])	15. 5.1960
» » » » » » 6	2 469.0	Toim.joht. Vilho Lehto [5])	31. 3.1960
» » » » » » 12	1 100.0	Kallion Pelti ja Kaide oy. [5])	S:n
» » » 272 » » 7	1 960.0	Ravintoloitsijain Keskusvarasto Oy. [6])	1. 1.1960
Kyläsaaren varastoalue n:o 19	600.0	Rak.mest. Hugo Pouttu [7])	30. 6.1960
Vallilan metsän varastoalue	6 440.0	Työnjoht. Vihtori Laine [8])	31.12.1961
» » »	11 500.0 ja 800.0	Asfaltti Oy. Lemminkäinen [8])	S:n
» » »	300.0	Kestoasfaltti Oy. [8])	»
» » »	4 400.0 ja 4 470.0	Viarecta Oy. [8])	»
» » »	960.0	Tmi H.A. Elfving [8])	30. 6.1961
» » »	1 020.0	Seppä Elis Punkka [8])	S:n
» » »	675.0	Peltisepät Martti Kontio ja Erkki Kokko [8])	»
Viikinmäki	3 200.0	Yleisrakentajat Oy. [9])	31.12.1960

Lautakunta päätti julistaa heti menetetyksi seuraavat vuokraoikeudet: Oy. J. K. Koskisen n. 2 020 m²:n suuruiseen Kyläsaaren varastoalueeseen (13.6. 977 §), Oy. Internan Lauttasaaren pienteollisuustonttiin n:o 16/31126 (3.10. 1 630 §) sekä Oy. Taloston 500 m²:n suuruiseen Viikinmäen pellolla sijaitsevaan varastoalueeseen (25.7. 1 204 §). Kiinteistö Oy. Vanha Talvitie 1 b -nimisen yhtiön vuokraoikeus tonttiin n:o 1 b/272 julistettiin menetetyksi 1.4. lukien (29.2. 342 §).

Lauttasaaren pientelakkatonttien vuokraaminen. Maritim Oy:lle päätettiin vuokrata tontit n:o 5 ja 6/VK 31129 ajaksi 1.7.1960—30.6.1988 vuosivuokrasta, joka 31.3.1961 saakka oli 1 039 480 mk, ja sen jälkeen viralliseen elinkustannusindeksiin sidottu, perusvuosivuokrana 799 600 mk. Tonttien yhteinen pinta-ala oli 9 407 m². Yhtiön aikaisempi, tonttia n:o 6/VK 31129 koskeva vuokrasopimus purettiin samalla 30.6. päättyväksi (25.4. 652 §, 18.7. 1 136 §).

Liikemies W. Johanssonille päätettiin vuokrata 1.7.1960—30.6.1965 väliseksi ajaksi 1 500 m²:n suuruinen osa pientelakkatontista n:o 1/VK 31129 rannan puolelta 127 500 mk:n perusvuosivuokrasta ja 165 000 mk:n alkuvuosivuokrasta, joka oli kiinteä 31.3.1961 saakka ja sen jälkeen sidottiin indeksiin. Aluetta saatiin käyttää myös halkokaupan harjoittamiseen (11.4. 596 §).

Valkosaaren veneveistämöalueiden vuokrasopimusten irtisanominen. Lautakunta päätti sanoa irti Emil Suortin Veneveistämön, Wickströms Motor Co Oy:n sekä Telva Oy:n vuokraoikeudet Valkosaarella oleviin alueisiin päättyviksi 31.12.1961 siten, että rakennusten purkamiseen ja alueen siistimiseen myönnettiin aikaa 31.5.1962 saakka (12.9. 1 491 §, 10.10. 1 681 §).

Määräalan vuokraaminen Laajasalon öljysatama-alueelta. Lautakunta päätti vuokrata Esso Oy:lle Koirasaarentien eteläosasta n. 1 500 m²:n suuruisen määräalan, irtisanomisaika 6 kk, 75 000 mk:n perusvuosivuokrasta. Määräala rajoittui yhtiön aikaisempaan vuokra-alueeseen (29.8. 1 380 §).

[1]) Kiint.ltk. 12. 9. 1 485 §. — [2]) S:n 29. 2. 344 §. — [3]) S:n 7. 3. 366 §. — [4]) S:n 9. 5. 760 §. — [5]) S:n 22. 2. 296 §. — [6]) S:n 1. 2. 181 §. — [7]) Tonttij. 14. 3. 97 §. — [8]) Kiint.ltk. 28. 11. 2 038 §. — [9]) S:n 19. 12. 2 170 §.

Autojen pesupaikkojen vuokralleanto. Kertomusvuonna vuokrattiin autojen pesutoiminnan harjoittamista varten määräalat Meilahden varastoalueen koillispuolelta ja Lauttasaarentien ja urheilukentän väliseltä alueelta, edellinen 8 000 mk:n ja jälkimmäinen 10 000 mk:n kuukausivuokrasta, irtisanomisajat vastaavasti 3 kk ja 2 viikkoa (tonttij. 11.4. 136 §, 18.7. 295 §).

Alivuokralaisen pitämiseen vuokra-alueillaan myönnettiin lupia eräille varasto- ja pienteollisuusalueilla toimiville toiminimille ym. määräajaksi (tonttij. 18.1. 8 §, 2.5. 173 §, 18.7. 299 §, 1.8. 312 §, 10.10. 401 §, 7.11. 436 §, 21.11. 446 §).

Siirtolapuutarhat. Selvitys tonttiosaston 11.11.1959 toimittamasta tarkastuksesta, joka koski luvatonta asumista siirtolapuutarhojen majoissa talven aikana, merkittiin tiedoksi (11.1. 43 §).

Oulunkylän siirtolapuutarhapalstojen vuokra-aikaa päätettiin jatkaa kertomusvuoden loppuun entisillä ehdoilla (25.4. 639 §). Kaupunginhallitukselle esitettiin, että vuokraoikeuksia jatkettaisiin edelleen 31.12.1967 saakka (28.11. 2 032 §).

Talin siirtolapuutarhayhdistykselle myönnettiin oikeus puutarha-alueella sijaitsevan, käytöstä poistetun vesitornirakennuksen käyttämiseen virvoitusjuomakioskina (tonttij. 28.3. 118 §). Talin ja Pakilan siirtolapuutarhayhdistyksiä päätettiin veloittaa virvoitusjuomakioskin pitämisestä puutarha-alueillaan kertomusvuoden aikana 2 000 mk:lla kumpaakin. Molemmat kioskit olivat vain yhdistysten omassa käytössä (28.11. 2 034 §).

Pienoisgolfkentät. Edellisenä vuonna vuokratuista pienoisgolfkentän paikoista päätettiin Katajanokalla ja Kulosaaressa olleiden paikkojen vuokraus lopettaa. Muut paikat luovutettiin kertomusvuoden kesäkaudeksi samoille yhdistyksille ja samoilla ehdoilla kuin ennenkin. Pohjois-Munkkiniemessä ollut rata oli siirrettävä tonttiosaston osoittamaan uuteen paikkaan jaMerisatamassa ollut rata talo-osaston osoittamalla tavalla. Myöhemmin peruutettiin Paloheinän golfkentän vuokraus sekä lisäksi Käpylän, Pitäjänmäen ja Ruskeasuon kenttien vuokraukset (25.4. 649 §. 16.5. 810 §, 7.6. 938 §, tonttij. 30.5. 220 §, 5.12. 476 §).

Uusi pienoisgolfkentän paikka vuokrattiin Pääkaupungin Pienoisgolfkerholle Laajasalosta Reposaarentien varrelta tavanmukaisilla ehdoilla (23.5. 853 §). Herttoniemen golfkentän pito-oikeus merkittiin siirtyneeksi Herttoniemen Oppikouluyhdistykseltä Herttoniemen Urheilijat -nimiselle seuralle (tonttij. 2.5. 170 §).

Hesperian tenniskenttien tuntimaksut päätettiin vahvistaa seuraaviksi: arkisin 300 mk klo 7—15, 600 mk klo 15—21 ja sunnuntaisin 400 mk klo 7—21 (23.5. 839 §).

Helsingin Puutarhaseuralle myönnettiin oikeus puutarhanäyttelyn järjestämiseen vanhan vesilinnan ja Vesilinnankadun väliseen Alppipuiston osaan v:n 1961 syksyllä ja v:n 1962 keväällä kaupunginpuutarhurin kanssa lähemmin sovittavalla tavalla (23.5. 843 §).

Ulkonäyttelyalueet. Suomen Messut -nimiselle osuuskunnalle päätettiin vuokrata näyttelytilaa Messukentältä seuraavasti: 6 500 m² kentän pohjoisosasta 6.—16.5. väliseksi ajaksi kertomusvuonna autonäyttelyn näytteillepanijoiden pysäköintipaikaksi 71 500 mk:n korvauksesta (25.4. 642 §);

Puolan teollisuusnäyttelyä varten ajaksi 1.—31.3.1961 alue, jonka suuruus oli 2 000 m² ja kokonaisvuokra 60 000 mk (28.11. 2 037 §);

Yhdysvaltain teollisuusnäyttelyä varten 12.5.—16.6.1961 väliseksi ajaksi 2 000 m²:n suuruinen alue 70 000 mk:n kokonaisvuokrasta (5.12. 2 086 §).

Eräitä lupia moottoriajoneuvojen, koneiden yms. lyhytaikaiseen näytteillepanoon ulkosalla kaupungin alueella myönnettiin vuoden aikana (11.1. 45 §, 14.3. 404 §, 28.3. 490 §, 4.4. 548, 552 §, 9.5. 749 §, tonttij. 1.2. 36 §).

Muuntamot. Lautakunta hyväksyi puolestaan sähkölaitoksen esittämät 14 muuntamon piirustukset (18.7. 1 146 §, tonttij. 28.3. 112 §, 11.4. 125 §).

Puotinkylän-Marjaniemen Työväentalo Oy:n vuokraoikeus merkittiin päättyväksi siltä n. 16 m²:n suuruiselta osalta Puotinkylässä olevaa yhdistyksen vuokra-aluetta, jonka sähkölaitos tarvitsi kaupungin käyttöön muuntamon paikaksi (30.5. 895 §).

Tonttiosaston hoitoon määrättiin: Kulosaaren tilat RN:o 1^{605} ja 1^{606} (1.2. 176 §); Tapanilan tila 12^{g} RN:o 1^{218} ja n. 2 380 m²:n suuruinen määräala tilasta n:o 2 RN:o 1^{59} (14.3. 392 §); n. 0.6 ha:n suuruinen määräala Haagan tilasta RN:o 1^{140} Pirkkolantien varrella sekä Oy. Rekolalle vuokrattu n. 1.4 ha:n peltoalue Korpasnimisestä tilasta RN:o 1^{36} Vähä-Huopalahden kylässä (9.5. 766 §); korttelin n:o 572 tontti n:o 29 (23.5. 876 §); Pakilasta tilat Palomäki RN:o 4^{189} ja Palomäki I RN:o 4^{203} (4.7. 1 062 §) ja tila Siimes RN:o 3^{713}, n. 315 m²:n suuruinen määräala tilasta Kansantie 6 RN:o 3^{427} ja n. 1 931 m²:n määräala tilasta Papula N:o 20 RN:o 4^{114}; tilat N:o 51 RN:o 3^{64} ja N:o 52 RN:o 3^{271} sekä asemakaavan mukaiseen Askartiehen kuuluvat osat tiloista N:o 56 RN:o 3^{69} ja N:o 57 RN:o 3^{70} Malmilla (8.8. 1 272 §); Vartiokylän tila T 21 K 5 RN:o 2^{355} (17.10. 1 709 §); Konalan kylässä olevasta Toivola-nimisestä tilasta RN:o 2^{3} n. 4 350 m²:n suuruinen alue, sen jälkeen kun alueella olevat rakennukset oli purettu (31.10.1 867 §); korttelissa n:o 31017 oleva tontti n:o 13 (7.11. 1 872 §) sekä korttelissa n:o 31026 oleva tontti n:o 4 (27.12. 2 214 §).

Vuokra-alueiden katselmukset. Vuosikatselmukset päätettiin pitää aikana 26.4.—15.6. sekä 6.9.—27.10. sekä nimetä lautakunnan edustajat niiden suorittamista varten (21.3. 444 §, 25.7. 1 194 §).

Lautakunta päätti anomuksesta eräissä tapauksissa pidentää katselmuksissa määrättyjen kunnostustöiden suorittamismääräaikaa (15.2. 262 §, 29.8. 1 382 §, 12.9. 1 473 §).

Tilapäisten autosuojien pystyttämiseen myönnettiin lupia kiinteistölautakunnan 9.3.1959 hyväksymillä ehdoilla (tonttij. 1.8. 319 §, 12.9. 367 §, 26.9. 379 §, 10.10. 394, 395, 402 §, 24.10. 411 §).

Piirustusten hyväksyminen. Tonttiosastossa laaditut Pirkkolan omakotialueella sijaitsevien ruotsalaisten lahjatalotyyppien n:o 1 ja 4 kellarien muutospiirustukset hyväksyttiin ja niiden luovutushinnaksi vahvistettiin 500 mk sarjalta (4.1. 8 §).

Lautakunta hyväksyi puolestaan mm. seuraavat piirustukset: Pakilan VPK:n toimesta rakennettavan paloaseman (8.2. 225 §), Tölö Barnhem -nimisen lastenkodin lisärakennuksen korttelin n:o 520 tontilla n:o 13 (25.7. 1 203 §) sekä Erottajan liikennekioskin (29.8. 1 391 §).

Lautakunta hyväksyi lisäksi joukon erilaisia rakennus- ja muutospiirustuksia. Niistä annettiin myös lausuntoja kaupunginhallitukselle.

Yksityisen kalliosuojan rakentaminen. Lautakunta päätti oikeuttaa Enso-Gutzeit Oy:n 100 000 mk:n korvauksesta rakentamaan yksityisen kalliosuojan kaupungin omistaman Kanavarannan kalliosuojan yhteyteen kaupunginvaltuuston 18.12.1940 vahvistamilla yleisehdoilla ja seuraavilla lisäehdoilla: anoja hankkii luvat maanomis-

tajilta myös mahdollisten uusien sisäänkäytävien osalta; anoja suorittaa kaikki rakennus- ja muutostyöt omalla kustannuksellaan, vastaa kaikesta suojan rakentamisesta ja sijainnista kaupungille tai sivulliselle aiheutuvasta vahingosta ja haitasta, eikä rajoita kaupungin suojan käyttöoikeutta; työn suorituksessa noudatetaan rakennusviraston ohjeita ja määräyksiä; lupa on voimassa katumaalle tulevien rakenteiden osalta 6 kk:n irtisanomisen varassa; suojan käytössä on noudatettava väestönsuojelulautakunnan määräyksiä. Kalliosuojan piirustukset ja sijaintisuunnitelma esitettiin kaupunginhallituksen hyväksyttäviksi (18.7. 1 172 §, 8.8. 1 290 §, 12.12. 2 142 §).

Kaupunginhallitukselle lähetettävässä kirjelmässä lautakunta päätti puoltaa Kansallis-Osake-Pankin laadituttamien pääkonttorinsa väestönsuojan piirustusten hyväksymistä siten, että korvaus olisi sama kuin edellä ja että soveltuvin osin noudatettaisiin em. ehtoja. Suoja rakennettaisiin kaupungin omistaman Vuorikadun kalliosuojan yhteyteen (8.8. 1 288 §).

Venelaiturien, tilapäisten teiden, vesijohtojen ym. rakentaminen ja pitäminen kaupungin maalla. Kertomusvuonna myönnettiin eräitä lupia venelaiturin rakentamiseen ja pitämiseen, jolloin ehtoja määrättäessä noudatettiin kaupunginhallituksen asiasta 28.1. tekemää päätöstä (22.2. 293 §, 4.7. 1 077 §).

Lisäksi myönnettiin lupia väliaikaisen tien rakentamiseen tai pitämiseen (14.3. 405 §, 4.4. 536 §, 9.5. 748, 751 §, 18.7. 1 150 1 156 §, 24.10. 1 792 §, 21.11. 1 985 §), tilapäisen tasoylikäytävän rakentamiseen (12.12. 2 119 §), vesijohdon tai viemärin sijoittamiseen kaupungin maalle (5.12. 2 082 §, 12.12. 2 117 §, tonttij. 1.6. 239 §) sekä paikoitustilojen järjestämiseen katumaalle (4.4. 537 §).

Urheilukilpailut, ulkoilmajuhlat ym. Eläintarhanajot kertomusvuonna saatiin pitää 15.5. klo 13 alkaen sekä harjoitusajot kahtena edellisenä päivänä. Kertakaikkinen korvaus tavanmukaisen puisto- ym. alueen käytöstä oli 800 000 mk (22.2. 301 §, 2.5. 705 §).

Helsingin Moottorikerholle myönnettiin oikeus pienoisautojen harjoitusajojen pitämiseen Oulunkylän aseman lounaispuolella olevalla täytemaalla kertomusvuoden kesällä 1 000 mk:n korvauksesta sekä Helsingin Moottorimieskerholle lupa moottoripyöräkilpailujen ja harjoitusajojen järjestämiseen Malmin Arnikanmäellä 5 000 mk:n korvauksesta. Molemmissa luvissa oli mm. ehtona, että ajoneuvot varustettaisiin tehokkailla äänenvaimennuslaitteilla (2.5. 700 §, 16.5. 805 §).

Koiravaljakkoajoja saatiin järjestää kaupungin puistoalueilla samoilla ehdoilla kuin aikaisemminkin (tonttij. 4.1. 3 §, 18.1. 10, 11 §, 15.2. 45, 46 §, 12.9. 368 §, 19.12. 495 §).

Tonttiosaston päällikkö oikeutettiin myöntämään luvat juhannuskokkojen polttamiseen ja ilotulitusten järjestämiseen tavanmukaisilla ehdoilla (13.6. 978 §, 4.7. 1 078 §).

Lisäksi myönnettiin lupia urheilukilpailujen, näytäntöjen, ulkoilmajuhlien, kokousten yms. järjestämiseen kiinteistölautakunnan hallinnossa olevilla katu-, puisto- ym. alueilla.

Korvauksen suorittaminen Osuusliike Elannolle sadevesiviemärin putkituksesta. Lautakunta päätti suorittaa Osuusliike Elannolle v:n 1959 talousarvion Yleiset työt -pääluokan lukuun Käyttövarat varatuista kaupunginhallituksen käyttövaroista

4 mmk korvaukseksi sadevesiviemärin putkituksesta Elannon omistamalla tontilla n:o 5 Pitäjänmäen korttelissa n:o TK 46032 (21.11. 1 995 §).

Käyttövaroistaan lautakunta päätti suorittaa: 539 mk Jungfrudansen-nimisellä tilalla Laajalahdessa olevan rakennuksen palovakuutusmaksuna (18.1. 92 §); enintään 5 000 mk Puotilassa sijaitsevan ns. meijerirakennuksen sähkölaskun ym. menojen maksamiseen (4.7. 1 099 §) sekä 1 370 mk osamaksuksi asuntotuotantotoimiston kaluston muuttokustannuksista (26.9. 1 567 §).

Korvauksen periminen asemakaavan muutoksen yhteydessä eräissä tapauksissa. Lautakunta päätti periaatteessa, että tontinomistajalta peritään korvaus sellaisesta asemakaavan muutoksesta, jolloin tontin rakentamisoikeus keskitetään määrättyihin tontinosiin siten, että rakennusjärjestyksen edellyttämä rakennusten enimmäiskorkeus ylitetään, ilman että tontin kokonaisrakentamisoikeus samalla lisääntyy. Korvauksen suuruus päätettäisiin kussakin tapauksessa erikseen (29.2. 343 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: Paasivaaran margariinitehtaan lastauslaiturin rakentamista Herttoniemeen (4.1. 10 §); väestönsuojien rakentamiskysymyksiä (25.1. 146 §, 11.4. 582 §, 13.6. 985 §); vesijohdon tai viemärin rakentamiskysymyksiä (22.2. 298 § 12.9. 1 480 §, 19.12. 2 171 §); Haagan varastokorttelin n:o VK 29081 tonttien vuokraehtojen vahvistamista (29.2. 346 §); siirtolapuutarhaneuvojan viran hoidon järjestelyä (14.3. 403 §); seuraavien asuntoalueiden tonttien luovutusmuodon ja -perusteiden ym. määräämistä: 45. kaupunginosan luoteisosan (Puotila), 28. kaupunginosan itäosan (Suursuo), 29. kaupunginosan luoteisosan (Riistavuori), 30. kaupunginosan koillisosan (Niemenmäki) ja 38. kaupunginosan (Pihlajamäki) (14.3. 406, 407 §, 23.5. 854 §, 30.5. 892 §, 3.10. 1 613 §); Agroksen alueella olevien kaupungin omistamien rakennusten poistamista kiinteistöluettelosta (28.3. 483 §); katu- ja viemärirakennusohjelmaa v:ksi 1961 (11.4. 589 §); Lääkärinkadun varrella olevan vuokra-alueen rakennusten luovutusta kaupungille (9.5. 756 §); eräiden Niemenmäen tonttien käyttöä vaihtotarkoituksiin (23.5. 848 §); venelaiturien rakentamiskysymyksiä (30.5. 896 §, 21.11. 1 984 §); eräiden katualueiden rakennuslain mukaisia erottamistoimituksia (20.6. 1 023 §); sopimuksen tekemistä Ruskeasuon vuokra-alueiden lunastamiseen oikeutettujen kanssa (18.7. 1 148 §); luvan myöntämistä Neste Oy:lle tien rakentamiseen kaupungin maalle Laajasalon öljysatamassa (15.8. 1 321 §); määrärahan myöntämistä Kulomaan urheilukentän kunnostamista varten v. 1961 (5.9. 1 426 §); tontin vaihtoa Ebeneserkodin kanssa (17.10. 1 729 §); rajankäyntitoimituksen järjestämistä Nurmijärven kunnan Valkjärven kylässä (31.10. 1 845 §); eräitä raiteenpitokorvausten alentamis- ja poistamisanomuksia (14.11. 1 934 §); Haagassa sijaitsevan myymälä- ja asuinrakennuksen vastaanottamista Osuusliike Elannolta (21.11. 1 980 §); Katajanokalla olevan luotsilaitoksen tontin vapauttamista kaupungin hallintaan (21.11. 1 992 §) sekä ehtojen soveltamista lupia myönnettäessä erillisten väestönsuojien rakentamiseen kaupungin omistamalle maalle (27.12. 2 217 §).

Lautakunnan tekemät muut esitykset, joita ei ole erikseen mainittu, koskivat mm. seuraavia asioita: tonttien ja alueiden vuokralleantoa, ostamista, myyntiä, niiden vuokraoikeuden pidentämistä tai lakkauttamista sekä aluevaihtoja, tonttien ja alueiden hallintoa, niiden varaamista eri tarkoituksiin, rakennuspiirustusten hyväksymistä yms.

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: kaupungin

lainojen irtisanomista Helsingin Kotitalousopettajaopiston siirtyessä valtiolle (4.1. 6 §); Öljynpuristamo Oy:n raidekysymystä (18.1. 83 §); eräiden Helsingin maalaiskunnan välittämien omakotilainojen siirtämistä kaupungin vastattaviksi (18.1. 104 §); avo-ojien perkaamista kaupungin toimesta (22.1. 297 §, 19.9. 1 518 §, 3.10. 1 629 §, 7.11. 1 892 §); Suomenlinnan varuskuntakirkon ja kirkkotornin luovutusta evankelisluterilaisille seurakunnille (22.2. 299 §); 10. kaupunginosan korttelin n:o 286 tonttien n:o 2, 3 ja 22 asemakaavan muuttamista ja korvauksen perimistä siitä (7.3. 369 §); Vaasan Höyrymylly Oy:n kuljetussillan rakentamista Matalasalmenkadun yli (21.3. 452 §); helsinkiläisen rakennustyövoiman käyttämistä rakennustöissä kaupungin luovuttamilla tonteilla (28.3. 487 §); kaupungille luovutettavien katualueiden korvaamista koskevaa aloitetta (28.3. 494 §); Wärtsilä-yhtymän suurjännitekaapelin pitoa Munkkisaarenkadulla (2.5. 691 §); alueen varaamista Viikin jätevedenpuhdistamoa varten (30.5. 887 §); suunnitelmaa kaupungin tarvitseman veden ottamiseksi Hiidenvedestä (30.5. 894 §); eräiden alueiden kunnostamista puistoiksi (13.6. 995 §, 17.10. 1 722 §); Oppilaskoti Toivolaa varten tarvittavan maa-alueen pakkolunastamista (20.6. 1 027 §); tehottomasti rakennettuja tontteja koskevien tietojen toimittamista valtiolle (20.6. 1 035 §); Tuomarinkylän kartanon päärakennuksen kunnostamista (25.7. 1 193 §); venelaituri- ym. kysymyksiä (1.8. 1 235 §, 17.10. 1 736 §); Ruoholahden varastoalueen paloturvallisuuden tehostamista (19.8. 1 350 §); kaupungin ranta-alueiden puhtaanapidon järjestämistä (26.9. 1 569 §); kahden Malmilla sijaitsevan asfalttiliikkeen ympäristölleen tuottaman häiriön poistamistoimenpiteitä (3.10. 1 626 §); Töölönlahden veden saastumisen ehkäisemistä (31.10. 1 836 §) sekä Tyttönormaalilyseolle Etelä-Haagasta varatun tontin luovutusehtoja (5.12. 2 085 §).

Lukuisat muut lausunnot, joita lautakunta antoi vuoden aikana, käsittelivät mm. avustus- ja laina-anomuksia, väestönsuojien rakentamiskysymyksiä, maa-alueiden vaihtojen suorittamista, tonttien ja alueiden vuokraamista, ostamista, myyntiä yms.

3. Kiinteistöviraston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Viljelyssuunnitelmat kertomusvuodeksi merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 8.3. 8 §).

Selvitykset satotuloksista kertomusvuonna, *syyskylvöistä* ja *karjan tuotosta* merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 16.11. 42—44 §).

Viljelysmaiden ym. tarkastukset. Suoritettiin Pohjois-Haagan viljelysmaiden, Tuomarinkylän ja Haltialan peltoalueiden ja eräiden rakennusten tarkastus (maat.- ja metsäj. 24.5. 21, 22 §).

Lisäksi suoritettiin tarkastuksia mm. Malmilla, Puistolassa, Ala-Tikkurilassa ja Suutarinkylässä (maat.- ja metsäj. 2.8. 30 §).

Inventaariohintojen vahvistaminen. Päätettiin vahvistaa vuosi-inventaariossa noudatettavat tärkeimpien maataloustuotteiden ja polttopuiden hinnat (maat.- ja metsäj. 8.12. 51 §).

Maanvuokrien tarkistus. Eräiden vanhojen vuokrasopimusten vuokramaksut

korotettiin elinkustannusindeksin »elokuu 1938-heinäkuu 1939 = 100» nousua vastaaviksi (maat.- ja metsäj. 16.11. 47 §).

Vuokralle annetut viljelyspalstat. Vuoden aikana annettiin vuokralle mm. seuraavat viljelyspalstat:

Alue	ha	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra mk
Espoo, Albergan tila RN:o 2[564]	1.60	Puutarhuri Verner Malkki [1])	31.12.1964	20 000 14 706 [2])
» » » » »				
» Bredvikin tila peltoa	33.20	Maanvilj. K. Koskenala [3])	31.12.1960 [4])	150 000
» Bredvikin tila laidunta	11 10			
» Bredvikin tila peltoa	2.50	Pienvilj. Väinö ja Raimo Saarinen [5])	31.12. 1961 [4])	100 000
» Bredvikin tila laidunta	3.35			
Vartiokylän kartano	4.39	Puutarhuri Ebba Roiha [6])	[7])	25 000
» »	15.78	» Tor Johansson [6])	S:n	94 000
» »	27.46	Muurari Erkki Savolainen [6])	»	300 000
» »	13.05	Maanvilj. Nils Liljeström [6])	»	57 000
» »	22.55	Maanvilj. Kalle Hagert [6])	»	100 000

Edellä mainittuihin vuokrauksiin sisältyi myös eräitä asuin-ja talousrakennuksia.

Kaupunginagronomi oikeutettiin antamaan vuokralle henkilökohtaisilla sopimuksilla edelleen v:ksi 1961 ne vapautuneet viljelysmaat, jotka eivät olleet kaupungin omassa viljelyksessä (maat.- ja metsäj. 26.10. 32 §).

Viljelysmaiden vuokrasopimusten jatkaminen, aluevähennykset ym. Kaupunginagronomin tehtäväksi annettiin Torsäng- nimisen tilan vuokraaminen kertomusvuodeksi entiselle vuokraajalle ja muuten entisillä ehdoilla, paitsi että vuokra määrättiin maksettavaksi vasta syksyllä. Vuokraukseen sisältyi 27.6 ha peltoa, 3.8 ha laidunta, 0.55 ha tonttimaata ja kaksi asuinrakennusta (maat.- ja metsäj. 2.2. 4 §).

Puutarhuri Onni Ripatin vuokrasopimusta, joka koski Bredvikin tilan puutarhaa, päätettiin jatkaa 1.11.1959—30.10.1960 väliseksi ajaksi 156 000 mk:n vuosivuokrasta (maat.- ja metsäj. 8.3. 10 §). Myöhemmin päätettiin määrätä kertomusvuoden marras-joulukuun vuokraksi yhteensä 26 000 mk sekä korvaukseksi suorittamattomista syyskynnöistä 7 500 mk (19.12. 2 180 §).

Maatalouskoneiden Tutkimussäätiön Kaarelan tilasta vuokraaman alueen suuruudeksi päätettiin 1.1.1961 alkaen merkitä 58.72 ha ja vuosivuokraksi 691 000 mk. Perusvuosivuokra oli 531 500 mk.

Ajuri Kalle Wilenin tilasta Backas RN:o 2[791] vuokraaman viljelysalan suuruudeksi päätettiin samasta ajankohdasta kuin edellä merkitä n. 3.55 ha sekä vuosi- ja perusvuosivuokriksi vastaavasti 21 000 ja 16 100 mk (maat.- ja metsäj. 26.10. 39 §).

Viljelysalueiden vuokrasopimusten päättyminen. Maanvilj. J. Witick'in vuokrasopimus (N:o 2265/Ma 128), joka koski viljelysmaata Haagassa, merkittiin päättyneeksi 31.12.1959 (maat.- ja metsäj. 8.3. 11 §).

Kertomusvuonna 31.12. päättyviksi merkittiin ajuri K. Wathenille vuokrattua, n. 1.95 ha:n suuruista viljelysmaata Backas-nimisestä tilasta RN:o 2[755] koskeva

[1]) Kiint.ltk. 1. 2. 185 §. — [2]) Indeksiin sidottu perusvuosivuokra. — [3]) Kiint.ltk. 8. 2. 229 §. — [4]) Vuokrasopimus jatkuu sen jälkeen 2 kuukauden irtisanomisajan varassa. — [5]) Kiint.ltk. 19. 12. 2 181 §. — [6]) Maat.- ja metsäj. 30. 3. 14 §. — [7]) Alueet vuokrattiin kertomusvuoden kesäkaudeksi.

vuokrasopimus sekä oikeus pitää latoa Backaksen tilalla RN:o 2^{791} (maat.- ja metsäj. 26.10. 36 §); maanvilj. Johan Henrikssonin sopimukset, jotka koskivat n. 2.95 ha:n peltoalueita Herttoniemen tilasta RN:o 5 (maat.- ja metsäj. 26.10. 37 §); maanvilj. Väinö Levanderin vuokraoikeus n. 3.9 ha:n suuruiseen maa-alueeseen Viikinmäen tilasta RN:o 2^{2} sekä perunakellarin käyttöoikeus (maat.- ja metsäj. 26.10. 38 §); maanvilj. Valfrid Bollströmin vuokraoikeus n. 3.07 ha:n suuruiseen, Malmin ja Kivikon eri tiloihin kuuluvaan alueeseen sekä maanvilj. Keijo Lindströmin vuokraoikeus n. 10.69 ha:n alueeseen, joka kuului Vartiokylän eri tiloihin (maat.- ja metsäj. 16.11. 45 §).

Viikin opetus- ja koetilan kaupungilta vuokraamaa, yhteensä 1.12 ha:n suuruista maa-aluetta Viikinmäen tilasta RN:o 2^{11} koskeva vuokrasopimus hyväksyttiin eräiden aluejärjestelyiden vuoksi kaupunginagronomin toimesta irtisanotuksi ja päättyväksi 31.12. Uusi sopimus v:ksi 1961 tultaisiin tekemään maatalousosaston toimesta (maat.- ja metsäj. 26.10. 35 §).

Edellisten lisäksi sanottiin irti tai merkittiin päättyviksi 31.12. eräitä pienehköjä viljelysalueita koskevia sopimuksia (maat.- ja metsäj. 26.10. 40, 41 §, 16.11. 46 §).

Maatalousosaston hallinnassa olevien eräiden rakennusten vuokralleanto. Talin kartanon ent. talousrakennuksesta päätettiin vuokrata Helsingin Golfklubille n. 25 m²:n varastotila 1.4. lukien, irtisanomisaika 3 kk, 1 000 mk:n kuukausivuokrasta (maat.- ja metsäj. 30.3. 18 §).

Vartiokylän kartanoon kuuluvia rakennuksia annettiin vuokralle seuraavasti: kalustovajarakennuksen yläkerta, alaltaan n. 320 m², 1.1. lukien Oy. G. W. Sohlbergille 9 600 mk:n kuukausivuokrasta sekä navettarakennuksen varsinainen navettaosa, yhteensä 265 m², 1.2. lukien seppä Johan Söderbergille 6 625 mk:n kuukausivuokrasta. Irtisanomisaika molemmissa vuokrauksissa oli 3 kk; niihin kuului lisäksi eräitä muita ehtoja (maat.- ja metsäj. 2.2. 1, 2 §). Lisäksi päätettiin vuokrata 1.1.1961 lukien kartanon traktoritalli Raivaus- ja Kuljetus -nimisen toiminimen omistajalle 10 000 mk:n kuukausivuokrasta, irtisanomisaika 2 kk. (19.12. 2 184 §) sekä työnjohtajien asuinrakennus Kovaosaisten Ystävät -nimiselle yhdistykselle 20 000 mk:n kuukausivuokrasta eräillä ehdoilla (27.12. 2 219 §).

Lautakunta päätti sanoa irti 15.2.1961 päättyviksi Albergan kartanon kahden asuinrakennuksen vuokraajien vuokrasopimukset, koska nämä rakennukset tietöiden takia oli purettava (12.12. 2 131 §).

Salaojitustyöt. Jaosto päätti hyväksyä Pellonraivaus Oy:n urakkatarjouksen salaojitustöiden suorittamisesta kertomusvuonna (maat.- ja metsäj. 30.3. 17 §).

Selvitys tapaturmista ja sairauslomista v. 1959 merkittiin tiedoksi. Kaupungin maatiloilla sattui 10 tapaturmaa, joiden johdosta menetettiin 85 työpäivää. Sairaustapausten luku oli 34 ja niistä aiheutuneiden menetettyjen työpäivien 344 (maat.- ja metsäj. 8.3. 12 §).

Selvitys kansanhuoltoasioiden hoidosta v. 1959 merkittiin tiedoksi. Ns. maatalousmiljardista myönnettäviä avustuksia anoneita oli 38; maatalousosasto käsitteli kahdeksan anomusta, muut lähetettiin ao. kuntiin lopullisia toimenpiteitä varten. Ostolupia, yhteisarvoltaan 35 000 mk, myönnettiin kuudelle hakijalle väkilannoitteiden ja maatalouskalkin hankintaan. Lisäksi saapui osastoon kotivoin hinnanalennuskorvauksia sekä maatalouskoneissa käytetyn bensiinin osoittaista hinnanpalautusta

koskevia anomuksia. Ilmoituskulut olivat yhteensä 11 546 mk (maat.- ja metsäj. 8.3. 13 §).

Valtaojien perkaukset. Lautakunta päätti myöntää kiinteistöjen pääluokan erinäisten menojen ao. momentilta 25 000 mk Länsi-Pakilan ojan perkaamiseen Heinämiehentien ja Pakilan urheilukentän väliseltä osalta (19.9. 1 539 §).

Selvitys isännättömien valtaojien perkauksista v. 1959 merkittiin tiedoksi (maat.- ja metsäj. 8.3. 7 §).

Kaupungin osallistuminen Savikylän eräiden teiden kunnossapitoon. Merkittiin tiedoksi ne kunnostustoimenpiteet, jotka maatalousosasto oli suorittanut kaupungin osuutena kertomusvuonna (21.11. 1 998 §).

Kiinteistölautakunnan käyttövaroista päätettiin myöntää: 3 800 mk maatalousosaston käyttöön maansiirtokoneiden näyttelyyn tutustumista varten (25.4. 655 §); 15 000 mk ns. maatalousmiljardista jaettavien avustusten ilmoituskulujen maksamiseen (9.5. 767 §); korkeintaan 10 000 mk kahvitarjoiluun Uudenmaan maanviljelysseuran järjestämissä kyntökilpailuissa Tuomarinkylän kartanon alueella (3.10. 1 635 §) sekä 6 000 mk kahden maatalousosaston työntekijän osallistumiseksi Valmet Oy:n Jyväskylään järjestämään opintomatkaan (19.12. 2 182 §).

Maatalousosaston hoitoon määrättiin: Tapanilan tilan Pihlajalahti RN:o 13^{13} peltoalueet (4.1. 3 §); tila Vantaanranta RN:o 5^{375} (25.1.127 §) sekä tilat Å 61 RN:o 5^{27}, Å 62 RN:o 5^{28}, Å 63 RN:o 5^{29} ja Å 63^{a} RN:o 5^{30} (17.10. 1 709 §); Bäcksängen N:o 3 RN:o 1^{38} -niminen tila Pukinmäellä (4.7. 1 062 §); Etelä-Kaarelassa olevan tilan Magnuskärr RN:o 7^{179} peltoalueet (18.7. 1 138 §); Suutarilassa Rauhanmaja RN:o 3^{8} -niminen tila, metsämaata lukuun ottamatta (8.8. 1 272 §) ja Ranta-Lepola RN:o 3^{13} -niminen tila sekä Malmilla sijaitsevaan Riksi-Levyt RN:o 1^{122} -nimiseen tilaan kuuluva 1 900 m^2:n määräala (12.9. 1 465 §).

Päätettiin, että vesilaitosta varten Sillbölen kylästä ostetut määräalat Åkerbacka jm 1^{82}b, Ladubacka jm 1^{82} j, Skogsbacka jm 1^{82} m, Alberg jm 1^{82} k ja Skogsskiftet jm 1^{82} l toistaiseksi pidetään kiinteistölautakunnan hallinnossa sekä että maatalousosaston tuli huolehtia em. määräaloihin kuuluvien peltojen sekä kasvi- ja keskuslämmityshuoneiden hoidosta ja metsäosaston metsien hoidosta (2.5. 682 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat: vanhojen rakennusten purkamista ym. (30.5. 900 §, 31.10. 1 851 §, maat.- ja metsäj. 26.10. 31 §); eräiden määrärahojen ylittämisoikeutta (26.9. 1 578 §, 19.12. 2 183 §); erään liikennevaurion aiheuttamien korjauskulujen suorittamista kaupungin varoista (12.12. 2 129 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat Fallkullan kartanon vesijohto- ja viemäritöitä (4.4. 554 §, 7.11. 1 896 §).

4. Kiinteistöviraston metsäosaston toimialaan kuuluvat asiat

Louhintaluvat. Metsäosasto oikeutettiin myymään graniittikalliota hintaan 500 mk/m^3 Leppävaaran louhinta-alueelta 50 m^3 (14.3. 418 §) sekä Laajalahden louhinta-alueelta yhteensä 260 m^3 (12.9. 1 494, 1 495 §).

Palveluskoirakilpailut. Eräitä lupia myönnettiin korvauksetta palveluskoira-

kilpailujen järjestämiseen kaupungin omistamassa metsämaastossa (2.5. 707 §, 30.5. 901 §).

Moottoripyöräkilpailujen järjestämiseen Puistolan sorakuoppa-alueella myönnettiin korvauksetta lupa Helsingin Moottorimieskerholle (3.10. 1 636 §).

Riistanhoito ja metsästys. Bengtsårin maa- ja vesialueilla tapahtuvaan riistalintujen, rauhoittamattomien petolintujen, kettujen ja jänisten metsästykseen myönnettiin yksi lupa, joka oli voimassa 31.12. saakka 10 000 mk:n korvauksesta eräillä ehdoilla (12.9. 1 493 §).

Lisäksi myönnettiin yksi lupa samalla alueella tapahtuvaan hirven metsästykseen kertomusvuonna. Luvasta perittiin 6 000 mk:n korvaus (14.11. 1 947 §).

Lautakunta päätti antaa kaupunginmetsänhoitajalle oikeuden riistanhoidon ja metsästyksen järjestelyn hoitamiseen harkintansa mukaan kaupungin omistamilla mailla Helsingissä ja lähialueilla 1.9. 1961 saakka (17.10. 1 740 §, 12.12. 2 133 §).

Retkeily tutustumiseksi metsäosaston metsien perkaus- ja siivoustöihin suoritettiin Pohjois-Haagaan ja Pakilaan (maat.- ja metsäj. 24.5. 25 §).

Metsäosaston hoitoon määrättiin Etelä-Kaarelassa sijaitseva Magnuskärr-niminen tila RN:o 7^{179}, peltoalueita lukuun ottamatta (18.7. 1 138 §); Suutarilassa olevan Rauhanmaja RN:o 3^{8} -nimisen tilan metsäalueet (8.8. 1 272 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat: erään saatavan poistamista tileistä (21.3. 457 §); kaupungin puistometsien siivoustyöhön sekä Vartiokylän kaatopaikan lähettyvillä sijaitsevien bunkkereiden sulkemiseen tarvittavia määrärahoja (20.6. 1 039, 1 040 §, 7.11. 1 898 §); vahingossa suoritetun yksityisen alueella olevan metsän kaadon korvaamista (8.8. 1 292 §) sekä eräiden vanhojen rakennusten purkamista (12.12. 2 132 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat: kaupungin yleisen järjestyssäännön 64 §:n muuttamista (4.4. 555 §) sekä Roihuvuoressa korttelin n:o 43221 itäpuolella sijaitsevien kahden hiidenkirnun ja Seurasaaren ns. urheilukentän eteläreunassa sijaitsevan hiidenkirnun rauhoittamista (3.10. 1 637 §).

5. Kiinteistöviraston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Asemakaavan ja tonttijaon muutokset. Kaupunginhallitukselle annetuissa lausunnoissa puollettiin lukuisia asemakaavan ja tonttijaon muutoksia (ks. kunnallinen asetuskokoelma v. 1960 n:o 144 ja 145 sekä v. 1961).

Asemakaavaehdotukset. Lautakunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle seuraavat asemakaavaehdotukset puoltaen niiden hyväksymistä: 30. kaupunginosan koillisosan (Niemenmäki) (29.2. 348 §), 38. kaupunginosan lounaisosan (Pihlajamäki) (9.5. 777 §) sekä liikennelaitoksen Ruskeasuon hallialueen (8.2. 232 §).

Lisäksi puollettiin prof. Olli Kivisen laatimaa Lehtisaaren asemakaavaa viemäröimissuunnitelmineen (12.9. 1 496 §).

Lautakunta päätti hyväksyä Kaskisaaren tilan Bergvik 1^{67} palstoitussuunnitelman asemakaavaosaston piirustuksen mukaisesti otettavaksi huomioon lopullista asemakaavaa laadittaessa (28.3. 509 §).

Kortteleiden korkeussuhteet. Kaupunginhallitukselle esitettiin vahvistettavaksi

useita kortteleiden korkeustasojen muutoksia asemakaavaosaston laatimien piirustusten mukaisesti (ks. I osan s. 323).

Kadun- ja paikannimet. Kaupunginhallitukselle näistä asioista tehdyt esitykset ja annetut lausunnot koskivat: 41. kaupunginosaan kuuluvan Tattarisuon asemakaavoitettavan alueen kadunnimistön ja osa-alueen nimen hyväksymistä (2.5. 710 §), Fagerö-saaren nimikysymystä (2.5. 713 §) sekä kadunnimistön täydentämistä, nimien antamista eräille uusille kaduille ym. (14.3. 421, 424 §, 2.5. 714 §, 21.11. 2 000, 2 001 §, 5.12. 2 094 §, 19.12. 2 194 §).

Liikenneturvallisuustyö. Tapaturmantorjunta-yhdistyksen liikennejaostolle myönnettiin lupa liikenneturvallisuuteen kehottavien taulujen pystyttämiseen kaupungin ulosmenoteiden varsille seitsemään eri kohtaan (26. 9. 1 588 §).

Lautakunta päätti hyväksyä Tapaturmantorjunta-yhdistyksen tilityksen v. 1959 myönnetyn avustuksen käytöstä. Kaupunginhallitukselle annetussa lausunnossa päätettiin puoltaa avustuksen myöntämistä myös kertomusvuodeksi. Liikenneturvallisuustyön avustamiseksi päätettiin varata määräraha v:n 1961 talousarvioon (7. 6. 951—953 §).

Käyttövaroista päätettiin suorittaa 10 850 mk:n suuruinen lasku toimitetusta asemakaava-osaston insinööriosaston nimikilvestä, joka kiinnitettiin Aleksanterinkatu 16—18:n porttikäytävän seinään (17. 10. 1 742 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin asioista, jotka mm. koskivat: kaupungin osallistumista erään Malmin tien kunnossapitokustannuksiin (11. 1. 52 §); Kaskisaaren tie- ja vesihuoltosuunnitelman hyväksymistä (1. 2. 188 §); Pirkkolan urheilupuistosuunnitelmaa (28. 3. 505 §); palolaitoksen henkilökunnan kesämajojen sijoitussuunnitelmaa Pitkäsaaressa ja Varissaaressa (1. 8. 1 250 §); Pyhä Yrjänä ja lohikäärme -nimisen veistoksen sijoittamista ruotsinkielisen työväenopiston talon edessä olevalle puistoalueelle (3. 10. 1 638 §); Vanhan kaupunginosan asemakaavamääräysten muuttamista (7. 11. 1 908 §) sekä eräiden esikaupunkialueiden asemakaavojen laatimista (28. 11. 2 051, 2 052 §).

Lautakunta ja liikennejaosto tekivät lisäksi useita esityksiä, jotka koskivat erilaisia liikenteen järjestelykysymyksiä.

Lausunnot, joita kaupunginhallitukselle annettiin vuoden aikana, koskivat mm. seuraavia asioita: poikkeuksen myöntämistä asemakaavamääräyksestä tai poikkeuksellisen rakennusluvan myöntämistä (11. 1. 53 §, 25. 4. 657 §, 20. 6. 1 043 §, 4. 7. 1 105 §); Temppeliaukion kirkkosuunnitelmaa (1. 2. 191 §); puisto-, leikki- ja pallokenttäalueiden järjestämistä (8. 2. 236 §, 4.4.560 §, 7. 11. 1 903 §, 12. 12. 2 134 §); liikennesillan rakentamista Telakka- ja Hernesaarenkadun risteyksen kohdalle (22. 2. 316 §); Suomenlinnan teiden kunnossapitokysymyksiä (29. 2. 349 §); esitystä ampumaradan siirtämisestä Viikistä muualle (7. 3. 374 §); asemakaavan johdosta tehtyjä muistutuksia tai valituksia (14. 3. 419 §, 4. 4. 561 §, 11. 4. 607 §, 18. 7. 1 177 §, 12. 9. 1 498 §, asemakaavaj. 5. 3. 6 §); Herttoniemen ja Laajasalon öljysatama-alueiden asemakaavoittamista, suojavyöhykkeellä ympäröimistä sekä aitaamista (14. 3. 427 §); Valtionrautateiden uuden automaattikeskuksen ja Yleisradion televisiotornin sijoittamista Alppilaan (28. 3. 510 §); katujen puhtaanapitokysymyksiä (2. 5. 720 §, 9. 5. 770 §); Käpylän ns. puutaloalueen aatekilpailun ohjelmaa (16. 5. 821 §, asemakaavaj. 11. 5. 16 §); Jätekeskus Oy:n anomusta saada täyttää tonttiinsa rajoittuvaa vesialuetta Toukolassa (4. 7. 1 114 §); luvan myöntämistä tunnelin raken-

tamiseksi Haartmaninkadun alitse (1. 8. 1 246 §); Hietaniemessä olevan yksityisen kreikkalaiskatolisen hautausmaan laajentamista (1. 8. 1 254 §); väestönsuojien piirustusten hyväksymistä (29. 8. 1 400 §, 14. 11. 1 952 , 1 960 §, 21. 11. 2 007 §); kallioon louhittujen tunnelisiilojen rakentamista katuhiekkavarastoiksi (29. 8. 1 405 §); Pukinmäen asemakaavan laatimista (26. 9. 1 580 §); kysymystä uusien katujen päällystämistavasta (28. 11. 2 045 §) sekä Merisataman viemärivedenpuhdistamon rakennussuunnitelman hyväksymistä (12. 12. 2 135 §).

Edellisten lisäksi antoivat lautakunta ja liikennejaosto lukuisia lausuntoja erilaisista asioista, kuten viemärien suunnittelusta ja rakentamisesta, katujen ja teiden rakentamisesta sekä niitä koskevien piirustusten hyväksymisestä, liikennelaitoksen ja yksityisten liikennöitsijäin linja-autoliikenteestä, pysäköintikysymyksistä, liikennemerkkien asettelusta yms. liikenteen järjestelykysymyksistä.

6. Kiinteistöviraston kaupunkimittausosaston toimialaan kuuluvat asiat

Tonttijakokartat. Kaupunginhallitukselle puollettiin lukuisia kortteleita koskevien tonttijakokarttojen hyväksymistä (ks. kunnallinen asetuskokoelma v. 1960 n:o 155 ja v. 1961).

Helsingin liikennekartan valmistaminen. Lautakunta päätti oikeuttaa kaupunkimittausosaston valmistamaan ja painattamaan liikennekartan, josta ilmeni sekä liikennelaitoksen auto- ja raitiolinjat että yksityisten autolinjat. Osasto oikeutettiin myös hoitamaan kartan tukku- ja vähittäismyynti (8. 2. 240 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm.: kaupunkimittausosaston eräiden virkojen vakinaistamista, täyttämistä ym. (21. 3. 467 §, 17. 10. 1 750 §, 14. 11. 1 962 §); kadun kunnossa- ja puhtaanapitokysymyksiä (11. 4. 611 §) sekä osaston käytöstä poistetun auton myyntiä (9. 5. 785 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: poikkeuksen myöntämistä rakennuskiellosta (25. 1. 161 §, 2. 5. 726 §, 9. 5. 779 §, 16. 5. 823, 825, 826 §, 30. 5. 908, 910 §, 7. 6. 955—958 §, 15. 8. 1 327 §); kaupunginosien ja palopiirien rajojen yhdenmukaisuutta (25. 1. 162 §); tontinmittaajalle rakennustyön valvonnasta suoritettavia maksuja (8. 2. 241 §); oikeuden myöntämistä kaupungin kartan painattamiseen julkaisujen ym. liitteenä (15. 2. 281 §, 29. 2. 351 §, 23. 5. 868 §, 20. 6. 1 048 §, 4. 7. 1 121 §, 26. 9. 1 591 §, 24. 10. 1 805 §); Fagerön yhteisen vesialueen jakamiskysymystä (14. 3. 428 §); tonttijakoehdotuksen johdosta tehtyä muistutusta tai valitusta (14. 3. 429 §, 30. 5. 907 §, 13. 6. 1 010 §, 15. 8. 1 326 §); katuosuuden kunnossa- ja puhtaanapitokysymyksiä (3. 10. 1 645, 1 646 §) sekä kaupungin osallistumista Tikkurilan rakennussuunnitelma-alueen mittaus- ja kartoitustyön sekä rajankäynnin kustannuksiin (14. 11. 1 961 §).

7. Kiinteistöviraston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Virastojen ja laitosten käyttöön luovutetut huoneistot. Kaupungintalon II kerroksesta asemakaavaosastolta vapautuneet, 218 m²:n suuruiset huonetilat päätettiin 1. 9. lukien luovuttaa kaupunginhallituksen asiamiesosaston käyttöön (19. 8. 1 366 §).

Sofiankatu 4:stä IV kerroksesta päätettiin osoittaa 36 m²:n suuruinen huoneisto 1. 9. lukien rahatoimiston käyttöön tietojenkäsittelykeskuksen toimistohuoneiksi (19. 8. 1 367 §).

Lautakunta päätti hyväksyä Postisäästöpankin kanssa 15. 7. 1954 tekemäänsä, v. 1959 osittain muutettuun, Unioninkatu 20:n huonetiloja koskevaan vuokrasopimukseen tehtäväksi sellaisen muutoksen, että sopimus päättyy 15. 5. kertomusvuonna yhteensä 921 m² vuokrapinta-alaa käsittävien VI ja VII kerroksen huoneistojen osalta sekä 30. 6. V kerroksessa olevan 274 m²:n suuruisen huonetilan osalta. Sopimus jatkui sen sijaan vm. kerroksessa sijaitsevan 301 m² käsittävän huoneiston osalta em. sopimuksessa määrätyn neliömetriperusteen mukaan vastaavin, indeksiin sidotuin vuokrin 31. 12. 1961 saakka. Postisäästöpankin kanssa päätettiin tehdä vuokrasopimus, jonka mukaan pankilta vuokrattiin Unioninkatu 22:ssa sijaitsevan talon II kerroksessa oleva, 45 m²:n suuruinen huoneisto 16. 5. 1960—31. 12. 1961 väliseksi ajaksi. Huoneisto osoitettiin leski- ja orpoeläkekassan käyttöön. Kuukausivuokran suuruus oli 18 000 mk. Lisäksi vuokrattiin saman rakennuksen IV kerroksesta revisioviraston käyttöön 400 m² huonetilaa indeksiin sidotusta 180 000 mk:n kuukausivuokrasta 1. 7. 1960—30. 6. 1956 väliseksi ajaksi. Mikäli em. sopimukset kesken vuokrakauden haluttaisiin purkaa, oli irtisanomisaikana yksi kuukausi (16. 5. 832 §, 20. 6. 1 049 §).

Raastuvanoikeuden istuntohuoneistoksi tai muuhun toimistokäyttöön päätettiin Mariankatu 5:n II kerroksesta vuokrata 211 m²:n suuruinen huoneisto 1. 1. 1961—31. 5. 1966 väliseksi ajaksi, irtisanomisaika 3 kk, 80 000 mk:n kuukausiperusvuokrasta sekä eräillä muilla ehdoilla (5. 12. 2 100 §). Talon Aleksanterinkatu 20 kellarikerroksesta kehotettiin talo-osastoa kunnostamaan raastuvanoikeuden arkistotilaksi n. 95 m², jonka tilitysvuokra määrättäisiin kaupunginhallituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti (28. 11. 2 059 §).

Kaupunginhallitukselle esitettiin terveydenhoitoviraston alaisten asuntojentarkastustoimiston sekä ammattientarkastustoimiston siirtämistä Mariankatu 5:stä rakennusviraston virastotaloon Kasarmikatu 21:een (21. 11. 2 016 §).

Myöhemmin päätettiin kehottaa talo-osastoa yhdistämään em. toimistoilta vapautuneet huonetilat (251 m²) Mariankatu 5:n III kerroksessa yhdeksi huoneistoksi luovutettavaksi oikeusaputoimiston käyttöön 1. 1. 1961 lukien 101 655 mk:n kuukausivuokrasta. Samalla kehotettiin oikeusaputoimistoa luovuttamaan kertomusvuoden loppuun mennessä talossa Rauhankatu 15—Snellmaninkatu 13 hallitsemansa huoneisto sen vuokranantajan, Suomen Luonnonvarain Tutkimussäätiön käyttöön. Tämän jälkeen vm. talosta vuokratuksi tilaksi jäi 17 m²:n suuruinen huone, joka edelleen oli järjestelytoimiston käytössä 13 600 mk:n kuukausivuokrasta (5. 12. 2 099 §).

Lautakunta päätti tehdä Kiinteistö Oy. Siltasaarenkatu 14:n kanssa vuokrasopimuksen, joka koski toimistotilaa, yhteensä 1 550 m², ko. kiinteistön V, VI ja VII kerroksista. Sopimus tehtiin 1. 2. lukien yhden vuoden ja neljän kuukauden ajaksi, jonka jälkeen se jatkuisi vuosivuokrasopimuksena. Indeksiin sidottu kuukausivuokra oli 930 000 mk. Huonetilat osoitettiin veroviraston käyttöön kaupunginhallituksen 24. 9. 1959 tekemän päätöksen mukaisesti (1. 2. 195 §).

Lisätilaksi poliisilaitokselle päätettiin luovuttaa Hietaniemen vartiopiirille talosta Hietaniemenkatu 4 B-portaan huoneisto n:o 15 (19. 9. 1 556 §) sekä Kruununhaan vartiopiirin lisätiloiksi n. 23 m²:n suuruinen huone Mariankatu 3:ssa olevan

poliisiasemarakennuksen II kerroksesta sekä porrashuonetilasta muodostettava n. 9 m²:n suuruinen huone 1. 1. lukien (22. 2. 328 §).

Etelä-Haagan ulosottoapulaisen vastaanottopaikaksi päätettiin osoittaa Haagan poliisitalosta Vihdintie 19 huone eteis- ym. tiloineen 1. 5. lukien 10 500 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa (11. 4. 621 §).

Roihuvuoren äitiys- ja lastenneuvolan laajentamiseksi päätti lautakunta vuokrata Kiinteistö Oy. Vuorenpeikontie 5 -nimiseltä yhtiöltä 5 huonetta ja keittiön käsittävän, 80.7 m²:n suuruisen asuinhuoneiston 1. 4. lukien toistaiseksi, kuitenkin korkeintaan 31. 1. 1963 asti. Kuukausivuokra, jonka Arava kulloinkin vahvistaisi, oli vuokrattaessa 25 185 mk (28. 3. 519 §).

Pajamäen äitiys- ja lastenneuvolaa varten päätettiin vuokrata Asunto Oy. Poutamäentie 12:lta n. 88 m²:n suuruinen huoneisto sen valmistuttua. Vuokrakausi jatkui 31. 5. 1965 saakka, sen jälkeen vuoden kerrallaan, irtisanomisaika 3 kk. Perusvuokra kuukaudessa oli 550 mk/m² sidottuna viralliseen elinkustannusindeksiin (5. 12. 2 105 §).

Talosta Pihlajatie 32 päätettiin osoittaa terveydenhoitolautakunnan käyttöön yksiö A 3, pinta-ala 20 m², 1. 2. lukien kotisairaanhoitoasemaksi 7 180 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa. Kotisairaanhoitoaseman aikaisemmassa käytössä ollut saman talon yksiö A 6 päätettiin yhdistää talossa toimivan äitiys- ja lastenneuvolan huoneistoon (1. 2. 201 §).

Sairaalalautakunnan käyttöön Marian sairaalan henkilökunnan asuntolaksi päätettiin osoittaa Lapinlahdenkatu 27:stä huoneistot A 7 ja A 8, jotka yhdistettäisiin (11. 4. 623 §).

Vuoden aikana sanottiin irti Malmin sairaalan henkilökuntaa varten Kirkonkyläntie 6:sta vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus päättyväksi 31. 10. (3. 10. 1 650 §), Unikkotie 6:sta vuokrattua huoneistoa ja Varpustie 7:stä vuokrattua huoneistoa koskevat sopimukset päättyviksi 31. 12. (10. 10. 1 703 §, 31. 10. 1 862 §) sekä Marian sairaalan asuntolatarkoitukseen P. Roobertinkatu 10:stä vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus päättyväksi 31. 5. 1961 (18. 7. 1 181 §).

Huoltolautakunnan käyttöön Va -huoltotoimistoa varten päätti lautakunta osoittaa 1. 9. lukien talosta Kirkonkyläntie 25 talorakennusosaston käytöstä vapautuvan, 11.2 m²:n suuruisen huoneen eteistiloineen (1. 8. 1 259 §).

Huoltoviraston kodinhoitotoimiston käyttöön 1. 10. lukien lautakunta päätti osoittaa 400-vuotiskotisäätiön talosta Töyrytie 4 sairaanhoitoaseman käytöstä vapautuneen 24 m²:n suuruisen vuokrahuoneiston 3 840 mk:n kuukausivuokrasta. Samalla kehotettiin huoltolautakuntaa vapauttamaan 30. 9. vuokranantajan käyttöön kodinhoitajien asunnoksi talosta Metsäpurontie 3 vuokrattu huoneisto (12. 9. 1 506 §).

Herttoniemen eli VIII huoltotoimistoa varten päätettiin väliaikaisesti, kunnes Roihuvuoren vanhainkodin rakennus valmistuisi, osoittaa kaupungin omistamasta talosta Hopeasalmentie 4 vapautunut I kerros, 114 m², 15. 10. lukien. Tilitysvuokra neliömetriä kohden oli vuoden loppuun 200 mk/kk ja 1. 1. 1961 lukien 355 mk/kk (3. 10. 1 648 §).

Osuustukkukaupalta Hämeentie 19:stä äitiysavustustoimistoa varten vuokrattua varastotilaa koskeva vuokrasopimus sanottiin irti 30. 4. päättyväksi (9. 5. 786 §).

Etelä-Kaarelan lastentarhaa varten talosta Maavallintie 17 vuokrattua huoneis-

toa koskeva sopimus sanottiin irti 30. 4. 1961 päättyväksi. Lastentarhan käyttöön osoitettiin Kannelmäen kansakoulutalosta Kirjokalliontie 43 n. 130 m²:n suuruinen huoneisto 1. 12. lukien (7. 11. 1 918 §).

Lastensuojeluviraston käyttöön vajaamielisten työkotia varten päätettiin tehtailija Otto Syreeniltä vuokrata Pyhtääntie 1:ssä sijaitsevasta rakennuksesta I kerroksen 151 m²:n suuruiset huonetilat 67 950 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokranantaja sitoutui kustannuksellaan suorituttamaan ennen vuokrakauden alkua tarkemmin määritellyt huonetilojen korjaus- ja kunnostustyöt. Lisäksi päätettiin Oppilaskoti Toivolan päivähuoltolaa eli vajaamieliskoulua varten vuokrata saman talon II kerroksesta huonetilaa 155 m² sekä varastotilaa 40 m² yhteensä 68 000 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokrat sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin. Edellisen vuokrauksen alkamispäivä oli 15. 10. ja jälkimmäisen 1. 11. kertomusvuonna. Vuokrakausi jatkui 31. 5. 1965 saakka, sen jälkeen sopimus uusittaisiin vuosittain (19. 9. 1 552 §, 21. 11. 2 018 §, 12. 12. 2 154 §).

Lastenkodin hoitohenkilökuntaa varten Oulunkylästä vuokrattuja huoneistoja Koivikko 3:ssa ja Kullobacka 8:ssa koskevat sopimukset sanottiin irti 31. 8. päättyviksi (23. 5. 870 §, 8. 8. 1 301 §).

Pitäjänmäen kerhokeskusta varten Svenska Bildningens Vänner i Sockenbacka -nimiseltä yhdistykseltä vuokrattua huoneistoa koskeva vuokrasopimus päätettiin sanoa irti päättyväksi 31. 5. 1961 (21. 11. 2 017 §).

Suomenkielisten kansakoulujen kanslian lisätilaksi päätettiin Fastighetsab. Alf -nimiseltä yhtiöltä vuokrata talosta Yrjönkatu 10 huoneisto n:o 24, 72 m², 36 000 mk:n kuukausivuokrasta 1. 8. 1960—30. 6. 1961 väliseksi ajaksi, jonka jälkeen vuokraus jatkui vuosittain (8. 8. 1 305 §).

Suomenkielisten kansakoulujen käyttöön yhtä päivälukuvuoroa varten päätettiin vuokrata evankelisluterilaisilta seurakunnilta talosta Vanhaistentie 4 Etelä-Kaarelassa kaksi kerhohuonetta, keittokomero ym. eli 96 m² 28 800 mk:n kuukausivuokrasta, johon sisältyi korvaus mm. pöytien, tuolien sekä ruoanjakelukaluston käytöstä, 16. 1.—31. 5. (25. 1. 163 §).

Porolahden kansakoulua varten päätettiin Roihuvuoren Oppikouluyhdistykseltä vuokrata 1. 9. 1960—31. 5. 1961 väliseksi ajaksi yhdistyksen omistamasta koulutalosta Satumaanpolku 2 kouluhuonetilaa 438 m², johon sisältyi 6 kalustettua luokkahuonetta sekä eteis- ja käytävätilat. Vuokramaksu, 240 900 mk kuukaudelta, maksettiin etukäteen koko vuokra-ajalta syyskuun alussa, siten että siitä vähennettiin 3 ½ % vuotuisena korkona. Lisäksi sitoutui vuokranantaja vuokraamaan em. aikana kansakoulun käyttöön ruokailuhuoneen päivittäin 360 mk:n tuntimaksusta sekä voimistelusalin 16—20 tunniksi viikossa 600 mk:n tuntivuokrasta (15. 8. 1 332 §).

Taivallahden kansalaiskoulun kotitalousopetukseen käytettäväksi päätettiin luovuttaa Mannerheimintie 13:sta I kerroksesta 186 m²:n suuruinen huoneisto 16. 8. lukien myöhemmin määrättävästä tilitysvuokrasta (23. 5. 871 §).

Ammattioppilaslautakunnan käyttöön päätettiin vuokrata Helsingin Työväen Säästöpankilta Siltasaarenkatu 12:n III kerroksesta 30.5 m²:n suuruinen huoneisto 1. 9. 1960—31. 12. 1962 ja sen jälkeen sopimuksella, jonka irtisanomisaika oli 6 kk, 20 130 mk:n kuukausivuokrasta. Ammattioppilaslautakuntaa kehotettiin luovuttamaan väliaikaisesti hallitsemansa huone n:o 839 b samassa talossa urheilu-ja retkeilytoimistolle (5. 9. 1 455 §).

Ammattiopetuslaitosten johtokunnan käyttöön Kähertäjäkoulua varten päätettiin Kiinteistö Oy. Helsinginkatu 25:ltä vuokrata n. 490 m² huoneistotilaa. Vuokrakausi alkaisi ko. uudisrakennuksen valmistuttua ja huonetilojen tultua luovutetuiksi vuokraajalle ja kestäisi 10 vuotta luovutusvuoden kesäkuun alusta. Kuukausiperusvuokra, 600 mk/m², sidottiin indeksiin (25. 7. 1 224 §).

Aleksanterinkatu 16—18:sta osoitettiin A-osan I kerros asuntotuotantotoimistolle ja -komitealle 1. 8. lukien (25. 7. 1 222 §) sekä II, III ja IV kerros, yhteispinta-alaltaan 481 m², kiinteistöviraston asemakaavaosastolle 1. 9. lukien. Asemakaavaosastoa kehotettiin luovuttamaan näistä tiloista toistaiseksi kaksi huonetta siirtolapuutarhakonsulentin ja -neuvojain käyttöön (19. 8. 1 365 §).

Lautakunta päätti vuokrata Teollisuuskeskus Oy:ltä talon Eteläranta 10 II kerroksesta n. 105 m²:n suuruiset huonetilat kaupunkimittausosaston lisätilaksi. Vuokraehdot olivat muuten samat kuin kaupungin ja yhtiön välisen aikaisemman huoneenvuokrasopimuksen, paitsi että kuukausivuokra oli 819 mk/m². Vuokrakausi alkoi siitä päivästä, jolloin huonetilat valmiina luovutettiin vuokraajan käyttöön (26. 9. 1 590 §).

Talosta Erottajankatu 19 vuokrattua huonetilaa koskevaa vuokrasopimusta päätettiin muuttaa siten, että vuokranantajan, Erottajankulma Oy:n, hallintaan luovutettiin metrotoimikunnan käytössä olleet 225 m²:n suuruiset huonetilat ja metrotoimikunnalle siirtyivät asuntotuotantotoimistolta vapautuneet 315 m²:n huonetilat 1. 8. 1960—31. 5. 1961 väliseksi ajaksi, jonka jälkeen vuokraus jatkui vuosittain. Kuukausivuokra oli 173 250 mk (25. 7. 1 221 §).

Talosta Solnantie 44 luovutettiin 16. 1. lukien rakennusviraston puhtaanapitoosaston ruokailu- ja pukeutumissuojaksi 41 m² huonetilaa 8 200 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa (11. 1. 56 §).

Rakennusviraston hankintaosastoa varten vuokrattu toimistohuone päätettiin 30. 11. lukien luovuttaa vuokranantajan, Rissanen Oy:n käyttöön (17. 10. 1 753 §).

Liikennelaitosta varten Etel.Esplanaadikatu 22:sta päätettiin vuokrata lippukassan ja löytötavaratoimiston käyttöön kolme huonetta käytävä- ja eteistiloineen, 174 m², 1. 5. 1961 lukien toistaiseksi 130 500 mk:n kuukausivuokrasta ym. ehdoilla (5. 12. 2 101 §).

Sähkölaitoksen kaukolämmitystoimistoa varten Ruoholahdenkatu 8:sta vuokrattua huoneistoa koskeva v. 1957 tehty vuokrasopimus merkittiin päättyväksi 30. 11. (19. 8. 1 368 §) sekä laitoksen toimistokäyttöön Kaisaniemenkatu 10:stä vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus päättyväksi 31. 12. (10. 10. 1 699 §).

Tennistalon huonetilat. Lautakunta päätti kehottaa talo-osastoa 1. 6. lukien vuokraamaan posti- ja lennätinhallitukselle n. 185 m²:n suuruisen osan II kerroksessa olevista huonetiloista, jotka vapautuivat Sähkö Oy. Hedengrenin käytöstä.Huonetilojen, jotka tulivat lähtevien ulkomaanpakettien osaston käyttöön, kuukausivuokra oli 600 mk/m². Vapautuvista tiloista päätettiin varata myös 515 m² tullin lentorahtiosastoa varten. Lisäksi kehotettiin talo-osastoa viimeistään 31. 7. mennessä vapauttamaan Trustivapaa Bensiini Oy:n hallinnasta n. 300 m² käsittävät huonetilat Tennistalon I kerroksesta sekä vuokraamaan ne Matkahuolto Oy:lle linja-autoaseman varastotiloiksi toistaiseksi, irtisanomisaika 2 kk, kuukausivuokrasta, joka oli 500 mk/m² (25. 1. 129 §, 16. 5. 833 §, 18. 7. 1 189 §).

Tennistalon I kerroksen n. 475 m² ja II kerroksen n. 600 m² käsittävät tilat pää-

tettiin vuokrata Kalle Anttila Oy:lle näyttely-, myymälä- ym. tarkoitukseen 1. 6. lukien viiden vuoden ajaksi, rakennuskustannusindeksiin sidottu kuukausivuokra oli 600 mk/m². Samalle yhtiölle vuokrattiin vielä varastotarkoitukseen n. 175 m², kuukausivuokra 500 mk/m², irtisanomisaika 3 kk (30. 5. 922 §).

Sähkölaitokselle päätettiin osoittaa talon III kerroksen luoteiskulmasta 285 m² Kaisaniemenkatu 10:stä siirrettävää asemiensuunnittelutoimistoa varten 1. 1. 1961 lukien 142 500 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa (10. 10. 1 699 §).

Tennistalosta vuokrattiin lisäksi kaupungin v:n 1960 väestönlaskentatoimikunnalle 380 m² ajaksi 1. 11. 1960—31. 7. 1961 ja 515 m² ajaksi 1. 1.—31. 7. 1961 lähemmin määrättävästä tilitysvuokrasta sekä Tilastolliselle päätoimistolle väestönlaskentaa varten III kerroksesta yhteensä 895 m² huonetilaa 1. 1.—31. 12. 1961 väliseksi ajaksi 537 000 mk:n kuukausivuokrasta (10. 10. 1 700, 1 701 §).

Rakennusvirastossa työskenteleville revisioviraston laskentatarkkaajille päätettiin osoittaa II kerroksesta 25 m²:n suuruinen huonetila 6 500 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa 1. 7. lukien 31. 12. saakka (4. 7. 1 124 §).

Työnvälitystoimiston huoneistot. Lautakunta päätti vuokrata Otto Wuorio Oy:ltä talon Linnankatu 3 II kerroksesta n. 265 m² toimistohuonetilaa huoneiston valmistumisesta, kuitenkin aikaisintaan 1. 8. 1960 lukien, 31. 5. 1961 saakka ja sen jälkeen vuosisopimuksella. Kuukausivuokra oli 500 mk/m². Samalla päätettiin sanoa irti merimiesosastoa varten Byggnads Ab. Enen -nimiseltä yhtiöltä Satamakatu 2:sta vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus sekä meripäällystövälitystä varten Suomen Laivapäällystöliitolta Hietalahdenkatu 15:sta vuokrattua huoneistoa koskeva sopimus, molemmat 31. 8. päättyviksi (14. 3. 435—437 §, 8. 8. 1 302 §).

Talosta Siltasaarenkatu 16 työnvälitystoimistoa varten vuokrattuja tiloja koskevaan vuokrasopimukseen tehtiin lisäys, jonka mukaan vuokranantajaksi tuliPostisäästöpankki. Huoneistojen tarkistetut pinta-alat olivat: III kerroksessa 754 m² ja IV kerroksessa 415 m², kuukausivuokra yhteensä 841 680 mk sekä kaupungin osuus ko. talon vartiointikustannuksista 5 487 mk/kk. Vuokra maksettiin 16. 5. lukien (7. 6. 961 §, 15. 8. 1 333 §).

Kunnallisen työnvälityksen siirtyessä 1. 1. 1961 Helsingin työvoimapiirille lautakunta päätti todeten, ettei kaupunki enää em. ajankohdasta lukien maksa vuokria työnvälitystoimistoa varten vuokraamistaan huoneistoista, lähettää em. Siltasaarenkatu 16:ssa ja Linnankatu 3:ssa sijaitsevia vuokrahuoneistoja koskevat sopimukset ennen kertomusvuoden loppua kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoima-asiain osastolle (17. 10. 1 754 §).

Helsingin työvoimatoimikunnalle vuokrattu huoneisto. Työllisyyslautakunnan kanslian käytöstä vapautunut huoneisto, 111.62 m², Mannerheimintie 13:ssa päätettiin vuokrata 1. 7. lukien toistaiseksi työvoimatoimikunnan käytettäväksi 39 625 mk:n kuukausivuokrasta (4. 7. 1 126 §).

Lasipalatsin huoneistot. Posti- ja lennätinhallitukselle päätettiin vuokrata rakennuksen II kerroksen Mannerheimintien puoleisesta osasta n. 1 155 m² sekä Simonkadun puoleisesta osasta tie- ja vesirakennushallitukselle n. 690 m² indeksiin sidotusta 700 mk/m² vastaavasta kuukausivuokrasta. Tarvittavat muutostyöt tilojen jakamiseksi oli vuokraajien kustannettava (14. 11. 1 970 §).

Hernesaarenkatu 12—14:ssä olevan tehdasrakennuksen vuokrasopimuksen jatka-

minen. Lautakunta kehotti talo-osastoa jatkamaan Aerator Oy:lle ja Ilmastointi Oy:lle yhteisesti ko. tehdasrakennuksesta vuokrattua, n. 653 m²:n suuruista tehdastilaa ja 181 m²:n suuruista varastotilaa koskevaa vuokrasopimusta 31. 12. asti, sillä ehdolla että vuokrasuhde tällöin päättyy ilman irtisanomista (20. 6. 1 055 §).

Kovaosaisten Ystävät -nimiselle yhdistykselle vuokrattu rakennus. Yhdistykselle päätettiin vuokrata edelleen 1. 7. lukien, irtisanomisaika kuukausi, ja kauintaan 30. 6. 1961 saakka, Sturenkatu 4:ssä sijaitseva entinen koulurakennus (7. 6. 959 §).

Bredbackan kartanon entisen kotieläinrakennuksen vuokraaminen. Lautakunta kehotti talo-osastoa vuokraamaan rakennuksen siihen liittyvine piha-alueineen liikemies Eino Kairaskorvelle ja hänen vaimolleen edelleen 1. 11. lukien, irtisanomisaika 3 kk, 33 000 mk:n kuukausivuokrasta (24. 10. 1 816 §).

Esplanaadikappeli. Kaupunginhallitukselle esitettiin, että talorakennusosaston laatimat Esplanaadikappelin muutos- ja lisärakennustöiden pääpiirustukset hyväksyttäisiin. Samalla päätettiin tehdä Helsingin Kesäpuistoravintola Oy:n vuokrasopimukseen lisäys, jonka mukaan yhtiölle vuokrataan em. lisärakennus 31. 12. 1961asti 50 %:n indeksiehdolla viralliseen elinkustannusindeksiin sidotusta 550 000 mk:n vuokrasta kesäkausilta ja eräillä muilla ehdoilla (25. 1. 172 §).

Lautakunta antoi suostumuksensa siihen, että Kesäpuistoravintola Oy:lle vuokratun ravintolarakennuksen vuokrasopimus siirtyi Lomaliitto-nimisen yhdistyksen nimiin (28. 3. 522 §).

Korjauksia varten anottiin kaupunginhallitukselta 6.2 mmk:n määrärahaa yleisten töiden lautakunnan käyttöön (7. 11. 1 912 §).

Pasilankatu 29:ssä olevan parakkirakennuksen myynti. Lautakunta päätti myydä Pasilan askartelupajan toiminnan lopettamisen vuoksi vapautuneen parakkirakennuksen Helsingin evankelisluterilaisille seurakunnille käteisestä 150 000 mk:n hinnasta. Parakin käytöstä 1. 2. lukien omistusoikeuden siirtymiseen asti perittiin seurakunnilta vuokrana 7 000 mk/kk (23. 5. 876 §).

Eräiden autotalli-, varasto- ym. tilojen vuokraaminen. Lautakunta oli vuokrannut 1. 1. 1955 lukien rakennusviraston puhtaanapito-osastoa varten Kiinteistö-oy. Näyttelijäntie 2:lta kaksi autotallia, joiden kuukausivuokra oli yhteensä 8 000 mk sekä kaksi huonetta (60 m²) piirikonttoriksi ja miehistösuojaksi 12 000 mk:n kuukausivuokrasta sekä Kiinteistö-oy. Sahanmäki -nimiseltä yhtiöltä Rajametsäntie 29—31:stä yhden autotallipaikan 4 000 mk:n kuukausivuokrasta. Lisäksi oli nuorisotoimiston kerhohuoneistoksi vuokrattu 1.4. 1955 Kiinteistö-oy. Maunulan Kirkkomäki 1—3 -nimiseltä yhtiöltä Rajametsäntie 32:sta kolme huonetta käsittävä huoneisto, 95 m², 38 000 mk:n kuukausivuokrasta. Lautakunta päätti tehdä kirjalliset vuokrasopimukset näistä vuokrauksista (22. 2. 322 §).

Rakennusviraston puhtaanapito-osastoa varten päätettiin vuokrata Asunto-oy. Ahjokuja 1-yhtiöltä 1. 1. 1961 lukien toistaiseksi, irtisanomisaika kuukausi, autotalli 5 000 mk:n kuukausivuokrasta (12. 12. 2 146 §).

Poliisilaitosta varten vuokrattiin Suomen Metsästysyhdistykseltä Viikinmäen ampumaradan varastorakennuksesta n. 20 m² käsittävä huonetila varastotarkoituksiin 1. 1. 1961 lukien 2 000 mk:n kuukausivuokrasta valoineen (14. 11. 1 967 §).

Tapanilan kylän tilalla RN:o 8^{168} olevat varastorakennukset, joiden vuokraus posti- ja lennätinhallitukselle päättyi 30. 4., päätettiin osoittaa huoltoviraston käyt-

töön huollettavien omaisuuden varastoimistarkoitukseen 20 100 mk:n tilitysvuokrasta kuukaudessa (2. 5. 734 §).

Lautakunta päätti jatkaa Mobil Oil Oy:n kanssa v. 1957 tehtyä vuokrasopimusta, joka koski Lauttasaarenkatu 45:stä sähkölaitoksen varastoksi vuokrattua tilaa, ajaksi 1. 9. 1960—31. 8. 1963 ja sen jälkeen 6 kk:n irtisanomisen varassa. Kaupunki peri tämän sopimuksen voimassaoloaikana vain 50 % sen tontin vuokrasta, jolla em. varastorakennus sijaitsi (29. 8. 1 408 §).

Merkittiin tiedoksi, että Viikin sotilasvirkatalon RN:o 1^4 maalta rakennusviraston hankintaosaston räjähdysainevarastoksi vuokrattua kalliosuojaa koskeva sopimus päättyi 30. 9. (12. 9. 1 507 §, 31. 10. 1 863 §).

Lisäalueen vuokraaminen K. A. Wigg Oy:lle Hernesaaresta. Lautakunta päätti vuokrata toiminimelle Hernesaaren korttelista n:o 178 varastoalueen, 1 130 m^2, 95 000 mk:n vuosivuokrasta 1. 8. 1960—28. 8. 1962 väliseksi ajaksi toiminimen kanssa tehdyn aikaisemman vuokrasopimuksen mukaisilla ehdoilla sekä sillä lisäehdolla, että vuokraaja luovuttaa itäpuolisen osan rakennuksestaan korvauksetta kiinteistölautakunnan käyttöön 1. 8. 1960 lukien (25. 7. 1 223 §).

Erään Malmilla sijaitsevan alueen vuokrasopimuksen jatkaminen. Silta ja Satama Oy:n kanssa v. 1954 tehtyä vuokrasopimusta, joka koski Malmin entisen kaatopaikan alueen 7 210 m^2:n suuruista osaa, päätettiin jatkaa 1. 5. 1959 lukien entisillä ehdoilla (22. 2. 326 §).

Kiinteistölautakunnan hallinnossa olevat kesähuvilat. Lautakunta oikeutti talo-osaston vuokraamaan Herttoniemen huvilan n:o 33 (ent. n:o 9 b) Helsingin Sosialidemokraatit -nimiselle yhdistykselle 1. 1. lukien. Tämä vuokrasuhde päättyi 30. 9., jonka jälkeen huvila vuokrattiin 30. 9. 1962 saakka Karjalan Sosialidemokraattiset Naiset -nimiselle yhdistykselle käytettäväksi ainakin kesäisin vähävaraisten äitien ja vanhusten virkistystarkoitukseen. Kuukausivuokra oli 3 000 mk (4. 1. 34 §, 3. 10. 1 657 §).

Lisäksi vuokrattiin 1. 5. lukien seuraavat huvilat: Magasinvilla- niminen huvila Laajasalossa Kalliolan Kannatusyhdistykselle toistaiseksi, irtisanomisaika vuosi, 17 000 mk:n vuosivuokrasta;

Herttoniemen huvila n:o 23 kesäkauden 1962 loppuun 25 000 mk:n vuosivuokrasta Viipurin Autonkuljettajayhdistykselle;

Herttoniemen huvila n:o 61 samoin kesäkauden loppuun 15 000 mk:n vuosivuokrasta Helsingin Raittiit Automiehet -nimiselle yhdistykselle sekä

Tullisaaressa sijaitseva ent. Kyanderin huvila rva Doris Wallinvirralle 1. 5.—30.9. väliseksi ajaksi 11 000 mk:n vuokrasta.

Muiden huviloiden, jotka oli vuokrattu eri yhdistyksille kertomusvuoden kesäkauden loppuun, vuokrat pysyivät samoina kuin v. 1959 (4. 4. 567 §).

Kesäteatterit. Lautakunta päätti kehottaa talo-osastoa vuokraamaan Alppilan kesäteatterin Komediateatteri Oy:lle näytäntökausiksi 1960—1964. Vuokra näytäntökaudelta oli 250 000 mk (25. 4. 666 §, 13. 6. 1 015 §, 19. 9. 1 559 §).

Helsingin Kansanteatteri-Työväenteatterille myönnettiin oikeus mainoskaapin sijoittamiseen Mäkelänkadun ja Vallilan kesäteatteriin johtavan tien risteykseen (13. 6. 1 014 §).

Henkikirjoitusilmoitusten vastaanottoa varten päätettiin esikaupunkialueelta vuok-

rata 13 tilapäishuoneistoa. Korvaus huoneistoa kohden oli 2 000 mk päivältä (12.12. 2 153 §).

Rakennusten purkaminen. Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä eräiden vanhojen rakennusten purkamisesta (8. 2. 243, 247 §, 15. 2. 287 §, 28. 3. 527 §, 2. 5. 736 §, 4. 7. 1 130 §, 18. 7. 1 182 §, 25. 7. 1 225, 1 229 §, 15. 8. 1 330 §, 5. 9. 1 462 §, 12. 9. 1 512 §, 31. 10. 1 866, 1 867 §, 21. 11. 2 023 §, 5. 12. 2 103 §, 12. 12. 2 151 §, 19. 12. 2 205 §).

Maatalousosasto oikeutettiin purkauttamaan Haltialan päärakennus sekä käyttämään siitä saatu puutavara osaston hoidossa olevien maatilojen latojen rakennusaineeksi ym. (1. 8. 1 260 §).

Huoneistojen vuokrat. Eräiden talo-osaston hallinnassa olevien vuokrasäännöstelystä vapaiden asuinhuoneistojen vuokria päätettiin korottaa 1. 2. lukien (25. 1. 173 §).

Vuokrasäännöstelyn alaisten asuinhuoneistojen vuokria kehotettiin talo-osastoa korottamaan 1. 1. 1961 lukien sosiaaliministeriön ko. asiasta 13. 12. 1960 antaman päätöksen mukaisesti (19. 12. 2 209 §).

Lasipalatsissa ja talossa Lapinlahdenkatu 27 olevien liikehuoneistojen sekä Aleksanterinkatu 14:ssä sijaitsevan tupakkakaupaksi vuokratun huoneiston vuokria päätettiin korottaa 1. 12. lukien (24. 10. 1 814 §, taloj. 20. 10. 47 §).

Virka- ja työsuhteeseen sidottujen vuokra-asuntojen vuokrista päätettiin, että ne 1. 3. lukien oli määritettävä aikaisemmin hyväksytyllä tavalla pitäen peruskuukausivuokrana 206 mk/m² (1. 2. 199 §).

Kaupunginhallitukselle annettiin lausunto sairaaloiden virka- ja työsuhteeseen sidottujen vuokra-asuntojen vuokrien tarkistamiskysymyksestä (7. 11. 1 916 §).

Rakennuspiirustusten hyväksyminen. Lautakunta hyväksyi puolestaan Hiihtäjäntie 1:een rakennettavan nuorisokerhohuoneiston piirustukset ja työselityksen (20. 6. 1 060 §).

Puhelinkioskit. Helsingin Puhelinyhdistykselle päätettiin myöntää lupa 1. 6. lukien kaksoiskioskin pystyttämiseen Rautatientorilla olevan yksiosaisen puhelinkioskin tilalle. Yksiosaisia kioskeja saatiin lisäksi pystyttää seuraaville paikoille: Isokaaren ja Sotkakujan kulmaukseen, Nervanderinkadun puistoon sekä Itäisen Brahenkadun ja Aleksis Kiven kadun kulmaukseen. Kaksiosaisten kioskien vuosivuokra oli 16 000 mk ja yksiosaisten 8 000 mk. Lauttasaarenkadun varrella raitiovaunulinja 8:n päätepysäkille ja Vanhan kirkkopuiston reunaan Yrjönkadun varrelle saatiin pystyttää yksiosainen kioski 1. 1. 1961 lukien voimassaolevilla ehdoilla.

Mannerheimintien varrella entisellä ns. runkolinjan liikenneasemalla olevaa toista yksiosaista kioskia koskeva, v. 1955 tehty sopimus merkittiin Puhelinyhdistyksen irtisanomana lakkaavaksi 31. 3. kertomusvuonna (8. 2. 248 §, taloj. 19. 12. 82 §).

Talo-osaston hoitoon siirretyt alueet ja rakennukset. Talo-osaston hoitoon määrättiin: Tapanilan tilan Pihlajalahti RN:o 13^{13} rakennukset; Haagassa tilaan RN:o 1^{264} kuuluvan vuokra-alueen rakennukset, korttelin n:o 29045 tontilla n:o 8 oleva Osuusliike Elannon luovuttama rakennus sekä korttelin n:o 29042 tontilla n:o 5 ja Bergsätra RN:o 2^{16} -nimiseen tilaan kuuluvalla, n. 1 154 m²:n suuruisella alueella olevat rakennukset tontteineen (4. 1. 3 §, 19. 12. 2 159 §, 19. 9. 1 517 §, 10. 10. 1 663 §); Meilahden Bergvik n:o 3 -nimisellä vuokra-alueella sekä vuokra-alueella n:o 27 a olevat rakennukset (4. 1. 3 §, 15. 2. 252 §); Toivola RN:o 2^{3} -nimiseen tilaan Konalassa

kuuluvalla, 4 350 m²:n alueella olevat rakennukset pihamaineen (11. 1. 38 §); Oulunkylässä Myllypelto 6 -nimisellä vuokra-alueella olevat rakennukset, vanha kansakoulurakennus ja siihen liittyvä asuntolarakennus sekä korttelin n:o 28140 tontti n:o 2 (25. 1. 127 §, 7. 6. 925 §); korttelin n:o 45 tontti n:o 3 (2. 5. 686 §); Reijolan vuokra-alueella n:o 6 Lääkärinkadun ja Mannerheimintien kulmassa olevat rakennukset (20. 6. 1 018 a §); Kulmalan tila RN:o 1^{132} Tullisaaressa (8. 8. 1 272 §) ;Vallilan siirtolapuutarhan ja Hämeentien välillä Hermanni II:n korttelissa n:o XXII sijaitsevalla ent. vuokra-alueella olevat rakennukset (29. 8. 1 372 §); Malmilla oleva tila Sandkulla RN:o 2^{9} rakennuksineen sekä tilaan Riksi-Levyt RN:o 2^{122} kuuluva, n. 800 m²:n suuruinen määräala (12. 9. 1 465 §); Vallilan korttelin n:o 546 tontti n:o 4 rakennuksineen (3. 10. 1 604 §); korttelin n:o 31017 tontilla n:o 13 olevat, purettavaksi määrätyt rakennukset (7. 11. 1 872 §) sekä Suomen Marsalkan ratsastajapatsasvaltuuskunnan lahjoittama ateljeerakennus (12. 12. 2 109 §).

Kauppahallien järjestyssääntöjen uusiminen. Lautakunta päätti hyväksyä talojaoston 20. 10. laatiman ehdotuksen mukaisina uudet kauppahallien järjestyssäännöt. Uudet järjestyssäännöt määrättiin tuleviksi voimaan 1. 12. kertomusvuonna lukuun ottamatta niiden 1. kohtaa, jonka voimaantuloajasta päätettäisiin myöhemmin. Entiset järjestyssäännöt, samoin 1. kohtaa lukuun ottamatta kumottiin samasta ajankohdasta lukien.

Kaupunginhallitukselle tehtiin esitys, joka koski kauppahallien ylivahtimestarien ja vahtimestarien palkkauksen sekä työaikojen järjestelyä (7. 11. 1 914 §, taloj. 20. 10. 46 §).

Kauppahallit. Talo-osastoa kehotettiin sanomaan irti kauppahallien myymälöiden sopimukset vuokrien korotusta varten päättyviksi 31. 3. (22. 2. 324 §). Hakaniemen ja Hietalahden kauppahallien myymälöiden ja varastokellarien uudet korotetut vuokrat päätettiin vahvistaa 1. 4. lukien ja Kauppatorinhallin myymälöiden vuokrat voimaan tuleviksi siitä ajankohdasta, jolloin halli korjaustöiden valmistuttua avattaisiin. Hietalahden kauppahallin kahvion ja Kauppatorinhallin kalanperkaamon vuokraa ei tällä kertaa korotettu. Vm. hallissa oleva myymälä n:o 35 päätettiin lopettaa ja käyttää tämä tila pesuhuoneen laajentamiseen. Samoin päätettiin Kalastajain Oy:lle vuokrattuna olleesta tilasta myymälöiksi 48, 50 ja 52 merkitty osa ottaa hallikauppiaiden vaatteiden säilytyspaikaksi (29. 2. 352 §, taloj. 22. 2. 8 §).

Lautakunta päätti, että Kauppatorinhalli suljetaan korjaustöiden ajaksi 1. 3. lukien. Vuokraajien oli tällöin tyhjennettävä myymälänsä, minkä vuoksi heidät vapautettiin vuokranmaksuvelvollisuudesta (25. 1. 168 §).

Kauppatorinhallista vuokrattiin vuoden aikana 5 myymälää (29. 8. 1 413 §, taloj. 25. 4. 24 §, 21. 11. 58 §), Hakaniemen kauppahallista 13 (15. 8. 1 335 §, 29. 8. 1 412 §, 3. 10. 1 654 §, taloj. 21. 1. 2 §, 25. 4. 25 §, 31. 10. 49 §), Hietalahden kauppahallista 10 (15. 8. 1 334 §, 29. 8. 1 414 §, 3. 10. 1 653 §, taloj. 21. 1. 1 §, 13. 6. 36 §, 31. 10. 48 §) sekä annettiin suostumus eräiden myymälöiden vuokrasopimusten siirtoon (4. 1. 30 §, 15. 8. 1 336 §, 29. 8. 1 410 §, 5. 9. 1 460 §, 12. 9. 1 508 §).

Torikauppa. Lautakunta päätti, että kauppatoreilla olevilla perituotteiden myyntipaikoilla saatiin pitää kaupan näitä tuotteita vastaavia, mutta ei muunlaisia muovivalmisteita (14. 11. 1 969 §).

Kauppatorin Katajanokan puoleiseen osaan entisten kalarivien jatkoksi järjestettiin Kauppatorinhallin korjaustöiden ajaksi väliaikainen, kahdeksan myyntipaikkaa

käsittävä kalakortteli (n:o VIII), jonka myyntipaikkoja vaihdettiin torilla noudatetun käytännön mukaisesti. Uudesta korttelista vuokrattiin kaksi myyntipaikkaa kullekin sellaiselle kauppiaalle, jolla oli Kauppatorinhallissa vähintään kaksi kalamyymälää, ja yksi myyntipaikka muille saman hallin kalakauppiaille. Myyntipaikan vuokra oli 1 500 mk/kk (22. 2. 327 §).

Kauppatorin XV alueen myyntipaikoilla sallittiin vaihtoehtoisesti joko hunajan tai lintujen myynti (7. 11. 1 923 §). Yksi hunajanmyyntipaikoista muutettiin paperituotteiden myyntipaikaksi (14. 11. 1 969 §). Torin kahdeksan perunanmyyntipaikkaa sekä puutarhatuotteiden myyntipaikat C- ja D-maalaisriveistä päätettiin vuokrata v:ksi 1961. Kunkin myyntipaikan kuukausivuokra oli 8 000 mk (12. 12. 2 147, 2 150 §).

Perunanmyyntipaikat Hakaniementorilla ja Töölöntorilla vuokrattiin edelleen v:ksi 1961 paikkojen entisille vuokraajille (12. 12. 2 148, 2 149 §).

Hakaniemen rannasta *torikauppiaiden rattaiden ja myyntipöytien säilyttämistä varten* vuokratun alueen vuokrasopimusta päätettiin jatkaa toistaiseksi 1. 1. lukien 100 000 mk:n tilitysvuokrasta vuodessa (tonttij. 16. 5. 185 §). Töölöntorin kauppiaiden käyttöön samaan tarkoitukseen kuin edellä oikeutti lautakunta talo-osaston luovuttamaan Töölön- ja Dunckerinkadun kulmauksessa sijaitsevan kaupungin kiinteistön pihalta määräalan 1. 12. lukien vuokrasta, joka oli 300 mk/kk paikkaa kohden (7. 11. 1 921 §).

Virvoitusjuomakioskit. Talo-osasto oikeutettiin vuokraamaan virvoitusjuomakioskit myyntikaudeksi 15. 4.—15. 10. niiden entisille vuokraajille. Vuokrat sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin. Kaksi kioskia, Pohjolan- ja Kullervonkadun sekä Laajalahden- ja Munkkiniemen puistotien kulmissa sijaitsevat, voitiin liikennejärjestelyistä johtuen vuokrata aikaisintaan 1. 6. lukien. Liisankadun ja Pohjoisrannan risteyksessä olevan kioskin vuokrasopimukseen tehtiin varaus, jonka mukaan kioski voitaisiin siirtää muualle kesken vuokrakautta. Kolmen vm. myyntipaikan vuokria vähennettäisiin vastaavasti (21. 3. 473 §, taloj. 17. 3. 13 §). Vapaaksi jääneet kioskit vuokrattiin myöhemmin tarjousten perusteella (taloj. 11. 4. 19 §). Kulosaaren virvoitusjuomakioski ehdotettiin purettavaksi (11. 4. 622 §).

Helsingin Invaliidien Yhdistykselle päätettiin vuokrata v:ksi 1960—1961 virvoitusjuomakioskit, jotka sijaitsivat Tapanilan torilla, Pirkkolassa, Pasilan torilla, Pitäjänmäellä Talin siirtolapuutarhan tienhaarassa ja Vanhassakaupungissa Vantaan sillan pohjoispäässä. Kioskin vuokra myyntikaudelta oli 50 000 mk. Kioskien maalaus- ja korjaustyöt oli vuokraajan kustannettava (21. 3. 476 §).

Rva Martha Mickelssonille myönnettiin edelleen kertomusvuoden kesäkaudeksi oikeus kioskinsa pitämiseen Tuusulan- ja Lepolantien risteyksessä 50 000 mk:n korvauksesta (21. 3. 475 §). Rva Meri Gustafssonille myönnettiin oikeus Roihuvuoressa olevan virvoitusjuomakioskin vuokraamiseen v:ksi 1960 ja 1961 ilman korvausta. Kioski oli palovakuutettava ja sen korjaustyöt oli vuokraajan kustannettava (21. 3. 477 §).

Jäätelönmyyntipaikat. Lautakunta hyväksyi puolestaan talorakennusosaston laatimat, kaupungin vuokralle antamilla jäätelönmyyntipaikoilla käytettävän kioskin piirustukset. Samalla päätettiin luopua tässä vaiheessa jäätelönmyyntipaikoilla käytettäväksi sopivan myyntipöytämallin suunnittelusta (18. 1. 120 §).

Myyntipaikat annettiin vuokralle kertomusvuoden myyntikaudeksi 15. 4.—15.

10. Vuokraajiksi hyväksyttiin myös v:n 1961 myyntikaudeksi ne yrittäjät, jotka ennen 1. 3. 1961 olivat hankkineet kiinteistölautakunnan vahvistaman uuden mallin mukaisen jäätelökioskin tai sitoutuneet sellaisen hankkimaan. Vuokra sidottiin viralliseen elinkustannusindeksiin. Vuokraehtoihin lisättiin määräys siitä, että myyntipaikkojen sähköistämislaitteet oli luovutettava kaupungin omistukseen ilman eri korvausta heti niiden valmistuttua ja viimestään v:n 1960 myyntikauden päättyessä (21. 3. 472 §, taloj. 17. 3. 12 §).

Aleksanterinkadun ja Mannerheimintien kulmassa olevan myyntipaikan vuokra kertomusvuoden myyntikaudelta päätettiin anomuksesta alentaa 610 500 mk:sta 444 000 mk:aan (1. 8. 1 264 §).

Kukanmyyntipaikat. Myyntipaikat vahvistettiin kertomusvuodeksi. Talo-osasto oikeutettiin antamaan ne entisille vuokraajille ajaksi 15. 4.—15. 10. viralliseen elinkustannusindeksiin sidotuista vuokrista. Ruskeasuon kioskin luona oleva myyntipaikka lopetettiin (21. 3. 474 §, taloj. 17. 3. 14 §). Lisäksi vuokrattiin eräitä vapaiksi jääneitä paikkoja tarjousten perusteella (taloj. 11. 4. 18 §).

Makkaranmyyntipaikat. Yö- ja päivämyyntipaikkojen vuokraamisesta niiden entisille vuokraajille v:ksi 1960 ja 1961 eräillä edellytyksillä oli päätetty 14. 12. 1959 (2 018 §). Yömyyntipaikka Pohj.Esplanaadikadun ja Mikonkadun kulmassa, josta sen aikaisempi vuokraaja luopui, päätettiin vuokrata kauppias Voldi Kivikannalle 1. 1. 1960—31. 12. 1961 väliseksi ajaksi 70 000 mk:n kuukausivuokrasta. Vuokraehdot olivat lautakunnan em. päätöksen mukaiset (11. 1. 64 §).

Kertomusvuonna päätettiin perustaa uusi makkaroiden yömyyntipaikka Etelä-Haagaan Palokaivon aukiolle ja vuokrata se lihakauppias Keijo Sundholmille 1. 4. lukien toistaiseksi enintään 31. 12. 1961 saakka, irtisanomisaika kuukausi, 7 500 mk:n suuruisesta kuukausivuokrasta voimassaolevilla ehdoilla (7. 3. 388 §).

Valokuvauspaikan vuokralleanto. Talo-osasto oikeutettiin vuokraamaan valokuvauspaikka Kaisaniemen puistosta Liisankadun puoleisesta osasta 15. 3.—15. 11. väliseksi ajaksi paikan entiselle vuokraajalle 41 000 mk:n suuruisesta vuokrasta (14. 3 432 §).

Lehtien myyntipaikat. Helsingin NMKY:lle luovutettiin sanoma- ym. lehtien myyntipaikat kertomusvuodeksi korvauksetta ja muutenkin samoilla ehdoilla kuin aikaisemmin (8. 2. 244 §).

Kengänkiilloituspaikat luovutettiin saman yhdistyksen käyttöön kertomusvuodeksi entisillä ehdoilla ja korvauksetta (8. 2. 245 §).

Arpojen myyntiluvat. Kertomusvuonna myönnettiin määräajaksi lupia arpojen myyntiin ulkosalla seuraaville yhdistyksille: Arpajaisyhdistys (18. 1. 117 §, 28. 11. 2 062 §), Kultareuna (18. 1. 118 §, 28. 3. 528 §, 30. 5. 915 §, 18. 7. 1 187 §, 28. 11. 2 063 §), Kansan Pika-Arpajaiset (9. 5. 789 §) sekä Suurarpa (28. 11. 2 064 §).Vuokria päätettiin korottaa vuoden loppupuolella.

Joulukuusien myyntipaikat. Lautakunta päätti määrätä hyväksymänsä 22 joulukuusien yksinmyyntipaikkaa vuokrattaviksi huutokaupalla, jolloin oli sovellettava pohjavuokria, joiden suuruus oli 70 % edellisen vuoden huutokauppavuokrasta.

Yhteisiksi myyntipaikoiksi hyväksyttiin samat 44 paikkaa kuin edellisenä vuonna; talo-osastolla oli oikeus niiden lisäämiseen tarpeen mukaan. Myyntipaikkojen vuokraksi vahvistettiin 700 mk/vrk. Kuusenjalkojen myyntiluvista perittiin 500 mk

myyntikaudelta. Myyntiä saatiin kaikissa paikoissa harjoittaa aikana 19.—24. 12. päivittäin klo 7—20, jouluaattona kuitenkin klo 7—16.

Myyntipaikkojen puhdistus, jonka järjestelykysymyksen tutkiminen oli annettu talo-osaston tehtäväksi, päätettiin edelleen suorittaa kaupungin toimesta (taloj. 30. 11. 71—73 §).

Tekokukkien ja ilmapallojen myyntiluvat. Talo-osasto oikeutettiin antamaan vuokralle ko. myyntipaikkoja samoin kuin aikaisemminkin. Myyntilupien maksut päätettiin korottaa seuraavasti: tekokukkien myynti Palmusunnuntaina ja sen aattona 250 mk kumpanakin päivänä sekä Vapunpäivänä ja sen aattona 500 mk kumpanakin päivänä; ilmapallojen myynti sekä Vapunpäivänä että sen aattona kumpanakin 1 500 mk ja muulloin 700 mk päivältä (14. 3. 433 §).

Joulukoristeiden myyntiin myönnettiin eräitä lupia (taloj. 30. 11. 76, 77 §).

Tilapäisten julkaisujen myyntiin yleisillä paikoilla myönnettiin lupia määräpäiviksi eräille ylioppilasyhdistyksille korvauksetta (25. 4. 671, 672 §) sekä Taljalle liikenneviikon 22.—29. 5. aikana 3 000 mk:n korvauksesta (30. 5. 916 §).

Lupa maksullisten tinanvalantapaikkojen järjestämiseen ulkosalla kaupungin alueella uudenvuodenyöksi 1960/61 myönnettiin Eräkärpät-nimiselle yhdistykselle. Korvaus kustakin paikasta oli 1 000 mk (taloj. 19. 12. 86 §).

Joulukoristeluun myönnetyt luvat. Aleksanterinkatu-nimiselle yhdistykselle myönnettiin lupa Aleksanterinkadun Vanhan Ylioppilastalon ja Fabianinkadun välisen osan jouluaiheiseen koristeluun 26. 11. 1960—1. 1. 1961 väliseksi ajaksi 300 000 mk:n suuruisesta korvauksesta sekä eräillä muilla ehdoilla (taloj. 14. 11. 54 §).

Lisäksi suostuttiin eräisiin anomuksiin, jotka koskivat luvan saamista erilaisten joulukoristerakennelmien asettamiseen myymälöiden edustalle tai katualueen yläpuolelle ym. (taloj. 21. 11. 60, 61, 64 §, 30. 11. 78 §, 19. 12. 83 §).

Pelastusarmeijalle myönnetyt luvat varojen keräykseen. Pelastusarmeijalle myönnettiin korvauksetta luvat keräysmökkien sijoittamiseen kaupungin omistamalle maalle varojen saamiseksi lasten kesäsiirtolatoimintaa varten (25. 4. 674 §) sekä ns. joulupatojen asettamiseen eri puolille kaupunkialuetta määräajaksi (taloj. 28. 11. 66 §).

Mainontaa koskevat asiat. Lautakunta päätti, että kertomusvuonna pidettävien kunnallisvaalien mainontaan varataan 124 paikkaa, joilta kultakin on talo-osaston määrättävä arpomalla yhtä suuri osuus jokaiselle vaaliliitolle sekä myös mihinkään vaaliliittoon kuulumattomien ehdokaslistoille. Vaaliliittojen oli arpomistilaisuudessa ilmoitettava, mitkä mainospaikat ne halusivat varata käyttöönsä; varaamatta jäävät paikat oli jätettävä käyttämättä. Mainontapaikoille saatiin sijoittaa mainostauluja, joiden korkeus jalustoineen oli enintään 170 cm. Mainostornien käyttöä ei sallittu. Mainokset saatiin asettaa paikoilleen 19. 9. klo 18 (29. 8. 1 418 §). Myöhemmin lisättiin paikkojen lukumäärää 9:llä (5. 9. 1 461 §). Talo-osaston tehtäväksi annettiin tutkia olivatko vaalimainosten kunto ja sijoitus mainonnasta tehdyn päätöksen mukaiset (26. 9. 1 602 §, 3. 10. 1 659 §).

Lautakunta päätti tehdä Liikennemainos Oy:n kanssa sopimuksen liikennelaitoksen 11 linjakarttatelineen käytöstä mainontaan. Mainoksia saatiin asettaa telineen toiselle sivulle toisen sivun jäädessä edelleen liikennelaitoksen käyttöön. Vuokra telinettä kohden 1. 3.—31. 12. välisenä aikana oli 5 400 mk/kk; se sidottiin kotimarkkinatavarain tukkuhintojen yleisindeksiin. Telineiden valaisinlaitteiden virran-

kulutus, myös liikennelaitoksen käytössä olevan sivun osalta, oli vuokraajan korvattava. Sopimukseen sisältyi lisäksi eräitä muita mm. mainosten laatua koskevia ehtoja (8. 2. 250 §).

Lautakunta teki periaatepäätöksen Liikennemainos Oy:n ja kaupungin välillä tehtyjen mainospaikkasopimusten, jotka päättyivät kertomusvuoden lopussa, pidentämisestä yhdeksi vuodeksi (27.12. 2 220 §).

Ulkomainos Oy:n hallinnassa olevia mainospaikkoja koskevat sopimukset päättyivät myös 31.12. kertomusvuonna. Yhtiön kanssa tehtiin uudet sopimukset seuraavien mainosvälineiden pitämisestä kaupungin maalla 1.1.1961—31.12.1965 välisenä aikana: 100 kiinteää mainospilaria à 28 000 mk vuodessa; näiden pilarien päällä olevat viirit, joiden lukumäärä oli sama ja vuosivuokra 3 500 mk/kpl; 3 pyörivää mainospilaria, joista 2 oli kolmisivuista ja vuosivuokraltaan 220 000 mk/kpl sekä 1 kuusisivuinen, jonka vuosivuokra oli 125 000 mk; 50 mainostaulua, joista 43 yksipuolista à 25 000 mk sekä 7 kaksipuolista à 50 000 mk; 5 mainospuhelinkioskia à 16 000 mk vuodessa. Vuokrat sidottiin kotimarkkinatavarain tukkuhintojen yleisindeksiin.

Lisäksi myönnettiin samalle yhtiölle 1.1.1961—31.12.1965 väliseksi ajaksi oikeus sähkölaitoksen valaisinpylväiden käyttämiseen kaupalliseen mainontaan. Mainoksia saatiin sinä ajankohtana, jolloin sopimus tehtiin, kiinnittää kolmeensataan pylvääseen. Vuosivuokra em. tavalla indeksiin sidottuna oli 12 500 mk pylväältä. Näihin sopimuksiin sisältyi lisäksi eräitä muita ehtoja (22.12. 2 209 §, taloj. 15.12. 81 §).

Kas-kas Oy:lle myönnettiin edelleen kertomusvuodeksi lupa 10 mainospäivävarjon kiinnittämiseen kaupungin kengänkiilloituspaikkojen tuoleihin kesän aikana 10 000 mk:n korvauksesta (25.4. 675 §).

Erilaisten kilpailujen, näyttelyiden, kokousten yms. tilapäiseen mainostamiseen myönnettiin lupia samoilla perusteilla kuin ennenkin.

Käyttövaroista päätettiin myöntää 20 000 mk Vellamonkatu 8:n kohdalla katumaalla olevan asuinrakennuksen sekä 45 000 mk Tapanilassa sijaitsevan Pihlajalahti -nimisen tilan sikalarakennuksen purkamista varten (25.4. 667, 679 §); 800 mk eräiden luottotietojen hankkimisesta aiheutuneiden kulujen maksamiseen (30.5. 922 §) sekä 3 000 mk satamalaitokselle moottorivenekuljetuksesta Tjärholmen-nimiseen saareen (26.9. 1 597 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä mm. asioista, jotka koskivat: tilitysvuokrajärjestelmän tarkistamista (29.2. 353 §); korvauksen suorittamista Asunto Oy. Nuoranpunojankatu 7:lle eräistä kaupungin osakehuoneistoihin liitetyistä tiloista (11.4. 616 §); rakennusten hallinnon ja hoidon uudelleenjärjestelystä aiheutuneita eräitä toimenpiteitä (11.4. 625 §, 25.4. 680 §); Herttoniemessä tontilla n:o 1/43062 sijaitsevan elintarvikekeskuksen juurikasvaraston hallinnon siirtämistä väestönsuojelulautakunnalle (23.5. 875 §); eräiden talo-osaston talonmiehen ja lämmittäjän virkojen järjestelyä (25.7. 1 228 §); määrärahan merkitsemistä v:n 1961 talousarvioon kiinteistölautakunnan käytettäväksi eräitä peruskorjausluontoisia töitä varten (29.8. 1 417 §); Hermannin korttelin n:o 652 tontin n:o 4 sadevesien poistosuunnitelman sekä tontin aitaus- ja tukimuurin rakentamissuunnitelman hyväksymistä (21.11. 2 022 §) sekä Herttoniemen aseman rakennusten siirtämistä

satamalautakunnan hallintaan sekä asemapäällikön huoneistoa koskevan sopimuksen tekemistä rautatiehallituksen kanssa (5.12. 2 106 §).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka mm. koskivat: vapautuvien virka- ja vuokra-asuntojen käyttöä (11.1. 60 §); myymälöiden sulkemisaikakysymyksiä (25.4. 678 §, 30.5. 913 §, 14.11. 1 966 §); kahvilan, kioskin tai kahviautomaattien järjestämistä raatihuoneelle tai sen läheisyyteen (2.5. 733 §, 12.9. 1 511 §); valitusta Sturenkatu 4:ssä olevan koulutalon vuokraamispäätöksestä (1.8. 1 258 §); kaasu- ja sähkölaitoksen hallinnossa olevien asuntokiinteistöjen vuokrien tarkistusta (3.10. 1 658 §); kansakoulujen kouluhuonetilojen vuokrauksesta ulkopuolisilta perittävän korvauksen tarkistamista vuokratason nousua vastaavaksi (10.10 1 702 §); kiinteistön ostamista kansakoulujen kesäsiirtolatarkoituksiin (24.10. 1 819 §); häädettyjen omaisuuden säilytyksen järjestelykysymyksiä (7.11. 1 915 §); yksityisellä maalla olevien myyntikioskien aukioloaikakysymyksiä (14.11. 1 964, 1 965 §); Helsingin Käsityönopettajaopiston säätiön lainaehtoja ja säätiöltä vuokrattuja koulutiloja koskevaa sopimusta (5.12. 2 104 §).

Lisäksi annettiin kaupunginhallitukselle useita lausuntoja huoneistojen hankkimisesta kaupungin virastoille ja laitoksille, huoneistojen muutos- ja korjaustöiden suorittamisesta ja niihin tarvittavista määrärahoista.

Kiinteistövirasto

Kiinteistölautakunnan alaisena toimi virastopäällikkö Alpo Lipan johdolla kiinteistövirasto, joka jakautui kanslia-, tontti-, maatalous-, metsä-, asemakaava-, kaupunkimittaus- ja talo-osastoon. Lisäksi kuului kiinteistövirastoon tilapäinen asuntotuotantotoimisto.

Kiinteistöviraston diaariin merkittyjen asioiden luku oli 4 112, joista virastopäällikölle kuuluvia asioita oli 492, kansliaosastolle 33, tonttiosastolle 2 022, maatalousosastolle 69, metsäosastolle 33, asemakaavaosastolle 644, kaupunkimittausosastolle 269 ja talo-osastolle 549. Kiinteistöviraston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 525 ja virastopäällikön päätösluettelon pykäläluku 279.

Viranhaltijat. Avoimena olleisiin virkoihin valittiin kertomusvuonna eri osastoihin seuraavat viranhaltijat:

Kansliaosastoon: 14. palkkaluokan autonkuljettaja-vahtimestarin virkaan Karl Lindfors 1.1.1961 lukien.

Metsäosastoon: 13. palkkaluokan tp. apulaismetsänvartijan virkaan Robert Marttila 1.3. ja 12. palkkaluokan tp. toimistoapulaisen virkaan Hilkka Inha 1.4.

Kaupunkimittausosastoon: 24. palkkaluokan mittausteknikon virkaan Jukka Rope 1.4., 22. palkkaluokan laskijan virkaan Nils Wilenius 16.5., kahteen 13. palkkaluokan piirtäjän virkaan Marianne Matis 1.8. ja Raili Karlsson 16.10., kahteen 19. palkkaluokan kartoittajan virkaan Keijo Miinalainen 1.8. ja Pauli Haanperä 1.11. sekä 20. palkkaluokan kartoittajan virkaan Aarne Leppänen 16.9.

Talo-osastoon: 24. palkkaluokan apulaisrakennusmestarin virkaan Pekka Purhonen 22.7.

Kiinteistöviraston eri osastoista erosivat tai siirtyivät eläkkeelle seuraavat henkilöt: tp. apul.virastopääll. Reino Tuomarla 3.7.; kansliaosastosta autonkulj.-vahti-

mest. Pekka Kurillo 30.11.; tonttiosastosta siirtolapuutarhaneuvoja Ragnar Wendelin 29.2.; metsäosastosta tp. apul.metsänvart. William Lehtonen 1.1.; asemakaavaosastosta ins. Jaakko Ahvenainen 31.7. ja arkkit. Heikki Ravila 30.11.; kaupunkimittausosastosta mittaustekn. Toivo Laine 30.4., piirtäjä Aino Soila 30.6., kartoittaja Lauli Jääskeläinen 30.6., kartoittaja Olavi Karvonen 31.7. ja piirtäjä Mirja Pärssinen 6.8.

Huoneistot. Kiinteistöviraston sijoitus oli kertomusvuonna edelleen hajanainen. Vuoden aikana siirrettiin asemakaavaosaston insinöörit, tonttiosaston siirtolapuutarhahenkilökunta ja asuntotuotantotoimisto kaupungin omistamaan taloon Aleksanterinkatu 16—18.

1. Kansliaosasto

Osasto huolehti lautakunnan ja sen jaostojen pöytäkirjojen laatimisesta, kirjeenvaihdosta ja muista kansliatöistä sekä lautakunnan lainopillista laatua olevista tehtävistä, kuten kauppakirjojen ja vuokra- ym. sopimusten laatimisesta. Osastossa käsiteltiin vuoden aikana: kauppa- ja vaihtokirjoja 124, maanvuokrasopimuksia 116, huoneenvuokrasopimuksia 31, lainasopimuksia 81, muita sopimuksia 42 ja lainhuudatus- ja kiinnitysasioita 277. Kertomusvuonna lähetettiin 357 kirjettä.

2. Tonttiosasto

Yleistä. Kertomusvuoden aikana jatkettiin Kantakaupungissa olevien, osittain rakennettujen tonttien käytön tehostamiseen liittyvien kysymysten selvittelyä sekä laadittiin selvitys Vantaanjoen vesistön säännöstelyn johdosta kaupungin maksettaviksi tulevista korvauksista. Esiteltiin periaatteelliseen käsittelyyn kysymys asuntotonttien luovutusehtojen muuttamisesta siten, että tonttien kauppahintojen lyhennyserät sidottaisiin indeksiin. Kiinteistövirastossa pidetyn neuvottelukokouksen perusteella tehtiin esitys katu- ja viemärirakennustöiden suorittamiseksi v. 1961.

Tonttien luovutus. Uusia asuntoalueita valmistui Haagan luoteisosa eli Riistavuori, Niemenmäki, Pihlajamäki sekä Suursuo, joiden tonttien luovutusmuodoista sekä vuosivuokrien määräämisperusteista tehtiin esitykset. Vallilan saneerattavien tonttien vuokrausehdot esitettiin vahvistettavaksi.

Vuoden aikana esitettiin luovutettavaksi vuokrausta käyttäen 21 asuntotonttia, 3 teollisuustonttia, 1 liiketalotontti, 1 koulutontti sekä 44 pienteollisuus- ja varastotonttia sekä myytäväksi arviohinnasta 6 asuntotonttia, 2 teollisuustonttia ja 1 koulutontti. Huutokaupalla myytiin 2 liiketalotonttia, toinen Pajamäestä ja toinen Kampin alueelta sekä 10 asuntotonttia Kulosaaresta.

Tonttien varaaminen. Asuntotontteja esitettiin varattavaksi Suursuolta 21, Niemenmäestä 9, Riistavuoresta 3 ja Puotilasta 1.

Alueiden ja rakennusten ostaminen. Tehtyjen tarjousten perusteella esitettiin hankittavaksi kaupungin omistukseen 16 tilaa sekä 9 määräalaa. Vuokrasuhteiden purkamisen yhteydessä tehtiin esitys viidellä vuokra-alueella sijaitsevien rakennusten ostamisesta kaupungille. Aluevaihtoja esitettiin suoritettaviksi 33.

Muita asioita. Vuokraoikeuksia ehdotettiin jatkettaviksi 152 tontin ja alueen

osalta. Luvan myöntämisiä esiteltiin 243 ja tilapäisvuokrauksia 73, joista suurin osa tarkoitti kaupungin maan käyttämistä tilapäisiin tarkoituksiin, kuten erilaisten ulkoilmatilaisuuksien järjestämiseen jne. Lisäksi tehtiin ehdotus Puistolan ja Pitäjänmäen pienteollisuusalueiden tonttien vuokrausehdoiksi. Esitettiin myönnettäväksi erilaisia lykkäyksiä, joista 9 koski maksunlykkäystä ja muut etupäässä kauppakirjojen ja vuokrasopimusten allekirjoittamisaikojen jatkamista. Esiteltiin hyväksyttäväksi piirustuksia ja muutospiirustuksia yhteensä 270. Kirjeitä lähetettiin 801.

Tonttiosaston päällikön päätösluettelossa hyväksyttiin 39 muutospiirustusta, merkittiin vuokraoikeuden siirtoja 71, vuokrattiin 90 tilapäisvarastoaluetta ja irtisanottiin 84 mainittujen alueiden vuokraoikeutta.

Tonttiosaston päällikkö myönsi 31 juhannuskokko- ja ilotulituslupaa.

Aravalainat. Laina-anomuksia omakotitaloja varten vastaanotettiin, tarkastettiin ja toimitettiin Aravalle 96. Edellisenä vuonna jätettyjen hakemusten lopullisia lainapäätöksiä vastaanotettiin 73. Vuoden aikana suoritettiin aravalainoitukseen liittyviä tarkastuksia 557. Lainojen siirtoanomuksia käsiteltiin 11. Rakenteilla olevista aravaomakotitaloista laadittiin ja toimitettiin Aravalle ns. puolivuotisilmoitukset.

Siirtolapuutarhat. Siirtolapuutarhahenkilökunta suoritti neuvontaa kaupungin siirtolapuutarhoissa ja omakotialueilla. Puutarhaluentoja ja havaintoesityksiä järjestettiin yhteensä 12 kertaa sekä pidettiin keväällä 24 tuntia käsittävät puutarhakurssit, joihin osallistui n. 80 henkilöä. Puutarhasuunnitelmia laadittiin 6 ja kertyi niistä 15 600 mk. Pihamaatöiden tarkastuksista perittiin 35 000 mk. Siirtolapuutarhapalstojen vuokraoikeuden siirtoja merkittiin 164.

Viljelyspalstoja vuokrattiin kertomusvuodeksi 3 353, yhteiseltä pinta-alaltaan 53.5 ha. Vuokratulot viljelyspalstoista olivat 962 445 mk sekä heinä- ja syöttömaista 21 000 mk. Multaa myytiin 2 734 m^3 ja saatiin siitä tuloja 780 900 mk.

Asuntovuokria perittiin 449 480 mk.

Piirustukset ym. Omakotityyppipiirustuksia valmistettiin ja myytiin 43 sarjaa ja tilapäisten autosuojien piirustuksia 6 sarjaa. Näistä saatiin tuloja 431 000 mk. Uusi, 7 tyyppiä käsittävä sarja omakotipiirustuksia laadittiin, samoin pienoismallit aikaisemmista ja uusista tyypeistä. Siirtolapuutarhamajojen piirustuksia myytiin 10 sarjaa ja saatiin niistä tuloja 3 000 mk. Omakotitoimistosta annetuista todistuksista, joita oli 14, perittiin 1 810 mk ja omakotirakennuspiirustuksista 11 720 mk.

Työntekijät. Siirtolapuutarhoissa oli 15 työntekijää, joista 14 ainoastaan 1.5.—15.10. välisenä aikana. Lisäksi oli urakka- ja laskutusluontoisissa tehtävissä 5 työntekijää. Työpäiviä oli yhteensä 1 619, palkat olivat 2 513 081 mk.

Tulot ja menot kertomusvuonna olivat:

T u l o t	mk
Tonttien ja alueiden vuokrat	470 952 221
Siirtolapuutarhojen maanvuokrat	6 936 767
Tonttien ja maa-alueiden myynti	1 236 056 429
Mullan myynti rakennusviraston puisto-osastolle	3 983 350
Yhteensä	1 717 928 767

M e n o t tonttiosaston vastattavilta tileiltä olivat yhteensä 9 991 437 mk.

3. Maatalousosasto

Henkilökunta. Maatalousosaston ja maatilojen virkasuhteessa olevan henkilökunnan lisäksi oli osastolla työsopimussuhteessa kaksi apulaistyönjohtajaa sekä traktorinkuljettajia, seppiä, puutyömiehiä ym. maa- ja karjataloustyöntekijöitä, joiden lukumäärä vaihteli 48:n ja 101:n välillä.

Maanviljelys. Osaston hoidossa oli viljelysmaata kaikkiaan 1 564 ha, josta omassa viljelyksessä 924 ha ja vuokralle annettuna 760 ha. Maa-alueiden ostojen kautta siirtyi maatalousosaston hoitoon lisää n. 50 ha viljelysmaata tai viljelyskelpoisia alueita. Rakentamisen johdosta viljelysmaista vähennettiin mm. suuri yhtenäinen alue Vartiokylässä. Tonttiosastolle siirrettiin eräitä alueita peruna- ja vihannespalstoina vuokrattavaksi.

Omassa viljelyksessä olivat entiset viisi maatilaa Fallkulla, Haltiala, Pukinmäki, Tali, Tuomarinkylä. Viljelysmaista oli kesantona 73 ha, rukiilla 45 ha, syysvehnällä 124 ha, kevätvehnällä 171 ha, ohralla 108 ha, kauralla 165 ha, perunalla 24 ha ja heinällä 152 ha. Keittiökasveja, lanttua, rehukaalia ym. viljeltiin 16 ha:n alalla ja peltolaitumena oli 46 ha.

Tärkeimpien viljelyskasvien kokonais- ja hehtaarisadot olivat: ruis 82 tn, 1 839 kg; syysvehnä 298.4 tn, 2 399 kg; kevätvehnä 369.8 tn, 2 167 kg; ohra 276.8 tn, 2 572 kg; kaura 349.2 tn, 2 164 kg; peruna 491 tn, 20 104 kg sekä heinä 520 tn, 4 198 kg.

Viljelysmaiden lannoitukseen käytettiin kotieläinlannan ja puhtaanapito-osaston ajaman kaupunkilannan lisäksi erilaisia väkilannoitteita yhteensä 395 tn ja maanviljelyskalkkia 170 tn.

Kalusto. Maatilojen irtaimistoa täydennettiin tavanomaisilla vuotuisilla hankinnoilla, joista huomattavin oli traktorin osto Taliin. Fallkullaan siirrettiin kuivurikoneisto Vartiokylän viljamakasiinista rakennuksen jouduttua seurakuntien omistukseen. Käyttökalustoon kuului henkilöauto, 4 kuorma-autoa, 7 leikkuupuimuria, 16 traktoria, muokkaus-, kylvö- ja sadonkorjuukoneita, ajo- ja kuljetuskalustoa ym. maatalousirtaimistoa.

Karja ym. Nautakarjaa ja sikoja pidettiin kahdella tilalla. Eläinmäärä vuoden lopussa oli 102 ny ja 328 sikaa. Maitoa tuotettiin kaikkiaan 306 717 kg. Hevosia pidettiin kaikilla tiloilla ja niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 18.

Salaojitus ja viemäriojien kunnossapito. Kertomusvuonna salaojitettiin Haltialan ja Tuomarinkylän tilojen peltoja tiiliputkisalaojin 37 ha ja Fallkullan tilan peltoja muoviputkisalaojin 8 ha. Viemäriojia avattiin Malmin lentokentän koilliskulmassa n. 1 500 m, Suutarinkylässä n. 2 600 m, Haagassa n. 1 400 m ja Tuomarinkylässä Näsipuron erään haaran osuudelta.

Viljelysmaiden ym. vuokraaminen. Vuokralle annettuna oli 760 ha viljelysmaata. Vuosisopimuksia oli 97, kertomusvuoden viljelyskautena voimassa olleita sopimuksia 12, minkä lisäksi esiintyi tilapäistä palstojen vuokralleantoa. Rakennuksia ja viljelysmaita (kokonaistiloja) koskevia vuokrasopimuksia oli 14. Pääasiallinen rakennusten vuokraus käsitti maataloustyöntekijöille luovutettujen huoneistojen vuokraamisen.

Kansanhuoltoasioita koskevia kirjelmiä tai ilmoituksia merkittiin diaariin 81. Nämä koskivat kotivoin valmistamisesta myönnettäviä hinnanalennuskorvauksia,

bensiinin osittaista hinnanpalautusta ja maatalousmiljardista myönnettäviä avustuksia.

Yhteenveto tuloista ja menoista. Kertomusvuoden varsinaiset menot olivat 86 938 885 mk sekä pääomamenot, joihin kuuluivat salaojitustyöt ja traktorin osto, 3 699 671 mk. Tulot olivat yhteensä 105 583 337 mk. Liikekirjanpidon mukainen puhdas tuotto oli seuraava: maataloudesta 13 139 217 mk, maan vuokraamisesta 3 045 045 mk ja rakennusten vuokraamisesta 2 427 777 mk eli yhteensä 18 612 039 mk. Omassa viljelyksessä olleiden tilojen keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohden oli 14 202 mk ja vuokralle annettujen viljelysmaiden 4 758 mk.

4. Metsäosasto

Henkilökunta. Metsäosaston palveluksessa oli vakinaisten ja tilapäisten viranhaltijoiden lisäksi työsuhteessa olevaa henkilökuntaa, jonka lukumäärä vaihteli metsätöiden kausiluonteen mukaisesti. Keskimäärin oli 50 työntekijää.

Metsäalueet ja niiden kunnostus ja hoito. Osaston hoidossa olevien metsäalueiden muutokset olivat tavallista pienemmät. Alueita siirtyi rakennettaviksi tavanmukaisesti, mutta uusia metsäalueita kaupunki ei hankkinut kertomusvuoden aikana mainittavasti. Kaupungin alueella ja lähialueilla olevien kaupungin metsien, yhteensä n. 3 500 ha, hoidossa jouduttiin kiinnittämään entistä suurempaa huomiota puuston kehitykseen vaikuttaviin kasvatushakkuisiin. Metsiköiden siistimistyötä suoritettiin mm. Lauttasaaressa, Munkkiniemessä (Tarvon niemessä), Kulosaaressa ja Herttoniemessä.

Lähimetsiin istutettiin kertomusvuonna 1 500 männyn-, 2 100 kuusen-, 3 800 tervalepän- ja 300 tammentainta.

Luonnonsuojelu ja maisemanhoito. Luonnonsuojeluun ja maisemanhoitoon liittyvien tehtävien vuoksi oli yhteistoimintaa kaupungin rakennustöitä suunnittelevien ja suorittavien elinten kanssa entiseen tapaan. Myös kaupunkilaisiin, varsinkin nuorisoon kohdistuvaa, luontoa ja ulkoilualueita koskevaa valistustoimintaa suoritettiin lähinnä entisissä puitteissa.

Puuston säilymismahdollisuuksien parantamiseksi tonteilla ja kapeilla puistokaistaleilla ryhdyttiin mm. toimenpiteisiin prof. Esko Kankaan ohjeiden mukaan eräiden kaarnakuoriaislajien hävittämiseksi.

Pikkulinnuston pesimismahdollisuuksien edistäminen, jonka avulla vapaa-alueiden viihtyisyyttä lisätään, on tarpeen myös eri hyönteislajien liiallisen lisääntymisen rajoittamiseksi. Kaupungilla oli maillaan käytössä n. 600 lintupönttöä.

Kaupunginhallituksen 20.10. tekemällä päätöksellä rauhoitettiin Roihuvuoresta löydetty pieni, mutta kaunis hiidenkirnumuodostuma.

Rakennettavat alueet. Kertomusvuonna käsitellyistä rakennettavista alueista Pihlajamäen alueella suoritettiin koko alueen harvennus- ja puhdistushakkuu sekä avattiin kadut. Paljaaksihakkuuta suoritettiin Tattarisuon tulevalla varastoalueella ja Neste Oy:n varastoalueella Laajasalossa. Kertomuskauden lopussa aloitettiin Silvolan tekojärvialueella laaja paljaaksihakkuu.

Ulkotilojen metsät. Bengtsårissa suoritettiin kertomusvuonna sodassa piloille menneen puuston hakkuuta, taimistojen perkausta sekä istutus- ja kylvötöitä.

Paljaaksi hakatuille alueille istutettiin 10 000 männyntainta. Tammenterhojen kylvö entisille pelloille näytti epäonnistuneen.

Vuosina 1954—1960, jonka ajan Bengtsår on ollut metsäsoston hoidossa, tulot ovat olleet kaikkiaan 1.2 mmk menoja suuremmat. Menoihin ei ole laskettu mitään osuutta viranhaltijoiden palkoista, ei korkoja eikä hintaa omassa taimitarhassa kasvatetuille taimille. Saarta on käytetty lasten ja nuorison leiripaikkana sekä jossain määrin urheilukalastajien ulkoilualueena.

Hirvihaaran tilalla hakkuut jatkuivat entiseen tapaan. Hoitohakkuiden lisäksi oli vielä jatkettava pahana lumenmurtotalvena 1958/59 vahingoittuneiden puiden poisottoa. Hirvihaaran osalta em. tavalla laskettu tulojäämä oli 1951-1955 keskimäärin 350 000 mk vuodessa ja v. 1956-1960 keskimäärin 1 mmk vuodessa.

Tervalammen tilalla työlaitos jatkoi metsien hoito- ja hakkuutöitä entiseen tapaan. Istutetuilla alueilla hakattiin pääosa taimiston päällä olleista ylispuista. Kaupungin puutavara- ja polttoainetoimistolle myytiin paaluja. Uudistusalueille istutettiin 5 200 männyn- ja n. 7 500 kuusentainta. Metsäosasto suoritti leimaukset, kasvatti taimet ja avusti eräissä muissakin tehtävissä.

Muilla ulkotiloilla kertomusvuotena suoritetut työt olivat vähäisiä.

Puutavaran luovutus. Kaupungin metsistä luovutettiin kertomusvuonna metsäosaston hakkuuttamina (hankintana) erilaisia puutavaralajeja seuraavat määrät (suluissa vastaavat luvut v:lta 1959 ja 1960): havupuutukkeja 63 340 (71 570 ja 74 380) j³, koivutukkeja 420 (1 580 ja 2 110) j³, paaluja ym. 690 (250 ja 350) kpl, peitepölkkyjä 1 000 (730 ja 4 320) kpl, tukipuita ym. 3 490 (13 500 ja 8 610) kpl, paperipuita 1 470 (2 650 ja 6 240) pm³ sekä halkoja 12 900 (21 280 ja 22 970) pm³.

Halkojen ja paperipuiden luovutusmäärät jäivät kertomusvuonna pienemmiksi kuin v. 1958 ja 1959, jolloin ne työllisyystöiden johdosta olivat ennätyksellisiä.

Myös pystymyynnit olivat kertomusvuotena melko vähäiset. Tukkeja myytiin n. 4 100 j³ ja halkoja n. 530 pm³.

Halkojen hinnat olivat kertomusvuotena varsin alhaiset, alemmat kuin kymmeneen vuoteen. Tukkien ja paperipuiden hinnat olivat kohtalaiset.

Puutavaran myyntien markkamääräinen jakautuminen erilaisten ostajien kesken ilmenee seuraavasta: puutavara- ja polttoainetoimisto 12.685 mmk (v. 1958 ja 1959: 22.878 ja 26.230 mmk), rakennusvirasto 738 000 mk (1.427 ja 1.890 mmk), maatalousosasto 1.232 (1.6 ja 1.962) mmk, muut kaupungin laitokset 2.132 mmk (670 000 mk ja 1.199 mmk) sekä yksityiset ostajat 13.298 (18.697 ja 26.38) mmk. Tulot yhteensä olivat 30.085 (45.272 ja 57.661) mmk.

Tulot ja menot. Metsäosaston kokonaistulot kertomusvuonna olivat:

	mk
Metsätuotteiden myynti	30 085 782
Vuokrat ja lupamaksut	989 200
Muut tulot	4 506 850
Yhteensä	35 581 832

Metsätuotteiden myynnistä saatujen tulojen olennainen vähentyminen johtui pääasiassa halkojen ja paperipuiden luovutusmäärien pienenemisestä. Talousarviossa

tulot oli arvioitu 40.07 mmk:ksi, joten ne pitkästä aikaa jäivät arvioitua pienemmiksi.

Talousarviossa kiinteistöjen pääluokkaan metsäosaston käyttöön varatut määrärahat olivat yhteensä 29 887 480 mk. Näistä käytettiin vain 18 978 891 mk.

Lisäksi suoritettiin puistometsiköiden siivousta ja eräiden bunkkereiden sulkeminen käyttäen kaupunginhallituksen myöntämiä varoja 1 050 430 mk.

5. Asemakaavaosasto

Henkilökunta. Vuoden alussa oli osaston palveluksessa virkasuhteessa olevan henkilökunnan lisäksi 6 työsopimussuhteessa olevaa henkilöä, joista vuoden aikana 2 arkkitehtia erosi.

Vuoden lopussa oli avoinna 2 arkkitehdin ja 3 insinöörin virkaa. Työsopimussuhteessa olevan henkilökunnan lukumäärä oli 10.

Toiminta. Osaston toimintaa haittasi edelleen suunnittelutyötä tekevän henkilökunnan puute.

Seuraavat uudet asemakaavat valmistuivat: Niemenmäki (n. 24 ha), Pihlajamäki (n. 64.5 ha) ja Ruskeasuon hallialue (n. 9.5 ha).

Asemakaavan muutoksia laadittiin 118.

Helsingin yleiskaavaehdotus valmistui kertomusvuonna.

Kiinteistölautakunnalle esitettiin kaikkiaan 386 asiaa, liikennejaostolle 163 asiaa ja asemakaavajaostolle 8 asiaa. Jälkimmäiset olivat pääasiassa uusia alustavia asemakaavaluonnoksia.

Rakennuslupa-asioista annettiin 718 lausuntoa rakennustarkastustoimistolle ja maistraatille.

6. Kaupunkimittausosasto

Henkilökunta. Osastossa oli koko vuoden avoinna 1 piiri-insinöörin virka, jota hoiti viransijainen. Koko henkilökunnan, sekä virka- että työsuhteessa olevan, lukumäärä vuoden lopussa oli 108.

Osaston palveluksessa oli lisäksi työsopimussuhteessa olevia mittausetumiehiä, autonkuljettajia, mittausmiehiä, kairausmiehiä sekä harjoittelijoita. Näiden lukumäärä vaihteli vuodenajoista ja työmääristä riippuen 60:stä 70 mieheen, joista 20 tuli maaperätutkimusjaoksen osalle.

Kaupungingeodeetti, apulaiskaupungingeodeetti, 3 piiri-insinööriä ja 5 insinööriä toimivat myös kiinteistöinsinööreinä ja suorittivat tontinmittaajalle kuuluvia tehtäviä.

Tekniliset välineet. Kenttämittauskalustoa täydennettiin hankkimalla uusi vaaituskoje sekä teodoliitti sekä pienehköjä kenttämittausvälineitä loppuun käytettyjen tilalle. Mittausryhmien käyttöön hankittiin uusi auto ja vanha auto myytiin huutokaupalla. Osaston käytössä oli 6 kaupungin omistamaa autoa, 7 virka-ajoissa käytettäväksi hyväksyttyä henkilökunnan omistamaa autoa ja 2 moottoripyörää.

Kartanvalmistamoon hankittiin uusi valojäljennöskone, filmien kuivauskaappi ja muovileikkuri.

Maaperäjaoksen tutkimuskaluston ja -välineiden täydentämiseen käytettiin kiinteistöviraston määrärahoja 1.4 mmk ja metrotoimikunnan määrärahoja 4.5 mmk; kaluston korjaukseen käytettiin vastaavasti 0.2 mmk ja 0.5 mmk. Kiinteistöviraston kaluston käytöstä eri tutkimuksiin veloitettiin 1.3 mmk ja metrotoimikunnan kaluston käytöstä muihin kuin metrotutkimuksiin velotettiin 1.3 mmk.

Kenttämittaus, kiinteistömuodostus ja rakennustoiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Osaston toiminnalle antoivat erikoisesti leimansa kertomusvuoden aikana voimaan tulleet kaavoitusalueiden jakolaki ja jakoasetus, asetus kaavoitusmittauksista ja kaavojen pohjakartoista sekä sisäasiainministeriön antamat kuvateknilliset ohjeet kaavojen pohjakartoista. Nämä muuttivat verraten perusteellisesti kaupunkimittausalaan kuuluvia tehtäviä ja määrittelivät entistä yksityiskohtaisemmin näiden laadun.

Kaupungin kolmioverkkoa täydennettiin rakentamalla ja havaitsemalla 2 uutta kolmiopistettä. Tarkkavaaituksella määritettiin 68 uutta korkeuskiintopistettä. Monikulmioverkkoa lisättiin ja täydennettiin Lauttasaaressa, Pitäjänmäellä, Maunulassa, Malmilla, Tapanilassa, Pihlajamäessä ja Vartiokylässä. Täydennyskartoituksia suoritettiin Lauttasaaressa, Munkkiniemessä, Etelä-Kaarelassa, Konalassa, Pakilassa, Oulunkylässä, Paloheinässä, Malmilla, Tapanilassa, Ala-Tikkurilassa, Vartiokylässä ja Herttoniemessä. Katusuunnittelukarttoja laadittiin kunnallisteknillisiä töitä varten ja suoritettiin katujen maastoon merkintää mm. Niemenmäessä, Maunulassa, Pakilassa, Marjaniemessä, Puotilassa ja Pihlajamäessä.

Kaupunkimittausosaston toimesta suoritettiin Vantaan-linjan itäpuolella olevan kaupunkialueen ilmakuvaus. Kuvausmittakaava oli 1 : 12500 ja kuvien luku 115. Lisäksi suoritettiin eräitä pienehköjä kuvauksia, kuten Villingin alueen kuvaus ja sähkölaitoksen pyynnöstä eräiden hiilivarastojen kuvauksia.

Tonttikirjaan ja tonttikirjakarttaan tehtiin asemakaavojen ja tonttijakojen vahvistamisesta sekä tontinmittauksista ym. johtuvat merkinnät. Rakennuslain ja kaavoitusalueiden jakolain tarkoittamat yleisen alueen mittaukset katualueiden hankkimiseksi kaupungin haltuun ja omistukseen aloitettiin vuoden aikana ja suoritettiin tätä varten tarpeellisia tutkimuksia maanmittauskonttorissa.

Selvittely niiden vakuuksien palauttamiseksi, joita oli otettu asemakaavalain mukaisten katumaakorvausten maksamisen vakuudeksi, aloitettiin. Samoin aloitettiin yhdessä kansliaosaston ja Kaupunkiliiton toimiston kanssa valmistelut rakennuslain tarkoittamien kadun ja viemärin rakentamiskustannusten määräämiseksi ja perimiseksi.

Lisäksi laadittiin lausuntoja ja karttoja katujen kunnossa- ja puhtaanapitoosuuksia koskevista asioista sekä katujen yleiseen käyttöön luovuttamiseksi tarpeelliset luettelot katujen varrella olevista tonteista. Osasto edusti kaupunkia maistraatin suorittamissa katselmuksissa katuja yleiseen käyttöön luovutettaessa.

Kaupungingeodeetti tai hänen määräämänsä edusti kaupunkia sitä koskevissa maanmittaus- sekä tontinmittaustoimituksissa, yleisten alueiden mittauksissa ja rasitteita koskevissa toimituksissa sekä kaupungin alueella että sen ulkopuolella. Kaupungin alueella suoritetuista maanmittaustoimituksista annettiin kaupunginhallitukselle niiden hyväksymistä varten tarpeelliset lausunnot sekä pidettiin näistä ajan tasalla olevaa rekisterikarttaa. Kaupungin hankkimien määräalojen lohkomisia suoritettiin ja annettiin todistuksia ko. alueiden lainhuudattamista varten. Alueiden

omistussuhteita sekä epäselviä tilanrajoja koskevia tutkimuksia suoritettiin sekä Uudenmaan lääninmaanmittauskonttorissa että maastossa. Tutkimusten perusteella täydennettiin mm. rekisterikarttoja ja tehtiin tilaluetteloita asemakaavoitettavista alueista. Lausuntoja annettiin myös anomuksista poikkeuksen myöntämisestä rakennuskieltoon.

Yleisimmät tehtävät ja niiden määrät käyvät ilmi seuraavasta taulukosta, johon vertauksen vuoksi on otettu myöskin v:n 1958 ja 1959 vastaavat tiedot.

		Mittauspiiri					Yhteensä		
		Kanta-kaupunki	Haaga	Pakila	Malmi	Herttoniemi	1960	1959	1958
Kartoitusta (etupäässä täydennysmittausta)	ha	46	730	965	425	720	2 886	1 647	2 268
Katu-, sähkö- ym. linjojen paalutusta	km	10.7	10.1	9.1	9.1	4.4	43.4	102.5	64.8
Rajan ja korkeusaseman näyttöjä	kpl	58	37	13	4	17	129	108	—
Monikulmiopisteitä rakennettu	»	131	30	118	112	22	413	331	613
» laskettu	»	107	—	123	414	19	663	543	881
Monikulmiosivuja mitattu	km	31.5	3.6	21.7	33.3	10.9	101.0	69.5	100.8
Monikulmiokulmia havaittu	kpl	235	35	170	470	105	1 015	783	1 151
Korkeuskiintopisteitä rakennettu	»	—	—	—	8	40	48	96	149
» vaaittu	»	—	—	—	8	60	68	142	83
Pintavaaitusta suoritettu	ha	21	—	4	—	8	33	12.7	107.6
Piirroksia eri tarkoituksiin	kpl	—	—	—	—	—	2 306	1 886	1 136
Todistuksia ja otteita	»	—	—	—	—	—	1 265	890	876
Rakennuspaikan maastoon merkitsemisiä	»	147	195	81	161	240	824	741	558
Jalustankatselmuksia	»	165	192	218	355	317	1 247	1 401	1 145
Tonttijakoehdotuksia	»	—	—	—	—	—	153	121	80
Tontinmittauksia ja rasitetoimituksia	»	136	150	48	58	38	430	357	288
Yleisen alueen mittauksia	»	—	6	—	3	1	10	—	—
Tonttikartan jäljennöksiä	»	—	—	—	—	—	273	245	195
Mittakirjan jäljennöksiä	»	—	—	—	—	—	544	369	346
Maanmittaustoimituksia suoritettu	»	—	—	—	—	—	37	27	10
yhteiseltä pinta-alaltaan	ha	—	—	—	—	—	111	40	8
käyty rajoja	km	—	—	—	—	—	9.2	25.3	7.1
rakennettu pyykkejä	kpl	—	—	—	—	—	144	389	28

Kartat. Kantakarttojen mittakaavassa 1 : 500 (Ka 0.5) pohjapiirroksia muovipohjalla piirrettiin 124 karttalehteä, mikä vastasi n. 1 500 ha:n aluetta. Korkeuskäyräpiirroksia piirrettiin 308 karttalehteen. Aikaisemmin piirrettyä n. 1 200 karttalehteä täydennettiin, mm. rakennettujen alueiden korkeustiedoilla, ja pidettiin ajan tasalla. Kantakarttoja mittakaavassa 1 : 1 000 (Ka 1/0.5) valmistettiin muovipohjalle 16 karttalehteä. Kantakarttoja mittakaavassa 1 : 2 000 (Ka 2/0.5) valmistettiin lehtijaossa muovipohjaisina uusia lehtiä 28 ja uusittiin vanhoja 10 sekä valmistettiin näistä asemakaavapohjakarttoja alueittain 7 alueesta n. 440 ha:n alalta. Virastokartan mittakaavassa 1 : 4 000 (Vi 4) lehdet pidettiin ajan tasalla ja otettiin uusintapainos 9 lehdestä. Virastokartan erikoiselementtinä valmistettiin korkeuskiintopistekarttoja n. 20 lehteä. Matkailijakartan (Ma 10/Y 30) piirrokset täydennettiin ja kartasta otettiin 25 000 kpl:n uusintapainos. Osoitekartan (Os 10) alkuperäispiirrokset täydennettiin kanta- ym. karttojen sekä poliisilaitoksen suorittaman kenttätiedustelun perusteella.

Yhteistoiminnassa kaupungin liikennelaitoksen ja Linja-autoliiton kanssa laa-

dittiin Helsingin liikennekartta (1 : 25 000/1 : 60 000) Helsingin ja sen ympäristön raitiotie- ja autolinjoista 5 000 kpl:n painoksena.

Prof. Aallolle toimitettiin keskustan suunnittelua varten erilaisia karttoja ym.

Lisäksi laadittiin 2 yhdistelmäkarttaa metrotoimikuntaa varten, piirroksia Helsingin yleiskaavaehdotukseen yhteistyössä asemakaavaosaston kanssa sekä joukko erilaisia karttoja, kartogrammeja ja piirroksia kaupungin virastojen ja laitosten tarpeisiin.

Muovijäljennöksiä valmistettiin 772, joista omaan käyttöön 412 ja muille 360. Kartta- ym. valokuvauksia suoritettiin omaa tarvetta varten 1 454 ja muille 3 647, yhteensä 5 101. Valo- ym. jäljennöksiä valmistettiin 23 000, joista omaan käyttöön 14 500.

Karttapalvelun bruttomyynti, johon sisältyi myös korvaukset painatusoikeudesta, oli n. 5.9 mmk. Erillisiä karttalehtiä myytiin 83 000, joista matkailijakarttaa n. 28 600 ja osoitekarttaa 631.

Maaperä-, kallioperä- ja pohjatutkimukset jakaantuivat määrärahojen käytön mukaisesti toimeksiantajien kesken seuraavasti: kiinteistövirasto 25 %, metrotoimikunta 35 % ja rakennusvirasto sekä kaupungin teollisuuslaitokset ym. n. 40 %.

Asemakaavoitusta varten suoritettiin maaperätutkimuksia 4 kohteessa esikaupunkialueella n. 280 ha:n alalla. Virastopäällikön toimeksiannosta suoritettiin 2 pienehköä tutkimusta sekä asuntotuotantotoimistolle pohjatutkimuksia 5 kohteessa. Metrotoiminnan tutkimuksia jatkettiin pääasiassa Kantakaupungin alueella. Rakennusvirastolle suoritettiin 20 tutkimusta, kaupungin teollisuuslaitoksille 7 tutkimusta sekä Lapinlahden sillan pohjatutkimus.

Entiseen tapaan avustettiin kaupungin suunnittelu- ja rakennusviranomaisia maa- ja pohjarakennuskysymyksissä.

Kiinteistöluetteloon merkittiin vuoden aikana ostamalla tai vaihtamalla hankitut 92 tilaa tai tilanosaa, 14 tonttia tai tontinosaa ja 100 rakennusta. Vastaavasti poistettiin 15 tilaa tai määräalaa myytyinä tai vaihdettuina, 60 tonttia tai tontinosaa sekä 141 purettua rakennusta. Luetteloon merkittiin 60 uudisrakennusta ja vuotuiset poistot suoritettiin 2 650 rakennuksen osalta. Tonttien ja määräalojen vuokrauksia ja vuokrauksen peruutuksia kirjattiin n. 250. Rahatoimistoon lähetettiin 72 lehteä kiinteistöluettelon arvoissa tai ryhmissä tapahtuneista muutoksista. Kiinteistöluetteloon saapuneita kirjelmiä tai ilmoituksia merkittiin diaariin 576.

Menot ja tulot. Menot kaupunkimittausosaston vastattavilta tileiltä olivat 72 880 878 mk ja tulot 42 427 967 mk.

6. Talo-osasto

Henkilökunta. Virkasuhteessa olevan henkilökunnan lukumäärä oli 32. Osaston hallinnossa olevissa kiinteistöissä oli vuoden lopussa 38 viranhaltijaa. Vuoden aikana oli näitä virkoja lakkautettu 9. Lisäksi oli osaston palveluksessa työsopimussuhteessa kirvesmiehiä, muurareita, talonmiehiä, lämmittäjiä, siivoojia ym. yhteensä 295 henkilöä, joista naisia 256.

Talo-osaston hallinnossa olleet rakennukset, huoneistot ym. Kertomusvuoden lopussa oli talo-osaston hallinnossa olevien rakennusten lukumäärä 945 (304 500 m²

ja 1 488 000 m³), joista vuoden aikana lisää tulleita oli 31 (9 400 m² ja 44 000 m³). Vuoden aikana purettiin 66 rakennusta (10 686 m² ja 50 000 m³). Rakennusten arvo oli n. 6 400 mmk.

Kauppahalleja oli 3 (5 749 m² ja 35 805 m³).

Osakehuoneistoja oli 39 (11 718 m²); niiden arvo oli n. 370 mmk. Vierailta vuokrattuja huoneistoja oli 204 (58 900 m²).

Kiinteistöjen vuosikorjauksiin käytettiin talousarviossa varattuja määrärahoja 80 234 562 mk sekä hallien korjauksiin 1 080 802 mk, yhteensä 81 315 364 mk. Näiden lisäksi käytettiin kaupunginhallituksen erikseen myöntämiä määrärahoja 22 087 222 mk.

Asuntoasiaintoimisto. Talo-osaston hallinnossa oleviin huoneistoihin osoitettiin vuoden aikana 172 ruokakuntaa ja kiinteistöyhtiöiden hallinnossa oleviin huoneistoihin 115 ruokakuntaa, yhteensä 287 ruokakuntaa. Huoneistoista oli 125 vapautunut asukkaiden uusiin taloihin osoituksen johdosta ja 162 muista syistä. Kangasalantie 15—17:ssä ja Sammatintie 9:ssä sijainneiden rakennusten purkaminen aiheutti jo yksistään 248 asunnon uuden osoittamisen. Lisäksi suoritettiin lukuisia taloudellisista ym. syistä aiheutuneita huoneistojen vaihtoja.

Kauppahallit ja -torit. Kauppahallien myymälöitä oli vuokrattuna seuraavasti: Kauppatorinhallista 108 myymälää, Hakaniemenhallista 220 myymälää ja 31 kellaria sekä Hietalahdenhallista 96 myymälää ja 40 kellaria.

Elintarvikkeiden ja maalaistuotteiden myyntiä varten vuokrattiin Kauppatorilta 305, Hakaniementorilta 274, Hietalahdentorilta 57 ja Töölöntorilta 72 paikkaa.

Ulkomyynti- ja mainospaikat. Kertomusvuonna oli käytössä 126 jäätelönmyyntipaikkaa, 49 kioskia, 8 kukanmyyntipaikkaa koko vuoden ja 16 kesäkautena, 35 makkaranmyyntipaikkaa, 130 puhelinkioskia, 1 vaakapaikka, 1 valokuvauspaikka ja 8 paikkaa sekalaisiin myyntitarkoituksiin. Lisäksi myönnettiin lyhytaikaisia (1—6 päivää) lupia erilaiseen myyntiin seuraavasti: joulukuusien myyntipaikat 1 269 lupaa, ilmapallojen ja tekokukkien myyntipaikat 1 615 lupaa sekä sekalaisiin tarkoituksiin 42 lupaa.

Mainospaikoista oli pysyviä 1 168 ja tilapäisiä 70. Pysyvät mainospaikat vuokrattiin kaupalliseen mainostarkoitukseen ja tilapäiset kiinteistölautakunnan päätöksen mukaan yleishyödyllisiin ja aatteellisiin tarkoituksiin.

Menot ja tulot. M e n o t talo-osaston hoidossa olevista taloista ja huoneistoista olivat 344 135 124 mk sekä kauppahallien, kioskien ja torien menot 12 709 342 mk, yhteensä 356 844 466 mk. Nämä olivat yksinomaan kunnossapito- ja käyttömenoja, niistä puuttuivat pääomamenojen korko- ja poistomenot sekä yleiskulut.

T u l o i n a kertyi käteisvuokria 344 416 372 mk ja tilitysvuokria 387 722 370mk, yhteensä 732 138 742 mk. Kauppahallien ja myyntipaikkojen vuokrat olivat 102 410 741 mk, pysyvien mainospaikkojen 15 811 284 mk ja korvaukset lyhytaikaisista myyntipaikkaluvista 3 740 800 mk.

8. Asuntotuotantotoimisto

Kiinteistölautakunnan toimialaan kuuluvista tehtävistä toimisto huolehti kaupungin asuntolainoja koskevien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Talousarviossa asuntotuotannon tukemiseksi kertomusvuodeksi varatusta määrärahasta

voitiin vuoden aikana esitellä lainoja myönnettäväksi kolmelle yritykselle yhteensä 194 mmk. Yksi 34 mmk:n määräinen lainavaraus esitettiin peruutettavaksi. Lisäksi esitettiin v:n 1959 talousarvion määrärahasta varattuja lainoja myönnettäväksi kolmelle yritykselle yhteensä 105 mmk.

Yhteenveto menoista ja tuloista

M e n o t. Kiinteistöjen menot talousarvion mukaan jakaantuivat varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Varsinaiset menot käsittivät koko kiinteistöjen pääluokan, jossa kiinteistölautakunnan käytössä olevat määrärahat jakaantuivat seuraavasti: kiinteistölautakunta ja kiinteistövirasto, maatalousosasto, metsäosasto, talo-osaston hallinto- ja hoito, siirtolapuutarhat, erinäiset menot eräin poikkeuksin ja lautakunnan käyttövarat. Pääomamenoihin kuuluivat kiinteistöostot (tuloa tuottavat pääomamenot) sekä salaojitustyöt ja pääomakaluston hankinta (tuloa tuottamattomat pääomamenot).

Kiinteistölautakunnan käytettäväksi oli talousarviossa merkitty varsinaisia menoja varten 1 172 443 435 mk ja lisäksi myönnettiin määrärahoja tai ylitysoikeuksia 63 441 272 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 1 235 884 707 mk. Tilien mukaan käytettiin 1 189 358 077 mk, joten säästö oli 46 526 630 mk.

Edellä mainittuun yhteissummaan sisältyvistä menoista olivat kiinteistölautakunnan ja kiinteistöviraston määrärahat talousarviossa 329 051 590 mk ja lisämäärärahat 10 154 828 mk eli yhteensä 339 206 418 mk sekä menot tilien mukaan 317 924 175 mk. Kiinteistölautakunnan käytettäväksi merkityt erinäisten menojen määrärahat olivat talousarviossa 370 303 200 mk sekä menot 364 795 837 mk. Erinäisiin menoihin sisältyivät mm. kaupungin hallintorakennusten poistot, 316 423 200 mk, jota vastaava tuloerä oli merkitty talousarviossa pääomatuloihin. Kiinteistölautakunnan käyttövarat olivat 600 000 mk, josta käytettiin 335 655 mk.

Kaupunginvaltuuston käytettäväksi kiinteistöjen ostoja varten merkittyjen määrärahojen käyttö ilmenee allaolevasta asetelmasta:

Määräraha mk	Menot mk	Siirto v:een 1961	
		sidottuna mk	vapaana mk
Siirto v:lta 1958 292 000	292 000	—	—
» » 1959 50 512 800	49 540 800	972 000	—
Määräraha v. 1960 160 000 000 Ylitysoikeus v. 1960 134 500 000	229 768 207	2 800 000	61 931 793

Kiinteistölautakunnan käytettäväksi pienehköjä kiinteistöjen ostoja varten merkitty määräraha oli 5 mmk, josta käytettiin 166 300 mk.

Eräiden kiinteistöjen kauppahintojen lyhennyksiä, indeksikorotuksia ja korkoja varten oli talousarviossa 55 276 354 mk, josta käytettiin 54 368 446 mk.

Salaojitustöitä varten merkitty määräraha oli 3 mmk, josta käytettiin 2 999 736 mk, ja pääomakaluston hankintaa varten myönnettiin 700 000 mk, josta käytettiin 699 935 mk.

T u l o t. Varsinaisia kiinteistötuloja olivat talousarvion mukaan kiinteistöviraston tulot, tonttien ja alueiden vuokrat, maatalousosaston ja metsäosaston tulot, kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokrat, myynti- ja toripaikkojen vuokrat sekä siirtolapuutarhojen maanvuokrat. Pääomatuloja olivat tonttien ja maa-alueiden myynnistä sekä maanhankintalain tarkoituksiin myydyistä ja pakkolunastetuista alueista saadut tulot.

Varsinaisia tuloja oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 1 385 671 009 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 1 510 959 367 mk:aan.

Pääomatuloja oli talousarvioon merkitty 658 732 000 mk, josta 650 mmk tonttien ja maa-alueiden myynnistä. Tuloja kertyi kertomusvuonna 1 236 056 429 mk, josta tonttien ja maa-alueiden myyntituloja oli 1 227 216 121 mk.

Asuntotuotantokomitea

Asuntotuotantokomitean kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna. Sihteerinä toimi varat. Jarl-Erik Kuhlefelt.

Kokoukset ja tarkastukset ym. Komitealla oli kertomusvuonna 35 kokousta ja teknillisellä jaostolla 26. Komitean nimeämät rakennusohjelmien työmaatoimikunnat pitivät joka toinen viikko kullakin työmaalla työmaakokouksensa sekä valmistuneiden rakennusten vastaanottotarkastukset, jolloin samalla vastaanotetut rakennukset luovutettiin ao. yhtiön hallintaan. Kaikista näistä tilaisuuksista laadittiin erilliset pöytäkirjat. Komitean toimistotehtäviä hoiti kiinteistöviraston asuntotuotantotoimisto.

Rakennustoiminta. Kertomusvuonna 15. 8. valmistui Kiinteistö-oy. Sammatintie 7:n ensimmäinen rakennusvaihe. Tähän rakennusohjelmaan kuului yksi 8-kerroksinen asuinrakennus, jonka tilavuus oli 24 160 m³, asuinhuoneistojen luku 160 ja niiden pinta-ala yhteensä 5 932.4 m². Aravan v. 1959 alustavasti vahvistama hankintakustannusten enimmäismäärä oli 246.59 mmk.

Kertomusvuonna ryhtyi asuntotuotantokomitea toteuttamaan seuraavia rakennusohjelmia:

Rakennusohjelma	Rakennusten		Asuinhuoneistojen		Aravan alustavasti vahvistamat kustannukset (1000 mk)	Rakennustöiden alkamispäivä
	lukumäärä	tilavuus m³	lukumäärä	pinta-ala, m²		
Kiinteistö-oy. Sammatintie 7, II rakennusvaihe	1	10 725	45	2 303.7	109 110	4. 3.1960
Kiinteistö-oy Mäenlaskijantie 4	1+1	33 500	150	7 253.0	327 000	7. 7. »
Kiinteistö-oy Sammatintie 10, I rakennusvaihe	1	22 400	140	5 437.6	240 000	26.10. »
Kiinteistö-oy Karstulantie 6	1	8 975	48	2 216.0	95 000	29.10. »
Kiinteistö-oy Pakilantie 12, a-rakennusohjelma	3+1	104 070	500	23 496.0	1 061 600	16.11. »
Kiinteistö-oy Pakilantie 12, b-rakennusohjelma	3					25.11. »
Yhteensä	10+2	179 670	883	40 706.3	1 832 710	—

Rakennustyöt teetettiin halvimman tarjouksen tehneillä helsinkiläisillä urakoitsijaliikkeillä. Rakennusteknilliset työt annettiin pääurakoitsijalle, jonka valvonnassa putki-, sähkö- ja maalaustöiden urakoitsijat olivat. Kaikilta urakoitsijoilta vaadittiin rakennusaikaiset takaukset ja vuositakaukset. Urakoitsijoiden oli komitean valvonnan alaisissa rakennusohjelmissa käytettävä helsinkiläistä työvoimaa ja huomioitava myös Aravan antamat ohjeet työvoiman käytöstä.

Rakennusohjelmien kustannusten rahoitukseen käytettiin asuntotuotantokomitean käyttöön myönnettyjä ao. määrärahoja. Aravalta ja eri rahalaitoksilta nostettuja lainoja sekä ao. yhtiöiden osakepääomavaroja.

Rakennusohjelmien valmistuttua asuntotuotantotoimisto huolehti niiden rakennuskustannusten loppuselvittelystä hankkien niille Aravan hyväksymisen. Edelleen toimisto huolehti kaupungin varoista myönnettyjen lainojen velkakirjojen laatimisesta sekä suoritti lainojen vakuudeksi hankittujen kiinteistöjen haltijavelkakirjojen järjestelyn Aravan päätöksen mukaisesti.

Seuraavaan vuoteen siirtyneet keskeneräiset rakennusohjelmat. Seuraavien aloitettujen rakennusohjelmien keskeneräisten rakennustöiden loppuun saattaminen siirtyi v:een 1961: Kiinteistöosakeyhtiöt Vellamonkatu 17,Mäenlaskijantie 4 ja Karstulantie 6 sekä Kiinteistö-oy. Sammatintie 10:n ensimmäinen rakennusvaihe, Kiinteistö-oy. Sammatintie 7:n toinen rakennusvaihe sekä Kiinteistö-oy. Pakilantie 12:n a- ja b-rakennusohjelma.

Asuntotuotantokomitean käyttöön myönnetyt määrärahat. Kertomusvuoden aikana kaupunginhallitus myönsi v:n 1958 talousarvioon asuntorakennustoiminnan tukemiseen varatuista määrärahoista 33.209 mmk,v:n 1959 vastaavista varoista 160.06 mmk ja kertomusvuoden vastaavista määrärahoista 420 mmk rakennusohjelmien, kaupungin merkitsemien omien varojen sekä I ja II primäärilainojen rahoitusta varten. Ensi- ja toissijaisia lainoja nostettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 388 mmk. Lisäksi myönsi kaupunginhallitus asuntotuotantokomitealle oikeuden käyttää rahatoimistossa olevia kassareservivaroja niiden rakennuskustannusten rahoitukseen, jotka asuntotuotantokomitea joutui yhtiöiden puolesta maksamaan ennen ko. yhtiöiden perustamista, samoin niiden rakennusaikaisten luottojen rahoitukseen, joita yhtiöt eivät olleet saaneet nostetuiksi rahalaitoksista.

Asuntotuotantokomitean yleiskustannuksiin sisältyivät myöskin kiinteistöviraston asuntotuotantotoimiston kaikki kustannukset, paitsi takaisin perityt ja perittävät kiinteistöyhtiöiden tarkastajan palkka-, matka- ym. kustannukset sekä asuntolainaa saaneiden yhtiöiden tarkastuksesta ja valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Yleiskustannukset jaettiin rakennusohjelmien kesken, joten ne tulivat sisällytetyiksi Aravan hyväksymiin hankintakustannuksiin.

Asunnonjakotoimikunta

Kaupungin toimesta rakennettavien talojen osake- ja vuokra-asuntojen osoittamiseksi kaupunginhallitus päätti v. 1955 asettaa toimikunnan ja kehottaa sitä ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin kulloinkin kysymykseen tulevien asuntojen osoittamisen valmistelemiseksi ja siinä mielessä laatimaan tarvittavat hakemuskaavakkeet sekä julkisilla kuulutuksilla päivälehdissä ilmoittamaan, että asun-

nontarvitsijat voivat määräajan kuluessa hakea huoneistoja, niin myös vastaanottamaan ja alustavasti lajittelemaan hakemukset. Edelleen toimikuntaa kehotettiin lähettämään osakehuoneistojen myyntiä koskevat päätöksensä kaupunginhallituksen asiamiesosastolle kauppakirjojen laatimista varten. Yleisenä periaatteena asuntoja jaettaessa oli pidettävä asunnonhakijoiden asunnontarpeen kiireellisyyttä sekä hakijan maksukykyä. Asunnonsaannin yleisenä ehtona oli, että hakija on asunut kaupungissa jatkuvasti 1.1.1948 alkaen. Toimikunnalla oli kuitenkin oikeus eräissä tapauksissa poiketa tästä säännöstä. Lisäksi toimikunnan tehtäviin kuului tehdä kaupunginhallitukselle esityksiä kaupungin etuosto-oikeuden käyttämisestä myytäväksi tarjottuja aravaosakkeita lunastettaessa sekä päättää niiden edelleen myymisestä asunnontarvitsijoille.

Toimikuntaan kuului puheenjohtajana kenr.maj.evp. Niilo Sario sekä jäseninä: varat. Nils Furuhjelm, toiminnanjoht. Pertti Kalla, apul. isänn. Lauri Taskinen ja isänn. August Valta. Sihteerinä toimi asuntoasiain sihteeri Väinö Harmanen.

Yleisölle tiedotettiin julkisilla kuulutuksilla päivälehdissä loka- tai marraskuun aikana jaettavana olevista asunnoista ja määräajan kuluessa, joka oli yleensä noin kolme viikkoa, asunnonhakijat jättivät anomuksensa toimikunnan Helenankatu, 2:ssa sijaitsevaan huoneistoon. Useina vuosina vastaanotettiin vielä kuulutuksissa ilmoitetun määräajan umpeenkuluttua jälkihakemuksia sellaisilta perheiltä, jotka olivat joutuneet tai joutumassa häädetyiksi.

Viisivuotiskautena 1955—1959 julkaistujen kuulutusten perusteella jaettiin seuraavan vuoden aikana asuntoja niitä hakeneille seuraavasti:

vuosi	hakemuksia	jälki-hakemuksia	myönnettyjä asuntoja	pinta-ala, m²	toimikunnan kokouksia
1955	8 490	—	864	23.8—84.5	130
1956	6 750	70	520	20.5—83	111
1957	6 354	387	655	24.4—71.5	151
1958	9 001	278	706	32.2—72	160
1959	7 001	404	609	21.5—87	161

Kaikki hakemukset käsiteltiin erillisesti toimikunnan kokouksissa ja mikäli niissä esiintyi epäselvyyksiä, hakijan antamat tiedot tarkistettiin poliisi-, lastensuojelu- ja huoltoviranomaisten antamien tietojen perusteella tai asuntotarkastajan tarkastuskäynnillä.

Sellaisille kunnallisissa työväenasunnoissa, puistotaloissa ja läpikulkutaloissa asuville, joiden asunnot vapautuivat purettavien talojen asukkaiden sijoittamista varten, osoitettiin asuntoja em. vuosina vastaavasti: 45, 138, 49, 149 ja 136.

5. Hankintatoimisto

Hankintaneuvottelukunta

Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano v. 1960 oli seuraava: puheenjohtajana toimi kaup.joht. Lauri Aho, varapuheenjohtajana apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius sekä jäseninä joht. Lauri Eerikäinen, joht. Toivo Ekberg, dipl.ins. Kivi Hellevuo ja hänen erottuaan kaupungin palveluksesta dipl.ins. Eino Tilus, talousjoht. Niilo Koskinen, toimistopääll. Veikko Mäenpää, mets.hoit. Erkki Mäkelä ja hänen erottuaan mets.hoit. Jaakko Kivistö, toimitusjoht. Reino Oksanen, talousneuvos Mikko Pulkkinen, kamr. Tapio Suomi tilapäisesti ja hänen tilallaan myöhemmin vakinaisesti dipl.ins. Simo Saari. Sihteerinä oli hankintatoimiston pääll. Arvo Aalto. Neuvottelukunnan kokouksiin osallistuivat lisäksi hankinta-asiamies Leo Molander sekä apul. hankinta-asiamies Toivo Kivismäki.

Kokouksia vuoden aikana oli 3 ja pöytäkirjojen pykälien luku 7.

Tärkeimmät käsitellyt asiat. Yhteishankintaelinten johtajat kokoontuivat 2 kertaa käsittelemään valmistavasti hankintaneuvottelukunnassa esille tulevia kysymyksiä. Näistä mainittakoon mm: teollisuuslaitosten lautakunnan esitys saada poiketa kaupungin hankintaohjeiden 8 §:n määräyksistä; hankintaelimille osoitettavien tilausten riittävän aikainen suorittaminen; kaupungin hankintaohjeiden 44 §:n tulkinta nimenomaan kirjallisten tarjousten avaamisesta pidettävän pöytäkirjan osalta; rakennusviraston tiedustelu rakennustoimikuntien hankintavaltuuksista; puutavara- ja polttoainejaoston ehdotus Heinolan sahan oikeuttamiseksi poikkeamaan jatkuvasti yhteishankintamenettelytavasta; eräät rakennusviraston esittämät kysymykset sekä tiedustelu irtaimen omaisuuden käsittelyohjeiden 8. kohdan tulkinnasta; hankintaratkaisujen ilmoittaminen tarvikkeiden tarjoojille sekä yhteishankintaelinten kautta hankittavien tarvikkeiden hankintajaottelu v. 1961—1962 aikana.

Hankintatoimisto

Henkilökunta. Toimistossa oli v:n 1960 alussa 20 vakinaista viranhaltijaa, 3 tilapäistä viranhaltijaa ja 25 työsopimussuhteessa olevaa henkilöä. Vuoden lopussa vastaavat luvut olivat: 21 (1 avoinna), 2 ja 27. Lisäksi oli toimiston palveluksessa vuoden aikana viransijaisia ja kaksi talo-osaston palkkaamaa siivoojaa.

Virkasuhteessa olevan henkilökunnan muutoksista mainittakoon: 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan valittiin 1. 9. lukien Irja Ojala, 12. palkkaluokan toi-

mistoapulaisen virkaan Ella Lahtinen 20. 10. lukien sekä 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Ritva Joutsenlahti 15. 9. lukien. 1. 1. 1961 lukien perustettuihin 12. ja 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virkoihin valittiin Kaja-Brita Johanson ja Tuula Ropo.

Ero myönnettiin 14. palkkaluokan toim.apul. Meri-Sirkka Virolaiselle 1. 6. ja 11. palkkaluokan painajalle Marita Murtomäelle 1. 9. lukien. Lisäksi päätettiin, että valojäljentämön hoitaja Anna Piipponen ja valokopisti Kaija Santanen siirtyvät rakennusviraston valojäljentämöön 1. 1. 1961 lukien.

Työsopimussuhteessa olevaksi toimistofaktoriksi palkattiin Lasse Koski 26. palkkaluokan mukaisella palkalla 16. 8. alkaen.

Sairauslomaa myönnettiin henkilökuntaan kuuluville vuoden aikana yhteensä 606 päivää.

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämiin eri kursseihin osallistui vuoden aikana toimistosta 4 viranhaltijaa.

Toimistopäällikkö Arvo Aalto suoritti virkamatkan Hannoverin messuille 24.—28. 4.

Kalustonhankinnat. Rotaprint-töitä varten hankittiin läpivalaisupöytä, jauheruisku, rautalankanitomakone, stanssauskone sekä reijitys- ja perforointikone. Monistamoon hankittiin 2 monistuskonetta, joista toinen oli lisävärilaitteella varustettu, sekä talkkipumppu.

Kirjeenvaihto ja lausuntopyynnöt. Toimistoon saapui kirjeitä ja lausuntopyyntöjä kertomusvuonna 872 (ed. v. 875). Toimiston lähettämiä kirjeitä oli 635 (704). Kirjelmistä oli kalustoa koskevia lausuntoja 133 (130), koneita ja kojeita koskevia lausuntoja 79 (90), lausuntoja puhelinasioista 103 (30) sekä tarjouspyynnöistä 36 (53).

Esitykset ym. Hankintatoimiston kaupunginhallitukselle tekemät esitykset koskivat: toimiston eräiden virkojen palkkauksen korottamista ns. kuoppakorotuksen yhteydessä; lisähenkilökunnan palkkaamista painatusosastoon; toimenpiteisiin ryhtymistä virastojen ja laitosten (myös teollisuus- ja liikelaitosten) puhelinkustannusten rajoittamiseksi; kansainvälisen konekirjoitusnäppäimistön ottamista yksinomaiseen käyttöön kaupungin virastojen kirjoituskoneissa 1. 3. lukien sekä pölynimurien ym. talouskojeiden korjausten ja huollon suorittamista osittain toimiston konekorjaamossa.

Kirjelmässään 4. 4. kehotti toimisto virastoja ja laitoksia tutkimaan, missä määrin ylimääräisten puhelinluetteloiden osto oli välttämätöntä.

Hankintojen valmistelu ym. Talousarvioehdotusten käsittelyvaiheessa toimisto antoi kaupunginhallituksen pyytämät lausunnot eri laitosten ehdotuksista kalustonsa hankintamäärärahoiksi v. 1961. Toimiston perustellut vähennysehdotukset olivat n. 18 (ed. v. 24) % ko. määrärahaehdotuksista.

Kertomusvuoden talousarvioon varsinaisiin menoihin merkittyjen kaluston hankintamäärärahojen loppusumma, josta puuttuvat edellisten vuosien ko. määrärahojen säästöt sekä myönnetyt lisämäärärahat, oli 427 024 456 mk.

Hankintatoimiston käytettävissä olleista yleisen kunnallishallinnon pääluokan erinäisiin hallintomenoihin kuuluvista kaluston hankintamäärärahoista suoritettiin niiden laitosten kalustonhankinnat, joita varten ei ollut osoitettu erillistä kaluston hankintamäärärahaa. Tästä 50 mmk:n määrärahasta hankintatoimiston suorittamat kuukausihankinnat olivat 21.5 % eli 10 727 849 mk.

Suurin osa hankintatoimiston antamasta hankinta-avusta oli opastavaa laatua ja tapahtui puhelimitse ja neuvotteluissa. Toimisto osallistui eri laitosten erikoiskalusteiden ja -kojeiden hankintoihin, osoitti laitoksille vakiovalmisteisten toimisto- ja asuntolakalusteiden edullisimmat ostopaikat ja avusti tilausvaiheessa. Toimisto suoritti sairaalakalusteiden, asuntolakalusteiden, sairaalalaitteiden ja -kojeiden hankintoja sekä antoi hankintakysymyksistä lausuntoja sairaalalautakunnalle. Marian sairaalan hankinnoista annettiin 9 lausuntoa, Auroran sairaalan 5, Kivelän sairaalan 8, Nikkilän sairaalan 7, Laakson sairaalan 4, Malmin sairaalan 8, Hesperian sairaalan 15, tuberkuloositoimiston ja asuntoloiden 2 sekä Nummelan sairaalan 2. Näissä lausunnoissa käsiteltyjen hankintojen yhteinen markkamäärä oli 95 728 846 mk.

Sairaaloiden tarvikehankintojen järjestämistä ja standardisoimista käsiteltiin jatkuvasti kertomusvuoden aikana. Kulutustarvikkeiden yhteishankintamahdollisuuksia selvitettiin edelleen. Eräitä kulutustarvikkeita koskevat tutkimukset olikin saatu lähes päätökseen, josta johtuen kaupunginhallitus oikeutti toimiston hankkimaan yhteishankintamenettelyä noudattaen kaupungin sairaaloille yms. erilaisia vanulaatuja, sairaalasiteitä, kuumemittareita sekä ruiskuja ja niiden kärkiä, sekä mikäli myöhemmissä tutkimuksissa ilmaantuu yhteishankintakelpoisia nimikkeitä sairaanhoitovälineille ja -tarvikkeille, suorittamaan myös näiden tarvikkeiden yhteishankintoja. Röntgenfilmien hankinnoista saatiin aikaan vuosisopimukset maahantuojien kanssa.

Tarjouspyyntöjä osoitettiin vuoden aikana kaikkiaan 261 (ed. v. 200) tuottajalle. Tarjouksia v:ksi 1961 pyydettiin seuraavista tarvikkeista: astiat, vakiovalmisteiset kalusteet, konttorikoneet ja talouskojeet, sairaalatarvikkeet, koulutarvikkeet, toimistotarvikkeet, röntgenfilmit ja kehiteliuokset, tutkimus- ja hoitovälineet, apteekkitavarat, ihonpuhdistus- ja desinfioimisaineet, pesu- ja puhdistusaineet, laboratoriotarvikkeet, kemikaliot keskuspesulaa varten, lattiavaha, leimasimet sekä sanoma- ja aikakauslehdet. Lisäksi pyydettiin tarjouksia toimistokoneiden huollon ja valojäljennöstöiden suorittamisesta sekä kaupunginvaltuuston asiakirjojen painattamisesta.

Hankintatiedotuksien kaikki lehdet uusittiin vuoden aikana.

Toimistokoneiden hankinta, huolto ym. Uusia kirjoituskoneita hankittiin 118, joista yhdessä oli Remington-näppäimistö. Niiden hinta oli 7 477 763 mk. Lisäksi hankittiin 3 kirjanpitokonetta, yhteensä 5 272 800 mk, 1 kassakone, 218 834 mk, 69 yhteenlaskukonetta, 72 yleislaskukonetta ja 2 kertolaskukonetta yhteiseltä hinnaltaan 15 472 464 mk. Em. konehankintoihin käytettiin yleisen kunnallishallinnon pääluokan erinäisiin hallintomenoihin kuuluvista kaluston hankintamäärärahoista 12 443 238 mk sekä eri laitosten omista kaluston hankintavaroista 15 998 623 mk, yhteensä 28 441 861 mk.

Laitosten poistamia toimistokoneita vastaanotettiin seuraavasti: kirjoituskoneita 47, laskukoneita 29 sekä muita toimistokoneita 11, yhteensä 87, joista saatiin sijoitetuksi uudelleen 52 kirjoituskonetta, 18 laskukonetta, 3 muuta toimistokonetta, yhteensä 73.

Lainakonevarastossa oli vuoden lopussa 24 kirjoituskonetta, 28 yhteenlaskukonetta, 10 kertolaskukonetta, magnetofoni, 3 sanelukonetta, ääniprojektori, epidiaskooppi, heijastuskone ja 10 kaluston polttoleimasinta. Kirjoituskoneiden lainauskertoja oli 62, yhteenlaskukoneiden 74 ja kertolaskukoneiden 19.

Hankintatoimiston omassa korjaamossa huollettiin n. 2/3 kaupungin omistamista

toimistokoneista, loput olivat yksityisten huoltokorjaamoiden huollossa. Liikennelaitoksen lippupihtien huolto ja korjaus hoidettiin kokonaisuudessaan hankintatoimiston korjaamossa. Kertomusvuoden aikana aloitettiin myös kaupungin laitosten talouskoneiden huolto. Työn lisääntymisestä ja työmenetelmien parantamisesta johtuen korjaamon tuotto lisääntyi jonkin verran, vaikka huoltohinnat pysytettiinkin saman suuruisina kuin edellisenä vuonna. Tilivuoden voitto oli 405 701 mk.

Koneiden ja tarvikkeiden kuljetus suoritettiin pääasiallisesti toimiston henkilöpakettiautolla, jonka kuljetusmäärät ajokirjan mukaan olivat: paketteja 79 299 kg ja koneita 2 648 kpl.

Poistetun ja tarpeettomaksi käyneen kaluston käsittely. Virastojen muuttojen yhteydessä tarpeettomaksi jäänyttä kalustoa sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan edelleen muihin laitoksiin. Käytettyä kalustoa myös korjattiin ja kunnostettiin.

Puhelinasiat. Maan automaattipuhelinliikenteen järjestelyistä johtuen suoritettiin erilaisia puhelinvaihteiden muutostöitä. Kaikkiin rakenteilla oleviin vaihteisiin tilattiin asennettavaksi kaukotason asiattomien puheluiden estolaitteet ja vastaavat maksuosoittimet. Lisäksi suoritettiin varsinkin kaupungin sairaaloiden vaihteiden sivupuhelimien luokkajakoselvittelyjä, ts. eräiden sivupuhelimien osalta poistettiin mahdollisuus kaupunkipuheluiden ottamiseen.

Kaupungin oma sisäinen puhelinluettelo uusittiin ja siitä otettiin 2 500 kpl:n painos. Helsingin yleistä puhelinluetteloa, jota v. 1959 ostettiin 700 kpl, tarvittiin kertomusvuonna ainoastaan 500 kpl.

Kertomusvuonna valmistuivat puhelinvaihteet työnvälitystoimistoon ja rakennusviraston autokorjaamoon. Työnvälitystoimiston vaihteen hankintakustannukset olivat kertomusvuoden aikana 6 235 047 mk, josta valtio maksoi 95 %. Työnvälitystoimiston siirtyessä valtiolle sen käytössä olleet 31 puhelinosuutta vapautuivat ja ne varastoitiin. Kaupunginhallituksen puhelinvaihdetta laajennettiin. Tämä johtui rakennusviraston uuden virastotalon puhelimien liittämisestä ko. vaihteeseen. Talorakennusosaston käytössä Lasipalatsissa ollut vuokravaihde purettiin. Tennistalossa rakennusviraston käytössä ollut vuokravaihde jätettiin väestönlaskentatoimikunnan käyttöön. Vapautuneet puhelimet samoin kuin purettujen vaihteiden keskusjohdot varastoitiin tai siirrettiin osittain rakennusviraston uuteen taloon tai kaupunginhallituksen vaihteen keskusjohdoiksi.

Puhelinosuuksia ostettiin kertomusvuoden aikana 10 kpl. Niistä oli 5 Helsingin Puhelinyhdistyksen osuuksia, yhteiseltä hinnaltaan 475 000 mk, sekä 1 osuus, jonka hinta oli 65 000 mk. Lohjan Puhelin Oy:ltä ostettiin 3 osuutta, yhteishinnaltaan 225 000 mk, ja Riihimäen Puhelin Oy:ltä 1 osuus, jonka hinta oli 25 600 mk.

Puhelimien siirtoihin ja asennuksiin käytettiin 1 382 743 mk, eri vaihteiden asennuksiin 201 905 mk, puhelinluettelotekstiin 3 076 920 mk, vuosimaksuihin 31 140 363 mk ja puhelumaksuihin 28 542 195 mk. Puhelintilauksia oli 1 248.

Painatus ja sidonta. Painatustilausten lukumäärä oli kertomusvuonna 2 606 (ed. v. 2 834) ja kulut niistä 133 607 891 (137 503 225) mk. Tilausten väheneminen johtui lähinnä siitä, että töitä voitiin siirtää rotaprint-menetelmällä painettavaksi. Em. summaan sisältyi yksinomaan kirjapainoissa ja sitomoissa teetetyt työt sekä lisäksi julkaisuja varten valmistettujen kuvalaattojen kustannukset.

Rotaprintlaskutus oli 12 586 254 (12 599 417) mk. Painatustöiden lukumäärä oli 758 (699) ja sitomotöiden osuus 451 (328). Siitä huolimatta, että töiden lukumäärä

nousi, pysyi laskutus jokseenkin samana kuin edellisenä vuonna. Tämä johtui lähinnä siitä, että rotaprintpainossa painettiin huomattava määrä sellaisia töitä, joihin oli olemassa valmis painatusmateriaali. Laitosten saama hyöty rotaprinttoiminnasta oli n. 4.8 mmk.

Monistamon veloittama summa oli 3 458 165 (3 214 101) mk. Käytettyjen vahojen määrä oli 30 219 (29 494) ja monisteiden luku 5 258 023 (4 757 540). Suurimman osan töistä muodostivat erilaatuiset lomakkeet, joiden painatusmäärät vaihtelivat 50—10 000 kpl:seen.

Valojäljentämön laskutus oli 1 381 508 (1 717 001) mk. Jäljentämön toiminta hankintatoimistossa lakkautettiin 1. 12. lukien ja kone luovutettiin rakennusviraston käyttöön. Yksityisillä teetettyjen kaupungin valojäljennöstöiden kustannukset olivat 10 058 112 (8 840 142) mk.

Develop-jäljentämön laskutus oli 345 300 (379 676) mk. Tulot vähentyivät sen johdosta, että kaupunginorkesterin kanslialle hankittiin oma kone, jolla nuottien jäljentäminen voitiin suorittaa.

Koko painatusosaston veloittama määrä oli 17 771 227 (17 910 195) mk.

Ilmoituskustannukset ja sanomalehtien tilausmaksut. Kulut sanomalehti-ilmoituksista nousivat 23 009 049 (16 462 971) mk:aan. Sanoma- ja aikakauslehtien tilausmaksut olivat 7 523 358 (4 285 720) mk, johon summaan kertomusvuonna sisältyivät myös eri sairaaloiden tilaamien lääketieteellisten aikakauslehtien tilausmaksut.

Varaston tarkastukset. Pistotarkastukset suoritettiin 18. 3. ja 22. 9. Varaston inventcinti suoritettiin 27.—31. 12. välisenä aikana.

Menot ja tulot. Hankintatoimiston menot olivat: Vakinaiset viranhaltijat 14 506 266 mk, Tilapäiset viranhaltijat 1 382 735 mk, Viranhaltijain sairauslomasijaiset 68 790 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 373 360 mk, Muut palkkamenot 13 697 495 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 1 347 329 mk, Vuokra 2 220 360 mk, Siivoustarvikkeet 78 965 mk, Painatus ja sidonta 294 926 mk, Tarverahat 743 962 mk, Autokulut 334 333 mk, yhteensä 35 048 521 mk.

Hankintatoimiston ylijäämä kertomusvuonna oli 18 354 305 mk.

6. Järjestelytoimisto

Tutkimustoiminta v. 1960 kohdistui sekä aikaisemmin aloitettujen tutkimusten jatkamiseen että uusien suorittamiseen. Laajimmat tutkimustehtävät koskivat kaupunginkirjastoa, rakennusviraston organisaatiota, puutavara- ja polttoainetoimistoa sekä kaupungin laskentatehtävien teknillisen suorituksen kehittämistä, joka vm. tutkimus siirtyi kesäkuussa pääasiassa rahatoimiston suoritettavaksi. Lisäksi jouduttiin avustamaan eräitä virastoja hyväksyttyjen uudistusten toteuttamisessa.

Toimiston antamien lausuntojen määrä kasvoi jonkin verran edellisestä vuodesta. Jätettyjen ja käsiteltyjen aloitteiden luku väheni, mutta palkittujen aloitteiden osuus käsitellyistä nousi 55 %:iin.

Työtapaturmien ja niistä johtuneiden sairauspäivien määrä aleni edelleen, mikä ainakin osittain on laskettava tehostuneen työturvallisuustoiminnan ansioksi.

Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana kaup.joht. Lauri Aho sekä jäseninä kaup.siht. Lars Johanson, apul.kaup.joht. Juho Kivistö, toimits. Olavi Kortealho, apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius, dipl.ins. Carl-Gustaf Londén, prof. Eino Niini, opetusneuvos Antero Rautavaara, fil.maist. Pentti Ruohonen, kaup.rev. Sigfrid Törnqvist, apul.kaup.joht. Eino Uski sekä apul.kaup. joht. Eino Waronen.

Neuvottelukunnalla oli yksi kokous 29.6. Siinä päätettiin mm., että järjestelytoimiston toimintakertomuksen liitteenä oleva selostus kaupungin muiden rationalisoimiselimien toiminnasta laaditaan entistä laajemmaksi; käsiteltiin selvitys neuvottelukunnan laskentajaoston toiminnasta, selostus Pohjoismaiden pääkaupunkien rationalisoimiskonferenssissa käsitellyistä aiheista sekä kaupunginreviisorin ehdotus avainlukujen käyttämisestä kaupungin hallinnossa.

Laskentajaosto, joka oli asetettu v. 1959 käsittelemään kaupungin laskentatoimen kehittämistä, piti kertomusvuoden aikana neljä kokousta sekä päätti syksyllä toimintansa.

Toimistoteknillinen julkaisujaosto, joka oli asetettu v. 1959 tarkastamaan Tehoa virastotyöhön -nimisen kirjasen käsikirjoitusta, piti kertomusvuonna kaksi kokousta.

Järjestelytoimiston henkilökunta. Toimiston uuteen 34. palkkaluokan tp. apulaistoimistopäällikön virkaan valittiin dipl.ins. Esko Pennanen 1.3. lukien; 30. palkkaluokan työntutkimusinsinöörin virka lakkautettiin ja sen tilalle perustettiin 30. palkkaluokan virastotutkijan virka, johon valittiin hall.op.kand. Kurt Nordman 1.6. lukien; 29. palkkaluokan tp. toimistotyöntutkijan virkaan valittiin 1.6. lukien

ekon. Eero Ek; 27. palkkaluokan tp. lomakesuunnittelijan virkaa hoitamaan määrättiin viransijaisena 1.8. lukien kauppat.yliopp. Erkki Laakso 25. palkkaluokan mukaisella palkalla; 27. palkkaluokan toimistotyöntutkijan virkaan valittiin 1.8. lukien Ilkka Koskinen. Toimistotyöntutkijaksi työsopimussuhteeseen palkattiin 10.10. lukien valtiot.yliopp. Matti Haapala.

Toimistosta erosivat toimistotyöntutkija Eero Ek 31.8. sekä virastotyöntutkija Kurt Nordman 31.12.

Elektroni- ja reikäkorttimenetelmien suunnittelijaksi palkattiin 1.1. lukien toimistotyöntutkija Eero Kostamo, reikäkorttisuunnittelijaksi valtiot. yliopp. Kalle Piirainen ja puolipäivätoimiseksi ohjelmoitsija-harjoittelijaksi valtiot. yliopp. Miikka Jahnukainen, molemmat 1.2. lukien. Kaikki kolme em. henkilöä sekä tp. reikäkorttiasiantuntija Otto Karttunen siirrettiin 1.6. perustettuun rahatoimiston tilapäiseen tietojenkäsittelykeskukseen.

Ennen v. 1960 aloitettujen tutkimusten jatkaminen ja toteuttaminen

Satamarakennusosaston organisaatiota koskevasta, v. 1956 valmistuneesta järjestelytoimiston tutkimuksesta saatiin kertomusvuonna satamalaitoksen lausunto. Sen johdosta suoritettavien selvittelyjen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Kaupungin rakennusten hallintoa ja hoitoa koskevan, v. 1957 valmistuneen tutkimuksen toteuttamista jatkettiin kaupunginhallituksen asettaman toimikunnan johdolla.

Urheilu- ja retkeilytoiminnan organisaatiota koskevassa, v. 1958 päättyneessä tutkimuksessa oli esitetty kunnossapito- ja perusparannustöissä noudatettavaksi menettelytapoja, jotka kaupunginhallitus hyväksyi. Lisäksi asetettiin 4.2. toteuttamisvaiheen yksityiskohtien selvittelyä varten toimikunta, jossa järjestelytoimiston edustaja oli puheenjohtajana. Uudistus, joka päätettiin toteuttaa, noudatti järjestelytoimiston tutkimuksessa esitettyjä suuntaviivoja.

Kansakoulujen alemman henkilökunnan tehtäviä koskevan tutkimuksen v. 1959 valmistuneen I osan ehdotuksia ryhdyttiin kertomusvuoden aikana soveltamaan käytäntöön. Tutkimuksen II osa valmistui 4.7. Siinä käsiteltiin vahtimestareiden, talonmiesten, lämmittäjien ja apulämmittäjien tehtävien järjestelyä.

Teurastamon toimiston tehtävien uudelleenjärjestelyä koskevan, v. 1959 valmistuneen tutkimuksen johdosta lakkautettiin toimistosta kertomusvuonna 3 virkaa ja perustettiin 1 uusi virka.

Teurastamon töiden, työajan ja virkojen järjestelystä suoritettu selvitys valmistui 15.1. Siinä ehdotettiin toimenpiteitä palkkakustannusten pienentämiseksi joustavamman työvoimankäytön avulla, mutta ehdotukset eivät kuitenkaan vielä antaneet aihetta suurempiin muutoksiin.

Teollisuuslaitosten kassa- ja tiliosaston organisaation päätti kaupunginhallitus periaatteessa hyväksyä pääasiallisesti järjestelytoimiston ehdotuksen mukaisesti.

Sairaalahallinnon organisaatiota koskeva asia oli kertomusvuonna käsiteltävänä ratkaisuvallan siirtämistoimikunnassa. Kaupunginvaltuuston 30.11. tekemässä päätöksessä oli järjestelytoimiston esitykset otettu suurelta osalta huomioon.

Sairaaloiden henkilökunnan tarvetta koskevia tutkimustehtäviä oli eri yhteyksissä kertynyt järjestelytoimistolle siinä määrin, että tutkimuskohteet käsittivät lähes koko sairaalatoiminnan alueen. Näitä tutkimuksia suorittamaan kaupunginhallitus asetti järjestelytoimiston ehdotuksesta sairaalatoimen eri alojen asiantuntijoiden muodostaman toimikunnan, jota järjestelytoimisto avusti ollen siinä myös edustettuna.

Nikkilän sairaalan potilaiden käyttövarojen kirjanpito uudistettiin kertomusvuoden alusta v. 1959 suoritettujen tutkimusten perusteella tehtyjen esitysten mukaisesti. Uuteen järjestelmään sisältyi ao. sairaalaosaston,taloustoimiston ja hankkijan välisen tilaus-, tavara-, laskutus-, kirjanpito- ja maksuliikejärjestelmän täydellinen uudistus.

Rakennusviraston organisaatiota koskeva selvitys, jossa käsiteltiin lähinnä hallinnollisen osaston ja talousosaston tehtäväjakoa, ottaen huomioon koneellistamisen asettamat vaatimukset sekä toimistohenkilökunnan supistamismahdollisuudet, valmistui 9.2. Ehdotus siirtyi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Työmailla suoritettavan palkanmaksun aiheuttamaa työntekijäin työajan menetystä koskeva tutkimus valmistui 22.2. ja annettiin palkkalautakunnalle tiedoksi.

Kaupunginkirjaston rationalisoimistutkimus valmistui 29.4.; siinä kiinnitettiin huomiota mm. organisaation tarkistamiseen, toiminnan yksinkertaistamiseen, aukioloaikoihin, pääkirjaston lainausosastojen yhdistämismahdollisuuteen sekä palkkakustannusten vähentämiseen.

Kaupungin sisäisen postinkuljetuksen uudelleenjärjestelyä koskeva tutkimus valmistui 12.8. Siinä kiinnitettiin huomiota virastojen ja laitosten välisessä postinkuljetuksessa esiintyviin epäkohtiin ja niiden vähentämismahdollisuuteen Kaupungintaloon perustettavan postikeskuksen ja virastojen välisen säännöllisen postiliikenteen avulla. Selostus tutkimuksesta jäi kaupunginkanslian käsiteltäväksi.

Kaupungin laskentatehtävien teknillisen suorituksen kehittämistä koskeva, v. 1959 suoritettu tutkimus johti siihen, että kaupunginhallitus päätti 21.1. tilata automaattisen tietojenkäsittelykoneen. Rakennusviraston tuntipalkkalaskenta päätettiin toistaiseksi suorittaa ATK-koneella IBM:n asiakaspalvelutoimistossa käyttäen hyväksi rahatoimiston reikäkorttiosastoa, johon tilattiin lisää lävistyskoneita. Keskitettävän tietojenkäsittelyn organisaatiosta ja toiminnan aloittamisesta valmistui tutkimus 28.3. Sen perusteella ja laskentajaoston esityksestä perustettiin rahatoimistoon tilapäinen tietojenkäsittelykeskus. Samalla perustettiin ko. keskusta käyttävien virastojen yhteinen neuvottelukunta. ETK-koneiden valintaa ja koeajoja koskevat esitykset käsiteltiin työtehoneuvottelukunnan laskentajaostossa 1.4. ja 15.6. Näiden asioiden valmistelu siirtyi 1.6. alkaen tietojenkäsittelykeskukselle, jolle myös kaupunginhallituksen 20.10. tekemän päätöksen mukaan reikäkorttitai tietokoneilla suoritettavien kaupungin laskentatehtävien teknillisen kehittämisen suunnittelu siirrettiin. Reikäkorttilävistyksen integroimistutkimuksen tuloksena esitettiin periaateratkaisu 19.9. Sen pohjalla ratkaistiin kysymys rakennusviraston osalta 15.11., jolloin tarpeelliset koneet päätettiin tilata. Tutkimus rakennusviraston henkilöasiain hoidon soveltamisesta uuteen palkkalaskentajärjestelmään valmistui syyskuussa.

Kaasu- ja sähkölaskujen maksutarkkailun uudelleenjärjestelyä koskeva tutkimus siirrettiin kesäkuussa tietojenkäsittelykeskuksen hoidettavaksi.

Uudet tutkimukset

Ajokirjan ottamisesta käyttöön kaupungin omistamissa moottoriveneissä laadittiin 25.4. suunnitelma, joka hyväksyttiin sellaisenaan.

Selvitys keskuspoliisitalon huoneohjelman tarkistamiseksi valmistui 25.8. Se annettiin käsiteltäväksi kaupunginhallituksen asettamalle toimikunnalle, jota järjestelytoimisto avusti ja jossa se oli edustettuna.

Tutkimus puutavara- ja polttoainetoimiston toimistotöiden järjestelystä valmistui 15.9. Siinä käsiteltiin laskentatoimen uudistamista selvän vastuujaon pohjalla ym. sekä ehdotettiin henkilökunnan supistamista ja organisaation muutoksia.

Puutavara- ja polttoainetoimiston polttopuun jakelua ja pääkonttorin sijaintia koskevan tutkimuksen valmistuminen siirtyi v:een 1961.

Koskelan sairaskodin konehenkilökunnan vastaisesta tarpeesta tehty tutkimus valmistui 24.9.

Selvitys sairaaloiden sekä Koskelan sairaskodin ja Kustaankartanon vanhainkodin pysyvän vaatehuoltohenkilökunnan määrästä vastaisuudessa valmistui 30.9.

Hesperian sairaalan uudisrakennukseen sijoitettavien *sairaalakanslioiden toimistoteknillisen työn suunnittelusta* ym. valmistui ehdotus 22.12. Siinä käsiteltiin koko mielisairaanhuoltopiirin sairauskertomusten keskusarkiston perustamista ko. sairaalaan sekä eräitä arkisto- ja toimistoteknillisiä parannuksia.

Sosiaalivirastotalon postinkuljetuksen, vahtimestarien tehtävien, monistustoiminnan, konttoritarvikevaraston ja keskuslomakevaraston järjestämistä koskevat ehdotukset valmistuivat 30.11. Ne jaettiin taloon sijoitettaville virastoille ja olivat käsiteltävinä ao. virastojen sekä rakennusviraston edustajien yhteisissä kokouksissa.

Huoltoviraston keskusrekisterin uudelleenjärjestelyä koskeva selvitys, jossa määriteltiin mm. keskusrekisterin tehtävät, valmistui 31.12.

Aikatutkimukset marras-joulukuussa *rakennusviraston palkanlaskentamenetelmän kustannuksista* suoritettiin yhteistoiminnassa ao. viraston rationalisoimiselimen kanssa. Talorakennus- ja katurakennusosaston toimistoja koskeva osa tutkimuksista valmistui 31.12., mutta työmaiden kustannusten selvittäminen siirtyi v:een 1961.

Ajankäyttötutkimus hankintatoimistossa eri osastojen ja työryhmien työmäärien selvittämiseksi suoritettiin joulukuussa. Selvitystä jatkettaisiin menetelmätutkimuksena.

Teurastamolautakunnan ja teurastamon johtosääntöjen tarkistamiseksi suoritettiin selvitys, jossa esitetyt näkökohdat otettiin huomioon kaupunginvaltuuston vahvistaessa 30.11. mainitut johtosäännöt.

Pysäköintiautomaattien hoitoa koskevassa tutkimuksessa, joka valmistui 31.12., todettiin, ettei järjestelyssä toistaiseksi ollut syytä suorittaa muutoksia. Tutkimustuloksen hallinnollinen käsittely siirtyi v:een 1961.

Vuorokonemestarien ja sairaaloiden konemestareiden virkojen keskinäisestä arvostuksesta suoritetussa selvityksessä järjestelytoimisto avusti palkkalautakunnan toimistoa.

Lausunnot. Toimisto antoi kertomusvuonna 202 (ed. v. 188) lausuntoa. Lisäksi annettiin suoraan rahatointa johtavalle apulaiskaupunginjohtajalle 45 (42) selvitystä ehdotetuista uusista tp. viroista.

Lausunnoista 67 kpl (33 %) koski virkojen perustamista tai vakinaistamista, 20 (10 %) työnluokitusta ym. palkkauksen perustana olevia tietoja, 33 (16 %) vapautuvan työvoiman sijoittamista, 2 (1 %) muita työvoimakysymyksiä, 33 (16 %) organisaatiota, työmenetelmiä, työntutkimuksia, kuljetuksia ym., 21 (11 %) kaupungin sisäisiä henkilökuljetuksia, 3 (1 %) virastojen huoneistokysymyksiä sekä muita asioita 23 (12 %).

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi kaup.ins. Walter Starck ja sihteerinä työturv.tark. Lauri Tarkiainen, kokoontui vuoden aikana 4 kertaa.

Virastoissa ja laitoksissa toimi 52 työturvallisuuselintä, joissa oli 146 vakinaista ja yhtä monta varajäsentä. Palolaitoksessa, liikennelaitoksessa, vesilaitoksessa, kaasulaitoksessa ja sähkölaitoksessa muodostivat kaikki tai vaaleilla valittu osa työturvallisuuselimien jäsenistä oman laitoksensa työturvallisuustoimikunnan, jonka puheenjohtajan ao. laitos valitsi.

Työturvallisuutta käsitteleviä kursseja, valistustilaisuuksia sekä luento- ja neuvottelupäiviä järjestettiin n. 1 610 henkilölle. Virastoille ja laitoksille sekä työturvallisuuselimien jäsenille jaettiin 354 vuosikertaa Varokeino-, 282 vuosikertaa Pohjolan Tapaturmantorjuntaviesti- ja 59 vuosikertaa Työterveysuutiset -nimistä aikakauslehteä. Työpaikoille jaettiin lisäksi julisteita, varotustauluja ym.

Tarkastuksia suoritettiin ja neuvontaa annettiin kaupungin eri laitosten työpaikoissa sekä koulujen oppilastyöpajoissa. Neljännesvuosittain laadittu yhteenvetotilasto osastojen työtapaturmien ja sairauspäivien lukumääristä sekä tapaturmakustannuksista jaettiin virastoille ja laitoksille.

Työtapaturmia, työttömyystöissä sattuneet mukaan luettuina, sattui kaupungin työpaikoissa 2 889 (ed. v. 3 247). Niistä aiheutuneita sairauspäiviä oli 45 545 (50 065), invaliditeettiprosenttien summa oli 418 (630), lisäksi 6 (7) tapaturmaa päättyi kuolemaan. Tapaturmatiheysprosentti koko kaupungin osalta oli 12.5 (14.0). Tapaturmavakuutuslain perusteella suoritettiin korvauksia ohimenevistä tapaturmista 64.8 (64.7) mmk, invalidien huoltoeläkepääomat ja kertakaikkiset korvaukset olivat 11.5 (15.2) mmk sekä tapaturmaisesti kuolleiden hautausavut ja omaisten huoltoeläkepääomat 16.5 (6.3) mmk eli yhteensä 92.9 (86.2) mmk.

Aloitetoiminta

Toimistoon jätettiin 53 (81) aloitetta, lisäksi v:sta 1959 siirtyi 8 käsittelemätöntä aloitetta. Aloitetoimikunta käsitteli loppuun 55 (89) aloitetta, joten 6 aloitteen käsittely siirtyi v:een 1961. Käsitellyistä aloitteista palkittiin 30 (37) eli n. 55 (42) %. Palkkioiden yhteismäärä oli 239 600 (260 000) mk. Niiden suuruus vaihteli 40 000 (45 000) mk:sta 1 000 (1 000) mk:aan. Keskimäärin oli palkkioiden suuruus 8 000 (7 000) mk ja aloitteiden käsittelyaika 66 (69) päivää.

Loppuun asti käsiteltyjen aloitteiden määrä jakautui aiheittain:

	Tehtyjä aloitteita	%	Palkittuja aloitteita	%
Teknillisiä	44	80	29	53
Konttoriteknillisiä	1	2	1	100
Hallinnollisia	5	9	—	—
Sosiaalisia	5	9	—	—
Yhteensä	55	100	30	55

Aloitetoimikunnan puheenjohtajana toimi kaup.ins. Starck ja sihteerinä virastotutkija Friedrich Kaltamo. Toimikunta kokoontui 7 kertaa.

Lomakerationalisointi

Virastoissa ja laitoksissa oli vuoden päättyessä kaikkiaan 16 lomakeyhdysmiestä. Näille toimitettiin kaupungin lomakestandardeja käsittelevä muistio sekä näytekokoelma Lv-lomakkeista (lomakevarastolomakkeista) ja järjestettiin 2 neuvottelutilaisuutta. Mainittakoon, että niiden virastojen ja laitosten, joissa toimi yhdysmies, lomakekannasta oli jo lähes 10 % uusittu tai tarpeettomina poistettu. Lomakekokoelmat oli saatettu kuntoon 15:ssä ja lomakkeiden tarkkailu keskitetty yhdysmiehelle 14:ssä virastossa tai laitoksessa.

Yleisjärjestelyjen ohella järjestelytoimiston lomakesuunnittelija käsitteli vuoden aikana 78 yksityistä lomaketta. Suurimmat lomakesuunnittelutyöt liittyivät rakennusviraston laskentatehtävien automatisointiin sekä puutavara- ja polttoainetoimiston toimistotöiden tutkimukseen.

Muu toiminta

Kaupungin palveluksesta ilman omaa syytään vapautuneiden viranhaltijoiden sijoitustoiminta lisääntyi verotustoiminnan sekä työnvälityksen siirtyessä valtion hoidettaviksi. Veroviraston 22 viranhaltijasta saatiin 12 sijoitetuiksi pysyväisluontoisiin kaupungin virkoihin, 3 viranhaltijaa erosi ja 3 siirtyi eläkkeelle. Rahatoimiston veronkanto-osaston lopetettua toimintansa siirrettiin 10 toimistoapulaista muihin virastoihin ja laitoksiin. Työnvälitystoimistosta siirtyi 5 viranhaltijaa kaupungin palvelukseen.

Irtaimiston luetteloinnin uudistamista päätettiin kokeilla Koskelan sairaskodissa n. 2 vuoden aikana, jonka jälkeen järjestelytoimisto tekisi lopullisen ehdotuksensa ohjeisiin mahdollisesti tehtävistä muutoksista ja tarkistuksista. Kokeilun järjestämisessä toimisto avusti Koskelan sairaskotia.

Huoneistotutkimukset. Toimisto jatkoi oikeus- ja poliisitalon huoneohjelman tarkistustyötä sekä avusti kiinteistövirastoa selvittämällä eri virastojen ja laitosten huonetilojen tarvetta.

Tiedotuslehti Tehoviesti ilmestyi kolmena numerona. Sitä jaettiin n. 1 000 kpl esimiesasemassa oleville viranhaltijoille.

Tehoa virastotyöhön -nimisen konttoriteknillisen julkaisun uuden laitoksen kirjoitus- ja toimitustyö aloitettiin kertomusvuonna. Käsikirjoituksen ensimmäinen luon-

nos oli vuoden lopussa työtehoneuvottelukunnan julkaisujaoston tarkastettavana.

Rationalisointialan koulutus- ja informointitoimintaa harjoitettiin koulutustoimikunnan järjestämien eri kurssien puitteissa.

Menot. Järjestelytoimiston menot kertomusvuonna olivat: Palkkiot 66 600 mk, Vakinaiset viranhaltijat 8 397 824 mk, Tilapäiset viranhaltijat 7 173 626 mk, Muut palkkamenot 626 077 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 874 850 mk, Vuokra 3 570 840 mk, Valaistus 45 032 mk, Siivoustarvikkeet 19 454 mk, Painatus ja sidonta 174 673 mk, Tarverahat 613 121 mk, Elektronikone- ja reikäkorttimenetelmien suunnittelu 2 876 790 mk, Aloitetoiminnan kustannukset 390 213 mk, Työturvallisuustoiminnan kustannukset 399 260 mk sekä Ulkopuolisten rationalisoimisasiantuntijain palkkiot 213 400 mk, yhteensä 25 441 760 mk.

Kaupungin muut rationalisoimiselimet

Kaupungilla oli erilliset rationalisoimiselimet jäljempänä mainituissa laitoksissa ja virastoissa. Järjestelytoimisto neuvotteli näiden kanssa yhteisistä rationalisoimiskysymyksistä. Myös yhteisiä neuvottelukokouksia pidettiin.

Rakennusvirasto. Työntutkimustoimintaa johti apul. kaup.ins. Lemmitty Salmensaari. Kertomusvuoden aikana suoritetuista tehtävistä ja tutkimuksista mainittakoon: eräät rakennusviraston uutta virastotaloa koskevat tutkimukset; katu- ja talorakennusosastojen työmailla sattuneita tapaturmia, työturvallisuustyötä sekä työnjohdon ja työntekijöiden ansioiden kehitystä v. 1951—1960 koskevat tutkimukset; rakennusviraston sisäisten järjestelyasioiden ja virastoa koskevien aloitteiden hoitamista, viraston lomakkeiden, viraston työtä kuvaavan kuulto-kuvasarjan sekä talo- ja katurakennustöiden kustannuslaskennan kehittämistä koskevat tutkimukset; eräitä ajankäyttöä osastoilla ja työmailla ym. sekä sähkönkulutusta työmailla koskevat tutkimukset; tutkimukset insinöörien tarpeesta 5 vuoden aikana, kaupungin soranottoalueista sekä järjestelyistä Oulunkylän varastoalueella.

Sähkölaitoksen järjestelytoimisto, jonka päällikkönä toimi dipl.ins. Matti Myllyniemi, jakaantui menetelmä-, laskenta- ja koulutusjaokseen sekä lisäksi kirjastoon. Järjestelytoimiston päällikkö antoi lausuntoja, teki selvityksiä ja esityksiä useista toimialaansa kuuluvista asioista, joista mainittakoon mm.: esitys toimistopäälliköiden palkkausjärjestelyksi; laitoksen organisaatioperiaatteita koskevien ohjeiden sekä toimintasäännön uusiminen; ohjeet tilan käytön järjestelyä varten sekä eräät viranhaltijoita koskevat kysymykset, kuten sivutoimia, virkamatkoja, lomien järjestelyä ym. tarkoittavat ohjeet.

Laskentajaoksen kertomusvuoden aikana suorittamista tehtävistä mainittakoon: v:n 1959 tilinpäätöksen analysointi ja siihen liittyvät laskelmat; selvitys laitoksen käyttöomaisuudelle v. 1959 aiheutuneista vaurioista sekä ilmoitusmenettelyn uudelleenjärjestäminen; laitoksen v:n 1961 talousarvioehdotuksen valmistelu; vuosikertomuksen taloudellisen osan sekä henkilökuntatilastojen laatiminen; osallistuminen Exacta-kirjanpitokoneen ohjelmointiin ym. sekä rahoituslaskelmien laatiminen ym. v:n 1962—1966 investointiohjelmaa varten.

Laskentajaos suoritti myös jatkuvasti laskentatoimen kehittämistyötä sekä laati erillislaskelmia laitoksen johdolle ja toimintayksiköille ym.

Menetelmäjaoksen kertomusvuoden aikana suorittamista tutkimuksista, joista osa keskeneräisenä siirtyi v:een 1961, mainittakoon mm.: tutkimus työntekijäin palkkakauden pituudesta; 20 kW avojohtojen rakentamista koskeva tutkimus; laskujen sekä kirjaamon kautta saapuvan postin käsittelyä koskevat tutkimukset; tutkimus suoraan tileille tilattujen tarvikkeiden vastaanotosta. Lisäksi täydennettiin v. 1959 suoritettua jakeluosastoa koskevaa tutkimusta sekä aloitettiin tutkimukset, jotka koskivat kalustokirjanpitoa, varastokirjanpitoa, varastotarvikkeiden koodiointia sekä mittareiden lainaustoimintaa.

Menetelmäjaos huolehti mm. laitoksen lomakehuollosta ja laitoksen sekä sen kassa- ja tiliosaston piirissä tehdyistä aloitteista ja antoi lausuntoja toimialaansa liittyvistä asioista.

Koulutusjaoksen toimesta laadittiin ohjeet harjoittelupaikkojen järjestämisestä, ammattioppilaskoulutuksesta ja laitoksen koulutustoiminnasta. Ammattioppilaita oli vuoden aikana eri ammatteihin koulutettavana 22 ja harjoittelijoita otettiin kesäksi 32. Laitoksesta osallistui 193 henkilöä yhteensä 66:een joko kaupungin koulutustoimikunnan tai ulkopuolisten järjestämään koulutustilaisuuteen kertomusvuonna. Käyttöharjoituksiin osallistui sekä keväällä että syksyllä n. 160 käyttötehtävissä ollutta insinööriä tai teknikkoa.

Kirjastossa oli vuoden lopussa 4 000 teosta. Kirjaston sähköteknikkaa koskevassa kirjallisuusviitekortistossa oli 18 000 korttia.

K a a s u l a i t o k s e s s a ei kertomusvuonna ollut varsinaista rationalisoimishenkilökuntaa.

S a i r a a l a v i r a s t o. Sairaalatyöntutkijana toimi fil.maist. Inkeri Vauraste ja hänen sijaisenaan 1. 12. lukien apul.ylihoit. Hertta-Liisa Nieminen. Sairaalaviraston työntutkijain toiminta ja heidän suorittamiensa tutkimusten laatu selviää ao. viraston kertomusvuoden toimintakertomuksesta.

L i i k e n n e l a i t o k s e n järjestelyosaston päällikkönä toimi dipl.ins. Unto Valtanen. Liikennelaitoksen toimintakertomuksessa v:lta 1960 olevien tietojen lisäksi mainittakoon järjestelyosaston toiminnasta mm. seuraavaa:

Käytöntarkkailutoimisto siirtyi 12. 1. järjestelyosaston alaisuuteen.

Vuoden aikana suoritetuista yleistutkimuksista mainittakoon laitoksen oman sisäisen puhelinluettelon laatiminen, laitoksen konekirjoitustöiden järjestäminen sekä lomakkeiden suunnittelu.

Teknillisiin tutkimuksiin kuului v. 1959 aloitettu tutkimus autokorjaamo-osaston toiminnasta; suunnitelmat autonhuoltotoiminnan järjestämiseksi; koko autokorjaamo-osastoon kohdistuvat tutkimukset; eräät raitiovaunujen huoltoa ja vaunutyyppejä koskevat selvittelyt ja tilastot sekä v. 1959 aloitetun varastotutkimuksen jatkaminen ja saattaminen loppuun. Lisäksi suoritettiin mm. hallitilojen suunnittelua Ruhan ja Koskelan hallien käyttöä varten.

Järjestelyosaston tehtäväksi annettiin 12. 1. koko laitoksen kustannuslaskennan uudelleen suunnitteleminen. Osastoon palkattiin 1. 9. työsopimussuhteeseen kauppatieteiden kandidaatti, jonka tehtäväksi tuli jatkaa jo aloitettuja tutkimuksia. Tällöin siirrettiin osastolle myös laitoksen teknillisen puolen kustannuslaskennan hoito. Vuoden loppuun mennessä saatiin hahmotelluksi laitoksen kustannuslaskentajärjestelmän pääperiaatteet, mutta niiden soveltaminen käytäntöön ja yksityiskohtainen suunnittelu jäivät v:een 1961.

Käytöntarkkailutoimisto, jonka tehtävänä oli tarkkailla laitoksen liikkuvan kaluston ja liikennehenkilökunnan käyttöä liikenteessä, laati kertomusvuonna kannattavuuslaskelmat kaikista liikennelinjoista. Linjojen kustannukset ja tuotto esitettiin graafisesti puolivuosittain.

Kertomusvuonna järjestelyosasto osallistui laitoksen koulutustoiminnan käytännölliseen hoitamiseen. Myös osaston omaa henkilökuntaa pyrittiin kouluttamaan.

7. Koulutustoimikunta

Kaupunginhallituksen koulutustoimikuntaan kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana kaup.siht. Lars-Olov Johanson sekä jäseninä: reht. Leo Backman, asent. Harry Lindgren, leht. Aarre Loimaranta, rva Hellä Meltti, leht. Liisa Mäkinen, opetusneuvos Antero Rautavaara, toimistopääll. Erkki Salmio, toimistopääll. Alpo Salo, kouluneuvos Jussi Saukkonen, kaup.ins. Walter Starck, toim.joht. Osmo Toivola ja sihteerinä koul.pääll. Urpo Ryönänkoski.

Koulutustoimikunnalla oli vuoden aikana viisi kokousta.

Koulutuspäällikkönä toimi edelleen valtiot. maist. Ryönänkoski ja toimistoapulaisena rva Tuula Kokko sekä 1. 9. lähtien Ritva Halme.

Kurssit ym. koulutustilaisuudet. Kunnallishallinnollisia kursseja oli kertomusvuonna kolme. Keskimäärin niillä oli tunteja 32—33 ja osanottajia yhteensä 100. Kurssien loppukuulusteluissa vähintäin tyydyttävästi suoriutuneet saivat todistuksen.

Johtamistaidollisen kurssin I jakso toimeenpantiin kahdesti. Yhteensä niihin osallistui 67 esimiesasemassa olevaa viranhaltijaa. Kurssit olivat n. 40 t:n pituiset ja lopuksi oli kirjallinen koe.

Johtamistaidollisen kurssin II jakso (toimistoalan), oli jatkona em. kurssiin ja tarkoitettu antamaan juuri ko. alan työnjohtotehtäviin liittyvää erikoiskoulutusta. Se käsitti n. 30 t ja sille osallistui 16 esimiestä, joista suurin osa oli I jakson aikaisemmin suorittaneita. Jaksoon kuului koesuoritus.

Toimistoteknillisiä kursseja oli kaksi. Kurssi oli tarkoitettu toimistonhoitajille ym. sekalaisia toimistotehtäviä suorittaville toimistoapulaisille. Kurssit olivat 32 t:n pituisia ja osanottajia niillä oli yht. 55.

Rahatoimiopin kurssille osallistui 20 viranhaltijaa.

Hallinnollisen talouslaskennan kurssille osallistui 27 viranhaltijaa. Haastattelua ja sen tekniikkaa käsittelevä kurssi oli tarkoitettu lähinnä huolto- ja hoitoalan henkilökunnalle. Osanottajia oli 37 tällä 33 t:n kurssilla.

Tulokaskurssi järjestettiin äskettäin kaupungin palvelukseen astuneille. Kurssi kesti 10 t ja osanottajia oli 52.

Vahtimestareiden yleisönpalvelukurssi järjestettiin 30:lle kaupungin eri virastoissa ja laitoksissa toimivalle vahtimestarille ja lähetille. Kurssi kesti 21 t ja siihen liittyi koesuoritus.

EDP = ATK (automaattinen tietojenkäsittely)-suunnittelukurssi, jolla käsiteltiin tuntipalkkalaskentaa, järjestettiin 13 viranhaltijalle, jotka olivat vastuussa edustamansa laskentahaaran toiminnasta ja suorituksista.

ATK-kurssi toimeenpantiin edelleen kamreereille ja heitä vastaaville viranhaltijoille. Kurssilla oli 26 viranhaltijaa ja se käsitti 9 t.

Palkanlaskennan koneellistamisen toteuttamiskurssi toimeenpantiin rakennusviraston puhtaanapito-osaston työnjohtajille ja palkkakonttorin henkilökunnalle. Kurssi käsitti 12 t.

Varastokirjanpidon suunnittelukurssi toimeenpantiin liikennelaitoksen materiaalilaskennan ja varastokirjanpidon koneellistamisen avustamiseksi. Kurssilla oli 12 osanottajaa ja sen pituus oli 10 t.

Henkilöasiain hoidon kurssi järjestettiin kahtena rinnakkaiskurssina rakennusviraston viranhaltijoille. Osanottajia oli yhteensä 29 viranhaltijaa. Kurssi kesti 12 t kummankin ryhmän osalta.

IBM:n kanssa yhteistoiminnassa järjestettiin teknilliselle henkilökunnalle erityinen ATK-koulutukseen liittyvä informaatio- ja neuvottelutilaisuus. Siihen osallistui 18 viranhaltijaa.

Syyskuussa järjestettiin virastopäälliköiden neuvottelupäivät Säästöpankkiopistossa. Mukana oli yli 40 virasto- ja osastopäällikköä. Neuvottelujen painopiste oli tällä kertaa ATK-menetelmän esittelyssä sekä kaupungin hallinnon ja toiminnan ajankohtaisissa kysymyksissä.

Esitelmätilaisuus osastopäälliköille ja vastaavassa asemassa oleville viranhaltijoille järjestettiin toukokuussa. Esiteltävänä aiheena oli ATK-menetelmä.

Konekirjoituskokeita toimeenpantiin 34.

Kursseilla oli tuntiopettajina kertomusvuonna yhteensä 63 henkilöä. Opettajakunta koostui edelleen etupäässä vanhoista koetuista sekä omista että ulkopuolisista voimista. Myös kurssijärjestelyissä samoin kuin opetusmenetelmissäkin noudatettiin pienin uudistuksin aikaisempien vuosien käytäntöä.

8. Huoltokassa

Huoltokassan neuvottelukuntaan kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana kaup.kamr. Osmo Lehtosuo, kaupunginhallituksen valitsemina jäseninä valtiot.kand. Veikko Järvinen ja kaup.ins. Walter Starck sekä jäsenistön valitsemina os.pääll. Veli Molander ja mittausmies Erik Salmi. Jäsenistön valitsema varamies oli pääluottamusmies Erkki Westerlund. Sihteerinä toimi os.pääll. Heikki Koskinen.

Jäsenten talletusten määrä kertomusvuoden lopussa oli 83 351 497 mk, joten lisäys edelliseen vuoteen verraten oli 8 236 098 mk. Talletuksille maksettiin korkoa 3 421 964 mk. Korkoveloitukset olivat 466 992 mk. Jäsenten tililleпanojen määrä oli kertomusvuonna 517 628 246 mk ja tililtäotot yhteensä 512 348 775 mk, joten tililleпanojen määrä oli 5 279 471 mk tililtäottojen määrää suurempi.

Huoltokassan tilien lukumäärä vuoden lopussa oli 9 449.

Tiliveloitukset lisääntyivät markkamääräisesti edellisestä vuodesta 25 250 215 mk:lla eli 5.18 % ja tilihyvitykset 24 425 860 mk:lla eli 4.91 %.

9. Tilastotoimisto

Tilastoneuvottelukunta. Tilastoneuvottelukunta, jonka kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna, kokoontui neljä kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 33.

Neuvottelukunta käsitteli mm. seuraavat asiat: esitettiin rakennusjärjestystä valmistelemaan asetetulle komitealle sekä rakennustarkastustoimiston järjestysmuotoa ja johtosääntöä tutkimaan asetetulle komitealle, että komiteat tutkisivat eri mahdollisuuksia luotettavien tietojen saamiseksi puretuista asuinhuoneistoista; esitettiin kaupunginhallitukselle, että kertomusvuoden väestönlaskennan aineiston hyväksikäyttöä varten v. 1961—1962 varattaisiin 8.1 mmk; että tilastotoimisto oikeutettaisiin allekirjoittamaan sopimus Ruotsin kuninkaallisen tilastollisen päätoimiston kanssa väestönlaskentataulukoiden valmistamisesta tietojenkäsittelykoneissa; että sisäasiainministeriön kanssa ryhdyttäisiin neuvotteluihin henkikirjoituksen siirtämisestä kunnalliselle elimelle; että kaupungin uusien tietojenkäsittelykoneiden käytön suunnittelun yhteydessä pyrittäisiin tilinpäätöstilaston parantamiseen; että Pohjoismaiden kunnalliset tilastovirkamiehet kutsuttaisiin kokoukseen Helsinkiin kertomusvuoden elokuussa; että tilastotoimiston 50-vuotispäivää vietettäisiin v:n 1961 tammikuussa sekä että sosiaaliryhmitystä Helsingin kaupungissa koskevaa yliopistollista tutkimusta avustettaisiin. Kaupungin johtavilta virkamiehiltä tiedusteltiin, oliko sellaisten tilastotietojen tarvetta, jotka valaisisivat asianomaisen hallintohaaran kapasiteetin käyttöä ja hoidon taloudellisuutta, ja jotka laadittaisiin yksinomaan johtoporrasta eikä julkisuutta varten.

Toimiston virat ja viranhaltijat. Toim.apul. Sylvia Rainio erosi virastaan 31. 12. siirtyäkseen eläkkeelle. Toim.apul. Anja Lapola erosi virastaan 20. 12. Työsopimussuhteessa sekä vt. viranhaltijana toiminut toim.apul. Toini Lipponen siirtyi toiseen kaupungin virastoon 31. 12.

Veroviraston tultua valtion virastoksi vuodenvaihteessa 1959/60 määrättiin vanhempi verovalmistelija Sven Häggström kaupunginhallituksen tp. virastotyöntekijäksi tilastotoimistoon. Hra Häggström siirtyi eläkkeelle 31. 12.

Samoin kuin edellisenä vuonna oli toimisto esittänyt, että rakennustilaston uudistamista sekä toimiston kirjaston aikakauskirjojen kirjoitusten asiahakemiston laatimista varten perustettaisiin tp. toimistoapulaisen virka. Esitykseen ei suostuttu, mutta v:n 1961 talousarvioon merkittiin tätä tarkoitusta varten 300 000 mk:n työmääräraha.

Aktuaari Osmo Viitailalle myönnettiin ajaksi 16. 12. 1960—15. 2. 1961 osittaista

virkavapautta väestönlaskentatehtävien hoitamista varten, ja hänen viransijaiseksi määrättiin apul.aktuaari Frejvid Gustafsson. Samasta syystä myönnettiin aktuaari Viitailalle sekä apul.aktuaari Salme Hyväriselle oikeus sivuviran hoitoon lokakuun 1960 ja heinäkuun 1961 välisenä aikana.

Vallinneen työttömyyden johdosta sijoitettiin toimistoon työllisyystöihin kaksi toimistotyöhön pystyvää naishenkilöä 5 kk:n ajaksi.

Osallistuminen neuvottelupäiviin. Toimistopäällikkö selosti virastopäälliköiden neuvottelupäivillä Helsingin kaupungin viranhaltijakunnan rakennetta sekä viranhaltijain ja työntekijäin sairauden aiheuttamaa työstä poissaoloa.

Edustus muissa elimissä. Toimiston edustajaksi tietojenkäsittelykeskuksen neuvottelukuntaan määrättiin aktuaari Osmo Viitaila.

Kunnianosoitukset. Toim.apulaiselle Sylvia Rainiolle myönnettiin Suomen Kaupunkiliiton ansiomerkki 25 vuoden palveluksen perusteella.

Kunnallistilastollinen kokous. 9. pohjoismaisen tilastokokouksen yhteydessä järjestettiin Helsinkiin pohjoismainen kunnallistilastollinen kokous 10.—11. 8. Osanottajia saapui ulkomailta 12 sekä Turusta 1. Kokoukseen osallistui 8 johtavaa viranhaltijaa tilastotoimistosta.

Kokouksen ohjelmassa käsiteltiin mm. yhteistyötä kertomusvuoden väestön- ja asunnonlaskennassa, asumistarvelaskelmia, elinkeino- ja taloudellista tilastoa, hotelli- ja turistitilastoa sekä kunnallista henkilökunta- ja palkkatilastoa. Kokouksen toisena päivänä käsiteltiin vuosikirjakysymyksiä.

Sosiaalivirastotalon toimistohuoneistoon liittyviä kysymyksiä. Sosiaalivirastotalon luonnospiirustusten tarkastuksen yhteydessä esitettiin eräitä toivomuksia uuden toimistohuoneiston suunnitteluun nähden. Kaupunginhallituksen järjestelytoimistolle annettiin lausunto mainitun talon postinkuljetuksen, yleisön opastuksen, monistamisen ym. toiminnan järjestämisestä ja vastustettiin esitystä, että taloon perustettaisiin yhteinen lomakevarasto.

Sijoittuminen kohteliaisuuskilpailussa. Suomen kansan ryhtiliikkeen suorittamassa kaupungin virastojen ja laitosten asiakaspalvelua koskevassa tutkimuksessa, jossa kiinnitettiin huomiota kohteliaisuuteen, ystävällisyyteen ja palvelualttiuteen, tilastotoimisto sijoittui ensimmäiseksi.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisut:

Tammikuun	15	p:nä	Helsingin kaupungin tilasto I. Terveyden- ja sairaanhoito. 43. 1958. Edellinen osa. V + 258 s.
Helmikuun	13	»	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 48. 1959. XII + 379 s. + kartta.
Maaliskuun	14	»	Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 20. 1958. 23 + 43 s.
Huhtikuun	25	»	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 70. 1957. Edellinen osa. III + 342 s.
Toukokuun	20	»	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 32. 1960. XVI + 520 s. + kaavio.
»	»	»	Helsingfors stads kommunalkalender, 32. 1960. XVI + 520 s. + schema.

Heinäkuun	14	»	Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 26. 1957—58. VIII + 151 + 51 s.
»	»	»	Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 26. 1957—58. VIII + 151 + 51 s.
Elokuun	16	»	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 37. 1959. XXI + 402 s.
Syyskuun	14	»	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 70. 1957. Jälkimmäinen osa. III + 347 s.
»	26	»	Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 37. 1959. XXI + 405 s.
Lokakuun	18	»	Helsingin asunto- ja väestölaskenta 1955. Bostads- och folkräkningen i Helsingfors 1955. IV. Eripainos. X + 58 s.
Marraskuun	12	»	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 65. 1952. Jälkimmäinen osa. II + 400 s.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä — Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors stad» ilmestyi 12 vihkoa. Yhteinen sivumäärä oli 304 (ed. v. 312).

Vuoden 1960 väestönlaskenta. Väestönlaskenta-asetuksen (174/60) edellyttämän Helsingin kaupungin väestönlaskentatoimikunnan puheenjohtajaksi valitsi kaupunginhallitus tilastotoimiston päällikön Karl-Erik Forsbergin sekä jäseniksi Helsingin poliisilaitoksen rekisteriosaston johtajan Oiva Mäkelän ja Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntien keskusrekisterin päällikön Axel Palmgrenin. Toimikunta valitsi sihteerikseen tilastotoimiston aktuaarin Osmo Viitailan, joka sittemmin valittiin laskennan toimistopäälliköksi.

Saatuaan Suomen Pankin suostumuksen toimisto allekirjoitti sopimuksen Ruotsin tilastollisen päätoimiston kanssa taulukkorungon valmistamisesta mainitun toimiston tietojenkäsittelykoneissa.

Suomen tilastollisen päätoimiston kanssa toimisto sopi siitä, miten kaupungin toivomat väestönlaskennan lisätiedot, kuten jakautuminen sosiaaliryhmiin, työpaikan sijainti ja tietojen saaminen pieniltä kaupunkialueilta, saataisiin magneettinauhoille.

Vuoden 1955 otantaväestönlaskenta. Tilastollisessa kuukausijulkaisussa käsiteltiin laskennassa saatua aineistoa kolmessa kirjoituksessa. Eripainoksena kuukausijulkaisusta painettiin neljäs laskentaa valaiseva nide.

Henkikirjoitustietojen saanti. Neuvotteluja henkikirjatietojen saamisesta kaupunginosittain ja kortteleittain jatkettiin sisäasiainministeriön kanssa, ja toimistolle luovutettiin joulukuussa kyseinen aineisto, sen jälkeen kun tilastoneuvottelukunta oli oikeuttanut toimiston suorittamaan ko. ylimääräisestä työstä johtuneen laskun.

Henkikirjoitustoimiston johtosääntöön viitaten tilastoneuvottelukunta esitti, että toimistolle olisi luovutettava ote Helsingin henkikirjasta. Toimistolle luovutettiin sittemmin jäljennös kaupungin maantieteelliseen järjestykseen laaditusta henkikirjasta.

Tilasto puretuista asuinhuoneistoista. Koska puretuista taloista oli saatu hyvin puutteellisia tietoja, ryhtyi toimisto näitä täydentämään eri tahoilta saatujen lisätie-

tojen avulla. Näin saatiin aikaan tarkistetut tiedot ajanjaksolta 1951—1959. Tilastoneuvottelukunta ryhtyi toimenpiteisiin tietojen saamiseksi jatkuvasti vastedeskin.

Vallilan puutalotutkimus. Kiinteistöviraston toivomuksesta edellisenä vuonna aloitettu tutkimus revittäväksi suunniteltujen Vallilan puutalojen asukkaitten asumis- ja taloudellisista oloista valmistui kertomusvuonna ja tulokset julkaistiin kuukausijulkaisussa.

Sairaalatilasto. Lääkintöhallitukselle välitettiin reikäkorttien toisintokorttien muodossa tietoja kaupungin sairaaloiden potilaista.

Koska Koskelan sairaskoti yhä enemmän oli saanut varsinaisen sairaalan luonteen, ryhtyi tilastotoimisto sellaisiin toimenpiteisiin, että sieltäkin saataisiin samat tiedot potilaista kuin kaupungin muista sairaaloista.

Valtion Helsingissä toimivat sairaalat olivat aikaisemmin antaneet toiminnastaan tilastotoimistolle tietoja, mitkä oli julkaistu kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa sekä terveyden- ja sairaanhoitojulkaisuissa. Helsingin yliopistollinen keskussairaala kieltäytyi vastaisuudessa antamasta tietoja suoraan toimistolle, minkä johdosta oli tyydyttävä julkaisemaan ainoastaan sellaisia tietoja, jotka lääkintöhallitus kaikista maan sairaaloista vaati.

Alueläkäreitten yhteisvastaanoton potilaitten tilastointi. Terveydenhoitoviraston toivomuksesta suunniteltiin ja laadittiin toimistossa tilasto uutta toimintamuotoa edustavan, Harjukatu 8:ssa sijaitsevan alueläkärien yhteisvastaanoton potilaista. Tutkimus suoritettiin otantatutkimuksena, ja tulokset julkaistiin terveydenhoitoviraston vuosikertomuksessa.

Viranhaltijain ja työntekijäin sairauspoissaolot. Kaupungin kaikilta virastoilta ja laitoksilta kerättiin tiedot viranhaltijoille ja työntekijöille myönnetyistä sairauslomista. Ilmoituksista ilmeni asianomaisen syntymävuosi, sukupuoli ja siviilisääty, virkasuhde, työn laatu, taudin diagnoosi ja loman pituus. Ensimmäisestä vuosineljänneksestä laadittiin ja julkaistiin ennakkotilasto.

Kulttuuritilaston kerääminen. Jatkettiin yrityksiä kulttuuritilaston parantamiseksi, mutta ne eivät vielä johtaneet sellaiseen tulokseen, että olisi saatu aikaan jatkuva tilasto.

Koulutusolosuhteiden tutkiminen. Koulutusolosuhteita valaisevan tutkimussarjan jatkona valmistui ja julkaistiin tutkimus menestyksestä keskikoulussa.

Nuorisorikollisuuden selvittäminen. Toimiston reikäkorttiosasto avusti nuorisotoimistoa nuorisorikollisuutta selvittävässä tutkimuksessa.

Työvoimailmoitusten laatiminen. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön vaadittua kaupungilta säännöllisesti kaksi kertaa kuukaudessa tietoja työmäärärahoilla palkatusta työvoimasta annettiin toimiston tehtäväksi näiden tietojen kerääminen kaupungin virastoilta ja laitoksilta sekä yhteenvedon laatiminen niistä. Uuden työllisyysasetuksen sekä annettujen ohjeitten epäselvyyden johdosta käytiin asiasta monia neuvotteluja.

Tietojen saanti verotoimistosta. V. 1958 annetun verotuslain mukaan voi valtiovarainministeriö määrätä, että asiakirjoja, jotka ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi on veroviranomaisille esitetty, voidaan antaa tilastollista tutkimusta varten tällaista tutkimusta suorittavan viranomaisen käytettäväksi. Koska toimisto suunnitteli uutta tilastoa asunto-osakeyhtiöiden huoneistojen myynneistä, jotka ilmenisivät leimaveroaineistosta, esitti toimisto, että se oikeutettaisiin sovittuaan asiasta

veroviraston kanssa saamaan siltä tilastollisia tutkimuksiaan varten tarvittavat tiedot. Esitykseen ei vuoden aikana vastattu.

Liikeyrityslaskennan tietojen julkaiseminen. Vuoden aikana julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa selostus tilastollisen päätoimiston laskemista, teollisuutta ja käsityötä koskevista tiedoista.

Tärkeimmät lausunnot. Paitsi edellä mainituissa asioissa antoi toimisto lausunnon kaupunginhallitukselle kiinteistölautakunnan toimintakertomuksen laatimisesta sekä kiinteistövirastolle Ilmatieteellisen keskuslaitoksen anomuksesta säähavaintopaikan pysyttämisestä Kaisaniemessä.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin ja valtion eri virastoille sekä eräille ulkomaisille ja kotimaisille virastoille ja laitoksille sopimuksen mukaiset, säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: terveydenhoitovirastolle selvitys väestön jakautumisesta ikäryhmiin alueläkäripiireittäin, rakennusvirastolle kouluikäisten lasten lukumäärästä Esikaupunkien koillisalueella sekä vastaavat ennustetiedot, investointitoimikunnalle väestöennuste sekä laskelmat sijoitustoimintaan lähivuosina käytettävissä olevista varoista, sairaalatoimikunnalle sairaaloitten potilastilastoinnista ilmeneviä yksityiskohtaisia tietoja, Suomen Kaupunkiliitolle Helsingin väestöennuste sekä valtioneuvoston asettamalle asuntovajauskomitealle selvitys asuntovajauksesta Helsingissä.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 6 laskukonetta ja yksi kirjoituskone sekä kalustoa 76 013 mk:lla. Uudishankintojen yhteisarvo oli 889 484 mk.

Kirjasto lisääntyi 837 (ed. v. 830) numerolla.

Lähetysten lukumäärä oli 10 356 (9 406).

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 252 469 (230 693) mk.

Seuraava taulukko osoittaa toimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momentti	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärärahat	Yhteensä	Menot	Määrärahan säästö (+) ylitys (—)
	1 000 mk				
Palkkiot	40	—	40	30	+ 10
Vakinaiset viranhaltijat	34 049	973	35 022	35 022	—
Viranhaltijain sairauslomasijaiset	400	—	400	53	+ 347
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityökorvaukset	300	—	300	180	+ 120
Muut palkkamenot	3 352	—	3 352	3 229	+ 123
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	1 740	—	1 740	1 721	+ 19
Vuokra	6 767	[1] 243	7 010	7 010	—
Valaistus	70	—	70	54	+ 16
Siivoustarvikkeet	60	—	60	65	— 5
Painatus ja sidonta, s.m.	14 500	[2] 5 811	20 311	14 239	[2] + 6 072
Tarverahat	1 275	—	1 275	1 230	+ 45
Reikäkorttikoneiden kustannukset, s.m.	3 250	—	3 250	3 217	[2] + 33
Yhteensä	65 803	1 216 [2] 5 811	72 830	66 050	+ 675 [2] + 6 105

[1]) Väestönlaskentatoimikunnan käyttöön asetettu huoneisto. — [2]) Siirtomääräraha.

10. Kaupunginarkisto

Henkilökunta. Kaupunginarkistonhoitajana v. 1960 oli edelleen prof. Ragnar Rosén, arkistonhoitajina fil. tri Sylvi Möller ja fil.kand. Orvo Pyykkö, amanuenssina fil. maist. Sirkka Impola, toimistonhoitajana nti Aino Soura ja vahtimestarina hra Eino Parkkali. Kaupunginvaltuuston 7. 9. päätettyä, että 1. 1. 1961 lukien perustetaan uusi, kolmas arkistonhoitajan virka ja 16. palkkaluokan arkistojärjestäjän virka, valittiin 8. 12. em. virkaan amanuenssi Impola ja jälkimmäiseen 15. 11. rva Toini Lipponen. Kaupunginhallitus päätti, että avoimeksi tullut amanuenssin virka vakinaisesti täytetään vasta 1. 7. 1961 lukien. Kaupunginarkistonhoitaja Rosénin ollessa 15. 1.—15. 4. virkavapaana tieteellisiä töitä varten hänen sijaisenaan oli arkistonhoitaja Möller, tämän sijaisena amanuenssi Impola ja vs. amanuenssina fil. tri Kaarlo Wirilander. Tp. arkistoapulaisena, päätehtävänään kaupunginarkiston yhteyteen v. 1951 perustetun sairaalain keskusarkiston asiakirjojen järjestäminen ja hoito, oli rva Sirkka Hakala 1. 1.—31. 12. ja osapäivätyössä tp. arkistojärjestäjinä hum. kand. Markku Järvinen ja yliopp. Veikko Litzén, molemmat 1. 1.—31. 12. Toimistohenkilökunnan kesälomasijaisena oli 1. 6.—31. 8. yliopp. Aimo Salmi, joka sittemmin kaupunginhallituksen suostuttua siihen, että toimistonhoitaja Soura 1. 10.—31. 12. yksityisasioiden vuoksi sai hoitaa virkaansa puolipäivätyönä, täten säästyvillä varoilla palkattiin vastaavaksi ajaksi puolipäivätyöhön tp. arkistoapulaiseksi. Pätevöityäkseen omien virastojensa arkistojen vastuunalaisiksi hoitajiksi olivat kaupunginarkistossa vuoden aikana lisäksi puolipäivätyössä ulosottoviraston toim.apul. Ethel Kivensyrjä (1. 2.—31. 3.), kaasulaitoksen arkistonhoitaja Martin Oikarinen (24. 9.—21. 10.), huoltoviraston vt. kanslianhoitaja Tuula Saksa (7. 6.—31. 12.) ja huoneenvuokratoimiston kirjaaja Aili Taskula (15. 5.—14. 6.). Kaupunginarkistonhoitaja Rosén osallistui Tukholmassa 17.—20. 8. pidettyihin kansainvälisiin arkisto-, historiantutkija- ja heraldikkokongresseihin sekä arkistonhoitaja Pyykkö ja amanuenssi Impola neuvottelu- ja luentopäiviin, jotka »Näringslivets arkivråd»-järjestön toimesta 9.—11. 5. pidettiin Västeråsissa.

Toimisto- ja arkistotilat. Kaupunginarkiston käytössä olivat koko vuoden Temppeliaukion kalliosuojan ylempi kerros sekä vuokratilat taloissa Runeberginkatu 10, Jääkärinkatu 8 ja Mäkelänkatu 107. Väestönsuojelutoimiston kanssa tehtiin Temppeliaukion kalliosuojan käyttöä ja hoitoa selventävä kirjallinen sopimus.

Toiminta kunnallisena keskusarkistoviranomaisena

Esityksiä tehtiin kertomusvuoden aikana kaupunginhallitukselle mm. asioista, jotka koskivat: uuden arkistonhoitajan viran perustamista 1. 1. 1961 lukien ja tp. arkistoapulaisen toimen muuttamista samasta päivämäärästä lukien 16. palkkaluokan arkistojärjestäjän (arkistoassistentin) viraksi; vahtimestarille maksettavan lämmityspalkkion korottamista; arkistonhoitaja Pyykön oikeuttamista matkustamaan Västeråsissa pidettäville neuvottelu- ja luentopäiville ja kaupunginarkistonhoitaja Rosénin osallistumista Tukholmassa pidettäviin kansainvälisiin kongresseihin; toimistonhoitaja Souran oikeuttamista toistaiseksi hoitamaan virkaansa osapäivätyönä ja tp. arkistoapulaisen palkkaamista siten säästyvillä varoilla; esitystä eräiden tilivirastojen asiakirjojen säilytyksen vähimmäisajoista ja hävittämisestä.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle mm. sosiaalivirastotalon luonnospiirustuksista; kirjastonhoitaja M. Närhi-vainajan erään käsikirjoituksen lunastamisesta; rahatoimiston arkiston asiakirjojen säilyttämis- ja hävittämisehdotuksesta sekä eräistä kaupungin vaakunan käyttöä koskevista ehdotuksista ja anomuksista. Kaupunginreviisorille annettiin lausunto virastojen varastolaskujen arkistoinnista sekä järjestelytoimistolle sosiaalivirastotalon kalustuskysymyksestä ja vahtimestaripalvelun järjestämisestä.

Virastojen ja laitosten arkistonhoitoon kohdistuva valvonta. Ehdotus kunnalliseksi arkistosäännöksi, joka tulisi huomioon otettavaksi kaikissa kaupungin elimissä ja jonka tarkoituksena mm. on täsmentää toisaalta näiden elinten, toisaalta kaupunginarkiston tehtävät virka-arkistoihin nähden, oli työn alaisena, mutta toimintavuoden loppuun mennessä sitä ei vielä saatu täysin valmiiksi. Valmisteilla oli niinikään tähän ehdotukseen läheisesti liittyvä ehdotus kaupunginarkiston uudeksi johtosäännöksi. Rahatoimiston laajan arkiston tultua arkistollisesti kouliintunein voimin inventoiduksi ja kaupunginarkiston valvonnassa pääpiirteittäin järjestetyksi toimisto laati yksityiskohtaisen ehdotuksen eri asiakirjasarjojen säilyttämisen vähimmäisajoiksi ja aikaa myöten tarpeettomiksi käyvien asiakirjojen hävittämiseksi. Kaupunginarkiston tarkistamana tämä ehdotus toimitettiin valtionarkiston tarkastettavaksi, minkä jälkeen kaupunginvaltuusto sen lopullisesti hyväksyi 19. 10. Vastaavanlaiset ehdotukset muiden tilivirastojen arkistojen osalta laadittiin kaupunginarkistossa syksyn kuluessa, mutta niiden käsittely kaupunginvaltuustossa siirtyi seuraavaan vuoteen. Arkistonmuodostusta sivuavista kysymyksistä mainittakoon, että kaupunginhallitus, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta, salli ns. kuulakärkikynien käytön kaupungin virastoissa ja laitoksissa ja että revisiovirasto oli kiinnittänyt huomiota siihen oikeudellisesti arveluttavaan tapaan, että alkuperäisasiakirjojen sijasta oli alettu käyttää fotokopioita. Näitä molempia kysymyksiä oli jo useiden vuosien aikana tutkittu erittäin vaikeina arkistoteknillisinä probleemeina kaupunginarkistossa.

Suunnitteilla tai rakenteilla olevista uudisrakennuksista, joihin tulee myöskin arkistotiloja ja joiden piirustuksista ja sisustamisesta kysyttiin kaupunginarkiston mieltä, mainittakoon rakennusviraston, Hesperian sairaalan ja tuberkuloositoimiston uudisrakennukset sekä sosiaalivirastotalo, johon mm. kaupunginarkisto aikanaan tulee siirtymään. Viimeksi mainitun talon piirustuksiin tehtiin kaupunginarkiston esittämien toivomusten johdosta eräitä huomattavia muutoksia. Vanhoissa

taloissa toimivista virastoista ja laitoksista mm. sähkö- ja kaasulaitos sekä Marian sairaalan taloustoimisto vuoden aikana saattoivat järjestää asiakirja-aineistonsa säilytyksen entistä tyydyttävämmäksi. Yleisarvosteluna voidaan sanoa, että kunnallisten elinten käyttöarkistojen säilytys vähitellen ja nimenomaan 1950-luvun loppupuolella enimmäkseen saatiin suhteellisen hyväksi, eräillä tahoilla jopa erittäin hyväksi; paljon on tässä suhteessa tietenkin merkinnyt se, että virastot ja laitokset kaupunginarkistoon suoritettujen laajojen asiakirjasiirtojen vuoksi vapautuivat huolehtimasta vanhan asiakirja-aineiston säilytyksestä. Myöskin virastojen päälliköt ovat toisin kuin aikaisemmin oivaltaneet arkiston tarkoituksenmukaisen säilytyksen ja hyvän järjestyksen merkityksen juoksevien asioiden kitkattomalle hoidolle. Poikkeuksena ovat valitettavasti edelleenkin eräät tärkeimmistä virastoista (kaupunginkanslia, rahatoimisto, maistraatti, raastuvanoikeus, rakennustarkastus, poliisilaitos), joiden nopeasti karttuvat, jatkuvasti käsillä pidettävät ja suureksi osaksi korvaamattomat asiakirjat ovat sullottuina Senaatintorin ja Kauppatorin välisten kortteleiden vanhojen talojen sokkeloisiin kellareihin ja muihin, kuten kaupunginarkisto usein on huomauttanut, paloturvallisuuden kannalta erittäin arveluttaviin tiloihin. Vastoin kaupunginarkiston torjuvaa kantaa järjestettiin toimintavuoden aikana kahteen Vanhan raatihuoneen alla olevaan kellariin lisätiloja raastuvanoikeuden asiakirjoja varten, vaikka niitä turvallisuussyistä päinvastoin pitäisi koettaa siirtää sieltä muuanne.

Tarkastus- ja neuvontatoiminta keskitettiin toimintavuoden aikana pääasiallisesti toisaalta niihin virastoihin ja laitoksiin, joiden arkistoissa joko omin tai kaupunginarkiston käytettäväksi asettamin työvoimin laajat järjestämistyöt olivat käynnissä, toisaalta harkintaa vaativia seulontasuunnitelmia silmälläpitäen tilivirastoihin. Erityisesti on mainittava kaupunginhallituksen asiamiestoimisto, rahatoimisto, sähkölaitos, kaasulaitos, liikennelaitos, satamalaitos, ulosottovirasto sekä elintarvikekeskuksen, huoltoviraston ja sairaalaviraston tiliosastot ja eräiden sairaaloiden taloustoimistot. Ohjaustoimintaan virastoissa liittyi läheisesti se opastus, jota pääasiallisesti käytännöllisten harjoittelutehtävien muodossa annettiin kaupunginarkistoon harjoittelemaan määrätyille virka-arkistojen vastuunalaisille hoitajille, samoin ne arkistonhoidon ensimmäisiä alkeita koskettelevat luennot, jotka kaupunginarkistonhoitaja piti useiden kunnallisten koulutuskurssien yhteydessä.

Toiminta asiakirjavarikkona ja tutkimuslaitoksena

Asiakirjasiirrot ja arkiston kasvu. Asiakirjoja siirsivät kertomusvuoden aikana seuraavat virastot, laitokset ja muut kunnalliset elimet: kaupunginkanslia; kaupunginkanslian tiedotuspäällikkö; kaupunginhallituksen asiamiestoimisto; rahatoimisto; kiinteistövirasto; teollisuuslaitosten lautakunta; sähkölaitos; liikennelaitos; satamalaitos; sairaalavirasto; lastensuojeluvirasto; työnvälitystoimisto; kaupunginmuseo; kunnanasiamiehen työjärjestystä valmistellut komitea; talousarvion tarkistamiskomitea; kesävirkistysmäärärahojen jakokomitea; ratkaisuvallan siirtämiskomitea; opettajien palkkasuhdekomitea; mielisairaalatoimikunta; virkapukukomitea; vuosilomasijaisten vähentämiskomitea; Ilmalan vesisäiliön ja Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen rakennustoimikunnat; erikoisammattikoulujen ohjelma-

komitea; sairaalalautakunnan tuberkuloosi- ja kroonikkojaostot ja kaupunginkirjaston 100-vuotisjuhlajaosto.

Asiakirjoja luovuttivat lahjoituksina tai pysyvinä talletuksina: Herttoniemen Kiinteistöyhtiöt Oy.; Svenska Cellulosa Ab:n keskusarkisto; varat. Aarne Schrey; dos. Ester v. Frenckell; prof. S.-E. Åström; maj. Knut Fogelholm; lääninmaanmittausins. H. Wallenius; yliopp. K. Jakobsson; joht. Carl v. Knorring sekä Suomen Punaisen Ristin keskustoimisto. Asiakirjojen valokuvausmäärärahoja käyttäen mikrofilmattiin kaupunginhallituksen yleisjaoston pöytäkirjat v:lta 1935—1947.

Kaikkiaan kertyi uutta asiakirja-aineistoa toimintavuoden aikana n. 190 hyllymetriä.

Sisäiseen toimintaan kuuluvat asiat. Virastoista ja laitoksista vastaanotetut asiakirjaleveranssit tarkastettiin vertaamalla ne luovutusluetteloihin sekä sijoitettiin paikoilleen. Asiakirjojen yleistä kunnostamista ja uudelleenkansiointia jatkettiin.

Seuraavat arkistot ja arkistonosat järjestettiin osittain tai kokonaan: kämnerioikeus; rahatoimikamarin ja sen asiamiehen sekalaiset asiakirjat; maistraatin allegaatit v. 1702—1822; maistraatin kirjekonseptit v. 1827—1832; julkisen notaarin vekseliprotestit v. 1797—1912; rahatoimiston sotilasavustusosasto; rahatoimiston eräät kantokirjat v. 1931—1946; leski- ja orpoeläkekassan asiakirjat v. 1943—1947; rakennusviraston puisto-osasto; rakennustoimikunta; maatalouskonttori; Pukinmäen maatila; terveystoimisto; sairaalain arkistot; lastenpoliklinikka; korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikka; terveydellisten tutkimusten laboratorio; Oulunkylän holhouslautakunta; ulosottoviranomaiset; tuulaakikamari; liikennekonttori; satamakonttori; satamalaitos; Helsingin Makasiini Oy.; Oulunkylän lastenkoti; Oulunkylän lastenpäiväkoti; Kallion päiväkoti; lastentarhat Barnabo, Kotikallio, Solhälla ja Fröbel-laitos; Helsingin raitiotie- ja omnibus Oy.; Oy. Omnibus Ab.; Ab. Societetshuset — Seurahuone Oy.; Ullanlinnan kylpylaitos; Memoria liberatorum-säätiö; Helsingin vapaan huollon keskus; Ehrström-suvun arkistoa. Yksityiskohtaisten hakemistojen laatimista mm. 1740-luvun maistraatin pöytäkirjoihin jatkettiin.

Viranomaisille ja yksityisille sekä myöskin ulkomaille annettiin tutkimustyöhön perustuvia selvityksiä ja tiedonantoja sekä avustettiin mm. palolaitoksen, Suomen juutalaiskysymyksen ja kaupunginvaltuuston itsenäisyydenaikaisten vaiheiden tutkijoita. Helsingin kaupungille tärkeitä omistusoikeudellisia selvittelyjä silmälläpitäen jatkettiin lähdeaineiston läpikäyntiä.

Käsikirjasto. Tavanmukaista luettelointia jatkettiin. Pienehköjä painotuotteita nidottiin arkiston omaa työvoimaa käyttäen. Painotuotteita lahjoittivat toimintavuoden aikana: valtionarkisto; Riksarkivet (Tukholma); Rigsarkivet (Kööpenhamina); Stadsarkivet (Tukholma); Svenska Stadsförbundet (Tukholma); Tampereen kaupunginkanslia; Helsingin kaupunginkirjasto; liikennelaitos; tilastotoimisto; kaasulaitos; Neuvostoliittoinstituutti; Suomen Punaisen Ristin keskustoimisto; Suomen Historiallinen Seura; Suomen Sukututkimusseura; Helsingin toinen lyseo; kirjakauppias I. Gordin; fil. tri Kaarlo Wirilander; arkistonhoitaja Sylvi Möller; kaupunginarkistonhoitaja Rosén; Vakuutusyhtiö Salama. Kaikkiaan kartutettiin kirjastoa lahjoin, vaihdoin ja ostoin 184 niteellä.

Kirjeenvaihto ja arkiston käyttö. Saapuneita kirjeitä diarioitiin 190 (ed. v. 182) ja lähetettyjä 79 (91). Jäljennöksiä, todistuksia ja kirjallisia selvityksiä annettiin 65 (79). Virastoille ja yksityisille puhelimitse annetuista monista selvityksistä ja tiedoista ei pidetty luetteloa. Tutkijain käyntejä merkittiin toimistossa 176 (300) ja Jääkärinkadun arkistovarikossa 233 (117); Temppeliaukion ja Mäkelänkadun arkistovarikoissa niitä oli n. 15. Eri virastoille annettiin asiakirjoja lainaksi 56 (71) yksikköä.

Jääkärinkadun arkistovarikossa olevassa sairaalain keskusarkistossa oli lisäksi tutkijain käyntejä 29 (15), paikalla tutkittavaksi annettiin 2 768 (1 530) sairauskertomusta, eri sairaaloihin lainattiin 1 849 (268) asiakirjaa.

Tulot ja menot. Kaupunginarkiston tulot, jotka käsittivät vain annetuista todistuksista yms. kertyvät lunastusmaksut, nousivat kertomusvuonna 1 920 mk:aan (1 590 mk) sekä menot, tilitysvuokrat mukaanlukien, 15 917 808 mk:aan (16 666 020 mk). Lisäksi myönnettiin arkistolle vuoden aikana kaupunginhallituksen yleisistä käyttövaroista 70 000 mk ylimääräisen arkistokansioerän ostoon sekä erinäisiin hallintomenoihin sisältyvästä kaluston kunnossapitomäärärahasta tarvittavat varat eräihin pieniin korjaustöihin.

11. Leski- ja orpoeläkekassa

Kassan hallituksen kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Kaupunki suoritti edelleen kassan myöntämille peruseläkkeille lisäeläkkeitä samojen perusteiden mukaan kuin kaupungin ylimääräisten eläkkeiden nauttijoille.

Kaupunginvaltuusto päätti 11. 5. korottaa leski- ja orpoeläkekassan peruseläkkeille suoritettavat kaupungin maksamat lisäeläkkeet 3 %:lla kertomusvuoden alusta lukien. Korotuksen jälkeen olivat kassan leskieläkkeiden peruseläkkeet ja kaupungin maksamat lisäykset korotuksineen seuraavat:

Eläkeluokka	Peruseläke mk	Eläke 1. 1. 1960 lukien, mk
I	300	7 130
II	400	9 390
III	500	11 630
IV	700	16 260
V	900	19 110

Kaupungin suorittamat lisäykset nousivat kertomusvuoden osalta yhteensä 44 178 975 mk:aan.

Eläkekassan hallitus hyväksyi kertomusvuoden kunkin neljänneksen osalta erikseen rahasto-osuuksia koskevan kaupungille annetun tilityksen. Rahasto-osuuksina hyväksyttiin kaupungille suoritettavaksi kaikkiaan 265 527 mk, joka määrä jakautui seuraavasti:

	kpl	mk
Eronneet miesjäsenet	13	50 733
Eronneet naisjäsenet	2	3 812
Kuolleet jäsenet	36	210 982
	Yhteensä	265 527

Kertomusvuonna, joka oli kassan 23. toimintavuosi, erosi kassasta 20 jäsentä. Leskieläke- ja kasvatusapusäännön alaisuuteen siirtyi 15 jäsentä. Kassan jäsenistä kuoli vuoden aikana 59, joista 23 jäsenen jälkeen myönnettiin kassan eläke. Kassan jäsenten lukumäärä vuoden alkaessa oli 3 958 ja vuoden lopussa 3 864.

Kertomusvuonna myönnetyt eläkkeet:

	Kuolleita	Leskiä	Eläke mk/kk	Lapsia	Eläke mk/kk
I	8	2	600	1	120
II	5	4	1 600	2	240
III	5	4	2 000	—	—
IV	4	3	2 100	2	420
V	1 [1])	—	—	—	—
Yhteensä	23	13	6 300	5	780

Eläkettä nauttivia leskiä kuoli vuoden aikana 10. Lasten eläkkeitä päättyi yhteensä 12.

Vuoden lopussa voimassa olleiden eläkkeiden määrä kuukautta kohden jakaantui seuraavasti:

	Leskiä	Eläkkeet mk	Lapsia	Eläkkeet mk	Yhteensä mk
I	148	44 400	24	3 400	47 800
II	72	28 800	37	5 134	33 934
III	48	24 000	16	3 436	27 436
IV	42	29 400	17	4 574	33 974
V	23	20 700	15	4 500	25 200
Yhteensä	333	147 300	109	21 044	168 344

Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

Tulot:	mk
Eläkemaksut	2 845 957
Kaupungin osuus eläkkeisiin	1 459 602
Korot	4 951 857
Agio	9 071
Indeksitulot	1 700
Yhteensä	9 268 187

Menot:	mk
Kustannukset	849 465
Suoritetut eläkkeet	2 040 288
Poistot	16 066
Rahasto-osuudet, siirretty kaupungille	265 527
Siirretty vakuutusmaksurahastoon	3 779 907
Tilivuoden ylijäämä	2 316 934
Yhteensä	9 268 187

[1]) Eläkettä ei ehditty maksaa.

12. Ulosottovirasto

Henkilökunta. Virastossa oli v. 1960 14 ulosottomiehen virkaa, joista yksi tilapäinen. Keskusosaston päällikkönä ja tilittävänä kaupunginvoutina toiminut lainop. kand. Oiva Vanonen kuoli 14.1. Kolmas kaupunginvouti Kurt Lindqvist hoiti oman virkansa ohella em. virkaa 30.6. saakka ja varat. Per-Erik Gustafs 1.7. lukien kertomusvuoden loppuun saakka viransijaisena.

Verosaatavain osastolla siirtyi ulosottoapul. Arvo Hellström eläkkeelle 1.3. ja näin vapautuneeseen virkaan nimitettiin 1.4. lukien ulosottoapul. Lars Falenius sekä vm. vapautuneeseen virkaan samasta ajankohdasta lukien tp. ulosottoapul. Nils Katajainen. Ulosottoapul. Frans Sandberg siirtyi eläkkeelle 1.5., vapautuneeseen virkaan nimitettiin ulosottoapul. Yrjö Gröndahl 1.9. lukien sekä vm. vapautuneeseen virkaan 1.10. lukien tp. ulosottoapul. Leo Turunen.

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolla ulosottoapul. Leo Koskinen siirtyi eläkkeelle 1.5. Täten vapautuneeseen virkaan nimitettiin Harry Åberg samasta ajankohdasta lukien. Avoinna olleeseen ulosottoapulaisen virkaan nimitettiin Yrjö Ropponen 1.11. lukien.

Viraston henkilökunnan lukumäärä, palvelussuhde ja jakautuminen eri osastoille ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

1.1.1960	Vakinaisia viranhaltijoita	Tilapäisiä viranhaltijoita	Työsopimussuhteessa olevia	Yhteensä
—	2	—	—	2
I osasto.....	10	1	—	11
II »	40	8	1	49
III »	15	3	—	18
IV »	29	8	2	39
V »	44	9	9	62
Yhteensä	140	29	12	181

Henkilökunnan lukumäärä pysyi muuttumattomana muuten paitsi että kaksi tilapäistä ulosottoapulaisen virkasuhdetta siirrettiin II osastolta IV osastolle.

Viraston lähteneet postilähetykset jakaantuivat vuoden aikana eri osastojen kesken seuraavasti: yksityisoikeudellisten saatavain osasto 339 (405), verosaatavain osasto 962 (763), rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto 2 617 (2 875), esikaupunki- ja

palkanulosmittausosasto 3 060 (2 571), keskusosasto 78 790 (93 588), ulosottoapulaiset (maksukehotuksia) 143 191 (186 104), yhteensä 228 959 (286 306).

Viraston toiminta. K e s k u s o s a s t o. Keskusosastoon saatiin kertomusvuoden aikana kolmas kirjanpitoautomaatti, joten myös pääkirjanpito voitiin suorittaa koneellisesti.

Virastoon jätettiin tai saapui postitse yhteensä 10 132 (ed. v. 9 895) asiaa, joissa pyydettiin velkatuomion, päätöksen, maksamismääräyksen sekä aviopuolisolle tai lapselle suoritettavaa elatusapua koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa taikka vähittäismaksukaupasta annetun tai muun lain nojalla virka-apua. Nämä täytäntöönpano- tai virka-apuasiat jaettiin yksityisoikeudellisten saatavain osaston sekä esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston kesken siten, että edellinen sai 7 115 (7 085) asiaa eli 70.2 (71.6) % koko määrästä ja jälkimmäinen 3 012 (2 810) eli 29.8 (28.4) %.

Keskusosasto vastaanotti tilityksinä em. osastoilta 28 820 (28 498) erässä yhteensä 355 277 886 (387 957 352) mk. Tilittävä kaupunginvouti tilitti kertomusvuonna yksityisoikeudellisissa asioissa hakijoille yhteensä 358 122 626 (370 115 913) mk.

Veroja, maksuja ja muita julkisoikeudellisessa järjestyksessä maksettaviksi pantuja tai sellaisiin verrattavia suorituksia, joiden ulosmittaus tapahtui ilman tuomiota tai päätöstä, saapui kertomusvuonna keskusosastolle seuraavasti:

	kpl	
Helsingin kaupungin rahatoimistolta:		
Kunnallisvero- ja -ennakkojäämiä	48 330	(66 241)
Uudenmaan lääninkonttorilta:		
Tulo- ja omaisuusverojäämiä	23 971	(30 680)
Tulo- ja omaisuusveron ennakkojäämiä	6 903	(14 715)
Helsingin verovirastolta:		
Verotuslain mukaisten veroennakkojen jäämiä	13 896	(—)
Eri toimeksiantajilta:		
Sekalaisia veroja ja maksuja	23 872	(19 243)
Muilta paikkakunnilta:		
Edellä mainitun laatuisia tehtäviä virka-avunpyynnöin	44 872	(35 419)

Viraston perittäviksi jätettiin siis kertomusvuonna yhteensä 161 844 (244 719) veroa ja maksua, yhteismäärältään 3 879 384 587 (4 188 833 273) mk. Huomattava väheneminen johtuu siitä, että kertomusvuonna ei peritty erikseen kirkollisveroja, joita edellisenä vuonna saapui virastoon 78 421.

Verosaatavain osaston eskä esikaupunki- ja palkanulosmittausosaston toimesta perittiin ja tilitettiin keskusosastolle, jonka lisäksi velalliset maksoivat viraston kassaan taikka lähettivät postin välityksellä varoja seuraavasti:

	Maksueriä			mk	
Helsingin kaupungille...	44 020	(40 172)	vastaten	560 981 474	(660 917 894)
Valtiolle	48 449	(50 534)	»	1 132 183 441	(1 212 680 876)
Seurakunnille	48 278	(71 284)	»	163 260 512	(251 919 210)
Sekalaisia veroja ja maksuja	9 883	(11 669)	»	66 162 378	(70 818 832)
Muiden paikkakuntien toimeksiantajille	17 924	(24 099)	»	124 172 866	(132 671 160)
Yhteensä	168 554	(197 758)	vastaten	2 046 760 671	(2 329 007 972)

Näistä 168 554 erästä ulosottoapulaiset perivät suoraan jäämävelallisilta 58 994 (65 061) erää, sekä ulosmittasivat palkasta tai eläkkeestä 32 504 (27 766) erää, Helsingin kaupungin rahatoimiston suorittamista kunnallisverojen palautuksista 29 921 (34 779) erää ja Uudenmaan lääninkonttorin suorittamista valtion verojen palautuksista 19 741 (24 439) erää. Viraston kassaan maksettiin 21 530 (30 027) erää ja postin välityksellä saapui 5 864 (15 686) erää. Kaikista maksuista oli kokonaissuorituksia 123 820 (147 317) ja osasuorituksia 44 820 (50 441).

Helsingin kaupungin kunnallisverojen perintä osoittaa, että kertomusvuoden tulos edelliseen vuoteen verrattuna lukumääräisesti nousi 3 848 kpl eli 9.6 %, mutta rahamäärä laski 99 936 420 mk eli 15 %.

Valtion verojen pakkoperintä kertomusvuonna osoitti laskua perittyjen veroerien osalta 2 085 kpl eli 4.1 % ja rahassa 80 497 435 mk eli 6.6 %.

Kirkollisveroja perittiin 23 006 erää eli 32.3 % vähemmän ja rahassa 88 658 698 mk eli 35.2 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Helsingin kaupungissa maksuunpantuja em. veroja perittiin kertomusvuonna yhteensä 140 747 (161 990) erässä, vastaten veronlisäyksineen 1 856 425 427 (2 125 517 980) mk eli 21 243 erää (13.1 %) vähemmän ja rahassa 69 092 553 mk (12.6 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Arvosteltaessa em. lukuja on kiinnitettävä huomiota siihen, että perintätuloksen laskuun ovat vaikuttaneet monetkin syyt. Ensinnäkin virastoon saapuneiden, julkisoikeudellisten saatavien lukumäärä väheni v:een 1959 verrattuna yhteensä 82 638 kpl eli n. 32.5 % ja rahassa 309 448 686 mk eli 7.4 %. Toisena asiaan vaikuttavana syynä oli tarkempi menettely veronennakkoja määrättäessä, mistä johtuen perittävien erien markkamäärä oli alhaisempi. Kirkollisverojen jääminen kokonaan pois on jo aikaisemmin mainittu. Toimeksiantojen lukumäärän väheneminen teki toiselta puolen mahdolliseksi perinnän tehostamisen.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden vuoksi palautettiin keskusosastolle perimiskortteja seuraavasti:

	Perimiskortteja kpl			mk	
Helsingin kaupungin ...	24 967	(19 633)	vastaten	566 369 794	(469 214 969)
Valtion	14 363	(14 994)	»	712 460 154	(728 570 246)
Seurakuntien	17 461	(18 623)	»	59 128 982	(59 674 426)
Toisille paikkakunnille lähetettiin perittäviksi	10 762	(11 582)	»	143 750 793	(130 572 675)
Yhteensä	65 744	(60 442)	vastaten	1 615 009 475	(1 456 992 119)

Keskusosasto vastaanotti siis kertomusvuonna verojen ja maksujen tilityksiä 168 554 (197 758) erässä 2 046 760 671 (2 329 007 972) mk, palautti tai siirsi muualla perittäviksi 65 744 (60 442) erässä 1 615 009 475 (1 456 992 119) mk eli käsitteli yhteensä 234 298 (258 200) erässä 3 661 770 146 (3 786 000 091) mk.

Edellä olevasta ilmenee, että toimeksiantajille palautettiin kertomusvuonna todettujen perimisesteiden vuoksi yhteensä 56 791 (53 250) Helsingin kaupungissa maksuunpannun veron perimiskorttia vastaten rahassa 1 337 958 930 (1 257 459 641) mk. Perimiskortteja oli 3 541 eli 6.7 % enemmän ja rahamäärä 80 499 289 mk eli 6.4 % suurempi kuin v. 1959. Perimiskortit jakautuivat eri estelajien mukaan seuraavasti: varattomuus 39.2 (34.7) %, tuntematon osoite 26.2 (22.8) %, sekalaiset esteet 18.3 (23.6) % ja virka-avunpyynnöin edelleen toimitetut 16.3 (18.9) %.

Lisäksi on huomattava, että kertomusvuonna jaettiin ensimmäistä kertaa uudelleen perittäviksi ne v:n 1954 kunnallisverojen perimiskortit, jotka edellisen neljän vuoden kuluessa oli palautettu varattomuuden perusteella keskusosastolle. Näistä uudelleen ulosottoapulaisille jaetuista korteista palautettiin vielä suurin osa, koska vero vanheni kertomusvuoden päättyessä. Tämän vuoksi varattomuuden johdosta palautettujen perimiskorttien lukumäärä juuri kunnallisveron osalta oli poikkeuksellisen suuri.

Tämän yhteydessä mainittakoon, että sen jälkeen kun kunnallisverojen kanto ulosottovirastossa kertomusvuoden syyskuussa uskottiin tilittävälle kaupunginvoudille, ryhdyttiin erinäisiin perinnän tehostamistoimenpiteisiin. Niinpä kaupunginvaltuusto päätti mm., että kaupungin ulosottoapulaisille ja muiden paikkakuntien ulosottoviranomaisille saatiin kaupungin varoista aikana 20.10.1960—31.12.1961 suorittaa henkilökohtaisena palkkiona perityistä v:n 1954 ja 1955 tulojen perusteella maksuunpantujen kaupungin omien kunnallisverojen jäämäeristä ja veronlisäyksistä kolme sadalta. Kaupunginhallitus oikeutettiin päättämään saman suuruisen palkkion maksamisesta myös v. 1962—1965 samoin perustein, mikäli järjestelmä osoittautuisi tarkoitustaan vastaavaksi. Järjestelyistä saatiin myönteisiä kokemuksia, joten ilmeisesti menettelyä tullaan jatkamaan.

Kertomusvuoden syksyllä otettiin kaikki verovuoden päättyessä vanhentuvat v:n 1954 perimiskortit uudelleen käsiteltäviksi. Kaikki varattomuus- ja osoitteen tuntemattomuustodistuksella varustetut perimiskortit lähetettiin uudelleen osoitetoimistoon osoitteiden tarkistamista varten. Tuloksena oli, että tuntemattoman osoitteen tähden palautetuista perimiskorteista n. 25 %:lle löytyi uusi osoite. Nämä samoin kuin kaikki ne perimiskortit, jotka oli palautettu varattomuuden perusteella ja joiden osoitteet oli tarkastettu eli n. 9 000 korttia, toimitettiin uudelleen perittäviksi. Ajan niukkuuden vuoksi ei kertomusvuonna ehditty enää saavuttaa mainittavampaa tulosta, mutta todettakoon kuitenkin, että vuoden loppuun mennessä oli uudelleenperinnästä ehtinyt kertyä 4 285 000 mk. Perimiskorttien uudelleen käsittelyn yhteydessä kuolleiksi todettujen jäämävelallisten perimiskortit toimitettiin kaikki verovirastoon kuolinpesien varallisuustilan selvittämiseksi. Milloin pesässä havaittiin olevan varoja, perimiskortit toimitettiin uudelleen perittäviksi. Jos oikeudenomistajat kieltäytyivät maksamasta veroja, pyydettiin kaupunginhallituksen asiamiestoimistolta apua maksuvelvollisuuden toteamiseksi oikeudenkäyntitietä. Myös tehostettiin kunnallisverojäämien perintää konkurssimenettelyä soveltaen ja

ulosottoviraston toimesta toimitettiin asiamiestoimistolle yhteensä 450 jäämävelallista koskevat konkurssipyynnöt.

Suomen Henkikirjoittajayhdistyksen kanssa sovittiin siitä, että yhdistys yrittäisi kokeilumielessä selvittää 500 tuntematonta osoitetta v:lta 1954, josta maksuunpannut verot vanhentuivat kertomusvuoden päättyessä. Vaikkakin tämä yritys saatiin käyntiin vasta kertomusvuoden syyskuussa, ehdittiin löytää osoitteet yli 40 %:lle Henkikirjoittajayhdistykselle toimitetuista perimiskorteista. Koska nämä osoitteet yleensä olivat maaseudulla, perimistulosten tilittäminen eräissä tapauksissa siirtyi v:een 1961.

Jotta jossain määrin pystyttäisiin selviytymään työpaikasta toiseen usein muuttavan työntekijäaineksen verojen perinnästä, ryhdyttiin yhteistyöhön eräiden suurten tällaista työväkeä käyttävien yritysten kanssa työntekijäin nimiluetteloiden saamiseksi. Näiden työpaikkatietojen perusteella on tarkoitus muodostaa ulosottoviraston keskuskortistoon liittyvä pysyväinen työpaikkakortisto.

Sakko- ja korvausasioita saapui keskusosastolle 48 656 (47 316), josita 35 686 (35 257) toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 12 970 (12 959) esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle. Edellinen tilitti sakkoja ja korvauksia yhteensä 100 042 726 (99 432 703) mk ja jälkimmäinen 43 110 969 (41 370 248) mk, yhteensä 143 153 695 (140 802 951) mk.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoasioita saapui keskusosastolle yhteensä 943 (1 241), joista 775 (1 069) toimitettiin edelleen rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle sekä 168 (172) esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Tiedoksi annettavia haasteita saapui keskusosastolle 5 501 (4 663) ja tiedoksi annettavia asiakirjoja 3 586 (3 624), jotka kaikki toimitettiin edelleen esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle.

Yksityisoikeudellisten saatavain osasto. Kertomusvuonna osasto sai käsiteltäväkseen kaikkiaan 7 115 (7 085) asiaa eli 70.2 (71.6) % virastoon saapuneesta asiamäärästä. Lähes puolet kaikista tilityksistä koski ulosottoasioita, joiden täytäntöönpano edellyttää jatkuvia ja toistuvia perimistoimenpiteitä.

Häätöjä suoritettiin kertomusvuonna 594 (510) ja pakkohuutokauppoja pidettiin 93 (49).

Verosaatavain osaston toimesta saatiin veroja perityiksi kertomusvuonna seuraavasti:

	Maksueriä		mk	
Helsingin kaupungin antamista tehtävistä	33 019	(32 727)	448 785 179	(528 734 314)
Valtion antamista tehtävistä	35 874	(38 603)	940 569 040	(1 034 349 354)
Seurakuntien antamista tehtävistä	34 202	(53 060)	118 266 592	(178 726 175)
Sekalaisista veroista ja maksuista	6 893	(6 469)	50 709 396	(55 413 113)
Muilta paikkakunnilta tulleista tehtävistä	12 284	(18 607)	98 426 645	(113 055 813)
Yhteensä	122 272	(149 456)	1 656 756 852	(1 910 278 769)

Rikostuomioiden täytäntöönpano-osastolle saapui kertomusvuonna uusia sakko- ja korvausasioita: Uudenmaan lääninhallitukselta 32 234 (31 859), muilta lääninhallituksilta 3 452 (3 398) eli yhteensä 35 686 (35 257) kpl.

Sakkoja ja korvauksia perittiin: Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 17 216 (19 988) erää, muilta lääninhallituksilta saapuneita 1 147 (1 235) erää, yhteensä 18 363 (21 223) erää, joka vastasi rahassa 100 042 726 (99 432 703) mk. Näihin lukuihin sisältyi myös korvauksien osamaksuja, etukäteen suoritettuja ja Poliisisanomien tiedotusten perusteella vastaanotettuja sakko- ja korvaussuorituksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin täytäntöön pantaviksi 1 311. Tuomittuja passitettiin vankilaan sakkojaan sovittamaan 474.

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen ja muiden syiden perusteella palautettiin kertomusvuonna Uudenmaan lääninhallitukselle 12 430 (17 739), muille lääninhallituksille 1 890 (2 189) eli yhteensä 13 320 (19 928) asiaa.

Vapausrangaistuksia pantiin täytäntöön 343 (460) kpl, lääninhallituksille palautettiin tuntemattoman osoitteen tai muiden syiden perusteella 399 (542) sekä täytäntöön panematta jäi vuoden päättyessä 54 (78) eli yhteensä 742 (1 080) kpl.

Esikaupunki- ja palkanulosmittausosastolle saapui yksityisoikeudellisia toimeksiantoja kaikkiaan 3 012 (2 810), mikä oli 29.8 (28.4) % virastoon saapuneista yksityisoikeudellisista toimeksiannoista. Huutokauppoja pidettiin kertomusvuonna osaston toimesta 80 (45) ja häätöjä toimitettiin 124 (119).

Veroja saatiin perityiksi seuraavasti:

	Maksueriä		mk	
Helsingin kaupungin antamista tehtävistä	11 001	(7 445)	112 196 295	(132 183 580)
Valtion antamista tehtävistä	12 575	(11 931)	191 614 401	(178 331 522)
Seurakuntien antamista tehtävistä.	14 076	(18 224)	44 993 920	(73 193 035)
Sekalaisista veroista ja maksuista	2 990	(5 200)	15 452 982	(15 405 719)
Muilta paikkakunnilta tulleista tehtävistä	5 640	(5 492)	25 746 221	(19 615 347)
Yhteensä	49 272	(48 292)	390 003 819	(418 729 203)

Lisäksi osastolla hoidettiin verojen ja maksujen ulosmittausta palkasta ja eläkkeestä myös verosaatavain osaston osalta, milloin täyttä suoritusta ei saatu yhdestä palkka- tai eläke-erästä. Palkanulosmittausryhmä peri veroja ja maksuja kaikkiaan 32 504 (27 766) erässä.

Osasto sai uusia sakko- ja korvausasioita Uudenmaan lääninhallitukselta 12 053 (11 257) kpl ja muilta lääninhallituksilta 917 (802), yhteensä 12 970 (12 059) kpl.

Sakkoja ja korvauksia perittiin Uudenmaan lääninhallitukselta saapuneita 8 831 (7 542) erää ja muilta lääninhallituksilta saapuneita 661 (537) erää, yhteensä 9 492 (8 079) erää, vastaten rahassa 43 110 969 (41 370 248) mk.

Näihin lukuihin sisältyi myös korvauksien osamaksuja, etukäteen suoritettuja ja Poliisisanomien kuulutusten perusteella vastaanotettuja sakko- ja korvaussuorituksia.

Sakkoluettelonotteita lähetettiin vankiloihin täytäntöön pantaviksi 291 (218). Tuomittuja passitettiin vankilaan sakkojaan sovittamaan 104 (160).

Varattomuuden, tuntemattoman osoitteen ja muiden syiden perusteella palautettiin Uudenmaan lääninhallitukselle 2 699 (4 081) ja muille lääninhallituksille 318 (415) eli yhteensä 3 017 (4 496) asiaa.

Rangaistusluettelonotteita saapui osastolle 168 (172) ja niistä pantiin täytäntöön 123 (143).

Toimitettavia haasteita saapui osastolle 5 501 (4 663) ja tiedoksiannettavia asiakirjoja 3 586 (3 624).

13. Rakennustarkastustoimisto

Henkilökunta. Toimiston palvelukseen oli otettu sopimuspalkkaisina kaksi arkkitehtia, neljä insinööriä ja kaksi rakennusmestaria. Näitä virkoja hoidettaisiin tällä tavoin siihen saakka, kunnes v. 1959 asetettu, rakennustarkastustoimiston organisaatiota ja johtosääntöä tutkiva komitea saisi työnsä päätökseen.

Valvonta-alueet. Rakennuslupa-anomusten sekä työ- ja rakennepiirustusten ja rakennustoiminnan yleisvalvontaa varten oli kaupunki jaettu läntiseen ja itäiseen alueeseen sekä ns. omakotialueeseen, johon kuuluivat pääasiassa em. alueiden pohjoisosissa olevat omakotialueet.

Rakennuskohteissa suoritettavaa valvontaa varten oli kaupunki jaettu neljään insinöörialueeseen ja kuuteen rakennusmestarialueeseen. Rakennusmestarialueista itäisin oli loppuvuoden aikana tilapäisesti jaettu kahteen osaan, nimittäin Herttoniemen-Laajasalon alueeseen sekä pohjoisempana olevaan Vartiokylän-Mellunkylän alueeseen.

Rakennuslupia ym. maistraatin lupia varten jätetyt anomukset tutkittiin ja esiteltiin yleisvalvonta-alueittain julkisivujen- ja rakennuskatselmusmiehille. Anomuksista oli 728 uudis- ja 245 lisärakennuksen rakennuslupa-anomusta sekä 1 007 rakennusmuutosta koskevaa maistraatin lupa-anomusta. Em. uudis- ja lisärakennussuunnitelmat käsittivät 8 592 uutta asuinhuoneistoa, joissa oli yhteensä 21 428 asuinhuonetta sekä 476 300 m² tehdas-, varasto-, myymälä- yms. tiloja. Suunniteltujen rakennusten tilavuus oli yhteensä n. 3 500 000 m³.

Rakennusjärjestyksen 25 §:n 2 kohdan mukaisia rakennustarkastajan lupia käsiteltiin vuoden aikana yhteensä 404.

Rakennuskatselmusmiehet kokoontuivat 53 kertaa käsitellen 2 264 asiaa.

Katselmukset. Rakennustarkastajan määräyksestä toimitettiin loppukatselmukset 958 sellaisessa rakennuskohteessa, joiden rakennuslupa oli vanhentunut. Toimiston virkailijat suorittivat lisäksi katselmuksia 7 859 työkohteessa, osallistuivat maistraatin toimesta suoritettuihin julkisivujen- ja kokoushuonekatselmuksiin, toimittivat alkukatselmuksia sekä tarkastivat vanhojen rakennusten kuntoa maistraatille annettavia lausuntoja varten.

Loppukatselmuksissa hyväksyttiin 756 uudis- ja 139 lisärakennusta sekä n. 600 rakennusmuutosta eli yhteensä 1 495 rakennustoimenpidettä. Hyväksyttyjen uudis- ja lisärakennusten yhteinen tilavuus oli n. 3 000 000 m³, niissä oli 6 817 asuinhuoneistoa, joissa oli 19 007 huonetta ja n. 475 000 m² tehdas-, varasto-, myymälä- yms. tiloja.

Lausunnot. Toimisto tutki vuoden aikana 2 024 rakentamiseen liittyvää asiaa ja antoi niistä maistraatille lausuntonsa. Maistraatin rakennusasioista antamien päätösten samoin kuin loppukatselmuksissa annettujen määräysten noudattamista valvottiin 590 tapauksessa.

Eri henkilöille annettiin pyynnöstä 669 asuinrakennusten verohuojennusta koskevaa sekä 458 liikevaihtoveron palauttamista koskevaa lausuntoa. Tilastotoimistolle annettiin 8 360 rakennustilastoa koskevaa ilmoitusta ja rahatoimistolle 437 ilmoitusta katualueen aitaamisesta rakennustoimenpiteitä varten.

Kertomusvuoden aikana julkaistiin rakentajille tarkoitetut rakennustarkastajan ohjeet. Lisäksi jaettiin erikseen ohjeita omakotirakentajille.

Julkisivujen katselmusmiehet kokoontuivat kertomusvuoden aikana 70 kertaa ja käsittelivät 1 070 asiaa.

Tulot ja menot. Kaupungilla oli tuloja rakennusvalvontaan kuuluvista toimenpiteistä 55 527 363 mk. Rakentajille myönnetystä katumaan aitaamisoikeudesta kertyi maksuja n. 15 mmk.

Rakennustarkastustoimiston menot kertomusvuonna olivat 31 617 201 mk.

14. Holhouslautakunta

Holhouslautakuntaan kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana oikeusneuvos Helge Johanson sekä jäseninä hallintoneuvos Martti Jaakkola, hallitusneuvos Reino Lehto ja varat. Aapo Lehtovirta. Hallintoneuvos Jaakkolan kuoltua 18.4. tuli hänen tilalleen hallitusneuvos Aarne Sarkio. Lautakunnan sihteerin tehtäviä hoiti lainop. kand. Soile Ahlström.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 42 varsinaista kokousta ja yksi ylimääräinen kokous. Puheenjohtajalla oli lisäksi vastaanotto perjantaisin, kesäkuukausina torstaisin. Lisäksi vastaanotettiin lautakunnassa asiakirjoja arkipäivisin klo 9—11.

Lautakunnan kokousten pöytäkirjojen pykälämäärä oli 1 404 ja sen vuoden aikana tarkastamien holhous- ja uskotun miehen tilien luku 1 233. Sen lisäksi lautakunta antoi neuvoja holhoojille ja kasvattajille holhouksenalaisten asioiden hoidossa. Lautakunnan holhouskirjaan oli vuoden alussa merkitty 1 898 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista edellisiä oli 1 657 ja jälkimmäisiä 241. Holhoustoimista oli 905 lakimääräistä ja 752 määräykseen perustuvaa. Vuoden aikana merkittiin holhouskirjaan 236 uutta ja poistettiin päättyneinä 246 holhous- ja uskotun miehen tointa. Vuoden lopussa oli holhouskirjaan merkitty 1 888 holhous- ja uskotun miehen tointa, joista lakimääräisiä holhoustoimia 827 ja määräykseen perustuvia 818 eli yhteensä 1 645 sekä uskotun miehen toimia 243.

Näihin em. määriin eivät sisälly kaupungin huolto- ja lastensuojelulautakunnan holhouksessa olevat henkilöt.

Lautakunnalle saapui vuoden aikana 532 kirjettä ja niitä lähetettiin 425, johon vm. määrään sisältyvät lautakunnan täkäläiselle raastuvanoikeudelle avioero- ja asumiserojuttujen johdosta antamat 101 lausuntoa.

Holhouslautakunnan menot kertomusvuonna tilien mukaan olivat 1 812 917 mk.

15. Huoneenvuokralautakunnat

Huoneenvuokrasäännöstelyä varten oli kaupungissa v. 1960 edelleen vain yksi piiri. Huoneenvuokralautakuntia oli kolme ja näiden yhteisenä elimenä toimi keskuslautakunta.

Huoneenvuokralautakuntien neuvottelukunta, jonka tehtävänä oli periaate- ja tulkintakysymysten käsittely, ei kokoontunut kertaakaan vuoden aikana.

Lautakuntien kokoukset ja niissä käsitellyt asiat. Kokouksia oli yhteensä 197. Eri lautakuntien kesken ne jakaantuivat seuraavasti: I lautakunta 95 kokousta, II lautakunta 28, III lautakunta 68 ja keskuslautakunta 6 kokousta. Lautakunnat käsittelivät työnjaon mukaan kaikkiaan 2 121 asiaa, jotka laatunsa mukaan olivat: vuokran vahvistamisasioita 933, vuokrasopimusten irtisanomislupia 794, keskuslautakunnan asioita 149 ja muita asioita 245.

Vuokramaksujen vahvistamista koskevien asioiden luku oli edelleen vähentynyt

Vuoden aikana käsiteltiin muutamia lämmityskustannusten suorittamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla vireillepantuja asioita sekä luottamusmiesten valitsemista koskevia asioita.

Vuokrasopimusten irtisanomista koskevien asioiden lukumäärä pysyi melkein samana kuin edellisenä vuonna. Huoneenvuokralautakunnat käsittelivät 794 asuinhuoneistoa koskevan päävuokralaisen vuokrasopimuksen irtisanomisasiaa. Päävuokrasuhteen irtisanomiseen suostuttiin 341 tapauksessa ja pakkovaihtoon 45 tapauksessa. Päävuokrasuhteen irtisanominen johtui 21 tapauksessa sellaisen työsopimuksen lakkaamisesta, jonka mukaan palkkaan sisältyi vapaa asunto tai jonka johdosta työntekijällä oli oikeus saada vuokralle työnantajan omistama huoneisto. Irtisanominen johtui 154 tapauksessa huoneiston omistajan tai hänen perheellisen lapsensa asunnon tarpeesta ja 166 tapauksessa muista syistä, kuten talon purkamisesta ym.

Nämä päätökset eivät kuitenkaan osoittaneet lopullista ratkaisua, koska useimmista huoneenvuokralautakuntien tämänlaatuisista päätöksistä valitettiin vuokrantarkastuslautakuntaan.

Huoneenvuokratoimisto. Henkilökunnan lukumäärä, 12, oli vuoden päättyessä sama kuin v:n 1959 lopussa.

Yksi varsinaisten lautakuntien puheenjohtajista toimi lautakuntien yhteisenä puheenjohtajana. Lautakunnan palveluksessa oli myös ylimääräisiä apulaissihteereitä, jotka pitivät istunnoissa pöytäkirjaa.

Huoneenvuokrasäännöstelyä koskevan lainopillisen neuvonnan, jota annettiin myös puhelimitse, hoiti yksi virkamies. Säännönmukaisissa tapauksissa pani yleisö

myös vireille riita-asioita lautakunnissa. Vireillepanot koskivat suurimmaksi osaksi vuokramaksun vahvistamista ja irtisanomislupaa koskevia anomuksia. Toimistossa kävi kertomusvuoden aikana 6 049 henkilöä neuvoa saamassa, minkä lisäksi 9 230 henkilöä kääntyi puhelimitse neuvonnan puoleen.

Menot ja tulot. Menoja varten oli kertomusvuoden talousarvioon varattu määrärahoja yhteensä 18 293 520 mk. Todelliset menot tilien mukaan olivat: Palkkiot 2 098 260 mk, Tilapäiset viranhaltijat 6 895 215 mk, Muut palkkamenot 735 240 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 433 960 mk, Vuokra 2 813 520 mk, Siivoustarvikkeet 4 793 mk, Painatus ja sidonta 62 459 mk ja Tarverahat 123 450 mk, yhteensä 13 166 897 mk.

Tuloja kertyi pöytäkirjojen lunastuksista 157 890 mk.

16. Palotoimi

Palolautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Palolautakuntaan kuuluivat v. 1960 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana rak. mest. Onni Vanhala, varapuheenjohtajana rak. mest. Leo Vilkman, muina jäseninä palokers. Kauko Hautamäki 12. 7. asti sekä 7. 9. lukien ent. palokorp. Pauli Kaja, taloustireht. Jalmari Hopeavuori, joht. Erkki Laitiala, toimits. John Lannervo, maanvilj. Lars Lindberg, sorvaaja Lauri Santanen sekä ins. Vidar Westerholm. Itseoikeutettuna jäsenenä oli rak.tarkast. Aulis Salo. Varajäseninä olivat dipl.ins. Sven Andersson, kirvesmies Martti Rautelin, kiinteistöneuvos Oiva Suvanto ja toimitt. Reino Tuomi sekä itseoikeutettuna varajäsenenä yliarkkit. Toivo Tuovinen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius. Lautakunnan sihteerinä toimi valtiot.maist. Nils-Göran Härkäpää.

Lautakunnan kokoukset ym. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 25 kertaa. Kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 256. Saapuneita kirjeitä oli 334 ja lähetettyjä 102.

Palolaitoksen diaariin merkittiin 672 saapunutta ja 900 lähtenyttä kirjettä.

Päätökset. Lautakunnan kertomusvuonna lopullisesti päättämät asiat olivat: laskujen, avustusten ym. maksaminen palokunnan rahaston varoista (19. 1. 6, 7 §. 16. 2. 29 §, 29. 3. 60 §, 16. 8. 159 §, 13. 9. 181 §, 27. 9. 191 §, 11. 10. 205, 206 §, 7. 12, 234 §); laitoksen viranhaltijoiden virka-asuntojen luovutus- ja irtisanomiskysymykset (19. 1. 9 §, 16. 2. 30 §, 26. 4. 82 §, 25. 10. 215 §); hankintavaltuuksien vahvistaminen kertomusvuodeksi sekä kaluston ja tarvikkeiden hankkiminen (19. 1. 10 §, 15. 3. 56 §, 24. 5. 103, 104 §, 7. 6. 118 §, 13. 9. 183, 187 §, 27. 9. 198 §, 11. 10. 207—210 §, 8. 11. 220 §); lautakunnan kokousajat ja pöytäkirjojen pitäminen nähtävinä (2. 2. 16 §, 24. 5. 112 §, 21. 6. 136 §); eräiden piirinuohoojain oikeuttaminen asumaan nuohouspiirinsä ulkopuolella (2. 2. 17 §); palokunnan rahaston ja Gösta Waseniuksen rahaston pääomien kartuttaminen (16. 2. 25, 26 §, 27. 9. 190 §); palolaitoksen sairaankuljetusauton vuokraaminen Marian sairaalan käyttöön (1. 3. 42 §); vapaaehtoisten palokuntien avustaminen (15. 3. 52 §, 22. 11. 229 §, 20. 12. 250 §); matka-apurahan myöntäminen palopäällikölle Gösta Waseniuksen rahastosta (26. 4. 79 §); palolaitoksen v:n 1959 toimintakertomusten hyväksyminen (26. 4. 81 §, 24. 5. 101 §);

viranhaltijain oikeuttaminen hyväksymään laskuja ja maksumääräyksiä ja päättämään varastohankinnoista ym. (10. 5. 91 §, 16. 8. 153 §, 27. 9. 192 §, 22. 11. 228 §, 20. 12. 244, 248 §); yleisen palotarkastuksen suorittaminen (24. 5. 102 §, 30. 8. 173 §); Oy. Tilgmann Ab:n tulipalossa surmansa saaneiden palolaitoksen viranhaltijain omaisten avustamiseksi tehtyjen lahjoitusten jakaminen (13. 9. 181 §, 11. 10. 206 §); sanoma- ja ammattilehtien tilaaminen (25. 10. 213 §); eläkeiän saavuttaneen viranhaltijan oikeuttaminen hoitamaan tehtäviään edelleen v:n 1961 loppuun (7. 12. 237 §) sekä nuohouspiirijaon muuttaminen (20. 12. 251 §).

Esitykset. Palolautakunta teki esityksiä kaupungin muille elimille asioista, joista mainittakoon seuraavat: palolaitoksen viranhaltijain virka-asuntokysymykset (19. 1. 8 §, 27. 9. 196 §); lisämäärärahojen ja eräiden tilien ylittämisoikeuden myöntäminen, määrärahojen käyttö ym. (19. 1. 11 §, 2. 2. 19, 20 §, 1. 3. 41 §, 13. 9. 182 §, 27. 9. 197 §, 25. 10. 214 §, 20. 12. 249 §); laitoksen viranhaltijain vapauttaminen heille tuomittujen korvausten maksamisesta (2. 2. 18 §, 26. 4. 84 §, 21. 6. 128—130 §); palolaitoksen kiinteistöjen vuosikorjaus- ja kunnostustyöt sekä rakennustyömäärärahat v:ksi 1961 (16. 2. 32 §, 7. 6. 119 §); ansiomerkkien myöntäminen viranhaltijoille (1. 3. 39, 40 §); opintomatka- ym. avustusten myöntäminen viranhaltijoille (29. 3. 61, 62 §, 26. 4. 83 §); palolaitoksen henkilökunnan urheilutyön tukeminen (12. 4. 72 §); nuohoustaksan korottaminen (12. 4. 73 §); Kallion paloasemalla olevan vuokrahuoneiston muuttaminen majoitus- ja toimistotiloiksi (26. 4. 82 §); tulenarkojen nesteiden varastojen ym. tarkastusmaksuja koskevan määräyksen sisällyttäminen palolaitoksen johtosääntöön (26. 4. 85 §); viranhaltijan oman moottoriajoneuvon käyttö virka-ajoissa (10. 5. 93 §, 21. 6. 127 §); talousarvioehdotus v:ksi 1961 (30. 5. 114 §, 7. 6. 119 §, 30. 8. 171 §); Eläintarhanajojen järjestelytoimikunnan vapauttaminen maksamasta sairaankuljetusauton vartiointitehtävästä aiheutunutta laskua (21. 6. 134 §); Itämeren- ja Lauttasaarenkadun välisen alueen paloturvallisuuden tehostaminen (12. 7. 140 §, 13. 9. 184 §); Oy. Tilgmann Ab:n tulipalossa surmansa saaneiden palomiesten omaisille suoritettava korvaus (22. 7. 146 §); sankarihautapaikan hankkiminen palolaitokselle (16. 8. 160 §); ruiskuveneen HRV 1 poistaminen käytöstä ja myynti (30. 8. 172 §); v:n 1962—1966 investointisuunnitelmaan sisällytettävät rakennustyöt (13. 9. 186 §); asuntojen osoittaminen Tilgmannin tulipalossa surmansa saaneiden palomiesten leskille (25. 10. 215 §); uuden ruiskumestarin viran perustaminen (25. 10. 216 §).

Lausunnot. Palolautakunta antoi kaupungin muille elimille mm. seuraavia asioita koskevat lausunnot: erään vesilaskun peruuttaminen (19. 1. 12 §); Oy. Valkoinen Risti Ab:n anoma hyönteistuhoaineiden valmistuslupa (16. 2. 35 §); ambulanssin lainaaminen korvauksetta Suomen Punaisen Ristin ensiapukurssille (15. 3. 53 §); maanalaisen autosuojan rakentaminen (15. 3. 54 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien ja vuositilintarkastajien v:n 1959 kertomukset (29. 3. 63 §, 21. 6. 135 §, 16. 8. 162 §); palavan nesteen varastojen paloturvallisuuskomitean II mietintö, ehdotus varastointisäännöksi, varastojen ym. tarkastusten suorittaminen ja niistä aiheutuvat maksut (12. 4. 74 §, 26. 4. 85 §); eräiden kiinteistöjen hallinnon siirtäminen palolautakunnalle (26. 4. 87 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintö (10. 5. 96 §); liikennelaitoksen Ruskeasuon hallien palohälytyslaitteet (24. 5. 105 §); Oy. Julius Tallberg Ab:n anomus saada varastoida räjähdysaineita kalliosuojaan Malmilla (16. 8. 164 §); Valtion palokoulun viiden palopäällystöharjoittelijan sijoittaminen

määräajaksi palolaitokseen (8. 11. 221 §); palopostin sijoittaminen Malmin VPK:n pihalle (20. 12. 252 §); Hanasaaren höyryvoimalaitoksen bunkkeriosan ja kattilahuoneen ullakon muutos- ja täydennyspiirustukset (20. 12. 256 §).

Lisäksi antoi palolautakunta 33 lausuntoa asemakaavan ja tonttijaon vahvistamis- tai muutosehdotuksista.

Palolaitos

Henkilökunta. Virat ja viranhaltijat sekä työntekijät. Kaupunginhallituksen 25. 2. tekemän päätöksen mukaan perustettiin palolaitokseen 1. 4. lukien 21. palkkaluokkaan kuuluva tp. paloteknikon virka, jonka pätevyysvaatimuksiksi vahvistettiin teknillisen koulun huonerakennusosastolla suoritettu rakennusteknikon tutkinto tai vastaava perehtyneisyys ehkäisevään palosuojeluun ja kokemusta palotarkastusten suorittamisessa.

Palolautakunta nimitti vuoden koeajaksi valitun ins. Åke Grönmarkin paloinsinöörin virkaan vakinaiseksi 1. 5. lukien. Eläkkeelle siirtymisestä johtuen avoimeksi tulleeseen palomestarin virkaan palolautakunta valitsi 1. 7. lukien apul. palomest. Armas Winqvistin, ruiskumestarin virkaan palokers. Erkki Thurmanin ja vapautuneeseen apulaispalomestarin virkaan palokorpr. lakit. kand. Erkki Saksan sekä perustettuun tp. paloteknikon virkaan rak.mest. Simo Vartiaisen kertomusvuoden loppuun saakka.

Palolautakunta valitsi vuoden aikana avoimiksi tulleisiin palokersantin virkoihin 1. 5. lukien palokorpraalit Alpo Pokkisen ja Bo Winqvistin, 1. 7. lukien palokorpr. Eino Ennevaaran, 1. 9. lukien palokorpraalit Lauri Liljan ja Yrjö Sainion sekä 1. 10. lukien palokorpr. Heikki Laineen.

Palopäällikön sairauden aikana 13. 7.—31. 12. toimi hänen sijaisenaan apul. palopääll. Harri Virranne, apulaispalopäällikön viransijaisena 13. 7.—16. 8. ja 1. 10. —31. 12. palomest. Allan Harne ja 17. 8.—30. 9. palomest. Olli Lyly sekä palomestarin viransijaisena ruiskumest. Johan Nordström ja ruiskumestarin viransijaisena palokersantti Eino Jaale. Lisäksi toimi 5. 9.—17. 12. välisenä aikana apulaispalomestarin viransijaisena ruiskumest. Erkki Thurman.

Kertomusvuoden aikana palopäällikkö nimitti palokorpraalin virkoihin 11 palomiestä, palomiehen virkoihin 4 tp. palomiestä ja otti tp. palomiehiksi 10 uutta miestä.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana palomest. Bruno Gustafsson, ruiskumest. Aksel Jäppinen, palokersantit Birger Bergström, Voitto Lehti, Armas Lindstedt ja Tuure Manninen, palokorpraalit Eino Järvinen, Toivo Kerminen ja Arvo Vesanto sekä työsopimussuhteessa palvellut asentaja Yrjö Lehtonen.

Oy. Tilgmann Ab:n toimitalossa 12. 7. sattuneen tulipalon sammutustyössä menettivät tapaturmaisesti henkensä pääpaloaseman hyökkäysyksikön esimies palokersantti Kauko Hautamäki ja palomiehet Antti Valkonen ja Aaro Ruotsalainen.

Tuntityössä olevien ammattityöntekijäin lukumäärä oli 21.

Kesäkuukausina palveli palolaitoksessa yhteensä 67 palomiehen vuosilomasijaista ja yksi toimistoapulaisen vuosilomasijainen. Muuna aikana palveli 11 palomiehen sairauslomasijaista.

Palolaitoksen koko henkilökunnan vahvuus ja sijoitus eri osastoihin sekä palo- ja palovartioasemille vuoden lopussa ilmenee seuraavasta taulukosta.

Osasto	Viranhaltijat					Työsopimussuhteessa olevat työntekijät		Yhteensä		
	Päällystö	Alipäällystö	Miehistö	Talous- ja huoltohenkilökunta						
				Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Yht.
Palopäällikkö	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sammutusosasto	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3
I palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Pääpaloasema	—	12	90	—	—	—	—	102	—	102
II palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Munkkiniemen palovartioasema	—	2	13	—	—	—	—	15	—	15
Pitäjänmäen palovartioasema	—	2	10	—	—	—	—	12	—	12
III palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Käpylän paloasema	—	4	32	—	—	—	—	36	—	36
Malmin palovartioasema	—	2	10	—	—	—	—	12	—	12
IV palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kallion paloasema	—	10	71	—	—	4	—	85	—	85
Herttoniemen palovartioasema	—	2	13	—	—	—	—	15	—	15
Sammutusosasto yhteensä	7	34	239	—	—	4	—	284	—	284
Teknillinen osasto	1	1	—	1	—	17	1	20	1	21
Palonehkäisyosasto	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Talousosasto	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Toimisto	—	—	—	—	4	1	1	1	5	6
Varusvarasto	—	—	—	3	—	1	2	4	2	6
Talousosasto yhteensä	1	—	—	3	4	2	3	6	7	13
Kaikkiaan	16	35	239	4	4	23	4	317	8	325

Kertomusvuonna sattui sammutustyössä suurin onnettomuus palolaitoksen koko toiminta-aikana. Oy. Tilgmann Ab:n toimitalon Lönnrotinkadun puoleisessa kellarikerroksessa syttyi 12. 7. palo, jonka sammutustyön aikana sattui erittäin voimakas räjähdys. Pääpaloaseman hyökkäysauton sammutusryhmä oli tunkeutunut kellariin ja räjähdyksen sattuessa jäivät palokersantti Kauko Hautamäki ja palomiehet Antti Valkonen ja Aaro Ruotsalainen sortuvan tiiliseinän ja räjähdyksen voimasta hajalleen sinkoutuneiden, kellariin varastoitujen paperipaalien alle menettäen henkensä. Räjähdyksen paineaalto ja sen johdosta ympäri pihaa singonneet kivet ja kalusto vahingoittivat vakavasti palopääll. Tor Sundquistia, joka sai vaikean aivovamman ja palokorpraali Verner Järvistä, joka sai vaikean ruhjevamman sääreen, jolloin sääriluu katkesi kahdesta kohdasta. Räjähdyksessä loukkaantuivat vielä palomest. Oiva Karuvaara, palokers. Eino Jaale, palomies Frans Lehtonen ja palomiehen vuosilomasijaiset Rauno Jäppinen, Eero Kuisma, Jorma Pakarinen, Pertti Sainio, Antero Sirke ja Matti Vilkki.

Lisäksi sattui tulipalojen sammutushenkilökunnan keskuudessa sammutustyössä kaikkiaan 7 savumyrkytys- ja 29 loukkaantumistapaturmaa sekä 3 kuolemantapausta. Harjoituksissa tai työpalveluksessa loukkaantui 43 henkilöä. Tapaturmia, joiden aiheuttamia työpäivämenetyksiä tapaturmatoimisto tai Vakuutusosakeyhtiö Pohjola eivät korvanneet, oli 5. Tapaturmien aiheuttamat työpäivämenetykset nousivat 1 047 päivään ja niistä suoritetut korvaukset 1 510 933 mk:aan.

Sairauden tai tapaturman perusteella myönnettiin viranhaltijoille ja vuosilomasijaisille sairauslomaa yhteensä 158 kertaa sairauspäivien lukumäärän ollessa yhteensä 2 388. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin vastaavat luvut olivat 11 ja 133.

Henkilökunnan eri ryhmien sairauspäivien keskimääräinen luku sairaustapausta ja henkilöä kohti oli seuraava: päällystö 52.2 ja 18.6, alipäällystö 13.0 ja 2.6, miehistö 13.9 ja 8.2, talous- ja huoltohenkilökunta 14.0 ja 2.8 sekä työsopimussuhteessa olevat työntekijät 12.1 ja 6.3.

K o u l u t u s. Sammutushenkilökunnan koulutus tapahtui laadittujen koulutusohjelmien mukaan. Päivittäin pidettiin jokaisella paloasemalla ja palovartioasemalla kalustoharjoituksia. Paloasemilla pidettiin myös oppitunteja, ulkopuolisten asiantuntijain luentoja sekä opetuselokuvaesityksiä. Tämän lisäksi koulutettiin henkilökuntaa erilaisilla kursseilla. Uusille palomiehen vuosilomasijaisille pidettiin keväällä kahden viikon peruskurssi.

Palokoulun ensimmäisellä 5. 9. alkaneella päällystöluokalla oli oppilaina yksi päällystöön, kolme alipäällystöön ja kolme miehistöön kuuluvaa viranhaltijaa. Päällystöluokan kurssi jatkui v:een 1961. Kaupungin koulutustoimikunnan järjestämän johtamistaidollisen peruskurssin suoritti yksi paloteknikko ja viisi palokersanttia, tulokaskurssin 10 viranhaltijaa ja hallinnollisen talouslaskentakurssin talousosaston kirjanpitäjä. Apulaispalopäällikkö ja yksi palomestari osallistuivat laitosten suojelujohtajien kurssille. Apulaispalopäällikkö osallistui myös virastopäälliköiden neuvottelupäiville ja osastopäälliköiden luentotilaisuuksiin.

Koulutus- ja opintotoiminnasta voidaan vielä mainita, että palopäällikkö ja paloinsinööri suorittivat opintomatkan Englantiin, jossa he tutustuivat palokalustoteollisuuteen ja palokuntien toimintaan. Paloinsinööri tutustui myös Tukholman uusiin paloasemiin ja niiden kalustoteknillisiin järjestelyihin sekä osallistui pohjoismaisten paloteknikkojen kokoukseen. Palomiesten pohjoismaisiin opintopäiviin Bergenissä osallistui palolaitoksen miehistöä.

Lisäksi mainittakoon, että palolaitoksessa oli vuoden aikana kaikkiaan 12 muihin palokuntiin kuuluvaa harjoittelijaa sekä että Kallion paloasemalla pidettiin vapaaehtoisten palokuntien toimesta kaksi konemieskurssia, joihin osallistui noin 50 henkeä ja joissa opettajina toimi palolaitoksen viranhaltijoita.

Kiinteistöt ja kalusto. K i i n t e i s t ö t. Haagan paloaseman rakennustyöt aloitettiin kertomusvuoden kesällä ja rakennuksen muuraustöitä jatkettiin vielä vuoden vaihteessa. Muita rakennustöitä ei palolaitoksen kiinteistöissä vuoden aikana suoritettu, tavanmukaisia pienehköjä vuosikorjauksia lukuun ottamatta.

K a l u s t o. Vuoden aikana hankittiin kaksi Volvo-Amazon-Sport-merkkistä henkilöautoa palomestarien päivystysautoiksi sekä kaksi Mercedes-Benz-merkkistä sairaankuljetusautoa. Lisäksi hankittiin kaksi kevyttä moottoriruiskua (Aster-Mini), letkua, paineilmalaitteita, tulensuojapukuja ym. Sammutushenkilökunnalle hankittiin uudenmalliset irtovuorilla varustetut päällystakit. Sairaankuljetustoiminnan radiopuhelinkeskus Kallion paloasemalla korvattiin uudella Standard-merkkisellä keskuksella.

Palolaitoksen vanha ruiskuvene HRV 1 myytiin vuoden aikana ja loppuunkuluneita paloautoja ja ambulanssiautoja poistettiin käytöstä.

Palolaitoksen moottoriajoneuvojen ja moottoriruiskujen lukumäärä ja jakaantuminen eri palo- ja palovartiosemille vuoden lopussa selviää seuraavasta taulukosta:

Sijoituspaikka	Autoja											Ruiskuveneitä	Moottoriruiskuja
	Ruiskuautoja	Pioneeriautoja	Vesisäiliö- ja vaahtoautoja	Letkuautoja	Tikapuuautoja	Erikoishuoltoautoja	Sairaankuljetus-autoja	Kuorma-autoja	Henkilöautoja	Pakettiautoja	Yhteensä		
Sammutusosasto	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—
Pääpaloasema	2	1	—	1	1	1	1	1	3	2	13	1	10
Munkkiniemen palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Pitäjänmäen palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Käpylän paloasema	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	4	—	4
Malmin palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kallion paloasema	2	2	1	1	1	1	7	1	1	—	17	—	3
Herttoniemen palovartioasema	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Varalla	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4
Teknillinen osasto	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—
Yhteensä	12	3	2	3	2	2	8	3	7	4	46	1	25

Palolaitoksella oli siis 22 varsinaista sammutusautoa, joista 14 pumpulla varustettuja. Näistä oli seitsemässä autossa korkeapainesumupumppu. Pumpulla varustetuista autoista oli kahdessa 2 500, neljässä 2 000 ja yhdessä 1 000 l/min tehoinen pumppu sekä seitsemässä yhdistetyt 1 500 l/min (8 ik) matala- ja 250 l/min (46 ik) korkeapainepumppu. Em. autoista oli neljätoista varustettu lisäksi vaahtosammutuslaitteilla, joiden teho yhdessätoista autossa oli 1 000 l/min, yhdessä 1 500 l/min, yhdessä 4 000 l/min ja yhdessä 8 000 l/min.

Moottoriruiskuista oli kaasuturbiinipumppu 2 200 l/min tehoinen, kaksi ruiskua 2 000, kaksi 1 500, kolme 1 000, kahdeksan 800, kolme 600 ja kuusi 200 l/min tehoisia.

Ruiskuveneen HRV 2:n pumppujen teho oli yhteensä 8 000 l/min ja veneessä oli lisäksi korkeapainepumppu ja vaahtosammutuslaitteet.

Palolaitoksen kaikkien pumppujen yhteinen teho oli tällöin 54 100 l/min.

Uutta paloletkua hankittiin vuoden aikana yhteensä 4 600 m, josta 3 000 m 3 ″:n, 1 500 m 1½ ″:n ja 100 m 1″:n kumitettua letkua. Käyttökelvotonta paloletkua poistettiin käytöstä 280 m. Letkuvarasto käsitti vuoden lopulla yhteensä 38 600 m, josta 22 323 m 3″:n liittimellä varustettua pääjohtoa. Tämän lisäksi oli palolaitoksella korkeapaineletkua 1 140 m.

Paloilmoituslaitteet ja viestivälineet. Yksityisten automaattisia palohälytys- ja sprinklerlaitteita kytkettiin palolaitoksen vastaanottokeskuksiin vuoden aikana 22, ja vuoden lopussa oli niitä kytketty pääpaloaseman keskukseen 64 ja Kallion paloaseman keskukseen 22.

Puhelinyhdistyksen hätäpuhelinkeskukseen, josta pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle oli suorat johdot, oli kytketty 638 hätäpuhelinta. Lisäksi voitiin hätäpuhelinkeskus hälyttää jokaisesta puhelimesta numerolla 000. Palolaitoksen hälytyskeskuksen hälytysnumero 005 oli yhdistetty Puhelinyhdistyksen keskukseen viidellä johdolla. Hälytystä varten oli palo- ja palovartioasemat sekä poliisilaitos yhdistetty toisiinsa suoralla puhelinjohdolla. Kallion paloasemalla sijaitsevan sairaankuljetuskeskuksen hälytysnumero oli 0066.

Radiopuhelinliikennettä varten oli pääpaloaseman hälytyskeskuksessa sammutustoiminnan ja Kallion paloasemalla sairaankuljetustoiminnan radiokeskus, joiden

vastaanottimet oli sijoitettu Ilmalan vesitorniin ja lähettimet pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle. Seitsemässä päivystysautossa, 12 paloautossa, kahdeksassa ambulanssissa sekä yhdessä erikoisautossa ja ruiskuveneessä oli radiopuhelimet.

Palopostit ja vedenottopaikat. Kertomusvuoden aikana valmistui 194 uutta vesijohdon palopostia ja poistettiin 7 vanhaa, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 4 042. Kantakaupungissa oli kuusi palokaivoa ja viisi 450 m³:n suuruista sammutusvesisäiliötä. Esikaupunkialueella oli 74 palokaivoa ja kahdeksan vesiallasta.

Sammutus-, sairaankuljetus- ja avunantotoiminta. Hälytystilasto. Palolaitos hälytettiin kertomusvuonna kaikkiaan 1 424 kertaa, joista 807 kertaa tulipalon takia, 40 kertaa nokipalon johdosta, 66 kertaa savu- tai kaasvuvaaran takia, 13 kertaa happikojeavunantamista varten, 41 kertaa sammakkomiesavun antamista varten ja 355 kertaa vedenpumppausta ym. avunantotyön suorittamista varten. Lisäksi hälytettiin palolaitos 58 kertaa erehdyksestä, 39 kertaa hälytyslaitteissa sattuneen vian johdosta sekä 5 kertaa ilkivaltaisuudesta.

Tulipalosta johtuvat hälytykset suoritettiin 681 tapauksessa puhelimitse ja 101 tapauksessa Puhelinyhdistyksen hätäkeskuksen kautta joko hätäpuhelimesta tai muista puhelimista numerolla 000. Automaattisella hälytyslaitteella suoritettiin tulipalohälytys 10 tapauksessa ja suullisesti 15 kertaa.

Tulipalot. Tulipaloja sattui Helsingissä kertomusvuonna kaikkiaan 807, joista tammikuussa 64, helmikuussa 45, maaliskuussa 55, huhtikuussa 61, toukokuussa 138, kesäkuussa 95, heinäkuussa 69, elokuussa 52, syyskuussa 54, lokakuussa 51, marraskuussa 54 ja joulukuussa 69. Tulipaloista sattui 525 klo 6—18 ja 282 klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipaloista oli pieniä eli sellaisia, jotka sammutettiin sankoruiskulla, muilla käsisammuttimilla tai paloauton säiliösuihkulla, kaikkiaan 651 eli 80.7 %, keskikokoisia tulipaloja oli 17 eli 2.1 % ja palonalkuja, jotka oli sammutettu ennen palokunnan saapumista, 138 eli 17.1 %.

Suuria tulipaloja, joiden sammutuksessa tarvittiin samanaikaisesti suurin osa palolaitoksen käytettävissä olevista omista sammutusyksiköistä ja lisäksi VPK-yksiköitä, oli vain yksi eli 0.1 %, joka sattui 12. 7. Tilgmann Oy:n kirjapainossa Annankatu 18 ja muodostui seurauksiltaan palolaitokselle varsin tuhoisaksi. Mainittuna päivänä klo 19.48 tuli pääpaloaseman hälytyskeskuksen automaattisten palohälytysten vastaanottolaitteeseen ilmoitus Oy. Tilgmann Ab:n toimitalossa syttyneestä tulipalosta. Palopaikalle lähtivät päivystävän palomestarin Oiva Karuvaaran johdolla pääpaloaseman hyökkäys-, ruisku- ja pioneeriyksiköt. Palopaikalla totesi päivystävä palomestari paksua kellertävää savua tunkeutuvan varastokellarin ikkunaluukuista ja ilmanvaihtoaukosta sekä pihan puoleisesta oviaukosta, mutta tulta ei tässä vaiheessa ollut näkyvissä. Paikalle saapuneen palopäällikkö Tor Sundquistin kanssa neuvoteltuaan päivystävä palomestari oli määrännyt pioneeriauton pihalle järjestämään savutuulettimen kellarissa olevan sankan savun poistamiseksi ja hyökkäysauton esimiehen ja savusukeltajat korkeapainesuihkulla varustettuina tunkeutumaan kellariin etsimään palopesäkettä. Hyökkäysryhmän juuri ehdittyä kellariin tunkeutuakseen sen perimmäisiin huonetiloihin, tapahtui kellarissa klo 20.04 valtava räjähdys, jonka seuraukset muodostuivat järkyttäviksi. Kellarissa olleen hyökkäysryhmän kaikki kolme miestä saivat surmansa. Heidän pelastamisek-

seen ei epätoivoisista yrityksistä huolimatta voitu tehdä mitään, koska paineaalto oli paiskannut raskaita paperipaaleja esteeksi oviaukon eteen ja palo oli heti räjähdyksen jälkeen saanut valtavan voiman. Lisäksi loukkaantui räjähdyksessä ja sitä seuranneen sammutustyön aikana vaikeammin tai lievemmin kaikkiaan 17 palolaitoksen päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön kuuluvaa miestä ja myös useita palopaikan lähettyvillä katsojina olleita ihmisiä.

Räjähdyksen jälkeen voimistunutta paloa sammuttamaan oli hälytettävä runsaasti lisävoimia muilta palo- ja palovartioasemilta ja vapaaehtoisista palokunnista sekä palolaitoksen vapaana olevaa päällystöä sammutustöitä johtamaan. Varsinainen palo saatiin sammutetuksi kello yhteen mennessä sen pääsemättä leviämään kellarissa oleviin väriaine- ja lakkavarastoihin. Sammutustyö oli erittäin vaikeata ja vaarallista, koska uusia räjähdyksiä oli pelättävissä. Sammutustyössä käytettiin kaikkiaan n. 2 000 m paloletkua ja 4 palopostia sekä käytettiin yhteensä 16 suihkua. Palon ja räjähdyksen toiminimelle aiheuttamat vahingot olivat melkoiset.

Poliisitutkimuksen mukaan palo oli saanut alkunsa kellarissa sijainneesta luvattomasta, erillisestä selluloidivarastosta ja oli tuhoisa räjähdys aiheutunut kellaritilaan kertyneen kaasun äkillisestä syttymisestä.

Kertomusvuonna sattuneet tulipalot jakautuivat syttymispaikan ja syttymissyyn mukaan seuraavasti:

Syttymispaikka	Syttymissyy																						Yhteensä
	Vialliinen tulisija tai savujohto	Tulisijan tai savuhormin liikakuumenemin.	Nokivalkea	Savupiipusta tullut kipinä	Tulisijasta lentänyt kipinä ym.	Kuuma tuhka tai esine	Salama	Sähkölaitteiden huolimaton käsittely	Muut sähköstä aiheutuvat syyt	Tulenarkojen nesteiden huolim. käsittely	Tulitikkujen huolimaton käsittely	Tupakointi	Muu tulen huolimaton käsittely	Räjähdys	Itsesytytys	Hitsaus	Tehdastoiminnasta aiheutunut kipinä tai kaasunmuodostus ym.	Konneonsien liikakuumenemminen	Rautatie-, auto- ja höyrylaivaliikenne	Lasten tulen käsittely	Tuho- ja murhapoltto	Syy tuntematon	
Asuinhuone	5	8	1	—	2	1	2	12	9	—	2	12	25	2	—	8	—	—	—	4	3	4	100
Asuinrakennus	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13
Auto, moottoripyörä	—	—	—	—	—	—	—	—	39	7	—	6	5	2	24	5	—	—	2	2	1	2	95
Autotalli	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	7
Eteinen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1	2	—	8
Halkopino	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Hiilivarasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Hissi + moottori	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Hotelli, sairaala ym. yleinen huoneisto	1	1	—	—	—	—	1	—	3	—	—	2	3	—	—	2	—	—	—	—	—	4	17
Kaatopaikka	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	5	—	22	—	—	—	—	1	—	6	41
Kellari	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—	4	11	—	—	2	—	—	—	1	1	—	26
Keittiö, keittokomero	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	1	5	—	—	1	—	—	—	1	—	1	13
Laiva, moottorivene	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	6	—	—	—	2	—	1	12
Lautatarha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Liikehuone	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	1	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	16
Metsä	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1	4	—	11
Muuntaja	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Neonvalomainos	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Nurmikko, maasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	27	15	—	—	—	—	—	20	51	5	25	144
Pannuhuone	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Pesutupa	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Raitiovaunu	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Rakennustyömaa	12	34	—	1	3	—	—	1	1	1	—	4	11	2	1	10	—	—	—	1	—	2	84
Rautatievaunu	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	8
Roskalaatikko	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	9	1	—	2	1	—	—	—	4	—	1	22
Sauna	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	14
Silta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Sähköpylväs	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Tehdaslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	2	—	—	—	1	21
Työhuone	2	6	—	—	4	—	—	3	6	—	—	4	9	4	—	5	—	—	—	—	—	5	48
Ullakko	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	1	—	11
Vaja tai ulkorakennus	2	4	—	2	—	—	3	—	2	2	—	1	5	—	—	1	—	—	—	1	5	5	33
Varasto	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	2	2	1	3	—	—	—	2	1	3	20
Yhteensä	33	62	2	3	11	12	20	26	95	10	4	75	126	13	58	53	18	2	22	73	23	66	870

P a l o v a h i n g o t. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 5 509 630 800 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 25 622 082 850 mk eli yhteensä 31 131 713 650 mk. Vahingon suuruuden tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimiston osalta 107 389 657 mk:aan ja kiinteimistön osalta 72 249 589 mk:aan eli yhteensä 179 639 246 mk:aan, joka oli 0.6 % uhatun omaisuuden arvosta.

Palovahingon korvausprosentit v. 1951—1959 olivat seuraavat:

1951	0.7	1954	0.6	1957	0.7
1952	1.6	1955	0.5	1958	1.2
1953	0.4	1956	1.0	1959	0.7

Kertomusvuonna sattuneissa tulipaloissa kuoli 4 ihmistä, tuhoutui 5 rakennusta kokonaan ja 19 osittain sekä 1 211 m² metsää.

A v u n a n t o- j a p e l a s t u s t y ö t. Avunanto- ja pelastustöitä suoritettiin kertomusvuonna 475 tapauksessa. Tuuletusta suoritettiin savu- tai kaasuvaaran takia 66 kertaa ja happikojeita lainattiin 13 kertaa. Tämän lisäksi suoritettiin vedenpumppausta ja annettiin tikapuu- tai muuta avustusta sekä lainattiin kalustoa 355 kertaa.

Palolaitoksen sammakkomiehet hälytettiin sukellustehtäviä varten 41 kertaa, joista kuitenkaan ei 19 tapauksessa ollut toimintaa. Toiminta koski hukkuvan pelastamista tai hukkuneen etsimistä, poliisin avustusta etsimällä mereen heitettyjä laatikoita, pohjakosketuksen saaneen veneen pohjan tarkastusta ym.

S a i r a a n k u l j e t u s t o i m i n t a. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana 14 667 kertaa, joista 12 482 kertaa sairaiden ja 2 185 kertaa tapaturmaisesti loukkaantuneiden henkilöiden kuljetukseen. Vastaavat luvut v. 1959 olivat 14 352, 12 232 ja 2 120. Kuljetusten lukumäärä eneni siis 315:lla. Ajojen lukumäärä päivää kohden oli n. 40 eli 1 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakautuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä
Tammikuu	1 193	142	1 335
Helmikuu	1 090	137	1 227
Maaliskuu	1 229	150	1 379
Huhtikuu	1 181	151	1 332
Toukokuu	995	185	1 180
Kesäkuu	1 008	198	1 206
Heinäkuu	995	188	1 183
Elokuu	941	187	1 128
Syyskuu	967	210	1 177
Lokakuu	919	197	1 116
Marraskuu	955	217	1 172
Joulukuu	1 009	223	1 232
Yhteensä	12 482	2 185	14 667

Kuljetusmatkojen pituus oli 203 394 km eli keskimäärin 13.9 km kuljetusta kohti. Kuljetuksista kerääntyi tulona yhteensä 11 185 365 mk, edellisenä vuonna 7 846 125 mk. Lisäksi sairaalavirasto korvasi palolaitoksen sairaankuljetusten nettomenot 12 789 070 mk:lla.

Palonehkäisytoiminta

Uudisrakennusten tarkastus. Rakennuskatselmusmiesten kokouksessa oli viikottain mukana palopäällikkö tai palotarkastaja, minkä ohessa erikoistapauksissa palolaitoksen puolesta toimitettiin piirustusten seikkaperäinen ennakkotarkastus. Myös rakennusten loppukatselmuksessa oli palolaitoksen edustaja mukana. Lisäksi suoritettiin tarkastuksia uudisrakennustyömailla.

Palotarkastukset ja valistustoiminta. Yleinen palotarkastus suoritettiin kertomusvuonna kantakaupunkialueella 11. 1.—25. 5., saarilla ja ranta-alueen kesähuvila-alueella 27. 6.—21. 7. sekä esikaupunkialueella 12. 9.—8. 12. välisinä aikoina. Tarkastusten johdosta annettiin kaikkiaan 277 korjausmääräystä. Jälkitarkastukset suoritettiin kunkin alueen yleisen tarkastuksen jälkeen. Tarkastusten johdosta ilmoitettiin viidestä palotarkastusmääräyksen laiminlyönnistä maistraatille ja neljästä laiminlyönnistä poliisiviranomaisille.

Lausuntoja ja ilmoituksia annettiin palonehkäisyyn liittyvissä asioissa maistraatille 98, kaupunginhallitukselle 9, kaasulaitokselle 89 ja muille viranomaisille ja yksityisille 85.

Tämän lisäksi suoritettiin 1 892 pyydettyä tarkastusta sekä annettiin palonehkäisyä koskevia neuvoja ja ohjeita.

Palomestarit suorittivat ao. palopiireissään järjestystarkastuksia.

Palopäällystö ja alipäällystö piti vuoden aikana sairaaloissa ja teollisuus- ym. laitoksissa sekä opintopäivillä ja kursseilla ja Valtion Palokoulussa oppitunteja ja valistustilaisuuksia palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä asioista.

Nuohous

Kertomusvuoden alusta lukien oli nuohouspiirien lukumäärä 17, koska aikaisempi X nuohouspiiri oli poistettu ja liitetty aikaisempaan IX nuohouspiiriin. Piirien numerot oli vastaavasti muutettu. Jokaisessa nuohouspiirissa oli piirinuohooja, etumies ja tarpeellinen määrä nuohoojia. Piirinuohooja Johan Rautiolle oli edelleen myönnetty oikeus toimia eläkeiän saavuttaneena X nuohouspiirin piirinuohoojana kertomusvuoden loppuun.

Nuohoojien lukumäärä oli vuoden lopulla yhteensä 89, josta 17 piirinuohoojaa, 17 etumiestä, 49 nuohoojaa ja 6 oppilasta.

Yleinen nuohous suoritettiin jokaisessa piirissä 12 kertaa. Piirinuohoojat osallistuivat nuohouspiireissään yleiseen palotarkastukseen, johon kului yhteensä 365 tarkastuspäivää eli keskimäärin 21 päivää piiriä kohti. Piirinuohoojat suorittivat lisäksi piireissään 2 280 muuta tarkastusta sekä kukin vuorollaan nokipalopäivystystä Kallion paloasemalla.

Palotarkastaja tarkasti jokaisen piirin nuohoustyökirjan kerran kuukaudessa.

Kertomusvuonna sattui 40 nokipaloa ja niiden lukumäärä on viimeisenä kymmenvuotiskautena ollut seuraava:

1951	65	1953	51	1955	40	1957	39	1959	28
1952	69	1954	48	1956	58	1958	55	1960	40

Menot ja tulot

Palolaitoksen menot nousivat toimintavuoden aikana noin 346 mmk:aan. Edellisen vuoden määrärahoista siirrettiin palkkatileille 7 068 695 mk. Palkkamenojen osuus oli n. 275 mmk ja kalustonhankinnat n. 16 mmk. Kalustonhankintamäärärahoista siirtyi sidottuna v:een 1961 yhteensä 4.7 mmk. Menojen nousu edelliseen vuoteen verrattuna oli n. 10 mmk, mikä johtui kohonneista palkkakustannuksista.

Menot olivat seuraavat:

Menoerä	Talousarvion määrärahat mk	Menot mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	635 000	482 500	+ 152 500
Vakinaiset viranhaltijat	197 056 780	202 923 262	— 5 866 482
Tilapäiset viranhaltijat	384 000	735 060	— 351 060
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	10 644 180	10 366 374	+ 277 806
Viranhaltijain sairauslomasijaiset	2 000 000	2 002 213	— 2 213
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	40 000 000	42 580 810	— 2 580 810
Muut palkkamenot	16 750 000	16 515 675	+ 234 325
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	12 120 000	12 379 610	— 259 610
Vuokra	18 928 800	18 928 800	—
Lämpö	8 367 250	6 607 876	+ 1 759 374
Valaistus	2 461 000	2 500 576	— 39 576
Siivoustarvikkeet	250 000	248 994	+ 1 006
Vedenkulutus	510 000	619 701	— 109 701
Puhtaanapito	960 000	1 008 792	— 48 792
Kaluston hankinta	16 000 000	15 988 842	+ 11 158
Palokaluston hankinta väestönsuojelutarkoituksiin	5 000 000	4 997 728	+ 2 272
Kaluston kunnossapito	6 000 000	5 844 421	+ 155 579
Painatus ja sidonta	250 000	217 312	+ 32 688
Tarverahat	1 439 200	1 849 480	— 410 280
Vaatteiden pesu	748 000	745 566	+ 2 434
Lääkintähuolto	200 000	199 818	+ 182
Yleisten laitteiden kunnossapito	150 000	111 290	+ 38 710
Autojen käyttö	5 826 000	5 417 191	+ 408 809
Vakuutusmaksut	450 000	464 440	— 14 440
Yhteensä	347 130 210	353 736 331	— 6 606 121

Avustuksena jaettiin Helsingin vapaaehtoiselle palokunnalle 600 000 mk, esikaupunkialueiden vapaaehtoisille palokunnille 3 999 531 mk ja Vakinaisten Palomiesten Osuusruokalalle 275 000 mk eli avustuksia yhteensä 4 874 531 mk.

Edelliseen vuoteen verrattuna tulot nousivat nimellisesti huomattavasti, koska sairaalavirasto korvasi palolaitokselle sairaankuljetustoiminnan nettomenot yhteensä 16 789 070 mk. Varsinaisista sairaankuljetusmaksuista kertyi tuloja 7 311 965 mk, luontoisetukorvauksista 2 223 855 mk, vuokrista 4 197 682 mk ja sekalaisina tuloina avunannoista ym. 4 092 654 mk. Kaikkiaan kertyi tuloja yhteensä 34 615 226 mk.

Helsingin kaupungin palokunnan rahaston menot olivat kertomusvuonna 512 433 mk ja tuloja kertyi 721 887 mk. Rahaston sääntöjen mukaan siirrettiin tuloista 20 % eli 155 967 mk pääomaan, mikä vuoden lopulla nousi 2.3 mmk:aan. Käyttämättömiä varoja oli vuoden lopulla 246 814 mk.

Gösta Waseniuksen rahaston korkotulot olivat 23 131 mk. Rahasto sai vastaanottaa Pohja-Yhtymältä lahjoituksena 100 000 mk. Rahastosta suoritettiin vuoden aikana opintomatka-apurahana palopäällikkö Tor Sundquistille 30 000 mk. Vuoden lopulla siirrettiin käyttövaroista pääomaan 66 826 mk, mikä tällöin nousi 275 000 markkaan. Käyttämättömiä varoja oli vuoden lopulla 112 455 mk.

Varapalokunnat

Sopimuksen mukaan kaupungin palotoimeen kuuluvina varapalokuntina toimi 17 vapaaehtoista palokuntaa, joiden yhteinen toimiva miesvahvuus oli 426 miestä ja kalustovahvuus seuraava: paloautoja ilman kiintopumppua 4, paloautoja kiintopumppuineen 17, kuorma-autoja 3, moottoriruiskuja 19, vesisäiliöitä 21, joiden yhteinen tilavuus oli 31 000 l, 3 ″:n letkua 4 070 m, 2 ″:n letkua 2 832 m ja 1 ½ ″:n letkua 2 535 m. Näiden lisäksi toimi kaupunkialueella yksi tehdaspalokunta ja yksi laitospalokunta.

Varapalokuntien toiminta oli kertomusvuoden aikana seuraava:

Varapalokunta	Hälytysten luku		Yhteensä
	Kaupunki-alueella	Kaupunki-alueen ulko-puolella	
Helsingin VPK	4	—	4
Degerön »	9	—	9
Haagan »	15	—	15
Karjalaisten »	4	—	4
Kaarelan »	3	9	12
Lauttasaaren »	7	—	7
Malmin »	37	—	37
Marjaniemen »	15	1	16
Munkkiniemen »	27	—	27
Oulunkylän »	23	—	23
Pakinkylän »	6	—	6
Pitäjänmäen »	8	1	9
Puistolan »	35	1	36
Pukinmäen »	34	—	34
Tapanilan »	30	—	30
Vanhan Käpylän »	4	—	4
Vartiokylän-Mellunkylän »	11	1	12
Yhteensä	272	13	285

17. Huoltotoimi[1)]

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuodesta 1957 jatkunut lamakausi ja työttömyys helpottuivat kertomusvuonna ratkaisevasti. Työttömyys avuntarpeen syynä väheni lähes v:n 1957 tasolle. Huollonsaajien lukumäärä aleni edellisestä vuodesta 6.3 %. Huoltoaputapauksia oli eniten maaliskuussa ja vähiten heinäkuussa. Kertomusvuoden aikana aloitti toimintansa uusi VIII huoltotoimisto itäisiä kaupunginosia varten. Laitoshuoltosektorilla oli kertomusvuosi vilkas vanhojen laitosrakennusten peruskorjausten ja uusien laitosten suunnittelun ja rakentamisen vuoksi. Huoltolautakunta jätti kaupunginhallituksen investointitoimikunnalle suunnitelmansa v. 1962—1966 tarpeellisiksi harkituista vanhustenhuoltolaitoksista ja vanhusten asuntoloista. Suunnitelmaan sisältymättömän uuden 216 paikkaisen Roihuvuoren vanhainkodin pääpiirustukset kaupunginvaltuusto hyväksyi 2. 11. Osa Koskelan sairakodin uudesta keskusrakennuksesta valmistui kertomusvuoden aikana.

Huoltolautakunnan toimialaa koskevasta tai siihen oleellisesti liittyvästä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä jäljempänä mainittuina päivinä annetut lait ja asetukset: 4. 2. asetus työttömyysavustuksesta annetun asetuksen soveltamisajan pidentämisestä ja sen muuttamisesta, 1. 4. ,6. 5., 20. 6. ja 30. 12. asetukset kansaneläkeasetuksen muuttamisesta, 6. 5. asetus raha-automaateista annetun asetuksen 4 §:n muuttamisesta, 20. 6. työllisyyslaki ja työllisyysasetus, lait työnvälityslain 7 ja 20 §§:ien muuttamisesta, työttömyyskorvauksesta ja työttömyyskassoista, joilla on oikeus saada apurahaa valtion varoista, annetun lain muuttamisesta, asetus vajaamielisasetuksen muuttamisesta, laki eräiden sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta sekä laki ja valtioneuvoston päätös huoneenvuokrasäännöstelystä, 26. 7. tuberkuloosilaki, 16. 9. asetus työvoima-asiain hallinnosta, 7. 10. asetus hengityshalvauspotilaiden hoitokustannusten korvaamisesta annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta, 4. 11. ja 16. 12. lait kansaneläkelain muuttamisesta, 26. 11. asetukset työttömyyskorvauksesta ja työllisyysasetuksen muuttamisesta, 9. 12. laki sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta, 16. 12. laki sotilasvammalain muuttamisesta ja laki tapaturmavakuutuslaissa säädettyjen markka-

[1)] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen eripainoksessa.

määrien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä, 29. 12. valtioneuvoston päätös kuntien ryhmityksestä tukiosan kustannusosuuden maksamiseksi Kansaneläkelaitokselle, 30. 12. laki elatusavustusten korottamisesta, erityislapsilisälaki, asetus valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun asetuksen muuttamisesta, asetus sotilasvammalain täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta sekä laki sairaalalain muuttamisesta.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustuksia saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna kaikkiaan 32 968 henkilöä eli 7.3 % väestöstä. Vastaava suhdeluku oli edellisenä vuonna 7.9 %. Edelliseen vuoteen verraten huoltoavun vaikutuspiiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä laski 2 225 henkilöllä eli 6.3 % (ed. v. nousi 1 477 henkilöllä eli 4.4 %).

Huoltolautakunnan työtuvissa huoltosuhteessa olevien työntekijäin määrä oli keskimäärin hieman alhaisempi kuin edellisenä vuonna, samoin heidän työpäiviensä luku. Raittiushuollon kohteena olleiden juopuneina tavattujen henkilöiden samoin kuin irtolaishuollossa olleiden lukumäärät alenivat jonkin verran edellisestä vuodesta, kun sitä vastoin alkoholistihuollossa olleiden luku nousi. Valtion kustantamien sosiaalisten toimenpiteitten ja avustusten osalta voidaan mainita, että lapsilisää, invalidirahaa, invalidihuoltoa ja sotilasavustusta ja ammattiopintoavustusta saavien lukumäärät nousivat, kun sitä vastoin sotaorpojen ja työhuoltoa saavien luvut alenivat. Kodinhoitoa saavien perheiden luku oli jonkin verran suurempi kuin edellisenä vuonna.

Huoltotoimen bruttomenot [1]) nousivat edellisestä vuodesta n. 158.0 mmk:lla ollen kertomusvuonna 2 632.8 mmk. Nettomenot olivat n. 1 766.0 mmk eli n. 124.7 mmk suuremmat kuin edellisenä vuonna.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaava määrä.

Lautakunnan v:ksi 1960—1962 valitut jäsenet olivat: rva Katariina Andersson, lähetystöneuvos Reino Kuusi, sähköasent. Harry Lindgren, katulähetystyöntekijä Arvid v. Martens, rov. Axel Palmgren, toimitsija Veikko Porkkala, teol.tri Veikko Päivänsalo, kirjanpit. Aune Salminen, toimitsija Aune Seme, toiminnanjoht. Kalevi Vatanen ja opetusneuvos Hilja Vilkemaa; varajäseninä rahastaja Elina Augustin, lakit.lis. Georg Ehrnrooth, pastori Erkki Ervamaa, fil.maist. Anna-Maija Herlevi, sosion. Tor Högnäs, kirjanpit. Lahja Koski, pankkivirkailija Mirjam Kotilainen, rva Jenny Linko, työnjoht. Aarne Lipasti, vaat.työntek. Mirjami Parviainen ja rva Saima Saveri; lisäjäseninä lakit.lis. Georg Ehrnrooth, ylivahtimest. Eino Hintikainen, fil.maist. Vivan Juthas, rva Anni Jyrkänne, ekon. Pentti Lahtela, ekon. Juhani Lampi, autonkulj. Oiva Lundén, rva Tyyne Nevalainen-Andrell, rva Veera Pessi,

[1]) Lukuun ottamatta Kansaneläkelaitokselle kustannusosuuksina suoritettua 552 366 623 mk.

toiminnanjoht. Irma Turunen ja toimitt. Martti Valla; varalisäjäseninä ompelija Elsa Heiskanen, rva Sisko Henell, sosion. Tor Högnäs, kamreeri Lauri Karvonen, kirvesmies Karl Lampila, rva Gunnel Meinander, huoltojoht. Robert Orava, kappaomp. Viliina Pyykkö, rva Ida Ristimäki, os.siht. Eva Sallavo ja joht. Tyyne Särkijärvi.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kuusi ja varapuheenjohtajana jäsen Palmgren.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 13 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja holhousjaoston, 8 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaoston, työhuoltojaoston sekä väestöasiainjaoston.

Hallintojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjoht. Kuusi sekä jäseninä varapuheenjoht. Palmgren, jäsenet v. Martens, Päivänsalo ja Vatanen, huoltotoimen toimitusjoht. Osmo Toivola sekä huoltoviraston apul.johtajat Yrjö Salo (1. 8. lukien Eero Haapasalo), Irja Alho ja Harry Walli.

Omaisuus- ja holhousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja sekä jäseninä lisäjäsenet Andersson ja Ehrnrooth.

Huoltojaostoissa I—VIII toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä huoltoviraston apulaisjohtaja sekä jäseninä yksi jäsen ja yksi lisäjäsen, nimittäin I jaostossa Porkkala ja Lampi, II jaostossa Salminen ja Lundén, III jaostossa Lindgren ja Juthas, IV jaostossa Salminen ja Nevalainen, V jaostossa Seme ja Lahtela, VI jaostossa Porkkala ja Valla, VII jaostossa Palmgren ja Hintikainen sekä VIII jaostossa Kuusi ja Jyrkänne (marraskuusta lukien).

Alkoholistihuoltojaostoon kuuluivat puheenjohtajana ensimmäinen apul.joht. Salo ja jäseninä v. Martens ja Hintikainen.

Työhuoltojaoston puheenjohtajana oli ensimmäinen apul.joht. Salo sekä jäseninä Vilkemaa ja Pessi.

Väestöasiainjaoston puheenjohtajana oli apul.joht. Alho sekä jäseninä Seme ja Turunen.

Huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokuntiin kuuluivat kolmivuotiskautena 1960—1962: huoltolaitosten johtokuntaan Päivänsalo, Andersson ja Turunen, joista Päivänsalo puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan Vatanen, Kuusi ja v. Martens, joista Vatanen puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokuntaan työlaitoksen joht. Veikko Laajarinne, vartijain esimies Nikolai Hautaviita ja kansakoulunop. Aatos Tanskanen, joista Laajarinne puheenjohtajana, sekä työtupien johtokuntaan Palmgren, Lindgren ja Lampi, joista Palmgren puheenjohtajana.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa oli apul.kaup.joht. Eino Waronen, alkoholistihuoltojaostossa toimitsija Martti Jokinen sekä omaisuus- ja holhousjaostossa, huoltolaitosten johtokunnassa ja työtupien johtokunnassa valtiot. kand. Veikko Järvinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsemat jäsenet Palmgren ja Salminen.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 14 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 176 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 10 kokouk-

seen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 126 asiaa tai asiaryhmää. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
I	26	285	VIII	3	32
II	26	311	Omaisuus- ja hol-		
III	26	340	housjaosto	12	286
IV	31	376	Väestöasiainjaosto	20	22
V	27	516	Työhuoltojaosto	28	223
VI	38	340	Alkoholistihuolto-		
VII	26	312	jaosto	32	1 086

Huoltolaitosten johtokunta kokoontui 13 kertaa käsitellen 370 asiaa.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 11 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäliä yhteensä 107. Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokunta kokoontui 39 kertaa ja oli sen käsittelemien pykälien lukumäärä 298.

Työtupien johtokunta kokoontui 11 kertaa käsitellen 121 asiaa.

Helsinki-mitali myönnettiin lautakunnan jäsenelle Aune Salmiselle.

Toimikunnat. Huoltolautakunta asetti 14. 11. (142 §) toimikunnan (Kuusi puheenjohtajana ja Salminen, Seme ja Toivola jäseninä) yhteistoiminnassa lastensuojelulautakunnan asettaman vastaavan toimikunnan kanssa v. 1961 voimaan tulevan erityislapsilisälain johdosta selvittelemään kysymystä, miten lapsilisä- ja erityislapsilisäasioiden täytäntöönpano olisi järjestettävä. Toimikunnat päätyivät siihen, että molempien lakien täytäntöönpano olisi v:sta 1961 alkaen keskitettävä tapahtuvaksi lastensuojelulautakunnan ja -viraston alaisuudessa. Lautakunnat tekivät kertomusvuoden aikana tätä tarkoittavan esityksen kaupunginhallitukselle.

II. Tärkeimmät päätökset

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä määrärahasta yksityisten vanhainkotien tukemiseksi huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 28:lle vanhainkodin ja kolmen asuntolatyyppisen vanhustenkodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien osalta 13 486 366 mk. Avustuksista osallisiksi tulleissa vanhainkodeissa ja vanhustenkodeissa oli yhteensä 882 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien luku edellisenä vuonna (v. 1959) oli kaikkiaan 296 256 (11. 4. 46 §).

Äiti- ja lapsikotien tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä äiti- ja lapsikotien tukemiseen tarkoitetusta määrärahasta huoltolautakunta jakoi avustuksina viidelle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle äiti- ja lapsikodille yhteensä 2 880 000 mk (11. 4. 41 §).

Vanhusten lomanvietto- ja kesävirkistystoiminnan tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi vanhusten lomanvietto- ja kesävirkistystoimintaan merkitystä määrärahasta jaettiin avustuksina yhteensä 14:lle vanhusten lomanvietto- ja kesävirkistystoimintaa harjoittavalle järjestölle yhteensä 534 700 mk (25. 4. 56 §).

Invalidijärjestöjen tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä määrärahasta invalidijärjestöjen avustamiseen huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 9:lle invalidijärjestölle 13 mmk helsinkiläisten invalidien omatoimisuuden ja itse-elatuskykyisyyden edistämiseen tähtäävään toimintaan käytettäväksi (11. 4. 45 §).

Alkoholistihuollon tehostaminen. Huoltolautakunta myönsi alkoholistihuollon tehostamiseksi merkitystä määrärahasta avustuksina Kotikerho-nimiselle yhdistykselle 1 mmk, Kansan Raittiusapu -nimiselle yhdistykselle 100 000 mk ja Vapaan Alkoholistihuollon Kannatusyhdistykselle 400 000 mk niiden suorittaman vapaaehtoisen alkoholistihuoltotyön tukemiseksi (15. 2. 24 §, 19. 12. 173 §).

Muista päätöksistä mainittakoon kotiavustusta saavien ravinto- ja käyttövaranormien sekä etuoikeutetun tulon määrien tarkistus (7. 3. 33 §, 12. 12. 160 §); huoltotoimistojen alueiden rajojen tarkistaminen (27. 5. 63 §) sekä laitoshoidossa olevien kansaneläkkeen saajien käyttövarojen määrien tarkistus (20. 6. 75 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: huoltoviraston lisätyövoiman tarvetta ja kahden uuden huoltotoimiston perustamista (18. 1. 11 §, 7. 3. 32 §); Roihuvuoren vanhainkodin rakennustöiden aloittamista (25. 4. 54 §); Koskelan sairaskodin keskusrakennuksen poliklinikkayhdistelmän toimintaperiaatteita ja maksuja (20. 6. 79 §); vanhusten avohuollon tehostamista (17. 10. 130 §); tonttivarauksia v. 1962—1966 rakennettavia vanhusten huoltolaitoksia ja asuntoloita varten (19. 12. 165 §); erityislapsilisälain täytäntöönpanoa Helsingissä ja siitä sekä sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta aiheutuvia muutoksia sosiaaliohjesääntöön (19. 12. 171 §); vanhusten asuntokysymystä (19. 12. 175 §). Muista esityksistä mainittakoon lisäksi yleisten töiden lautakunnalle tehty esitys Roihuvuoren vanhainkodin pääpiirustusten hyväksymistä koskevassa asiassa (29. 8. 102 §) ja esitys kaupungin investointitoimikunnalle huoltolautakunnan sijoitustarpeesta v:ksi 1962—1966 (14. 9. 105 §) sekä sen tarkistusesitys (17. 10. 123 §).

IV. Lausunnot

Eri viranomaisille annetuista lukuisista lausunnoista käsitteli osan huoltolautakunta ja osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: kaupungin liittymistä Lomaliiton jäseneksi (15. 2. 27 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean sekä sairaalalautakunnan asettaman kroonikkojaoston ja tuberkuloosijaoston mietintöjä (15. 2. 28 §, 29. 8. 100 §, 12. 12. 159 §); laitoshuollossa olevien eläkkeensaajien käyttövaroja (11. 4. 47, 48 §, 27. 5. 62 §); yksityisten vanhainkotien tukemiseen varattua määrärahaa (27. 5. 61 §); vanhusten kodinhoidon tehostamista lisäämällä kodinhoitajien lukumäärää (20. 6. 71 §); tuberkuloottisten toipilasrahaa (14. 9. 106 §); Koskelan sairaskodin D-rakennuksen purkamista ja yhdystunnelisuunnitelmaa sekä keskusrakennuksen poliklinikoita (14. 9. 107 §, 17. 10. 132 §); Tukholman Avun varojen käyttöä (17. 10. 124 §); mahdollisia puutteita lastensuojelulainsäädännössä (14. 11. 141 §); ompelija A. Kokon kaupungille testamenttaamaa omaisuutta (14. 11. 143 §); vanhusten poliklini-

koita sekä päiväkoti- tai kerhotoiminnan aloittamista (14. 11. 146 §, hall.jsto 3. 10. 91 §); kansaneläkelain mukaisia eläketoimikuntia sekä jäsenen ja varajäsenen ehdottamista niihin v:ksi 1961—1964 (14. 11. 152 §); alkoholistihuollon poliklinikan siirtämistä sairaalalautakunnan alaiseksi ja alkoholistisairaalan perustamista (hall.jsto 3. 10. 92 §); avustusten, halpakorkoisten lainojen yms. myöntämistä seuraaville vapaille huoltojärjestöille: Suomen Kirkon Sisälähetysseura (18. 1. 15 §); Naisten ja lasten virkistyskoti (15. 2. 25 §), Marian Sairaskoti-Säätiö-Stiftelsen Maria Sjukhem (15. 2. 26 §), Asuntosäästäjät (25. 4. 53 §), Kodittomien Tuki-Hemlösas Stöd (27. 5. 60 a §), Helsingin Sokeat (27. 5. 64 §), Vanhojen Huolto (20. 6. 73 §), Kovaosaisten Ystävät (20. 6. 74 §), Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piiri (29. 8. 101 §), Suomen Mielenterveysseura (26. 9. 111 §), Helsingin Poliohuolto (26. 9. 112 §), Töölön Lasten ja Vanhusten Siirtolayhdistys (14. 11. 144 §) sekä Pelastusarmeija (12. 12. 161 §). Lisäksi annettiin lausunto 29 eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten tukemiseen varatusta määrärahasta (11. 4. 49 §).

Lautakunnan eri jaostot antoivat viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Valtion Tapaturmatoimisto ja Kansaneläkelaitos.

V. Vanhainkotikomitea

Kaupunginhallituksen v. 1959 asettama vanhainkotikomitea jatkoi työtään vanhainkotien ja muiden huoltotoimen alaan kuuluvien huoltolaitosten sijaintikysymyksen selvittämiseksi samalla tutkien ko. laitosten tyyppikysymystä. Työhönsä liittyvistä asioista komitea joutui vuoden kuluessa tekemään eräitä kiireellisiä esityksiä ja antamaan useita lausuntoja, joista mainittakoon esitykset huoltolautakunnalle tonttien varaamiseksi vanhainkoteja ja vanhusten asuntoloita varten v. 1962—1966 sekä vanhusten asuntokysymyksen kiireelliseksi järjestämiseksi ja lausunnot kaupunginhallitukselle eräistä vanhusten huoltolaitosten tonttien varauskysymystä koskevista aloitteista sekä huoltolautakunnalle investointitoimikunnan mietinnöstä v. 1962—1966 investointisuunnitelmaksi. Komitean puheenjohtajana toimi toim.joht. Osmo Toivola, ja sen jäseninä Veikko Päivänsalo, Heikki Hilpi, Koskelan sairaskodin joht. Arvo Paasivuori ja ylilääk. Lars-Emil Tötterman, Kustaankartanon vanhainkodin ylihoit. Lahja Dammert, sosiaalineuvos Paavo Mustala ja I apul.kaup. arkkit. Erkki Koiso-Kanttila ja sihteerinä huoltoviraston vs. ensimmäinen apul.joht. Eero Haapasalo.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston ensimmäinen apul.joht. Yrjö Salo oli virkavapaana 1. 8. lukien. Virkaa hoiti 1. 8.—31. 12. viransijaisena huoltoviraston siht. Eero Haapasalo. Vastaavana aikana toimi vs. sihteerinä notaari Usko Tiainen. Huoltopsykiatrin virkaan valittiin 14. 11. lääket.lis. Pertti Leivonen. Toimistonhoit. Kauko Oittinen irtisanoutui virastaan 1. 10. lukien.

Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle mm. toimistonhoit. Evy Hartikainen, kanslianhoitajat Elsa Nyman ja Signhild Savander, huoltotarkastajat Naima Kajava, Irma Sarjanen ja Ester Tapanainen sekä kodinhoit. Martta Hyvärinen. Suomen Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta saivat eläkkeellä olevat huoltotarkastajat Selli Nilsson ja Irma Sarjanen sekä toim.apulaiset Aira Ahonen ja Lisi Caussé. Kurinpidollisesti rangaistiin virkaerolla virkavirheen ja virkavelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi kahta viranhaltijaa.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 10—13, lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla, pääkassalla sekä alkoholistihuoltotoimistolla oli päivävastaanottojen ohella lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja. Kaupunginhallituksen 5.5. (133 §) tekemän päätöksen mukaisesti aloitti 14. 11. toimintansa uusi VIII huoltotoimisto ja vastaava huoltojaosto Kulosaaressa Hopeasalmentie 4. Toimiston ja huoltojaoston piiri käsitti itäiset kaupunginosat.

Toimistotyö. Huoltoapua, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 29 269 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 25 228.

Rekisteritoimistossa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 9 084:llä. Toimistossa käsiteltiin vuoden aikana 8 751 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 7 417 tapauksessa ja 7 tapauksessa varattomuustodistus. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 402 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Kansaneläkelaitoksen lausuntopyyntöjä eläkehakemuksista käsitteli toimisto 1 011.

Lapsilisätoimisto suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lain mukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli 64 347. Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän niiden huostassa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten osalta.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 4 369 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki sosiaaliministeriölle esityksiä tai antoi ministeriölle ym. yhteensä 3 321 lausuntoa sekä laati 4 550 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat 1 232 kotikäyntiä.

Alkoholistihuoltotoimistoon ilmoitettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 160 uutta irtolaistapausta, 506 uutta alkoholistitapausta sekä 570 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 22 362. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 626 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 2 785 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 794 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Asiamiesosaston omaisuus- ja holhousasiaintoimistossa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 527 henkilön omaisuusasioita, joista kertomusvuonna vireillepantujen luku 1 192. Toimistossa pidetyn holhouskortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 1 863 ja lopussa 1 814 henkilöä. Holhouksessa tai muuten huollettavina olevien henkilöiden pankkikirjoja tai vastaavia tilin tositteita oli toimiston hal-

lussa vuoden päättyessä 1 947 kpl, joilla olevien talletusten pääoma oli 129 079 770 mk.

Kuntien välisten korvausasiain toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 1 045 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 663 huoltolautakunnan ja 372 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta sekä 10 kansaneläkkeen lisäeläkkeen kunnanosuuksista. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna lopullisesti selvitettyjä köyhäinhoitoa ja lastensuojelua koskevia tapauksia 199. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 388 henkilölle annetusta huollosta.

Valtioon kohdistuvien korvausasiain toimisto haki valtiolta korvauksia ja koski niistä 5 227 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tahi molempia, 214 sotasiirtolaishoitoa ja 2 köyhäinhoitoa. Näiden lisäksi 21 tapauksessa oli kysymys vähävaraisten äitien lomamatkakustannusten korvaamisesta. Edelleen toimisto teki valtiolle tilityksen 600 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta.

Korvausten perimistoiminta oli keskitetty hoidettavaksi asiamiesosaston eri toimistoissa, joita olivat kuntain välisten ja valtioon kohdistuvien korvausasiaintoimisto, eläkeasiain toimisto, holhousasiain toimisto, huoltoavun korvausasiain toimisto, lastensuojelun korvausasiain toimisto sekä oikeus- ja virastoasiain toimisto, jossa viimeksi mainitussa hoidettiin lainhaut, ulosmittaukset ja takavarikot yksityisiä korvausvelvollisia vastaan, työlaitokseen toimittamiset ym. pakkoperintään kuuluvat asiat. Eläketoimisto hoiti huoltolautakunnalle maksettaviksi määrättyjä ja välitettäviä huollettavien eläkkeitä koskevat asiat. Mainittakoon, että niiden henkilöiden luku, joiden eläkkeitä ko. tavalla oli hoidettavina, oli vuoden alussa 5 573 ja lopussa 5 907.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Huoltoapulakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	5 242	26.3
» » lapsia huollettavana	85	0.4
» naiset ilman lapsia	8 668	43.5
» » lapsia huollettavana	1 904	9.6
Avioparit ilman lapsia	1 811	9.1
» lapsia huollettavana	2 213	11.1
Yhteensä	19 923	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 4 202; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli											Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	13	
Yksinäiset miehet	30	33	15	4	2	1	—	—	—	—	—	85
Naimattomat naiset	345	32	10	1	2	1	1	—	—	—	—	392
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	663	510	207	90	30	9	3	—	—	—	—	1 512
Aviopuolisot	671	647	428	251	120	54	30	8	1	2	1	2 213
	1 709	1 222	660	346	154	65	34	8	1	2	1	4 202

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 9 021.

Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 32 968, mikä luku osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiväkiluvusta se oli 7.3 %. Huoltoavun (ennen v. 1957 köyhäinhoidon) vaikutuspiiri kehittyi v. 1951—1960 seuraavasti:

Vuosi	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri		Vuosi	Huoltoavun (köyhäinhoidon) vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta		Henkilöluku	% väkiluvusta
1951	12 151	3.2	1956	20 081	4.8
1952	13 485	3.5	1957	22 983	5.4
1953	17 432	4.4	1958	33 716	7.7
1954	17 852	4.4	1959	35 193	7.9
1955	19 133	4.6	1960	32 968	7.3

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen pääsyistä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 61.2 %. Vanhuus esiintyi siinä 12.5 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 10.9 %:lla ja työttömyys 8.0 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1951—1960 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus seuraava:

Avuntarpeen syy	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Vanhuus	22.0	21.3	18.0	19.6	18.1	18.5	14.6	11.7	13.4	12.5
Mielisairaus	19.2	18.9	16.5	16.6	17.0	18.0	17.7	11.7	11.6	11.9
Muut sairaudet ja invaliditeetti	43.4	42.3	42.1	41.8	45.9	45.1	43.1	38.8	41.7	48.2
Vajaamielisyys	1.7	1.5	1.0	1.2	1.1	0.9	2.4	1.4	1.3	1.1
Aviopuolison kuolema	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Perheen suurilukuisuus	0.9	0.7	0.5	0.9	0.6	0.6	1.5	1.2	1.2	1.1
Epäsosiaalinen elämäntapa [1]	7.6	8.7	8.4	8.9	9.1	8.5	9.1	8.6	9.4	10.9
Työttömyys	1.0	2.3	8.8	6.4	3.7	2.2	7.8	22.2	16.0	8.0
Muut syyt	4.0	3.9	4.4	4.5	4.4	6.1	3.7	4.2	5.2	6.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukana kasvoi. 65 vuotta täyttäneillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat

[1] Elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, perheensä jättäminen, muu epäsosiaalinen elämäntapa.

seikat. Suurina tekijöinä 60 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli epäsosiaalinen elämäntapa ja työttömyys, joiden suhteellinen osuus vaihteli eri ikäryhmissä. Seuraava taulukko osoittaa lähemmin avuntarpeen syiden suhteellisen osuuden prosentteina eri ikäryhmissä.

Avuntarpeen syy	16-19 v	20-29 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	43.1
Mielisairaus	4.9	8.8	13.4	16.0	14.9	12.5	8.0
Muut sairaudet ja invaliditeetti	32.8	34.0	36.9	44.6	59.0	75.1	47.1
Vajaamielisyys	1.2	1.6	1.8	1.7	1.4	0.5	0.2
Aviopuolison kuolema	—	0.4	0.2	0.4	0.2	—	0.1
Perheen suurilukuisuus	—	0.8	2.8	2.6	0.8	0.1	(0.01)
Epäsosiaalinen elämäntapa	15.4	28.3	23.6	15.5	7.6	2.2	0.2
Työttömyys	10.3	12.6	12.1	11.9	11.2	6.1	0.5
Muut syyt	35.4	13.5	9.2	7.3	4.9	3.5	0.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshoito	5 331
» kotiavustus	9 710
Laitoshoidon lisäksi kotiavustusta	4 882
Kaikkiaan	19 923

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	170	1.8	239	2.3	409	2.0
20—29	1 068	11.5	881	8.3	1.949	9.8
30—39	1 942	20.8	1 176	11.1	3 118	15.6
40—49	1 891	20.3	1 334	12.6	3 225	16.2
50—59	2 085	22.3	1 634	15.4	3 719	18.7
60—64	741	7.9	988	9.3	1 729	8.7
65—69	509	5.5	1 012	9.5	1 521	7.6
70—79	722	7.7	2 199	20.8	2 921	14.7
80—	202	2.2	1 130	10.7	1 332	6.7
Yhteensä	9 330	100.0	10 593	100.0	19 923	100.0

Vanhuuden rajan 65 vuotta oli sivuuttanut 29.0 % päämiehistä.

Kansaneläkettä ym. saaneet. Kansaneläkkeen tukiosaa tai työkyvyttömyyseläkettä kertomusvuonna saavia yksinäisiä tai perheellisiä oli seuraavasti:

	Huoltoapua saaneiden koko luku	Näistä sai em. eläkettä yms.	
		Luku	%
Yksinäiset miehet	5 242	2 343	44.7
» » lapsia huollettavana	85	18	21.2
» naiset ilman lapsia	8 668	6 609	76.2
» » lapsia huollettavana	1 904	154	8.1
Avioparit ilman lapsia	1 811	1 204	66.5
» lapsia huollettavana	2 213	364	16.4
Kaikkiaan	19 923	10 692	52.6

Mainituista 1 204 lapsettomasta avioparista 453 oli sellaisia, joista kumpikin sai em. eläkettä. Vastaava luku niistä em. 364 avioparista, joilla oli lapsia, oli 26. Jäljelle jäävissä tapauksissa vain toinen aviopuolisoista oli saanut sanottuja etuuksia.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoitoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoito

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 926 päämiestä ja 1 648 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 10 574 eri henkilöä (ed. v. 10 739).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 1 637 787 (1 644 511), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 154.9 (153.1) huoltopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1960

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheenjäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksessa hoidettuja yhteensä	**3 370**	**5 556**	**8 926**	**1 648**	**10 574**	**1 637 787**	**154.9**
Kaupungin omat laitokset	**2 776**	**4 334**	**7 110**	**1 051**	**8 161**	**1 385 248**	**169.7**
Huoltolautakunnan alaiset	*661*	*1 868*	*2 529*	*129*	*2 658*	*678 058*	*255.1*
Koskelan sairaskoti laitoksineen	395	1 217	1 612	112	1 724	389 285	225.8
Kustaankartanon vanhainkoti	182	738	920	19	939	277 871	295.9
Tervalammen työlaitos	98	—	98	—	98	10 902	111.2
Sairaalat	*1 334*	*1 339*	*2 673*	*791*	*3 464*	*106 118*	*30.6*
Marian sairaala	607	575	1 182	107	1 289	32 531	25.2
Kivelän sairaala	380	496	876	132	1 008	30 288	30.0
Malmin sairaala	203	182	385	40	425	10 536	24.8
Auroran sairaala	134	133	267	502	769	19 850	25.8
Laakson sairaala	54	11	65	4	69	6 936	100.5
Toipumiskodit	137	71	208	7	215	5 977	27.8
Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset	*968*	*1 349*	*2 317*	*155*	*2 472*	*601 072*	*243.2*
Nikkilän sairaala	476	949	1 425	53	1 478	474 270	320.9
Hesperian sairaala	331	242	573	78	651	61 346	94.2
B-mielisairaala, Salo	3	27	30	1	31	7 460	240.6
Nummelan sairaala	78	61	139	6	145	40 090	276.5
Psykiatriset huoltolaitokset	176	189	365	27	392	17 906	45.7
Muiden omistamat laitokset	**883**	**1 601**	**2 484**	**693**	**3 177**	**252 539**	**79.5**
Vanhain- ja turvakodit	*76*	*553*	*629*	*38*	*667*	*117 886*	*176.7*
Vanhainkodit	51	276	327	10	337	89 188	264.7
Lepokodit	19	63	82	7	89	6 267	70.4
Erilaiset invalidikodit	6	10	16	—	16	1 970	123.1
Ensi-Koti	—	70	70	4	74	4 679	63.2
Sofie Mannerheiminkoti	—	14	14	—	14	1 028	73.4
Pelastusarmeijan äitikoti	—	5	5	—	5	245	49.0
» » Väinölä	—	5	5	1	6	423	70.5
Pippingskiöldin »	—	56	56	6	62	3 722	60.0
Emmauskoti	—	66	66	10	76	9 628	126.7

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheenjäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidettua kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Sekalaiset turvakodit ym.	1	1	2	—	2	236	118.0
Uudenmaan työlaitos	*3*	*3*	*6*	*1*	*7*	*385*	*55.0*
Sairaalat, parantolat yms.	*690*	*1 019*	*1 709*	*633*	*2 342*	*61 462*	*26.2*
Yleiset ja yksityiset sairaalat	622	932	1 554	620	2 174	45 877	21.1
Työterveyslaitos	7	19	26	4	30	995	33.2
Tuberkuloosiparantolat	6	—	6	—	6	852	142.0
Invalidisairaalat ja hoitolat	12	2	14	1	15	652	43.5
Sairaskodit	6	24	30	—	30	5 762	192.1
Sekalaiset hoitolat ja parantolat	44	53	97	8	105	7 324	69.8
Mielisairaalat ym.	*150*	*175*	*325*	*33*	*358*	*73 306*	*204.8*
Kellokosken sairaala	37	58	95	6	101	33 563	332.3
Muut mielisairaalat (paitsi Helsingin omat)	114	118	232	27	259	39 743	153.4

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 84.6 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 41.4 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoitoloissa oli 41.2 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon vanhainkodissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoitoa saaneista 661 miestä ja 1 997 naista eli yhteensä 2 658 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 107 henkilön vähennystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti laitoksineen

Sairaskodin uuden keskusrakennuksen eli N-rakennuksen matala siipiosa valmistui kertomusvuonna ja sen vastaanotto tapahtui 16. 11. Valmistuneeseen osaan tulivat tilat varastoja, keittiötä, henkilökunnan ruokalaa sekä laitoksen toimistoa ja huoltolautakunnan laitoshuoltotoimistoa varten. Niinikään kertomusvuonna valmistui laitoksen varavoima-asema. Useita sairaanhoitajien ja sairaanhoitajaoppilaiden kursseja ja harjoittelujaksoja järjestettiin sairaskodin suojissa. Niinikään järjestettiin sairaskodissa harjoittelua talousopettajakoulutusta sekä Svenska Medborgarhögskolan'issa opiskelua silmälläpitäen. Lisäksi järjestettiin kokeiluluontoisesti lääkintövoimisteluoppilaille tilaisuus opiskella potilaan yleishoitoa laitoksen fysikaalisella ja kuntouttamisosastoilla.

Sairaskodin henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon mm. lääket. lis. Taimi Tapiovaaran valitseminen tp. osastolääkärin virkaan, lääket. lisensiaattien Magnus Westerlundin ja Salme Parvion valitseminen tp. apulaislääkärin virkoihin, sairaanhoitajien Aino Vinhavan ja Pirkko Koskisen valitseminen tp. apulaisylihoitajan virkoihin, Vuokko Kosusen valitseminen Koskelan sairaskodin apulaisyöylihoitajan virkaan sekä diakonissa Rauha Heinon valitseminen Hirvihaaran vanhainkodin johtajan virkaan. Eläkkeelle siirtyi mm. Hirvihaaran vanhainkodin johtaja Laura Alina Sandroos. Helsinki-mitalin sai hoitaja Agnes Seppälä ja Suomen Kaupunkiliiton kultaisen ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta saivat hoito-

apulainen Anna Kaikkonen, pesuapulaiset Saimi Laine ja Elsa Sjöman sekä apuemäntä Ann-Maj Lindqvist; hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta Kulosaaren vanhainkodin johtaja Gertrud Bengs ja Koskelan sairaskodin lämmittäjät Antti Leskinen ja Taavi Makkonen; hopeisen ansiomerkin 20 vuoden palveluksesta kylvettäjä Aino Siltanen.

Huollettavat. Koskelan sairaskodissa laitoksineen hoidettiin kertomusvuonna 395 miestä ja 1 329 naista, yhteensä 1 724 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1 054 henkilöä ja v:een 1961 jäi 1 011 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Hoitopäiviä oli koko vuonna 389 285 eli 225.8 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	mk	Tulot	mk
Sairaskoti laitoksineen	687 963 154	Asuntoloiden tulot	20 950 307
		Aterialipukkeet	10 330 980
		Muut tulot	7 662 192
Yhteensä	687 963 154	Yhteensä	38 943 479

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 1 771: 31 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina vastaavasti 1 671: 04 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 155: 69 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 41 514 laboratoriotutkimusta. Röntgenosastolla oli kävijöitä 1 745 sekä suoritettuja röntgentutkimuksia 2 146 ja Ekg-tutkimuksia 690. Fysikaalista hoitoa annettiin 25 089 kertaa.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli tarkoituksenmukaista, ja toimitettiin niitä patologisessa laitoksessa 144 tapauksessa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 447 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tartunta- ja loistaudit	3	—	3
Kasvaimet ja vertamuodostavien elinten taudit	19	41	60
Herkistymätaudit	1	3	4
Hermoston ja aistimien taudit	8	42	50
Verenkiertoelinten taudit	28	124	152
Hengityselinten taudit	24	107	131
Ruoansulatuselinten taudit	3	11	14
Virtsa- ja sukuelinten taudit	2	12	14
Tuki- ja liikuntaelinten taudit	—	3	3
Vanhuudentaudit ja epätarkasti määritellyt sairaudet ...	—	7	7
Tapaturmat	4	3	7
Väkivaltainen kuolema	—	—	—
Iho- ja ihonalaiskudosten taudit	—	2	2
Yhteensä	92	355	447

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli sairaalain sielunhoitotyön johtokunnan alaisen sairaalapastorin sekä Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa Kustaankartanon vanhainkodin papin tehtävänä. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä oli 1 770 ja ehtoollisjumalanpalveluksia 44. Niiden lisäksi pidettiin Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa jumalanpalvelus kerran kuussa.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. laitoksen kirjaston avulla ja oli lainauksien luku 8 767. Huollettavien käytössä oli lisäksi 260 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Huollettaville järjestettiin askartelutoimintaa, jonka tuloksia esiteltiin marras-joulukuun vaihteessa järjestetyissä myyjäisissä. Eri järjestöt sekä laitoksen eri osastojen henkilökunta järjestivät viihdytystilaisuuksia. Elokuvaesityksiä oli yhteensä 70 kertaa sekä lisäksi erikseen Hirvihaaran vanhainkodissa 32 kertaa. Elokuussa n. 115 huollettavaa teki busseilla tutustumis- ja huvimatkan Porvooseen.

Työtoiminta. Varsinaista maanviljelykseen kuuluvaa toimintaa harjoitettiin vain Hirvihaaran vanhainkodissa. Koskelan sairaskodin puusepän- ja maalarintyöhuoneissa sekä pajassa työskenteli vähäisessä määrin huollettavia. Näiden lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 13 miestä päivittäin, heidän työpäiviensä luku oli 4 430.

Kustaankartanon vanhainkoti

Vanhainkodin henkilökunnasta sai Helsinki-mitalin puhelunvälittäjä Rauha Virtanen ja Suomen Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 20 vuoden palveluksesta osastonhoitaja Linda Pyykkö.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 182 miestä ja 757 naista eli yhteensä 939 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 766 henkilöä ja v:een 1961 jäi 751 henkilöä.

Huoltopäiviä oli koko vuonna 277 871 eli 295.9 päivää keskimäärin huollettavaa kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Vanhainkoti	301 305 290	Asuntoloiden tulot.....	11 155 953
Yhteensä	301 305 290	Aterialipukkeet	5 942 000
		Vuokratulot	630 565
		Muut tulot	4 822 562
		Yhteensä	22 551 080

Bruttokustannus huollettavaa ja päivää kohden oli 1 084: 33 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 1 003: 17 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 156: 74 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä ym. Lisäksi huollettavat hoitivat saunojen lämmityksen, yövartioinnin, kirjastonhoidon sekä sanomalehtien ja huol-

lettavien oman postin jakelun. Askartelutöinä suoritettiin tekstiilityötä, olki-, tuohi-, kerni-, muovi-, rautalanka-, metalli- ja puutöitä, kirjansidontaa ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6. 12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskuksen myymälä.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairasosastossa ja 12 paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli hoidossa kertomusvuonna 424 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 6 568, ollen suurin elokuussa, 451, ja pienin heinäkuussa, 344. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 13 539. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 6 455 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 451. Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 90 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Infektiotaudit	1	—	1
Kasvaimet	3	3	6
Hermoston taudit	14	5	19
Verenkiertoelinten taudit	34	15	49
Hengityselinten taudit	5	3	8
Ruoansulatuselinten taudit	1	—	1
Virtsaelinten taudit	2	2	4
Aineenvaihduntataudit	1	1	2
Yhteensä	61	29	90

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 57 yhteensä 3 615 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 11 yhteensä 117 kuuntelijalle. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 8. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 5 572 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 360 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen järjestämät juhlat, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 45 elokuvanäytöstä, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko» niminen lehti ilmestyi 10 numerona. Kesällä järjestettiin vanhainkodin huollettaville laivamatka Helsingin lähisaaristoon, ja oli retkellä mukana 230 vanhusta ja 20 hoitajaa. Itävallan presidentti Adolf Schärf suoritti huhtikuussa seurueineen tutustumisvierailun vanhainkotiin. Vierailevaan seurueeseen kuuluivat mm. tasavallan presidentti Urho Kekkonen, kaupunginvaltuuston puh.joht. Teuvo Aura ja kaup.joht. Lauri Aho.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 567 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 98 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 37 miestä, v:een 1961 jäi 28.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 135 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 47.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 334 eri miestä.

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 50 204.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 43 378 781 mk ja bruttotulot 19 712 138 mk. Maatilan voitto kertomusvuodelta oli 4 790 817 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 864: 05 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 471: 40 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan voitto, saadaan nettomenoksi 375: 98 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 38 319 työpäivää. Huollettavien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 4 910 516 mk:n arvosta, mistä summasta 3 979 776 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla kävi kaikkiaan 1 215 potilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Huollettavien sielunhoidosta huolehti Vihdin kirkkoherra, minkä lisäksi eräät uskonnolliset järjestöt kävivät pitämässä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista. Huollettavien kerhoiltoja, elokuvanäytäntöjä, esitelmiä, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilu- ym. kilpailuja järjestettiin. Vielä mainittakoon radio- ja televisio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatusmahdollisuudet.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyjä 144.21 ha, puutarhaa 4.5 ha ja 552.76 ha metsää. Viljelyksessä on pyritty voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat satomäärät.

Kasvi	Viljelysala ha	Sato	
		Kaikkiaan kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruista	7.20	16 850	2 340
Kevätvehnää	20.08	39 200	1 952
Ohraa	14.23	32 750	2 301
Kauraa + hernettä	26.04	76 850	2 951
Perunaa	13.14	246 120	18 730
Sokerijuurikasta	3.00	85 969	28 656
Heinää	22.94	71 128	3 100

Hevosia oli vuoden aikana 9. Hevostyöpäiviä suoritettiin 2 358. Traktoreita oli laitoksella 3 kpl. Nautakarja käsitti vuoden alussa 53.6 ja lopussa 50.5 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1959—1960 4 321 kg maitoa, 191 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 167 827 kg. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 563 ja vuoden lopussa 470 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin ja teurastettiin 754 sikaa.

Kotiavustukset

Aikaisemmin mainituista 19 923 päämiehestä sai kertomusvuonna huoltoapua kotiavustuksen muodossa 14 592, joista 9 710 pelkästään kotiavustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiavustuksen ohella olivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen saaneet laitoshoitoa.

Kotiavustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiavustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk	Vuosi	mk
1956	6 893:64	1957	6 388:32	1958	7 096:62	1959	6 917:82	1960	8 461:17

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 626 eri henkilöä, joista 204 miestä ja 422 naista. Voimassa olevan irtolaislain aikana on irtolaishuoltotoimenpiteitä eri vuosina kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1955	369	567	936
1938	132	359	491	1956	306	483	789
1939	176	466	642	1957	284	452	736
1940	145	551	696	1958	273	471	744
1945	71	548	619	1959	238	462	700
1950	218	547	765	1960	204	422	626

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 160, erikseen miehistä uusia 69 ja naisista 91. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1955	117	103	220
1938	71	171	242	1956	84	74	158
1939	79	185	264	1957	112	72	184
1940	53	238	291	1958	88	98	186
1945	41	128	169	1959	80	106	186
1950	122	112	234	1960	69	91	160

V. 1937—1960 oli uusia irtolaisia 2 260 miestä, 3 412 naista eli yhteensä 5 672. Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä eo. vuosilta osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 39.8 %, joten irtolaishuolto oli valtaosaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää.

Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	33	16.2	78	18.5	111	17.7
Työn vieroksuminen	115	56.4	225	53.3	340	54.3
Kerjuu	1	0.5	—	—	1	0.2
Ammattihaureus	—	—	115	27.3	115	18.4
Muu peruste [1]	55	26.9	4	0.9	59	9.4
Yhteensä	204	100.0	422	100.0	626	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli työn vieroksuminen yleisin peruste, 40.6 %, »muun perusteen» osuus oli 33.3 % ja kuljeksivan elämän 24.6 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 48.3 %, joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 26.4 % kuljeksivan elämän ja 22.0 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	13	6.4	26	6.1	39	6.2
Kotikuntaan lähettäminen	9	4.4	19	4.5	28	4.5
Irtolaisvalvonta	123	60.3	138	32.7	261	41.7
Työlaitos	31	15.2	94	22.3	125	20.0
Pakkotyö	2	1.0	10	2.4	12	1.9
Jälkivalvonta	26	12.7	135	32.0	161	25.7
Yhteensä	204	100.0	422	100.0	626	100.0

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan runsas viidesosa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 15.0 %, jäi varoitusasteelle 18.1 %, valvonta-asteelle 52.5 %, työlaitoksessa oli 9.4 % ja jälkivalvonnassa 5.0 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 27 681, josta 3 843 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

[1] Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	119	58.3	232	55.0	351	56.1
Naineita	55	27.0	117	27.7	172	27.5
Leskiä	3	1.5	14	3.3	17	2.7
Eronneita	27	13.2	59	14.0	86	13.7
Yhteensä	204	100.0	422	100.0	626	100.0

Aviottomina syntyneitä [1]) oli kaikista irtolaisista 69 eli 11.0 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 7.4 % ja naisista 12.8 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v [2]) %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50—59 v %	60 v— %	Yhteensä %
Miehiä	4.9	23.0	28.0	28.0	13.7	2.4	100.0
Naisia	9.5	35.3	26.8	18.0	9.7	0.7	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 315 eli 50.3 % kaikista, miehistä erikseen 141 eli 69.1 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 45.0 %.

c. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 785 henkilöä, joista 2 585 miestä ja 200 naista. Alkoholistihuollossa olleiden luku nousi n. 4 %:lla edellisestä vuodesta. Sinä aikana, jona lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on eri vuosina huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1955	3 206	276	3 482
1938	764	41	805	1956	3 017	258	3 275
1939	817	38	855	1957	3 030	256	3 286
1940	533	14	547	1958	2 996	270	3 266
1945	1 447	198	1 645	1959	2 475	207	2 682
1950	3 076	338	3 414	1960	2 585	200	2 785

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 104 miestä ja 175 naista eli yhteensä 2 279 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 481 miestä ja 25 naista eli kaikkiaan 506 henkilöä.

[1]) Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina. — [2]) Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Näistä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1955	720	73	793
1938	484	24	508	1956	649	38	687
1939	315	8	323	1957	644	61	705
1940	150	4	154	1958	612	63	675
1945	915	126	1 041	1959	396	30	426
1950	972	96	1 068	1960	481	25	506
				Yhteensä v. 1937—1960	15 311	1 584	16 895

Uusien alkoholistien yhteissumma v:lta 1937—1960 16 895 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi sinä aikana, jolloin alkoholistilaki on ollut voimassa. Naisia oli näistä kaikista vain 9.4 %.

Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin, jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Huollon peruste. Alkoholistihuoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat alkoholistit seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	10	0.4	2	1.0	12	0.4
Häiriö tai pahennus	975	37.7	80	40.0	1 055	37.9
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	58	2.3	1	0.5	59	2.1
Rasitukseksi joutuminen	23	0.9	3	1.5	26	0.9
Köyhäinhoidon tarve	31	1.2	3	1.5	34	1.2
Juopumuspidätykset	1 265	48.9	99	49.5	1 364	49.0
Vapaaehtoisuus	223	8.6	12	6.0	235	8.5
Yhteensä	2 585	100.0	200	100.0	2 785	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, omaisten rasitukseksi joutuminen tai huoltoavun tarpeen johdosta joutui huoltoon 4.2 % (ed. v. 4.8 %). Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin samansuuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 50.0 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 34.6 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 235 alkoholistia [1]).

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien ryhmittyminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

[1]) Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sitten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälkivalvontaan.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	381	14.7	24	12.0	405	14.5
Raittiusvalvonta	1 037	40.1	85	42.5	1 122	40.3
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	402	15.6	33	16.5	435	15.6
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	339	13.1	30	15.0	369	13.3
Jälkivalvonta	426	16.5	28	14.0	454	16.3
Yhteensä	2 585	100.0	200	100.0	2 785	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 47.8 %, raittiusvalvontaan 39.1 %, huoltolahoitoon määrättiin 8.1 % ja jälkivalvontaan ehti vain 5.0 %.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittyivät alkoholistit seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 142	44.2	27	13.5	1 169	42.0
Naineita	1 030	39.8	98	49.0	1 128	40.5
Leskiä	61	2.4	13	6.5	74	2.6
Eronneita	352	13.6	62	31.0	414	14.9
Yhteensä	2 585	100.0	200	100.0	2 785	100.0

Aviottomana syntyneitä [1]) oli alkoholisteista 4.7 %.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuollossa olevista olivat:

	Alle 18 v	18—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60 v—	Kaikkiaan
Luku	3	21	373	850	831	584	123	2 785
%	0.1	0.8	13.4	30.5	29.8	21.0	4.4	100.0

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 794 eri henkilöön, joista 770 miespuolista ja 24 naispuolista. Näistä oli 224 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

V:sta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1955	688	20	708
1950	784	14	798	1956	607	11	618
1951	811	7	818	1957	714	11	725
1952	743	22	765	1958	720	22	742
1953	729	13	742	1959	790	18	808
1954	685	24	709	1960	770	24	794

[1]) Tietymätöntä syntyperää olevat mukaan luettuina.

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittyivät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	666	86.5	21	87.5	687	86.5
Raittiussuojelu	104	13.5	3	12.5	107	13.5
Yhteensä	770	100.0	24	100.0	794	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 22 naista ja 548 miestä, sovellettiin 19 naiseen sekä 520 mieheen huoltotoimenpiteenä varoitusta ja muihin raittiussuojelua.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	661	85.8	18	75.0	679	85.5
Naineita	106	13.8	6	25.0	112	14.1
Eronneita	3	0.4	—	—	3	0.4
Yhteensä	770	100.0	24	100.0	794	100.0

Aviottomana syntyneitä oli 16, minkä lisäksi viiden miehen syntyperä oli tuntematon.

Ikä. Suurin osa, yli 2/3, raittiushuollossa olleista oli 21—24 vuotiaita. Lakia voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	251	543	794
%	31.6	68.4	100.0

Uusista tapauksista 18—20 vuotiaiden osuus oli hieman suurempi, 37.2 %.

e. Alkoholistihuollon poliklinikka ja juopumuspidätykset

Alkoholistihuollon poliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikkatoimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa johti huoltoviraston huoltopsykiatri lääket. lis. Toivo Lagus 30. 4. saakka, jolloin hän erosi virasta ja sen jälkeen vuoden loppuun saakka lääket. lis. Pertti Leivonen. Lisäksi henkilökuntaan kuului kaksi puolipäivätoimista apulaislääkäriä, kaksi sosiaalityöntekijää sekä sairaanhoitaja. Vastaanotto oli viidesti viikossa. Poliklinikkatyöskentely tapahtui iltaisin huoltoviraston alkoholistihuoltotoimiston yhteydessä olevissa huonetiloissa Siltasaarenkatu 3:ssa.

Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 741 potilasta (ed. v. 723), joista miehiä oli 588. Uusia oli kaikista potilaista 340. Potilaitten käyntikertojen luku lääkärien luona oli 2 887 ja sairaanhoitajan luona 4 619. Potilaista oli 274 ollut alkoholistihuoltotoimiston kirjoissa. Pääasiallisina hoitomuotoina käytettiin poliklinikalla lääkehoitoa, psykoterapeuttista käsittelyä sekä sosiaalityöntekijäin johtamaa

ryhmähoitoa. Sosiaalityöntekijäin yksilöterapian kohteena oli 130 potilasta ja 29 potilaiden vaimoa, hoitokertojen ollessa vastaavasti kaikkiaan 1 906. Sosiaalityöntekijäin johtama ryhmähoito on tapahtunut kahdessa hoitoryhmässä. Ryhmähoitotilaisuuksia oli kaikkiaan 77 osallistumiskertojen kokonaisluvun ollessa 437.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Alkoholistihuoltotoiminnan taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä Helsingissä asuvien henkilöiden osalta.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 14 342 eri henkilöä, joista miehiä [1]) 13 304 ja naisia 1 038. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 103 henkilöä enemmän. Ensikertaa pidätettyjä oli 4 460 ja syytteeseen asetettiin 9 109 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 39 112. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.72 ja naisten osalta 2.73. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja elokuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity alkoholisteina 6 082, irtolaisina 1 134 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina 2 176.

Juopumuspidätykset v. 1937—1960 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltokautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1955	29 879	2 291	31 570	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673
1957	30 406	2 067	32 473	34 866	4 460
1958	29 747	1 569	31 316	34 664	4 917
1959 [1])	33 836	3 627	37 463	39 338	5 502
1960	36 502	2 610	39 112	41 599	5 097

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

f. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaalisiin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huoltolautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toimintamuodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon virastotoiminnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

[1]) Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959 ja 1960 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs kortti tilastokäsittelyyn.

Kodinperustamislainoja ei v:n 1957 elokuusta lukien ole myönnetty, koska valtion talousarviossa ei ole ollut tarkoitukseen varattuna määrärahaa.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 569 650 400 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisiä 218 400 mk, jäi lopullisesti maksetuksi 1 569 432 000 mk. Lapsilisän nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen vastaavat luvut eri vuosineljännesten aikana olivat seuraavat:

Neljännes	Yksityisiä lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelulautakunta tai huoltolautakunta nosti lapsilisän	Lapsilisää saaneiden lasten luku kaikkiaan
I	63 990	107 465	1 135	108 600
II	63 781	107 212	1 137	108 349
III	64 389	107 843	1 111	108 954
IV	64 347	107 820	1 176	108 996

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (nostajat) ryhmittyivät lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	34 489	6 lapsesta	146
2 »	19 962	7 »	55
3 »	7 190	8 »	7
4 »	1 982	9 »	3
5 »	513	Yhteensä	64 347

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 628 omaiselle kaikkiaan 38.2 mmk.

g. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	484	heinäkuu	396
helmikuu	508	elokuu	440
maaliskuu	545	syyskuu	557
huhtikuu	504	lokakuu	576
toukokuu	521	marraskuu	557
kesäkuu	518	joulukuu	543

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 2 339, joista vanhuksia 416.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 22 781 työpäivää, joista 1 353 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 4 737 810 mk.

h. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto ja toipilasraha

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 109 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 12.0 mmk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 2.5 mmk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä joutuivat turvautumaan kaupungin avustukseen.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 987 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna n. 14 mmk, josta kaupungin varoista maksettu osuus oli 0.7 mmk. Tämän lisäksi tulee 1 478 invalidille invalidirahana maksetut 120.0 mmk, jotka suoritettiin valtiokonttorin välityksellä.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 99 sotaorvolle kaikkiaan 3.4 mmk, minkä lisäksi 3 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia. Kaikkiaan 102 helsinkiläistä sotaorpoa sai muista kuin kaupungin varoista huoltoa yhteensä 3.4 mmk:n arvosta.

Tuberkuloosi- ja reumatoipilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 397 henkilölle yhteensä 7 946 850 mk. Tuberkuloositoipilaita oli ko. henkilöistä 356 ja reumaatikkoja 41. Toipilasrahan suuruus oli normaalitapauksissa 10 500 mk kuukaudessa. Kansaneläkkeen tukiosaa saavalle toipilasraha oli yksinäiselle 4 000 mk ja perheelliselle 5 000 mk kuukaudessa. Huoltoapua kotiavustuksena saaville toipilasraha oli 3 000 mk/kk. Toipilasrahaa maksettiin säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

i. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtupien työskentely tapahtui kahdeksassa työryhmässä. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 120 ja työsuhteessa olevia 20. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät ovat jatkuvasti työskennelleet Koskelan sairaskodin työhuoneissa. Kaupunginhallituksen 11. 12. 1958 tekemän päätöksen mukaisesti työtuvissa järjestettiin tammi-helmikuussa työtä työttömille naisille. Vielä on mainittava, että työtupien toimesta ohjattiin kodeissaan ja yksityisissä vanhainkodeissa asuville vanhuksille järjestettyä askartelutoimintaa, minkä yhteydessä valmistettujen esineiden myynti hoidettiin työtupien myymälässä.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten makuu- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Mainittakoon mm., että kaupungin laitoksille valmistettiin verhoja yhteensä 1 612 ikkunaan. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakouluoppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus oli niinikään työtupien tehtävänä. Työttömien naisten osastolla valmistettiin pääasiallisesti suojapukuja.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 101, joulukuussa ja pienimmillään, 86, elokuussa. Työttömyystyöntekijöitä oli eniten, 3 tam-

mikuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 111. Työpäiviä oli koko vuonna 29 249, niistä huoltosuhteessa olevien 23 944, työsopimussuhteessa olevien 5 124 ja työttömyystyöntekijäin 181. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 1 100: 07 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 324: 46 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai korvauksena 190 mk työpäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 101 657 453 mk ja bruttotulot 96 878 393 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 4 779 060 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 163: 39 mk.

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä, kun sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisen huoltoavustuksen varaan.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

j. Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 75 260 mk, joka jaettiin avustuksina 62 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Aleksandras understödrahasto, Maria Bergmanin testamenttirahasto, Gustava Katarina Brobergin ym. rahastot, Vilhelm Elgin pauvres honteux-rahasto, Lisette Gardbergin rahasto, Emma Grefbergin rahasto, Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto, Carl Gustaf Hanellin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Elsa Maria Lampan rahasto, Adolf Fredrik Sierckin rahasto, Carl Sierckenin rahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annetun huoltoavun luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon tämän kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös huoltoapulain nojalla.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten [1]) v:ksi 1960 varoja yhteensä 2 958 577 268 mk, josta määrästä kuitenkin 5 mmk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta.

Huoltolautakunnan bruttomenot [1]) nousivat kaiken kaikkiaan 2 632 827 473 mk:aan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (46 960 154 mk) sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta erinäisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suori-

[1]) Kansaneläkelaitokselle suoritettavia kustannusosuuksia lukuun ottamatta.

tetut erät (2 439 250 mk), jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 2 583 428 069 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 866 094 045 mk, jää jäljelle 1 717 334 024 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot kertomusvuonna.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 118 608 573 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1951—1960 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1951	478 825 024	1956	1 050 302 171
1952	611 778 806	1957	1 026 586 741
1953	685 298 841	1958	1 409 965 503
1954	781 233 923	1959	1 598 725 451
1955	874 428 981	1960	1 717 334 024

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautuminen eri ryhmiin kertomusvuonna.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	markkaa	
Korvaukset annetusta huollosta	570 200 000	598 129 180
Koskelan sairaskoti laitoksineen:		
Asuntoloiden tulot	21 000 000	20 950 307
Aterialipukkeet	11 000 000	10 330 980
Vuokratulot	1 080 000	—
Muut tulot	5 500 000	7 662 192
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Asuntoloiden tulot	10 800 000	11 155 953
Aterialipukkeet	6 500 000	5 942 000
Vuokratulot	549 120	630 565
Muut tulot	4 000 000	4 822 562
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tuloja	15 185 000	13 446 622
Korvaukset valtiolta	6 781 500	6 265 516
Maatilan tuloja	52 770 100	59 022 632
Työtuvat	85 000 000	96 878 393
Kodinhoitotoiminta:		
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	16 000 000	22 869 458
Tuloja kodinhoitomaksuista	4 000 000	4 737 810
Sekalaiset tulot	1 000 000	3 249 875
Yhteensä	811 365 720	866 094 045

Menot[1])	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	markkaa	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	301 332 098	312 156 922
Koskelan sairaskoti laitoksineen	788 795 560	687 963 154
Kustaankartanon vanhainkoti	321 137 450	301 305 290
Tervalammen työlaitos ja maatila	102 207 280	97 610 596

[1]) Taulukkoon ei ole sisällytetty kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta suoritettuja menoja, joiden yhteissumma oli 2 439 250 mk.

Menot [1]	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	markkaa	
Työtuvat	111 211 080	101 657 453
Sairaalahoito	369 850 000	262 768 743
Avohuollon lääkintäkustannukset	77 000 000	74 514 776
Suoranaiset avustukset	740 730 000	665 801 482
Matkakustannukset	450 000	286 797
Hautauskustannukset	4 000 000	2 733 310
Alkoholistihuollon tehostaminen	4 900 000	4 868 022
Kunnallinen työhuolto	3 700 000	3 162 872
Sekalaiset menot	1 638 800	1 152 175
Laitoshuollossa olevien käyttövarat	66 000 000	57 417 543
Vanhusten kodinhoito	3 000 000	2 082 084
Tuberkuloottisten ja reumasairaiden jälkihuolto	13 000 000	7 946 850
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	44 625 000	46 960 154
Yhteensä	2 953 577 268	2 630 388 223
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	672 000 000	552 366 623
Kaikkiaan	3 625 577 268	3 182 754 846

Huoltotoimen nettomenot [2] ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden (keskiväkiluvun mukaan) seuraavat:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1951	1 259: 23	1956	2 520: 66
1952	1 572: 61	1957	2 409: 23
1953	1 733: 06	1958	3 231: 16
1954	1 952: 32	1959	3 592: 66
1955	2 142: 77	1960	3 793: 38

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi huoltolautakunta joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuuksia Kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 552 366 623 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna rahakorvauksia annetusta huollosta 726 835 543 mk, josta 598 129 180 mk koski huoltolautakunnan ja 128 706 363 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt [3]	70 318 409	42 238 450	112 556 859
Toisilta kunnilta perityt	2 328 350	3 428 545	5 756 895
Yksityisiltä perityt	525 482 421	83 039 368	608 521 789
Yhteensä	598 129 180	128 706 363	726 835 543

[1]) Taulukkoon ei ole sisällytetty kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta suoritettuja menoja, joiden yhteissumma oli 2 439 250 mk.

[2]) Kansaneläkelaitokselle suoritettavia kustannusosuuksia lukuun ottamatta — [3]) Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 113 mieheltä ja 7 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 996 200 mk, josta 828 680 mk huoltolautakunnalta saadun ja 167 520 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä.

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 53 105 409 mk eli 9.7 %. Erikseen laskien nousivat valtiolta perittyjen korvausten määrä 14.5 %, toisilta kunnilta perittyjen 4.3 % ja yksityisiltä perittyjen määrä 9.2 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1951—1960 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%
1951	39.4	1956	77.8
1952	45.4	1957	86.8
1953	47.7	1958	92.9
1954	62.3	1959	88.3
1955	64.5	1960	87.9

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%
1951	13.1	1956	18.6
1952	14.2	1957	27.2
1953	16.8	1958	21.5
1954	16.0	1959	22.6
1955	18.8	1960	23.1

18. Lastensuojelutoimi[1)]

Yleistä

Lastensuojelutoimen v:n 1960 toimintakertomuksessa jäljempänä esitetyt numerotiedot osoittavat, että toiminta lisääntyi nimenomaan ns. korjaavan lastensuojelutyön kohdalla huomattavasti suuremmassa määrin kuin aikaisempina vuosina. Niinpä lastenhuoltotoimiston käsittelemien tapausten määrä kasvoi n. 7 %, saman toimiston huostaanottamien alaikäisten määrä n. 11 % ja suojelukasvatustoimiston käsittelemien tapausten määrä jopa 15 %. Edellisen vuoden aikana lastensuojelutoimeen liitetystä vajaamielishuollosta voidaan lisäksi toimintakertomuksessa esittää lukuja, jotka osoittavat pääkaupungin vajaamielishuoltotilanteen arvioitua vaikeammaksi. Kertomusvuoden päättyessä vajaamielisten määrä nousi 719:ään, joista 16 vuotta täyttäneitä oli lähes puolet. Sijoitusvaikeuksia kuvaavat tiedot siitä, että vajaamielisistä oli odottamassa laitospaikkaa kokonaista 235, minkä lisäksi 138 oli sijoitettuna vajaamielislaitospaikkojen puutteen vuoksi lastensuojelulain perusteella toistaiseksi lastenhuoltolaitoksiin.

Kun kokemus edellisen lisäksi osoitti, että käsiteltävät tapaukset ovat laadultaan jatkuvasti vaikeutuneet, lastensuojelulautakunnan oli pyrittävä tehostamaan avohuoltoa ja turvaamaan alaisilleen laitoksille sellaiset toimintamahdollisuudet, että vaikeutuvasta työstä voitaisiin selviytyä tuloksellisesti. Kertomusvuonna ei kuitenkaan avohuollon syventäminen ollut mahdollista henkilökunnan riittämättömyyden vuoksi. Kenttätyössä jouduttiin yleensä jatkuvan paineen alaisena hoitamaan tapauksia liian pintapuolisesti. Ennakolta ehkäisevän ja tarkoituksenmukaisen neuvontatyön puute havaittiin myös vuoden aikana. Todettakoon kuitenkin, että vajaamielisten kasvatusneuvolatyö saatiin käyntiin.

Suljetun lastensuojelutyön osalta todettakoon, että vuoden aikana saatiin uutena laitoksena Mellunkylän vastaanottokoti suojelukasvatusta tarvitsevia alaikäisiä varten sekä että Outamon vastaanottokodin rakennustyöt päästiin aloittamaan. Viimeksi mainitun laitoksen valmistuttua kesällä 1961 suojelukasvatusta tarvitsevien vastaanottolaitosten suunnitellut muutostyöt tulevat toteutetuiksi ja lastensuojelutoimen käyttöön saadaan kaikkiaan 60—63 hoitopaikkaa tähän tarkoitukseen.

Vajaamielishuoltoa palvelevat päivähuoltolat Aula, Vantaala ja Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola hyväksyttiin kertomusvuoden aikana vajaamielislaissa tar-

[1)] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelutoimen eripainoksessa.

koitetuiksi vajaamielislaitoksiksi. Vuoden lopulla kaupunginvaltuusto teki lisäksi päätöksen 25-paikkaisen vajaamielisten työkodin perustamisesta. Kaupunginhallitus niin ikään asetti kertomusvuoden aikana komitean selvittämään vajaamielisten laitossijoitusta koko laajuudessaan. Komitea jätti sittemmin esityksen kaupungin oman keskuslaitoksen perustamisesta.

Kaupungin omien lastenhuoltolaitosten paikkamäärä ei muulla tavoin lisääntynyt. Ottaen huomioon jatkuvan paikkapuutteen lautakunta joutui tekemään investointiohjelman lisäksi esityksen eräistä kiireellisistä toimenpiteistä. Tämä esitys ei kuitenkaan vielä kertomusvuonna edistynyt suunnitteluvaihetta pitemmälle. Kun eräät yksityiset järjestöt ilmoittivat uusivansa laitoksiaan, kaupunki tuki jo aikaisemmin omaksutun periaatteen mukaisesti pitkäaikaisilla lainoilla tällaisia rakennusyrityksiä. Lainasopimuksissa varattiin lastensuojelulautakunnalle mahdollisuudet saada jatkuvasti sijoituspaikkoja yksityisistäkin laitoksista.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja johtokuntien kokoonpano. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana toim.pääll. Sulo Manninen, varapuheenjohtajana teol.tri Veikko Päivänsalo, jäseninä: prof. Elsa Bruun, toiminnanjoht. Vuokko Hietala, ilm.pääll. Anni Ikonen, toiminnanjoht. Laila Leskinen, yhteiskuntat.maist. Sirkka Loimaranta, varat. Göran Westerlund ja arkkiatri Arvo Ylppö; varajäseninä ekon. Inger Ehrström, autonkulj. Seppo Halme, ylilääk. Paavo Heiniö, lääket. ja kir. tri Sakari Lahdensuu, rva Impi Lojander, fil.maist. Ann-Mari Mickwitz, rva Martta Parkkari, kansak.op. Eila Penttinen ja terv.sisar Terttu Voipio; lisäjäseninä opett. Margareta Aminoff, rvat Lilja Dahl, Malva Palo ja Maija Suosalmi; varalisäjäseninä konttor. Svanvit Björkqvist, rva Hilma Karanterä, varanot. Martta Manner ja siht. Maj-Lis Wahlberg.

Jäljempänä mainittuihin jaostoihin määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi: lastenhuoltojaostoon Päivänsalo, Bruun ja Palo; suojelukasvatusjaostoon Westerlund, Leskinen ja Suosalmi; äitiysavustus- ja perhelisäjaostoon Ylppö, Loimaranta ja Dahl; elatusapujaostoon Ikonen, Hietala ja Aminoff sekä vajaamielishuoltojaostoon Westerlund, Ikonen, Bruun ja Leskinen, minkä lisäksi itseoikeutettuna jäsenenä jaostoon kuului lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten vastuunalaisena lääkärinä sosiaalilääkäri Sirkka Syvänne.

Lastenkotien johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Päivänsalo ja varapuheenjohtajana Bruun sekä koulukotien johtokuntaan puheenjohtajana Westerlund ja varapuheenjohtajana Leskinen. Kolmantena jäsenenä kumpaankin johtokuntaan kuului ohjesäännön mukaan toim.joht. Arvi Heiskanen sekä hänen varamiehenään lastenkotien johtokuntaan lastenhuollontark. Margit Törnudd ja koulukotien johtokuntaan nuorisonhuolt. Kaarlo Helasvuo. Vajaamielislaitosten johtokuntana toimi vajaamielishuoltojaosto.

Kaupunginhallituksen edustajana oli lautakunnassa apul.kaup.joht. Eino Waronen, lastenhuoltojaostossa fil.maist. Veikko Loppi sekä muissa jaostoissa ja johtokunnissa kansanedustaja Lempi Lehto.

Lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön mukaan lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan tehtävät kuuluivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 200 (217) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivä tedellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjaan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä.

Lastenkotien johtokunta piti vuoden aikana 8, koulukotien johtokunta 5 ja vajaamielislaitosten johtokunta 12 kokousta. Eri jaostojen toimintaa selostetaan ao. toimistojen kohdalla.

Ohjesäännön edellyttämän kaupungin kolmen sosiaalihuollon päätösvaltaelimen, nimittäin huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin 9.12. lastentarha Meripirtissä aiheesta »Kotikasvatusta tukeva toiminta lastentarhain lautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja huoltolautakunnan yhteisenä kysymyksenä».

Lastensuojelulautakunnan *päätöksistä* mainittakoon seuraavat:

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten valvonnasta annettiin tarkistetut ohjeet siten, että lastensuojeluviraston lastenhuoltotoimisto huolehti edelleen lastenvalvojan luetteloihin merkittyjen lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta käyttäen tällöin hyväksi lastenneuvolain apua, kuten siitä oli erikseen sovittu, sekä varmistautumalla muuten harkitsemallaan tavalla kussakin yksityistapauksessa hoidon ja kasvatuksen tarkoituksenmukaisuudesta siten, että mahdollisten epäkohtien poistamista tarkoittaviin toimenpiteisiin voitiin ajoissa ryhtyä (19. 1. 3 §).

Kaupunginvaltuuston päätettyä 24. 2. perustaa 15-paikkaa käsittävän *Mellunkylän vastaanottokodin* suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, etupäässä tyttöjä sekä poikkeustapauksissa muitakin alaikäisiä varten, lautakunta täytti laitoksen *virat* (22. 3. 48 §).

Periaatepäätös tehtiin *Oppilaskoti Toivolan maanviljelysalueiden* luovuttamisesta 1. 1. 1961 lukien kiinteistölautakunnan hallintoon ja samassa yhteydessä tilan maanviljelyksen ja karjatalouden lopettamisesta (29. 3. 68 §).

Mustalaisnuorten laitostarpeesta päätettiin ilmoittaa, että Mustalaislähetyksen suunnittelemasta nuorisokodista lautakunta tarvitsisi toistaiseksi viisi hoitopaikkaa (29. 3. 69 §).

Lääkintävoimistelijan viran perustamisesta ja määrärahan anomisesta v:n 1961 talousarvioon tehtiin periaatepäätös (29. 3. 71 §).

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan kuuteen toimistoon.

1. Hallinnollinen toimisto. jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön lastensuojelutoimen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeulviraston päällikkönä ja lastensuojelutoimen toimitusjohtajana toimi hovioik. ausk. Arvi Heiskanen.

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: tonttien varaamista kahta n. 30-paikkaista lastenkotia varten, erillisen huvilan tai huoneiston osoittamista lautakunnan käyttöön 15-paikkaisen nuorisokodin perustamiseksi ja sopivan huoneiston osoittamista 8-paikkaisen perheryhmäkodin perustamista varten (19. 1. 2 §); muutoksen hakemista kielteiseen päätökseen, jonka sosiaaliministeriö oli 8. 2. antanut valtionavun varaamisesta ja myöntämisestä entisten koulukotien opettajien eläkkeisiin (16. 2. 38 §); lastensuojelulautakunnan oikeuttamista suorittamaan maalaiskuntiin sijoittamiensa lasten kansakoulukustannukset todellisia menoja vastaavina myös kansakoululuokilla olevista oppilaista niille kunnille, joiden alueelle kansakoulua käyviä lapsia on sijoitettu runsaasti (29. 3. 64§); juopuneina tavattuja nuoria koskevan tutkimuksen loppuun suorittamista (29. 3. 65 §); vajaamielisten polikliinillisen hoidon järjestämistä kertomusvuoden huhtijoulukuussa (29. 3. 66 §); aivovauriolasten luokan perustamista Oppilaskoti Toivolan päivähuoltolaan (26. 4. 88 §); lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten vapaakirjeoikeutta koskevan valtioneuvoston päätöksen muuttamista (30. 5. 100 §); esityksen tekemistä sosiaaliministeriölle sellaisista toimenpiteistä, että ministeriön valvonnassa olevat lastenhuoltolaitokset voisivat tarvittaessa edelleen antaa kouluissaan laitokseen otetuille lapsille oppivelvollisuuslaissa edellytettyä opetusta (30. 5. 107 §); Ryttylän koulukodin muuttamista 1. 9. 1960 lukien 30-paikkaiseksi suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanottokodiksi, joka 1. 7. 1961 alkaen siirtyisi Lohjalle Outamon vastaanottokoti -nimisenä laitoksena (2. 8. 10 §); Käpylän työkodin sekä Käpylän koulu- ja työkeskuksen (vajaamielisten päivähuoltola) perustamista taloon Pyhtääntie 1 (11. 10. 150 §, 21. 12. 180 §); erään kiinteistön ostamista Kirkkonummelta suunniteltua perheryhmäkotia varten (15. 11. 162 §); lapsilisä- ja erityislapsilisälakien täytäntöönpanon siirtämistä lastensuojelulautakunnalle ja sosiaaliohjesäännön muuttamista (20. 12. 181 §) sekä Nukarin lastenkodin hoitopaikkamäärän tarkistamista ja eräiden muutosrakennustöiden suorittamista laitoksessa (20. 12. 183 §).

Yleisten töiden lautakunnalle esitettiin määrärahan ottamista v:n 1961 talousarvioon Oppilaskoti Toivolan talous- ja hallintotilojen sekä pienen tyttöosaston rakentamiskustannuksia sekä laitoksen alueen lopullista kunnostamista varten (26. 4. 82 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintöä (16. 2. 25 §); kysymystä Mustalaislähetyksen rahoituslainojen korkojen alentamisesta (26. 4. 79 §); avustuksen myöntämistä Suomen Lastenhoitoyhdistyksen nuorisokodin rakennuskustannuksiin ja Pelastusarmeijan omistaman Koivurinteen lastenkodin korjaustöihin sekä lainan myöntämistä Pelastakaa Lapset -nimiselle yhdistykselle uuden vastaanottokodin rakennuskustannuksia varten (2. 8. 11, 116 §, 11. 10. 158 §); kaupungin mustalaiskysymystä selvittelevän komitean mietintöä (11. 10. 148 §); lastensuojelulainsäädännössä havaittuja puutteellisuuksia (11. 10. 153 §).

Sairaalalautakunnalle ilmoitettiin lastensuojelulautakunnan käsityksenä, ettei yksityisiin lastenkoteihin sijoitettujen lasten osalta käytännöllisistä syistä myönnettäisi vapautusta poliklinikkamaksuista (19. 1. 7 §).

Toimistoon kuuluvina toimivat lääket.lis. Paavo Leisti lastensuojelulautakunnan lääkärinä ja sosion. Emil Stenholm lautakunnan sihteerinä.

2. Lastenhuoltotoimisto, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna jaoston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluivat lastensuojelulain VI luvun edellyttämät kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta, kesävirkistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevissa asioissa. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkastaja, fil.tri Margit Törnudd, apunaan apulaislastenhuollontarkastaja, fil.maist. Annikki Hytönen.

Lastenhuoltotoimiston tehtävänä oli myös hoitaa ne valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, jotka aiheutuivat vajaamielishuoltojaoston toiminnasta sekä lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten valvonnasta. Toimiston päälliköllä oli näissä tehtävissä apuna vajaamielishuoltaja, valtiot.maist. Maija Kario.

3. Suojelukasvatustoimiston tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusjaostolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, samoin suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikoksentekijöitä koskevissa säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja, fil.maist. Kaarlo Helasvuo apunaan apulaisnuorisonhuoltaja, fil.maist. Erla Frangén.

4. Elatusaputoimisto, jonka tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama elatusapujaosto. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja, varat. Aili Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja lainopin kand. Veikko Piirtola.

5. Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto, joka valmisteli perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat ao. jaostolle esitettäviksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrätyt tehtävät sekä järjestää ja valvoa äitiyshuoltoa. Toimiston päällikkönä toimi varanot. Selma Hiisivaara-Mörk.

6. Sosiaalilääkärin toimisto, jonka tehtäviin kuuluivat psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuoltotapauksissa sekä vajaamielishuoltoon liittyvät tutkimukset ja ao. laitosten valvonta. Toimiston päällikkönä oli lääket.lis. Sirkka Syvänne apunaan lastenpsykiatri Pirkko Roiha. Psykologeina olivat fil.maist. Helka Mäntyoja, fil.lis. Jaakko Borg ja fil.maist. Seija Jokipaltio. Sosiaalityöntekijöinä toimivat sosionomit Victoria Schauman ja Kirsti Suninen.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoitivat yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliosasto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelun palveluksessa 303 vakinaista ja 68 tilapäistä viranhaltijaa sekä 101 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 472

henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 77 vakinaista ja 19 tilapäistä sekä 3 työsuhteessa eli yhteensä 99 sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 42 254 (47 877) kirjelmää. Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 546 (1 367), lastenhuoltotoimiston (9 260 (12 093), suojelukasvatustoimiston 8 550 (7 520), elatusaputoimiston 12 423 (16 889), äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 9 957 (9 643) sekä sosiaalilääkärin toimiston 518 (616).

Lastensuojelulautakunnan alaiset laitokset

Kertomusvuonna toimivat lastensuojelulautakunnan alaisina seuraavat kaupungin omistamat laitokset:

L a s t e n- j a n u o r i s o n h u o l t o l a i t o k s e t. *Sofianlehdon vastaanottokoti* toimi edelleen 202 -paikkaisena turvattomien lasten vastaanottolaitoksena, johon kuitenkin jouduttiin sijoittamaan tarvittaessa myös suojelukasvatusta kaipaavia lapsia. Laitos jakaantui 15-paikkaiseen pikkulasten (A-), 35-paikkaiseen leikkiikäisten (B-) ja 52-paikkaiseen kouluikäisten (C-) osastoihin, jossa vm. osastolla oli tilaa 28 pojalle ja 24 tytölle. A-osastolle jouduttiin sijoittamaan n. 40 vajaamielistä. Laitoksen johtajana toimi kasvatustiet.kand. Hannu Timperi apunaan 101 muuta viranhaltijaa sekä 23 työsopimussuhteen perusteella palkattua työntekijää.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 14-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena. Laitoksen johtajana oli kasvattaja Sirkka-Liisa Rauta-aho apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 5 työsopimussuhteessa olevaa työntekijää.

Ryttylän vastaanottokoti Hausjärvellä toimi 31.8. saakka 3-osastoisena 45 paikkaa käsittävänä vastaanottokotina ja muutettiin 1.9. lukien 2-osastoiseksi eli 30 paikkaa käsittäväksi vastaanottokodiksi suojelukasvatusta tarvitsevia kansakouluikäisiä poikia varten. Laitoksella oli oma kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Eetu Sutinen apunaan 21 viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Vastaanottokoti Lemmilä toimi Hyvinkään maalaiskunnan Ridasjärvellä 15-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi oma kansakoulu. Laitoksen johtajana oli kansak.op. Reino Nuotio 31.5. saakka ja 16.8. lukien kansak.op. Mauno Halonen. Laitoksessa oli lisäksi 5 viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Mellunkylän vastaanottokoti perustettiin valtuuston päätöksellä 24.2. suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia etupäässä tyttöjä sekä poikkeustapauksissa muitakin alaikäisiä varten tarkoitetuksi vastaanotto- ja tutkimuslaitokseksi, jossa toimii oma kansakoulu. Laitos hyväksyttiin käyttöön sosiaaliministeriön päätöksellä 22.8. 15-paikkaisena, mutta ensimmäiset tytöt otettiin jo kesäkuussa hoitoon. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Jyrki Ritamo apunaan 3 viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Hyvösen lastenkoti toimi edelleenkin 33-paikkaisena tavallisena lastenkotina, jonka johtajana oli sosiaalihuoltaja Mirja Myllylä ja hänen apunaan 8 viranhaltijaa ja 11 työntekijää.

Malmin lastenkoti toimi niinikään 37-paikkaisena tavallisena lastenkotina. Laitokseen jouduttiin kuitenkin sijoittamaan jatkuvasti myös vajaamielisiä lapsia. Kodin johtajana oli kasvattaja Elsa Hytönen ja hänen apunaan 15 viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Kallion nuorisokoti toimi 28-paikkaisena erityislastenkotina, jossa oli erikseen jälkihuolto- ja koululaisosastot. Sijoitusvaikeuksien vuoksi laitos täyttyi yksinomaan kouluikäisistä. Laitoksen johtajana toimi sosion. Erkki Mikonsaari sekä hänen apunaan 3 viranhaltijaa ja 3 työntekijää.

Töölön nuorisokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevien tyttöjen laitoksena. Laitoksen johtajana toimi sosion. Helmi Hirvonen apunaan 2 työntekijää.

Kaarelan nuorisokoti toimi 15-paikkaisena lähinnä jälkihuoltoa tarvitsevien poikien laitoksena. Laitoksen johtajana toimi sosion. Lauri Saloriutta apunaan 3 työntekijää.

Reijolan nuorisokoti toimi edelleen 18-paikkaisena, jälkihuoltoa tarvitsevien poikien hoitokotina. Laitoksen johtajana toimi sosion. Olavi Kivistö ja hänen apunaan 2 muuta viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Metsäkummun hoitokoti toimi 15-paikkaisena kasvatusvaikeuksiin joutuneiden lasten psykiatrisena hoitolaitoksena, jolla oli oma kansakoulu. Hoito- ja kasvatustyötä johdettiin kiinteästi sosiaalilääkärin toimistosta, jonka alaiset lastenpsykiatri ja psykologi työskentelivät vakituisesti laitoksessa. Paikallisesta johdosta vastasi kasvattaja Helena Havukkala 30.9. saakka ja siitä lähtien kasvattaja Saara Huotari. Laitoksessa oli lisäksi 6 muuta viranhaltijaa ja 6 työsopimussuhteen perusteella palkattua työntekijää.

Oppilaskoti Toivola toimi 84-paikkaisena apukouluasteella olevien turvattomien lasten hoitolaitoksena, jossa oli oppilaita varten oma kansakoulu. Laitoksen kansakoulu ja asuntolaosastot toimivat uusissa suojissa, lähinnä jälkihuoltoa tarvitseville tytöille tarkoitettua 12-paikkaista osastoa lukuun ottamatta, joka edelleenkin joutui työskentelemään vanhoissa suojissa. Hallinto- ja taloustilat olivat jatkuvasti sijoitettuina vanhoihin huviloihin. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Veli Ilasmaa, jolla oli apunaan 38 viranhaltijaa ja 10 työntekijää.

Vajaamielislaitokset ja vajaamielisten lastenkodit.

Kullatorpan lastenkoti toimi edelleen vajaamielisten lastenkotina, jossa oli 21 vahvistettua hoitopaikkaa ja jota kokonsa vuoksi ei ole hyväksytty vajaamielislaitokseksi. Kodin johtajana toimi sosion. Anna Lehto sekä hänen apunaan 14 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Päivölän lastenkoti Sipoon pitäjän Kallbäckissa toimi 16-paikkaisena vajaamielisten lastenkotina. Tätäkään laitosta ei ole voitu esittää hyväksyttäväksi vajaamielislaitokseksi paikkaluvun pienuuden vuoksi. Laitoksen johtajana toimi vajaamielishoitaja Kyllikki Grönroos, jolla oli apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 7 työsopimussuhteen perusteella palkattua työntekijää.

Nukarin lastenkoti Nurmijärvellä oli ainoa lastensuojelulautakunnan alainen varsinainen vajaamielishoitokoti, jossa oli 30 hoitopaikkaa. Laitoksen johtajana toimi Rauha Ojalainen, jolla oli apuna 15 viranhaltijaa ja 3 työntekijää.

Päivähuoltola Aula toimi 60-paikkaisena vajaamielisten päivähuoltolaitoksena, jonka sosiaaliministeriö hyväksyi 22. 2. vajaamielislaissa mainituksi vajaamielislaitokseksi. Laitoksen johtajana toimi lastentarhanop. Hillevi Hänninen, jonka apuna oli 8 viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Päivähuoltola Vantaala toimi niinikään 22. 2. hyväksyttynä vajaamielisten päivähuoltolana, jossa oli 42 paikkaa. Laitoksen johtajana oli valtiot.kand. Annikki Paasonen ja hänen apunaan 4 viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Oppilaskoti Toivolan päivähuoltolaksi 22. 2. hyväksytty vajaamieliskoulu toimi 4-luokkaisena ja kouluun voitiin ottaa keskimäärin 40 oppilasta. Laitoksen johtajana toimi 30. 8. saakka vajaamielishuoltaja Maija Kario oman toimensa ohella ja 1. 9. lukien kansak.op. Oiva Haaparanta, jonka apuna oli 3 viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Käpylän työkoti -niminen 25 paikkaa käsittävä 16 vuotta täyttäneiden vajaamielisten päivähuoltola perustettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 19. 10. Pyhtäänntie 1:stä vuokrattuun huoneistoon. Vaikka laitoksen lopullinen hyväksyminen siirtyi vuoden 1961 puolelle, otettiin ensimmäiset huollettavat laitokseen kertomusvuoden joulukuussa. Laitoksen johdosta vastasi oman toimensa ohella sosion. Erkki Mikonsaari, jonka apuna oli työmestari ja keittäjä.

Muissa lastenhuoltolaitoksissa hoidettiin vajaamielisiä kertomusvuonna siten, että keskimäärin oli Sofianlehdon vastaanottokodissa jatkuvasti 42 ja Malmin lastenkodissa 15 vajaamielistä. Nämä osastot eivät toimineet vajaamielislaissa tarkoitettuina vajaamielislaitoksina.

Laitosten toiminnasta todettakoon lisäksi, että niiden välitön johto kuului kunkin laitoksen johtajalle, mutta että hallinnollista yleisvalvontaa suoritti lastensuojelutoimen toimitusjohtaja sekä kasvatuksellista valvontaa Ryttylän, Lemmilän sekä Mellunkylän vastaanottokotien osalta nuorisonhuoltaja ja muiden laitosten osalta lastenhuollontarkastaja tai apulaislastenhuollontarkastaja.

Opetus laitosten kansakouluissa noudatti kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia ja opetuksen tarkastuksesta huolehti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen toinen tarkastaja fil.maist. Walter Erko.

Laitosten terveydenhuolto järjestettiin siten, että terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri. Sosiaalilääkärin toimisto suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia ja antoi tässä suhteessa hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Lautakunnan lääkäri totesi lasten terveydentilasta mm. seuraavaa:

Laitosten hygienisissä olosuhteissa ei ollut huomauttamisen aihetta. Rokotuksia täydennettiin ja laitosten henkilökunnalle suoritettiin vapaaehtoisia poliorokotuksia. Tuberkuloosiröntgentarkastuksessa käytettiin 125 lasta ja laitosten henkilökunta kävi vuositarkastuksessa. Sairaalahoitoon lähetettiin 69 ja poliklinikkatutkimuksiin 324 lasta. Lääkintävoimistelua sai viraston lääkintävoimistelijan toimesta 37 lasta.

Vajaamielisillä lapsilla esiintyneiden sieni-ihottumien takia jouduttiin jatkuvasti suorittamaan säännöllisiä näytetutkimuksia ihotautiklinikan ja tri Kirsti Blomqvistin avustuksella.

Uudet sairaustapaukset vähentyivät 1 753:sta 1 524:ään. Sofianlehdon vastaanottokodissa kuoli vuoden aikana 4 vajaamielistä lasta.

Seuraavasta taulukosta ilmenevät laitosten tautitapaukset:

Tautiryhmä	Sofianlehto	Herttoniemi	Hyvönen	Kaarela	Kallio	Kulla torppa	Lemmilä	Malmi	Mellunkylä	Metsäkumpu	Nukari	Päivölä	Reijola	Ryttylä	Toivola	Töölö	Yhteensä
Vihurirokko	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	6
Tulirokko	4	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Tuhkarokko	24	—	5	—	—	—	—	8	—	2	—	—	—	—	—	—	39
Vesirokko	29	—	—	—	—	—	—	—	—	4	15	—	—	2	1	—	51
Sikotauti	10	—	7	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	20
Influenssa	9	2	44	2	2	5	8	—	3	15	1	22	—	5	—	19	137
Ripuli	48	—	2	—	1	4	6	1	2	—	2	—	—	2	—	—	68
Angiina	75	1	—	4	1	—	1	14	—	—	4	—	—	12	15	1	128
Kuumeinen nuha, nielu- ja yskäkatarri	445	30	12	4	12	11	9	63	2	2	36	1	4	26	21	—	678
Keuhkokuume	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Korvatulehdukset	96	4	5	1	1	3	1	—	1	—	—	—	—	1	35	1	149
Silmätulehdukset	6	1	2	1	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	1	—	15
Ihottumat	27	2	4	—	—	3	4	—	1	—	—	—	—	4	11	—	56
Paiseet	15	1	3	—	1	1	1	3	1	—	2	—	—	—	8	—	36
Tapaturmat	21	1	8	5	6	1	1	1	—	—	—	—	3	21	29	—	97
Stomatitis	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Kaularauhastulehdus	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Muut taudit	2	1	—	—	1	—	3	—	—	—	1	—	—	4	1	—	13
	828	47	101	17	25	28	36	91	11	25	63	23	8	77	123	21	1 524
Tuberkuloositarkastuksessa käyneitä	3	—	—	—	1	2	—	—	9	23	6	—	—	32	48	1	125
Sairaalahoitoon lähetettyjä	26	—	9	4	8	1	2	—	2	—	2	2	—	5	7	1	69
Poliklinikoilla käyneitä	92	10	56	13	10	15	8	13	3	2	1	—	8	33	54	6	324
Kuolemantapaukset	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 2 914 (2 722) alaikäistä koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettuja lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Uusiin tapauksiin on kuitenkin laskettu kertomusvuonna 122 ilmaisessa hoidossa olevaa lasta, joista 54 poikaa ja 68 tyttöä sekä vajaamielislain nojalla huoltolautakunnalta siirtyneitä henkilöitä 60, joista 33 mies- ja 27 naispuolista. Virka-avunpyynnöistä oli 183 (85) holhousasioita koskevia. Adoptioasioita, joiden lukumäärä oli 108 (85), koski 9 (25) aviolapsia ja 95 (62) avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. 4 (1) helsinkiläistä lasta luovutettiin ottolapseksi Ruotsiin. Ilmoitukset ja virka-avunpyynnöt jakaantuivat ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

	0-1 v		2-6 v		7-15 v		Yli 16 v		Yhteensä		Kaikkiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Ilmoituksen syy:											
Lapsen:											
sairaus	8	8	12	10	16	6	1	—	37	24	61
vajaamielisyys	1	—	11	5	17	4	3	6	32	15	47
sielullinen poikkeavuus	—	—	11	3	18	12	—	1	29	16	45
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	3	1	—	—	3	1	4

	0-1 v		2-6 v		7-15 v		Yli 16 v		Yhteensä		Kaikkiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Vanhempien:											
kuolema	2	3	2	9	14	14	2	1	20	27	47
sairaus	65	73	88	66	73	71	4	4	230	214	444
mielisairaus	—	1	6	6	8	12	2	3	16	22	38
vajaamielisyys	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2
ansiotyö	12	14	10	8	8	8	3	1	33	31	64
hoidon laiminlyönti	13	12	38	42	42	35	2	2	95	91	186
kasvatuskyvyn puute	1	3	10	8	28	34	5	7	44	52	96
hylkääminen	6	7	4	5	8	10	2	1	20	23	43
huolimattomuus	2	1	5	7	6	6	1	—	14	14	28
juoppous	12	6	38	35	53	67	4	9	107	117	224
irtolaisuus	2	1	—	—	1	3	—	—	3	4	7
vankilassaolo	3	2	1	5	1	8	1	—	6	15	21
lapsen pahoinpitely	—	—	6	3	14	6	1	1	21	10	31
työn puute	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	3
asuntovaikeudet	75	73	105	83	86	110	5	5	271	271	542
avio- tai asumusero	10	9	34	28	57	57	12	9	113	103	216
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	5	1	17	17	23	16	1	—	46	34	80
muut syyt	52	49	116	96	134	160	44	34	346	339	685
Yhteensä	270	264	514	437	610	640	94	85	1 488	1 426	2 914
Toimenpiteet:											
Varoitus	1	—	—	5	5	1	—	—	6	6	12
Suojeluvalvonta	4	6	26	26	83	97	9	16	122	145	267
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	2	36	14	36	16	52
Huostaanotto:											
lslain 9 § 2 mom. c-kohdan perusteella	101	98	140	97	92	74	1	1	334	270	604
13 ja 19 §:n perusteella	4	1	2	—	—	2	—	—	6	3	9
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella (lslain 9 § 1 mom.)	4	2	2	3	12	14	1	—	19	19	38
sopimuksen nojalla (lslain 11 §)	52	50	62	48	69	80	2	1	185	179	364
vastoin vanhempien tahtoa (lslain 12 § nojalla)	—	—	1	2	1	3	—	—	2	5	7
Siirto vajaamielishuoltojaostolle	1	—	2	1	5	2	—	4	8	7	15
Virka-apu eri viranomaisille	26	22	55	52	69	67	15	12	165	153	318
Tutkimus- ja neuvontatoimenpiteet	75	85	221	201	269	294	19	23	584	603	1 187
Muut toimenpiteet	2	—	3	2	5	4	11	14	21	20	41
Yhteensä	270	264	514	437	610	640	94	85	1 488	1 426	2 914

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 3 600 (3 234) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista 1 954 (1 751) oli sijoitettu perheisiin ja 1 041 (1 017) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 231 (235) eli 6.4 % (7.3 %) ruotsinkielisiä ja 8 (6) eli 0.2 % (0.2 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 1 114 (874) ja poistettiin 837 (748) lasta, joten toimiston luetteloihin vuoden 1961 jäi 2 763 (2 486) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 161 (158) lasta 4 817 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 8 lasta 2 163 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 10 (17) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 320 (316) ja perhehoidossa 49 (44). Näiden huoltoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot joko viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kasvatusneuvoloista tai psykiatrisista sairaaloista.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta asetelmasta: [1])

[1]) Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää laitoksittain, koska lapsi on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

Sijoituspaikka	Lapsia									Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1959		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1961		Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.		
Kaatumatautisten huoltolaitokset	1	1	—	—	2	—	—	1	1	732	366.0
Heikkomielisten lastenkodit	42	30	4	3	79	5	7	42	29	26 279	332.6
Hoito- ja tarkkailukodit	13	—	7	—	20	5	—	13	—	4 815	240.8
Sairaalat	3	2	2	1	8	—	—	4	2	2 168	271.0
Tavalliset lastenkodit	136	88	42	25	291	39	23	143	85	86 373	296.8
Perhehoito Helsingissä	7	6	4	2	19	4	1	7	7	5 290	278.4
Perhehoito muualla	24	7	5	—	36	2	—	25	10	12 889	358.0
Yhteensä	226	134	64	31	455	55	31	235	134	138 546	304.5

Edellä olevassa taulukossa olevista lapsista oli huostaanotettuja syvästi vajaamielisiä 194 (168), heikkomielisiä 138 (154) ja muuten poikkeavia 123 (116).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 154 (124) syvästi vajaamielisiä, 100 (108) heikkomielisiä ja 70 (65) muuten poikkeavia. Vajaamielislain voimaan tultua on vajaamielisten lasten huostaanotto asteittain lopetettu. Vajaamielisten sijoitus selviää luvun viimeisestä taulukosta.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin laitoksissa selviää seuraavasta asetelmasta:

	Sofianlehdon vastaanottokoti			Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Oppilaskoti Toivola	Hyvösen lastenkoti	Päivölän lastenkoti	Herttoniemen vastaanottokoti	Vastaanottokoti Lemmilä	Kallion nuorisokoti	Reijolan nuorisokoti	Kaarelan nuorisokoti	Töölön nuorisokoti	Metsäkummun hoitokoti	Mellunkylän vastaanottokoti	Ryttylän koulukoti	Yhteensä
	Osasto																		
	A	B	C																
V:sta 1959 hoitoon jääneitä	107	30	39	26	38	32	79	34	18	11	—	27	11	7	11	13	—	—	483
V. 1960 hoitoon otettuja	198	154	145	5	14	—	16	7	8	21	—	15	11	9	7	12	1	1	624
Yhteensä	305	184	184	31	52	32	95	41	26	32	—	42	22	16	18	25	1	1	1 107
Näistä:																			
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:																			
yksityishoitoon	28	18	12	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	65
toiseen lastenkotiin	64	48	50	2	7	—	3	3	—	3	—	7	—	—	2	4	—	—	193
sairaalaan	3	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
b) Toimiston hoidosta luovutettiin:																			
vanhempiensa hoitoon	89	84	75	1	4	—	12	—	—	13	—	6	—	1	2	6	—	—	293
toiseen maksuttomaan hoitoon	9	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	13
toisen kunnan hoitoon	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
muihin lastenhuoltolaitoksiin	2	1	—	1	1	—	2	2	7	—	—	1	—	1	1	—	—	—	19
kuoli	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
poistettiin muista syistä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	3	1	—	—	—	18
Poistettuja yhteensä	199	153	143	5	12	—	17	7	7	21	—	18	11	5	6	11	—	1	616
V:een 1961 jääneitä	106	31	41	26	40	32	78	34	19	11	—	24	11	11	12	14	1	—	491

Muihin laitoksiin ja perhehoitoon sijoitetut lapset. Muihin kuin kaupungin omistamiin laitoksiin ja perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista lu-

vuista. Kertomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle laitoshoitoon sijoitettuun 68 lapseen, Helsinkiin laitoshoitoon sijoitettuun 40 lapseen sekä Helsinkiin perhehoitoon sijoitettuun 13 lapseen ja maaseudulle perhehoitoon sijoitettuun 68 lapseen nähden.

	Laitoksiin sijoitettuja lapsia		Perhehoitoon sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1959 hoitoon jääneitä	250	246	358	1 031	1 885
V. 1960 hoitoon otettuja	318	227	144	421	1 110
Yhteensä	568	473	502	1 452	2 995
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	17	21	11	56	105
siirrettiin kunnan lastenkotiin	16	52	7	51	126
siirrettiin yksityiseen lastenkotiin	64	57	5	37	163
siirrettiin sairaalaan	5	2	2	1	10
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	2	1	5	2	10
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	174	62	42	98	376
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	—	1	4	—	5
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	3	2	—	5
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	15	3	16	25	59
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	4	5	18	6	33
poistettiin muista syistä	5	1	14	5	27
kuoli	1	3	—	1	3
Poistettuja yhteensä	303	211	126	282	922
V:een 1961 jääneitä	265	262	376	1 170	2 073

Perhehoitoon annettuja lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisten luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä terveydenhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidon neuvoloiden terveyssisaret; maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myös lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi lautakunta järjesti 153:lle (142) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 9 807 017 (8 112 095) mk. Edellisen vuoden kustannusten korvauksia saatiin sosiaaliministeriöltä 2 668 000 (2 401 000) mk.

Maaseudulle perhehoitoon sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 1 031 (960). Näistä poistettiin 282 (263) ja uusia sijoitettiin (421 (334), joten vuoden päättyessä lukumäärä oli 1 170 (1 031).

Palkattuja asiamiehiä oli lautakunnalla Espoossa, Helsingin mlk:ssa, Hyvinkäällä, Jokioisissa, Kemiössä, Kiikalassa, Koskella Hl, Koskella Tl, Lohjalla, Lopella,

Marttilassa, Mäntsälässä, Nastolassa, Nummella, Nurmijärvellä, Orimattilassa, Perttelissä, Pornaisissa, Pusulassa, Sammatissa, Sipoossa (2), Siuntiossa, Somerolla, Tuusulassa ja Vihdissä.

Hoitomaksut perhehoitoon sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 2 000 mk:sta 15 000 mk:aan kuukaudelta keskimääräisen hoitomaksun ollessa 7 000—8 000 mk kuukaudelta. Laitosten hoitomaksut taas olivat 460—1 660 mk hoitovuorokaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myös myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan näin sijoittamat lapset, lukumäärältään 3 600 (2 768), aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 346 274 670 (241 294 726) mk eli keskimäärin 96 187 (87 172) mk vuodessa kutakin lasta kohden.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 180 (152) lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 56 (51) ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 75 (59) lasta, joten v:een 1961 jäi 199 (180) valvottavaa.

Au-lasten valvonta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 4 441 (4 368) au-lasta toimiston valvonnassa. Lasten jakautuminen sijoituspaikan ym. perusteella selviää taulukko-osasta.

Kasvattilapset. Lastensuojelulautakunnan valvontaan jäi edelliseltä vuodelta 795 (818) kasvattilasta, joista poikia 369 (375) ja tyttöjä 426 (443). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 432 (441) ja aviolapsia 363 (377). Uusia tapauksiailmoitettiin vuoden aikana 192 (231) ja valvonnasta poistettiin 259, joten v:een 1961 jäi 728 kasvattilasta valvontaan, näistä poikia 357 ja tyttöjä 371, aviolapsia 314 jaaviottomia 414.

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkivalvonta. Perheisiin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälkivalvontaa. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi, samoin eräät poikkeukselliset tai omaisten tukea vailla olevat laitoksista poistetut alaikäiset. Edelliseltä vuodelta jäi jälkivalvontaan 36 (34) nuorta henkilöä. Kertomusvuonna määrättiin valvontaan 22 (14) henkilöä ja poistettiin 9 (12), joten jälkihuoltoa saavia oli vuoden lopussa 49 (36). Oppilaskoti Toivolan entisiä hoidokkeja valvottiin yleensä laitoksesta käsin.

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana valvontaan 10 (19) nuorta kotiapulaista ja poistettiin luettelosta (17 (11). Edelliseltä vuodelta jäi valvontaan 18 (10), joten v:een 1961 siirtyi 11 (18) valvottavaa nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkistystoiminta. Tarjotakseen vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi matkalippuja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja pienten lasten saattajille. Lippuja jaettiin kaikkiaan 380 (325), joista 300 (236) lapsille ja 80 (89) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavia, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, kesäkoteja tavallisen sijoitusmäärärahan puitteissa yhteensä 842 (833), joista 581 (578) perheisiin, jolloin lastenhuoltotoimisto välitti hoitomaksut

ja vastasi kotien valvonnasta. Eräissä tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla, muuten oli oleskelu lyhytaikaisempaa. Ennen maalle lähettämistä toimitettiin lasten terveystarkastus.

Kustannukset jaetuista matkalipuista nousivat 564 836 (577 000) mk:aan ja koko kesävirkistystoiminnasta 9 478 551 (9 090 675) mk:aan. 66.3 (58.9) % lapsista sai ilmaisen kesäsijoituksen. Lasten vanhemmat suorittivat sijoitusmaksun kokonaan 14.5 (15.5) %:n ja osan maksusta 19.0 (25.6) %:n osalta.

Mainittakoon, että kesäkoteihin sijoitetuista lapsista oli 383 (388) tyttöjä ja 459 (445) poikia, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia oli 106 (102), avio- tai asumuserolapsia 286 (239), suurperheisten lapsia 208 (198) ja huoltoapua saavien perheiden lapsia 282 (240).

Päivähuoltola Aulan lasten kesävirkistystoiminta rahoitettiin melkein kokonaan kaupungin varoista. Näin 39 (46) syvästi vajaamielistä lasta pääsi Aula-työkotien Kannatusyhdistyksen ylläpitämään kesäsiirtolaan.

Vajaamielishuolto. Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 456 vajaamielisiä koskevaa ilmoitusta ja toimenpidepyyntöä, joista ilmoittaja 405 tapauksessa oli viranomainen ja 51 tapauksessa yksityinen henkilö. Suurimman ryhmän, 315, muodostivat vajaamielisyyden toteamista ja vajaamielisluetteloon merkitsemistä tarkoittavat ilmoitukset. Sijoitusta päivähuoltoloihin pyydettiin 61 tapauksessa, sijoitusta vajaamielislaitoksiin tai lastenkoteihin 17 tapauksessa ja esityksentekoa vajaamielislaitoksiin tulevaisuudessa tapahtuvaa sijoitusta silmälläpitäen 23 tapauksessa. Toimistolle tehtiin lisäksi 40 sellaista ilmoitusta, jotka koskivat muutoin vajaamielisten olosuhteita.

Vajaamielis- ja lastensuojelulakiin perustuvan sijoitustoiminnan ohella on vajaamielishuollosta vastaava työryhmä jatkanut vajaamielisten luettelointia ja pyrkinyt tehostamaan avohuoltotyötä. Vajaamielisluetteloon oli vuoden alussa merkitty 329 ja vuoden lopussa 652 vajaamielistä. Pääasiallisimpina avohuoltomuotoina neuvottelujen ja neuvonnan ohella olivat vaateavustuksen myöntäminen (18 tapausta) ja lääkintävoimistelukustannusten korvaaminen (4 tapausta). Lisäksi 50 vajaamielisen hoitokustannukset kesäsiirtoloissa suoritettiin joko kokonaan tai osittain.

Sijoitetut vajaamieliset. Vajaamielislaitoksiin sijoitettiin kertomusvuonna 24 vajaamielistä, joista 14 suoraan kodeistaan ja 13 lastenhuoltolaitoksista. Huostaanotettuja ja lastenhuoltolaitoksiin sijoitettuja vajaamielisiä oli 38. Huostaanotto lakkautettiin 15 vajaamielisen kohdalta.

Päivähuoltolat. Päivähuoltoloissa hoidettiin vajaamielisiä kertomusvuonna yhteensä 29 123 hoitopäivää (Aula 8 621, Vantaala 8 263, Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola 6 681, Käpylän työkoti 86 ja Aula-työkoti 5 472).

Lastenhuoltotoimiston tiedossa olevien vajaamielisten lukumäärä ja sijoituspaikat kertomusvuoden lopussa käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

	Ikä										Kehitysaste						
	0—6 v		7—15 v		16 v —		Av		Au		Tylsäm. 0—34		Vähäm. 35—54		Heikkom. 55—70		Yhteensä
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
I Kotihoidossa:																	
Kotonaan laitospaikkaa odottavia	14	12	61	64	31	53	103	123	3	6	22	26	59	81	25	22	235
Kotiin toistaiseksi jääviä	3	1	6	8	8	10	14	18	3	1	3	5	8	9	6	5	36
Yhteensä	*17*	*13*	*67*	*72*	*39*	*63*	*117*	*141*	*6*	*7*	*25*	*31*	*67*	*90*	*31*	*27*	*271*
Näistä valvonnassa	—	3	2	3	6	5	5	6	3	5	—	4	2	5	6	2	19
» päivähuoltoloissa:																	
Aula	5	4	22	19	2	2	29	25	—	—	12	10	16	15	1	—	54
Vantaala	6	2	15	11	1	6	22	17	—	2	8	6	10	10	4	3	41
Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola	—	—	28	12	—	—	23	11	5	1	—	—	15	6	13	6	40
Aula-työkoti	—	—	—	—	7	16	7	16	—	—	—	—	4	9	3	7	23
Käpylän työkoti	—	—	1	—	7	—	7	—	1	—	—	—	2	—	6	—	8
Yhteensä	11	6	66	42	17	24	88	69	6	3	20	16	47	40	27	16	166
II Vajaamielislaitoksissa:																	
Nukari	1	—	18	7	5	1	22	7	2	1	16	7	7	1	1	—	32
Rinnekoti	2	—	19	10	55	50	62	45	14	15	63	43	11	14	2	3	136
Barnens By	—	—	6	2	3	—	6	2	3	—	—	—	6	2	3	—	11
Kårkulla	2	1	2	—	—	—	4	1	—	—	2	—	2	1	—	—	5
Perttula	—	—	—	—	8	2	7	2	1	—	1	—	6	2	1	—	10
Kuhankoski	—	—	—	2	—	2	—	1	—	3	—	—	—	2	—	2	4
Alavus	—	—	—	—	—	6	—	5	—	1	—	—	—	5	—	1	6
Vaalijala	—	—	3	2	5	6	6	6	2	2	7	7	1	1	—	—	16
Toivola-Muhos	—	—	—	—	4	—	2	—	2	—	—	—	4	—	—	—	4
Yhteensä	*5*	*1*	*48*	*23*	*80*	*67*	*109*	*69*	*24*	*22*	*89*	*57*	*37*	*28*	*7*	*6*	*224*
III Lastenhuoltolaitoksissa:																	
Kullatorppa	2	—	18	4	1	1	18	4	3	1	9	—	7	5	5	—	26
Päivölä	6	1	5	6	1	—	9	6	3	1	7	7	4	—	1	—	19
Sofianlehto	19	10	8	7	—	—	20	14	7	3	24	15	3	2	—	—	44
Malmi	3	3	5	5	—	—	7	6	1	2	5	3	3	5	—	—	16
Oppilaskoti Toivola	—	—	8	4	1	1	4	4	5	1	—	—	2	1	7	4	14
Muut lastenhuoltolaitokset	1	6	4	7	1	—	5	11	1	2	3	6	2	6	1	1	19
Yhteensä	*31*	*20*	*48*	*33*	*4*	*2*	*63*	*45*	*20*	*10*	*48*	*31*	*21*	*19*	*14*	*5*	*138*
IV Sairaaloissa	—	—	*1*	—	*37*	*25*	*31*	*24*	*7*	*1*	*11*	*4*	*17*	*16*	*10*	*5*	*63*
V Yksityiskodeissa	*4*	*4*	*7*	*4*	*2*	*2*	*10*	*5*	*3*	*5*	*6*	*4*	*5*	*4*	*2*	*2*	*23*
Kaikkiaan	**57**	**38**	**171**	**132**	**162**	**159**	**330**	**284**	**60**	**45**	**179**	**127**	**147**	**157**	**64**	**45**	**719**

Kokoukset. Lastenhuoltojaosto piti 16 (18) kokousta, vajaamielishuoltojaosto 11 (6) ja vajaamielislaitosten johtokunta 12 (6) kokousta.

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 2 496 (2 167), jotka ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittyivät seuraavasti:

	Alle 16 v		16—17 v		Kaikkiaan		Yhteensä
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Ilmoittaja:							
Kouluviranomainen	102	30	4	4	106	34	140
Poliisi- tai oikeusviranomainen	960	157	333	162	1 293	319	1 612
Huoltoviranomainen	11	19	14	19	25	38	63
Lastensuojeluviranomainen	118	20	139	44	257	64	321
Yksityinen henkilö	138	81	51	90	189	171	360
V. 1960 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 329	307	541	319	1 870	626	2 496
Ilmoituksen syy:							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	4	—	—	—	4	—	4
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	95	22	3	—	98	22	120
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	826	64	10	4	836	68	904
Syyttäjä jättänyt syyttämättä LNR 2 §	6	—	3	1	9	1	10
Oikeus jättänyt tuomitsematta LNR 3 §	41	4	52	18	93	22	115
Irtolaistapainen elämä	88	146	48	184	136	330	466
Tavattu juopuneena	87	2	288	12	375	14	389
Muu syy	182	69	137	100	319	169	488
V. 1960 saapuneita ilmoituksia yhteensä	1 329	307	541	319	1 870	626	2 496
V:sta 1959 jäljellä olevia ilmoituksia	205	31	47	22	252	53	305
Ilman uutta ilmoitusta käsiteltäväksi otettuja asioita	10	3	—	4	10	7	17
Kaikkiaan	**1 544**	**341**	**588**	**345**	**2 132**	**686**	**2 818**
Toimenpiteet:							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	107	5	119	5	226	10	236
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	21	3	1	3	22	6	28
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
toimitettu kotikuntaansa	22	20	4	36	26	56	82
toimitettu lääkärin hoitoon	4	—	1	—	5	—	5
muu toimenpide	411	48	30	24	441	72	513
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	58	20	5	14	63	34	97
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen sopimuksen nojalla	24	11	3	11	27	22	49
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	9	2	2	1	11	3	14
Nuorisonhuoltajan toimenpide	459	146	163	165	622	311	933
Ei mitään toimenpidettä	143	30	177	45	320	75	395
V. 1960 käsiteltyjä asioita yhteensä	1 258	285	505	304	1 763	589	2 352
V:een 1961 jääneitä ilmoituksia	286	56	83	41	369	97	466
Kaikkiaan	**1 544**	**341**	**588**	**345**	**2 132**	**686**	**2 818**

Ilmoitukset koskivat 1 743 (1 547) lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16-vuotiaita poikia oli 940 ja tyttöjä 214 sekä 16—17-vuotiaita poikia 365 ja tyttöjä 224.

Taulukossa esitetyn lisäksi käsiteltiin toimistossa 27 (poikia 16 ja tyttöjä 11) yli 18 vuotiaana ilmoitetun nuoren asiaa, joista 20:een nähden suoritettiin huoltoa (poikia 11, tyttöjä 9) ja yksi oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä.

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimistolta sekä eräissä tapauksissa muilta kasvatusneuvoloilta ja yksityislääkäreiltä. Psykiatrista hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan sairaaloihin ja Metsäkummun hoitokotiin. Ammatinvalinnanohjauksen Helsingin piiritoimistolta pyydettiin lausuntoja.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta asetelmasta:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1959	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1961	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Kaarelan nuorisokoti	6	5	11	7	4	1 502	136.5
Kallion nuorisokoti	—	4	4	2	2	605	151.3
Mellunkylän vastaanottokoti	—	26	26	12	14	1 544	59.4
Vastaanottokoti Lemmilä	12	28	40	26	14	4 231	105.8
Ryttylän vastaanottokoti	40	50	90	62	28	9 834	109.3
Hyvösen lastenkoti	1	—	1	1	—	220	220.0
Sofianlehto C-os.	2	4	6	6	—	124	20.7
Reijolan nuorisokoti	7	7	14	8	6	2 025	144.6
Metsäkummun hoitokoti	—	3	3	2	1	439	146.3
Oppilaskoti Toivola	4	1	5	2	3	997	199.4
Yhteensä	72	[1])128	[1])200	128	72	21 521	107.6

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 242 lasta. Näistä oli jäljellä edelliseltä vuodelta 83 poikaa ja 35 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 65 poikaa ja 59 tyttöä. Huoltopäiviä oli 41 635.

Pysyvää koulukotikasvatusta tarvitsevat sijoitettiin suurimmaksi osaksi valtion koulukoteihin.

Perhehoidossa oli vuoden aikana 35 lasta yhteensä 5 711 päivää. Näistä oli jäljellä edelliseltä vuodelta 11 poikaa ja 2 tyttöä. Seuraavaan vuoteen jäi 17 poikaa ja 5 tyttöä.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden aikana 27 lasta yhteensä 1 162 päivää; 9 poikaa ja 7 tyttöä oli sitäpaitsi jossakin muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 3 poikaa.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta.

[1]) Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

	Suojeluvalvonnan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa						
	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Jäljellä v:sta 1959	100	28	81	1	149	61	210
V. 1960 valvontaan tulleita	107	14	96	3	144	76	220
Yhteensä	207	42	177	4	293	137	430
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	17	1	3	—	9	12	21
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	11	7	13	—	17	14	31
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin lastenhuoltolaitokseen	29	3	17	1	31	19	50
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	2	1	6	—	4	5	9
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	11	3	7	—	18	3	21
V:een 1961 jääneitä	137	27	131	3	214	84	298
Yhteensä	207	42	177	4	293	137	430

Eräät yksityiset henkilöt toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 800 mk kuukaudessa valvottavaa kohden. Valvottaville myönnettiin tilapäisiä avustuksia mm. harrastusvälineiden hankkimiseen tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Kuraattoritoiminta. Viraston kahden huoltotarkastajan pääasiallisena tehtävänä oli laitosten kuraattoritoiminta, jälkihuolto siihen luettuna. Ryttylän vastaanottokodilla oli kuitenkin oma kuraattorinsa. Tämän suorittama jälkihuolto ei sisälly edellä esitettyyn valvontatilastoon.

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 95 alaikäiselle henkilölle.

Lausunnot. Toimisto antoi edelleen pyynnöstä eräitä lausuntoja tuomioistuimille ja holhouslautakunnalle toimiston huollettavana olevista henkilöistä mm. adoptiota ja sen purkua koskevissa asioissa. Poliisilaitoksen passitoimisto ja liikennetoimisto pyysivät säännöllisesti lausunnon, milloin toimiston huollettavana ollut alaikäinen haki ulkomaanpassia tai ajokorttia. Niinikään on poliisilaitokselle annettu eräitä lausuntoja alaikäisten huvitilaisuuksissa esiintymistä koskevissa asioissa.

Alaikäiset lainrikkojat. Nuorista rikoksentekijöistä annetun lain määräämät tehtävät hoiti useimmassa tapauksessa suojelukasvatustoimiston puolesta Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimisto. Tämä suoritti henkilötutkinnat Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 v täyttäneistä, rangaistavan teon tehneistä syytteeseen asetetuista, missä tarkoituksessa suojelukasvatustoimiston henkilöasiakirjat olivat sen käytettävissä. Nuorisonvalvontatoimisto huolehti myös ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksentekijäin valvonnan järjestelyistä sekä, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18-vuotiaana tehnyt rikoksensa, lastensuojeluasetuksen määrää-

mästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa. Poliisikuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja. Tällaisia kuulusteluja oli 1 224 (1 162) alaikäistä koskevassa asiassa.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin kertomusvuoden aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä.

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15 vuotiaita	814	53	867 (813)
15—17 »	338	63	401 (395)
18—20 »	210	60	270 (305)
Yhteensä	1 362	176	1 538 (1 513)

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin irtolaistapaisen elämän takia 196 (130) alle 18-vuotiasta henkilöä, joista poikia 46 ja tyttöjä 150. Pidätyksiä, saman henkilön uusiintuneet pidätykset mukaan luettuina, oli 285 (157), joista 55 poikia ja 230 tyttöjä koskevia.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämistä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 389 (301), joista 375 poikia ja 14 tyttöjä koskevia, ja pidätettynä oli 252 (217) henkilöä, joista 242 poikia ja 10 tyttöjä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15-vuotiaana rikkomuksen tehneet sekä ne 15—17-vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksentekijöistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17-vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi, pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteiden varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki em. irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuun ottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi, koska olivat jo täyttäneet 18 vuotta ennen kuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorison valvomiseksi ja huoltamiseksi oli suojelukasvatustoimisto yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisten kanssa.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Poliisiviranomainen on 1 322 (267) tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen, että alle 21-vuotias nuori rikoksentekijä saataisiin tuomita rangaistusmääräysmenettelyin. Näitä pyyntöjä tuli vuoden alkupuoliskolla yksinomaan maaseudun poliisiviranomaisilta, mutta kertomusvuoden kuluessa ryhtyi myös Helsingin poliisilaitos käyttämään tätä menettelyä, joten suojelukasvatustoimiston käsiteltävien asiain määrä moninkertaistui. 1 222 pyyntöön annettiin suostumus, 49 evättiin, 1 oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä ja 50 ilmoitetuista tapauksista oli sellaisia, jotka siirrettiin muiden sosiaalilautakuntien käsiteltäviksi tai muuten eivät aiheuttaneet suojelukasvatustoimiston toimenpiteitä.

Kokoukset. Suojelukasvatusjaosto piti vuoden aikana 19 kokousta.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen sekä lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa v. 1948 annetussa laissa määrätyt asiat. Uusia työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle elatusavun laiminlyömisestä asumus- ja avioerolasten kohdalta 235 sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden kohdalta 93 tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 281 tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä eri syistä yhteensä 7. Huoltoapulain 42 §:n perusteella käsiteltiin elatusapujaostossa työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 244 työloma-anomusta ja 241 tapauksessa määrättiin työlomalla ollut palautettavaksi työlaitokseen.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1959 jäljellä olevia	3 846	Luettelosta poistettuja	561
Uusia tapauksia	595	V:een 1961 siirtyneitä	3 880

Seuraavat asetelmat valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien ja elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisääty	Äitejä	Elatus-velvollisia
Naimattomia	3 171	1 476
Leskiä ja laillisesti eronneita	534	365
Naimisissa olevia	148	1 152
Tietoja puuttuu	27	887
Yhteensä	3 880	3 880

Ikä vuotta	Äitejä	Elatus-velvollisia
15	4	1
16—19	483	171
20—24	1 315	896
25—29	936	874
30—34	628	540
35—39	366	381
40—49	140	332
50—	—	93
Tietoja puuttuu	8	592
Yhteensä	3 880	3 880

Ammatti	Äitejä	Elatus-velvollisia
Virkamiehiä, vapaiden ammattien harjoittajia ym.	128	313
Maatalous ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	52	132
Itsenäisen liikkeen harjoittajia	222	198
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	804	353
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	991	1 207
Muita työntekijöitä	216	507
Merimiehiä, kalastajia ja laivojen henkilökuntaa	8	138
Valtion, kunnan ym. viran- tai toimenhaltijoita	258	274
Kotiapulaisia	714	—
Muun elinkeinon harjoittajia	40	7
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	446	751
Yhteensä	3 880	3 880

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat sosiaaliohjesäännön määräysten mukaisesti lastenhuoltotoimiston asianomaiset viranhaltijat. Näiden antamien tietojen mukaan lasten hoito oli seuraava:

Äidin luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	87.5	Hyvän hoidon	91.5
Suhteellisen hyvän hoidon	12.5	Suhteellisen hyvän hoidon	8.5
Epätyydyttävän hoidon	0.6	Epätyydyttävän hoidon	—

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli kertomusvuoden aikana 11, joista 10 oli sairaalassa ja 1 lastenkodissa.

Selviytymistoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä ja lautakunnan vahvistamalla sopimuksella 177 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 33.

Oikeudessa oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä juttuja vireillä 59 ja uusia haasteita otettiin 181. Näistä 26 tapauksessa vastaajaa ei saatu laillisesti haastetuksi ja 26 juttua sovittiin, sekä 52 siirtyi seuraavaan vuoteen. Jutuista voitettiin 97, hävittiin 19 riittämättömien todisteiden vuoksi ja 9 tapauksessa oli oikeudenkäynnistä luovuttava toistaiseksi joko siksi, että lapsen äidiltä ei voitu saada lisäselvitystä tai muusta jutun käsittelyn aikana ilmenneestä erityisestä syystä, jolloin hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 336 kertaa. Lastenvalvoja esiintyi lastensuojelulautakunnan edustajana oikeudessa 9 kertaa.

Lastenvalvojan toimesta haettiin alioikeuksien päätöksiin muutosta 10 tapauksessa ja 18 tapauksessa valvottiin vastaajan puhevallan käyttäminen hovioikeudessa elatusasiassa vastaajan haettua muutosta alioikeuden antamaan päätökseen.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muille sosiaaliviranomaisille virka-apua lastenvalvojien toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 426. Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojien puolesta 33 kertaa.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot

Siirto v:sta 1959:	Aviottomien lasten puolesta mk	Aviolasten puolesta mk	Yhteensä mk
Lastenvalvojan talletus-, säästö-, postisiirto-tilin ja kassan saldo	—	—	4 666 919
Valvottujen säästötilien saldo	20 318 131	885 118	21 203 249
Lapsille perityt elatusmaksut	65 801 498	60 417 235	126 218 733
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	17 309 582	3 167 756	20 477 338

	Aviottomien lasten puolesta mk	Aviolasten puolesta mk	Yhteensä mk
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	1 272 701	253 763	1 526 464
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset v:lta 1959	48 530	6 724	55 254
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset v:lta 1960	415 938	37 050	452 988
Korkotuloja	841 205	31 881	873 086
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko.	—	—	159 728
		Yhteensä	175 633 759

Menot

Huoltajille suoritetut lastenhoitokorvaukset	66 210 914	61 034 090	127 245 004
Kaupungille suoritetut hoitomaksujen korvaukset	17 309 582	3 167 756	20 477 338
Kaupungille suoritetut oikeuskulujen korvaukset	163 227	58 540	221 767
Kaupungin tilittämättömät oikeuskulut	30 772	—	30 772
Oikeuskuluihin käytetty	1 525 412	232 273	1 757 685
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korot	—	—	159 728
Siirto vuoteen 1961:			
Lastenvalvojan säästöpostisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	4 636 975
Valvottujen säästötilien saldo	20 584 502	519 988	21 104 490
		Yhteensä	175 633 759

Ottolapsiksi hyväksyttiin 80 lastenvalvojan luettelossa ollutta avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

Kokoukset. Elatusapujaosto piti kertomusvuonna 13 kokousta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. Vuoden aikana käsiteltiin yhteensä 7 091 (6 893) äitiysavustushakemusta, joista hyväksyttiin 6 919 (6 756) ja hylättiin 172 (137). Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 48 äitiysneuvolaa. Virastoon jätettiin 801 (895) ja neuvoloihin 6 290 (5 998) hakemusta. Hylkäyspäätöksestä valitti 28 (23) hakijaa sosiaaliministeriöön. Avustus myönnettiin 6 762 (6 610) sellaiselle hakijalle, joka oli käynyt lääkärin, kätilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattanut tällöin saamiaan ohjeita sekä 157 (146) hakijalle, joka oli esittänyt pätevän syyn laiminlyöntiinsä. Hakijoista oli 6 744 (6 530) avioliitossa ja 347 (363) naimatonta.

Kertomusvuoden loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 31 459 500

(30 510 000) mk, mistä 13 536 000 (12 627 000) mk luonnossa eli pakkauksina. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 13 (10) mmk.

Perhelisät. Perhelisän hakijoita oli yhteensä 1 776 (1 830), joista hyväksyttiin 1 658 (1 716) ja hylättiin 118 (114). Veroylityksen takia hylättiin 97 (91) ja muusta syystä 21 (23). Hakemuksista oli 26 (34) toistamiseen kokouksessa lapsen syntymän tai muun syyn takia. Lisä myönnettiin harkinnan perusteella 151 (258) perheelle veroylityksestä huolimatta.

Perhelisää saaneella 1 658 (1 716) perheellä oli lisään oikeutettuja lapsia 6 867 (7 050), joista 6 704 (6 889) alle 16-vuotiaita ja 163 (159) 16 vuotta täyttäneitä.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perheet seuraavasti:

Lapsia perhettä kohden	Perheitä	Lapsia perhettä kohden	Perheitä
2	242 (272)	7	58 (62)
3	146 (148)	8	13 (13)
4	713 (743)	9	2 (4)
5	352 (341)	10	2 (2)
6	129 (130)	11	1 (1)
		Yhteensä	1 658 (1 716)

Perhelisän saajista oli 1 151 (1 180) varsinaista suurperhettä, 340 (365) leskien ja 167 (171) työkyvyttömien perheitä. Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 15 567 750 (15 955 500) mk:sta jaettiin suurille perheille 10 472 000 (10 697 500) mk, leskiperheille 3 130 875 (3 333 000) mk ja työkyvyttömien perheille 1 964 875 (1 925 000) mk. Ruotsinkielisiä oli hakijoista 4.5 (5.08) %.

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan viran- ja toimenhaltijoita	106 (141)	Työnjohtoasemassa olevia	30 (25)
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia ym. yrittäjiä	75 (84)	Tehdas- ja ammattityöntekijöitä	468 (515)
Liike- ja varastoapulaisia, konttoristeja ym.	229 (166)	Muita työntekijöitä	430 (468)
Autonkuljettajia	116 (108)	Ilman ammattia	204 (209)
		Yhteensä	1 658 (1 716)

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia.

Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 21 500 (11 000) mk, kotieläimiin ja niiden rehuun (4 000) mk, asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 394 625 (575 000) mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 6 622 025 (7 373 250) mk, huonekaluihin 1 867 975 (1 510 800) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 1 222 100 (1 040 125) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin 849 000 (699 625) mk, vaatetukseen 4 490 275 (4 624 200) mk ja muihin luontoissuorituksiin 100 250 (117 500) mk.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden perhelisien maksamista varten ennakkoa 13 (13) mmk.

Kokoukset ym. Äitiysavustus- ja perhelisäjaostolla oli vuoden aikana 22(24) kokousta.

Perhelisähakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 2 708 (2 707) kotikäyntiä.

Sosiaalilääkärin toimisto

Sosiaalilääkärin toimistossa tutkittiin 556 lasta. Tutkittaviksi ilmoitetuista siirtyi seuraavaan vuoteen keskeneräisinä tai tutkimusta odottamaan 80. Tutkituista oli sekä psykologisessa että psykiatrisessa tutkimuksessa 317, yksinomaan psykologin tutkittavana 109 ja yksinomaan psykiatrin tutkimuksessa 106. Sosiaalilääkärin toimiston sosiaalityöntekijät osallistuivat tutkimukseen tai hoitoon 85 tapauksessa, jolloin 24 tutkittavaa oli yksinomaan sosiaalityöntekijäin asiakkaina. Sosiaalityöntekijöiden haastattelujen lukumäärä oli 301. Psykologisia kokeita suoritettiin yhteensä 633. Laitos- ja kotikäyntejä tekivät psykiatrit 81, psykologit 101 ja sosiaalityöntekijät 30. Polikliniisessä yksilöterapiassa oli sosiaalilääkärin toimiston psykiatreilla ja psykologeilla yhteensä 10 lasta ja jälkihuollossa sosiaalityöntekijällä 16 lasta, hoitokertoja kaikkiaan 153. Vanhempia oli sosiaalityöntekijöiden hoidossa 25 sekä psykiatrin hoidossa 1, hoitokertoja 257. Sosiaalilääkärin suosittelemina oli ulkopuolisilla yksityisterapeuteilla hoidossaan 4 lasta, joilla hoitokertoja 204. Kaikissa hoito- ja useissa tutkimustapauksissa neuvoteltiin työntekijöiden kesken. Neuvotteluihin osallistui useissa tapauksissa lastensuojeluviraston lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimiston sekä laitosten henkilökuntaa. Tutkituista annettiin tarvittaessa lausuntoja lastensuojelu- ja kouluviranomaisille sekä oikeutta varten.

Tutkimusaineisto:

	Ikä								Yhteensä		Kaikkiaan
	0—6 v		7—15 v		16—18 v		18 v—				
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Jäljellä v:een 1960											
Lastenhuoltotoimisto	11	6	10	13	2	4	6	11	29	34	63
Suojelukasvatustoimisto	—	—	9	7	1	7	—	—	10	14	24
Uusia v. 1960											
Lastenhuoltotoimisto	86	54	110	60	6	8	36	27	228	149	377
Suojelukasvatustoimisto	—	—	56	18	17	16	2	—	75	34	109
Vastaanottokodit	—	—	46	—	5	—	1	—	52	—	52
Uudelleen ilmoitettuja											
Lastenhuoltotoimisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Suojelukasvatustoimisto	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Vastaanottokodit	—	—	10	—	—	—	—	—	10	—	10
Lastenhuoltotoimisto, yhteensä	97	60	120	73	8	12	32	38	257	183	440
Suojelukasvatustoimisto, yhteensä	—	—	66	25	18	23	2	—	86	48	134
Vastaanottokodit, yhteensä	—	—	56	—	5	—	1	—	62	—	62
Kaikkiaan	97	60	242	98	31	35	35	38	405	231	636
Poistettu v. 1960	82	52	217	86	28	32	31	28	358	198	556
Jäljellä v:een 1961											
Lastenhuoltotoimisto	15	8	8	6	1	1	2	10	26	25	51
Suojelukasvatustoimisto	—	—	14	6	2	2	2	—	18	8	26
Vastaanottokodit	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	3
Yhteensä	15	8	25	12	3	3	4	10	47	33	80

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy:

Syy	Lastenhuoltotoimisto			Suojelukasvatustoimisto ja laitokset			Kaikkiaan
	P.	T.	Yhteensä	P.	T.	Yhteensä	
Kehitystason määrääminen	64	44	108	9	1	10	118
Heikko koulumenestys	6	6	12	1	—	1	13
Laitossijoitus	7	5	12	23	1	24	36
Vajaamielisrekisteriin merkitseminen ja laitoshakemus	63	61	124	2	—	2	126
Laitoksesta kotiuttaminen	1	—	1	7	—	7	8
Lapsen sopivuus kasvatuskotiin tai kasvatuskodin sopivuus lapselle	6	7	13	1	—	1	14
Mahdollinen sairaalahoito	5	1	6	3	2	5	11
Adoptio	16	12	28	1	—	1	29
Holhous- tai oikeusasia	4	4	8	—	—	—	8
Työkyvyttömyyseläke	5	7	12	—	—	—	12
Hermostolliset herkkyysoireet	30	18	48	13	5	18	66
Sopeutumisvaikeudet	21	9	30	83	36	119	149
Kastelu ja/tai tuhriminen	17	2	19	2	—	2	21
Seksuaaliset vaikeudet	—	1	1	2	2	4	5
Sterilisaatio	—	2	2	—	—	—	2
Muut syyt	12	4	16	1	1	2	18
Yhteensä	257	183	440	148	48	196	636

Tutkittujen henkilöiden älykkyystaso, sukurasitus ja kasvuympäristön erikoisuus

	0—6 v		7—15 v		16—18 v		18 v —		Yhteensä		Kaikkiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Älykkyystaso:											
130—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2
110—129	10	5	14	6	1	—	—	—	25	11	36
90—109	20	8	32	13	—	3	—	—	52	24	76
80— 89	13	8	13	10	2	3	2	—	30	21	51
60— 79	8	7	16	7	1	2	6	4	31	20	51
40— 59	4	3	12	6	—	1	13	18	29	28	57
alle 40	10	4	6	8	—	1	2	4	18	17	35
Yhteensä	65	35	95	50	4	10	23	26	187	121	308
Eri syistä jätettiin tutkimatta	33	25	90	42	22	30	15	13	160	110	270
Kaikkiaan	98	60	185	92	26	40	38	39	347	231	578
Sukurasitus:											
Rangaistu	1	—	6	2	—	2	1	—	8	4	12
Poikkeava elämäntapa	14	5	35	19	5	—	—	3	54	27	81
Vajaamielisyys	3	2	4	5	1	—	2	3	10	10	20
Mielisairaus	9	2	13	11	3	4	3	1	28	18	46
Pitkäaikainen muu sairaus	5	5	16	1	1	—	3	3	25	9	34
Kasvuympäristön erikoisuus:											
Avioton	40	20	33	12	3	2	5	3	81	37	118
Isä, äiti tai molemmat kuolleet	1	2	21	10	2	2	8	8	32	22	54
Avioero, asumusero	11	8	34	20	6	4	2	2	53	34	87
Äitipuoli tai isäpuoli	2	3	14	9	2	2	4	—	22	14	36
Otto- tai kasvatusvanhemmat	15	7	18	11	1	1	2	—	36	19	55
Lastenkoti-nuorisokoti	49	20	51	15	4	—	2	—	106	35	141
Vastaanottokoti- ja koulukoti	—	—	4	9	2	3	2	—	8	12	20

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 2 692 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 1 259 lasta (999), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 3 951 (3 574) lasta. Näistä oli 3 586 lastenhuoltotoimiston alaista ja 351 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 14 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 2 443 eli 61.8 % ja aviottomia 1 508 eli 38.2 %. Lastenhuoltotoimiston alaisiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 60.0 ja 40.0 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 80.3 ja 19.7. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 2 022:lla eli 82.8 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 361:llä eli 14.8 %:lla jompikumpi vanhemmista kuollut ja 60 eli 2.4 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 717:llä eli 27.5 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 766:lla eli 50.8 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 25:llä eli 1.7 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 3 241 eli 82.7 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 54 ja muualla Uudenmaan läänissä 80, joten muualla syntyneitä oli 546 eli 13.9 %.

Jotta saataisiin selvitetyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, ryhmiteltiin heidät vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja au-lapset äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ja ammattityöntekijäin lapsia 1 796 eli 45.5 %, muiden työntekijäin 488 eli 12.4 %, kotiapulaisten 340 eli 8.6 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 180 eli 4.6 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 611 eli 15.5 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 153 eli 3.9 %.

Toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, että edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 717:ssä eli 18.2 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 462 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiviallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 255 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 2 995:ssä eli 75.8 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 308 eli 7.8 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 165:llä eli 4.2 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 179 lasta eli 4.5 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 670 lapsen eli 17.0 %:n vanhemmat olivat joko sairata tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 163 tapauksessa, 4.1 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 3 664:llä eli 92.7 %:lla suomi, 277:llä eli 7.0 %:lla ruotsi ja 10:llä eli 0.3 %:lla jokin muu kieli.

Rahoitus

Lastensuojelutoimen aiheuttamat bruttomenot olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

	mk
Lastensuojeluvirasto	104 740 176
Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset	331 626 110
Vajaamielislaitokset	40 149 408
Sijoitus kaupungin omien laitosten ulkopuolelle	257 617 014
Suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus ja tilapäinen avustaminen	12 812 883
Tuberkuloottisten lasten erikoishoito	22 128 550
Vajaamielisten hoito ja opetus	41 117 034
Lasten kesävirkistys	9 478 551
Lastenvalvojan käyttövarat	243 933
Matkakulut	2 475 696
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot ja hoidon tarkastus	401 009
Laitosten maatilat	14 597 273
Järjestöjen avustukset	12 535 030
Kaupunginhallituksen käyttövarat	2 601 196
Yhteensä	852 523 863

Lisäksi suoritettiin rakennusviraston toimesta allamainittujen laitosten rakennus- ja korjaustöitä, joiden kustannukset olivat:

	mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	1 131 343
Herttoniemen vastaanottokoti	7 535
Ryttylän vastaanottokoti	356 209
Vastaanottokoti Lemmilä	389 930
Hyvösen lastenkoti	2 893 178
Malmin lastenkoti	878 168
Kallion nuorisokoti	210 088
Töölön nuorisokoti	21 737
Reijolan nuorisokoti	45 346
Metsäkummun hoitokoti	815 950
Oppilaskoti Toivola	3 230 768
Nukarin lastenkoti	1 362 142
Kullatorpan lastenkoti	817 662
Päivölän lastenkoti	908 581
Päivähuoltola Vantaala	2 078 153
Mellunkylän vastaanottokoti	7 353 165
Yhteensä	22 499 955

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot jakaantuivat seuraaviin eriin:

	mk
Lastenhoidosta saatu korvaus	128 706 363
Laitosten valtionapu	27 127 502
Laitosten muut tulot	18 013 295

	mk	mk
Maatilojen tilittämät tulot		
Toivoniemen tila	256 392	
Toivolan tila	14 432 557	14 688 949
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus		4 306 566
Gustav Valfrid Hyvösen rahaston tuotto		2 273 972
	Yhteensä	195 116 647

Kun tulot vähennetään bruttomenoista 875 023 818 mk:sta, kaupungin kassaa rasittaviksi nettomenoksi jää 679 907 171 mk eli 51 031 308 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli laitosten korjauskustannukset sekä henkilökunnan luontoiseduista saatu korvaus bruttomenoista poisluettuina nousivat seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	116 003 291	1 830	669 893
Herttoniemen vastaanottokoti	8 214 248	1 717	628 561
Ryttylän vastaanottokoti	35 925 922	3 719	1 361 308
Vastaanottokoti Lemmilä	9 145 399	2 048	749 487
Hyvösen lastenkoti	17 127 257	1 502	549 633
Malmin lastenkoti	18 911 639	1 357	496 640
Kallion nuorisokoti	9 664 954	1 094	400 517
Töölön nuorisokoti	3 856 344	965	353 296
Kaarelan nuorisokoti	5 410 558	1 052	384 889
Reijolan nuorisokoti	6 144 800	954	349 007
Metsäkummun hoitokoti	11 600 175	2 374	868 946
Oppilaskoti Toivola	53 345 144	1 969	720 562
Nukarin lastenkoti	17 029 827	1 464	535 659
Kullatorpan lastenkoti	15 360 028	1 646	602 290
Päivölän lastenkoti	10 623 386	1 566	573 054
Päivähuoltola Aula	9 880 222	1 146	419 458
Päivähuoltola Vantaala	8 528 857	1 032	377 774
Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola	5 139 538	769	281 556
Yhteensä	361 911 589	1 567	623 034

Edellä mainitut päiväkustannukset jakaantuivat seuraavalla tavalla:

Laitos	Menoerä, mk					
	Palkkaukset	Vuokra, lämpö, valo ja käyttövoima	Ravinto	Vaatetus, kalusto ja pesu	Muut menot	Yhteensä
Sofianlehdon vastaanottokoti	1 209	253	196	100	72	1 830
Herttoniemen vastaanottokoti	1 143	224	209	86	55	1 717
Ryttylän vastaanottokoti	2 139	987	252	173	168	3 719
Vastaanottokoti Lemmilä	1 378	219	225	100	126	2 048
Hyvösen lastenkoti	838	213	211	180	60	1 502
Malmin lastenkoti	803	193	187	133	41	1 357
Kallion nuorisokoti	461	205	219	164	45	1 094
Töölön nuorisokoti	380	256	212	69	48	965
Kaarelan nuorisokoti	431	298	218	67	38	1 052
Reijolan nuorisokoti	454	173	206	78	43	954
Metsäkummun hoitokoti	1 537	313	231	168	125	2 374
Oppilaskoti Toivola	1 094	492	215	95	73	1 969
Nukarin lastenkoti	967	163	152	77	105	1 464
Kullatorpan lastenkoti	1 110	193	189	103	51	1 646
Päivölän lastenkoti	945	263	199	90	69	1 566
Päivähuoltola Aula	788	113	84	14	147	1 146
Päivähuoltola Vantaala	586	145	80	25	196	1 032
Oppilaskoti Toivolan päivähuoltola	366	194	51	10	148	769
Yhteensä	924	272	185	96	90	1 567

Mellunkylän vastaanottokodin ja Käpylän työkodin perustamisvuoden poikkeuksellisia menoja ei ole otettu huomioon taulukossa.

Lastensuojelujärjestöjen suorittaman työn tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 12 535 030 mk. Tästä saivat Aula-työkotien Kannatusyhdistys vajaamielisten nuorten työkodin ja vajaamielisten kesäsiirtolan tukemiseksi 600 000 mk; Pelastakaa Lapset perhesijoitustoiminnan tukemiseksi 300 000 mk; Svenska Finlands Vårdanstalt för sinnesslöa -nimista laitosta ylläpitävä kuntainliitto 3 150 000 mk ja Vankeusyhdistys 500 000 mk. Lisäksi jaettiin 7 985 030 mk avustuksena sellaisille järjestöille, jotka järjestävät kesänviettoa helsinkiläisille lapsille.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana erilaisiin lastensuojelun tarpeisiin yhteensä 2 601 196 mk.

Lastensuojelurahastot

Kaupungin lastensuojelutyötä varten on rahatoimiston hoidossa eräitä rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarat olivat 31. 12. 1960 seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto	40 711	3 909
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	12 409	2 784
Lasten kesäsiirtolan rahasto	21 228	6 267
Bergman puolisoiden lahjoitusrahasto	61 630	5 918
L. A. Grönholmin orpolasten rahasto	12 148	1 793
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	64 501	8 504
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	91 739	7 085
Yhteensä	304 366	36 260

Kertomusvuonna myönnettiin edellä mainittujen rahastojen korkovaroista avustuksina yhteensä 22 710 mk.

Hoitopaikkasopimukset

Osallistuessaan eräiden yksityisten järjestöjen omistamien lastenhuoltolaitosten perustamiskustannuksiin joko avustuksen tai lainan muodossa kaupunki on varannut käyttöönsä määräajaksi tällaisista laitoksista hoitopaikkoja. Seuraaviin kaupunginvaltuuston päätöksiin perustuvat hoitopaikkasopimukset olivat kertomusvuonna voimassa:

8. 3. 1950 ja 16. 5. 1956 sopimukset 28 varsinaisen ja 2 erityispaikan varaamisesta Diakonissalaitokselta sen omistamasta Pitäjänmäen lastenkodista sekä 7. 12.

1950, 14. 11. 1951 ja 20. 3. 1957 sopimukset 25, 10 ja vähintään 200 hoitopaikan varaamisesta Rinnekoti-nimisestä laitoksesta;

12. 7. 1951 sopimus 12-paikkaisesta turvattomien ruotsinkielisten lasten vastaanotto-osastosta Suomen Lastenhoitoyhdistyksen Stenbäckinkatu 5:ssä sijaitsevassa lastenkodissa myönnetyn lainan takaisinmaksuaikana;

22. 12. 1954 sopimus 35 hoitopaikan varaamisesta Svenska Finlands Vårdanstalt för sinnesslöä -nimisestä, kuntainliiton ylläpitämästä vajaamielislaitoksesta;

15. 12. 1954 sopimus vähintään 30 hoitopaikan varaamisesta Samfundet Folkhälsän i svenska Finland -nimisen säätiön lastenkodista lainan maksuajaksi;

21. 12. 1955 ja 15. 1. 1958 sopimukset 10 hoitopaikan varaamisesta Mustalaislähetyksen Kotimäen lastenkodista Sipoon Martinkylässä sekä samoin 10 hoitopaikan varaamisesta Kosken (Hl.) pitäjässä sijaitsevasta lastenkodista;

6. 2. 1957 sopimus vähintään 10 hoitopaikan varaamisesta Barnens Värn -nimisen järjestön vajaamielislaitoksesta;

21. 11. 1956 sopimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kodinhoito-opiston lastenkodin varaamisesta kokonaisuudessaan lainan takaisinmaksuajaksi lastensuojelulautakunnan huollettavia varten;

7. 9. 1960 tehty sopimus 17 hoitopaikan varaamisesta Lastenlinnasta sekä sopimukseen liittyvä erikoissopimus; näistä hoitopaikoista oli 8 ensisijaisesti lastensuojelulautakunnan käytettävissä;

15. 4. 1959 sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta Kristillisten Orpokotien Kannatusyhdistyksen lastenkodista;

18. 11. 1959 sopimus 8 hoitopaikan varaamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan Säätiön tyttökodista Uudenmaankatu 36

sekä kaupunginhallituksen 2. 1. 1958 tekemään päätökseen perustuva sopimus vähintään 8 hoitopaikan varaamisesta Vankeusyhdistyksen omistamasta Rusutjärven kotikoulusta.

19. Työnvälitys[1)]

Työnvälitystoimisto kuului kertomusvuonna jatkuvasti kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön valvontaan. 2. 6. 1959 annetun työnvälityslain mukaan siirtyi toimisto v:n 1961 alusta valtion hallintaan oltuaan kunnallinen 58 vuotta.

Työnvälityslautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Työnvälityslautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna opetusneuvos Hilja Vilkemaa ja varapuheenjohtajana os.hoit. Aarre Pulkkinen. Työnantajien edustajina kuuluivat lautakuntaan sos.joht. Eero Rusama ja varat. Kaarlo Kyröhonka sekä työntekijäin edustajina valist.pääll. Kosti Lindgren ja tal.hoit. Erkki Korhonen. Varajäseniä olivat työnantajien edustajat merikapt. Toivo Rosnell ja dipl.ins. Väinö Hintikka sekä työntekijäin edustajat, toimitsijat Heikki Helkavuori ja Hilarius Brask. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa kaup.joht. Arno Tuurna.

Lautakunnan kokoukset. Työnvälityslautakunnalla oli kertomusvuonna 9 (ed. v. 7) kokousta ja käsiteltiin niissä 91 (85) asiaa. Niistä mainittakoon seuraavien asioiden johdosta kaupunginhallitukselle annetut lausunnot: 18. 1. vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintö, II osa; 28. 3. Kulutusosuuskuntien Keskusliiton työnvälityslupa-anomus; 3. 8. Suomen Merimiesunionin kirjelmä, joka koski unionin ehdokasta merimiesosaston toimikunnassa; 23. 12. vajaatyökykyisten lukumäärä ja heihin kohdistunut työnvälitys v. 1959—1960 sekä 23. 12. mustalaiskysymystä selvittelemään asetetun komitean mietintö. Lautakunta ehdotti 28. 11. kaupunginhallitukselle rakennustyömaiden tarkastajan tehtävien hoidon jatkamista v. 1961. Lisäksi oli käsiteltävänä 10. 3. erikoisosastojen toimikuntien valitseminen sekä 28. 9., 28. 11. ja 23. 12. työnvälitystoimiston viranhaltijoita koskevat kysymykset työnvälityksen valtiollistamisvaiheessa.

Kirjeenvaihto. Työnvälitystoimiston kirjeenvaihto kertomusvuonna sekä v. 1959 selviää seuraavasta asetelmasta:

Osasto	1960		1959	
	Saapuneita kirjeitä	Lähetettyjä kirjeitä	Saapuneita kirjeitä	Lähetettyjä kirjeitä
Yleiset osastot	4 529	4 051	4 424	4 471
Henkisen työn osasto	1 554	5 550	1 556	5 517
Nuoriso-osasto	592	10 073	678	9 147
Merimiesosasto	3 603	1 444	3 362	1 628
Maatalousosasto	967	1 470	1 178	1 830
Ravintolaosasto	1 377	4 503	1 458	4 001
Kaikkiaan	12 622	27 091	12 656	26 594

[1)] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja työnvälitystoimiston kertomuksen eripainoksessa.

Työnvälitystoimisto

Työnvälitystoimiston vs. johtajana toimi valt. tri Yrjö Vuorjoki.

Osastojako. Työnvälitystoimistossa oli kertomusvuoden aikana kaksi yleistä ja viisi erikoisosastoa. Yleisistä osastoista kumpikin, mies- ja naisosasto jakautuivat kolmeen alaosastoon, miesosasto rakennusammattityön, metallityön ja sekatyön alaosastoihin sekä naisosasto taloustyön, tehdastyön sekä puhdistus- ja aputyön alaosastoihin. Erikoisosastoja olivat henkisen työn, nuoriso-, merimies-, maatalous- ja ravintolaosasto.

Huoneistot. Yleiset osastot, maatalousosasto ja ravintolaosasto toimivat Aleksanterinkatu 1:ssä. Merimiesosasto muutti Satamakatu 2:sta Linnankatu 3:een, jossa aikaisemmin ollut merimieskodin rakennus oli tuhoutunut sodassa ja johon Sailorshome-säätiön ja rakennusliike Wuorion toimesta kertomusvuonna valmistui uusi rakennus; myös meripäällystövälitys saattoi muuttaa siihen Hietalahdenranta 15:sta. Henkisen työn ja nuoriso-osasto muuttivat Unioninkatu 20:sta Postisäästöpankin uudisrakennukseen Siltasaarenkatu 16:ssa. Sinne siirtyi myös kirjaamo Aleksanterinkatu 1:stä.

Työmarkkinat

Vuoden 1959 aikana tapahtui laskukauden muuttuminen nousukaudeksi, joka kertomusvuoden aikana jatkui heikentymättömänä. Tilannetta kuvaavat koko toimiston pienentynyt työnhakemusluku 84 336 (ed. v. 96 407) sekä kasvanut tarjottujen työpaikkojen luku 58 760 (47 936). Näiden lukujen suhde eli ns. yleinen rasitusluku, työnhakemusten määrä sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 143.5 (203.4), mitä alhaisempi se viimeksi oli v. 1956, 134.3 (erip:n taul n:o 4). Rakennusalalla esiintyi tosin tavanmukaista talvityöttömyyttä, mutta kun toukokuulla kehittyi huomattavaa puutetta ko. alan työvoimasta, se osoittaa, että meillä ei ole päästy riittävästi tasapainottamaan kesä- ja talvikauden rakennustöitä.

Niinkuin v. 1959 kasvoi välitettyjen työpaikkojen luku voimakkaasti. Kun v. 1955 30 000 välityksen raja ensi kerran ylitettiin ja v. 1958 tehtiin 30 125 välitystä, niitä oli v. 1959 38 908 ja kertomusvuonna 45 948. Tulosta on pidettävä sekä noususuhdanteen että virkailijoiden aktiivisuuden yhteisnäytteenä. Samalla se osoittaa työnvälityksen käytön yleistymistä.

Työnhakemukset. Työnhakemus on voimassa, mikäli työhönsijoitusta tai työnhakijan ilmoittamaa peruutusta ei tapahdu, ilmoittautumisviikkoa seuraavan viikon loppuun asti. Jos hakemus tämän ajan umpeenkuluttua, mutta saman kalenterikuukauden aikana uudistetaan, merkitään kuukausitilastoon uusi työnhakemus saman henkilön osalta. Samoin menetellään, jos työnhakija on osoitettu niin lyhytaikaiseen työhön, että hän saman kalenterikuukauden tai jo saman viikon aikana uudistaa työnhakemuksensa. Jos työnhakemus on voimassa kuukauden vaihteessa, se merkitään siirtona seuraavan kuukauden tilastoon.

Työnhakemusten luku koko toimistossa oli kertomusvuonna 84 336 (ed. v. 96 407), josta miesten hakemuksia 43 176 (52 344) ja naisten 41 660 (44 063). Työnhakemusten vähennys oli 12 071 eli 12.5 %. Miesten hakemukset vähenivät 9 168 ja naisten 2 353. Erikoisosastojen työnhakemusluvut käsitellään näiden osastojen toimintaselostuksissa jäljempänä. Yleisten osastojen alaosastoilla tapahtuivat seuraavat

muutokset työnhakemusten määrissä: rakennusammattityö 8 769—5 952, metallityö 6 602—4 021, sekatyö 10 434—6 954, taloustyö 1 474—1 107, tehdastyö 4 478—3 014, puhdistus- ja aputyö 9 949—10 680. Luvut olivat pienentyneet naisten puhdistus- ja aputyötä lukuun ottamatta.

Työnhakijat. Eri työnhakijoiden luku oli koko toimistossa 35 963 (41 842), joista miehiä 19 674 (23 287) ja naisia 16 289 (18 555). Työllisyyden korkea taso vähensi kaikkia näitä hakijaryhmiä.

Työpaikkatarjoukset. Koko toimiston työpaikkatarjousten luku oli 58 760 (47 396), josta miehille 27 513 (21 702) ja naisille 31 247 (25 694). Yhteisnousu oli 24.0 %, miesten prosenttiluku oli 26.8 % ja naisten 21.6 %. Yleisten osastojen alaosastojen työpaikkatarjousluvut nousivat seuraavasti: rakennusammattityö 1 179—1 284, metallityö 1 724—2 321, sekatyö 6 108—6 706, tehdastyö 1 802—2 042, puhdistus- ja aputyö 6 571—8 109. Vain taloustyön kohdalla tapahtui pientä laskua 3 217—3 168, mikä johtui todennäköisesti siitä, että edullinen suhdannekausi kiristi taloustyövoiman saantia niin että osa tarvitsijoista luopui tilaamisesta tuloksettomana yrityksenä.

Työnvälitykset. Kertomusvuonna suoritettiin 45 948 (ed. v. 38 908) välitystä. Lisäys oli 18.1 (35.8) %. Kokonaistuloksesta oli miesten välityksiä 24 077 (19 737) ja naisten 21 871 (19 171). Seuraavat tilastonumerot osoittavat, että välitysluku kasvoi kaikilla muilla paitsi naisten taloustyön alaosastolla, vaikkakin kasvun suuruus riippui siitä, millainen oli nousukauden vaikutus kunkin osaston ammattialueella.

Miesten alaosastoilla muuttui välitysluku v. 1959—1960: rakennusammattityö 1 106 — 1 156 (4.5 %), metallityö 1 431 — 1 869 (30.6 %), sekatyö (mukana rakennusaputyö) 5 808 — 6 497 (11.9 %); naisten alaosastoilla: taloustyö 1 204 — 905 (—24.8 %), tehdastyö 1 552 — 1 617 (4.2 %), puhdistus- ja aputyö 6 118 — 7 289 (19.1 %). Erikoisosastoilla oli kasvu: henkinen työ 6 654 — 8 901 (33.8 %), nuoriso 3 580 — 4 658 (30.1 %), merimiehet 4 239 — 4 818 (13.7 %), maataloustyö 2 802 — 3 364 (20.1 %), ravintolatyö 4 414 — 4 874 (10.4 %). Merkillepantavin nousu tapahtui henkisen työn osastolla, jossa sen pääasiallisesti aiheutti taiteilijavälitys.

Kustannukset. Työnvälitystoimiston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 91 645 330 (72 602 744) mk. Menot, joihin anotaan valtion osallistumista työnvälityslain mukaan, olivat 90 183 680 (71 450 153) mk.

Erikoisosastot. Erikoisosastojen toimintaa valvovat työnvälityslain ja työnvälitystoimiston ohjesäännön mukaan erityiset toimikunnat puheenjohtajanaan lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajanaan lautakunnan varapuheenjohtaja.

Henkisen työn osaston (henkisen työn välityskeskus) toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat: työnantajien edustajina varat. Åke Heiniö ja valt. maist. Mika Savonen sekä työntekijäin edustajina järjestösiht. Kunto Kaski ja valt. maist. Yrjö Raita. Varajäseninä olivat: työnantajien edustajina varat. Eero Mattlar ja lainopin kand. Harry Mildh sekä työntekijäin edustajina toimits. Akseli Sainio ja fil.maist. Olavi Suominen. Toimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana yhden kerran.

Henkisen työn osaston johtajana oli fil.lis. H. A. Turja.

Osaston alaosastojako oli seuraava: 1) virkamiehet, 2) insinöörit ja teknikot, 3) konttorihenkilöstö, 4) myynti- ja mainoshenkilöstö, 5) muusikot ja muut taiteilijat, 6) ylioppilaat.

Työllisyystilanne. Taloudellisen nousukauden vaikutukset tuntuivat henkisenkin työn aloilla.

Korkeakouluinsinööreistä vallitsi kertomusvuonna edelleen huomattavaa puutetta rakennusinsinöörien osalta, mikä tuntui erityisesti valtion virastoissa ja laitoksissa. Noin 3—4 vuoden kuluttua voidaan odottaa vajauksen vähenevän, koska syksyllä 1959 ja 1960 lisättiin Teknillisen Korkeakoulun rakennusinsinööriosaston oppilasmäärää 30—40:llä verrattuna v:een 1958 ja koska lisäksi syksyllä 1959 toimintansa aloittanut Oulun yliopisto ottaa rakennusinsinööriosastolleen n. 30 uutta oppilasta vuosittain. Puutetta ilmeni myös kone- ja sähköinsinööreistä. Vuoriteollisuus- ja kemisti-insinöörien sekä arkkitehtien kysyntä ja tarjonta olivat jotakuinkin tasapainossa työmarkkinoilla. Opistoinsinöörien työmarkkinatilanne oli myös hyvä.

Ekonomien työllisyystilannetta voitaneen pitää hyvänä. Tutkinnon suorittaneista kirjeenvaihtajista ja sihteereistä ilmeni puutetta.

Lakimiesten kohdalla oli tilanne verrattain tasapainoinen, mikä osittain johtui parin edellisen vuoden aikana valmistuneiden pienestä lukumäärästä. Kun esim. v. 1949—1954 Helsingin yliopistossa suoritettiin keskimäärin 221 lainopin kandidaatin tutkintoa vuodessa olivat mainitut luvut lukuvuosina 1957/58 89, 1958/59 108, 1959/60 99, 1960/61 118. Tiedekuntaan hyväksyttyjen uusien opiskelijoiden määrät olivat vastaavina lukuvuosina 176, 169, 145 ja 142.

Huolimatta valtiotieteen kandidaattien huomattavasta vuosittaisesta valmistumisesta ei heidän keskuudessaan voida sanoa esiintyvän varsinaista työttömyyttä. Pääasiassa vanhentuneista pätevyysvaatimuksista johtuen valtiotieteen kandidaatit eivät ole sijoittuneet alunperin tarkoitetussa määrin julkisen hallinnon alalle. Järjestötoiminnassa ja talouselämän alalla sekä yksityisen sektorin piirissä valtiotieteen kandidaatit ovat sijoittuneet verrattain hyvin v. 1959 kandidaattien sijoittumista koskevan tutkimuksen mukaan. Vuosittain valmistuvien määrää rajoittaisi tiedekunnassa toimeenpantava numerus clausus, mutta tämä rajoitus ei tule voimaan ainakaan vielä lukuvuonna 1961/62. Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan kirjoittautuneiden lukumäärässä on tapahtunut jyrkkää nousua vuosittain; tämä luku oli nimittäin lukuvuonna 1957/58 204, 1958/59 300, 1959/60 464 ja 1960/61 peräti 705. Tutkinnon suorittaneiden valtiotieteen kandidaattien määrät olivat vastaavina vuosina 72, 81, 83 ja 64 sekä hallinto-opin kandidaattien 15, 24, 14 ja 15.

Metsänhoitajien työllisyystilanteessa ei tapahtunut suurempia muutoksia ja todennäköisesti heidän työpaikkojensa määrä tullee pysymään lähitulevaisuudessa suunnilleen ennallaan. Agronomien epätyydyttävä työmarkkinatilanne ilmenee lähinnä epätarkoituksenmukaisissa työhön sijoittumisissa. Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisestä tiedekunnasta valmistuneita oli lukuvuonna 1957/58 64, 1958/59 55, 1959/60 96 sekä 1960/61 73. Uusien opiskelijoiden määrät olivat melko tasaisia vastaavina vuosina nimittäin 125, 117, 116 ja 136.

Filosofian kandidaattitutkinnon Helsingin yliopistossa suorittaneiden lukumäärä on edellisten vuosien aikana ollut hyvin tasainen. Humanististen tieteiden kandidaatin tutkinnon suorittaneiden luku on kasvamassa, mikä välitutkinto on omiaan edistämään alan opiskelijoiden nopeampaa työhön sijoittumista. Kokonaisuutena voitaneen todeta, että useilla niistä monista aloista, joihin fil. kandidaattitutkinto antaa pätevyyden, vallitsi kertomusvuonna verrattain hyvä työllisyystilanne.

Konekirjoittajista oli jatkuvasti puutetta. Keskikoulun käyneiden, molempia

kotimaisia kieliä taitavien naiskonttoristien kysyntä ylitti tarjonnan. Merkonomien sijoittumismahdollisuudet työelämän piiriin olivat hyvät. Kirjeenvaihtajien kysyntä oli myös koko vuoden ajan vilkasta. Mieskonttoristien kohdalla työvoiman tarjonta ylitti huomattavasti kysynnän.

Myymälähenkilökunnasta, etenkin molempia kotimaisia kieliä taitavista liikeapulaisista, ilmeni huomattavaa puutetta. Paikkoja oli runsaasti tarjolla mm. elintarvike-, tekstiili-, kemikali-, rauta-, kirja-, paperi- ja sähköalan liikkeisiin.

Taloudellisen nousukauden vilkastuttava vaikutus työmarkkinoilla tuntui varsin selvästi myös taiteilijavälityksessä, mikä ilmeni siinä, että muusikoita ja esiintyviä taiteilijoita välitettiin erilaisiin tilaisuuksiin huomattavasti lukuisammin kuin aikaisempina vuosina.

Työnhakemukset. Osastolle tehtyjen työnhakemusten luku oli 22 507 (ed. v. 23 634), joista miesten luku oli 10 710 eli 47.6 % (10 597 eli 44.8 %) ja naisten 11 797 eli 52.4 % (13 037 eli 55.2 %). Työnhakemusten kokonaisluku aleni edellisestä vuodesta 1 127:llä eli 4.8 %. Miesten työnhakemusten luku kasvoi 113:lla eli 1.1 % mutta naisten aleni 1 240:llä eli 9.5 %.

Työnhakijat. Osaston työnhakijain luku oli 6 771 (10 164), joista miehiä 2 827 eli 41.8 % (3 802 eli 37.4 %) ja naisia 3 944 eli 58.2 % (6 362 eli 62.6 %). Miesten luku aleni 975:llä eli 25.6 % ja naisten 2 418:lla eli 38.0 %.

Sekä työnhakemusten että työnhakijoiden luvut osoittavat, että työllisyys henkisen työn aloilla oli hyvä kertomusvuoden aikana. Tämä ilmenee erityisesti sekä mies- että naispuolisten työnhakijain lukujen alenemisessa. Naisten työnhakemusten määrä aleni, mutta miesten vastaava luku pysyi suunnilleen ennallaan, mikä johtunee siitä, että miehet joutuivat tekemään useampia yrityksiä kuin naiset työpaikan saamiseksi.

Alaosastoittain tapahtui työnhakijain luvuissa edelliseen vuoteen verrattuna seuraavat muutokset: työnhakijain luku laski insinööri- ja teknikkovälityksessä 701—531, konttorihenkilöstössä 4 225—4 089, myynti- ja mainoshenkilöstössä 1 555—1 231, virkamiesvälityksessä 1 001—988 ja ylioppilasvälityksessä 4 082—3 877. Työnhakijain luku nousi taiteilijavälityksessä 739—883.

Työpaikkatarjoukset. Työpaikkatarjouksia tehtiin 10 743 (ed. v. 7 815), joista miehille 5 227 eli 48.7 % (3 623 eli 46.4 %) ja naisille 5 516 eli 51.3 % (4 192 eli 54.6 %). Miehille tarjottujen paikkojen luku nousi 1 604:llä eli 44.3 %, naisille tarjottujen luku 1 324:llä eli 31.6 %, joten yhteisluvussa tapahtunut nousu oli 37.5 %.

Työnvälitykset. Työnvälityksiä suoritettiin 8 901 (6 654), joista miesten 4 875 eli 54.8 % (3 314 eli 49.8 %) ja naisten 4 026 eli 45.2 % (3 340 eli 50.2 %). Miesten välitysluku kohosi 1 561:llä eli 47.1 % ja naisten 686:lla eli 20.5 %.

Alaosastoittain tapahtui työnvälitysten luvussa seuraavia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna: työnvälitysten luku nousi konttorihenkilöstössä 1 938—2 091, virkamiesvälityksessä 242—294, taiteilijavälityksessä 3 088—4 823 sekä ylioppilasvälityksessä 1 042—1 471 ja laski insinööri- ja teknikkovälityksessä 174—149 sekä myynti- ja mainoshenkilöstössä 486—477.

Ylioppilasvälityksen, joka toimi henkisen työn osaston alaosastona, luvut sisältyvät eri osastojen välityslukuihin siten, että sen työnhakijat kuuluvat henkisen työn osaston työnhakijoihin, mutta työpaikkatarjoukset ja työnvälitykset on merkitty eri osastojen tilastoihin työpaikan laadun mukaan. Ylioppilasvälityksen toi-

mittamat 1 471 välitystä jakautuivat eri osastoille seuraavasti: henkisen työn osasto 1 056 (726), metallityön alaosasto 97 (25), taloustyön alaosasto 142 (162), sekatyön alaosasto 45 (56), naisten tehdastyön alaosasto 51 (2), ravintolaosasto 50 (38), rakennustyön alaosasto 7 (11), puhdistus- ja aputyön alaosasto 22 (20) ja maatalousosasto 1 (—). Henkisen työn välityksen 1 056 jakautuivat seuraavasti: opetustoimi 229 (212), teknilliset alat 25 (17), liike- ja toimistoalat 771 (489), terveyden- ja sairaanhoito 5 (5), julkiset yhdyskunnat ja järjestöt 9 (1) sekä kirjallinen ja taiteellinen toiminta 17 (2).

Verrattaessa kertomusvuoden lukuja edellisen vuoden vastaaviin lukuihin voidaan todeta taloudellisen nousukauden vaikutuksen jatkuneen ja voimistuneen henkisen työn eri aloilla. Merkitsihän kertomusvuosi uuden kaikkien aikojen välitysennätyksen (8 901) syntymistä, mikä luku ylitti 33.8 %:lla v. 1959 saavutetun välitysennätyksen. Työpaikkatarjousten määrä oli kertomusvuonna luonnollisesti myös korkea. Työnhakijoiden työnsaantimahdollisuudet paranivat vielä entisestään edelliseen vuoteen verrattuna. Työpaikkatarjousten määrän nousu (37.5 %) sekä työnhakemusten määrän vähentyminen (4.8 %) aiheuttivat sen, että ns. »rasitusluvut» muodostuivat verrattain edullisiksi työnhakijoiden kannalta tilannetta tarkasteltaessa; kertomusvuonna oli nimittäin 100 työpaikkatarjousta kohden 209.5 (302.4) työnhakemusta, 100 työnhakemusta kohden 39.5 (28.2) työnvälitystä ja 100 työpaikkatarjousta kohden 82.9 (85.1) työnvälitystä.

Menot. Osaston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 19 028 334 (15 327 706) mk.

Yksityiskohtaiset tilastotiedot osaston toiminnasta selviävät eripainoksen taulukkoliitteestä.

N u o r i s o - o s a s t o n toimikunnassa edustivat työnantajia varsinaisina jäseninä edelleen koko kertomusvuoden ekon. Pekka Kestilä ja varat. Eero Mattlar, varajäseninä sosiaalineuvos Akseli Kaskela ja varat. Tarmo Sivula. Työntekijöitä edustivat toimitsijat Heikki Helkavuori ja Leo Piitulainen, varajäseninä toimitsijat Hilarius Brask ja Vieno Mustonen. Suomenkielisen oppikoululaitoksen edustajana oli leht. Heimo Veijola ja varajäsenenä reht. Jouko Haavisto, ruotsinkielisen oppikoululaitoksen fil.maist. Paul Hägglund ja varajäsenenä fil.tri Gunvor Krogerus, suomenkielisen kansakoululaitoksen tarkast. Walter Erko ja varajäsenenä tarkast. Aarne Huuskonen, ruotsinkielisen kansakoululaitoksen tarkast. Hilding Cavonius ja varajäsenenä kansak.op. Birger Fors, ammattikoululaitoksen opetusneuvos Erkki Stenij ja varajäsenenä reht. Mikko Rusama sekä vapaan nuorisotyön edustajana nuorisoasiamies Heikka Niittynen ja varajäsenenä apul.nuorisoasiamies Kurt Forsman. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa.

Nuoriso-osaston johtajana toimi fil.maist. Martti Samooja.

Osaston harjoittama työnvälitystoiminta kohdistui alle 18-vuotisiin nuoriin. Sen sijaan tästä ikärajasta ei pidetty kiinni muun toiminnan yhteydessä. Osaston asiakkaina esiintyi siten myös aikuisia henkilöitä, joille annettiin heidän ammatinvalintaansa koskevia ohjeita ja neuvoja usein yksilöllisen soveltuvuustutkimuksen jälkeen.

Yleisohjaus. Edellisten vuosien tapaan suoritettiin koululaisiin kohdistuvan järjestelmällisen ammatinvalinnanohjauksen ensimmäinen vaihe, nim. yleisohjaus, yhteistoimin koulujen kanssa. Se koski kansalaiskoulujen molempien (7. ja 8.) ja oppikoulujen keskikouluasteen ylimpien (5. tai 6.) luokkien oppilaita. Oppikirjoina

käytettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ammatinvalinnanohjaustoimiston laatimia julkaisuja: lukukirjana oli kansalaiskoulun 8. luokilla »Omalle uralle» (»Yrkesvalet i medborgarskolan») ja keskikouluissa vastaavana »Keskikoululaisen ammatinvalinta» (»Yrkesvalet i mellanskolan»); työkirja »Ratkaisun edessä» (»Inför yrkesvalet») oli käytössä kansalaiskouluissa ja myös yhdessä keskikoulussa. Oppikirjojen lisäksi jaettiin ministeriön uusimaa ja kustantamaa hakuteoksen luontoista »Ammatilliset koulut»-julkaisua maksuttomasti 5 kpl luokkaa kohden sekä kansalais- että keskikouluissa. Niinikään ministeriön laatimia eri ammattialoja esitteleviä ammattioppaita jaettiin kouluohjattaville 5 eri sarjaa 1 kpl kutakin kahta oppilasta kohden. Lisäksi käytettiin tässä toiminnan informaatiovaiheessa vielä apuna Kustannus Oy. Tammen »Aiotko»-sarjaa ja kansalaiskouluissa myös yhteiskuntaopin ja työntiedon oppikirjoja.

Oppilaiden tutustuttaminen em. ammatinvalintaan ohjaavaan kirjalliseen aineistoon tapahtui kansalaiskouluissa luokan opettajan ja keskikouluissa erityisen yhdysopettajan toimesta. Osaston ohjausvirkailijat pitivät kuitenkin järjestelmällisesti toiminnan avausoppitunnit, yhteensä 227 (276). Kansalaiskouluissa ja valtion oppikouluissa ammatinvalinnanopetus kuului opetusohjelmaan (1 viikkotunti), yksityisissä oppikouluissa sitä sen sijaan harjoitettiin pääasiallisesti varsinaisen opetusohjelman ulkopuolella. (8:ssa koulussa tunti viikossa, 15:ssa koulussa opetusohjelman ulkopuolella).

Yleisohjauksen eräänä tärkeänä toimintamuotona oli entiseen tapaan osaston järjestämä laaja opintoretkeily teollisuus -ym. laitoksiin. Kertomusvuoden kuluessa toimeenpantiin kaikkiaan 1 200 (1 078) opintoretkeä 124 (126) retkikohteeseen. Näihin retkiin osallistui yhteensä 11 058 (10 960) eri oppilasta. Kun useat oppilaat kävivät keskimäärin 3 retkikohteessa, oli näissä käyneiden yhteisluku 34 473, niistä kansalais- ja ammattikoulun oppilaita 30 576 (17 389 poikaa ja 13 187 tyttöä) ja keskikoululaisia 3 897 (1 248 poikaa ja 2 649 tyttöä). Sopivien retkikohteiden puuttuessa pääkaupungista oppilaille järjestettiin ko. aloja selvittävien elokuvien ja rainojen esityksiä. Näitä pidettiin kertomusvuoden aikana 93 (65).

Osaston hallussa oli 7 suomalaista ja 13 Asla-varoilla saatua amerikkalaista kaitaelokuvaa, 69 (38 mustavalkoista ynnä 31 värillistä) rainaa ja 2 kuultokuvasarjaa. Mykkäelokuviin ja rainoihin liittyvät joko monistetut tai painetut tekstivihkoset.

Yleisohjaukseen liittyivät myös ns. vanhempien illat, joissa osaston virkailijat pitivät ohjattavien oppilaiden holhoojille ammatinvalinnanohjauksen peruskysymyksiä ja toimintaa sekä koulutusteitä ja työmarkkinoita selostavia esitelmiä. Näitä pyrittiin mahdollisuuksien mukaan järjestelmällisesti pitämään jokaisen lähtöluokan oppilaiden vanhemmille. Vanhempien iltoja pidettiin kertomusvuonna yhteensä 56 (58).

Soveltuvuuden selvittäminen. Koulua käyvien ohjattavien soveltuvuuden selvittämiseksi suoritettiin kertomusvuonna psykologisia joukkokokeita, joihin osallistui 3 855 (3 246) oppilasta; näistä oli 122 abiturienttia. Eräiden ohjauksessa tarvittavien tietojen hankkimiseksi ja kontaktin rakentamiseksi haastateltiin 5 200 (3 981) ohjaukseen osallistuvaa koululaista syyslukukauden aikana (½ t ohjattavaa kohti). Lääkärinlausunnot hankittiin 3 095 (2 345) koululaisesta. Opettajat antoivat lausuntonsa 4 507 (3 760) kansalais- ja oppikoulun oppilaasta. Kansalaiskoulun ja oppikoulun oppilaat antoivat lomakkeen avulla haastattelua täydentäviä tietoja amma-

tintoiveista ja muista ammatinvalintaan vaikuttavista seikoista soveltuvuuden arvioinnin ja henkilökohtaisen ohjauksen pohjaksi.

Edellisen lisäksi suoritettiin 409 (490) yksilötutkimusta ns. erillisohjattaville. Viimeksi mainitut olivat pääosaltaan koulunsa päättäneitä henkilöitä. Heistä osa tuli sairaaloiden, lastensuojeluviraston tai Pelastakaa Lapset -yhdistyksen lähettämänä. Ulkopaikkakuntalaisia heistä oli 105. Yksilötutkimuksissa käytettiin kykytestien ohella useita persoonallisuustestejä, mm. suoritettiin 500 Warteggin, 194 Zulligerin ja 158 Rorschachin koetta, 276 Sentence Completion -testiä ja 104 TAT testiä tai sen versiota. Yksilötutkimuksiin liittyi aina perusteellinen haastattelu. Työvoiman riittämättömyyden takia ei kaikkia yksilötutkimukseen pyrkiviä voitu vastaanottaa.

Ohjauskeskustelu ja muu neuvonta. Edellä selostetun yleisohjauksen ja soveltuvuuden selvittämisen pohjalta osaston ohjausvirkailijat suorittivat kouluissa käydessään 3 454 (2 819) n. ½ tunnin ohjauskeskustelua kansalaiskoulun ja oppikoulun lähtöluokkien oppilaille. Tässä vaiheessa oli kaikkien ohjattavien vanhemmilla tilaisuus vanhempien vastaanottojen muodossa neuvotella lastensa ammatinvalinnasta ao. ohjaajan kanssa.

Kouluohjattavien lisäksi oli osastolla muita ensikertalaisia, ns. erillisohjattavia 982 (1 129). Uusintakäyntejä osastolla oli 1 249 (1 599). Uusintakäynneiksi on tällöin laskettu saman ohjattavan käynnit toisesta käynnistä lähtien. Kirjeellisesti neuvottuja oli 664 (678), joista jatko-ohjattavia oli 427 (281). Puhelimitse neuvottuja oli 683 (623).

Edustajien välityksellä käynnin, kirjeen tai puhelinkeskustelun muodossa neuvoja saaneita oli 966 (1 020), johon sisältyvät myös vanhempia varten järjestetyllä vastaanotolla käyneet holhoojat (604).

Täten eri tavoin neuvoja saaneita oli kaikkiaan 7 998 (7 668).

Nuorison työnvälitys. Nuoriso-osaston harjoittama työnvälitys kohdistui yksinomaan alle 18-vuotisiin nuoriin, jotka esiintyvät seuraavassa työnvälitystilastossa riippumatta siitä, olivatko he saaneet ammatinvalinnanohjausta vai ei. Ohjauksen saaneista hakeutui huomattava osa eri kouluihin kartuttamaan tietojaan eikä ole välittömästi työhönsijoitustoimenpiteen tarpeessa.

Seuraavassa tilastoja tarkasteltaessa on huomattava, että työnhakijoiden lukumäärä osoittaa, montako eri henkilöä on käynyt toimistossa vuoden kuluessa. Sama henkilö saattaa tehdä useampia työnhakemuksia, mikä käy ilmi hakemuksien määrästä. Sen sijaan toimistossa suoritettujen käyntien määrä ei käy ilmi ko. luvuista mutta se on 2.6 kertaa niin suuri kuin työnhakijoiden luku.

Työnhakemukset. Työnhakemuksia esitettiin nuoriso-osastolle kertomusvuonna 9 025 (8 546), joista poikien tekemiä 4 707 eli 52.2 % (4 310 eli 50.4 %) ja tyttöjen tekemiä 4 318 eli 47.8 % (4 236 eli 49.6 %).

Edelliseen vuoteen verrattuna työnhakemusten määrä lisääntyi poikien osalta 397:llä eli 9.2 % ja tyttöjen osalta 82:lla eli 1.9 %. Kokonaislisäys oli 479 eli 5.6 %.

Työnhakijat. Työtä hakeneita henkilöitä oli nuoriso-osastolla kertomusvuonna 6 147 (5 186), joista poikia 3 009 eli 49.0 % (2 578 eli 49.7 %) ja tyttöjä 3 138 eli 51.0 % (2 608 eli 50.3 %).

Edelliseen vuoteen verrattuna työnhakijoiden määrä lisääntyi poikien osalta

431:llä eli 16.7 % ja tyttöjen osalta 530:llä eli 20.3 %. Kokonaislisäys oli 961 eli 18.5 %.

Työnhakijoiden pyrkimystä eri aloille kuvaa seuraava taulukko

Ammattiala	Pojat	%	Tytöt	%	Yhteensä	%
Maatalous	3	0.1	1	0.0	4	0.1
Metsätalous	2	0.1	—	—	2	0.0
Teollisuus ja käsityö	519	17.2	134	4.3	653	10.6
Rakennustyöt	4	0.1	—	—	4	0.1
Henkinen työ	110	3.7	991	31.6	1 101	17.9
Liikenne	313	10.4	—	—	313	5.1
Ravintola- ja hotelliliike	5	0.2	59	1.9	64	1.0
Taloustoimet	—	—	166	5.3	166	2.7
Erinäiset toimet [1]	2 053	68.2	1 787	56.9	3 840	62.5
Yhteensä	3 009	100.0	3 138	100.0	6 147	100.0

Kuukausittain käyneiden työnhakijoiden yhteenlasketusta määrästä (12 549) oli vieraskuntalaisia 3 281 eli 26.1 (26.6) %, jolloin sama henkilö saattoi esiintyä työnhakijana useamman kuukauden tilastossa ja siten tulla useamman kerran lasketuksi mukaan ko. lukuun. Työtä hakeneiden henkilöiden luku 6 147 osoittaa uusien eri työnhakijoiden lukumäärää. Koska vieraskuntalaisten luku 3 281 ei osoita uusien eri vieraskuntalaisten lukua on ko. lukua verrattava vastaavaan työnhakijain kokonaislukuun 12 549.

Ammatinvalinnanohjaukseen osallistuneita työnhakijoita oli kertomusvuonna 2 175 poikaa ja 1 724 tyttöä, yhteensä 3 899 eli 31.1 (29.4) % em. luvusta 12 549.

Työpaikkatarjoukset. Työpaikkatarjousten lukumäärä oli 7 290 (5 131), joista pojille tarkoitettuja paikkoja 3 267 (2 205) eli 44.8 (43.0) % ja tytöille tarkoitettuja paikkoja 4 023 (2 926) eli 55.2 (57.0) %.

Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkatarjoukset lisääntyivät 2 159:llä eli 42.1 %, poikien kohdalta lisäys oli 1 062 eli 48.2 % ja tyttöjen kohdalta 1 097 eli 37.5 %.

Tarjotut työpaikat jakautuivat ammattialoittain seuraavasti:

Ammattiala	Pojat	%	Tytöt	%	Yhteensä	%
Maatalous	63	1.9	7	0.2	70	1.0
Metsätalous	—	—	—	—	—	—
Teollisuus ja käsityö	836	25.6	246	6.1	1 082	14.8
Rakennustyöt	68	2.1	—	—	68	0.9
Henkinen työ	162	4.9	1 030	25.6	1 192	16.4
Liikenne	362	11.1	—	—	362	5.0
Ravintola- ja hotelliliike	10	0.3	132	3.3	142	1.9
Taloustoimet	—	—	935	23.2	935	12.8
Erinäiset toimet [2]	1 766	54.1	1 673	41.6	3 439	47.2
Yhteensä	3 267	100.0	4 023	100.0	7 290	100.0

[1] Erinäisten tointen kokonaissummasta 3 840 oli läheteiksi pyrkiviä 1 481. — [2] Erinäisten tointen kokonaissummasta 3 439 oli lähetin paikkoja 2 391.

Kertomusvuonna oli 100 työpaikkatarjousta kohden 123.8 työnhakemusta (v. 1959 166.6 ja v. 1958 215.0).

Työnvälitykset. Työnvälitysten yhteissumma oli kertomusvuonna 4 658 (3 580), joista poikien välityksiä 2 406 eli 51.7 % (1 796 eli 50.2 %) ja tyttöjen 2 252 eli 48.3 % (1 784 eli 49.8 %).

Edelliseen vuoteen verrattuna välitykset lisääntyivät 1 078:lla eli 30.1 %, poikien osalta ne lisääntyivät 610:llä eli 34.0 % ja tyttöjen osalta 468:lla eli 26.2 %.

Mainittakoon, että kotiapulais- ja lastenhoitopaikkojen välitykset vähenivät 40:llä (226—186) eli 17.7 %, muiden tyttöjen välitysten lisääntyessä 508:lla (2 066—1 558) eli 32.6 %.

Työnvälitykset jakautuivat eri ammattialoittain seuraavasti:

Ammattiala	Pojat	%	Tytöt	%	Yhteensä	%
Maatalous	55	2.3	3	0.1	58	1.3
Metsätalous	—	—	—	—	—	—
Teollisuus ja käsityö	679	28.2	156	6.9	835	17.9
Rakennustyöt	62	2.6	—	—	62	1.3
Henkinen työ	103	4.3	675	30.0	778	16.7
Liikenne	343	14.2	—	—	343	7.4
Ravintola- ja hotelliliike	9	0.4	98	4.3	107	2.3
Taloustoimet	—	—	186	8.3	186	4.0
Erinäiset toimet [1]	1 155	48.0	1 134	50.4	2 289	49.1
Yhteensä	2 406	100.0	2 252	100.0	4 658	100.0

Kertomusvuonna toimitettiin 100 työnhakemusta kohden 51.6 (41.9) välitystä ja 100 työnhakijaa kohden 75.8 (69.0) välitystä ja 100 työpaikkatarjousta kohden 63.9 (69.8) välitystä. Välityksistä oli varsinaisia oppipaikkoja pojille 697 eli 29.0 % (499 eli 27.8 %) kaikista poikien välityksistä ja tytöille 912 eli 40.5 % (622 eli 34.9 %) kaikista tyttöjen välityksistä. Yhteensä siis välitettiin 1 609 (1 121) henkilöä varsinaiseen oppipaikkaan, mikä on 34.5 (31.3) % välitysten kokonaismäärästä. Tilapäisiin töihin välitettiin 135 poikaa ja 58 tyttöä, yhteensä 193 eli 4.1 % (189 eli 5.3 %) kaikista työnvälityksistä.

Mainittakoon, että tarjottuja työpaikkoja ilman kotiapulais- ja lastenhoitajapaikkoja oli 6 355 (7 290—935) vastaavia välityksiä oli 4 472 (4 658—186), eli 100 työpaikkatarjousta kohden 70.4 (78.1) välitystä, 100 kotiapulais- ja lastenhoitajapaikkatarjousta kohden toimitettiin 19.9 (26.9) välitystä.

Jälkitarkkailu ja jatko-ohjaus. Osaston tehtävänä oli myös ammatinvalinnanohjausta saaneiden sekä työhön sijoitettujen että jatko-opintoja harjoittavien menestyksen seuraaminen.

Tammikuussa lähetettiin työpaikkaa koskevat tiedustelut 2 528 (2 267) nuorelle, jotka keväällä 1959 (1958) olivat saaneet ohjausta. Vastauksia saatiin 2 151 (1 951) eli 85.1 (86.1) %. Vastanneista oli työssä 1 135 (968), työttöminä 92 (183), koulussa 887 (756), sotaväessä, sairaana yms. 37 (44). Työssäolevien määrä oli edelliseen vuoteen verrattuna kasvanut. Työttömyys oli kansakoululaisilla suurempi kuin oppi-

[1] Erinäisten tointen kokonaissummasta 2 289 oli lähetin paikkoja 1 500.

koululaisilla. Työpaikkatiedusteluun vastanneista lähes puolet, 886 (942), eli 41.2 (48.0) % tarvitsi jatko-ohjausta. Henkilökohtaista jatko-ohjausta annettiin 61 (136) nuorelle. Kirjeellisesti ohjattiin 733 (730) tapauksessa. Kansakoululaisten huomattiin tarvitsevan neuvoja useammassa tapauksessa kuin oppikoululaisten.

Huhtikuussa pyydettiin 1 054 (828) nuoren työnantajilta esimieslausunnot; näiltä saatiin 773 (621) eli 73.3 (75.0) %. Esimieslausuntojen mukaan oli nuorten työsuhteen kestoaika keskimäärin 7 kk. Lähetteinä oli kansakoululaisista 53.0 (54.0) % ja oppikoululaisista 17.0 (15.0) %. Eteenpäinpääsyn mahdollisuuksia nykyisellä työpaikalla ilmoittivat työnantajat 42.0 %:lla nuorista olevan varmasti ja lisäksi vielä 26.0 % joltisenkin todennäköisesti.

Lukioluokkalaisten ammatinvalinnanohjaus. Edellisinä vuosina oli rotareiden myötävaikutuksella järjestetty abiturienteille selostustilaisuuksia. Suomenkielisistä luennoista vastasi Töölön Rotary-klubi ja ruotsinkielisistä Helsingin Rotary-klubi. Kalenterivuoden 1960 aikana järjestettiin kolme ruotsinkielistä tilaisuutta, joissa kuulijoita oli yhteensä 85 abiturienttia. Suomenkieliset tilaisuudet lukuvuoden 1959/60 osalta pidettiin syksyllä 1959 ja lukuvuonna 1960/61 tilaisuudet siirtyivät kevääseen 1961.

Niissä kouluissa, joissa ammatinvalinnanohjausta oli harjoitettu keskikouluvaiheessa, pidettiin kertomusvuoden syyslukukauden alussa oppitunti kullakin abiturienttiluokalla ammatinvalinnanohjauksen toimesta (37). Edelleen järjestettiin joka kuukauden keskivaiheille sanottujen koulujen abiturienteille vastaanottoajat ammatinvalintatoimistoon. Näiden perusteella saatettiin tarkempaa tutkimusta edellyttävä joukko ottaa soveltuvuuskokeisiin, joihin osallistui yhteensä 122 abiturienttia.

Sisäinen koulutustoiminta. Osaston tärkeinä pidettävä sisäiset koulutustilaisuudet jatkuivat.

Menot. Osaston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 33 623 420 mk (ed. v. 28 760 224 mk).

Yksityiskohtaiset tilastotiedot osaston toiminnasta selviävät eripainoksen taulukkoliitteistä.

Merimiesosaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat kertomusvuonna työnantajien edustajina merikapt. Toivo Rosnell ja os.pääll. Lars Lindström sekä työntekijäin edustajina l.siht. Berndt Johansson ja merikapt. Uolevi Larte. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina lakit.kand. Nikolai Flittner ja merikapt. Alf Korhonen sekä työntekijäin edustajina asiam. Holger Löfström ja ylikonemest. Kurt Löfman. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa. Osastonjohtajana toimi Jorma Tötterström.

Meriliikenne oli kertomusvuonna erittäin vilkasta, mikä vaikutti myös osaston toimintaan. Työnhakemusten, työnhakijoiden, työpaikkatarjousten ja työnvälitysten määrät olivat suuremmat kuin minään aikaisempana vuotena. Työnhakemuksia oli 6 042 (korkein lukumäärä aikaisemmin v. 1959 6 021), työnhakijoita 3 788 (3 739 v. 1959), työpaikkatarjouksia 5 850 (4 609 v. 1955) ja työnvälityksiä 4 818 (4 239 v. 1959). Jos otetaan lisäksi huomioon 228 (ed. v. 59) työnvälitystoimiston nuorisoosaston tilastoon merkittyä merimiestoimeen välitettyä, oli merialan työnvälitysten kokonaismäärä tosiasiassa 5 046 (ed. v. 4 295).

Suurimmat lisäykset olivat työpaikkatarjouksissa ja työnvälityksissä. Työpaikkatarjouksia oli 1 311 eli 28.9 % ja työnvälityksiä 579 eli 13.7 % enemmän kuin

edellisenä vuonna. Mikäli nuoriso-osaston tilastoon merkityt luvut otetaan tässäkin mukaan, oli merialan työpaikkatarjouksia 1 480 ja työnvälityksiä 748 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Päällystöön kuuluvia työnhakijoita oli vuoden aikana 961 (ed. v. 1 061), joten vähennystä oli 100 eli 9.4 %. Työnvälityksiä oli 1 276 (1 049), joten lisäystä oli 227 eli 21.6 %. Päällystön työpaikkatarjouksia oli 1 822 (1 218), joten lisäystä oli 604 eli 49.6 %. Tarjotuista paikoista jäi täyttämättä 546 paikkaa, joka oli 29.9 %. Päällystöön kuuluvista työnhakijoista oli 1 radiosähköttäjä nainen.

Miehistöön kuuluvia työnhakijoita oli vuoden aikana 2 827 (2 678), joten lisäystä oli 149 eli 5.6 %. Miespuolisia työnhakijoita oli 2 330 (2 368) ja naispuolisia 497 (310). Nuoriso-osaston tilastoon on merkitty 302 merimiesammattiin pyrkivää. Työnhakijoista oli ensi kertaa merimiestoimiin pyrkiviä miehiä 589 ja naisia 201 eli yhteensä 790. Kun tässä luetaan lisäksi nuoriso-osaston kirjoissa olleet 302 poikaa, oli merimiesammattiin pyrkiviä aloittelijoita koko työnvälitystoimistossa 1 092. Miehistön osalta oli työpaikkatarjouksia miehille 3 281 (2 691) ja naisille 747 (633) eli yhteensä 4 028 (3 321), joten lisäys oli 707 eli 21.3 %. Työnvälityksiä oli miesten osalta 2 863 (2 591) ja naisten 679 (599) eli yhteensä 3 542 (3 190), joten lisäys oli 352 eli 11.0 %. Jos tähänkin lisätään nuoriso-osaston tilastoon merkityt välitykset, lukumäärältään 228 (59), oli työnvälitysten lisäys miehistöammattien osalta koko työnvälityksessä 421.

Koko merimiesosasto muutti 1. 8. uuteen huoneistoonsa Linnankatu 3:ssa.

Työnhakemuksia oli kertomusvuonna 6 042 (ed. v. 6 021), joten lisäys oli 21 eli 0.3 %. Ammattialoittain jakautuivat työnhakemukset seuraavasti:

Päällystö: merikapteenit, laivurit ja perämiehet 553 (508), radiosähköttäjät 217 (193) sekä konemestarit 784 (745).

Miehistö: kansimiehet 1 224 (1 451), konemiehet 1 177 (1 367), taloushenkilökunta 1 273 (1 269), joista miehiä 403 (444) ja naisia 870 (825), näistä naisista oli muita eli ensi kertaa merimiesammattiin pyrkiviä 270 (188). Muita miehiä oli 814 (488).

Työnhakijoita oli kertomusvuonna 3 788 (3 739), joten lisäys oli 49 eli 1.3 %. Ammattialoittain jakautuivat työnhakijat seuraavasti:

Päällystö: merikapteenit 117 (145), laivurit 26 (33), yliperämiehet 16 (19), perämiehet 77 (78), aliperämiehet 87 (72), radiosähköttäjät 122 (165), ylikonemestarit 215 (203), konemestarit 81 (94), ja alikonemestarit 220 (252) eli yhteensä 961 (1 061).

Miehistö: kansimiehet 796 (863), konemiehet 712 (805), taloushenkilökunta 730 (696), joista miehiä 233 (263) ja naisia 497 (433) sekä muut miehet eli ensi kertaa merimiesammattiin pyrkivät 589 (314) eli yhteensä 2 827 (2 678). Naisista oli ensi kertaa merimiesammattiin pyrkiviä 201 (123). Suurimmat työnhakijaryhmät olivat kannella matruusit 230, puolimatruusit 277, laivapojat 200; koneessa moottorimiehet 273, lämmittäjät 209 ja keittiöpuolella stuertit 54, I-kokit 61, emännöitsijät 66 sekä I-keittäjät 75.

Työpaikkatarjouksia oli kertomusvuonna 5 850 (ed. v. 4 539), joten lisäystä oli 1 311 eli 28.9 %. Ammattialoittain jakautuivat työpaikkatarjoukset seuraavasti:

Päällystö: merikapteenit 133 (74), laivurit ja perämiehet 578 (372), radiosähköttäjät 209 (150) ja konemestarit 902 (622) eli yhteensä 1 822 (1 218).

Miehistö: kansimiehet 1 512 (1 109), konemiehet 1 139 (808), taloushenkilökunta 1 307 (1 026), joista miehiä 560 (393) ja naisia 747 (633) sekä muut toimet (miehet)

eli tilapäistyöt satamissa olevissa aluksissa 70 (378) eli yhteensä 4 028 (3 321). Naisten paikoista oli muita toimia 13 (19).

Työnvälityksiä oli kertomusvuonna 4 818 (4 239), joten lisäys oli 579 eli 13.7 %. Ammattialoittain jakautuivat työnvälitykset seuraavasti:

Päällystö: merikapteenit 98 (62), laivurit 14 (7), yliperämiehet 11 (17), perämiehet 139 (124), aliperämiehet 183 (150), radiosähköttäjät 167 (131), ylikonemestarit 237 (220), konemestarit 144 (130) ja alikonemestarit 283 (208) eli yhteensä 1 276 (1 049).

Miehistö: kansimiehet 1 270 (1 062), konemiehet 1 040 (785), taloushenkilökunta 1 085 (966), joista miehiä 486 (367) ja naisia 679 (599) sekä muut toimet (miehet) eli tilapäistyöt satamissa olevissa aluksissa 67 (377) eli yhteensä 3 542 (3 190). Naisten välityksistä oli muita toimia 13 (18). Erinäisistä miehistön toimista voidaan mainita seuraavia välityslukuja: kirvesmiehet 70, pursimiehet 50, matruusit 331, sähkömiehet 78, moottorimiehet 350, lämmittäjät 318, stuertit 72, emännöitsijät 101, I-kokit 92, I-keittäjät 117 ja tarjoilijattaret 93.

Menot. Osaston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 8 707 691 mk (ed. v. 5 966 955 mk).

Yksityiskohtaiset tilastotiedot osaston toiminnasta selviävät eripainoksen taulukkoliitteistä.

M a a t a l o u s o s a s t o n toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina agr. Viljo Sirkiä ja kapt. Ruben Norrback sekä työntekijäin edustajina liittosiht. Keijo Vähätalo ja toimitsija Niilo Jeminen. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina agr. Erkki Halme ja maat. ja metsät.kand. Göran Engström sekä työntekijäin edustajina puutarhuri Arvo Karasvuo ja etumies Eino Hyttinen. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna vain kerran. Maatalousosaston johtajana oli mets.hoit. Martta Valtonen.

Maatalous. Alkukesän olosuhteet olivat edulliset ja lupasivat kaikin puolin hyvää satoa, mutta sadonkorjuuaikana vallinneet sateet huononsivat viljasadon laatua. Viljasato oli määrältään ennätyksellisen hyvä, perunasato erittäin hyvä ja muista juurikkaista sato hyvä. Korjuuaikana oli osittain puutetta työvoimasta.

Metsätalous. Kertomusvuosi oli sekä hakkuiden että ajojen ja uiton kannalta hyvä ja kaikki työt sujuivat suunnitelmien mukaisesti siinä suhteessa. Teollisuuslaitosten laajentuminen lisäsi metsähakkuita niin, että kesän aikana oli työvoimasta puutetta, mikä syksyn mittaan sitten tasoittui. Tunnusomaista kertomusvuodelle oli, että työttömyyttä ei esiintynyt. Hevosista oli puutetta kuten edellisinäkin vuosina.

Työnhakemukset. Työnhakemuksia oli kertomusvuonna 6 005 (ed. v. 6 940), joista miesten 4 745 eli 79.0 % (5 375 eli 77.4 %) ja naisten 1 260 eli 21.0 % (1 565 eli 22.6 %). Työnhakemusten kokonaisluvussa oli vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna 935 eli 13.5 %, josta miesten osalta 630 eli 11.7 % ja naisten 305 eli 19.5 %.

Työnhakijat. Työtä hakeneiden henkilöiden luku oli 3 218 (3 203), joista miehiä 2 504 eli 77.8 % ja naisia 714 eli 22.2 % (2 374 eli 74.1 % ja 829 eli 25.9 %). Miesten luvussa on lisäystä 130 eli 5.5 %, mutta naisten luvussa vähennystä 115 eli 13.9 %, joten kokonaislisäys työnhakijoiden määrässä on vain 15 eli 0.5 %. Kuukausittain toimistossa käyneiden lukumäärästä 5 479 oli vieraspaikkakuntalaisia 82.9 % (76.0 %). Eniten työnhakijoita 1 066 eli 33.1 % työnhakijoiden kokonaismäärästä kuului ammattiryhmään »hakkuumiehet». Lähinnä suurimmat ryhmät olivat »muut

maanviljelystyöntekijät» 753 eli 23.4 %, perheelliset maatyömiehet (mukana myös traktorinajotaitoiset) 408 eli 12.7 %, karjakot ja karjanhoitajat 359 eli 11.2 %.

Työpaikkatarjoukset. Osastolla oli tarjottuja työpaikkoja 4 060 (3 310). Työpaikoista tuli miesten osalle 3 194 eli 78.7 % (2 582 eli 78.0 %) ja naisten osalle 866 eli 21.3 % (728 eli 22.0 %). Työpaikkatarjousten luvussa oli edelliseen vuoteen verrattuna nousua 750 eli 22.7 %, josta lisäystä miesten osalle 612 eli 23.7 % ja naisten osalle 138 eli 19.0 %.

Tarjotuista työpaikoista kuului ryhmään »muut maanviljelystyöntekijät» 1 318 eli 32.5 %, hakkuumiesten ryhmään 1 246 eli 30.7 %, karjakoiden ja navetta-apulaisten ryhmiin 512 eli 12.6 % sekä perheellisten maatyömiesten ryhmiin, mukana myös traktorinajotaitoiset, 296 eli 7.3 %.

Työnvälitykset. Osastolla oli työnvälityksiä kaikkiaan 3 364 (2 802), joista miesten 2 857 eli 84.9 % (2 369 eli 84.5 %) ja naisten 507 eli 15.1 % (433 eli 15.5 %). Välitysluvuissa oli edelliseen vuoteen verrattuna lisäystä 562 eli 20.1 %, josta miesten osalle 488 eli 20.6 % ja naisten osalle 74 eli 17.1 %.

Sataa työpaikkatarjousta kohti oli kertomusvuonna 147.9 (209.7) työnhakemusta ja 82.9 (84.7) välitystä. Sataa työnhakemusta kohti oli 56.0 (40.4) välitystä.

Menot. Osaston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 3 954 087 mk (ed. v. 3 032 812 mk).

Yksityiskohtaiset tilastotiedot selviävät eripainoksen taulukkoliitteistä.

Ravintolaosaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina johtajat Paavo Väyrynen ja Leo Vuoristo sekä työntekijöiden edustajina toimittaja Yrjö Karisalmi ja toimitsija Aune Ulvi. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina johtajat Mikko Salmi ja Einar Örn sekä työntekijäin edustajina toimitsija Esko Lehmusvuori ja tarjoilija Aino Sallinen. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna yhden kerran. Osastonjohtajana toimi hra Ensio Auer.

Hyvä aika rohkaisi yrittäjiä perustamaan kertomusvuonna uusia majoitus- ja ravitsemisliikkeitä Helsinkiin ja muualle. Alkoholiliikkeen sisaryhtiö Oy. Yhtyneet Ravintolat Ab. avasi kertomusvuonna kansainvälistä luokkaa olevan hotellin Rovaniemellä ja pani alulle uuden suurhotellin rakennustyöt Helsingissä. Majoitus- ja ravitsemisliikkeiden lukumäärän kasvu ja ravintolaelämän yleinen vilkastuminen, hotelli- ja ravintola-alan liikevaihto kasvoi kertomusvuonna noin 10 %, lisäsi henkilökunnan tarvetta niin, että osastolle jätettyjä työpaikkatarjouksia oli kertomusvuonna noin 19 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Jo useiden vuosien aikana oli ammatti- ja kielitaitoisten työntekijöiden riittämätön tarjonta vaikeuttanut välitystoimintaa varsinkin kesäkuukausina, jolloin ravintoloiden lukumäärä oli kesäravintoloiden takia suurimmillaan. Vieraita kieliä osaavien hovimestarien, tarjoilijoiden, portierien, hotellinsiivoojien ym. huomattava puute nimenomaan ulkomaalaisten turistien suosimilla paikkakunnilla aiheutti kertomusvuonnakin pulmallisia tilanteita. Ahkerasta sanomalehti-ilmoittelusta huolimatta ei osasto aina pystynyt riittävän nopeasti hankkimaan työnantajille heidän tarvitsemiaan työntekijöitä. Välitystoiminta vaikeutuu edelleen ja työnantajien välinen kilpailu pätevästä työvoimasta saa yhä epäterveempiä muotoja, elleivät suunnitelmat ammatti- ja kielitaitoisten työntekijöiden lisäämiseksi vähitellen johda myönteisiin tuloksiin.

Hotelli- ja Ravintolakoulu pyrki omalta osaltaan helpottamaan vaikeaksi käy-

nyttä tilannetta työvoimamarkkinoilla. Se lisäsi kertomusvuonna oppilasmääräänsä ja laajensi kurssitoimintaansa järjestämällä koulutusta mm. emännille. Kahvilatarjoilijoiden koulutus kuului kertomusvuodesta alkaen myös Hotelli- ja Ravintolakoulun opetusohjelmaan. Osaston toimintaa hyödyttäisi tietysti myös se, että vireillä olevat suunnitelmat ravintolalinjan perustamiseksi yhä useampaan kunnalliseen ammattikouluun pian toteutuisivat.

Työllisyystilanne oli alalla koko kertomusvuoden hyvä. Kesällä esiintynyt työvoimanpuute edisti vanhojen ja osatyökykyisten työnhakijoiden työhönsijoitusta.

Yleisen Osuuskauppojen Liiton ja Kulutusosuuskuntien keskusliiton toimenvälitysjaostojen kanssa oli kertomusvuonnakin yhteistoimintaa. Niinpä ko. jaostot tiedustelivat osastolta ehdokkaita liittojensa jäsenliikkeiden ravintoloissa avoinna olleisiin työpaikkoihin. Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto julkaisi Ravintolahenkilökunta-nimisessä lehdessään osaston laatimia työmarkkinakatsauksia ja kirjoituksia.

Mainostoiminta keskittyi lähinnä sanomalehti-ilmoitteluun ja -kirjoitteluun, kiertokirjeiden lähettämiseen sekä mainoskorttien ja -lehtisten jakeluun. Kertomusvuonnakin koetettiin jokaisesta työnhakijasta hankkia lausunto työnantajilta.

Tilattuja kaukopuheluja oli 638 (1 064). Kaukopuhelujen määrän huomattava pieneneminen edelliseen vuoteen verrattuna johtui pääasiassa suoran kaukovalinnan yleistymisestä Etelä-Suomessa.

Työnhakemusten luku oli kertomusvuonna 9 029 (9 533), joista miesten 916 eli 10.1 % (1 034, 10.8 %) ja naisten 8 113 eli 89.9 % (8 499, 89.2 %). Kokonaisvähennys edelliseen vuoteen verraten oli 504 eli 5.3 %. Miesten työnhakemukset vähenivät 118:lla eli 11.4 % ja naisten 386:lla eli 4.5 %.

Työnhakemuksia oli eniten elokuussa, 930, ja vähiten helmikuussa, 619.

Työnhakemukset jakautuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenkilöstö 604 (miehet 143, naiset 461) eli 6.7 %, tarjoiluhenkilöstö ja kassat 3 657 (224, 3 433) eli 40.5 %, keittiöhenkilöstö 4 218 (144, 4 074) eli 46.7 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellinsiivoojat 498 (377, 121) eli 5.5 % ja muut 52 (28, 24) eli 0.6 % työnhakemusten em. kokonaismäärästä.

Työnhakijoiden luku oli 3 453 (3 498), joista miehiä 359 eli 10.4 % (376, 10.7 %) ja naisia 3 094 eli 89.6 % (3 122, 89.3 %). Kokonaisvähennys oli edelliseen vuoteen verraten 45 eli 1.3 %. Miesten luku väheni 17:llä eli 4.5 % ja naisten 28:lla eli 0.9 %.

Työnhakemukset ja työnhakijat vähenivät kertomusvuonna jossakin määrin edelliseen vuoteen verrattuna hyvästä työllisyystilanteesta johtuen.

Työnhakijoita oli eniten syyskuussa, 874, ja vähiten joulukuussa, 573.

Työssä olevia työnhakijoita oli 30.2 % (24.3 %) kaikista työnhakijoista. Vieraskuntalaisia oli koko työnhakijamäärästä 24.9 % (22.5 %).

Työnhakijoiden joukossa esiintyi melko runsaasti muilta paikkakunnilta helsinkiläisiin ravintoloihin pyrkineitä naisia. Nuorten keittiöapulaisten ja astiainpesijöiden puutteesta huolimatta osasto ei riittävästi voinut toimittaa näille henkilöille työtä täkäläisissä ravintoloissa, koska heillä ei yleensä ollut minkäänlaista asuntoa tiedossaan. Niihin harvoihin työpaikkoihin Helsingissä, joissa asunto kuului luontoisetuihin, onnistuttiin yleensä sijoittamaan ammattitaitoisia ja kunnollisia työntekijöitä.

Työnhakijat jakautuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenki-

löstö 267 (miehet 48, naiset 219) eli 7.7 %, tarjoiluhenkilöstö ja kassat 1 142 (96, 1 046) eli 33.1 %, keittiöhenkilöstö 1 850 (73, 1 777) eli 53.6 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellinsiivoojat 173 (129, 44) eli 5.0 % ja muut 21 (13, 8) eli 0.6 % työnhakijoiden em. kokonaismäärästä.

Anniskeluravintolain keittäjien ja nuorten naistarjoilijoiden tarjonta oli kertomusvuonnakin niin vähäistä, että avoimia paikkoja jäi melko runsaasti täyttämättä erityisesti kesällä. Sanomalehti-ilmoitukset eivät tuottaneet läheskään aina toivottua tulosta. Tällainen oli tilanne myös työvoimantilaajien omien ilmoitusten kohdalla.

Työpaikkatarjousten luku oli 7 187 (5 997), joista miehille 411 eli 5.7 % (372, 6.2 %) ja naisille 6 776 eli 94.3 % (5 625, 93.8 %). Kokonaislisäys oli 1 190 eli 19.8 %. Työpaikkatarjoukset lisääntyivät miesten kohdalla 39:llä eli 10.5 % ja naisten kohdalla 1 151:llä eli 20.5 %.

Ylioppilasvälitykselle jätetyt työpaikkatarjoukset, 7 miestä ja 58 naista, yhteensä 65, sisältyvät em. lukuihin.

Työpaikkatarjouksia oli eniten toukokuussa, 905, ja vähiten helmikuussa, 433.

Työpaikkatarjousten taso oli kertomusvuonna huomattavan korkea. Maan johtavat hotellit ja ravintolat tilasivat osastolta henkilökuntaa myös kaikkein vaativimpiin tehtäviin. Vakituisena asiakkaana esiintyi mm. Työmaahuolto Oy., joka tilasi osastolta emäntiä ja keittiöhenkilökuntaa hoitamiinsa tehtaiden ja suurliikkeiden henkilökunnan ruokaloihin Helsingissä ja muualla.

Työpaikkatarjoukset jakautuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenkilöstö 222 (miehet 54, naiset 168) eli 3.1 %, tarjoiluhenkilöstö ja kassat 2 239 (137, 2 102) eli 31.4 %, keittiöhenkilöstö 4 459 (105, 4 354) eli 62.6 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellinsiivoojat 149 (83, 66), eli 2.1 % ja muut 53 (25, 28) eli 0.8 % työpaikkatarjousten kokonaismäärästä, joka oli 7 122 (404, 6 718). Näihin lukuihin tulevat lisäksi ylioppilasvälityksen jo edellä mainitut työpaikkatarjoukset: miehet 7, naiset 58.

Työpaikkatarjoukset lisääntyivät keittiöhenkilöstön ryhmässä 902:lla eli 25.3 %, mikä lähinnä johtui ravintolaelämän vilkastumisen aiheuttamasta keittiöapulaisten lisääntyneestä tarpeesta.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 125.6 (159) työnhakemusta. Tämän ns. yleisen rasitusluvun pienentyminen osoittaa työmarkkinoiden vilkastumisen.

Työnvälitysten luku oli 4 874 (4 414), joista miesten välityksiä 278 eli 5.7 % (273, 6.2 %) ja naisten 4 596 eli 94.3 % (4 141, 93.8 %). Kokonaislisäys oli 460 eli 10.4 %. Miesten välitysluku lisääntyi 5:llä eli 1.8 % ja naisten 455:llä eli 11.0 %.

Ylioppilasvälityksen 50 välitystä, 6 miestä ja 44 naista, sisältyvät eo. lukuihin.

Välityksiä oli eniten toukokuussa, 557, ja vähiten tammikuussa, 271.

Helsingin ulkopuolelle toimitettuja välityksiä oli yhteensä 598 eli 12.3 % (667, 15.3 %) kaikista välityksistä.

Pätevien työnhakijoiden rajoitettu saanti johti siihen, että Helsingin ulkopuolella toimivat työnantajat varasivat kertomusvuonna melkein säännöllisesti asunnon ainakin keittäjille ja kylmäköille. Työvoiman jälkikasvua ajatellen oli valitettavaa, etteivät työnantajat kertomusvuonnakaan tunteneet kiinnostusta halpojen asuntojen järjestämiseen harjoittelijoille, joiden siirtyminen työhön kotipaikkakunnan ulkopuolelle oli vaikeaa juuri sopivien asuntojen puutteessa.

Välitykset jakautuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenkilöstö

107 (miehet 32, naiset 75) eli 2.2 %, tarjoiluhenkilöstö ja kassat 1 717 (103, 1 614) eli 35.6 %, keittiöhenkilöstö 2 891 (70, 2 821) eli 59.9 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellinsiivoojat 86 (54, 32) eli 1.8 % ja muut 23 (13, 10) eli 0.5 % välitysten yhteismäärästä, joka oli 4 824 (272, 4 552). Näihin lukuihin tulevat lisäksi ylioppilasvälityksen em. välitykset: miehet 6, naiset 44.

Tarjoiluhenkilöstön ja kassojen ryhmässä lisääntyivät välitykset 7.5 % ja keittiöhenkilöstön ryhmässä 12.8 % edelliseen vuoteen verraten.

Hyvästä työllisyystilanteesta johtuen oli työmaaruokaloiden lukumäärä työllisyystyömailla kertomusvuonna pienempi kuin edellisenä vuonna. Tämä vähensi mm. emäntien ja keittiöhenkilökunnan välitystä näihin ruokaloihin.

Välitysten luku oli kertomusvuonnakin suurempi kuin työnhakijoiden luku, sillä sama henkilö välitettiin työhön useampia kertoja.

Työpäivää kohden oli 16.1 (14.6) välitystä.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 67.8 (73.6) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 54.0 (46.3) välitystä.

Menot. Osaston kokonaismenot olivat 5 408 224 (4 798 180) mk.

Yksityiskohtaiset tilastotiedot osaston toiminnasta selviävät eripainoksen taulukkoliitteistä.

20. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakunta. Lautakunnan kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenäkin vuonna.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 4 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 34. Kirjelmiä saapui 71 ja lähetettiin 66.

Oikeusaputoimisto. Toimiston toiminta kertomusvuonna jatkui entiseen tapaan. Vaikka toimiston asiakkaille oli koetettu selvittää, että varattomilla kansalaisilla on oikeus saada maksutonta oikeusapua asianajossa myöskin yksityisiltä asianajajilta, oli toimiston työmäärä jatkuvasti erittäin suuri. Verrattaessa asiakaskäyntien lukumäärää esim. Ruotsin oikeusapulaitosten vastaaviin lukuihin, voidaan todeta, että oikeusaputoimiston lakimiehet joituivat vuosittain selvittämään n. 1 000 käyntiä enemmän kuin ruotsinmaalaiset kolleegansa.

Uusia asioita rekisteröitiin kertomusvuonna 1 778 (ed. v. 1 852), edelliseltä vuodelta siirtyi 85 asiaa, joten vuoden aikana käsiteltyjen asioiden lukumäärä yhteensä oli 1 863 (1 948). Suurin osa asioista eli 498 oli edelleenkin työ- ja palkkariitoja, joista sovittiin 319 ja oikeutta käytiin vain 13 asiassa. Sikseen jätetyistä 147 asiasta lienee melkoinen osa sovittu asianomaisten kesken. Uusia avioeroasioita tuli vuoden aikana 300 (ed. v. 321) ja asumuseroasioita 108 (138). Uusia elatusasioita oli 200 (199).

Erilaisia asiakirjoja, kirjelmiä ym. laadittiin 2 463 (2 917). Näistä oli hakemuskirjoja 342 (432).

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 535 (610) asiassa, joista saatiin päätökseen 447 (498). Näistä voitettiin joko kokonaan tai pääosiltaan 418 (465) ja hävittiin kokonaan 29 (33).

Maksutonta oikeudenkäyntiä anottiin 197 (241) asiassa. Anomuksista hyväksyttiin 175 (216) ja hylättiin 22 (25).

Vuoden aikana esiinnyttiin Helsingin raastuvanoikeudessa 776 (835) kertaa, Helsingin käräjäkunnan kihlakunnanoikeudessa 4 (3) kertaa sekä eri tuomioistuimissa 209 (228) päivänä.

Asiakkaiden käyntejä oli kertomusvuonna 10 936 (10 865 v. 1959 ja 11 242 v. 1958). Eri kuukausien osalle jakaantuivat käynnit seuraavasti:

Kuukausi	Vastaanottopäiviä	Käyntejä	
		Kaikkiaan	Päivää kohden
Tammikuu	23	779	33.9
Helmikuu	25	865	34.6
Maaliskuu	27	991	36.7
Huhtikuu	23	845	36.7

Toukokuu	25	1 087	43.5
Kesäkuu	24	936	39.0
Heinäkuu	26	897	34.5
Elokuu	27	886	32.8
Syyskuu	26	1 015	39.0
Lokakuu	26	1 002	38.5
Marraskuu	25	961	38.4
Joulukuu	26	672	25.8
Yhteensä	303	10 936	36.0

Käyntien lukumäärä päivää kohden oli siis n. 36 (36). Suurin määrä käyntejä samana päivänä oli 81, pienin 2.

Säätynsä, ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittyivät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.
Virkamiehiä, vapaiden ammattien harjoittajia ym.	—	1	1
Työnjohtajia, itsenäisiä pienyrittäjiä ym.	49	45	94
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	277	433	710
Apu- ja sekatyöntekijöitä ym.	189	524	713
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia, leskiä, opiskelijoita ym.	33	278	311
Yhteensä	548	1 281	1 829

Käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Asumuseroja	119	Työ- ja palkkariitoja	498
Avioeroja	347	Vahingonkorvaus- ja muita saamisoikeuteen kuuluvia asioita	164
Osituksia	7	Tapaturmakorvauksia	25
Elatusapuasioita	209	Veroasioita	126
Muita perheoikeuteen kuuluvia asioita	43	Erinäisiä kyselyjä, hakemuksia, valituksia ym.	112
Holhousasioita	13	Rikosasioita	55
Perintö- ja testamenttiasioita	61	Toimeksiantoja	29
Vuokra-asioita	40		Yhteensä 1 863
Muita esineoikeuteen kuuluvia asioita	15		

Vuoden aikana vireille pannuista jutuista, mikäli se riippui oikeusaputoimiston toimenpiteistä, tuli kertomusvuonna käsitellyksi tai kirjoista poistetuksi 1 760, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	482	Annettu eri viranomaisille	342
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	447	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut perille	22
Laadittu vain asiakirja	55	Erinäisistä syistä jätetty sillensä	365
Annettu neuvoja ja tehty tiedusteluita	47		Yhteensä 1 760

Eri viranomaisille jätetyt em. 342 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvanoikeuteen otettuja haasteita, jakaantuivat näiden viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	3	Kouluhallitus	1
Oikeuskansleri	5	Lääkintöhallitus	1
Valtioneuvosto	28	Vakuutusoikeus	20
Korkein oikeus	7	Valtion tapaturmatoimisto	3
Korkein hallinto-oikeus	20	Kansaneläkelaitos	17
Helsingin hovioikeus ja muut hovioikeudet	24	Helsingin kaupungin:	
		kaupunginhallitus	55
Helsingin raastuvanoikeus	14	maistraatti	15
Kihlakunnanoikeus	1	eri lautakunnat	22
Lääninhallitukset	78	Evankelisluterilaisten seurakuntien kirkkohallintokunta	9
Sotilaspiiri	1	Eri vakuutusyhtiöt	5
Sosiaalilautakunnat	2	Yhteensä	342
Vuokrantarkastuslautakunta	3		
Kaupunginvoudit	8		

Kirjeitä lähetettiin toimistosta vuoden kuluessa 1 670 (ed. v. 1 810).

Oikeusaputoimiston todelliset menot tilinpäätöksen mukaan olivat 10 009 442 (8 252 354) mk.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla tuomittiin toimiston lakimiehille vuoden aikana asianajopalkkioita 1 416 (1 574) mmk. Muita korvauksia perittiin kaupungille yhteensä 114 760 mk.

21. Urheilu- ja retkeilytoiminta

Urheilu- ja retkeilylautakunnan ja sen jaostojen kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1960 toimi liikennetark. Väinö Soininen, varapuheenjohtajana ins. Bertil Oljelund sekä jäseninä valtiot. maist. Maija Björklund, varanot. Salme Katajavuori, varat. Gustaf Laurent, huoltotoim. ohjaaja Aarne Leskinen, dipl. ins. Jaakko Ollila, toiminnanjoht. Veikko Peuhkuri sekä valistussiht. Mauri Reutsalo. Kaupunginhallitusta edusti rahatointa johtava apul. kaup. joht. Eino Waronen.

Eläintarhajaostoon kuuluivat puheenjohtajana ins. Oljelund sekä jäseninä valtiot. maist. Björklund, varanot. Katajavuori, ohj. Leskinen ja toiminnanjoht. Peuhkuri. Retkeilyjaostoon kuuluivat puheenjohtajana liikennetark. Soininen sekä jäseninä varanot. Katajavuori, varat. Laurent, dipl. ins. Ollila ja valistussiht. Reutsalo.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 30 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 388. Kirjeitä saapui 737 ja lähetettiin 126.

Eläintarhajaosto piti 4 kokousta ja pöytäkirjaan merkittiin 15 pykälää. Retkeilyjaoston vastaavat luvut olivat 3 ja 8.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon:

Apurahojen jako. Uimakoulujen apumaksuiksi varattu 1.35 mmk:n määräraha jaettiin seuraavasti: Helsingin Työväen Uimarit 272 000 mk, Helsingin Uimarit 136 000 mk, Helsingfors Simsällskap 149 780 mk, Vetehiset 170 000 mk, Marjaniemen Uimarit 204 000 mk, Helsingin Jyry 170 000 mk ja Malmin Urheilijat 113 050 mk. Mustikkamaan ja Uunisaaren uimakoululaisten kuljettamiseen käytettiin 135 170 mk (27.5. 163 §, 14.10. 294 §).

Luistinseurojen apumaksuiksi varattu 2.75 mmk:n määräraha jaettiin seuraavasti: Helsingfors Skridskoklubb 274 500 mk, Helsingin Luistelijat 738 700 mk, Idrottsföreningen Kamraterna 760 100 mk ja Kallion luistinrata 976 700 mk (22.1. 9 §, 22.4. 94 §).

Piirien kurssitoiminnan avustamiseen varatusta 300 000 mk:n määrärahasta jaettiin avustuksia seuraavasti: Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piiri 80 000 mk, Työväen Urheiluliiton Suur-Helsingin piiri 60 000 mk sekä Helsingin piiri 40 000 mk, Suomen Palloliiton Helsingin piiri 40 000 mk, Centralidrottsförbund, Helsingin piiri 30 000 mk, Suomen Jousiampujain liiton Helsingin piiri 20 000 mk, Helsingin Soutupiiri 10 000 mk ja Suomen Kanoottiliiton Helsingin piiri 20 000 mk (12.2. 42 §, 3.6. 178 §).

Urheiluseurojen nuorten leiritoiminnan tukemiseen varatulla 500 000 mk:n

suuruisella määrärahalla avustettiin yhteensä 17 seuraa (12.2. 40 §, 3.6. 177 §, 28.10. 312 §).

Voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukemiseen varatulla 4 mmk:n määrärahalla avustettiin yhteensä 135 seuraa (19.2. 58 §, 23.6. 207 §, 26.8. 239 §).

Lisäksi jaettiin avustuksia kaupungin 27 viraston ja laitoksen henkilökunnan urheilutyön tukemiseksi yhteensä 400 000 mk (12.2. 41 §, 17.6. 196 §), 5 retkeilyseuralle yhteensä 170 000 mk (12.2. 44 §, retk.jaosto 29.4. 4 §), 17 kuorolle ja orkesterille ulkoilmakonsertteja varten yhteensä 750 000 mk (6.5. 132 §) sekä 7 kalastusseuralle kalavesien hoitoon yhteensä 200 000 mk (25.11. 351 §).

Tärkeimmät vuokraukset ym. Lautakunta päätti, v. 1959 tekemäänsä päätöstä muuttaen, vuokrata posti- ja lennätinhallitukselle 7×7 m:n suuruisen alueen Mustikkamaan Kulosaaren puoleiselta rannalta välivahvistinasemaa varten 50 vuoden ajaksi 1.1. lukien sekä muuten kaupunginvaltuuston 2.12.1959 tekemän päätöksen mukaisilla ehdoilla (11.3. 74 §).

Lautakunta oikeutti urheilu- ja retkeilytoimiston myöntämään luvanVirkamiesliiton Helsingin piirin jäsenten Itäisessä Pihlajasaaressa omistamien kesämökkien paikoillaan pitämiseen. Tällöin oli noudatettava soveltuvin osin lautakunnan 22.5. 1959 (193 §) tekemän päätöksen ehtoja; lupa saatiin myöntää kuitenkin vain viideksi vuodeksi (22.1. 14 §).

Mainittua päätöstä päätettiin lisäksi muuttaa siten, että Länsiulapanniemen kesänviettoalueella olevia liikennelaitoksen viranhaltijain ja työntekijäin, poliisilaitoksen henkilökuntaan kuuluvien ja Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimisen yhdistyksen jäsenten omistamia viikonloppumajoja saatiin myydä ja pitää majat paikoillaan, mikäli ostajana oli ao. samaan laitokseen kuuluva henkilö ja mikäli tämä laitos puolestaan kussakin yksittäistapauksessa hyväksyi tehtävät kaupat (10.6. 187 §, 23.6. 208 §).

Palolaitoksen henkilökunnalle annettiin eräillä ehdoilla lupa korkeintaan 20 kesämökin rakentamiseen Pitkäsaareen ja Varissaareen (14.10. 298 §).

Viipurin Nyrkkeilijät -nimiselle yhdistykselle myönnettiin oikeus rakentaa Lauttasaaren kansanpuiston alueelle myyntikioski. Yhdistys sai pitää kioskin ko. paikalla 1.5.1960—30.4.1965 välisen ajan, korvaus oli 6 000 mk vuodessa. Vuokra-ajan päätyttyä kioski tulisi siirtymään kaupungin omistukseen (22.4. 101 §).

Kioskeja ym. vuokrattiin seuraavasti jäljempänä mainituista vuosivuokrista: v:ksi 1960—1961 Laajasalon uimarannan kioski, 126 000 mk ja Pirkkolan uimalan kioski, 66 000 mk, Fuchs & Co:lle sekä v:ksi 1960—1962 Kivinokan myymäläkioski, 350 000 mk, rva Sirkka Biströmille; Pihlajasaaren ravintolarakennus ja rantakioski, 140 000 mk, rva Enna Sagath'ille (29.4. 112, 116 §).

Lauttasaaren kansanpuistossa sijaitseva entinen kioskirakennus päätettiin vuokrata pukusuojana käytettäväksi Humaus-nimiselle yhdistykselle 16.5.1960—15.5.1961 väliseksi ajaksi 6 000 mk:n vuosivuokrasta eräillä ehdoilla (11.3. 75 §).

Rak.mest. Kauko Kolmalle v. 1950 myönnetty lupa vesikiitoratalaitteiden ja pukusuojarakennelmien pitämiseen Hietarannalla päätettiin peruuttaa. Laitteet oli poistettava 1.6.1961 mennessä omistajan toimesta (13.5. 142 §).

Velodromin speedway-radan käyttöä koskeva Helsingin speedway-toimikunnan kanssa v. 1959 tehty sopimus päätettiin sanoa irti päättyväksi 31.12. (16.9. 264 §).

Samoin päätettiin sanoa irti Teknillinen Toimisto Sarcon kanssa v. 1947 tehty sopimus Velodromin varastotilojen vuokraamisesta (30.9. 274 §).

Kaisaniemen tenniskentät v:ksi 1960—1962 päätettiin vuokrata hra Kai Harkimolle 150 000 mk:n vuosivuokrasta (29.4. 113 §).

Viipurin Nyrkkeilijät -nimiselle yhdistykselle myönnettiin oikeus pienoisgolfradan, jonka suuruus oli 225 m², perustamiseen Lauttasaaren kansanpuiston alueelle ja sen pitämiseen paikoillaan 15.6.1960—31.12.1962 välisenä aikana 5 000 mk:n vuosikorvauksesta (17.6. 200 §).

Ratsastushallista päätettiin vuokrata Keskustalli Oy:lle kaksi kaviouraa ratsastusharjoituksiin käytettäväksi sekä varastotilaa 60 m² 1.10.1960—15.5.1961 väliseksi ajaksi 100 000 mk:n kuukausivuokrasta (7.10. 285 §).

Toukolan Teräs -nimiselle yhdistykselle myönnettiin oikeus pystyttää nyrkkeilykehä Kumpulan uimalan alueelle eräillä ehdoilla (17.6. 199 §).

Saaristomatka Oy:lle myönnettiin yksinoikeus Pihlajasaaren moottoriveneliikenteen harjoittamiseen v. 1960—1962. Vuosikorvaus oli 30 000 mk (22.4. 98 §). Satamasaaren moottoriveneliikenteen hoito-oikeus myönnettiin liikennöitsijä V. Heinille kertomusvuodeksi. Kuljetusmaksut olivat samansuuruiset kuin ennenkin (22.4. 106 §).

Lautakunta päätti, että oikeus elinkeinotoiminnan harjoittamiseen lautakunnan hallinnossa olevilla alueilla myönnetään vastaisuudessa 3 vuodeksi sekä sen jälkeen vuodeksi kerrallaan. Lisäksi päätettiin, että ko. oikeudet kuulutetaan, ellei erityisestä syystä kussakin tapauksessa erikseen toisin päätetä, sanomalehdissä haettaviksi vain mikäli aikaisempi vuokraaja ei halua vuokrasuhdettaan jatkettavaksi (25.3. 87 §).

Lautakunta oikeutti urheilu- ja retkeilytoimiston ostamaan Ruskeasuon palloilusaliin ajanottolaitteen. Sen käytöstä päätettiin periä 100 mk tilaisuudelta (25.3. 82 §).

Muuttaen v. 1958 tekemäänsä päätöstä päätti lautakunta kieltää 1.1.1963 alkaen 50 mm tiheämpien verkkojen käytön kaupungin vesialueilla kaikessa muussa kalastuksessa, paitsi silakan, kilohailin ja täkykalan pyynnissä (9.9. 257 §).

Lautakunta päätti muuttaa v. 1959 vahvistamiensa väliaikaisten Kaunissaaren kalastusmääräysten 3 §:n (22.1. 15 §).

Kolmelle kalastajalle myönnettiin kullekin oikeus kalastusmajan pitämiseen Tallskär -nimisellä saarella 1.1.—31.12. väliseksi ajaksi 1 500 mk:n kokonaiskorvauksesta (19.2. 59 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: eräiden pilttuiden rakentamista tai uusimista ratsastavan poliisin käytössä olevassa kengityspajassa Ruskeasuolla (19.2. 54 §); Sipoon Kaunissaaren vesialueen jakamista ja saaressa olevan erään rakennuksen kattamista (19.2. 60 §, 16.9. 269 §); Sandholm-nimisen saaren ostamista kaupungille (11.3. 70 §); Seurasaaren ulkomuseoaluetta koskevan sopimuksen uusimista (25.3. 85 §); eräiden latojen ym. purkamista (13.5. 146 §); sähköjohdon vetämistä Reposaaren uimarannan kioskiin (27.5. 168 §); korvauksen suorittamista kalastuslupien myynnistä kalastustarvikeliikkeissä (10.6. 189 §); Korkeasaaren palokaluston uusimista ja uuden moottorin hankkimista moottoriveneeseen (12.8. 228 §, 24.8. 234 §); Kumpulan uimalaan johtavien teiden sekä Haagan-Maunulan-Pirkkolan retkireitin rakentamis- ja kunnostustöitä (26.8. 242—244 §); Marjaniemen uimaranta-alueen laajentamista (30.9. 276 §); pysyvästi mer-

kittyjen ja huollettujen hiihtolatujen ja ajoteiden risteyskohtien varoitusmerkintää (28.10. 314 §) sekä urheilu- ja retkeilytoimiston polttoainevarastojen kirjaamismenettelyn osittaista muuttamista (11.11. 323 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja asioista, jotka mm. koskivat: laiturien rakentamiskysymyksiä (22.1. 11 §, 22.4. 104 §, 17.6. 201 §, 12.8. 220 §); toimenpiteitä metsissä ja kaatopaikkojen läheisyydessä asumisen estämiseksi (22.1. 13 §); urheilu- ja retkeilylautakunnan ja kiinteistölautakunnan johtosääntöjen muutoksia (5.2. 26 §); eräiden rakennusten, vesi- ja maa-alueiden siirtämistä urheilu- ja retkeilylautakunnan hallintoon (12.2. 37 §, 22.4. 102 §, 20.5. 157 §, 14.10. 293 §); kaupungin eräille urheilujärjestöille myöntämiä lainoja ja avustuksia koskevia kysymyksiä (12.2. 30 §, 6.5. 123 §, 16.9. 265 §); esitystä hyppyrimäen rakentamisesta Toukolaan (12.2. 43 §); suunnitelman laatimista aallonmurtajan rakentamiseksi Sirpalesaaren länsipuolelle (19.2. 57 §); Johanneksen kentän laajentamista koululaisurheilupaikkoja käsittäväksi sekä luistinradan sähkövalaistuksen uusimista (11.3. 69 §, 11.11. 327 §); kaupungin liittymistä jäseneksi Lomaliitto-nimiseen yhdistykseen (11.3. 73 §); esitystä kaupungin yleisen järjestyssäännön 64 §:n muuttamisesta (11.3. 77 §); Pirkkolan urheilupuistosuunnitelman edelleen kehittämistä (6.5. 124 §); talviuintimahdollisuuksien parantamista kaupungissa (13.5. 143 §);Fagerön saaren nimikysymystä (13.5. 147 §); Seurasaaren uimalaitoksen korjaamista (26.8. 245 §); tien rakentamista Käpylän Kunto -nimisen yhdistyksen hiihtomajalle Viikinmäellä (9.9. 256 §); tenniskentän ja jääkiekkoradan rakentamista Pitäjänmäelle (30.9. 275 §); lämmitettävän pukuhuoneen ja valaistuksen järjestämistä talven ajaksi Vantaan Pikkukosken uimarannalle (30.9. 277 §); Jääkenttäsäätiön avustusanomusta sekä esitystä tien rakentamisesta Jäästadionille (14.10. 290, 291 §); lumenkaadon kieltämistä Hietarannan läheisyydessä (28.10. 313 §); pukusuojan rakentamista Oulunkylän luistinradalle (11.11. 324 §); urheilupaikkojen hoitoa järjestelevän toimikunnan mietintöä (18.11. 337 §); Suomalaisen Pursiseuran toiminnan siirtämisestä Nihtisaaresta Sirpalesaareen aiheutuneita toimenpiteitä (18.11. 338 §) sekä moottoriajoneuvoilla-ajon kieltämistä Herttoniemen urheilukentälle johtavalla Hiihtomäentien jatkeella (25.11. 343 §).

Kiinteistölautakunnalle annetut lausunnot koskivat: venelaiturien rakentamista (29.4. 117 §, 28.10. 315 §); Hesperian tenniskenttämaksuja (6.5. 126 §); Tallholmen -nimisen saaren myyntitarjousta (12.8. 225 §) sekä Ruusulankatu 5:ssä sijaitsevan tontin vuokralleantoa (13.1. 1961/384 §).

Kaupunginreviisorille annettiin lausunto kansakoulujen liikunnanneuvojan virkojen siirtämisestä urheilu- ja retkeilylautakunnan alaisuuteen (13.5. 138 §).

Urheilu- ja retkeilytoimisto

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana oli lautakunnan alaisten vakinaisten viranhaltijain lukumäärä 37 ja tilapäisten neljä.

Työntekijäin lukumäärä oli korkeimmillaan heinäkuussa (265) ja alimmillaan joulukuussa (63).

Sairauslomaa nautti 13 viranhaltijaa yhteensä 178 päivää ja 67 työntekijää yhteensä 865 päivää.

Virkamatkoja tekivät kertomusvuoden aikana lautakunnan jäsen Leskinen ja urheilunohj. Esko Numminen, Korkeasaaren intendentti Curt af Enehjelm, lautakunnan puheenjoht. Soininen, toimistopääll. Esko Palmio ja retkeilyasiamies Eero Koroma sekä kaitsija Toivo Ovaska.

Urheilutoiminta

Talvikausi. Urheilu- ja retkeilytoimiston hallinnossa oli kaikkiaan 31 luistinrataa, joiden yhteinen pinta-ala oli 188 650 m².

Seurojen hoitamilla neljällä luistinradalla kävi opettajien johdolla yhteensä 105 059 koululaista. Näiden määrä jakaantui eri ratojen osalle seuraavasti: Kallion 46 098, Kaisaniemen 31 572, Väinämöisen 20 408 ja Johanneksen rata 6 981.

Suurkelkkamäkiä (rinnemäkiä) oli käytössä 2.

Pallokentällä pelattiin 5 pääsymaksullista jääpallo-ottelua ja pääsymaksuttomia 68. Piirisarjojen otteluja, joita oli yhteensä 184, pelattiin eniten seuraavilla radoilla: Messukenttä 35, Käpylä 30, Vallila 30, Lauttasaari 16, Herttoniemi 14 ja Munkkiniemi 13.

Kesäkausi. Pallokentän ruohokentillä suoritettiin jalkapalloilussa pääsymaksullisia otteluja 66. Hiekkakentällä pelattiin kaikkiaan 24 maksullista ottelua ennen kuin ruohokentät avattiin. Kertaharjoituslippuja (à 10 mk) myytiin kentälle 6 474 kpl ja harjoituskortteja (à 100 mk) 659 kpl.

Käpylän urheilupuistossa pelattiin kesän aikana lukuisia jalkapalloilun sarja- ym. otteluja. Yleisurheilun, ravi-, moottoripyörä- sekä palvelus- ja opaskoirakilpailujen lisäksi urheilupuistossa pelattiin maahockeytä, käsi- ja lentopalloa, pesäpalloa sekä harjoitettiin jousiammuntaa ja erilaatuista koululaisurheilutoimintaa.

Jalkapalloilun piirisarjojen otteluita pelattiin eri kentillä yhteensä 789, niistä Väinämöisen kentällä 169, Käpylän urheilupuistossa 159, Kallion kentällä 136 ja Vallilan kentällä 115.

Ratsastushallin ratsastukseen varatut tilat olivat vuokrattuina Keskustalli Oy:lle. Palloilusalia käytettiin runsaasti käsi- ja koripalloilun harjoitus- ja kilpailupaikkana. Hallin itäparvekkeen eteläpää oli edelleen vuokrattuna jousiampujain käyttöön. Hallin eteläpää oli niinikään edelleen liikennelaitoksen linja-autojen säilytystilana.

Soutustadionilla järjestivät eri seurat, piirit ym. soutu- ja melontaharjoitusten ja -kilpailujen lisäksi mm. lukuisia yhteislaulutilaisuuksia, hengellisiä virsilauluiltoja sekä juhannusjuhlan. Hallintorakennuksen yläkertaa käytettiin kokouksiin, luentoihin, kursseihin ja voimisteluun.

Urheilunneuvonta. Eri sisä- ja ulkoharjoituspaikoissa tapahtuneessa kunnallisessa urheilunohjaustoiminnassa, mikä käsitti lapset, koulunuorison ja aikuiset, olivat edustettuina seuraavat liikunta- ja koulutusmuodot: hiihto, mäenlasku, kaunoluistelu, painonnosto, naisten ja miesten kuntovoimistelu, perheenemäntien kuntovoimistelu ja lasten ryhti- ja satuvoimistelu, naisten kesäkauden voimistelu, tyttöjen ja poikien telinevoimistelu, uimakoulutyö, kenttäurheilu, palloilu, kansantanssi ja leikki.

Neuvontatilaisuuksia (uimakoulutoimintaa lukuun ottamatta) oli yhteensä 1 108, neuvontakohteita 63, ohjaajia 51 ja osanottajia 32 949.

Talvikautena järjestettiin urheilunneuvontaa kaunoluistelussa (92 kertaa 12 radalla, osanottajia 2 571), mäenlaskussa (271 kertaa 8 mäessä, osanottajia 5 096), lapsille ja nuorisolle hiihtokurssit hiihtoloman aikana (78 kertaa 13 puistossa, osanottajia 1 926), 4 ohjattua hiihtoretkeä koululaisille (osanottajia 90).

Hiihtolatujen kunnostuksesta ja huollosta vastasi 3-miehinen latupartio tehtävinään latujen raivaus, viitoitus, kuntoon saattaminen ja tarkkailu. Paikallislatuja oli viitoitettu 120 km sekä näiden lisäksi 2 kaukoretkilatua: Helsingistä Pirttimäen kautta Solvallan urheilupuistoon sekä Herttoniemessä Sipoon kautta Savijärvelle, josta edelleen Söderkullan, Kisakallion ja Rastilan kautta Roihuvuorelle. Viimemainitut ladut olivat käytössä mm. Helsingin laturetkihiihdossa 21.2., minkä järjestelystä vastasivat helsinkiläiset hiihtojärjestöt yhdessä kaupungin kanssa. Ns.Tahkon hiihtoon osallistui tällöin 3 300 hiihtäjää.

Sisätoimintakauden urheiluneuvonta talvi- ja kevätkautena 15.1.—20.5. sekä syyskautena 15.9.—31.12. tapahtui pääasiallisesti kunnallisissa harjoitussaleissa Stadionilla. Neuvontaa annettiin miesten kuntovoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 2 000), perheenemäntien ja vuorotyössä käyvien naisten voimistelussa (90 kertaa, osanottajia 3 000), lasten ryhti- ja satuvoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 1 500), naisten kuntovoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 1 500), tyttöjen telinevoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 700) ja voimailussa (30 kertaa, osanottajia 1 200).

Kesäkauden poikien urheilunneuvonta kentillä tapahtui 6 neuvontakohteessa (178 kertaa, osanottajia 3 248). Tyttöjen vastaavaa urheilutoimintaa ohjattiin 6:lla eri kentällä (57 kertaa, osanottajia 463). Lisäksi annettiin ohjausta pojille ja tytöille telinevoimistelussa (65 kertaa, osanottajia 1 000) Pallokentällä voimistelun ulkoharjoituspaikalla. Naisille järjestettiin kesäkausina voimistelua kunnallisissa harjoitussaleissa (59 kertaa, osanottajia 2 950).

Kesän aikana järjestettiin kuten edellisenäkin vuonna yhteistoiminnassa Seurasaari-säätiön ja helsinkiläisten kansantanssijärjestöjen kanssa kaksi kansantanssi- ja leikkitilaisuutta Seurasaaren juhlakentällä (Seurasaaren Tantsut). Yleisöä oli tilaisuuksissa yhteensä 550 henkeä.

Samoin yhteistoiminnassa järjestöjen kanssa järjestettiin 18.10. helsinkiläisille suuri retkipäivä, ns. polkuretki, 35, 20 ja 10 km:n pituisilla reiteillä Ruskeasuo-Haltiavuori-Ruskeasuo ja Otaniemi-Solvalla. Retkiin osallistui 949 kaupunkilaista.

Uimakoulutoimintaa järjestettiin 20.6.—20.8. välisenä aikana 26 koulutuspaikassa, joissa oli opettajia 46 ja oppilaita yhteensä 4 511. (Näistä 6 uimakoulua oli eri uimaseurojen hoidossa kaupungin avustuksen turvin). Uimapromootioita järjestettiin kaksi, Uimastadionilla 19.8. ja Kumpulan uimalassa 22.8. Tilaisuuksissa vihittiin yhteensä 1 848 uimamaisteria ja -kandidaattia. Kaupungin uimaopettajille järjestettiin 22.—23.6. neuvonta- ja opintopäivät, joilla oli mukana 40 uimaopettajaa.

Kunnalliset harjoitussalit Stadionilla olivat vuoden aikana (kesä-, heinä- ja elokuuta lukuun ottamatta) 23 viikkotuntia vapaaharjoittelijain (voimistelijain, palloilijain ja voimailijain) käytössä 100 mk:n maksusta sisätoimintakaudelta harjoituskortin haltijaa kohden. Vapaaharjoitusvuorojen käyttäjiä oli 471. Kunnalliset salit olivat maksullisesti (voimistelu- ja urheiluseurat 400 mk/t, koulut 600 mk/t) vuoden aikana 56:n eri seuran, koulun tai laitoksen käytössä. Valvontatehtäviä hoiti 2 vahtimestaria. Kumpulan uimalan molemmat pukusuojat olivat sisäharjoitustiloina 5:n

eri seuran käytössä iltaisin aikana 1.1.—30.4. ja 1.10.—31.12. Valvonnasta vastasi vahtimestari.

Urheilunneuvontatyöhön liittyi oleellisena osana kaupungin urheilupaikkoja koskeva *tiedotustoiminta*, jonka hoitamisessa oltiin yhteydessä seurojen, koulujen, laitosten ja eri urheilunalojen harrastajapiirien kanssa. Edelleen annettiin ohjausta eri yhteisöille ulko- ja sisäharjoituspaikkojen, ohjaajien ja säestäjien hankkimiseksi.

Uimalat. Kesä oli loppuosaltaan sateinen ja kolea. Uimastadion avattiin yleisölle 26.5. ja suljettiin 11.9. Uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 241 374 henkeä, joista aikuisia oli 106 513 ja näistä alennuskortilla kävijöitä 11 340 (1 134 kpl à 10 kertaa). Lapsia oli 134 861. Pääsy- ja säilytysmaksut olivat ennallaan (aikuiset 60 mk, lapset alle 15 vuotta 20 mk, alennuskortit 500 mk/10 kertaa, arvoesineiden säilytys 20 mk, saunamaksu 40 mk). Saunassa kävijöiden lukumäärä oli 21 939. Veden lämpö pidettiin altaissa n. 19—21 -asteisena. Henkilökunnan lukumäärä oli 39. Kesän aikana järjestettiin Uimastadionilla mm. Suomen uinti-, vesipallo- ja pellemestaruuskilpailut, Suomi-Eesti vesipallomaaottelu, kaupungin uimapromootio ja runsaasti liikkeiden ja järjestöjen uintikilpailuja sekä seurojen uimanäytöksiä.

Kumpulan uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 117 217 henkeä, josta aikuisia oli 31 159 ja näistä alennuskortilla kävijöitä 3 030 (303 kpl à 10 kertaa); lapsia oli 83 028. Saunaa käytti yhteensä 3 341 henkeä. Pääsy- ja säilytysmaksut sekä saunamaksu olivat samat kuin Uimastadionilla. Veden lämpö oli n. 20—22 astetta. Henkilökunnan lukumäärä oli 28. Uimalassa järjestettiin kesän aikana lukuisia uinti- ja vesipallokilpailuja sekä näytöksiä.

Hietarannalla oli kävijöitä kaikkiaan n. 150 000 henkeä. Meriveden lämpö pysytteli suurimman osan kesästä 10—14-asteisena, ainoastaan heinäkuussa se oli 20°. Uimarannalla suoritettiin vain tavanomaiset kunnostustyöt. Henkilökunnan lukumäärä oli yhdeksän. Molemmat kahvilat ja kioski sekä pukusuoja olivat vuokrattuina Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimiselle yhdistykselle.

Matkailu, retkeily, kotiseututyö, loma- ja vapaa-ajan vietto, ulkoilualueet sekä kalastus

Matkailu. Retkeilyosasto huolehti Helsinkiin saapuvien matkailijoiden ja retkeilijöiden ohjelmista, majoituksesta, muonituksesta ja ennen kaikkea opastuksesta.

Osasto järjesti 11.4.—31.5. välisenä aikana opaskurssit, jotka käsittivät kaikkiaan 25 eri esitelmää ja käyntiä n. 140 osanottajalle. Edellisinä vuosina kurssin suorittaneille oppaille järjestettiin suomen- ja ruotsinkielistä jatkokoulutusta. Eri matkatoimistot tilasivat jatkuvasti oppaita osastolta ja tilattujen oppaiden lukumäärä oli 87 (48 tilausta).

Osasto julkaisi vuoden aikana »Helsinki-Helsingfors» -nimisen opaslehtisen suomen-, ruotsin-, englannin,-saksan-ja ranskankielisenä yhteensä 39 000 kappaleen painoksena.

Ulkomaisiin ja kotimaisiin julkaisuihin lähetettiin erilaista Helsinkiä koskevaa julkaisumateriaalia. Lisäksi lähetettiin matkatoimistoille ja yksityisille henkilöille matkailua koskevia painotuotteita ja suoritettiin matkailijoitten informointia.

Laivalla Helsinkiin saapuvia matkailijoita avusti Matkustajalaiturilla osaston palkkaama opas kesä-elokuun ajan.

Majoitustilanteen helpottamiseksi oltiin kiinteässä yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen hotellikeskuksen kanssa, joka vuoden aikana järjesti majoituksen n. 14 000 matkailijalle. Muissakin matkailua koskevissa kysymyksissä oltiin jatkuvasti yhteistyössä mainitun yhdistyksen ja Suomen Matkailijayhdistyksen kanssa.

Osaston hoidossa olevalla Tullisaaren leirintäalueelle majoittui leirintäkauden aikana 15.5.—15.9. yhteensä 2 353 matkailijaa, joista kotimaisia 1 002 ja ulkomaalaisia 1 351 ja Lauttasaaren leirintäalueelle 2 097 kotimaista ja 1 610 ulkomaista matkailijaa eli yhteensä 6 060 matkailijaa, joista ulkomaalaisia oli 2 961.

Kaupungin tilastotoimiston suorittaman laskennan mukaan majoittui Helsingin hotelleihin, matkustajakoteihin ja leirintäalueille vuoden aikana yhteensä 268 127 matkailijaa (ed. v. 279 968), joista kotimaisia oli 207 960 (224 947) ja ulkomaalaisia 60 167 (55 021), joten kokonaisvähennys oli 11 841. Ulkomaalaisten lisäys oli n. 9 %. Lukuihin eivät sisälly sellaiset, jotka olivat kotimajoituksessa taikka eivät majoittuneet lainkaan kaupungissa, joten luvut eivät anna todellista kuvaa matkailijoiden koko määrästä.

Retkeily. Retkeilytoiminnassa oltiin jatkuvassa yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen retkeilytoimikunnan kanssa, johon kuului vuoden aikana 23 retkeilykerhoa. Toimikunta sai avustusta kaupungilta 150 000 mk, josta noin puolet käytettiin »Helsinki ulkoilee» -lehden kustannuksiin. Lisäksi annettiin eri retkeilyseuroille avustuksia yhteensä 20 000 mk.

Osaston hoidossa oli 2 retkeilymajaa. Pirttimäen retkeilymajassa yöpyi vuoden aikana 681 henkilöä. Erilaisiin kursseihin ja kilpailuihin otti osaa 4 125 henkilöä. Saunaa käytti 2 323 retkeilijää. Rastilan retkeilymajassa yöpyi kertomusvuonna 1 298 henkilöä. Haagan urheilumajassa kävi n. 1 500 retkeilijää, etupäässä hiihtäjiä. Herttoniemen sekä Pirttimäen ja Rastilan maastossa oli käytössä jokamiehen suunnistusrata.

Kotiseututyö. Kotiseututuntemuksen ja -kiintymyksen lisäämiseksi retkeilyosasto oli yhteydessä eri kotiseutuyhdistyksiin. Kotiseutuesitelmiä ja -käyntejä järjestettiin eri puolille kaupunkia 5 kertaa. Osasto palveli yleisöä myös antamalla tietoja kotiseutukysymyksistä.

Helsinki-propaganda. Matkailupropagandan lisäksi suoritettiin muutakin Helsinki-propagandaa mm. pitämällä puheita ja esitelmiä.

Loma- ja vapaa-ajan vietto. Kaupungin palveluksessa olevien suurperheisten ja vähävaraisten virkamiesten ja työntekijäin perheenäideille ja lapsille sekä muillekin äideille ja lapsille myönnettiin ilmainen 14 vrk:n oleskelu Lomaliiton, Virkamiesliiton ja Svenska Semesterförbundet'in lomakodeissa. Ko. äitien lukumäärä oli 140 ja lasten 175.

Useita viihdytystilaisuuksia järjestettiin. Hietarannan juhannusjuhlassa oli yleisöä 7 059 henkeä. Ulkoilmakonsertteja järjestettiin 94, yhteislaulutilaisuuksia 8. Ulkoilmanäytäntöjä oli 3 ja niissä n. 3 700 katsojaa.

Ulkoilualueet. Osaston hoidossa olivat Lauttasaaren, Mustasaaren, Mustikkamaan, Pihlajasaaren, Satamasaaren, Seurasaaren, Tullisaaren, Varsasaaren, Pirttimäen, Rastilan, Uutelan, Länsiulapanniemen ja Sipoon Kaunissaaren ulkoilualueet.

Viikonloppumajoja oli Kivinokassa 609, Satamasaaressa 142, Varsasaaressa 254, Lauttasaaressa 270, Länsiulapanniemessä 244 ja Itäisellä Pihlajasaarella 14 eli

yhteensä 1 533. Lisäksi kaupungilla oli Rastilassa 16 viikonloppumajaa, joita vuokrattiin 2 viikoksi kerrallaan helsinkiläisille. Useilla ulkoilualueilla oli suuri määrä tilapäistelttailijoita.

Summittaisten laskelmien mukaan kävi ulkoilualueilla kesän kuluessa seuraava määrä yleisöä: Seurasaari n. 300 000, Pihlajasaari 42 000, Rastila n. 40 000, Uutela n. 15 000, Mustikkamaa n. 55 000, Tullisaari n. 20 000, Pirttimäki n. 40 000, Kaunissaari 15 000, Kivinokka n. 75 000, Lauttasaari n. 15 000, Varsasaari n. 5 000, Satamasaari n. 6 000. Tarkan liikennelaskennan mukaan kuljetettiin Mustikkamaalle vuoromoottoriveneellä 49 629 henkilöä ja Pihlajasaareen 33 807 henkilöä. Pirttimäessä järjestettiin vuoden aikana 10 hiihtokilpailut ja 20 suunnistuskilpailut.

Kaikilla ulkoilualueilla suoritettiin erilaisia korjaustöitä ja joitakin pienempiä uudisrakennustöitä.

Kalastus. Kalastuslupia myytiin 9 320 kpl, joista kertyi tuloja 2 135 400 mk (ed. v. 9 921 kpl, tuloja 2 280 100 mk). Kalastuskarttoja myytiin 1 184 kpl ja niistä kertyi tuloja 59 200 mk (1 237 kpl, tuloja 61 850 mk). Sipoon Kaunissaaren kalastusluvista, 1 360 kpl, ja kartoista, 172 kpl, kertyi vastaavasti yhteensä 140 040 mk.

Turontekokursseja ja -talkoita pidettiin neljät. Niissä tehtiin yhteensä 150 kuhaturoa, jotka laskettiin Vanhankaupungin selälle, Laajalahdelle ja Seurasaaren selälle.

Retkeilyosasto järjesti 25.—26.2. kaksipäiväiset kurssit, joissa selostettiin metsästys- ja kalastuslakia. Kursseille otti osaa 154 henkilöä.

Kaupungin alueella toimi kaikkiaan 63 kalastusseuraa tai -kerhoa. Kalastusseuroja avustettiin esitelmä- ja valistustilaisuuksien järjestämisessä. Kalastuksenvalvoja piti henkilökohtaisesti vuoden aikana 18 esitelmää toimiston ja seurojen järjestämissä tilaisuuksissa.

Kaupungin vesialueisiin istutettiin kertomusvuonna 675 000 hauenpoikasta, josta määrästä kaupunki kustansi 400 000 sekä kalastusseurat ja -kerhot 275 000 kpl. Kuhakannan kehityksestä kymmenen vuoden aikana julkaisi kalastuksenvalvoja Suomen Kalastuslehdessä tutkielman, josta otettiin 100 kpl:n eripainos.

Kaupungin viranomaiset tarkastivat yhteistoiminnassa merivartiolaitoksen, poliisin ja muutamien vapaaehtoisten valvojien kanssa n. 600 venekunnan tai kalamiehen luvat. Kaikkiaan takavarikoitiin 20 luvatonta pyydystä, jonka lisäksi esitettiin muutamia syytevaatimuksia.

Laajalahden likaantumistutkimuksia, joiden perusteella pyrittiin selvittämään Otaniemen ym. alueiden jätevesien vaikutus, jatkettiin edelleen. Samoin jatkettiin kalojen kasvunopeuden, saalismäärien sekä vaellusten tutkimista.

Korkeasaaren eläintarha

Korjaukset. Tavanomaisten aitojen, häkkien ym. korjausten lisäksi maalattiin pienehkö henkilökunnan asuinrakennus, intendentin asuinrakennus ja ravintolarakennus. Tavaralaituri Mustikkamaata vastapäätä rakennettiin uudelleen. Teitä kunnostettiin, laajennettiin ja varustettiin osittain sementtikouruilla.

Eläinkanta. Ostona, vaihtona tai lahjana saatiin seuraavat eläimet: 1 vihreä marakatti, 2 sfinx-paviaania, 1 leijona, 2 ahmaa, 1 punakettu, 1 sinikettu, 1 hilleri,

3 hirvenvasikkaa, 1 harjalammas, 2 nilgauantiloopia, 1 villisika, 1 majava, 39 kuukkelia, 78 pikkulintua, 3 papukaijaa, 5 timanttikyyhkystä, 2 afrikkalaista huuhkajaa 1 lumipöllö, 1 viirupöllö, 2 maakotkaa, 1 hiirihaukka, 2 kanahaukkaa, 10 flamingoa, 5 neitokurkea, 1 musta joutsen, 4 punarintahanhea, 2 lumihanhea, 4 kanahanhea, 2 sinisiipihanhea, 2 kasarkahanhea, 14 sorsaa, 1 Humboldt-pingviini, 1 korvafasaani, 3 kalkkunaa, 5 Bankiva-kanaa, 1 metso, 2 riekkoa ja 2 amerikkalaista strutsia (Nandua).

Lisäksi syntyi 1 vihreä marakatti, 1 vaippapaviaani, 2 puumaa, 11 hopeakettua, 1 jakkihärkä, 2 wapiti-hirveä, 7 saksanhirveä, 3 kuusipeuraa, 2 japanilaista hirveä, 6 poroa, 5 mufflonlammasta, 3 alppikaurista, 6 kääpiövuohta, 14 villisikaa, 3 ponia, 11 jänistä, 187 kania, 78 marsua, 271 kultahamsteria, 42 pikkulintua, 4 munkkipapukaijaa, 2 afrikkalaista huuhkajaa, 14 kyyhkystä, 23 riikinkukkoa, 3 hopeafasaania, 3 Swinhoe-fasaania, 2 kultafasaania, 9 kääpiöviiriäistä, 24 ankkaa ja 8 myskiankkaa.

Seuraavat eläimet vaihdettiin tai myytiin: 3 puumaa, 2 ahmaa, 1 hirvi, 5 poroa, 3 mufflonlammasta, 1 alppikauris, 6 jänistä, 2 kanahaukkaa, 2 niilihanhea, 2 myskiankkaa, 2 ankkaa, 2 kyhmyjoutsenta, 1 kurki, 32 riikinkukkoa, 1 kultafasaani, 1 metso ja 2 riekkoa.

Vuoden aikana kuoli tai teurastettiin 1 brazza-marakatti, 2 harmaata marakattia, 2 vaippapaviaania, 1 ruskea paviaani, 1 leijona, 1 puuma, 1 mäntynäätä, 2 hilleriä, 4 minkkiä, 1 ahma, 1 mäyrä, 1 punakettu, 6 hopeakettua, 2 naalia, 1 huulikarhu, 1 jakkihärkä, 4 hirveä, 5 saksanhirveä, 2 kuusipeuraa, 2 japanilaista hirveä, 5 poroa, 8 mufflonlammasta, 3 harjalammasta, 5 kääpiövuohta, 12 villisikaa, 10 jänistä, 170 kania, 70 marsua, 304 kultahamsteria, 115 pikkulintua, 25 kuukkelia, 1 lapinpöllö, 1 suopöllö, 1 minervapöllö, 2 maakotkaa, 3 tuulihaukkaa, 19 papukaijaa, 3 kyyhkystä, 2 riikinkukkoa, 1 korvafasaani, 1 hopeafasaani, 1 kultafasaani, 2 kuningasfasaania, 1 helmikana, 6 viiriäistä, 1 neitokurki, 1 pelikaani, 3 flamingoa, 1 kyhmyjoutsen, 1 merihanhi, 1 kesyhanhi, 1 kyhmyhanhi, 1 niilihanhi, 4 sorsaa ja 10 ankkaa.

Tulot. Leijonalinna tuotti pääsymaksuina 1 943 015 mk. Kävijöitä oli 187 793 henkilöä, joista 106 801 aikuista ja 80 992 lasta. Vastaavat luvut Karhulinnan osalta olivat 3 028 480 mk, 212 168 henkilöä, joista 131 176 aikuista ja 80 992 lasta sekä apinatalon osalta 3 580 795 mk, 253 475 henkilöä, 154 228 aikuista ja 99 247 lasta.

Lautta »Korkeasaari-Högholmen» kuljetti kesän aikana yhteensä 294 341 henkilöä, joista 187 453 oli aikuisia ja 106 888 lapsia.

Taksiveneet ja Korkeasaaren moottorivene kuljettivat yhteensä 65 843 henkilöä. Vuokramoottorit välittivät kesän aikana liikennettä sekä Pohjoissatamasta että Hakaniemen rannasta.

Ravintolasta, kafeteriasta ja kioskeista saadut vuokratulot olivat kaikkiaan 1 157 412 mk. Tulot valokuvauspaikoista olivat 40 000 mk.

Menot ja tulot

Menot olivat kokonaisuudessaan 180 331 780 mk, josta 23 180 006 mk tuli lautakunnan ja toimiston, 29 782 165 mk kansanpuistojen, 37 633 927 mk Korkeasaaren

eläintarhan, 67 823 822 mk urheilulaitosten ym., 8 110 817 mk retkeilyn ja kalastuksen, 4 639 043 mk urheilunneuvonnan sekä 9 162 000 mk avustusten osalle.

Tulot olivat kokonaisuudessaan 76 849 512 mk, josta kansanpuistoista 6 273 029 mk, Korkeasaaren eläintarhasta 19 563 092 mk luontaiseduista 1 981 220 mk, urheilulaitoksista 43 392 716 mk, retkeilystä, matkailusta ja kalastuksesta 2 639 455 mk sekä avustuksina 3 mmk.

22. Väestönsuojelu

Väestönsuojelulautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Lautakunnan kokoonpano v. 1960 oli seuraava: puheenjohtaja fil. maist. Victor Procopé, varapuheenjohtaja pääjoht. Pietari Salmenoja, jäseninä autonkulj. Pekka Kurillo, dipl.ins. Aare Leikola, toim.joht. Brynolf Liusvaara, toimits. Ahti Salli, lainop.kand. Mauno Tamminen, majuri Olavi Wiias ja kenr.luutn. Harald Öhquist. Kaupunginhallituksen edustaja lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius. Lautakunnan sihteerinä toimi hallinnollinen apul.Kosti Lyly.

Lautakunnan kokouksia oli 23 ja niiden pöytäkirjojen pykäliä 315. Lähetettyjä kirjeitä oli 1 227 ja saapuneita 527.

Päätökset. Lautakunnan päätökset koskivat mm.: Uudenmaan lääninhallituksen vaatimien väestönsuojeluviranomaisten henkilötietojen lähettämistä kaupunginhallitukselle (26. 1. 25 §); lääkintämateriaalin hankintakysymyksiä (8. 3. 71 §, 26. 4. 119 §); Erottajan kalliosuojatilaa koskevan Aabio Oy:n vuokrasopimuksen purkamista (24. 5. 143 §, 8. 6. 156 §, 27. 9. 220 §); väestönsuojelun piirikeskusten pikapuhelinlaitteiden hankintaa (13. 9. 203 §); ulkohälyttimien ohjaus- ja tarkkailulaitteiden hankintaa (25. 10. 247 §) sekä Erottajan kalliosuojan louhososan sähkölaitteiden uusimista (8. 11. 26 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm.: toimiston viranhaltijain palkkauskysymyksiä, opintomatkaa ja teknillisen suunnittelijan viran perustamista toimistoon (9. 2. 46 §, 8. 3. 72 §, 5. 4. 101 §, 11. 10. 235 §); asiantuntija-avun käyttämistä väestönsuojelumateriaalin hankinnoissa (23. 2. 51 §); valtiolta anottavia lainoja, avustuksia sekä eräitä korvauksia (22. 3. 89 §, 20. 12. 308, 309 §); virastojen ja laitosten suojelujohtajien koulutusta (5. 4. 103 §, 10. 5. 129 §); lautakunnan talousarvioehdotusta v:ksi 1961 (24. 5. 141 §, 13. 9. 198 §); Eerikinkadun kalliosuojan rakentamiseen liittyviä seikkoja (8. 6. 154 §); diakonissalaitoksen kalliosuojan liittämistä kaukolämmitysverkkoon (21. 6. 162 §); alueen järjestämistä väestönsuojelun pelastus- ja raivauskoulutusta varten yhteisesti valtion, väestönsuojelujärjestön ja kaupungin toimesta (8. 11. 259 §); väestönsuojelun piirikeskusten pikapuhelinlaitteiden valmistustarkkailijan ja vastaanottotarkastajan palkkaamista (8. 11. 262 §); erään Malmilla olevan uudisrakennuksen väestönsuojaa (8. 11. 263 §); ehdotusta Helsingin kaupungin väestönsuojelujärjestykseksi (20. 12. 306 §); v:een 1961 siirtyviä ratkaisemattomia asioita (20. 12. 311 §) sekä varastoitavien leikkausvarusteiden steriloimiseen tarvittavaa määrärahaa (20. 12. 312 §).

Lisäksi tehtiin esityksiä yleisten töiden lautakunnalle uusien kalliosuojien rakentamismäärärahojen varaamisesta v. 1961 (10. 5. 132 §); rakennusvirastolle perusparannusluontoisten töiden suorittamisesta (8. 3. 69 §); palolautakunnalle väestönsuojelullisen palontorjuntakaluston hankkimisesta (26. 4. 117 §) sekä investointitoimikunnalle sijoitussuunnitelmasta v:ksi 1962—1966 (30. 8. 192 §, 22. 11. 276 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: väestönsuojasuunnitelmia ja suojien rakentamiskysymyksiä (26. 1. 31 §, 9. 2. 47 §, 8. 3. 75 §, 21. 6. 163 §, 14. 7. 179 §, 9. 8. 184 §, 16. 9. 208 §, 27. 9. 216, 217 §, 11. 10. 231, 232 §, 25. 10. 243 §, 8. 11. 260, 272, 274 §, 20. 12. 305 §); posti- ja lennätinlaitoksen puhelinkaukokaapelin johtamista Korkeavuoren kalliosuojaan Erottajan kalliosuojan kautta (22. 3. 88 §); Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen avustamista (10. 5. 131 §, 9. 8. 182 §); elintarvikekeskuksen juurikasvaraston siirtämistä väestönsuojelulautakunnan hallintoon (30. 8. 189 §); suunniteltujen hiekkasiilojen ajotunnelien sopivuutta väestönsuojiksi (27. 9. 219 §) sekä kaupungin ja Oy. Vuorikatu 7:n välisen sopimuksen purkamista (25. 10. 248 §).

Lisäksi annettiin lukuisia lausuntoja erilaisista väestönsuojia koskevista kysymyksistä yleisten töiden lautakunnalle, kiinteistöviraston talo-osastolle, maistraatille sekä rakennustarkastustoimistolle.

Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunnan muutoksia ei tapahtunut kertomusvuonna. Väestönsuojelupäällikkönä toimi edelleen eversti evp. Väinö Karanko.

Väestönsuojelupäällikkö toimi muiden tehtäviensä lisäksi mm. kouluttajana virastojen ja laitosten suojelujohtajien kursseilla, piti eri tilaisuuksissa esityksiä kaupungin väestönsuojelujärjestelyistä sekä laati ehdotuksen kaupungin väestönsuojelujärjestykseksi.

Hallinnollinen toiminta keskittyi edelleen lautakunnan käytännöllisten töiden sekä toimiston sisäisten järjestelyjen ja juoksevien asioiden hoitoon, talousarviokysymysten selvittelyyn, kalliosuojien vuokrasopimusten tekoon ja sopimusten valvontaan, väestönsuojelumateriaalin hankinnan kaupallisiin valmisteluihin, pyydettyjen lausuntojen yms. hallinnollista laatua olevien asioiden käsittelyyn.

Suunnittelutoiminta. Kertomusvuoden aikana suunnittelijat jatkoivat kaupungin väestönsuojelun yleissuunnitelman edellyttämiä tehtäviä ollen yhteydessä sekä kaupungin omien että ulkopuolisten virastojen kanssa. Kertomusvuonna saatiin evakuointisuunnitelman valmistelut niin pitkälle, että toimintaohjeiden laatiminen voitiin aloittaa. Poliisilaitoksen toimesta laadittiin kokoontumiskeskuksiin ohjaava osoiteluettelo, joka saatettaisiin yleisön tietoon valmiustilan aikana. Suoritushenkilöstön kokoontumissuunnitelma tarkistettiin yhteistoiminnassa poliisilaitoksen kanssa. Sisäasiainministeriölle tehtiin useita evakuoinnin valmistelussa huomioonotettavia aloitteita. Valistustilaisuuksia evakuoinnista pidettiin edelleen. Henkilöstön sijoittaminen johtamistoiminnan, pelastus-, raivaus- ja lääkintäpalvelun elimiin ja yksikköihin aloitettiin sekä väestönsuojelutoimistossa että vastaavissa perustajina toimivissa virastoissa ja laitoksissa.

Materiaaliohjevahvuuksien laatimista kaupungin väestönsuojeluyksiköille jat-

kettiin. Tällöin jouduttiin pitämään yhteyttä asiantuntijoihin, joista erityisesti mainittakoon lääket.lis. Alpo Lahti. Hankinnoissa keskityttiin viestimateriaaliin, jonka hankintoihin sidottiin 5 mmk, lääkintämateriaaliin käytettiin n. 2 mmk. Hankittu materiaali varastoitiin kalliosuojavarastoihin. Viestikaluston hankintojen valmisteluvaiheessa järjestettiin yhdessä Suomen Väestönsuojelujärjestön kanssa kaksi kokeilutilaisuutta pikapuhelinlaitteiden sopivuuden selvittämiseksi.

Lisäksi suoritettiin sijoitusta koskevia tiedusteluja kaupungin virastojen ja laitosten mahdollisten suojaussiirtojen valmistelua varten.

Yleisten kalliosuojien rakentamissuunnitelma valmistui tarkistamisasteelle vuoden aikana.

Koulutustoiminta. Kaupungin virastojen ja laitosten suojelujohtajia koulutettiin väestönsuojelukoulussa kuudella teollisuuden suojelujohtajakurssilla (50 t) ja kahdella liikeyritysten suojelujohtajakurssilla (39 t). Kaupungin omia suojelujohtajakursseja virastojen suojelun suunnittelua varten oli 36 (25 t). Ensiavun antamiseen koulutettiin peruskursseilla (30 t) työaikana 200 virastojen ja laitosten palveluksessa olevaa henkilöä ja Suomen Punaisen Ristin ryhmänjohtajien ensiapuleireillä (5 vrk) 32 henkilöä. Peruskoulutuksen saaneista 121 osallistui vapaa-aikanaan virastojen suojeluryhmien jatkokoulutustilaisuuksiin.

Yleisen väestönsuojelun johtajatehtäviin oli edellisenä vuonna aloitettu kouluttaa vapaaehtoisia reservin upseereita. Tätä toimintaa jatkettiin kertomusvuonna. Koulutustilaisuuksiin osallistui n. 30 upseeria yhteensä 21 tuntia. Vastaava ruotsinkielinen kurssi n. 15:lle reservin upseerille alkoi vuoden lopulla.

Toimiston henkilökunnalle pitivät pääesikunnan ja ilmavoimien asiantuntijat kolme (3 t) koulutustilaisuutta, joissa käsiteltiin ilmavalvontaa ja siihen liittyviä kysymyksiä.

Teknillinen toiminta. Kalliosuojien väestönsuojatilana olevasta alasta (14 500 m²) oli täysin kunnossa olevaa suojatilaa 53.6 %, puolivalmista 34.4 % sekä heikkokuntoista louhosta 12 %. Kaksi kalliosuojaa (Kaarlenkadun ja Johanneksen suojat) kunnostettiin rakenteellisesti valmiiksi, jolloin kunnossa olevaa lisätilaa saatiin 500 m².

Kalliosuojien korjauskulut olivat yhteensä 4 032 993 mk, josta rakenteellisten korjausten osuus oli 1 114 890 mk, sähköteknillisten 2 693 556 mk ja koneteknillisten 224 547 mk.

Kalliosuojatilasta oli n. 90 % vuokrattuna erilaisiin tarkoituksiin ja 9 % varattu väestönsuojelun omaan käyttöön. Kalliosuojien hoitohenkilöstön muodosti koneenhoitaja, asentaja, kaksi korjausmiestä ja kuusi lämmittäjää.

Talojen väestönsuojat lisääntyivät pinta-alaltaan vuoden aikana 12 478 m². Tästä määrästä oli n. 450 m² B-luokan ja muu osa C-luokan suojia. Vuoden lopussa oli valmiiden tai rakennettaviksi hyväksyttyjen talonsuojien pinta-ala kaikkiaan 39 400 m². Näihin tiloihin mahtui n. 65 500 henkilöä. Alueellisesti jakautuivat suojatilat siten, että Hietarannan-Siltasaaren eteläpuolisella alueella oli suojatilaa 8 300 henkilölle; Töölön, Meilahden, Ruskeasuon ja Pasilan alueella 1 320 henkilölle; Kallion, Sörnäisten, Vallilan ja Hermannin alueella 11 250 henkilölle; Herttoniemen, Roihuvuoren, Kulosaaren ja Laajasalon alueella 12 950 henkilölle; Munkkiniemen, Pitäjänmäen, Haagan ja Kaarelan alueella 20 320 henkilölle; Toukolan, Käpylän, Pasilan, Maunulan ja Pakilan alueella 4 600 henkilölle; Malmin, Viikin, Pukinmäen, Tapani-

lan ja Puistolan alueella 860 henkilölle; Lauttasaaren alueella 4 950 henkilölle ja Vartiokylän alueella 1 950 henkilölle.

Ulkohälyttimiä oli vuoden lopussa 98. Niiden kunnossapitoon käytettiin 2 794 092 mk, josta linjavuokriin 773 880 mk sekä hoito- ja korjauskustannuksiin 2 020 212 mk.

Menot ja tulot. M e n o t kertomusvuonna olivat 37 383 632 mk jakautuen seuraavasti: Palkkiot 400 000 mk, Vakinaiset viranhaltijat 1 429 800 mk, Tilapäiset viranhaltijat 10 169 240 mk, Muut palkkamenot 170 715 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 503 035 mk, Vuokrat 705 928 mk, Valaistus 21 600 mk, Siivoustarvikkeet 14 750 mk, Tarverahat 149 943 mk, Arvaamattomat menot 125 514 mk, Hälytys- ja viestiverkosto 1 349 344 mk sekä jäännös edelliseltä vuodelta 1 444 281 mk, Väestönsuojelumateriaalin hankinta 694 012 mk sekä jäännös edelliseltä vuodelta 5 245 325 mk, Kaupunginhallituksen käyttövarat 125 000 mk; Kalliosuojien menot: Vakinaiset viranhaltijat 737 880 mk, Viranhaltijoiden sunnuntai- ja ylityökorvaukset 2 460 mk, Muut palkkamenot 4 463 640 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 277 200 mk, Lämpö 1 397 726 mk, Valaistus ja tuuletus 600 773 mk, Vedenkulutus 113 755 mk, Puhtaanapito 208 718 mk, Korjaukset 3 499 429 mk ja jäännös edelliseltä vuodelta 533 564 mk sekä Avustukset Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille 3 mmk.

T u l o t kalliosuojista olivat: käteisvuokrat 16 412 916 mk ja tilitysvuokrat 2 107 620 mk, yhteensä 18 520 536 mk.

23. Asutuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna. Asutusneuvojana toimi samoin edelleen maatalousneuvos Sven Österberg.

Lautakunta piti kertomusvuoden aikana 23 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykälien yhteismäärä oli 218. Kirjelmiä saapui 434 ja lähetettiin 530.

Tiheissä asumusryhmissä olevien vuokra-alueiden lunastamislainsäädännön mukaisina uskottuina miehinä olivat lautakunnan jäsenet Bruno Gröndahl ja Kauno Reijonen sekä Gröndahlin varamiehenä lautakunnan jäsen Niilo Korpela.

Lautakunta antoi lausuntoja asuttamislainojen siirtoa varten sekä selvityksiä siitä, että asianomainen kuului maankäyttölain 1 §:ssä tarkoitettuun tilattomaan väestöön tai oli sellaiseen henkilöön verrattavissa. Lautakunta käsitteli myös eräiden vuokrasuhteiden pidentämistä sekä maanvuokrasuhteita koskevia asioita.

Lautakunnalla ei ollut hoidossaan asutuskassaa.

Kertomusvuoden aikana nimesi asutuslautakunta 21 tapauksessa Helsingin kaupungin alueella vapaina olleille maanhankintalain mukaan muodostetuille asuntotonteille asukkaat. Maansaantiin oikeutetuista valitsi asutuslautakunta harkintansa mukaan ne hakijat, joiden asukkaiksi ottamista se katsoi voivansa asutushallitukselle esittää.

Lautakunnan toiminta keskittyi edelleen maankäyttölain ja asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain edellyttämään asutustoimintaan. Lautakunta antoi mm. asutustoimintaa koskevia lausuntoja. Asutustoimenpiteiden turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain ja sitä täydentävän asetuksen mukaisesti lautakunta valvoi mainitussa laissa säädettyjen rajoitusten ja ehtojen noudattamista kaupungin alueella olevilla maanhankintalain mukaan muodostetuilla sekä maan vapaaehtoisen hankkimisen järjestelystä annetun lain nojalla hankituilla asuntotonteilla ja -tiloilla, siirtoväkeen kuuluvien alueita lukuun ottamatta. Em. tiloista ja tonteista pidettiin luettelokortistoa. Vuoden aikana käsiteltiin myös em. rajoitusten alaisten alueiden luovutusta ja rajoitusten poistamista koskevia asioita.

Asutuslautakunnan toimisto. Kaupunginhallituksen v. 1959 tekemän päätöksen perusteella huolehtivat toimistotehtävistä 1. 1.—31. 10. välisenä aikana tp. virastotyöntekijä, varat. Aarne Varanne sekä koko vuoden asutuslautakunnan toimiston hoitajana ollut toim.apul. Jenny Lahtinen.

Maanhankintalain mukaisten kerrostalojen lainoitukseen on kaupungin varoja käytetty v. 1951—1960 seuraavasti:

Vuosi	Ensisijaiset lainat, mk	Toissijaiset lainat, mk	Osakkaille osakkeiden merkitsemiseen myönnetyt lainat, mk	Yhteensä mk
1951	48 555 750	124 407 750	—	172 963 500
1952	56 823 125	147 740 125	—	204 563 250
1953	21 339 188	138 704 725	36 780 000	196 823 913
1954	23 577 735	153 259 890	39 056 500	215 894 125
1955	23 412 575	152 181 735	41 685 100	217 279 410
1956	57 320 575	309 417 050	54 056 600	420 794 225
1957—1958	49 354 204	198 094 288	42 129 500	289 577 992
1959—1960	14 751 600	59 006 400	21 443 000	95 201 000
Yhteensä	295 134 752	1 282 811 963	235 150 700	1 813 097 415

Vuosien 1959—1960 lainat olivat myönnetyt Asunto Oy. Maunulanmäki -nimiselle yhtiölle.

Asutuslautakunta nimesi vuosittain kaikkien maanhankintalain mukaisten asunto-osakeyhtiöiden hallituksiin kaupungin edustajan ja hänen varamiehensä.

Menot. Lautakunnan puheenjohtajan vuosipalkkio kertomusvuonna oli 58 000 mk, sihteerin palkkio 72 000 mk ja kokouspalkkiot 195 500 mk. Asutustoimiston henkilökunnan palkat olivat 1 893 002 mk ja muut menot 233 204 mk eli yhteensä 2 126 206 mk.

24. Raittiuslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Kaupunginvaltuusto valitsi lautakunnan erovuoroiset jäsenet ins. Felix Kreanderin, hallimest. Antero Saarisen, opetusneuvos Hilja Vilkemaan ja pastori Martti Voipion uudelleen v:ksi 1960—1961. Lautakunnan kokoonpano oli näin ollen v. 1960 sama kuin edellisenä vuonna. Kaupunginvaltuusto myönsi 1. 6. taloudenhoit. Voitto Saariselle vapautuksen lautakunnan jäsenyydestä ja valitsi hänen tilalleen yhteiskuntat.yliopp. Pertti Teinilän.

Lautakunta piti vuoden aikana 16 kokousta, joiden pöytäkirjoissa oli yhteensä 150 pykälää. Toimistoon saapuneiden kirjeiden lukumäärä oli 431 ja sieltä lähetettyjen 7 046, joista kiertokirjeitä ym. oli 6 876.

Päätökset. Tärkeimmistä lautakunnan tekemistä päätöksistä mainittakoon: toimiston laatima kertomusvuoden työohjelma sekä lautakunnan v:n 1959 toimintakertomus päätettiin hyväksyä (19. 1. 8 §, 24. 4. 58 §); lisäksi hyväksyttiin toimiston ehdotukset seuraavista asioista: kertomusvuoden kurssiohjelma (19. 1. 9 §); kilpailujen järjestäminen raittius-, nuoriso- ja urheilujärjestöille sekä kansa- ja oppikoulujen oppilaille (19. 1. 10 §, 6. 9. 90 §); raittiusaiheisten lehtien, kirjasien yms. tilaaminen sekä niiden jakaminen valistustarkoituksiin (19. 1. 13 §, 20. 9. 100 §, 8. 11. 127 §, 9. 12. 136, 138 §, 27. 12. 146 §); osallistuminen eräiden raittiusjuhlien tai valistustilaisuuksien järjestämiseen ja kustannuksiin (19. 1. 14 §, 23. 2. 30 §, 26. 4. 62 §, 4. 10. 110 §, 9. 12. 135 §); raittiusaiheinen mainonta (2. 2. 20 §, 6. 9. 93 §, 9. 12. 137 §); järjestysmiehille tarkoitetun koulutustilaisuuden järjestäminen (2. 2. 21 §); raittiusaiheisten lyhytelokuvien ja rainojen ostaminen tai osallistuminen niiden valmistus- tai vuokrauskustannuksiin (2. 2. 22 §, 23. 2. 31 §, 26. 4. 61 §, 10. 5. 71 §, 31. 5. 77 §, 6. 9. 92 §, 20. 9. 102, 103 §, 18. 10. 119 §, 9. 12. 139 §, 27. 12. 147 §); osallistuminen helsinkiläisten raittiuspiirijärjestöjen järjestämän lentopallosarjaottelun kiertopalkintojen kustantamiseen (4. 10. 109 §); lisäksi hyväksyttiin toimenpide, että toimiston toimesta oli järjestetty raittiusvalistustilaisuus Helsingin Autopataljoonan kasarmissa 8. 11. (9. 12. 140 §).

Lautakunta päätti jakaa kertomusvuoden talousarvioon varatun 9 mmk:n määrärahan raittiustyön tukemiseen vapaiden järjestöjen kautta 75 raittiusjärjestölle ja liittää ilmoituksiin varojen käyttöohjeet (22. 3. 43 §, 26. 4. 57 §).

Kaupungin teollisuus- ja liikelaitoksille päätettiin lähettää kirjelmä, joka koski pikkujoulutilaisuuksien viettämistä raittiisti (8. 11. 125 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon: matka-apurahojen myöntäminen kahdelle toimiston viranhaltijalle sekä eräi-

den viranhaltijain osallistuminen kursseihin ja opintopäiville (23. 2. 28 §, 26. 4. 60 §, 31. 5. 76 §) sekä lautakunnan talousarvioehdotus v:ksi 1961 (10. 5. 69 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettuihin lausuntoihin sisältyivät mm. seuraavat asiat: anniskeluoikeuden myöntäminen (23. 2. 27 §, 5. 4. 52 §, 10. 5. 68 §, 31. 5. 79 §, 18. 10. 118 §); yhdistysten avustaminen (22. 3. 45 §, 5. 4. 51 §, 8. 11. 124 §, 9. 12. 133 §) sekä olutmyymälän sijoittaminen taloon III linja 29 (10. 5. 67 §).

Kunnallisen raittiuslautakuntatoiminnan tarkastajalle annettiin lausunto kunnallisten raittius- ym. ohjaajien koulutuksesta, pätevyysvaatimuksista ym. (19. 1. 11 §).

Lautakunnan toimisto. Raittiustyönohjaaja Kerttu Varjolle myönnettiin palkatonta virkalomaa 1. 9.—31. 12. väliseksi ajaksi, jolloin hänen sijaisekseen valittiin yhteiskuntat. kand. Terhikki Haapalinna (6. 9. 87 §). Raittiustyönohjaaja Varjolle päätettiin myöntää hänen pyytämänsä ero virastaan 19. 1. 1961 lukien (27. 12. 148 §).

Raittiusvalistustoiminta. Lautakunnan ja sen virkailijoiden toimesta pidettiin kaikkiaan 118 puhetta, alustusta ja esitelmää.

Raittiusviikon vieton järjestelyä varten valittiin lautakunnan koolle kutsumassa neuvottelutilaisuudessa 27. 5. erikoinen toimikunta. Lautakunnan toimiston virkailijat vastasivat kuitenkin käytännöllisistä järjestelyistä.

Raittiusviikon avajaisjuhla, jossa oli yleisöä n. 600 henkilöä, pidettiin 30. 10. Vanhan Ylioppilastalon juhlasalissa. Viiden nuorisojuhlan järjestäjinä toimivat eräät kerhot ja yhdistykset. Näihin juhliin osallistui 1 520 henkilöä.

Muissa raittiusviikon aikana järjestetyissä tilaisuuksissa, kouluissa vietettyjä juhlia lukuun ottamatta, oli yleisön määrä n. 11 200 henkilöä.

Pääkaupungin sanomalehdille lähetettiin uutis- ja artikkeliaineistoa. Kaikissa elokuvateattereissa esitettiin kahden viikon ajan raittiusaiheisia mainoskuvia. Ulkomainos Oy:n mainospylväisiin kiinnitettiin raittiusviikon yleisjuliste.

Järjestöjen edustajille järjestettiin 27. 5. neuvottelutilaisuus, jossa käsiteltiin raittiusviikon viettoa. Lisäksi pidettiin kaksi neuvottelua, joiden aiheena oli tuoremehujen käyttö.

Lisäksi osallistuttiin seuraavien tilaisuuksien järjestelyyn: helsinkiläisten raittiusjärjestöjen laskiaisjuhla 1. 3., nuorten raittiusjuhla 30. 4. ja ruotsinkielisten raittiusjärjestöjen järjestämä kodittomien juhla 18. 12.

Lautakunnan kustannuksella jaettiin Raitis Ylioppilas -nimistä lehteä yliopiston ja korkeakoulujen oppilaille 600 (ed. v. 1 000) vuosikertaa, Alkoholikysymys-aikakauskirjaa kirjastoille 40 (40) vuosikertaa, Valkolakki-nimistä lehteä ylioppilaille 1 440 (1 306) kpl sekä Pohjantähti-nimistä lehteä oppikoulujen viidesluokkalaisille 1 245 (1 194) vuosikertaa. Lisäksi jaettiin vankiloihin, työmaaruokaloihin, sairaaloihin yms. 400 (540) vuosikertaa eri raittiuslehtiä. Raittiuskeskusjärjestöjen joulujulkaisuja lähetettiin 1 775 (1 170) kpl erilaisille laitoksille ym.

Raittiustutkinnon oppikirjoja lähetettiin eri oppikouluille yhteensä 421 200 (182 840) mk:n arvosta. Kansakoulujen raittiuskilpakirjoitusten erityispalkintoina lautakunta jakoi yhteensä 319 (411) kirjaa.

Toimiston käyttöön hankittiin erilaista mainos- ja valistusaineistoa. Mainonnasta mainittakoon myös Linnanmäen huvipuistossa elokuun aikana suoritettu elokuvamainonta.

Neuvonta- ja järjestelytoiminta. Toimiston virkailijat suorittivat kaupungin raittius- ym. järjestöjen tilaisuuksissa yhteensä 367 (367) ohjauskäyntiä.

Lainaustoimintaa varten oli toimistossa kolme kaitaelokuvakonetta, magnetofoni, sanelukone, kaksi rainakonetta, telineellä varustettu elokuvakangas, 79 eriaiheista kaitafilmiä sekä yhteensä 36 rainaa ja kuultokuvasarjaa. Lainavarastoon kuului lisäksi muutamia kansallis- ja näyttämöpukuja sekä askarteluvälineitä. Elokuvakoneita lainattiin 408 (477) kertaa, elokuvalainauksia oli 2 447 (2 719), joista raittiuselokuvia 1 211 (1 407), muita opetuselokuvia 752 (563) sekä piirrettyjä elokuvia 484 (749). Rainakoneita lainattiin 32 (40) kertaa. Pukuvarastosta tehtiin vuoden aikana 176 (288) lainausta.

Vuoden aikana järjestettiin kerhokokouskilpailu järjestöille ja kuvaamataidekilpailu kansa- ja oppikoululaisille. Edelliseen osallistui 23 yhdistystä ja jälkimmäiseen 210 kilpailijaa.

Järjestetyistä kursseista mainittakoon: kaksi teknillisten välineiden käyttökurssia, nuorisotyön ohjauskurssi, yhdistysteknillinen kurssi, ruotsinkielinen yhdistysteknillinen kurssi ja leikinohjauskurssi, puhetaidon kurssi ja leikinohjauskurssi. Lisäksi pidettiin yhteistoimintakurssit piirijärjestöjen kanssa. Kursseihin osallistui yhteensä 304 (321) henkilöä.

Työväen raittiuspäivää vietettiin jakamalla päivän yleismainoksia työpaikoille sekä järjestämällä yleinen elokuvamainonta päivää edeltäneen kahden viikon aikana. Samoin järjestettiin yhteistyössä Työväen Sivistysliiton kanssa elokuvanäytös. Työpaikoille ja ammattiosastoille jaettiin työväen raittiuskeskusjärjestöjen julkaisuja.

Raittiustilanteen tutkiminen. Syyslukukauden aikana pantiin toimeen raittiuslehtiä koskeva tutkimus kansakoulujen opettajien ja oppikoululaisten keskuudessa. Tutkimustyön suorittivat eräät Helsingin Yliopiston opiskelijat raittiustyönohjaaja Haapalinnan ohjaamina. Tutkimus valmistui vuoden lopussa.

Menot. Raittiuslautakunnan menot kertomusvuonna olivat: palkkiot 310 000 mk, vakinaisten viranhaltijain palkat 2 762 560 mk, viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 24 864 mk, muut palkkamenot 137 920 mk, siivoustarvikkeet 3 544 mk, vuokra 493 842 mk, tarverahat 269 993 mk, raittiusvalistustoiminta 1 848 308 mk, neuvonta- ja järjestelytoiminta 1 163 606 mk, raittiustilanteen tutkiminen 42 345 mk, raittiustyön tukeminen vapaiden järjestöjen kautta 8 994 640 mk, Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton avustaminen 180 000 mk; kaupunginhallituksen käyttövaroista myönnettiin kurssimaksuihin 2 000 mk. Menot olivat yhteensä 16 233 622 mk.

25. Nuorisotyö

Nuorisotyölautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1960 oli past. Erkki Ervamaa, varapuheenjohtajana toimitt. Erkki Wiksten sekä jäseninä: fil.maist. Henry Backman, lainop.kand. Veikko Hallenberg, siht. Kalevi Kallio, fil.maist. Annikki Mäkinen, rov. Axel Palmgren, työntek. Juho Pääkkönen sekä piirisiht. Usko Ruuskanen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli valtiot.kand. Veikko Järvinen. Lastensuojelulautakuntaa sekä suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaa edustivat fil.maist. Kaarlo Helasvuo, kansakoulujen tarkastaja Aarne Huuskonen sekä kansak.op. Helge Holmberg.

Lautakunta kokoontui 13 kertaa vuoden aikana; pöytäkirjojen pykäläluku oli 127.

Kirjeitä ym. lähetteitä saapui kaikkiaan 2 193 ja lähetettiin 9 315, mihin sisältyi myös kutsukortit kaupunkiin muuttaneille nuorille sekä nuorisojärjestöille lähetetyt 6 suomenkielistä (n. 600 järjestöä) ja 4 ruotsinkielistä (n. 200 järjestöä) kiertokirjettä. Varsinaisia kirjeitä lähetettiin 557.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon: edustajien valitseminen työnvälitystoimiston nuoriso-osaston toimikuntaan (8. 3. 28 §); nuorisokahvilatoiminnan aloittaminen Pohjois-Haagassa kertomusvuoden syksyllä sekä Pitäjänmäen kerhokeskuksen toiminnan lakkauttaminen 31. 12. (29. 3. 37 §, 4. 10. 101 §); v. 1962—1966 sijoitussuunnitelman hyväksyminen investointitoimikunnalle esitettäväksi (29. 3. 40 §, 13. 9. 89 §); v. 1959 jaettujen nuorisomäärärahojen käytöstä annettujen selvitysten hyväksyminen sekä kertomusvuoden vastaavien määrärahojen jakoehdotuksen hyväksyminen (29. 4. 48, 49 §); lautakunnan v:n 1959 toimintakertomuksen hyväksyminen (29. 4. 50 §); tutkimuksen suorittaminen v. 1958 ja 1959 lainvastaisiin tekoihin syyllistyneistä nuorista helsinkiläisistä (17. 5. 58 §); sekä vapaa-ajan viettoa, järjestötoimintaa ja kunnallista nuorisotoimintaa koskevan kirjoituskilpailun järjestäminen kansakoulujen yläluokkalaisille ja keskikoulujen viimeisten luokkien oppilaille (4. 10. 100 §); lautakunta päätti peruuttaa antamansa määräyksen, jonka mukaan tupakointi kerhohuoneistoissa oli kiellettyä (29. 4. 47 §, 17. 5. 59 §). Lisäksi päätettiin, ettei kerhohuoneistoja eikä muita toimipaikkoja tai toimintatiloja luovuteta puoluepoliittisten järjestöjen käyttöön (8. 3. 29 §).

Esitykset. Lautakunnan tekemistä esityksistä mainittakoon seuraavia asioita koskevat: nuorisoasiamiesten tehtävien määrittely (9. 2. 22 §); huonetilojen suunnittelu tai järjestäminen kerhokeskuksia varten (8. 3. 31 §, 25. 10. 109 §, 20. 12. 122 §); lautakunnan edustajien valitseminen Moskovassa vierailevaan valtuuskun-

taan (8. 3. 32 §); lautakunnan talousarvioehdotus v:ksi 1961 (17. 5. 62 §); Kaarelan kerhokeskuksen perustaminen (17. 5. 63 §); Haka-kerhon isännän viran järjestely (17. 5. 65 §); toimikunnan valitseminen suunnittelemaan asuntoloita nuorisolle (13. 9. 92 §) sekä nuorisoasiamiehen lähettäminen virkamatkalle Länsi-Saksaan (20. 12. 127 §).

Lausunnot. Lautakunnan antamista lausunnoista mainittakoon seuraavia asioita koskevat: nuorisokahvila- ja kerhohuoneiston ostaminen Herttoniemestä (19. 1. 15 §); nuorisotyön tehostaminen eräillä kaupungin alueilla (9. 2. 21 §); nuorisokerhohuoneiston hankkiminen Pajamäestä (17. 5. 64 §); Vattuniemen kesäkodin siirtäminen uuteen sopivampaan paikkaan (23. 6. 75 §); Meidän Suomi -nimisten tietokilpailujen alkukilpailujen järjestäminen Helsingissä (4. 10. 101 §) sekä eräät kaupungin asuntotuotantoon liittyvät,nuorisoa koskevat sosiaaliset epäkohdat ja nuorisoasiamiehen sekä past. Ervamaan valitseminen asiaa selvittelevään jaostoon (20. 12. 125 §).

Nuorisotoimiston lainavarasto. Lainattavia välineitä oli varastossa seuraavasti (vastaava lainauspäivien luku merkitty sulkuihin): telttoja 269 (14 146), kenttäkeittiöitä 22 (1 238), keittiövälineitä 141 (2 615), työkaluja 6 (256), teknillisiä välineitä 535 (4 123) sekä muita välineitä 202 (4 615) eli välineitä yhteensä 1 175 ja lainauspäiviä yhteensä 26 993.

Kerhohuoneet. Vuoden aikana hankittiin Hiihtäjäntie 1:stä kerhohuoneisto, joten järjestöjen kokoontumismahdollisuudet Herttoniemessä huomattavasti paranivat.

Vuoden vaihteessa 1959/1960 jouduttiin lopettamaan Karjalankadun ja Kumpulan kerhokeskukset. Pitäjänmäen kerhokeskus lakkautettiin 31. 12. Pasilan askartelupaja, joka oli ollut seurakuntien käytössä, siirtyi kokonaan niiden omistukseen.

Kantakaupungissa oli kerhohuoneistojen kysyntä vilkasta eikä sitä pystytty täysin tyydyttämään. Haluttuja olivat ensisijaisesti alkuillan käyttövuorot sekä suuret huoneistot, joissa erilaisen liikunnan, tanhujen, pöytätenniksen yms. harjoittaminen oli mahdollista.

Käytettävissä olleet kerhohuoneistot olivat myös nuorison musiikkiyhtyeiden harjoituspaikoiksi sopimattomia, vaikka tilaa olisi ollutkin. Erillisten, musiikkitoimintaa varten rakennettujen huonetilojen saanti olikin edelleen ajankohtainen.

Huoneistojen ja kiinteistöjen korjauksista huolehtivat kiinteistöviraston taloosasto ja rakennusviraston talorakennusosasto.

Kerhohuoneistojen iltakäyttö lisääntyi kertomusvuonna v:een 1959 verrattuna 2 049 tuntia. Huoneistojen päiväkäyttöä koetettiin järjestää mahdollisuuksien mukaan.

Nuorisokahvilamuotoinen kerhotoiminta tehostui vuoden aikana huomattavasti, kun myös Pohjois-Haagan ja Herttoniemen uusissa huoneistoissa alkoi mainittu toiminta. Haka- ja Lauttakerhosta saadut kokemukset olivat apuna uusien kerhojen toiminnan suunnittelussa ja aloittamisessa.

Kunnalliset kerhokeskukset, Käpylä, Mäkelä ja Vallila, jatkoivat toimintaansa käytännössä saatujen kokemusten perusteella. Kunnallisen kerhotoiminnan edelleen kehittämisen ja tehostamisen esteenä oli kuitenkin kaikissa em. paikoissa riittämättömät ja puutteelliset huoneistot. Tilanne oli vaikein Mäkelän kerhokeskuksessa, jossa jouduttiin sisätoiminta hajoittamaan kuuteen eri kohteeseen.

Eri järjestöt, yhdistykset ym. käyttivät vuoden aikana kerhokeskuksia seuraavasti (nuorisotoimiston omaa kurssitoimintaa varten tarvitut ja kahvilakerhojen käyttämät huoneet eivät sisälly luetteloon):

Kerhokeskus	Huoneiston pinta-ala, m²	Huoneiden lukumäärä	Yli 10 tuntia käyttäneiden ryhmien lukumäärä	Käyttötunteja (iltakäyttö)
Eläintarhan askartelupajat	120	2	7	537
Etu-Töölö	310	1	20	1 432
Herttoniemi (1. 10. lähtien)	420	3	4	102
Intiankatu	55	3	9	948
Karhulinna	110	3	6	1 760
Kirkkomäki	80	3	11	1 610
Kulosaari	125	4	9	1 770
Käpyrinne	207	4	13	1 423
Lauttasaari	195	3	3	119
Liisankatu	190	4	14	2 414
Malmi	50	1	4	319
Maunula	70	1	9	952
Merimiehenkatu	198	4	21	2 686
Mäyränlinna	73	2	4	772
Pitäjänmäki	106	1	1	112
Pohjois-Haaga	424	5	20	3 303
Pukinmäki	110	3	5	717
Roihuvuori	73	2	7	1 154
Ruskeasuo	35	1	4	456
Siilitie	123	3	15	1 134
Siltasaari	209	6	24	3 073
Stadion	350	6	48	3 155
Sturenkatu	125	3	13	1 761
Töölö	150	3	25	2 093

Oulunkylän retkeilykeskusta saivat järjestöt edelleen käyttää maksutta. Käyntejä oli enemmän kuin edellisenä vuonna eli 115 ja kävijöitä 2 171 henkilöä.

Vattuniemen kesäkodin toiminta jatkui entiseen tapaan. Käyttövuorot olivat käytännöllisesti katsoen loppuunmerkittyjä, vaikka kesäkoti ei enää ollutkaan mikään ihanteellinen kesänviettopaikka. Järjestöjen tilaisuuksien lukumäärä kesäkodissa oli 92 (ed. v. 81) ja kävijöiden määrä 3 008 (2 619) henkilöä.

Haka-kerhon toimintą oli jo saanut osittain vakiintuneita muotoja. Kerhon sisäiset pienryhmät olivat lisääntyneet ja niiden toiminta monipuolistunut. Ryhmistä mainittakoon ohjelmakerho, joka järjesti joulujuhlia, kerhoiltoja, ohjelmallisen tilaisuuden raittiusviikolla jne. ja jonka keskuudessa toimi myös näytelmäpiiri. Urheilukerholla oli kilpailutoimintaa kahvilakerhojen, urheiluseurojen ja kunnallisten kerhokeskusten kanssa. Shakki- ja moottorikerhot toimivat aktiivisesti, samoin musiikkikerho. Yhteistoiminnassa poliisilaitoksen kanssa järjestettiin myös viihdeiltoja sekä käsiteltiin liikennekysymyksiä. Ulkopuolisia ohjelmaryhmiä vieraili kerhossa keskimäärin kolme kertaa viikossa, näistä oli suurin osa musiikkiyhtyeitä. Kerho oli isännän vuosiloman aikana suljettu, muulloin se oli avoinna kaikkina viikonpäivinä. Huoneistoa käytettiin päivisin kaupungin viranhaltijoiden ravintolana. Kerhon jäseniä, iältään 15—21 -vuotiaita, oli vuoden päättyessä 1 510.

Lauttakerho oli toiminnassa vuoden alusta toukokuun puoleen väliin viitenä iltana viikossa sekä syyskuun puolesta välistä vuoden loppuun neljänä iltana viikossa. Jäsenmäärä vuoden vaihteessa oli 186 nuorta.

Herttokerho aloitti toimintansa Hiihtäjäntie 1:ssä 1. 10. alkaen. Jäsenmäärä oli vuodenvaihteessa 792. Kahvilakerho toimi neljänä iltana viikossa.

Pohjois-Haagan kahvilakerho toimi Näyttelijäntie 14:ssä 1. 9. alkaen ja jäseniä oli vuoden vaihteessa 453. Kerho oli avoinna neljänä iltana viikossa.

Jokaisessa em. kolmessa kerhossa, jotka toiminnassaan noudattivat Hakakerhon suuntaviivoja, oli ainoastaan yksi toimihenkilö, kahvilan isäntä, joten mahdollisuudet ulkopuolisten ohjelmaryhmien saamiseksi olivat huonommat kuin Haka-kerhossa. Sama koski myös kerhojen sisäistä ryhmätoimintaa.

Nuorisotyölautakunnan omat kerhokeskukset. Käpylän kerhokeskuksessa toim 90 poikaa ja 120 tyttöä. Kerhoja oli 25 ja niillä vuoden aikana 825 tilaisuutta. Eri tilaisuuksissa käyneiden yhteinen lukumäärä oli 7 360. Kerhokeskuksessa oli johtajan ja tyttötyönohjaajan lisäksi 20 nuorisotyöntekijää, joista suurin osa toimi vain osan vuotta. Joukossa oli myös palkattomia työntekijöitä. Kerhokeskuksella oli talvileiri Vihdissä 3.—7. 3., johon osallistui 30 kerholaista sekä kesäleiri Bengtsårissa 7.—17. 7., jonka osanottajamäärä oli 38.

Mäkelän kerhokeskuksen kerholaisten määrä oli 43 poikaa ja 89 tyttöä. Kerhoja oli 25, niillä vuoden aikana 368 tilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 3 258 kävijää. Kerhokeskuksessa oli johtaja sekä useita ohjaajia, näistä useimmat kuitenkin vain osan vuotta. Talvileiri pidettiin Vihdissä 27. 2.—3. 3., osanottajia oli 37. Kesäleirejä oli Bengtsårissa kaksi, 10—15-vuotiaille 27. 6.—7. 7. ja 16 vuotta täyttäneille 16.—21. 7., edellisellä 37 ja jälkimmäisellä 14 osanottajaa.

Vallilan kerhokeskuksessa oli 552 poikaa ja 197 tyttöä. Kerhoja oli 59, niiden tilaisuuksia 2 719, joissa kävijöitä 27 145. Kerhokeskuksessa oli johtaja ja tyttökerhojen valvoja. Palkattomina kerhonohjaajina toimi 45 henkilöä. Kesä- ja talvileirejä pidettiin yhteensä 7.

Bengtsårin leirialuetta käyttivät kesällä myös Mäkelän ja Käpylän kerhokeskukset sekä eräät seurat ja järjestöt.

Kurssitoiminta. Kertomusvuonna järjestettiin seuraavat kurssit:

21 suomenkielistä kurssia:	Aika	Osanottajia	Kurssin johtaja
Talviretkeilykurssi	27. 1.— 3. 2.	15	Reino Herranen
Nuorisokasvatusopin luentosarja	23. 3.—12. 4.	24	Guy v. Weissenberg
Kansantanhujen ohjaajakurssi	12.—26. 4.	17	Toini Haarni
Askartelukurssi	1.—13. 4.	22	Paula Castren
Elokuvakoneenhoitajien kurssi	20.—29. 4.	22	Martti Reinilä
Moottoripyörä- ja liikennekurssi	10. 5.— 2. 6.	19	Eino Smolander
» » »	11. 5.— 3. 6.	17	Seppo Kuokkanen
Leirinjohtajakurssi	20. 5.— 3. 6.	10	Reino Herranen
Moottoripyörä- ja liikennekurssi	7.—30. 6.	10	Eino Smolander
» » »	8. 6.— 1. 7.	11	Seppo Kuokkanen
» » »	6.—29. 7.	20	» »
» » »	9. 8.— 1. 9.	11	Eino Smolander
» » »	10. 8.— 2. 9.	14	Seppo Kuokkanen
» » »	6.—29. 9.	18	Eino Smolander
Leikkikurssi	21.—30. 9.	39	Pirkko Poikolainen

21 suomenkielistä kurssia:	Aika	Osanottajia	Kurssin johtaja
Askartelukurssi	20. 9.— 6. 10.	19	Veikko Kaseva
Elokuvakoneenhoitajien kurssi	3.—18. 10.	17	Martti Reinilä
Joulumyyjäiskurssi	11.—25. 10.	24	Toini Niemi
Musiikkikurssi	20. 10.—10. 11.	20	Leo Holva
Emalointikurssi	14.—22. 11.	22	Paula Okkonen
Kerho-ohjelmakurssi	10. 11.— 8. 12.	16	Aarno Palm
Neljä ruotsinkielistä kurssia:			
Elokuvakoneenhoitajien kurssi	12.—26. 4.	10	Stig Wasenius
Leikinohjaajakurssi	25. 4.— 5. 5.	33	Nils Lindholm
Teknillinen kurssi	28. 10.—11. 11.	29	Stig Wasenius
Leikinohjaajakurssi	16.—30. 11.	13	Nils Lindholm

Kaupunkiin muuttavan nuorison neuvontatoimisto. Toimiston mainoksia pidettiin edelleen rautatie- ja linja-autoasemilla. Samoin lähetettiin 7 445 esittelykorttia kaupunkiin muuttaneille 15—21-vuotiaille.

Uusia asiakkaita kävi toimistossa kaikkiaan 435 (ed. v. 379), joista miehiä oli 224 (175) ja naisia 211 (204). Aikaisemmin käyneistä asiakkaista kävi uudelleen 53 (64) miestä ja 60 (79) naista eli yhteensä 113 (143). Yhteensä kävi toimistossa 548 (522) asiakasta ja puhelin- tai kirjeneuvontaa annettiin 600 (850) tapauksessa.

Käyntinsä syyn perusteella jakaantuivat toimiston asiakkaat seuraavasti:

Käynnin syy	Miehet %	Naiset %
Asuntoasiat	8	3
Työasiat	26	13
Opiskelu	24	30
Vapaa-ajanvietto	24	30
Sopeutumisvaikeudet	6	4
Muut asiat	12	20
Yhteensä	100	100

Neuvontatoimiston miespuolisista asiakkaista oli sekatyöntekijöitä 60 %, ammattikoulutuksen saaneita 8 %, varastoapulaisia 2 %, oppilaita 9 %, harjoittelijoita 9 % sekä 12 % sellaisia, joiden ammattia ei tiedetty.

Naispuolisista asiakkaista oli kotiapulaisia 67 %, ravintola- ja baariapulaisia 6 %, sairaala-apulaisia 4 %, myymäläapulaisia 4 %, lastenhoitoharjoittelijoita 5 %, muita harjoittelijoita 3 %, tehdastyöntekijöitä 3 % sekä 8 % sellaisia, joiden ammattia ei tiedetty.

Kertomusvuonna valmistui selvitys Helsinkiin muuttaneiden nuorten rikoksentekijäin sosiaalisista oloista v. 1958—1959, jonka olivat laatineet hra Erik Saxberg ja nti Aino Tuohinto yhdessä nuorisoneuvojan kanssa.

Menot ja tulot. Nuorisotyölautakunnan menot kertomusvuonna olivat:

	mk
Palkkiot	317 500
Vakinaiset viranhaltijat	7 393 815
Tilapäiset viranhaltijat	1 586 025
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	99 474
Muut palkkamenot	10 655 765
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	945 770
Vuokra	19 544 503
Maalta Helsingin kaupunkiin pyrkivän ja muuttaneen nuorison neuvontatoimisto	399 700
Kurssi- ja kilpailutoiminnan järjestäminen ja tukeminen	886 814
Nuorisotyön tunnetuksi tekeminen	308 952
Tarverahat	738 262
Kerhokeskukset	3 879 572
Lainavarasto	980 898
Leirialueet	304 790
Hakakerho	409 539
Kaluston hankinta	2 563 158
Kaluston kunnossapito	220 429
Nuorisojärjestöjen avustaminen vapaiden järjestöjen kautta	5 000 000
Yhteensä	56 234 966

Tuloja oli seuraavasti:

Askartelutarvikkeiden korvauksia	87 690
Kerhohuoneiden vuokratuloja	2 804 473
Kesä- ja talvileirien osanottomaksuja	86 350
Kiinteistölautakunnan korvaus Kulosaaren ja Pukinmäen kerhokeskuksien talonmiehen tehtävistä	200 000
Nuorisokahvilan jäsenkorttimaksuja	147 050
Moottoripyöräkoulutuksen osanottomaksuja	59 500
Henkilökunnan asuntokorvauksia	329 231
Yhteensä	3 714 294

26. Ammattioppilaslautakunta

Lautakuntaan kuuluivat v. 1960: puheenjohtajana dipl.ins. Veikko Liukko, varapuheenjohtajana dipl.ins. Olof Moring, työnantajain edustajina varareht. Erkki Mielonen ja toim.joht. Klaus Vartiovaara sekä työntekijäin edustajina toimits. Heikki Helkavuori ja liittopuheenjoht. Viljo Kuukkanen. Edellisten varamiehinä toimivat toim.joht. Väinö Jokivaara ja opetusneuvos Antero Rautavaara, jälkimmäisten varamiehet olivat toimitsijat Jouko Salminen ja Nils Westerberg. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa reht. Leo Backman.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 9 kertaa ja valitut arvostelulautakunnat 56 kertaa.

Saapuneita kirjeitä merkittiin diaariin 234 ja lähetettyjä 47.

Lautakunnan kokonaismenot kertomusvuonna olivat 2 616 548 mk. Kulut kutakin opissa ollutta ammattioppilasta kohden olivat n. 2 200 mk.

Teknillinen ammattikoulu ryhtyi ammattioppilaslautakunnan toivomuksesta järjestämään metallialan tietopuolista opetusta lauantaipäivisin alan ammattioppilaille. Talous- ja ompelualan ammattikoulu puolestaan toimeenpani iltaisin leipurija kondiittorioppilaille perus- ja jatkokursseilla pääasiassa ammattialojen tietopuolista, mutta myöskin käytännöllistä opetusta. Taideteollinen oppilaitos järjesti iltaisin valokuvausalan oppilaille sekä tietopuolista että käytännöllistä opetusta samoin kirjapainokoulu graafisille valokuvaajille, kemigraafi- ja syväpainosyövyttäjille tietopuolista ammattiopetusta. Lisäksi järjestivät kirjapainokoulu ja kähertäjäkoulu entiseen tapaan sekä tietopuolista että käytännöllistä opetusta myöskin muille näiden alojen ammattioppilaille.

Vain eräiden harvinaisten alojen ammattioppilaiden tietopuolinen opetus jäi oppilasmäärän vähyyden vuoksi hoitamatta. Kun ko. oppilasmäärä kuitenkin oli vain n. 2 % koko oppilasmäärästä, voitiin tilannetta tietopuolisen opetuksen järjestelyn kannalta pitää melko hyvänä.

Tilanteen osittaisesta kohentumisesta huolimatta lautakunta katsoi tarpeelliseksi pyytää kaupunginhallituksen toimenpiteitä kurssitoiminnan uudelleenjärjestämiseksi, yksityisten työnantajien opetustoiminnan tukemiseksi, ammattioppilaiden opiskelumahdollisuuksien parantamiseksi sekä koko oppisopimuslain mukaisen ammattikasvatuksen arvon kohottamiseksi muuhun ammattikoulutustoimintaan verrattuna. Jotta opetuksen taso saataisiin myös työpaikoilla kohoamaan, on lautakunta kehottanut työnantajia, joilla oli suurehko määrä oppilaita, palkkaamaan oppilaitaan varten erityisiä työnopettajia, joiden palkkakustannuksiin lautakunta on edelleen anonut valtionapua.

Tiedotustoiminnasta mainittakoon, että kaikille kansalaiskoulujen viimeisen vuosikurssin oppilaille jaettiin keväällä selostus oppisopimukseen perustuvista ammattikoulutusmahdollisuuksista Helsingissä.

Kertomusvuoden alussa oli voimassa olevia oppisopimuksia 1 146, vuoden aikana päättyi 343 sopimusta, purettiin 54 ja poistettiin vanhentuneina 54 sopimusta sekä rekisteröitiin 504 uutta sopimusta. Kertomusvuoden lopussa voimassa olevia oppisopimuksia oli 1 199, joista 1 018 oli miehiä koskevia ja 181 naisia koskevia sopimuksia. Lautakunnan toimiaikana oli tähän mennessä rekisteröity kaikkiaan 7 450 oppisopimusta.

Kertomusvuoden aikana tehdyt 504 oppisopimusta jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti: metalliala 114, sähköala 47, graafinen ala 187, elintarvikeala 52, tekstiiliala 2, puutyöala 4, hienomekaaninen ala 2, maalausala 5, taideteollinen ala 4, sekä terveyden- ja kauneudenhoitoala 87.

Vuoden aikana pidettyyn ammattitodistusten jakotilaisuuteen osallistui yhteensä 80 oppilasta ja ammattikunnan edustajaa.

27. Kotitalouslautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Kotitalouslautakunta, jonka kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna, kokoontui vuoden aikana 15 kertaa ja sen pöytäkirjoihin merkittiin 186 pykälää.

Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 555 ja saapuneiden 301.

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettuihin lausuntoihin sisältyivät mm. seuraavat asiat: eräiden laitosten ja järjestöjen avustusanomukset (23.3. 42 §, 28.3. 49 §, 14.9. 129 §); Pohjois-Haaga Seuran anomus täydellisen kotitalouskeskuksen järjestämiseksi ko. alueelle (23.11. 163 §) sekä mustalaiskysymystä selvittämään asetetun komitean mietintö (5.10. 139 §).

Toimihenkilöt. Lautakunnan palveluksessa oli kertomusvuonna 17 vakinaista ja 8 tuntiopettajaa.

Opetus- ja perhepesuloissa toimi 5 pesulanhoitajaa. Siivoojia ja vahtimestareita oli eri paikoissa yhteensä 6.

Toimipaikat. Opetus ym. toiminta tapahtui omissa opetushuoneistoissa, jotka sijaitsivat Helsinginkatu 26:ssa, Fredrikinkatu 16:ssa, Rajametsäntie 32:ssa, Mäkelänkatu 45:ssä, Koskelantie 27:ssä, Dagmarinkatu 3:ssa sekä Hiihtäjäntie 1:ssä, joka avattiin kertomusvuonna 16.10. Lisäksi toimittiin kansakoulujen tai äitiys- ja lastenneuvolain ym. huoneistoissa eri esikaupunkialueilla sekä nuorisotoimiston kerhohuoneistossa Nordenskiöldinkatu 12.

Pesulatoiminta tapahtui lautakunnan opetus- ja perhepesuloissa Mäkelänkatu 86 ja Susitie 2—6.

Toiminta. Ruoanvalmistuksen-, ompelun-, käsitöiden-, kodinhoidon- ja pesunopetusta varten järjestettiin erilaisia käytännöllisiä kursseja ja havaintokursseja sekä luento- ja havaintoesityksiä. Kurssit havaintoesityksineen olivat eniten suosittuja. Ruoanlaitto- ja ompelukurssien yhteydessä järjestettiin myös säännöllisesti kodinhoitoa käsitteleviä havaintoesityksiä ja pidettiin siitä luentoja. Kansakoulun jatkoluokkien ja tyttöjen ammattikoulujen oppilaat saivat ammatinvalinnan yhteydessä tutustua eräisiin keittiöihin ja opetuspesuloihin, joissa opettajat selostivat heille lautakunnan opetustoimintaa.

On todettu, että lautakunnan järjestämillä lyhyilläkin kursseilla on ollut merkitystä myös opintoja jatkettaessa tai paikkoja haettaessa. Yhä useammat kurssilaiset ovatkin saaneet pyytämänsä todistuksen osanotostaan kursseihin.

Työttömille naisille järjestettiin myös kertomusvuonna pesula-apulaisten alkeisammattikurssit, joihin osallistui 24 henkilöä. Opettajana toimi kodinhoidonopettaja.

Kurssien kokonaismenot olivat 337 210 mk, niitä varten anottiin valtionavustusta.

Mäkelänkatu 45:n ja Fredrikinkatu 16:n opetuskeittiöt olivat keväällä suomenkielisten kansakoulujen käytössä, Helsinginkatu 26:n opetuskeittiö sekä keväällä että syksyllä.

Kurssitoiminta

	Kurssien lukumäärä	Oppilasmäärä
Ruoanlaitonopetus:		
Ruoanlaittokursseja (5—12 kertaa)	44	449
Kursseja koulujen tyttöoppilaille	14	152
» » poikaoppilaille	1	10
Leipomokursseja	58	343
Voileivänteko- ja erikoiskursseja	53	567
Havaintokursseja	8	160
Säilöntäkursseja	9	56
Havaintoesityksiä (218 kertaa)	—	3 117
Säilönnänneuvontaa (109 kertaa)	—	237
		5 091
Kodinhoidonopetus:		
Kodinhoitoluentoja ja havaintoesityksiä (3 kertaa)	—	107
Pesuluentoja ja havaintoesityksiä (17 kertaa)	—	354
		461
Käsityönopetus:		
Käsityönneuvontakursseja (8—16 kertaa)	90	1 002
Pukuompelukursseja	61	670
Kursseja koulujen tyttöoppilaille	9	87
Hatunvalmistuskursseja	28	306
Joululahja- ja revinnäiskursseja	13	147
Kankaan kudontaa	—	19
		2 231
Alkeisammattikurssi pesula-apulaisille (työttömyyskurssi)	1	24

Katettujen pöytien näyttelyyn, joka pidettiin opetuskeittiössä Dagmarinkatu 3, tutustui 215 henkilöä.

Lautakunnan toimistossa annettiin neuvoja myös puhelimitse 196 päivänä kertomusvuoden aikana ja vastattiin kodinhoitoa ym. koskevaan 2 447 kyselyyn. Opetuskeittiössä annettiin neuvontaa puhelimitse 4 040 tapauksessa.

Muut toimintamuodot

Kerhot. Kotitalouslautakunnalla oli 3 omaa kerhoa, joiden yhteinen jäsenmäärä oli n. 220. Käyntien määrä eri kerhoissa vuoden aikana oli yhteensä 4 985.

Kerhoilloissa käsiteltiin kerhotoimintaa koskevia asioita, harrastettiin laulua, luettiin kirjallisuutta, keskusteltiin alustusten johdosta ja kuultiin esitelmiä, joiden aiheista mainittakoon: Käyttäytyminen, Kansaneläkkeet, Yrjö Jylhä. Kerhot järjestivät myös myyjäisiä, näyttelyitä ja juhlia, käyntejä teattereissa ja museoissa sekä retkeilyjä.

P e s u l a t o i m i n t a. Molemmat opetus- ja perhepesulat olivat, paitsi opetuspaikkoina, käytössä myös itsepalvelupesuloina. Asiakasmäärä oli 6 508 ja vuoden aikana pesty vaatekilomäärä 131 361.

Tulot ja menot. T u l o j a oli kurssitoiminnasta 1 745 400 mk ja pesulatoiminnasta 7 107 565 mk, yhteensä 8 852 965 mk.

M e n o t kertomusvuonna olivat: Palkkiot 269 500 mk, Vakinaiset viranhaltijat 14 994 929 mk, Tilapäiset viranhaltijat 1 011 736 mk, Muut palkkamenot 2 443 440 mk, Kansaneläke- ja lapsilisät 937 930 mk, Vuokra 5 002 386 mk, Lämpö 354 057 mk, Valaistus 288 366 mk, Siivoustarvikkeet 6 952 mk, Vaatteiden pesu 40 000 mk, Kaluston hankinta 474 344 mk, Kaluston kunnossapito 55 362, Painatus 59 757 mk, Tarverahat 499 496 mk, Tarveaineet 1 548 821 mk, Pesunopetus- ja perhepesulat 7 616 981 mk, yhteensä 35 604 057 mk.

28. Kaupunginkirjasto [1]

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1960 huoltopääll. Kössi Kulo puheenjohtajana, prof. Elsa Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä opett. Inkeri Airola, opett. Johannes Koivu, fil.maist. Kaarlo Lausti, os.siht. Eva Sallavo, fil.maist. Maija Savutie-Myrsky, fil.maist. Jarl Tallqvist ja rva Sirkka Valvanne. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaup.joht. Arno Tuurna.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 294 pykälää. Saapuneita kirjelmiä oli 559 ja lähetettyjä 361.

Lautakunnan lopulliset päätökset. Kertomusvuoden aikana tehdyistä lopullisista päätöksistä mainittakoon: työaikojen järjestely pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa (24. 2. 62 §); eräiden sivukirjastojen aukioloaikojen supistaminen kesäaikana (18. 5. 131 §); Kaarelan sivukirjaston kaluston tilaaminen (18. 5. 138 §); jaoston asettaminen tutkimaan järjestelytoimiston suorittamaa kaupunginkirjaston rationalisoimistutkimusta (15. 6. 157 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: kaupunginkirjaston 100-vuotispäivän viettoa (23. 3. 81, 82 §, 15. 6. 166 §); yhden siivoojan viran lakkauttamista 1. 7. lukien (20. 4. 98 §); eräiden sivukirjastojen aukioloaikoja koskevan päätöksen alistamista kaupunginhallituksen tutkittavaksi (20. 4. 103 §); Keski-Kaarelan sivukirjaston sivukirjastonhoitajan (21. pl.) ja tp. kirjastoamanuenssin (18. pl.) virkojen perustamista 1. 9. lukien sekä määrärahan myöntämistä ko. tarkoitusta varten (20. 4. 105 §, 15. 6. 160 §); uuden huoneiston hankkimista Eteläistä sivukirjastoa varten (24. 8. 197 §); sairaalasivukirjaston osaston perustamista Hesperian sairaalaan (24. 8. 204 §); Kallion sivukirjaston talonmies-lämmittäjän tehtävien hoitamista (24. 8. 208 §); lisätilan hankkimista Munkkiniemen sivukirjastolle (16. 12. 283 §); valokuvamenetelmän kokeilemista pääkirjaston lasten lainausosastolla (16. 12. 292 §).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin asioista, jotka koskivat: vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintöä (21. 1. 27 §); kaupunginkirjaston apulaiskirjastonjohtajan viran täyttämistä sekä sen johdosta tehtyjä valituksia (24. 2. 48 §, 18. 5. 133, 134 §); avustusten myöntämistä lautakunnan valvonnan alaisille yleishyödyllisille yrityksille ja laitoksille (23. 3. 84 §); Kallion sivukirjaston talonmies-

[1] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston toimintakertomuksen eripainoksessa.

lämmittäjän tehtävien suorittamista koskevan lautakunnan päätöksen alistamista kaupunginhallituksen tutkittavaksi sekä talonmies-lämmittäjän asuntokysymystä (20. 4. 102 §, 24. 8. 200 §); kaupunginkirjaston hankintojen ylärajan määräämistä (18. 5. 135 §); avustuksen myöntämistä v:ksi 1961 Kirjoja Sokeille -nimiselle yhdistykselle (15. 6. 156 §); Helsingin yliopistollisen keskussairaalan sairaalakirjastotoiminnan ottamista kaupunginkirjaston hoidettavaksi (15. 6. 159 §, 16. 12. 293 §); Taka-Töölön sivukirjastorakennuksen luonnospiirustusten hyväksymistä ja sokeain äänikirjaston sijoittamista ko. rakennukseen (15. 6. 161 §); työsopimussuhteessa olevien kirjastovirkailijoiden käyttämistä viransijaisuustehtävissä (24. 8. 191 §) sekä sairaalasivukirjaston osaston perustamista Hesperian sairaalaan (16. 12. 291 §).

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuonna perustettiin Kaarelan sivukirjastoon tp. sivukirjastonhoitajan ja tp. kirjastoamanuenssin virat.

Kertomusvuoden päättyessä oli kaupunginkirjaston palveluksessa 169 vakinaista viranhaltijaa ja 16 tp. viranhaltijaa sekä 7 työsopimussuhteessa olevaa kuukausipalkkaista työntekijää. Tuntipalkkaisia kirjastoapulaisia oli vuoden kuluessa työssä 25 767 t ja muita tuntipalkkaisia työntekijöitä yhteensä 16 323 t.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat viranhaltijat: toimistoapulaiseksi Guy Rostedt 1. 2. lukien: tp. järjestelyapulaiseksi Eva Kajander, opiskelunneuvojaksi kirjastoaman. Helena Kanerva, järjestelyapulaiseksi yliopp. Riitta Kuoppamäki ja kirjastoamanuenssiksi yliopp. Leena Linnovaara 1. 3. lukien; toimistoapulaiseksi Eero Heinonen ja järjestelyapulaiseksi yliopp. Ulla Mattsson 1. 6. lukien; Pasilan sivukirjaston sivukirjastonhoitajaksi fil.kand. Eila Jalkanen 1. 7. lukien; kirjastoamanuensseiksi fil.kand. Aira Lehtinen ja yliopp. Kari Turunen sekä tp. järjestelyapulaisiksi ylioppilaat Mirja Wegelius 1. 8. lukien ja Veikko Paakkunainen 1. 10. lukien; kirjastoamanuensseiksi fil.kand. Benita Kock ja yliopp. Ilkka Ryömä 1. 11. lukien; järjestelyapulaisiksi Risto Elfving, yliopp. Aulikki Haaman, fil.kand. Kirsti Koskimies, tp. järjestelyapulaiseksi yliopp. Terttu Mäki ja tp. kirjastoamanuenssiksi fil.kand. Teuvo Rasku 1. 12. lukien. Kaupunginhallitus valitsi 7. 4. toisen apulaiskirjastonjohtajan virkaan fil.kand. Eila Wirlan.

Seuraavat henkilöt siirtyivät eläkkeelle: Pasilan sivukirjastonhoit. Margaretha Hagman 23. 4.; siivooja Ida Ikonen 29. 4.; kirjastoamanuenssit Päivi Lausti 1. 5. ja Kielo Cajander 30. 6. lukien.

Virkaero myönnettiin järjestelyapul. Simo Siveniukselle 1. 3., toimistoapul. Guy Rostedtille 1. 4., tp. järjestelyapul. Eva Kajanderille 1. 9., järjestelyapulaisille Riitta Kuoppamäelle 15. 9. ja Uula Eroselle 1. 10., kirjastoaman. Leena Linnovaaralle 21. 10. ja järjestelyapul. Ilkka Ryömälle 1. 11. lukien.

Kaupunginkirjaston palveluksessa oleville myönnettiin sairauden, tapaturman ja synnytyksen vuoksi virkavapautta yhteensä 2 864 päivää.

Opintoja ja tutkimustyötä varten myönnettiin palkatonta virkavapautta vähintään kuukauden pituiseksi ajaksi seitsemälle kaupunginkirjaston viranhaltijalle.

Kirjaston 100-vuotisjuhla. Kirjasto vietti 100-vuotisjuhlaansa 8. 10. Juhlapäivänä olivat sekä pääkirjasto että sivukirjastot suljettuina, jotta henkilökunta kokonaisuudessaan olisi päässyt osallistumaan juhlatilaisuuksiin.

Juhlapäivä aloitettiin pääkirjastossa klo 10—12, jolloin onnitteluja ottivat vastaan kirjastolautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, kirjastonjoht. Uuno Saarnio sekä apulaiskirjastonjohtajat Sven Hirn ja Eila Wirla. Helsingin kaupungin onnittelut esittivät kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Teuvo Aura, ylipormestari Lauri Aho ja apul.kaup.joht. Eino Uski. Pohjoismaisten pääkaupunkien kirjastojen onnittelut esittivät kirjastonjohtajat Henrik Hjartöy (Oslo), Gert Hornwall (Tukholma) ja Carl Thomsen (Kööpenhamina). Saksan Liittotasavaltaa edusti konsuli Heinz Naupert ja Ranskaa kulttuuriattashea G. Bourgeois. Lisäksi kävivät juhlivaa kirjastoa onnittelemassa valtion kirjastotoimikunnan ja kirjastotoimiston, Suomen Kirjastoseuran, lukuisten kirjastojen, kustantajien, kirjakauppojen ja yhdistysten edustajat sekä eräitä yksityishenkilöitä.

Helsingin yliopiston juhlasalissa alkoi klo 13.30 päiväjuhla, johon osallistui runsaasti kutsuvieraita, mm. yliopiston rehtori Edwin Linkomies, ylipormestari Aho, Kööpenhaminan, Oslon ja Tukholman kaupunginkirjastojen johtajat, kaupunginvaltuuston jäseniä, kaupungin eri hallinnonhaarojen sekä maamme kirjastotoiminnan ja sivistysjärjestöjen edustajia. Tilaisuudessa oli läsnä kirjaston henkilökunta miltei kokonaisuudessaan sekä eläkkeellä olevia viranhaltijoita. Kutsukortteja päiväjuhlaan jaettiin myös kirjastonkäyttäjille pääkirjaston ja sivukirjastojen välityksellä.

Helsingin Teatteriorkesteri johtajanaan kapellimestari Ulf Söderblom soitti aluksi Sibeliuksen All'overturan, jonka jälkeen ylipormestari Aho puhui esittäen Helsingin kaupungin onnittelut ja kiitokset 100-vuotiaalle kirjastolle. Oopperalaulaja Veikko Tyrväisen esitettyä yksinlaulua säestäjänään Cyril Szalkiewicz piti kirjastonjoht. Saarnio juhlaesitelmän aiheesta »Kirjaston synty ja olemus». Helsingin Teatteriorkesterin soitettua Sibeliuksen Suite Champêtren opetusministeri Heikki Hosia esitti valtiovallan tervehdyksen. Pohjoismaisten vieraiden puolesta puhui kirjastonjoht. Hjartöy. Lopuksi kuultiin Jorma Pukkilan johtaman Kansallis-Kuoron esityksiä. Tilaisuus päättyi Maamme-lauluun.

Juhlatilaisuuden jälkeen oli Kaupungintalossa kaupungin vastaanotto, jossa isäntänä toimi ylipormestari Aho. Vieraiden kiitoksen esitti yliopiston rehtori Linkomies.

Muista kirjaston 100-vuotisjuhliin liittyvistä tilaisuuksista mainittakoon pääkirjastossa 5. 10. järjestetty tiedotustilaisuus lehdistön, radion ja television edustajille sekä pohjoismaisten vieraiden kunniaksi 7. 10. Kaupunginkellarissa tarjottu päivällinen, johon osallistui vieraiden lisäksi kirjastolautakunta kokonaisuudessaan sekä kaupungin ja kirjaston edustajia. Isäntänä toimi apul.kaup.joht. Uski. 17. 10. oli Kaupungintalossa tilaisuus, jossa Kielin kaupungin edustajat kaupunginjoht. Anne Brodersen ja kaupunginkirjaston joht. Herbert Reier luovuttivat kaupunginkirjastolle kaupunkinsa lahjana Goethen kootut teokset alkuperäispainoksena. Luovutustilaisuuden jälkeen tarjottiin vieraille sekä kaupungin ja kirjaston edustajille lounas ylipormestari Ahon toimiessa isäntänä.

Lukuisat sekä koti- että ulkomaiset kirjastot, yhteisöt ja järjestöt sekä myös yksityishenkilöt muistivat juhlivaa kirjastoa adresseilla, onnittelusähkeillä ja kirjalahjoituksilla. Erityisesti mainittakoon Akateemisen kirjakaupan, Kirjaliike Oy:n, Suomalaisen kirjakaupan, British Council'in ja Saksan Liittotasavallan kaupallisen edustuston kirjalahjoitukset.

Kirjastolautakunta julkaisi 100-vuotisjuhlan johdosta kirjasen »Helsingin kaupunginkirjasto 1860—1960», jossa esiteltiin kirjaston toimintaa. Teksti oli sekä suomen- että ruotsinkielinen, lisäksi englanninkielinen lyhennelmä tekstistä. Kuvatekstit olivat kaikilla kolmella kielellä. Sen toimittivat Sirkka-Liisa Meri, Sven Hirn ja Bo Carpelan. Taitto ja kansilehti olivat taiteilija Martti Mykkäsen. Kirjasesta otettiin yhteensä 4 000 kpl:n painos ja sitä levitettiin koti- ja ulkomaille.

Juhlapäivän johdosta oli sanoma- ja aikakauslehdissä runsaasti kirjastoa, sen historiaa ja nykyistä toimintaa sekä myös tulevaisuuden suunnitelmia koskevia kirjoituksia. Suomen Televisiossa ja Tesvisiossa esitettiin kirjaston toimintaan liittyvää ohjelmaa, samoin Yleisradion päivänpeili-lähetyksessä.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Kirjaston 100-vuotisjuhlan johdosta Saksan Liittotasavallan kaupallisen edustuston kutsumana kirjastonjoht. Saarnio teki 11.—29.11. vierailumatkan seuraaviin Saksan kaupunkeihin: Köln (yliopiston- ja kaupunginkirjastot sekä kansankirjasto), Bonn (yliopistokirjasto, ulkoasiainministeriön kirjasto ja poliittinen arkisto, kaupunginkirjasto ja -arkisto sekä kansankirjasto), Bremen (valtion- ja kaupunginkirjastot), Hamburg (kaupunginkirjasto) sekä Kiel (kaupunginkirjasto).

Ruotsissa, Kungälvissä, pidettyyn pohjoismaiseen kirjastonhoitajien jatkokouluun 27. 5. — 9. 7. osallistuivat vs. opiskelunneuvoja Mirjam Nyberg ja osastonhoit. Kaija Salonen.

Kirjastonhoit. Gun Forslund oli opintomatkalla Yhdysvalloissa 1. 9. alkaen osallistuen Denverin yliopiston kirjastokoulun kursseihin.

Suomen Kirjastoseuran 31.3.—1.4. järjestämille Kirjan-päiville osallistui suuri osa henkilökunnasta. Esitelmiä ja alustuksia ko. tilaisuudessa pitivät seuraavat viranhaltijat: fil.lis. Raili Kauppi, fil.maist. Ulla Lehtonen, fil.lis. Sirkka-Liisa Meri ja fil.maist. Eila Wirla.

Koulutustoiminta. Kirjaston koulutusasiamiehenä toimi kirjastonhoit. Sirkka-Liisa Meri. Koulutustoimikunnan järjestämälle kunnallishallinnolliselle B-kurssille osallistui 2 viranhaltijaa, toimistoteknilliselle kurssille samoin kaksi viranhaltijaa sekä kaksi vahtimestaria vahtimestarien kurssille.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Kirjaston 100-vuotisjuhlan johdosta kävi kirjastossa tavallista enemmän sekä koti- että ulkomaisia vieraita. Tukholman, Oslon ja Kööpenhaminan kaupunginkirjastonjohtajat tutustuivat pääkirjastoon; jälkimmäiset lisäksi Herttoniemen, Kaarelan ja Porolahden sivukirjastoihin. Kielin kaupunginjohtaja ja kaupunkirjastonjohtaja vierailivat pääkirjastossa, Kallion, Lauttasaaren ja Porolahden sivukirjastoissa sekä Auroran sairaalakirjastossa. Kiinteistölautakunnan puheenjohtaja O. Ehrströmin johtama 6-henkinen hälsingborgilainen kunnallisvaltuuskunta, johon kuului mm. kirjastolautakunnan puheenjohtaja Einar Swensson ja kaupunginkirjastonjoht. Bengt Hallvik, tutustui Kaarelan, Käpylän, Oulunkylän ja Porolahden sivukirjastoihin. Muista ulkomaisista vierailijoista mainittakoon Göteborgin kaupunginkirjastonjoht. Sigurd Möhlenbrock, jolle esiteltiin pääkirjastoa sekä Kallion, Käpylän ja Porolahden sivukirjastoja, kirjastonjoht. Iraj Afshar Teheranista ja tri Groh Prahasta. Porolahden sivukirjastossa kävi useita arkkitehtiryhmiä mm. Neuvostoliitosta, Puolasta ja Saksasta.

Britannian suurlähetystön kulttuuriedustaja mr Davis kävi tutustumassa pääkirjastoon sekä Kallion ja Lauttasaaren sivukirjastoihin. Saksan Liittotasavallan

kulttuuriedustaja Paul Kurbjuhn vieraili pääkirjastossa. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijat tutustuivat Kallion sivukirjastoon sekä Laakson sairaalakirjastoon. Valtion Poliisikoulun kaksi kurssia oli opintokäynnillä Kallion sivukirjastossa. Pääkirjastoa ja useita sivukirjastoja esiteltiin lukuisille opettajiensa johdolla opintokäynnillä oleville kansa- ja oppikoululuokille. Lauttasaaren sivukirjastossa vierailivat Suomalaisen Naisliiton opintopäivien osanottajat, ryhmä Rauman kaupunginvaltuuston edustajia sekä useita kotimaisia kirjastonhoitajia. Töölön sivukirjastoa esiteltiin Helsingin kaupungin ja Valtion sairaanhoitokoulujen oppilaille, jotka tutustuivat myös sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Laakson sairaalakirjastossa esiteltiin kuukausittain sairaalakirjastotyön periaatteita sairaanhoito- ja diakonissaoppilaille. Nikkilän sairaalakirjastossa esiteltiin sairaalakirjastotoimintaa psykiatriselle alalle erikoistuville sairaanhoitajille sekä mielisairaanhoito- ja sairaanhoito-oppilaille. Svenska Medborgarhögskolanin kirjastokurssin osanottajat olivat Marian sairaalakirjastossa opintokäynnillä. Vartiokylän sivukirjastoon tutustuivat Rauman seminaarin kirjastoa suunnitteleva arkkitehti sekä Loviisan kaupunginkirjastonjohtaja.

Porolahden sivukirjastossa järjestettiin työväenopiston yhteiskuntapiirin aloitteesta esittelytilaisuus paikkakunnan asukkaille. Porolahden kansakoululla paikkakunnan nuorisolle järjestetyn eri sivistysjärjestöjen toimintaa esittelevän tilaisuuden yhteydessä esiteltiin myös kirjastoa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia rakentavaan vapaa-ajan viettoon.

Lauttasaaren sivukirjastoa esiteltiin Suomen Televisiossa 31. 3. ja 14. 9.

Uudet sivukirjastot ja lisätilat. Kaarelan sivukirjasto aloitti toimintansa 10. 10. Pinta-alaltaan 232 m²:n suuruinen, kahdessa tasossa oleva kirjastohuoneisto sijaitsi Kannelmäen kansakoulussa. Kirjaston sisustuksen suunnitteli arkkit. Anja Jämsä. Kirjasto oli avoinna arkipäivisin klo 10—20.

Töölön sivukirjaston käyttöön saatiin rakennuksen alakerrassa kaksi pientä huonetta, jotka kunnostettiin lastenosastoksi. Osastoa varten hankittiin uudet kirjahyllyt ja kortistolaatikot. Entinen lastenosasto järjestettiin lähivarastoksi ja työhuoneeksi.

Porolahden sivukirjaston varastotila saatiin keskuskirjavaraston käyttöön. Sinne hankittiin tarkoituksenmukaiset varastohyllyt, joihin sijoitettiin vanhempaa ruotsin- ja vieraskielistä kaunokirjallisuutta yhteensä n. 4 000 nidettä.

Korjaustyöt ja kaluston uudistukset. Pääkirjastossa ja useissa sivukirjastoissa suoritettiin tavanomaisia korjaus- ja maalaustöitä, kaluston kunnostamista ja vähäisiä kaluston täydennyshankintoja. Pääkirjaston suomenkielisen kirjallisuuden lainausosaston yhteyteen liitetyn entisen työhuoneen sisustus uusittiin. Vartiokylän sivukirjaston sisustustyöt saatiin loppuunsuoritetuiksi ja Kallion sivukirjaston vahtimestarin virka-asuntoon hankittiin sähköliesi. Maunulan sivukirjaston lastenosastosta erotettiin osa pieneksi työhuoneeksi.

Näyttelyt ja kirjallisuusesittelyt. Tieteen ja taiteen eri aloja koskevia näyttelyitä sekä kotimaisen ja maailmankirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyjä järjestettiin pääkirjaston lainausosastoilla, Kallion sivukirjaston aikuisten lainausosastolla sekä yläaulassa, Töölön sivukirjaston lainausosastolla sekä eteisaulassa, Eteläisessä, Haagan, Herttoniemen, Kulosaaren, Lauttasaaren, Malmin, Maunulan, Munkkiniemen, Pakilan, Pasilan, Pitäjänmäen, Tapanilan, Toukolan, Vallilan ja Vartio-

kylän sivukirjastoissa. Pääkirjaston suomenkielisen kirjallisuuden lainausosastolla järjestettiin »Viikon kirja» -esittelyjä. Malmin sivukirjastossa eriaiheisia ikkunanäyttelyitä. Näyttelyiden ja kirjallisuusesittelyjen aihevalinnassa kiinnitettiin erikoista huomiota ajankohtaisiin tapahtumiin ja merkkipäiviin. Lasten ja nuorten osastoilla järjestettiin vastaavanlaisia esittelyjä ja näyttelyitä pääkirjastossa sekä Eteläisessä, Herttoniemen, Kallion, Lauttaraaren, Oulunkylän, Töölön ja Vallilan sivukirjastoissa. Pääkirjastossa sekä Kallion ja Toukolan sivukirjastoissa järjestettiin pienimpiä kirjastonkäyttäjiä varten vaihtuvia kuvanäyttelyitä.

Tietokilpailut ja satutunnit. *Kallion sivukirjaston* lasten ja nuorten lukusalissa järjestettiin kaksi tietokilpailusarjaa, joihin kumpaankin sisältyi viisi eri tietokilpailua. Kevätkauden kilpailusarjan aiheena oli Afrikan maantiede, historia, eläimistö ja poliittiset olot; syyskauden kilpailuaiheena oli vanhan ajan ja keskiajan kulttuurihistoria. Osanottajia oli kevätkaudella 100, syyskaudella 142. Satutunteja pidettiin yhteensä 26. Niissä oli kuulijoina keskimäärin 23 lasta. *Herttoniemen sivukirjastossa* järjestettiin kolme tietokilpailua. Aiheina olivat luonnon, kotikaupungin ja tieteen merkkimiesten tuntemus. Osanottajia oli keskimäärin 30. *Lauttasaaren sivukirjastossa* järjestettiin käsikirjaston hakuteosten käyttöä opettava kilpailusarja. Aiheena oli Keski-Euroopan historia, maantiede ja kirjallisuus maittain. Osanottajia oli 169. Helmi - maaliskuun aikana kirjailija Kaija Pakkanen piti viikottain satutunnin aiheena »Mitä metsässä tapahtuu». Osanottajia oli keskimäärin 35. *Malmin sivukirjastossa* järjestettiin seitsemän tietokilpailua eläin- ja maantieteellisistä aiheista. Osanottajia oli 74, keskimäärin 23.

Sairaalakirjastotoiminta. Malmin sairaalakirjaston toiminta-aikoja lisättiin kahdesta 5-tuntisesta päivästä kolmeen päivään viikossa. Laakson sairaalakirjastoon hankittiin sairaalaan perustettujen ns. kokeiluosastojen kirjalainausta varten oma kirjakokoelma, jota säilytettiin erillisissä kaapeissa ja josta ei lainattu varsinaisille tuberkuloosiosastoille

Uudet toimintamuodot. Keväällä perustettiin ruotsinkielisten lastenkirjojen siirtokirjakokoelma. Siirtokirjoja lähetettiin kaikkiin sivukirjastoihin ja kokoelmia vaihdettiin sopivin väliajoin. Toimintaa johdettiin sivukirjastokeskuksen välityksellä.

Porolahden sivukirjastossa järjestettiin huhtikuussa kirjailijamatinea, jossa esiintyi paikkakunnan kirjailijoita, mm. Merja Otava kertoi palkintokirjansa »Priskan» syntyvaiheista. Yleisöä oli n. 90 henkeä.

Lauttasaaren sivukirjastossa järjestettiin 14. 9. kirjallisuusesittely suorana lähetyksenä Suomen Television kautta. Esiintyjinä olivat lausuntataiteilija Helena Futtari, lehtori Saga Huttunen, fil.maisterit Inkeri Hämäläinen, Tauno Liukko ja Ritva Rainio, pastori Yrjö Salo sekä kirjastonhoit. Terttu Liukko.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 21 682 loppuunkulunutta nidosta, joista 9 189 pääkirjaston, 3 123 Kallion, 2 545 Töölön, 681 Vallilan, 58 Käpylän, 217 Eteläisen, 1 028 Pasilan, 26 Toukolan, 391 Haagan, 821 Herttoniemen, 321 Maunulan, 234 Kulosaaren, 189 Lauttasaaren, 542 Munkkiniemen, 373 Malmin, 190 Oulunkylän, 417 Pakilan, 17 Puistolan, 634 sairaala-, 195 Tapanilan, 248 Pitäjänmäen, 150 Vartiokylän, 44 Pukinmäen, 6 Suomenlinnan, 5 Porolahden, 3 Kaarelan ja 35 poliisilaitoksen sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloitiin 58 470 uutta nidettä. Näistä tuli 11 751 pääkirjastoon, 6 440 Kallion, 3 948 Töölön, 2 423 Vallilan, 1 965 Käpylän, 1 943 Eteläisen, 549 Pasilan, 810 Toukolan, 1 828 Haagan, 2 504 Herttoniemen, 527 Kulosaaren, 2 316 Lauttasaaren, 2 048 Munkkiniemen, 1 095 Malmin, 651 Oulunkylän, 845 Pakilan, 855 Puistolan, 3 663 sairaala-, 859 Tapanilan, 1 098 Pitäjänmäen, 642 Vartiokylän, 599 Pukinmäen, 1 308 Maunulan, 402 Suomenlinnan, 1 135 Porolahden, 290 Vallisaaren, 5 927 Kaarelan ja 49 poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Hankittu kirjallisuus jakaantui kielen mukaan seuraavalla tavalla: suomenkielinen 43 053, skandinaavinen 8 070 ja muunkielinen kirjallisuus sekä kuvateokset 7 347, eli yhteensä 58 470 nidettä.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 712 333 ja lopussa 749 121 nidosta. Viimeksi mainituista oli 492 086 eli 65.7 % suomenkielistä, 195 511 eli 26.1 % skandinaavista ja 61 524 eli 8.2 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 280 908 245 mk:ksi ja päättyessä 317 827 421 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuus-luokka		Nidoksia	%
000	Ensyklopedia	15 676	2.1
100	Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	23 535	3.1
200	Uskonnot, mytologia	14 516	1.9
300	Yhteiskuntatiede	24 211	3.2
400	Maantiede, matkat, kansatiede	36 760	5.0
500	Matematiikka, luonnontieteet	28 305	3.7
600	Lääketiede, tekniikka, talous	41 102	5.5
700	Taide, liikuntakasvatus	39 085	5.2
800	Kirjallisuushistoria, kielitiede	37 721	5.0
900	Historia, elämäkerrat, sukututkimus	43 757	5.8
0—9	Kaunokirjallisuus	301 169	40.2
I	Uskonnot	7 537	1.0
II	Historia, arkeologia ja elämäkerrat	19 131	2.6
III	Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	7 817	1.1
IV	Romaanit, kertomukset ja sadut	28 787	3.8
V	Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide	22 566	3.0
VI	Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	7 678	1.1
VII	Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	11 872	1.6
VIII	Kielitiede	1 699	0.3
IX	Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	11 303	1.5
X	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	24 894	3.3
		749 121	100.0

Luokkiin I—X sijoitetut kirjat on hankittu ennen v. 1941 ja käsitelty vanhan luokitusjärjestelmän mukaan.

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1960		1959		Lainauspaikka	1960		1959	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%		Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	236 808	31.6	235 391	33.0	Oulunkylän	9 655	1.3	9 046	1.3
Sivukirjasto:					Pakilan	7 740	1.0	7 306	1.0
Kallion	119 402	15.9	115 047	16.1	Puistolan	6 688	0.9	5 746	0.8
Töölön	46 460	6.2	44 525	6.3	Sairaala-	36 277	4.8	34 370	4.8
Vallilan	35 193	4.7	33 503	4.7	Tapanilan	7 665	1.0	7 002	1.0
Käpylän	37 419	5.0	35 492	5.0	Pitäjänmäen	7 362	1.0	6 301	0.9
Eteläinen	23 308	3.1	21 528	3.0	Vartiokylän	6 951	0.9	6 404	0.9
Pasilan	10 903	1.5	11 396	1.6	Pukinmäen	5 168	0.7	4 424	0.6
Toukolan	9 626	1.3	8 175	1.2	Maunulan	9 826	1.3	7 709	1.1
Haagan	16 165	2.2	14 670	2.1	Suomenlinnan	3 769	0.5	3 276	0.5
Herttoniemen	17 075	2.3	14 239	2.0	Porolahden	8 151	1.1	5 723	0.8
Kulosaaren	9 599	1.3	11 169	1.6	Vallisaaren	1 319	0.2	1 028	0.1
Lauttasaaren	30 836	4.1	28 457	4.0	Kaarelan	5 994	0.8	30	0.0
Munkkiniemen	24 674	3.3	23 134	3.2	Palokunnan	—	—	2 314	0.3
Malmin	13 438	1.8	13 327	1.9	Poliisilaitoksen	1 650	0.2	1 601	0.2
					Yhteensä	749 121	100.0	712 333	100.0

Lainaajien lukumäärä:

	1960	1959	1958	1950
Aikuisia	78 609	76 371	71 990	48 690
Lapsia	23 641	26 365	25 895	12 379
Yhteensä	102 250	102 736	97 885	61 069

Kirjalahjat ym. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Belgian suurlähetystö; Britannian suurlähetystö; Intian pääkonsulaatti; Itävallan lähetystö; Japanin lähetystö; Kanadan suurlähetystö; Kuuban tasavallan opetusministeriö; Puolan kansantasavalta; Saksan Liittotasavallan Kaupallinen Edustusto ja Saksan Liittotasavallan liittohallituksen lehti- ja tiedotusvirasto; Tshekkoslovakian suurlähetystö; Yhdysvaltain tiedotustoimisto; Baselin kaupungin tilastotoimisto; Christian Science Society; Frederiksbergin kaupunginkirjasto; Gesellschaft für Kulturelle Verbindungen mit dem Ausland, Berlin; Göteborgin Yliopiston kirjasto; Halmstadin kaupunginkirjasto; Höganäs-Billesholms Aktiebolag; Malmön kaupunginkirjasto; The Rosicrucian Order, California; Tukholman kaupunginkirjasto; Uppsalan Yliopiston kirjasto; Graafinen keskusliitto; Helsingin kaupunginarkisto; Kulutusosuuskuntien Keskusliitto; Lahden kaupunginkirjasto; Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko; Optisen alan liitto; RUK:n Oppilaskunta, Hamina; Suomen Kultaseppien liitto; Suomen Rauhanpuolustajat; Suomen Tieyhdistys; Suomi-Kiina seura; Suomi-Neuvostoliitto-seura; Tampereen kaupunginhallitus; Turun kaupungin tilastotoimisto; ulkoasiainministeriö; Jorma Aintila; Rolf Back; Fernand Puissant Baeyens, Belgia; Siiri Borg; A. U. Brown, USA; Alfrede Comes, Brasilia; Maria af Enehjelm; Georg Grigorkoff; Hilja Hellén; Aino Karimo; Kerttu Koskimies; Daisy Lindqvist; Martta Lundström; Tyyne Luoma; Kerttu Manninen; Arvid Paasonen; Erkki Poroila; Eeva Pukki; Kalle Saastamoinen; Hilja Suhonen ja Inkeri Virta. Fanny Ruusuvuoren perikunta lahjoitti kirjastonhoit. Ruusuvuoren Helsinki-mitalin Eteläiseen sivukirjastoon.

Aukioloajat. Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön, Vallilan, Eteläisen, Haagan, Herttoniemen, Kaarelan [1]), Lauttasaaren, Munkkiniemen, Malmin [2]), Pakilan [2]), Puistolan [2]) ja Tapanilan [2]) sivukirjastojen lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20; Pasilan [3]), Kulosaaren [3]), Pitäjänmäen [3]), Oulunkylän [3]), Toukolan [3]), Pukinmäen [3]), Maunulan, Porolahden ja Vartiokylän [3]) sivukirjastojen lainausosastot maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Suomenlinnan maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 17—20, keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 14—17; Vallisaaren tiistaisin ja perjantaisin klo 18—21.

Sairaalasivukirjasto oli henkilökuntaa varten avoinna Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18—20.30, Marian sairaalassa maanantaisin klo 13.30—20.30, Malmin, sairaalassa tiistaisin klo 14—15, Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—210.30 Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 17.30—20.30 sekä maanantaisin klo 12—16 ja torstaisin klo 14—16 perhehuoltopotilaille.

Juhannus- ja jouluaattoina lainausosastot olivat suljettuina; uudenvuodenaattona avoinna klo 10—15.

Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön ja Käpylän sivukirjastojen opintosalit olivat avoinna sekä arkisin että sunnuntaisin klo 10—22; pääkirjaston ja Kallion sivukirjaston lasten lukusalit olivat avoinna arkisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivinä opintosalit olivat avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina klo 15—20; loppiaisena, kiirastorstaina, vapunaattona, vappuna ja itsenäisyyspäivänä klo 10—20; juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina; uudenvuodenaattona klo 10—15, muina pyhäpäivinä niinkuin sunnuntaisin. Lauttasaaren sivukirjaston opintosali oli avoinna vain arkipäivisin klo 10—20 (suljettuna juhannus- ja jouluaattona).

Sanomalehtisalit olivat avoinna seuraavasti: pääkirjastossa klo 8—21, Kallion sivukirjastossa klo 8—22, Käpylän sivukirjastossa klo 10—22. Vallilan sivukirjastossa arkisin klo 10—20, sunnuntaisin klo 9—15, Eteläisessä sivukirjastossa arkisin klo 8—21, sunnuntaisin klo 9—14, juhannusaattona, juhannuspäivänä ja joulupäivänä suljettuna, muina pyhä- ja juhlapäivinä kuten sunnuntaisin, paitsi niinä juhlapäivinä, jolloin opintosalit suljettiin klo 20, suljettiin myös pääkirjaston, Kallion, Käpylän ja Eteläisen sivukirjaston sanomalehtisalit klo 20, sekä uudenvuodenaattona, jolloin kaikki suljettiin klo 15.

---

[1]) 10. 10. lukien — [2]) Aikana 13. 6. — 13. 8. avoinna maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 ja keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18. — [3]) Aikana 1. — 31. 7. suljettuina.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1960 ja 1959 oli seuraava:

Lainauspaikka	1960			1959		
	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainauspäiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	301	597 229	1 984	300	632 584	2 109
Sivukirjasto:						
Kallion	301	358 831	1 192	300	390 133	1 300
Töölön	301	155 355	516	300	163 510	545
Vallilan	301	116 841	388	300	128 582	429
Käpylän	301	112 347	373	300	120 365	401
Eteläinen	301	88 053	292	300	92 324	308
Pasilan	275	16 938	61	272	16 927	62
Toukolan	275	29 644	108	299	30 449	102
Haagan	301	74 982	249	300	79 096	264
Herttoniemen	301	97 262	323	300	105 785	353
Maunulan	301	59 625	198	300	64 173	214
Kulosaaren	275	16 520	60	271	8 280	31
Lauttasaaren	301	105 716	351	300	106 182	354
Munkkiniemen	301	98 942	328	300	97 817	326
Malmin	301	38 811	129	300	46 420	155
Oulunkylän	275	25 957	94	299	26 457	88
Pakilan	301	33 755	112	300	38 664	129
Puistolan	301	35 163	117	300	36 757	123
Tapanilan	301	32 362	107	300	33 876	113
Pitäjänmäen	275	27 702	100	299	27 606	92
Vartiokylän	275	28 670	104	272	26 939	99
Sairaala-	301	114 354	380	300	117 727	392
Pukinmäen	275	13 684	50	272	13 330	49
Suomenlinnan	301	12 842	43	299	16 024	54
Porolahden	301	50 188	167	299	56 532	189
Vallisaaren	101	2 508	25	100	2 393	24
Kaarelan	68	17 292	254	—	—	—
Poliisilaitoksen	107	663	6	121	902	7
Yhteensä	—	2 362 236	7 848	—	2 479 834	8 266

Aikuisten sekä lasten ja nuorten (alle 14 vuotta) suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kirjalainat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kirjalainat, %
Pääkirjasto	76.7	23.3			
Sivukirjasto:					
Kallion	67.8	32.2	Oulunkylän	44.2	55.8
Töölön	66.4	33.6	Pakilan	49.1	50.9
Vallilan	62.3	37.7	Puistolan	47.5	52.5
Käpylän	57.0	43.0	Sairaala-	86.3	13.7
Eteläinen	49.7	50.3	Tapanilan	40.4	59.3
Pasilan	52.8	47.2	Pitäjänmäen	49.6	50.4
Toukolan	52.5	47.5	Vartiokylän	38.5	61.5
Haagan	57.9	42.1	Pukinmäen	38.4	61.6
Herttoniemen	54.3	45.7	Suomenlinnan	43.8	56.2
Maunulan	48.5	51.5	Porolahden	44.4	55.6
Kulosaaren	55.3	44.7	Vallisaaren	65.3	34.7
Lauttasaaren	65.2	34.8	Kaarelan	37.1	62.9
Munkkiniemen	59.9	40.1	Poliisilaitoksen	100.0	—
Malmin	52.7	47.3	Yhteensä	63.1	36.9
			(1959)	63.4	36.6

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa on otettu huomioon aikuisten sekä lasten ja nuorten kirjalainojen välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat					Lasten ja nuorison kirjalainat					Kirjalainat kaikkiaan				
	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Yht.	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Yht.	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Yht
	luku	%	luku	%	luku	luku	%	luku	%	luku	luku	%	luku	%	
Pääkirjasto ...	250 149	54.6	207 894	45.4	458 043	117 799	84.6	21 387	15.4	139 186	367 948	61.6	229 281	38.4	597
Sivukirjasto:															
Kallion	150 281	61.8	92 821	38.2	243 102	100 833	87.1	14 896	12.9	115 729	251 114	70.0	107 717	30.0	358
Töölön	62 896	60.9	40 315	39.1	103 184	45 711	87.6	6 460	12.4	52 171	108 580	69.9	46 775	30.1	155
Vallilan	46 506	63.9	26 223	36.1	72 729	38 216	86.6	5 896	13.4	44 112	84 722	72.5	32 119	27.5	116
Käpylän	39 250	61.3	24 712	38.7	63 962	43 361	89.6	5 024	10.4	48 385	82 611	73.5	29 736	26.5	112
Eteläinen	27 957	63.8	15 825	36.2	43 782	35 479	80.1	8 792	19.9	44 271	63 436	72.0	24 617	28.0	88
Pasilan	6 041	67.5	2 901	32.5	8 942	7 230	90.4	766	9.6	7 996	13 271	78.3	3 667	21.7	16
Toukolan	10 170	65.4	5 381	34.6	15 551	12 622	89.5	1 471	10.5	14 093	22 792	76.9	6 852	23.1	29
Haagan	29 834	68.7	13 588	31.3	43 422	28 726	91.0	2 834	9.0	31 560	58 560	78.1	16 422	21.9	74
Herttoniemen	35 378	66.9	17 432	33.1	52 810	39 397	88.6	5 055	11.4	44 452	74 775	76.9	22 487	23.1	97
Maunulan	20 081	69.4	8 847	30.6	28 928	27 504	89.6	3 193	10.4	30 697	47 585	79.8	12 040	20.2	59
Kulosaaren	6 279	68.7	2 862	31.3	9 141	6 691	90.7	688	9.3	7 379	12 970	78.5	3 550	21.5	16
Lauttasaaren	41 754	60.6	27 139	39.4	68 893	32 268	87.6	4 555	12.4	36 823	74 022	70.0	31 694	30.0	105
Munkkiniemen	37 095	62.6	22 155	37.4	59 250	33 842	85.3	5 850	14.7	39 692	70 937	71.2	28 005	28.8	98
Malmin	12 543	61.3	7 922	38.7	20 465	16 164	88.1	2 182	11.9	18 346	28 707	74.0	10 104	26.0	38
Oulunkylän	7 534	65.7	3 927	34.3	11 461	13 556	93.5	940	6.5	14 496	21 090	80.8	4 867	19.2	25
Pakilan	10 909	65.8	5 659	34.2	16 568	15 473	90.0	1 714	10.0	17 187	26 382	78.1	7 373	21.9	33
Puistolan	9 367	56.0	7 341	44.0	16 708	16 466	89.2	1 989	10.8	18 455	25 833	73.5	9 330	26.5	35
Sairaala-	59 014	59.8	39 648	40.2	98 698	12 808	81.8	2 848	18.2	15 656	71 822	62.8	42 532	37.2	114
Tapanilan	9 304	70.7	3 850	29.3	13 154	17 116	89.1	2 092	10.9	19 208	26 420	81.6	5 942	18.4	32
Pitäjänmäen .	9 387	68.3	4 346	31.7	13 733	12 831	91.8	1 138	8.2	13 969	22 218	80.2	5 484	19.8	27
Vartiokylän ...	7 388	66.9	3 656	33.1	11 044	16 309	92.5	1 317	7.5	17 626	23 697	82.6	4 973	17.4	28
Pukinmäen ...	3 548	67.5	1 708	32.5	5 256	7 748	91.9	680	8.1	8 428	11 296	82.5	2 388	17.4	13
Suomenlinnan.	3 766	67.0	1 856	33.0	5 622	6 272	86.9	948	13.1	7 220	10 038	78.1	2 804	21.9	12
Porolahden	15 174	68.0	7 117	32.0	22 291	25 450	91.2	2 447	8.8	27 897	40 624	80.9	9 564	19.1	50
Vallisaaren ...	978	59.7	660	40.3	1 638	571	65.6	299	34.4	870	1 549	61.8	959	38.2	2
Kaarelan	4 532	72.7	1 877	27.3	6 229	9 656	88.7	1 227	11.3	10 883	14 188	82.0	3 104	18.0	17
Poliisilaitoksen	349	52.6	314	47.4	663	—	—	—	—	—	349	52.6	314	47.4	
Yhteensä	917 437	60.5	598 012	39.5	1 515 449	740 099	87.4	106 688	12.6	846 787	1 657 536	70.2	704 700	29.8	2 362
(1959)	969 467	61.7	602 565	38.3	1 572 032	801 937	88.3	105 865	11.7	907 802	1 771 404	71.4	708 430	28.6	2 479

Lukusalit olivat avoinna seuraavasti:

Kirjasto	Avoinna päivää	Kirjasto	Avoinna päivää
Pääkirjasto:		Töölö:	
Opintosalit	361	Opintosali	361
Sanomalehtisali	361	Vallila:	
Lasten lukusali	361	Sanomalehtisali	361
		Käpylä:	
Sivukirjastot:		Opintosali	355
Kallio:		Sanomalehtisali	361
Opintosali	361	Eteläinen:	
Sanomalehtisali	361	Sanomalehtisali	361
Lasten lukusali	361	Lauttasaari:	
		Opintosali	301

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Pääkirjasto	428 350	71.7	139 235	23.3	29 644	5.0	597 229	25.3
Sivukirjasto:								
Kallion	335 171	93.4	21 263	5.9	2 397	0.7	358 831	15.2
Töölön	122 587	78.9	27 305	17.5	5 463	3.6	155 355	6.6
Vallilan	107 422	91.9	8 945	7.6	474	0.5	116 841	4.9
Käpylän	99 464	88.5	9 181	8.2	3 702	3.2	112 347	4.8
Eteläinen	74 758	84.9	12 644	14.3	651	0.8	88 053	3.7
Pasilan	16 302	96.2	624	3.7	12	9.6	16 938	0.7
Toukolan	26 277	88.6	3 072	10.4	295	1.0	29 644	1.2
Haagan	66 886	89.2	7 657	10.2	439	0.6	74 982	3.2
Herttoniemen	88 628	91.1	7 676	7.9	958	1.0	97 262	4.1
Maunulan	55 176	92.5	4 286	7.2	163	0.3	59 625	2.5
Kulosaaren	9 633	58.3	6 466	39.1	421	2.6	16 520	0.7
Lauttasaaren	81 485	77.1	21 126	20.0	3 105	2.9	105 716	4.5
Munkkiniemen	81 007	81.9	15 630	15.8	2 305	2.3	98 942	4.2
Malmin	37 130	95.7	1 552	4.0	129	0.3	38 811	1.6
Oulunkylän	22 512	86.7	3 208	12.3	237	1.0	25 957	1.1
Pakilan	33 234	98.4	435	1.3	86	0.3	33 755	1.4
Puistolan	32 660	92.9	2 098	6.0	405	1.1	35 163	1.5
Sairaala-	99 935	87.4	12 326	10.8	2 093	1.8	114 354	4.8
Tapanilan	30 140	93.1	2 168	6.7	54	0.2	32 362	1.4
Pitäjänmäen	23 745	85.7	3 785	13.7	172	0.6	27 702	1.2
Vartiokylän	26 762	93.3	1 806	6.3	102	0.4	28 670	1.2
Pukinmäen	12 966	94.7	718	5.3	—	—	13 684	0.6
Suomenlinnan	12 743	99.2	99	0.8	—	—	12 842	0.5
Porolahden	47 152	94.0	2 752	5.5	284	0.5	50 188	2.1
Vallisaaren	2 423	96.6	85	3.4	—	—	2 508	0.1
Kaarelan	15 520	89.7	1 700	9.8	72	0.5	17 292	0.8
Poliisilaitoksen	652	98.3	11	1.7	—	—	663	0.1
Yhteensä	1 990 720	84.3	317 853	13.4	53 663	2.3	2 362 236	100.0
(1959)	2 093 963	84.4	334 192	13.5	51 679	2.1	2 479 834	100.0

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1960 ja 1959 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opintosalit	Sanomalehti-salit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto (I, II)	105 182	128 547	35 126	268 855	745
Sivukirjasto:					
Kallion	40 989	173 089	71 717	285 795	792
Töölön	19 573	—	—	19 573	54
Vallilan	—	60 597	—	60 597	168
Käpylän	7 908	40 804	—	48 712	135
Eteläinen	—	71 337	—	71 337	198
Lauttasaaren	24 611	—	—	24 611	82
[1]) Yhteensä	198 263	474 374	106 843	779 480	2 159
1959 (opintosali)	55 182				
(lukusalit)	122 514	606 205	439 735	1 223 636	3 389

[1]) V. 1960 tilastotiedot ainoastaan niistä kirjastoista, joissa on erilliset lukusalit.

Kertomusvuonna tuli kirjastoon 548 eri aikakauslehteä, joista 103 saatiin lahjoina. Aikakauslehtien kokonaismäärä oli 1 559 kpl. Eri sanomalehtiä tuli 78, näistä lahjoja 2. Yleisön käytössä olleiden sanomalehtien kokonaismäärä oli 401 kpl.

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä		Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl		luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	336	348	57	79	Sairaalasivukirjasto:				
Sivukirjasto:					Kivelä	6	8	4	18
Kallio	161	177	75	91	Nikkilä	7	24	6	60
Töölö	87	87	—	—	Sielullisesti sairaiden hoitolaitokset	8	19	4	12
Vallila	71	73	27	31	Malmi	3	3	—	—
Käpylä	71	76	27	29	Laakso	1	1	5	36
Eteläinen	65	71	26	33	Aurora	10	30	—	—
Pasila	14	14	—	—	Tapanila	14	14	1	1
Toukola	41	41	—	—	Pitäjänmäki	32	32	3	3
Haaga	55	55	—	—	Vartiokylä	26	26	—	—
Herttoniemi	50	53	—	—	Pukinmäki	8	8	1	1
Maunula	26	26	1	1	Suomenlinna	15	15	—	—
Kulosaari	35	35	—	—	Porolahti	42	44	—	—
Lauttasaari	99	101	2	2	Poliisilaitos	9	9	—	—
Munkkiniemi	55	55	—	—					
Malmi	39	39	—	—					
Oulunkylä	28	28	—	—					
Pakila	22	22	4	4					
Puistola	25	25	—	—					

Kerhotyö. Vuoden aikana toimivat seuraavat kirjastokerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, kirjallisuuskerho, cercle de la littérature française ja circulo Español; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuskerho, psykologian kerho ja musiikkikerho; Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho sekä Nikkilän sairaalakirjastossa kirjastokerho ja musiikkikerho potilaille.

Pääkirjasto. *Filosofian kerhon* puheenjohtajana toimi prof. Uuno Saarnio. Kerho kokoontui 47 kertaa, ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 19 henkeä. Osanottajia oli vuoden aikana kaikkiaan 212 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: prof. Otto Brusiin: Oikeusteorian näköaloja; fil. tri Bo Carpelan: Kring poesins uttrycksströvan; kirjailija Lasse Heikkilä: Oikeuden käsite Danten runoudessa; fil.maist. Juhani Hirvas: Psykoterapiasta ja sen kehityksestä; lääket.kand. Anja Kauppala: Analyyttinen psykoterapia ja ihmisenäolemisen ongelma; fil. tri Raili Kauppi: Integraalin käsite, Mitä on luku?, Mahdollinen ja välttämätön, Oikeuden käsite Leibnizin filosofiassa, Ihmisen probleema uusplatonisessa filosofiassa, Merkki ja merkitys; prof. Oiva Ketonen: Demokritoksen tieto-oppi; fil.maist. Seppo Kivinen: Modaalilogiikka; prof. Sven Krohn: Sāmkhya, Yoga, Vedānta-advaitá, Kaśmir-śaivismi, Ihminen ja luonto, Filosofista antropologiaa; lakit. tri Osvi Lahtinen: Oikeuden käsitteestä; fil.maist. Carl Lesche: Käsitteet terveys ja terapia; lakit.lis. Kaarle Makkonen: Filosofian vaikutus oikeustieteen menetelmissä; arkkitehti Keijo Petäjä: Asuminen mentaalihygienisenä probleemana; dr C. J. Puts: Den kanoniska rätten; prof. Uuno Saarnio: Immanuel Kantin kategoriaoppi, Reaalilukujen perusteista, Matemaattisen logiikan olemus, Tyyppiteoria, Relaatioiden logiikka, Hyperbolinen geometria, Logiikan geometriaa, Oikeus ja logiikka, Transfiniittiset laskutoimitukset, Kardinaaliluvut (2 esitelmää), A priori, Loogiset antino-

miat, Logiikan merkitys filosofiassa; fil. tri Kalle Sorainen: Kierkegaardin eksistentialismi, Sokrates; yliopp. Kari Turunen: Aristoteleen politiikka, Oikeuden käsite Aristoteleella, Aristoteleen etiikka; lääket. lis. Achilles Westling: Rikollisuus sosiaalipsykologisena probleemana, Rikollisuus yksilöpsykologisena probleemana; fil. lis. Touko Voutilainen: Kasvatus oikeudenmukaisuuteen, Oikeuden käsite historiassa.

Logiikan kerhoa johti fil. lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui 45 kertaa. Osanottajia oli kaikkiaan 20. Kerhossa käsiteltiin loppuun A. N. Whiteheadin ja Bertrand Russellin teoksen »Principia Mathematica» toinen osa.

Kirjallisuuskerhon puheenjohtajana toimi kirjailija Lasse Heikkilä. Kerho kokoontui kaksi kertaa. Osanottajia oli yhteensä 102 henkeä. Fil. tri Kalle Sorainen piti esitelmän: Kierkegaard ja kaunokirjallisuus. Lisäksi järjestettiin Sillanpää-ilta, jossa esitelmöitsijöinä toimivat prof. Aatos Ojala, rva Saara Kuitunen ja fil. tri Sorainen.

Cercle de la littérature française, jonka puheenjohtajana toimi M. Jacques Le Louarn, kokoontui 17 kertaa. Läsnä oli keskimäärin 25 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: M. Jacques Fol: Jacques Prévert; Mme Claude Grège: Apollinaire, Arthur Rimbaud, Montherlant; M. Jacques Le Louarn: Albert Camus in memoriam, Le cinema français (lyhytfilmiesityksin), Poésie et provinces de France, Le message de Saint Exupéry, Saint Exupéry — poète de l'aviation, Les courrants littéraires de notre temps, L'archipel des — ismes dans la peinture moderne (rainaesityksin), Jean Cocteau, Aragon, Francois Mauriac — le poète, Le réveil social du XIX—XX siècles; M. Monfort: La Fontaine; Mme Tausti: La belle époque.

Circulo Español kokoontui 5 kertaa. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 10 henkeä. Kerhon puheenjohtajana toimi Sr Ramón Zulaica. Pidettiin seuraavat esitelmät: Sr Manuel Tinoco Polanco: Evolución de la antigua literatura española, La literatura picaresca; Sr Ramón Zulaica: Cervantes, Lope de Vega.

K a l l i o n s i v u k i r j a s t o. *Psykologian kerhoa* johti alkuvuoden fil. lis. Sirkka-Liisa Meri, loppuvuoden fil. lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui 6 kertaa ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 20 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: Valtiot. tri Elina Haavio-Mannila: Karjalaisista suurperheistä; fil. maist. Pentti Ikonen: Kosketus piilotajuntaan; fil. lis. Raili Kauppi: Aristoteleen psykologia, Leibniz psykologian historiassa; fil. lis. Sirkka-Liisa Meri: Mielenterveydestä; yliopp. Kari Turunen: Aristoteleen etiikka.

Kirjallisuuskerhoa johti alkuvuoden fil. lis. Sirkka-Liisa Meri, loppuvuoden fil. lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui 6 kertaa ja kokouksissa oli läsnä keskimäärin 26 henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: kirjailija Pekka Haukinen: Moderni ja vanha runo; kirjailija Pentti Holappa: Miten kirjoitan; kirjailija, fil. maist. Mikko Kilpi: Kirjallisuuden ja taiteen arvostamisesta eri aikoina; hra Mauno Makkonen: Hajakuvia Tatu Vaaskivestä; kirjailija Aila Meriluoto: Harry Martinsonin »Aniara»; kirjailija Olli-Matti Ronimus: Nykylyriikasta.

Musiikkikerhoa johti laulajatar Esteri Parviainen. Kerho kokoontui 14 kertaa. Kuulijoita oli keskimäärin 32. Musiikki-illoissa esitettiin kaikkiaan 76 musiikkiteosta. Johdatuksina pidettiin seuraavat esitelmät: kapellimestari Kai Chydenius: Tšaikovskin sinfonioista, Heinrich Schütz; taiteilija Antero Karttunen: Debussy — impressionismin luoja, Vanhaa italialaista musiikkia (1200—1500-luvuilta); taiteilija Jouko Linjama: Bach; säveltäjä Seppo Nummi: Hugo Wolf — syntymän 100-vuotis-

muisto; taiteilija Ilkka Oramo: Alban Berg; taiteilija Juhani Raiskinen: »Le Six»-ryhmä (Aurie, Doroy, Honegger, Tailleferre, Satie); taiteilija Erkki Salmenhaara: Anton von Webern; taiteilija Olavi Tapio: Haydnin ja Mozartin jousikvartetoista, Bela Bartok; kapellimestari Timo Teerisuo: Mozart; taiteilija Jussi Törnvall: Richard Strauss; pianotaiteilija Kurt Walldén: Frederic Chopin — 150-vuotismuisto.

Malmin sivukirjasto. Kirjastokerhossa luettiin kevätkaudella kirja »Löytöretkillä taiteen maailmassa» loppuun (ss. 71—171). Kirjastonhoit. Anelma Talvela kertoi Egyptin ja Palestiinan matkastaan. Kerho kokoontui 6 kertaa. Osanottajia oli 14, kokouksissa oli läsnä keskimäärin 6.

Nikkilän sairaalakirjaston kirjastokerho kokoontui 22 kertaa ja kerhoilloissa oli osanottajia keskimäärin 20. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: rva Maj-Lis Bruun: Rousseau, Voltaire; yliopp. Kaarina Brusiin: Antoine de Saint-Exupéry; fil. lis. Raili Kauppi: Leibniz; sair. hoit. Saimi Kylmä: Kersti Bergroth; nti Sylvia Lahti: Friedrich Nietzsche; fil. maist. Kyllikki Lindeqvist: Uskonto ja psykologia; yliopp. Ritva Majuri: Tacitus ja hänen Germaaniansa; hra Mauno Makkonen: Aaro Hellaakosken runoudesta; sair. hoit. Helena Multala: Mika Waltarin »Feliks Onnellinen»; yliopp. Leo Mäkelä: Anatole France; lausuntatait. Helena Notkonen: Maria Jotuni; fil. maist. E.-M. Tammekann: A. H. Tammsaare; hra C. P. Teckenberg: Musiikki kautta aikojen I—II; yliopp. Timo Teerisuo: Mozart; yliopp. Kari Turunen: Ilias ja Odysseia, Klassillisten kielten vaikutuksesta nykysuomeen, Papyrologia; ylihoit. Enni Unkila: Albert Schweitzer, Juhani Aho.

Kirjastokerho vietti 20. 12. joulujuhlan, jossa etupäässä potilaat esiintyivät ohjelman suorittajina.

Kirjastokonsertteja järjestettiin vuoden aikana 46, joissa kuulijoina oli keskimäärin 31 henkeä. Konserteissa kuultiin äänilevyiltä mm. seuraavien säveltäjien teoksia: Bach, Bartok, Brückner, Chopin, Frank, Glasunov, Haydn, Händel, Mozart, Prokofjev, Ravel, Sibelius, Tšaikovski, Verdi, Vivaldi. Lisäksi esiintyivät konserteissa seuraavat henkilöt: viulutait. Heidi Lilius: Händelin ja Sibeliuksen sävellyksiä; laulunopisk. Rauha Martikainen: Händelin, Kilpisen ja Madetojan lauluja; nti Nora Pauho: Tšaikovskin ja Griegin pianosävellyksiä; laulajatar Karin Kullberg-Vilhiö: Schubertin, Sibeliuksen ja Kilpisen lauluja.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat kertomusvuonna 4 877 129 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan mk	Tilien mukaan mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	3 000 000	3 721 424
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	345 540	462 830
Henkilökunnan käteisvuokrat	421 320	542 875
Yhteensä	3 916 860	4 877 129

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 241 361 124 mk, v:lta 1959 siirtyi 2 326 221 mk ja vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina 7 277 542 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 250 964 887 mk. Menot tilien mukaan nousivat 255 676 452 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoeriin:

Menoerät	Määrärahat mk	Menot [1]) tilien mukaan mk	Siirto v:een 1961 mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	294 000	266 000	—	+ 28 000
Vakinaiset viranhaltijat	120 531 476	120 531 476	—	—
Tilapäiset viranhaltijat	7 066 164	7 066 164	—	—
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	4 500 000	4 402 666	—	+ 97 334
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityökorvaukset	3 300 000	3 053 766	—	+ 246 234
Muut palkkamenot	13 094 000	14 106 488	—	— 1 012 488
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	7 100 000	6 774 287	—	+ 325 713
Vuokrat	26 296 626	26 296 626	—	—
Lämpö	3 046 450	2 024 603	—	+ 1 021 847
Valaistus	5 000 000	4 951 083	—	+ 48 917
Siivoustarvikkeet	350 000	330 768	—	+ 19 232
Vedenkulutus	65 750	81 395	—	— 15 645
Puhtaanapito	477 200	422 364	—	+ 54 836
Kaluston hankinta	4 000 000	5 026 656	—	— 1 026 656
Kaluston kunnossapito	950 000	948 778	—	+ 1 222
Painatus	1 537 584	1 422 692	114 892	—
Kirjallisuus	30 367 000	33 348 534	3 018 466	— 6 000 000
Sidonta	21 088 637	22 488 358	1 600 279	— 3 000 000
Tarverahat	1 900 000	2 133 748	—	— 233 748
Yhteensä	250 964 887	255 676 452	4 733 637	— 9 445 202

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon käytettiin kertomusvuonna 29 895 519 mk. Summa jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti:

	mk
Suomalainen kirjallisuus	21 848 142
Skandinaavinen »	6 247 342
Saksalainen »	832 268
Englantilainen »	577 272
Ranskalainen »	150 197
Muunkielinen »	76 233
Muut kirjat	164 065
Yhteensä	29 895 519

	mk	
Aikakauslehdet	2 887 815	
Mikrofilmit	565 200	
Sidonta	22 488 358	25 941 373
Kaikkiaan		55 836 892

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yritykset. Kirjastolautakunta valvoi seuraavien yleishyödyllisten yritysten saamien avustusten käyttöä: Kirjoja sokeille, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

[1]) Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset.

29. Kaupunginmuseo

Museolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Museolautakunnan kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna.

Lautakunnalla oli 8 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 127. Kirjeitä saapui 196 ja lähetettiin 221.

Päätökset ja esitykset. Museolautakunta päätti pyytää Muinaistieteellisen toimikunnan esihistoriallista osastoa tutkimaan, mitä toimenpiteitä Kulosaaressa ja Herttoniemessä sijaitsevien muinaishautojen ja niiden ympäristön kunnostaminen vaatisi (24. 8. 87 §, 3. 10. 100 §). Investointitoimikunnalle ehdotettiin, että kaupunginmuseon lisärakennuksen rakentaminen otettaisiin huomioon v:n 1962—1966 sijoitussuunnitelmassa (14. 3. 23 §, 9. 5. 40 §, 24. 8. 70 §).

Dos. Ester-Margaret v. Frenckellin ilmoitettua lahjoittavansa museolle biedermeier-kokoelmansa esitti lautakunta kaupunginlakimiehelle, että ryhdyttäisiin asian vaatimiin toimenpiteisiin lahjakirjan laatimista ja lahjoituksen vastaanottamista varten (9. 5. 45 §, 24. 8. 72 §).

Rakennusviraston talorakennusosastolle päätettiin lähettää niiden Tuomarinkylän kartanonhuoneiden, jotka oli tarkoitettu kaupunginmuseon käyttöön, entisöimistä koskeva suunnitelma. Samalla ehdotettiin lämmityslaitteiden asentamista ko. huonetiloihin (9. 5. 39 §, 24. 10. 105 §, 12. 12. 117 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat mm: eräiden rva Hélène Jacobsonin museolle testamenttaamien esineiden luovuttamista takaisin ao. perillisille (1. 2. 10 §) sekä rahapajan vanhan rakennuksen purkamista (2. 6. 58 §).

Rakennusviraston talorakennusosastolle annettiin lausunto Puotinkylän kartanon päärakennuksen kunnostamisesta lastentarhakäyttöön (24. 10. 104 §).

Henkilökunta. Kaupunginmuseoon 23. palkkaluokan tp. museoapulaisen virkaan päätettiin palkata 1. 1. 1961 lukien fil.maist. Kreetta Sihvonen.

Museonhoitaja Helmi Helminen edusti kaupunginmuseota Skandinaavisen Museoliiton vuosikokouksessa Turussa, Suomen Museoliiton vuosikokouksessa ja museopäivillä Kajaanissa sekä Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksessa ja kotiseutupäivillä Valkeakoskella.

Koulutustoimikunnan toimeenpanemiin vahtimestarien yleisönpalvelukursseihin osallistui museon talonmies-vahtimestari.

Kokoelmien karttuminen. Kaupunginmuseon kokoelmiin lahjoitettiin tai hankittiin ostamalla yhteensä 995 esinettä. Nämä jakaantuivat pääryhmiin seuraavasti: kirjallisuutta 406, karttoja 9, rakennuspiirustuksia 2, Helsinki-aiheisia maalauksia,

vesiväritöitä ja piirroksia 11, muoto- ja henkilökuvia 20, rakennusmalleja 1, mitaleja ja rahoja 16, huonekaluja 42, hopea-, tina-, lasi- ja posliiniesineitä 116, talous- ja työkaluja 36, koneita ja kojeita 49, aseita 1, puvustoa ja käsitöitä 200, leluja, pelejä, soittimia yms. 46, rakennusten osia, kuten uuneja, räystäskoristeita ym. 8, maalöytöjä 5 sekä arkistoaineistoa 27. Dos. v. Frenckellin lahjoittamat esineet tultaisiin luovuttamaan museon hallintaan vasta v. 1961.

Kuva-arkistoon saatiin yhteensä 17 328 numeroa, joista Ernst Owesénin valokuvaamosta saatuja negatiiveja oli 16 000, Helsinki-aiheisia valokuvanegatiiveja vedoksineen 731, valokuvia ilman negatiivia 210, värinegatiiveja ja värivalokuvia 37, diapositiiveja 75, mikrofilmejä 52 ja kuvalaattoja 223.

Kertomusvuoden alussa kuljetettiin museon varastoihin Hermannissa Vegankatu 3 sijainneesta edesmenneen työnjoht. Vihtori Vartiaisen kodista museolle lahjoitettua irtaimistoa. Kokoelmaan kuului huonekaluja, jotka suurimmaksi osaksi olivat työnjoht. Vartiaisen itsensä piirtämiä ja valmistamia. Lahjoitukseen sisältyi myös valaisimia, verhoja, tauluja, kirjoja, taloustavaroita, puvustoesineitä, kodin koristeesineitä yms. sekä joukko huonekalupiirrustuksia.

A. Lundahlin maalaama muotokuva helsinkiläisestä kultasepästä Otto Mellinistä (1834—1907), jonka valmistamia kulta- ja hopeaesineitä on museossa useita, saatiin lahjana museon kokoelmiin, samoin hänelle kuuluneet kalvosinnapit ja kynttelikkö. Lahjoittaja oli rva Elisabeth Maunula. Pianotehtailija K. G. Granholmin v. 1854 valmistaman taffelipianon lahjoittivat neidit Hildur ja Dagmar Törränen täydentämään museon aikaisempaa Granholmin kokoelmaa. Rva Doris Weckman antoi museon kokoelmiin Hedmanin ja Mestertonin perheissä periytyneet, helsinkiläistä valmistetta olevat nukenvaatteet. Vanhoja kaakeliuuneja saatiin talosta Vilhovuorenkatu 10 johtaja D. J. Komulaisen perikunnalta sekä talosta Vegankatu 3 D ja Kauppatorin apteekista. Helsingin puuarkkitehtuurin muistoina saatiin museon huostaan arkkit. Jean Wikin piirtämän Saunakatu 12:ssa sijainneen talon julkisivun korinttilaistyyliset pylväät. Rva Aline Ramsay Kaliforniasta lähetti lahjaksi helsinkiläissyntyisen Helmi Sundström-Monnet'in hääpuvun, joka oli valmistettu Pariisissa v. 1914. Kulttuuri- ja henkilöhistoriallisesti kiintoisaa puvustoa saatiin useilta lahjoittajilta, kuten taiteilija Tapio Tapiovaaralta Evelina Särkelän valmistamia käsitöitä, rva Kirsti Gallen-Kallelalta Slöörin, Ehrströmin ja Kiseleffin perheiden käytössä olleita pukuja ja seuranäytelmiä varten tehtyjä asuja. Varat. Randall Nybom antoi aikaisempien lahjoitustensa lisäksi silmälasikokoelman ja kesähattuja. Rva Hilma Landén Tammisaaresta muisti museota lahjoittamalla lasisen korurasian ja vadin, jonka Aurora Karamsin aikoinaan oli antanut lahjaksi taloudenhoitajalleen, sekä ametistein koristetun paidannapin.

Kaupungin laitoksilta ja virastoilta saatiin mm. Gustav Beckerin valmistama seinäkello, joka oli näyttänyt aikaa satamakapteenin virkahuoneessa. Rahatoimistosta saatiin mm. näytekappaleet Helsingin kaupungin »velkaseteleistä emälippuineen» v:lta 1876, jolloin kaupunki otti obligaatiolainan »vesijohdon kustantamiseksi» Helsinkiin.

Edellisten lisäksi mainittakoon seuraavat henkilöt, virastot, laitokset, yhtymät ym., jotka vuoden aikana kartuttivat lahjoituksillaan museon kokoelmia: Rakennusliike Klaus Groth, valokuvaaja C. Grünberg, Helsingfors Sparbank, kaasulaitos, kaupunginarkisto, kaupunginkirjasto, terveydellisten tutkimusten laboratorio, maist.

Auvo Hirsjärvi, neidit Greta ja Thora Höijer, rva Lyyli Jylänki, maanviljelysneuvos Kavaleff, hra Erkki Koivisto, rak.mest. Kauko Kolma, hra Frans Korhonen, Kuvataide Oy., rva Maire Kyykoski, apteekkari Åke Lydman, Antiikkiliike B. Nyholm, neti Erna Owesén, dipl.ins. Erik Palmgren, toim.apul. Taimi Partanen, ins. V. Suhonen, rva Anna Sälö, maist. Harriet Thessleff, taiteilija Huldra Törnudd, Studio Wendt ja prof. S. E. Åström.

Julkaisujaan lähettivät museolle mm. Historisches Museum der Stadt Wien, Københavns Bymuseum, Nordiska Museet, Oslo Bymuseum, Stockholms Stadsmuseum ja Warbergs Museum.

Helsingin kaupungin vastalahjana lähetettiin Pohjoismaiden pääkaupunginmuseoille kuvateos Helsingfors, Stadens Anlete.

Ostamalla hankittiin museon kokoelmiin helsinkiläisten kultaseppien, esim. August Sjöholmin (1826—1838), Wilhelm Bergmanin, C. F. Ekholmin ja J. E. Fagerroosin valmistamia hopeaesineitä sekä Petter Pettersonin leimalla varustettuja tinaesineitä, jotka olivat 1780- ja 1790-luvuilta. Myös Helsingissä leimattuja kupariesineitä ostettiin. Taideostoista oli huomattavin Alvar Cawénin maalaus v:lta 1930, jonka aiheena oli Suomen Kaartin kasarmin piha Fabianinkadun puolelta kuvattuna. Lisäksi hankittiin Ylioppilastalon aukiota v. 1914 esittävä Antti Fawénin öljymaalaus, Nathalie Martinau'n (1845—1922) 1870-luvulla tehty öljymaalaus, jonka aihe oli Kaivopuiston rannasta, sekä taiteilija Ville Hännisen kertomusvuonna maalaama Siltasaari-aiheinen vesivärimaalaus, joka esitti samaa näkymää kuin rva Jylängin lahjoittama öljymaalaus v:lta 1920. Aurora Karamsinin aikoinaan lahjoittama rukki lunastettiin taiteilija Ilmari Wirkkalalta museoesineeksi Hakasalmen huvilaan.

Valokuvaukset ja kuvahankinnat. Suunnitelmallista kaupungin valokuvaamista suoritettaessa kuvattiin vuoden aikana Munkkiniemessä, Munkkivuoressa, Pajamäessä ja Oulunkylässä sekä vanhoja että uusia rakennuksia. Wallininkadun ja Wallininkujan sekä Alppikadun tienoilla talletettiin valokuvaamalla purettaviksi joutuvia, kaupungin rakennushistorian kannalta kiintoisia rakennuksia. Värivalokuvina säilytettiin jälkipolville Kanavakatu 2:ssa ja Mannerheimintie 14:ssä sijainneiden talojen sisustuksiin kuuluneita yksityiskohtia. Värikuvia ja väridiapositiiveja valmistettiin myös Tuomarinkylän kartanon vanhoista seinätapeteista.

Lahjana saaduista negatiivikokoelmista oli valokuvaushistorian kannalta kiintoisin 162 kpl käsittävä kokoelma, johon kuului mm. E. Hoffersin alkuperäisnegatiiveja 1860-luvulta lähtien. Helsinkiläisten ja muidenkin suomalaisten henkilökuvien negatiiveja saatiin lahjaksi valokuvaaja Ernst Owesénin tyttäreltä n. 16 000 kpl. Sisäkuvauksista oli tärkein Kauppatorin vanhan apteekin sisustuksen sekä apteekin työ- ja kellaritilojen valokuvaaminen. Kaupungin omien laitosten toiminnasta laadittavaa kuvasarjaa varten valokuvattiin lastensuojeluviraston alaisissa lastenkodeissa ja päivähuoltoloissa tapahtuvaa työskentelyä.

Museon kokoelmiin kuuluvista esineistä valmistui 142 uutta negatiivia. Pääasiassa valokuvattiin vain arvokkaimmat vuoden aikana hankituista tai saaduista esineistä.

Museon kuva-arkiston luettelointia jatkettiin. Negatiiveja numeroitiin 2 965 ja Mainosvalokuvaamo Pietisen lahjoittamasta kokoelmasta selvitettiin n. 4 000 kpl. Rivirekisteriin lisättiin 1 760 liuskaa. Kadunnimirekisteriin kirjoitettiin puhtaaksi 283 uutta liuskaa. Kuva-arkistosta toimitettiin tilaajille yhteensä 306 eri aiheista

valokuvaa ja avustettiin tutkijoita etsimällä kirjallisuudesta, kartoista ym. kuviin liittyviä asiatietoja. Kuvatilauksia oli 58. Tilauksesta suoritettiin 7 uutta valokuvausta ja 40 reproduktiokuvausta, joista saatiin negatiivit museon kuva-arkistoon.

Kokoelmien hoito ym. Kertomusvuonna vaati lahjaksi saatujen kokoelmien pakkaus, kuljetus, hoito ja luetteloinnin suurimman osan museon henkilökunnan työajasta. Tärkeimmistä käsityö- ja puvustoesineistä laadittiin piirroksia, samoin myös huonekaluista, jotka niitä luetteloitaessa samalla myös konservoitiin. Vuoden aikana kunnostettiin kaikkiaan 17 maalausta ja valmistettiin 3 kpl taulujen kehyksiä. Tuomarinkylän kartanoon järjestettävään museon osastoon pantiin näytteille huonekaluja, joita puhdistettiin ja kunnostettiin.

Vierailut, opastukset ja käynnit museossa. Kaupungissa kertomusvuonna pidettyjen kongressien yms. järjestäjät ohjasivat kokoustensa osanottajia tutustumaan Helsinkiin myös kaupunginmuseon näkökulmasta. Helsingissä toimivat suurlähetystöt ovat useana vuonna järjestäneet yhteistoiminnassa museon kanssa museokäyntejä henkilökunnalleen. Kertomusvuonna oli näistä ryhmistä suurin Neuvostoliiton suurlähetystön 35 henkeä käsittävä ryhmä.

Helsinki Seura järjesti jäsenilleen ja yleisölle 13. 10. käynnin museossa. Tähän tilaisuuteen osallistui 80 seuran jäsentä. Helsingin päivänä (12. 6.), jolloin pääsy museoon oli kaikille vapaa, kävi museossa kaikkiaan 969 henkilöä.

Museon kokoelmiin tutustui kertomusvuoden aikana yhteensä 8 600 henkilöä, joista maksaneita oli 4 125. Suurin kävijämäärä, 1 429, oli kesäkuussa.

Kaupungin kansakoulujen luokkia kävi museossa 14, oppilasmäärän ollessa 423. Helsingin oppikouluista kävi 30 luokkaa, joiden oppilasmäärä oli yhteensä 749. Maaseudun koululaisia kävi 112. Koululaisryhmien lisäksi kävi museossa 33 muuta opintoryhmää, joissa osanottajia oli kaikkiaan 1 717.

Museo oli avoinna päivittäin klo 12—16, torstaisin lisäksi klo 18—20, jolloin sisäänpääsy oli maksuton. Edellisenä vuonna käytäntöön otetun tavan mukaisesti oli museossa 18. 12. 1960—8. 1. 1961 välisenä aikana joulunäyttely, jolloin yläkerroksen huoneissa oli kynttilävalaistus ja joulukukkia. Näytteillä oli kuva- ym. aineistoa Katajanokan tähtipojista, joulu- ja uudenvuodenkortteja esittelevä albumi, vanhoja kynttilänjalkoja yms.

Kertomusvuonna 15. 11.—15. 12. välisenä aikana oli museossa järjestetty »Helsingin Peli» -niminen kilpailu. Tämä vanha peli oli saatu lahjaksi maist. Harriet Thessleffiltä ja Kuvataide Oy. oli teetättänyt pelisäännöistä valojäljennöksen ja lahjoittanut palkinnot lasten sarjassa voittajiksi selviytyville. Kilpailuun osallistui 16 aikuista ja 35 lasta.

Tulot ja menot. Tulot kertomusvuonna pääsymaksuista (aikuisilta 50 mk ja lapsilta 20 mk) olivat 178 980 mk. Opaskirjoista saatiin 25 640 mk ja postikorttien myynnistä 3 290 mk. Kaikkiaan olivat tulot, johin sisältyvät myös valokuvien julkaisuoikeudesta perityt maksut, 217 510 mk.

Menot olivat yhteensä 11 537 657 mk, jakautuen seuraavasti: Palkkiot 73 000 mk, Vakinaiset viranhaltijat 2 883 240 mk, Viranhaltijain vuosilomakustannukset 112 285 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 111 248 mk, Muut palkkamenot 1 569 149 mk, Työnantajan kansaneläke- ja lapsilisämaksut 226 000 mk, Vuokra 3 464 232 mk, Lämpö 395 882 mk, Valaistus 367 368 mk, Vedenkulutus 7 920 mk, Kokoelmien kartuttaminen 978 098 mk, Kokoelmien hoito 403 063

mk, Valokuvaukset 499 858 mk, Kaluston kunnossapito 166 268 mk, Painatus ja sidonta 55 235 mk, Tarverahat 93 550 mk, Siivoustarvikkeet 51 255 mk ja Kuljetus- ja muuttokulut 80 006 mk.

Helsingin historiallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten luettelointiin käytettiin kertomusvuonna 175 071 mk.

Kiinteistömenot olivat: rakennusviraston talorakennusosaston suorittamat korjaukset 334 049 mk sekä kiinteistöviraston talo-osaston maksamat kulut 276 826 mk, yhteensä 610 875 mk.

30. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan kokoonpano, kokoukset, päätökset ym. Musiikkilautakuntaan kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana fil. maist. Veikko Loppi, varapuheenjohtajana toimitt. Ontro Virtanen sekä jäseninä dos. Ester-Margaret v. Frenckell, sos. pääll. Kalle Koponen, fil.maist. Patrick Lilius, siht. Johan Pajusola, toimitt. Hilkka Saarikoski, hallitusneuvos Arvo Salminen sekä prof. Martti Turunen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli fil.maist. Loppi. Lautakunnan sihteerinä toimi oikeusneuvosmies Kurt Walldén.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 12 kertaa ja kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 242. Kirjeitä lähetettiin 203.

Musiikkilautakunnan ohjelmajaoston kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna.

Koesoiton arvostelulautakuntaan kuuluivat: puheenjohtajana kaupunginorkesterin johtaja Tauno Hannikainen, sihteerinä kaupunginorkesterin intendentti Nils-Eric Ringbom, musiikkilautakunnan edustajina sen jäsenet Lilius ja Turunen, Suomen Kansallisoopperan kapellimestari, Suomen Muusikkojen Liiton edustaja sekä 5 kaupunginorkesterin jäsentä, jotka edustivat orkesterin valtuuskuntaa ja ao. ääniryhmää.

Musiikkilautakunta oli oikeutettu maksamaan kertomusvuoden aikana eri teattereille ja musiikki- ym. taidelaitoksille avustuksina yhteensä 96.162 mmk. Edellisenä vuonna avustuksia saaneet olivat lähettäneet lautakunnalle selvityksen toiminnastaan sekä ko. varojen käytöstä. Lautakunnan määräämät valvojat, perehdyttyään avustusvarojen käyttöön, antoivat asiasta lausuntonsa, joiden perusteella lautakunta sitten antoi kaupunginhallitukselle oman lausuntonsa v:ksi 1961 jaettavista avustuksista.

Lautakunta lähetti kaupunginhallitukselle selvityksen Helsingin Työväen Lapsilaulajat ja Arbetets Vänner i Tölö nimisille yhdistyksille v. 1959 myönnettyjen avustusten käytöstä.

Kaupunginorkesterin konserttien radiointi jatkui edelleen v. 1953 solmitun sopimuksen mukaisesti. Joulukuussa v. 1959 tehdyn päätöksen perusteella nousivat sekä orkesterin että solistien, vierailevien johtajien ja kuorojen esiintymispalkkiot kertomusvuoden alusta.

Suomen Kansallisoopperan Säätiön ja musiikkilautakunnan kesken solmittu sopimus oli voimassa edelleen kertomusvuoden. Tekemänsä ulkomaanmatkan johdosta ei kaupunginorkesteri kuitenkaan ollut kansallisoopperan käytettävissä aikana 16.10.

—3.11., jolta ajalta vähennettiin musiikkilautakunnalle maksetusta korvauksesta 1 266 665 mk.

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teoston ja lautakunnan välinen sopimus kertomusvuonna oli samansisältöinen kuin aikaisemminkin.

Helsingin Torvisoittokunnan ja musiikkilautakunnan välinen, v. 1957 solmittu sopimus oli edelleen voimassa.

Esitykset ja lausunnot. Musiikkilautakunnan tekemistä esityksistä ja antamista lausunnoista mainittakoon mm.: musiikkilautakunnan johtosäännön muuttaminen siten, että kuvaamataiteen alaan kuuluvat asiat siirrettäisiin kuvaamataidetoimikunnan käsiteltäviksi; aloite kaupungin avustusta nauttivien ammattiteattereiden alennus- ja vapaalippujen myöntämiseksi vanhuksille; ylimääräisten avustusten myöntäminen eräille ammattiteattereille ja oopperalle sekä Helsingin Kansankonservatorion omaan huoneistoon muuttamisen johdosta aiheutuneen velan takaaminen. Musiikkilautakunta puolsi avustuksen myöntämistä Koiton sekakuorolle sen 60-vuotisjuhlakonserttia varten. Hylkäävä lausunto annettiin viiden kuoron, orkesterin ym. avustusanomuksesta.

Kaupunginorkesteri. Kaupunginorkesterin intendentin hoidettavana olleen koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon lähetettyjen kirjeiden lukumäärä oli 167 ja saapuneiden kirjeiden 237.

Viisivuotiskaudeksi 1. 1. 1961 alkaen valittiin kaupunginorkesterin konserttimestariksi uudelleen viulutaiteilija Naum Levin.

Koevuoden päätyttyä nimitettiin vakinaisina virkoihinsa seuraavat henkilöt: 1. 9. alkaen III huilunsoittaja Pertti Rasilainen sekä 1. 1. 1961 alkaen IV trumpetinsoittaja Jalo Nuutinen, I fagotinsoittaja Yrjö Pollari ja II pasuunansoittaja Jaakko Muurimäki. Ilman koevuotta nimitettiin ylemmän palkkaluokan sellonsoittajaksi 1. 9. lukien Eeva-Liisa Hirvonen.

Koevuoden ajaksi nimitettiin virkoihin seuraavat henkilöt: 1. 3. alkaen II oboensoittajaksi Pentti Simola, 1. 9. alkaen II harpunsoittajaksi Elli Leistola, 1. 11. lukien I viulunsoittajaksi Juhani Tiainen, 1. 2. 1961 alkaen II konserttimestariksi Usko Aro sekä 1. 1. 1961 lukien kolmanneksi I viulunsoittajaksi Jorma Ylönen ja bassoviulunsoittajaksi Kyösti Kosonen.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana II konserttimestari Väinö Arjava 1. 11. ja bassoviulunsoittaja Klaus Virtanen 1. 12. Kuoleman kautta poistui 10. 6. I viulunsoittaja Toivo Oras.

Orkesterin jäsenet valitsivat keskuudestaan valtuuskuntaansa puheenjohtajaksi Aarre Hemmingin sekä jäseniksi Toivo Iivarisen ja Jorma Ylösen. Varalle valittiin Lauri Ojala ja Erkki Noras.

Varsinaisia sinfoniakonsertteja pidettiin 28 Yliopiston juhlasalissa. Ne jakautuivat kahdeksi sarjaksi, joiden kausitilaajilla oli edelleen mahdollisuus lunastaa edellisen kauden kortteja vastaavat uudet kausikortit. Tavanomainen Konservatoriossa pidetty vappumatinea mukaan luettuna oli konsertteja kaikkiaan 29.

Sinfoniakonsertteihin myytiin kaikkiaan 18 665 pääsylippua, eli keskimäärin 667 (ed. v. 587) lippua konserttia kohden. Vappumatineaan myytiin 752 lippua, joten konserttilippujen kokonaismyynti oli 19 417 (18 401) kpl.

Kausikortteja myytiin seuraavasti: sinfoniakonserttien A-sarja 970, josta keväällä pidettyihin konsertteihin 486 ja syksyllä 484, B-sarja 722, josta keväällä 346

ja syksyllä 376 eli kaikkiaan 1 692. A-sarjan konserttilippujen hinnat olivat koko vuoden ja B-sarjan kevätkauden aikana samansuuruiset kuin edellisenä vuonna. Syksyllä korotettiin B-sarjan lippujen hinnat 400, 300 ja 200 mk:ksi. Sinfoniakonserttien kausikonserteista myönnettiin alennusta 10 %. Vappumatinean lippujen hinnat olivat ennallaan eli 100 mk.

Myös kertomusvuonna sisällytettiin Suomen Säveltaiteilijain Liiton perinteellinen vuosikonsertti sinfoniakonserttien tilaussarjaan.

Kaupunginorkesteri avusti vuoden aikana 160 ooppera-, baletti- ja operettinäytännössä sekä 4 konsertissa tai juhlatilaisuudessa. Kaupunginorkesteri soitti maksutta Sibelius-viikon konserteissa ja oopperanäytännössä sekä Suomen Musiikkinuorison sinfoniakonsertissa.

Kaupunginorkesteri oli konserttikiertueella 25. 10.—3. 11. Sveitsissä ja Saksassa (Baselissa, Bernissä, Zürichissä, Bad Godesbergissä ja Hampurissa) pitäen 5 sinfoniakonserttia, joissa oli yhteensä n. 7 000 kuulijaa. Konsertit johti prof. Tauno Hannikainen ja solistina oli oopperalaulaja Matti Lehtinen. 89 muusikon lisäksi (joista 11 ulkopuolista avustajaa) seurasivat matkalla mukana intendentti, taloudenhoitaja, kirjastonhoitaja sekä vahtimestarit. Konserttimatkalla oli ainutlaatuinen taiteellinen menestys.

Kaupunginorkesterin kirjastoon liitettiin kertomusvuonna 13 täydellistä orkesteripartituuria sekä 8 kirjaa.

Tulot ja menot. Kaupunginorkesterin tulot tilien mukaan olivat 23 864 335 mk. Valtion avustusta, jota oli anottu 9 mmk, saatiin 2.2 mmk. Valtio myönsi lisäksi 1 mmk:n suuruisen avustuksen kaupunginorkesterin ulkomaista konserttimatkaa varten.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin yhteiset menot olivat 99 272 945 mk.

Musiikkilautakunnan osuus, 5 398 183 mk, jakaantui seuraavasti: Palkkiot 358 600 mk, Vakinaiset viranhaltijat 3.39 mmk, Tilapäiset viranhaltijat 144 000 mk, Muut palkkamenot 207 805 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 181 390 mk, Vuokra 899 379 mk, Käyttövarat 216 964 mk.

Kaupunginorkesterin osuus menoista oli 93 874 762 mk jakaantuen seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat 74 031 855 mk, Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset 148 925 mk, Muut palkkamenot 188 000 mk, Kansaneläke- ja lapsilisämaksut 3 514 872 mk, Konserttikustannukset 5 870 404 mk, Muut kulut 1 438 393 mk, Pukuavustukset 2 421 228 mk, Konserttimatka Sveitsiin 6 261 085 mk.

31. Yleiset työt

Yleisten töiden lautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Yleisten töiden lautakuntaan kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana os.pääll. Valtter Laitinen, varapuheenjohtajana yli-ins. Harald Backman sekä jäseninä dipl.ins. Ilmari Helanto, varat. Gustaf Laurent, kirvesmies Toivo Lindgren, leht. Aarre Loimaranta, joht. Fritiof Sundqvist sekä hänen kuoltuaan toimistopääll. Aarne Leskinen 2.11. lukien, kaup.joht. Arno Tuurna sekä viilaaja Veikko Vanhanen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius. Lautakunnan sihteerin tointa hoiti viransijaisena lain.op.kand. Olavi Juuti.

Lautakunta kokoontui 48 kertaa ja käsitteli 2 029 asiaa. Kirjeitä lähetettiin 617.

Lautakunnan kertomusvuoden aikana tekemistä päätöksistä ja esityksistä sekä antamista lausunnoista mainittakoon seuraavat tärkeimmät, jotka on ryhmitelty rakennusviraston eri toimialojen mukaan:

K a t u r a k e n n u s o s a s t o n t o i m i a l a a n k u u l u v a t. *Päätökset:* Lautakunta päätti, että katurakennusosasto sai toistaiseksi aloittaa omaa työvoimaa käyttäen sellaiset katu- ja viemärialan uudistyöt, joiden kustannukset suoritettiin pääomamenoihin merkityistä määrärahoista,lukuun ottamatta jäteveden puhdistuslaitosten rakennustöitä, sillanrakennustöitä ja kestopäällystetöitä, joiden osalta osaston oli tehtävä lautakunnalle eri esitykset siitä, suoritettiinko ne omalla työvoimalla vai annettiinko urakalla tehtäviksi (1.2. 241 §).

Katurakennusosasto oikeutettiin antamaan katujen päällystystyöt tarjouksia tehneille eri toiminimille huomioon ottaen tarjousten edullisuuden kaupungille (2.5. 778 §).

Käskynhaltijantien sillanrakennustyö päätettiin antaa Insinöörityö Oy:n suoritettavaksi 32.4 mmk:n urakkahinnasta (1.2. 251 §).

Tapanilan pumppuaseman rakennus- ja koneistotyöt päätti lautakunta antaa Insinööritoimisto Oy. Veston suoritettavaksi 10.86 mmk:n urakkahinnasta (29.2. 462 §) sekä Tammisalon pumppuaseman rakennus-, koneisto- ja sähkötyöt G. W. Berg & Co:n suoritettavaksi 6.6 mmk:n urakkahinnasta (29.8. 1 367 §).

Lauttasaaren puhdistamon rakentaminen annettiin Yleinen Insinööritoimisto Oy:n tehtäväksi hintaan 159.98 mmk (23.5. 881 §).

Kulosaaren kalliosuojan louhintatyö päätettiin antaa Elovuori & Kumpp. Oy:n suoritettavaksi 52.6 mmk:n urakkahinnasta (7.11. 1 798 §).

Lautakunta päätti oikeuttaa hankintaosaston tilaamaan katurakennusosaston käyttöön Machinery Oy:ltä kaksi Michigan- merkkistä kauhakuormaajaa, malli 85 A, hintaan 5 767 343 mk/kpl (9.5. 822 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: määrärahan saamista v:n 1959 ja kertomusvuoden työttömyystöitä varten (25.1. 199 §, 28.3. 610 §); väestönsuojien piirustusten hyväksymistä (22.2. 394 §, 5.9. 1 395 §, 19.9. 1 468 §); jäljempänä mainittujen alueiden katupiirustusten ja viemärisuunnitelmien hyväksymistä: Oulunkylän keskiosan (22.2. 399, 400 §), Tammisalon (16.5. 835, 836 §), Etelä-Haagan luoteisosan (26.9. 1 490, 1 491 §), Pihlajamäen (17.10. 1 660, 1 661 §) sekä Niemenmäen (24.10. 1 693, 1 694 §); katu- ja viemäritöihin varattujen määrärahojen käyttöä tai määrärahan saamista ko. tarkoituksiin (29.2. 450 §, 16.5. 840 §, 13.6. 990 §, 5.9. 1 396 §, 19.9. 1 456 §); tie- ja vesirakennushallitukselle tehtäviä aloitteita eräiden teiden rakentamiseksi, rakennustöiden aloittamista, määrärahoja ym. (14.3. 530 §, 2.5. 784 §, 30.5. 921 §, 25.7. 1 198 §); Herttoniemen jätevedenpuhdistamon laajentamista sekä Lauttasaaren ja Viikin puhdistamon rakennussuunnitelmien hyväksymistä (25.4. 743 §, 23.5. 878, 880 §, 15.8. 1 267 §); Merisatamaan ja Tervasaareen rakennettavan jätevedenpuhdistamon kertyneen lietteen pumppaamista Kyläsaaren puhdistamossa käsiteltäväksi (15.8. 1 269 §); Munkkiniemeen rakennettavan jalankulku- ja polkupyörätien alikulkusillan suunnitelman hyväksymistä (26.9. 1 494 §) sekä ajoradan ja jalkakäytävän päällystystavan määräämistä uusia katuja rakennettaessa (31.10. 1 751 §).

Lausunnot kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: väestönsuojien rakentamiskysymyksiä (18.1. 148 §, 12.9. 1 431, 1 432 §); eräiden Etelä-Haagan tontinomistajien valituksia tieosuuksiensa korjaamiskehotusten johdosta (8.2. 305 §); katujen ja teiden rakentamista, kunnostamista ym. (15.2. 355 §, 14.3. 531 §, 25.4. 739 §, 23.5. 873, 876 §, 13.6. 988 §, 22.8. 1 309 §, 19.9. 1 459 §, 12.12. 1 976 §); Kuusisaaren kylätiehoitokunnan avustamista (22.2. 395 §); katu-, viemäri- ja vesijohtotöiden suorittamista (22.2. 397 §, 9.5. 810 §, 19.9. 1 466 §); ylikäytäväsillan rakentamista Porvoontielle Herttoniemen satamaradan kohdalle (7.3. 495 §); eräiden Etelä-Haagan luoteisosan korttelien asemakaavan muuttamista (7.3. 499 §) sekä Munkkiniemen koillisosan, Pihlajamäen ja Lehtisaaren asemakaavaehdotusten hyväksymistä (21.3. 576 §, 23.5. 875 §, 28.11. 1 930 §); kaupungin omaan rakennustoimintaan tarkoitettujen varojen osittaista siirtämistä uusien asuntoalueiden kunnallisteknillisten töiden kustannuksiin (7.3. 500 §); Simonkadun aukiolla olevan Munkkivuoren linjan päätepysäkkialueen kunnostamista (29.6. 1 073 §); aloitetta suojateiden päällystämiseksi valkoisella asfaltilla (1.8. 1 231 §); eräiden katualueiden luovuttamista kaupungille (1.8. 1 233 §); kysymystä Tervasaaren alueen käytöstä (15.8. 1 270 §); eräiden teiden ja katujen risteysten ym. järjestelyä (29.8. 1 364 §, 31.10. 1 740 §); Malmin rautatieylikäytäväsillan leventämistä (5.9. 1 400 §); määrärahan merkitsemistä v:n 1961 talousarvioon katujen ja risteyksien uudelleenjärjestelyä varten (3.10. 1 568 §); aloitetta tierakennusasioiden hoidon järjestelyksi (24.10. 1 703 §); Sörnäisten siltaan liittyviä liikennejärjestelyitä (14.11. 1 830 §) sekä Jyväskylään johtavan päätien viitoitusta (28.11. 1 921 §).

Puhtaanapito-osaston toimialaan kuuluvat. *Esitykset* kaupunginhallitukselle koskivat mm. seuraavia asioita: eräiden tilien ylittämisoikeuden myöntämistä (15.2. 350 §, 19.9. 1 453 §); virkojen perustamista Kyläsaaressa olevan jätteidenpolttolaitoksen hoitoa varten (23.5. 866 §); kaupungin yleisten käymälöiden käyttömaksun korottamista (1.8. 1 223 §) sekä katuhiekan varastointiin tarkoitettujen kalliosiilojen rakennussuunnitelman hyväksymistä (15.8. 1 250 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja, jotka koskivat seuraavia asioita: vedenjakelua eräille yksityistalouksille kaupungin alueella (4.4. 642 §); ehkäisyvälineautomaattien sijoittamista kaupungin yleisiin käymälöihin (4.4. 643 §); lumenkaatopaikkoja (25.4. 721 §, 13.6. 973 §); kaupungin katujen pölyämisen vähentämistoimenpiteitä (9.5. 807 §); kahden vedenheittopaikan poistamista (13.6. 975 §, 29.6. 1 069 §); kaupungin yleisten käymälöiden tarvetta yms. selvittelevän komitean asettamista (24.10. 1 690 §) sekä Töölönlahden saastumisen ehkäisemistä (3.10. 1 563 §).

Talorakennusosaston toimialaan kuuluvat. *Päätökset.* Kyläsaaren jätteidenpolttolaitoksen savupiippu päätettiin tilata Rauhanniemi Oy:ltä hintaan 13.5 mmk (4.1. 47 §); Hesperian sairaalan maalaustyöt päätettiin antaa Maalausliike Vilen & Syrjänen Oy:lle hintaan 17.58 mmk, Malmin sairaalan hoitajien asuntolan putki- ja ilmanvaihtotyöt Vesijohtola Oy:lle hintaan 9.519 mmk, Koskelan sairaskodin keskusrakennuksen kalustojen hankinta Hangon Teollisuus Oy:lle hintaan 26 925 380 mk, tuberkuloositoimiston rakennuksen sähkötyöt Itäsuomalainen Sähkö Oy:lle hintaan 7.455 mmk, Nikkilän sairaalan perheasuntojen ja sikalarakennuksen työt Rakennus-Hovi Oy:n suoritettaviksi 183.94 mmk:n urakkahinnasta sekä saunarakennuksen rakennustyöt Rakennusliike Leo Limon suoritettaviksi 28.066 mmk:n urakkahinnasta, Kivelän sairaalan keittiörakennuksen keittiölaitteet päätettiin tilata Metava Oy:ltä hintaan 14.967 mmk sekä Marian sairaalan kaksi höyrykattilaa valmiiksi asennettuina Tools Oy:ltä hintaan 9.154 mmk (4.1. 48 §, 25.1. 207 §, 14.3. 534 §, 11.4. 690 §, 25.4. 748 §, 12.9. 1 434 §, 31.10. 1 754 §, 21.11. 1 863 §); Herttoniemen vanhusten asuntolan kokonaisurakkatyö päätettiin antaa Laatubetoni Oy:n suoritettavaksi hintaan 121 416 400 mk (22.2. 406 §); Sörnäisten uuden satamatyöntekijäin huoltorakennuksen putkityöt päätettiin tilata Putkityö Oy:ltä hintaan 9.728 mmk (7.3. 506 §); sähkölaitoksen muuntamorakennukset annettiin Rakennuspartio Oy:n rakennettaviksi kokonaishintaan 5.815 mmk (16.5. 845 §); Outamon vastaanottokodin kokonaisurakka annettiin Rakennusliike Veljekset Laakson suoritettavaksi urakkahintaan 116.5 mmk (20.6. 1 035 §); Eteläsataman varastorakennuksen sähkötyö annettiin M. Koistisen Sähköliike Oy:n suoritettavaksi 5.73 mmk:n urakkahinnasta (29.8. 1 366 §); Haagan paloaseman sähkötyöt annettiin Hissi Oy:n suoritettavaksi hintaan 8.002 mmk, aseman lämpö-, vesi- ja viemärijohtotyöt päätettiin tilata Putkityö Oy:ltä hintaan 18.981 mmk ja ilmanvaihtotyöt Aerator Oy:ltä 7.617 mmk (24.10. 707 §, 31.10. 1 755 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyistä esityksistä mainittakoon: virkaasuntojen suuruus- ja laatunormien vahvistaminen (4.1. 44 §); seuraavien piirustusten hyväksymistä puollettiin: Esplanaadikappelin muutos- ja lisärakennustyön sekä peruskorjaustöiden (18.1. 129 §, 3.10. 1 578 §), Stansvikin kartanon lisärakennuksen (18.1. 130 §), Kivelän sairaalan keittiörakennuksen laajennus- ja uusimistöiden (29.2. 456 §), Nikkilän sairaalan saunarakennuksen (13.6. 993 §, 31.10. 1 737 §)

sekä uuden osastorakennuksen (25.7. 1 187 §), Malmin sairaalan rakennuksen n:o 3 saneerauksen (13.6. 1 000 §), Auroran sairaalan rakennuksen n:o 3 (13.6. 1 002 §), Marian sairaalan rakennuksien n:o 3 ja 4 eräiden huonetilojen muutos- ja järjestelytöiden (13.6. 1 003 §, 26.9. 1 505 §) sekä osastojen K IV ja K V peruskorjaustöiden (29.6. 1 089 §), Koskelan sairaskodin E rakennuksen saneerauksen (31.10. 1 734 §), Herttoniemen pohjoisosan kansakoulun (4.1. 42 §, 21.3. 571 §, 15.8. 1 252 §), Kaisaniemen kansakoulun peruskorjausten (21.11. 1 855 §), Porolahden kansakoulun lisärakennuksen (19.12. 2 020 §), Tuomarinkylän kartanon korjaus- ja entisöimistöiden (29.6. 1 079 §), Kyläsaaren jätteidenpolttolaitoksen autovaakarakennuksen (25.7. 1 188 §), sähkölaitoksen eräiden muuntamoiden (25.7. 1 192 §), Munkkisaareen rakennettavan autosuojarakennuksen (15.8. 1 253 §), sosiaalivirastotalon (22.8. 1 314 §), Suvilahden höyryvoimalaitoksen hiilenmurskaamon (26.9. 1 500 §), rakennusviraston uuden virastotalon (3.10. 1 574 §), Roihuvuoren vanhainkodin (10.10. 1 610 §) sekä ns. Brummerin talon peruskorjaustyön (21.11. 1 854 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavat lausunnot, jotka koskivat: Sofianlehdon vastaanottokodin palotarkastuksessa tehtyjä huomautuksia (18.1. 135 §); rakennus-, muutos- ja korjaustöiden suorittamista Oulunkylän, Vallilan ja Kaisaniemen kansakouluissa (1.2. 246 §, 22.8. 1 316 §, 29.8. 1 360§), Vallilan ja Alppilan ulkoilmateattereissa (29.2. 453, 454 §), Kivelän sairaalassa (25.4. 731 §), Koskelan sairaskodissa (23.5. 867 §, 5.9. 1 393 §), Kustaankartanon vanhainkodissa (13.6. 995 §) sekä Seurasaaren uimalaitoksessa (15.8. 1 256 §); lastentarha- ja lastenseimihuoneiston suunnittelua rakennettavien Munkkivuoren ja Siilitien alueen kansakoulurakennusten yhteyteen (16.5. 832 §); Marjaniemen siirtolapuutarhan kerhorakennuksen piirustusten laatimista talorakennusosastossa (13.6. 999 §); sähkömuuntamon sijoittamista Haagan paloaseman rakennukseen (20.6. 1 033 §); Roihuvuoren vanhainkodin rakennustöiden aloittamista jo kertomusvuonna (25.7. 1 186 §) sekä Helsingin kaupungin Talorakentajat -nimisen yhdistyksen kirjelmiä talorakennusosaston työllisyystilanteesta (12.12. 1 969 §).

P u i s t o - o s a s t o n t o i m i a l a a n k u u l u v a t. *Lausunnot* kaupunginhallitukselle koskivat seuraavia asioita: esitystä puistoalueen perustamisesta Hietalahteen (4.1. 28 §) sekä eräiden kalliojyrkänteiden aitaamista Kaivopuistossa ja Tähtitorninmäen alueella (24.10. 1 688 §).

H a n k i n t a o s a s t o n t o i m i a l a a n k u u l u v a t. *Päätökset.* Lautakunta oikeutti osaston hankkimaan bensiiniä Shell Oy:ltä hintaan 44: 70 mk/l sekä Gulf Oy:ltä hintaan 43: 89 mk/l, kummaltakin 1 500 000 litraa (1.2. 249 §, 28.3. 611 §) ja kaasuöljyä Trustivapaa Bensiini Oy:ltä 1 000 000 litraa hinnaltaan 16: 60 mk ja 17: 35 mk/l (11.4. 694 §).

Lautakunta päätti oikeuttaa hankintaosaston tilaamaan kaupungin puutavaraja polttoainetoimistolta paalutukkeja, joiden hankinta-arvo oli yhteensä 7 029 225 mk (1.2. 250 §), harjaterästä ja betonirautaa Every Oy:ltä yhteiseltä hinnaltaan 32 226 750 mk (15.2. 365 §), kaksi Teräskarhu AH 140 -merkkistä tiehöylää yhteishintaan 19 363 750 mk (7.3. 503 §), Suomen Auoteollisuus Oy:ltä roskienkuljetusauton, jonka alusta oli Kontio Sisu -merkkinen, hintaan 5.62 mmk (25.7. 1 212 §) sekä Teräs Oy:ltä Vuoksenniska Oy:n valmistamia b-luokan ratakiskoja, 30 kg/m, yhteishinnaltaan 13 351 740 mk (7.11. 1 799 §).

Lisäksi oikeutettiin hankintaosasto tekemään eräitä sopimuksia katuhiekan hankinnoista (16.5. 844 §, 13.6. 1 004 §).

Muut esitykset, jotka lautakunta teki edellä mainittujen lisäksi, koskivat: virastotyöntutkijan viran perustamista rakennusvirastoon (25.1. 188 §); ansiomerkkien myöntämistä viranhaltijoille (7.3. 484 §); lautakunnan talousarvioehdotusta v:ksi 1961 (30.5. 923 §, 24.8. 1 323 §) sekä hankintapäällikön viran hoitoa ja täyttämistä (26.9. 1 485 §, 28.11. 1 910 §).

Muut lausunnot, jotka lautakunta antoi eri toimialojen mukaan ryhmiteltyjen lausuntojen lisäksi, koskivat: määrärahan varaamista kertomusvuonna suoritettavia työttömyystöitä varten (22.2. 391 §); työtilaisuuksien järjestämistä vajaakykyisille työttömille (29.2. 442 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintöä n:o 2 (28.3. 598 §); rakennusviraston organisaatiokysymystä (16.5. 830 §); eräiden tonttien siirtämistä yleisten töiden lautakunnan hallintoon (13.6. 968 §); kiinteän ja irtaimen omaisuuden tarkastajain sekä vuositilintarkastajain v:n 1959 kertomuksia (1.8. 1 215, 1 218 §, 15.8. 1 247 §); suunnittelevan työvoiman palkkausta ym. tutkineen komitean mietintöä (22.8. 1 303 §); aloitetta toimenpiteisiin ryhtymiseksi työllisyyskohteiden selvittämiseksi (24.10. 1 686 §); kaupungin laitoksissa olevien sähkölaitteiden hoidon ja huollon järjestämistä (31.10. 1 727 §); urheilupaikkojen hoidon järjestelytoimikunnan mietintöä (28.11. 1 909 §) sekä esitystä yövartioinnin järjestämisestä kaupungin laitoksissa (12.12. 1 956 §).

Rakennusvirasto

Viranhaltijat. Rakennusviraston eri osastojen henkilökunnan kokoonpanossa tapahtuivat kertomusvuoden aikana mm. seuraavat muutokset: katurakennusosastoon valittiin 32. palkkaluokan käyttöinsinöörin virkaan dipl.ins. Paavo Pyhälahti 1.8., 26. palkkaluokan osastosihteerin virkaan varat. Solmu Hirvikallio 1.7., 26. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mest. Aarne Järvinen 1.5., 24. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mest. Emil Holmberg 1.7., kahteen 22. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mestarit Ilmari Pirjala 1.2. sekä Ville Lempiäinen 1.8., kahteen 20. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mestarit Veikko Hämäläinen 1.10. ja Martti Lampinen 1.11., 24. palkkaluokan mittausteknikon virkaan rak.mest. Paavo Aarnio ja 22. palkkaluokan mittausteknikon virkaan rak.mest. Vilho Salo, molemmat 1.1.—31.12. väliseksi ajaksi, 26. palkkaluokan ylikonemestarin virkaan ylikonemest. Richard Mustonen 1.9., 25. palkkaluokan ylikonemestarin virkaan konemest. Toivo Pasanen 25.5., 25. palkkaluokan asemakonemestarin virkaan ylikonemest. Martti Rannanmäki 1.11., 21. palkkaluokan konemestarin virkaan konetekn. Juhani Kontio 25.5., 20. palkkaluokan piirtäjän virkaan piirtäjä Åke Hedberg 16.3. sekä kahteen 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Raija Lavast 1.3. ja Raija Mäkinen 1.4.; puhtaanapito-osaston kahteen 20. palkkaluokan piirityönjohtajan virkaan valittiin työnjohtajat Lauri Juutilainen 1.8. ja Keijo Matilainen 1.11., 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Göta Rasmussen ja 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Raili Peltomäki, molemmat 1.1.; talorakennusosastoon valittiin 33. palkkaluokan rakennusinsinöörin virkaan ins. Klas-Erik Blomqvist, 30. palkkaluokan rakennusinsinöörin virkaan ins. Heikki Taimisto, molemmat 1.7. lukien toistaiseksi, 27. palkkaluokan rakennusinsinöörin

virkaan ins. Veikko Hannukkala 1.12., 26. palkkaluokan osastosihteerin virkaan varat. Kalervo Juurinen 1.8., 26. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mest. Osvald Sundholm 1.4., 24. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mest. Uolevi Viljakainen 1.7., kahteen 22. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mestarit Toivo Salva ja Martti Ronkainen, molemmat 1.9. sekä 20. palkkaluokan rakennusmestarin virkaan rak.mest. Erkki Manninen 1.11.; tiliosastoon 11. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan valittiin Pirkko Ullner 1.9.; kansliaosastoon valittiin 28. palkkaluokan työntutkijan virkaan toimistotyöntutkija Eero Haapkylä 1.8., kahteen 17. palkkaluokan kirjaajan virkaan varanot. Aili Alanko 1.10. ja toim.apul. Harriet Backman 12.8. sekä 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan Raija Leino 12.8.

Rakennusviraston eri osastoista erosivat tai siirtyivät eläkkeelle seuraavat henkilöt: katurakennusosastosta apul.insinöörit Aake Saarinen 1.4., Adolf Ahl 17.9. sekä Juha Valtakari 1.10., osastosiht. Reijo Hartio 19.4., rak.mestarit Uljas Homi 25.2., Karl Böstman 16.5. sekä Torsten Lindberg 1.10., ylikonemest. Emil Kauhanen 25.5., konetekn. Juhani Kontio 16.12. sekä toim.apul. Raija Mäkinen 16.10.; puhtaanapito-osastosta työnjohtajat Arvid Sundqvist, Albert Fahlström 15.6. ja Johan Eklund 1.11. sekä toim.apul. Karin Aldenlöv (Saarinen) 1.2.; talorakennusosastosta rakennusinsinöörit Olavi Antell 3.2., Taito Niemi 6.2., Asko Kärki 14.3. ja Heikki Taimisto 1.9., osastosiht. Antti Vuollekoski 27.7. sekä rak.mestarit Juho Paanula 2.4. ja Pekka Purhonen 22.7.; kansliaosastosta kirjaaja Annie Blomqvist 12.8. ja toim.apul. Eira Vilska 1.11.

Kertomusvuoden aikana kuoli puhtaanapito-osaston työnjohtaja Hans Nyholm.

Työntekijäin lukumäärä. Seuraavasta ilmenee rakennusviraston työntekijäin lukumäärä kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi	Katu-rakennus-osasto	Puhtaana-pito-osasto	Talo-rakennus-osasto	Puisto-osasto	Hankinta-osasto	Kone-varikko	Yhteensä
Tammikuu	1 210	1 434	988	156	69	256	4 113
Helmikuu	1 283	1 396	996	170	64	244	4 153
Maaliskuu	1 274	1 196	975	170	65	257	3 937
Huhtikuu	1 106	915	973	267	64	256	3 581
Toukokuu	1 053	686	972	548	63	254	3 576
Kesäkuu	1 110	684	1 086	575	61	259	3 775
Heinäkuu	1 102	660	1 009	543	63	261	3 638
Elokuu	1 056	658	900	516	63	255	3 448
Syyskuu	1 024	640	871	460	61	257	3 313
Lokakuu	1 020	645	833	360	63	258	3 179
Marraskuu	996	693	830	324	60	258	3 161
Joulukuu	966	1 029	846	140	61	259	3 301

Työntekijäin vuosilomat. Vuosilomaa myönnettiin 4 681 työntekijälle yhteensä 85 506 päivää seuraavasti:

Työntekijäin kesälomat vuonna 1960

Lomapäivien luku	Katu-rakennus-osasto	Puhtaana-pito-osasto	Talo-rakennus-osasto	Puisto-osasto	Hankinta-osasto	Kone-varikko	Yhteensä
1	14	93	50	47	—	—	204
2	26	90	97	59	—	3	275
3	29	123	93	27	—	9	281
4	2	71	7	5	—	1	86
5	20	29	60	19	—	4	132
6	21	25	54	45	—	—	145
7	4	8	8	2	—	—	22
8	16	11	35	77	—	2	141
9	7	10	23	52	—	4	96
10	2	7	12	12	—	—	33
11	7	—	14	10	—	3	34
12	3	7	16	10	—	5	41
13	7	—	7	2	—	1	17
14	4	2	8	2	—	1	17
15	8	7	19	1	1	4	40
16	1	—	4	1	—	—	6
17	3	1	22	2	—	1	29
18	59	33	90	31	1	18	232
19	1	3	6	5	—	—	15
20	6	4	15	2	—	—	27
21	47	38	66	35	2	13	201
22	9	13	19	3	—	2	46
23	3	1	—	3	—	—	7
24	20	38	26	1	—	9	94
25	7	38	7	16	2	2	72
26	18	29	36	15	1	8	107
27	265	221	357	106	24	102	1 075
28	8	1	2	1	—	1	13
29	14	1	—	—	—	—	15
30	434	199	203	81	29	77	1 023
31	6	3	—	—	1	—	10
32	18	1	1	—	—	—	20
33	46	8	1	—	2	—	57
34	9	—	—	—	—	—	9
35	4	—	—	—	—	—	4
36	51	2	1	1	—	—	55
Lomaa nauttineita yhteensä	1 199	1 117	1 359	673	63	270	4 681
Lomapäiviä yhteensä	30 018	12 709	24 569	9 931	1 766	6 513	85 506

Tapaturmat. Kertomusvuoden aikana vahingoittui tapaturmaisesti 935 työntekijää, joille tämän perusteella maksettiin vahingonkorvausta 53 492 089 mk. Työntekijät olivat vakuutetut Vakuutusyhtiö Pohjolassa siten, että kaupunki vastasi kaikista vakuutuksista aiheutuneista menoista.

Katurakennusosasto

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa kuuluivat osastoon katurakennuspäällikkö, I apulaiskaturakennuspäällikkö, II apulaiskaturakennuspäällikkö, yli-insinööri, 7 piiri-insinööriä, 8 insinööriä, 7 apulaisinsinööriä, tp. insinööri, 2 kemistiä, 3 laboraattoria, 56 rakennusmestaria, 7 mittausteknikkoa, ylikonemestari, asemakonemestari, 2 puhdistamon hoitajaa, 13 konemestaria, 4 koneenhoitajaa, 5 piirtäjää, osastosihteeri, osastokamreeri, 18 toimistoapulaista ja tp. apulaisvahtimestari.

Vuoden alussa oli avoinna yksi rakennusmestarin ja yksi piirtäjän virka ja 3 toimistoapulaisen virkaa.

Kertomusvuoden aikana perustettiin katurakennusosastolle käyttöinsinöörin virka.

Vuoden lopussa oli avoinna 4 apulaisinsinöörin virkaa, yksi konemestarin ja yksi koneenhoitajan virka sekä 3 toimistoapulaisen virkaa.

Katurakennusosaston palveluksessa oli vuoden alussa työsopimussuhteessa olevia kuukausipalkkaisia: 2 insinööriä, 45 rakennusmestaria, 3 työnjohtajaa, 2 konemestaria, koneenhoitaja, puhdistuslaitoksen hoitaja, tuntikirjuri, mittausteknikko ja 8 mittausmiestä sekä vuoden lopussa: 25 rakennusmestaria, 3 työnjohtajaa, 3 konemestaria, koneenhoitaja, puhdistuslaitoksen hoitaja, tuntikirjuri, mittausteknikko, 8 mittausmiestä ja harjoittelija.

Osaston ns. vakinaisten työntekijäin lukumäärä oli vuoden alussa 1 012 (ed. v. 1 062), lopussa 966 (1 034) ja keskimäärin 1 028 (1 061). Suurin lukumäärä, 1 110 (1 134), oli aikana 5.—18.6. ja pienin, 966 (1 010), aikana 18.—31.12. Työssä oli keskimäärin 910 (905), suurimman määrän ollessa 1 008 (988) aikana 22.5.—4.6. ja pienimmän määrän 645 (541) aikana 17.—30.7.

Työllisyystöissä oli 1.1.—23.4. välisenä aikana keskimäärin 219 työntekijää, määrän ollessa suurimmillaan 283 aikana 28.2.—12.3. ja pienimmillään aikana 10.—23.4.

Vuosilomaa oli vakinaisilla työntekijöillä yhteensä 30 018 (30 193) työpäivää. Varsinaisena lomakautena 1.5.—30.9. oli samanaikaisesti lomalla keskimäärin 161 (183) työntekijää, ollen suurin määrä 420 aikana 17.—30.7. (527 aikana 12.—18.7. 1959). Työllisyystyöntekijöille suoritettiin vuosilomakorvausta sekä annettiin vuosilomaa yhteensä 934 päivää.

Sairaslomalla, tapaturmat mukaan luettuna, oli vakinaisia työntekijöitä vuoden I kolmanneksella keskim. 52 (86) henkilöä, II kolmanneksella keskim. 45 (80) ja III kolmanneksella keskim. 55 (55). Koko vuoden keskiarvo oli 51 (73). Työllisyystöissä olleista oli I kolmanneksella sairauslomalla 5 ja koko vuoden keskiarvo oli 5.

Prosenteissa laskettuna oli sairauslomalla kirjoissa olleesta työntekijäin määrästä keskimäärin 4.95 (6.91) % ja työssä olleesta määrästä 5.59 (8.1) %. Työllisyystöissä olleiden vastaavat luvut olivat 2.39 ja 2.45 %.

Vakinaisten työntekijäin keski-ikä oli 45 (46) vuotta.

Tapaturmien lukumäärä oli 268 eli 29.45 % työssä olleiden vakinaisten työntekijäin keskimäärästä 910:stä. Tapaturmien aiheuttamia poissaoloja oli 3 403 työpäivää (2 385), joka vastaa 1.23 % keskimääräisen vakinaisen työntekijämäärän mukaan lasketusta työpäivien summasta, 276 640 päivästä.

Työllisyystöissä oli tapaturmien lukumäärä 32. Työpäivien lukumäärä oli 304 (302). Kertomusvuonna tehtiin 299 (607) tapaturmailmoitusta. Eläkkeitä selvitettiin 60 (91).

Kirjelmät ym. Osastolle tuli kaikkiaan 2 438 (2 544) kirjelmää, joista 675 oli yleisten töiden lautakunnalta, 347 kaupunginhallitukselta, 329 kaupungininsinööriltä tai eri rakennusviraston osastoilta, 689 kaupungin muilta virastoilta tai lautakunnilta, 1 muilta kunnilta, 25 valtion virastoilta ja 372 yksityisiltä.

Osastolta lähetettiin 2 203 (2 683) kirjelmää, joista 378 lausuntoa yleisten töiden lautakunnalle, 605 kaupungininsinöörille tai rakennusviraston eri osastoille, 269

kaupungin muille virastoille, 18 valtion virastoille, 1 muille kunnille ja 932 yksityisille.

Saapuneita laskuja oli 10 532 (14 463) kpl ja lähetettyjä 1 410 (1 029) kpl. Kirjoihin vietiin lisäksi 26 (53) jakolistaa, 55 (55) tarveainevarastolaskua ja 12 kirjoitustarvikelaskua. Lisäksi kirjoitettiin laskut kuukausittain katurakennusosaston varastoista annetuista tarveaineista.

Sairausavustusten maksumääräyksiä oli 1 778 (1 799), lopputilejä 678 (2 852), vuosilomien maksumääräyksiä 613 (723) sekä hautausavustuksia 6 (11) eli yhteensä 3 075 (5 385) maksumääräystä.

Piirustukset ja viemäri-ilmoitukset. Suunnittelutoimistossa laadittiin 558 (516) piirustusta. Muualta tulleita piirustuksia oli 3 427 (2 616). Viemärin korkeusilmoituksia annettiin alan liikkeille vesilaitosta varten yhteensä 497 (498). Viemäriliittämisiä suoritettiin viemäriliittämisilmoitusten mukaan 353 (325) ja lisäksi uusittiin viemäriliitoksia taloviemärien korjausten yhteydessä 25. Kadun aukaisemislupia annettiin yksityisille rakentajille 454.

Kadut ja tiet. T i e l a b o r a t o r i o n tutkimukset kohdistuivat toimintavuonna pääasiassa kestopäällystetöiden valvontaan sekä kiviaines-, maalaji- ja betoniputkitutkimuksiin. Vuoden aikana tutkittiin yhteensä 434 eri näytettä, jotka jakaantuivat eri tutkimusalojen kesken seuraavasti: kestopäällysteet 108 näytettä, sideaineet 4, kiviainekset betonia varten 41, betoniputket 78, maalajinäytteet 170 ja sekalaiset näytteet 33.

Näytteistä suoritettiin yhteensä 919 eri analyysia ja määritystä, jotka jakaantuivat tutkimusalojen kesken seuraavasti: kestopäällysteet 313 määritystä, sideaineet 12, kiviainekset ja maalajit 277, betoniputket 228 sekä muut näytteet 89.

M i t t a u s - j a t u t k i m u s t ö i h i n käytettiin kertomusvuonna 8 694 633 mk. Näissä töissä oli 7 mittausteknikkoa, 8 kuukausipalkkaista ja 10 tuntipalkkaista mittausmiestä, maaperätutkimusryhmä 4 henkilöä, 2 autonkuljettajaa ja kalustonhoitaja. Kesäaikana oli lomasijaisina 3 teekkariharjoittelijaa ja 9 koulupoikaa mittausapulaisina. Ryhmän käytössä on ollut 2 pakettiautoa. Em. määrärahoilla suoritettiin yhteensä 896 eri mittaus- ja tutkimustyötä.

K a t u j e n, t e i d e n j a y l e i s t e n p a i k k o j e n k o r j a u k s i i n j a k u n n o s s a p i t o o n oli kertomusvuoden talousarvioon varattu 130 mmk. Kustannukset olivat 144 701 528 mk. Katujen ja teiden päällystyksen uusimiseen oli kertomusvuoden talousarvioon merkittyjä ja edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja yhteensä 64 605 486 mk, josta käytettiin 32 110 049 mk. Käyttövaroistaan kaupunginhallitus myönsi lähinnä edellä selostettuihin töihin luettavia tai niihin verrattavia töitä varten 8.265 mmk. Tästä summasta käytettiin 1 917 217 mk.

Katujen ja teiden päällystyksien korjauksiin, kunnossapitoon ja uusimiseen sekä uusien teiden päällystämiseen käytettiin 105 720 kg tietervaa, 543 553 kg bitumiemulsiota sekä 247 600 kg paikkausmassaa. Näillä määrillä paikattiin 58 310 m² ajorataa sekä 2 530 m² pihoja ja käytäviä, yhteensä 60 840 m². Ajoradan pintakäsittelyä suoritettiin 56 250 m² sekä pihojen ja käytävien 820 m² eli yhteensä 57 070 m².

Yksityiset liikkeet suorittivat osaston tilauksesta asfalttitöitä seuraavasti: ajoratojen päällystystä 225 066 m², jalkakäytävien, pihojen ja polkupyöräteiden pääl-

lystystä 57 907 m² sekä kanavien päällystystä ja paikkauksia 72 472 m², yhteensä 355 445 m².

Vanhaa kenttäkiveystä laskettiin uudelleen 15 m², vanhaa nupukiveystä 10 182 m², vanhaa noppakiveystä 579 m² sekä vanhaa reunakiveä 6 708 jm. Uutta reunakiveä laskettiin 27 023 jm, laattakäytävää tehtiin 2 847 m² ja uutta betonikäytävää 1 078 m² sekä korjattiin vanhaa betonikäytävää 433 m².

Yksityiset liikkeet suorittivat myös osaston tilauksesta vanhan nupukiveyksen uudelleenlaskua 6 731 m², vanhan reunakiven uudelleenlaskua 4 929 jm, uuden reunakiven laskua 3 125 jm sekä tekivät laattakäytävää 218 m².

Liikenteen järjestelyä varten oli kertomusvuonna määrärahoja käytettävissä 40 mmk, josta ko. tarkoitukseen käytettiin 32 982 000 mk. Ajokaistojen ja korokkeiden merkitsemiseen varatusta 4 607 305 mk:sta käytettiin 1 368 802 mk.

Uudet kadut ja tiet. Talousarvioon merkityillä ja kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämillä sekä edellisiltä vuosilta siirtyneillä määrärahoilla suoritettavia uusia katu- ja tietöitä sekä näihin laskettavia muita töitä varten oli kertomusvuonna käytettävissä yht. 1 203 318 923 mk, josta käytettiin 676 192 818 mk.

Kertomusvuoden aikana suoritetuista katu- ja tietöistä mainittakoon suurimpina: Itäisen moottoritien (Herttoniementie) Kulosaaren sillan ja Linnanrakentajantien välisen osan sekä sen eritasoristeysten ja liitosteiden tasoitus- ja päällystystöiden jatkaminen 104 809 910 mk, Puotilan kerrostaloalueen katujen tasoitus- ja päällystystöiden jatkaminen 64 505 618 mk, sillan rakentaminen liitosteineen Vantaan yli Käskynhaltijantien kohdalle 41 732 374 mk, Haagan katurakennustyöt 32 710 275 mk, Oulunkylän katurakennustyöt 20 641 808 mk, Tammisalon eräiden katujen ja kadunosien rakentaminen 17 446 374 mk, Käpyläntien rakentaminen täyteen leveyteen Koskelantieltä Oulunkyläntielle (töiden aloittaminen) 16 478 063 mk, Pirjontien ja Pirkkolantien ajoradan leventäminen 15 837 278 mk sekä rakennuslain 78—79 §:ien (asemakaavalain 31—32 §:ien) mukaiset katutyöt 219 190 861 mk.

Uutta katua tasoitettiin seuraavasti: ajotietä 203 420 m², jalkakäytävää 26 917 m² ja polkupyörätietä 7 558 m², yhteensä 237 895 m².

Katuvalaistukseen ja sinisen alueen satamavalaistukseen oli myönnetty varoja kertomusvuodeksi 254 931 000 mk. Kustannukset olivat: sähkön kulutus 84 460 000 mk, hoito ja kunnossapito 84 426 000 mk ja korko ja kuoletus 86 045 000 mk.

Yleiset vesipostit ja suihkukaivot. Yleisten vesipostien ja Kauppatorin ym. suihkukaivojen vedenkulutukseen, hoitoon, kunnossapitoon ym. oli myönnetty määrärahoja kertomusvuoden talousarviossa 7.3 mmk. Kustannukset olivat: vedenkulutus 2 019 005 mk, suihkukaivojen käyttö ja hoito 271 610 mk, vesipostien hoito ja kunnossapito 6 296 642 mk ja laitteiden arvo, korko ja kuoletus 2 603 479 mk, yhteensä 11 190 736 mk.

Viemärit ja viemäriveden puhdistamot. Viemärit. Kertomusvuonna oli talousarviossa myönnetty 27 mmk viemärien korjauksiin ja kunnossapitoon Kantakaupungin alueella. Määrärahasta käytettiin 22 597 699 mk.

Viemärien uusimisiin oli käytettävissä 48 899 549 mk, joka käytettiin kokonaan. Viemäreitä uusittiin seuraavasti: ø 9″:n viemäreitä 9 m, ø 12″:n 1 329.5 m, ø 15″:n 48 m, ø 40 cm:n 205.5 m, ø 50 cm:n 313 m ja ø 80 cm:n viemäreitä 78 m. Yhteinen pituus oli 1 982.5 m.

Talousarvioon sisältyviä, kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämiä ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja oli uusiin viemäreihin ja puhdistuslaitosten uudisrakennuksiin kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 948 735 687 mk, josta käytettiin 514 124 302 mk.

Uusia, kaupungin kustannuksella rakennettuja ja käyttöön otettuja yleisiä viemäreitä valmistui kertomusvuonna seuraavasti: ø 6 ″ 247 m, ø 9 ″ 1 154 m, ø 12 ″ 12 493 m, ø 15 ″ 87 m, ø 20 cm 39 m, ø 40 cm 2 311 m, ø 50 cm 1 094 m, ø 60 cm 1 563 m, ø 80 cm 1 234 m, ø 100 cm 742 m, ø 120 cm 60 m ja ø 160 cm 90 m eli viemäreitä yhteensä 21 114 m. Lisäksi valmistui 402 tarkastuskaivoa, 263 sadevesikaivoa, 10 tunnelikaivoa sekä tunnelia 110 jm.

Vuoden aikana suoritetuista viemäritöistä ja niiden kustannuksista mainittakoon: Viikin viemäriveden puhdistamon kokoojajohtotöiden jatkaminen ja Tapanilan pumppuaseman rakentaminen 120 894 962 mk, Kulosaaren itäisen osan (Hässelby) pumppuaseman rakentaminen 16 927 466 mk, Herttoniemen viemäriveden puhdistamon kokoojajohdon rakentaminen 20 249 493 mk, Vartiokylän (Puotilan) asuntoalueen viemäritöiden jatkaminen 11 736 964 mk, Tammisalon viemärityöt 16 857 210 mk sekä rakennuslain 78—79 §:ien mukaiset (asemakaavalain 31—32 §:ien) viemärityöt yhteensä 120 894 962 mk.

Seuraavat urakoitsijoiden rakentamat jäteveden pumppuasemat valmistuivat ja otettiin vastaan: Luoteisväylän pumppuasema 30. 3., Munkkiniemen aukion pumppuasema 22. 4., Purjehtijankujan pumppuasema 25. 5., Strömsin pumppuasema 25. 5. ja Hässelbyn puiston pumppuasema 1. 12.

Nahkahousuntien pumppuasema, jonka rakennusvirasto rakensi, otettiin käyttöön 1. 2.

Keskeneräisiksi jäivät vuoden päättyessä Savilan, Tapanilan ja Tammisalon pumppuasemien rakennustyöt.

V i e m ä r i v e d e n p u h d i s t a m o t. Kertomusvuonna otettiin käyttöön Kulosaaren ja Pitkäkosken puhdistuslaitokset. Kulosaaren laitos toimi aktivoidulla lietteellä. Pitkäkosken laitos oli biologinen suodatin ja puhdisti vesilaitoksen asuntoalueen jäteveden.

Rajasaaren laajennettu vedenpuhdistusosasto oli otettu käyttöön jo edellisenä vuonna ja lietteenkäsittely alkoi kertomusvuoden loppupuolella. Lauttasaaren ja Viikin laitosten rakennustyöt jäivät vuoden päättyessä kesken. Muiden laitosten toiminta jatkui suurin piirtein samanlaisena kuin aikaisemmin.

Puhdistuslaitosten käyttö- ja hoitokustannuksiin oli varattu 70 mmk, josta käytettiin 65 125 001 mk. Talin roskienlahottamon käyttöön ja hoitoon varatusta 4 mmk:sta käytettiin 3 251 129 mk.

Eri laitosten kesken jakaantuivat kustannukset seuraavasti:

Laitos	Käyttö- ja korjauskustannukset sekä tonttien vuokrat, mk	Vakinaisen henkilöstön palkkaus, mk	Yhteensä mk
Alppilan puhdistamo	1 141 590	—	1 141 590
Savilan pumppuasema	5 741 146	2 035 419	7 776 565
Nikkilän puhdistamo	1 186 316	—	1 186 316
Rajasaaren »	18 513 939	4 235 816	22 749 755
Kyläsaaren »	11 089 388	[1] 7 533 470	18 622 858
Talin »	12 113 344	5 005 356	17 118 700
Herttoniemen »	8 393 166	4 023 214	12 416 380
Toivolan »	175 845	—	175 845
Kulosaaren »	1 536 672	—	1 536 672
Heporaudan ja Porolahden pumppuasema	1 117 665	—	1 117 665
Nahkahousuntien pumppuasema	174 893	—	174 893
Purjehtijankujan »	163 514	—	163 514
Strömsin »	282 645	—	282 645
Munkkiniemen aukion »	291 414	—	291 414
Kaarelan kansakoulun pienpuhdistamo	134 274	—	134 274
Kyläsaaren-Rajasaaren vuokrat	1 629 600	—	1 629 600
Malmin sairaalan pienpuhdistamo	206 157	—	206 157
Konalan ja Sotkakujan pumppuasema	1 233 433	—	1 233 343
Yhteensä	65 125 001	22 833 275	87 958 276

Puhdistuslaitoksista oli tuloja seuraavasti: lietteestä Herttoniemessä 11 400 mk, Rajasaaressa 27 400 mk, Kyläsaaressa 17 300 mk ja Talissa 26 100 mk, kaasusta Kyläsaaressa 495 405 mk ja Talin roskienlahottamon kompostista 1 217 600 mk eli yhteensä 1 795 205 mk.

Kokonaisvesimäärät (luvut tarkoittavat 1 000 m^3) olivat Kyläsaaressa 3 320, Rajasaaressa 9 668, Talissa 6 646 ja Herttoniemessä 5 526; näistä määristä puhdistettiin vain mekaanisesti vastaavasti: 1 172, 314, 2 058 ja 772 sekä biologisesti 2 148, 9 354, 4 588 ja 4 754.

Veden laatu (BHK-5 mg/l) oli Kyläsaaressa: laitokseen tullut viemärivesi 374, mekaanisen puhdistuksen jälkeen 212 ja biologisen puhdistuksen jälkeen 70; vastaavat luvut Rajasaaressa olivat 263, 172 ja 54; Talin puhdistamossa 200, 120 ja 10; Herttoniemen puhdistamossa 225, 135 ja 42; Alppilassa 135, 148 ja 28; Nikkilässä 165, 152 ja 28; Toivolassa 163, 67 ja 13; Malmilla laitokseen tulleen veden 288 ja biologisesti puhdistetun 152; Kulosaaren ja Pitkäkosken laitoksissa mekaanisesti puhdistetun veden vastaavasti 62 ja 155 sekä biologisesti puhdistetun veden 12 ja 52.

Laitosten puhdistustehot olivat (prosenteissa ilmaistuna): Kyläsaaren mekaaninen osasto 43, biologinen osasto 67 ja laitoksen kokonaisteho 68; Rajasaaren vastaavat luvut olivat 35, 69 ja 78; Talin puhdistamon luvut 40, 92 ja 78; Herttoniemen 40, 69 ja 76; Nikkilän 4, 82 ja 83; Toivolan 59, 81 ja 92; biologinen puhdistusteho Kulosaaren, Alppilan, Malmin ja Pitkäkosken laitoksissa oli vastaavasti 81, 86, 47 ja 66.

BHK-kuormitukset eri puhdistuslaitoksissa olivat (luvut tarkoittavat tonneja): laitokseen tulleen veden Kyläsaaressa 1 242, Rajasaaressa 2 542, Talissa 1 329 ja Herttoniemessä 1 244; mekaaninen puhdistus poisti vedestä: Kyläsaaressa 537, Rajasaaressa 879, Talissa 531 ja Herttoniemessä 497; biologinen puhdistus poisti

[1] Summaan sisältyy puhdistuslaitosten kemistin ja laboraattorien palkat.

vedestä: Kyläsaaressa 306, Rajasaaressa 1 105, Talissa 505 ja Herttoniemessä 413. Mereen lasketut likamäärät olivat: Kyläsaaressa 399, Rajasaaressa 558, Talissa 293 ja Herttoniemessä 304. Pienissä puhdistuslaitoksissa ei ollut vesimäärien mittareita, joten niissä jäivät BHK-kuormitukset laskematta.

Kulosaaren puhdistuslaitoksessa suoritettiin 24 tarkastuskäyntiä, Alppilassa 2, Nikkilässä 6, Toivolassa 3, Malmilla 20 ja Pitkäkoskella 5.

Sivutuotteina saatiin kaasua ja lietettä. Kyläsaari tuotti kaasua 57 245 m^3, Rajasaari 341 748 m^3, Tali 338 445 m^3 ja Herttoniemi 317 168 m^3. Kyläsaaren kaasu myytiin kaasulaitokselle käyttökaasuun sekoitettavaksi. Muiden laitosten tuottama kaasu poltettiin niiden omissa kaasumoottoreissa.

Lietettä valmistui Kyläsaaressa 4 080 m^3, Rajasaaressa 7 074 m^3, Talissa 6 068 m^3 ja Herttoniemessä 5 359 m^3. Lietettä myytiin 747 m^3.

Kyläsaaressa oli pumputtu vesimäärä hiukan pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta puhdistusteho parempi ja poistettu likamäärä suurempi. Tulvakynnyksen ylitse virtasi kuitenkin melko säännöllisesti likavettä puhdistamattomana mereen.

Laajennetun Rajasaaren puhdistuslaitoksen toimintaa haittasivat eräät alkuvaikeudet. Lietteenhautumo ja laajennettu kaasunpuhdistamo valmistuivat käyttökuntoon vasta vuoden loppupuolella ja lietelavojen teho jäi keskeneräiseksi. Kaikesta huolimatta laitoksen puhdistusteho osoittautui paremmaksi kuin useina aikaisempina vuosina, vaikka jouduttiin laskemaan pelkästään mekaanisesti puhdistettua vettä mereen biologisten osastojen ohitse. Biologisesti puhdistetun veden joukkoon laskettu mekaanisesti puhdistettu vesi tuli mitatuksi tämän mukana ja sen läsnäolo vaikutti poistoveden tutkimustuloksiin.

Talin puhdistuslaitoksen biologisesti puhdistettu vesi oli laadultaan tyydyttävää, mutta mekaanisesti puhdistettua vettä jouduttiin laskemaan mereen tulvakynnyksen ylitse. Biologisesti puhdistetun veden yksittäisarvoja tarkastellessa huomataan, että BHK-5-arvo usein oli runsaasti alle 10 mg/l ja parhaimmissa tapauksissa vain 1-3 mg/l.

Edelliseen vuoteen verrattuna Talin vesimäärä nousi huomattavasti. Kuitenkin oli pakko laskea laitoksesta pääosa tästä lisäyksestä biologisesti puhdistamatta.

Myös Herttoniemen puhdistuslaitoksessa oli vesimäärän huomattava lisääntyminen havaittavissa. Lisäys oli pääasiassa asumajätevettä, joten teollisuusjäteveden häiritsevä vaikutus väheni. Sekä puhdistustulosta että -tehoa voitiin pitää suhteellisen tyydyttävänä. Täälläkin oli pakko laskea paljon vettä vaillinaisesti puhdistettuna tulvakynnyksen ylitse pääasiassa selkeytysosaston riittämättömän koon vuoksi. Laitoksen laajennustyöt olivat käynnissä.

Kulosaaren puhdistuslaitos oli käytössä vasta kesäkuusta alkaen. Alussa aktivoitua lietettä ei kehittynyt ollenkaan, mutta jo syksyllä olivat tulokset tyydyttäviä. Poistovesi oli useimmiten kirkasta BHK-5-arvon ollessa alle 10 mg/l.

Alppilan puhdistuslaitoksen toiminta jatkui samaan tapaan kuin aikaisemmin. Laitoksen huomattavin käytännöllinen merkitys oli siinä, että se toimi rautatiealueelta tulevan runsaasti öljypitoisen jäteveden esipuhdistamona.

Toivolan puhdistuslaitoksen kuormitus oli edelleen melko kevyt laitoksen mitoitukseen verrattuna. Näin ollen laitos toimi jatkuvasti tyydyttävästi ja poistovesi oli puhdasta.

Malmin sairaalan puhdistuslaitoksen toimintaa paransi lietteen poiskuljetus.

Ennen sitä osoittivat tutkimukset BHK-5-luvun olevan säännöllisesti yli 100 mg/l.

Pitkäkosken puhdistuslaitoksen hoito kuului vesilaitokselle. Pyörivällä veden jakajalla varustettu biologinen suodatin oli ilmeisesti melko kevyesti kuormitettu. Liete nostettiin jälkiselkeytyskaivosta pumpulla kerran vuorokaudessa esiselkeyttämöön.

Kertomusvuonna valmistuivat seuraavat uudet viemäriveden puhdistamot tai vanhojen puhdistamojen lisätyöt:

Rajasaaren puhdistamon II laajennusvaiheen rakennustyöt valmistuivat 11. 1. Oy. Yleisen Insinööritoimiston suorittamina. Laajennusvaiheeseen liittyvät koneet, laitteet ja generaattori vastaanotettiin 8. 3. S. G. Tuderus Oy:n toimittamina. Urakkasumma oli 15 699 593 mk. Samoin vastaanotettiin 1. 7. Strömberg Oy:n hankkimat ja asentamat sähköteknilliset laitteet.

Kyläsaaren puhdistamon lietteenlämmityslaitteet otettiin 4. 5. tarkastettuina vastaan Huber Oy:n toimittamina ja asentamina. Urakkasumma oli 1.607 mmk.

Kulosaaren puhdistamon koekäyttö alkoi 30. 5. ja laitos otettiin vastaan 8. 7. Urakoitsijana oli Oy. Yleinen Insinööritoimisto. Urakkasumma oli 36.672 mmk.

Kertomusvuoden päättyessä jäivät keskeneräisiksi seuraavat puhdistamoiden rakennustyöt:

Lauttasaaren puhdistamo, jota koskeva urakkasopimus tehtiin 30. 6. Oy. Yleisen Insinööritoimiston kanssa urakkasumman ollessa 160.33 mmk. Tarkoitukseen käytettävänä olleesta 153 mmk:n määrärahasta käytettiin kertomusvuonna 64 296 482 mk.

Viikin puhdistamon rakentaminen alkoi syksyllä rakennusviraston omana työnä. Tarkoitukseen oli varattu kertomusvuonna käytettäväksi 149.8 mmk, mistä käytettiin 21 297 508 mk.

P a l o k a i v o j e n rakentamista koskevan yleissuunnitelman tultua edellisenä vuonna toteutetuksi suoritettiin kertomusvuonna vain palokaivojen ja -altaiden kunnossapitotöitä.

Urheilulaitteet. Korjaus- ja kunnossapitotöitä varten oli talousarvioon varattu 60 mmk, josta käytettiin 59 251 176 mk.

Uudistöitä varten oli talousarvioon sisältyviä, kaupunginhallituksen käyttövaroistaan myöntämiä ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja kertomusvuonna käytettävissä yhteensä 43 806 494 mk, josta käytettiin 17 127 747 mk.

Suuri osa urheilulaitteiden uudistyökohteista oli sellaisia, joissa työt jatkuivat vielä v. 1961.

Kertomusvuoden aikana valmistuivat seuraavat työt: Käpylän urheilupuiston pohjoissivun aidan siirtäminen, Meilahden urheilukentän ympäristön tasoitus, Lauttasaaren ja Roihuvuoren hyppyrimäki sekä luistin- ja jääkiekkorata Kivitorpan kentälle.

Väestönsuojat. Talousarvioon sisältyviä ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja oli kertomusvuonna käytettävänä vanhojen väestönsuojien peruskorjauksiin 71.5 mmk ja uusien suojien suunnittelua ja rakentamista varten 94 998 400 mk. Näistä varoista käytettiin peruskorjauksiin 6 865 551 mk ja suunnitteluun 1 337 275 mk.

Kertomusvuoden aikana saatiin valmiiksi Kallion paloaseman suojan peruskorjaustyöt, joiden kustannukset olivat 3 663 551 mk. Keskeneräisinä olivat vuoden

päättyessä Johanneksen suojan peruskorjaustyöt, joiden urakkahinta oli 4.76 mmk ja joihin kuului holvaamattomien osien teräsbetonisten kattoholvien teko sekä lisäksi eräitä muita pienempiä korjaustöitä. Uudistusten ansiosta tehostui näiden suojien normaaliaikainen käyttö huomattavasti ja niiden rakenteet tulivat enemmän ajankohtaisia vaatimuksia vastaaviksi.

Uusista rakennustöistä aloitettiin vuoden aikana ainoastaan Kulosaaren kerrostaloalueen yhteisen kalliosuojan louhintatyö, jonka kustannukset suoritettiin työllisyysvaroista. Tämä suoja tulee toimimaan normaaliaikana autotallina tai varastona.

Suunnittelun alaisena olivat lisäksi myös Keski-Kallion ja Meilahden yleiset väestönsuojat, Toukolan ensiapusuoja, talojen yhteissuojat Toukolassa, Niemenmäessä ja Vallilassa, sekä Vilhonvuorenkujan, Vuorikadun, Tiilimäen, Laajalahden ja Lauttasaaren kalliosuojien peruskorjaukset. Ilmanvaihto-, putki- ja sähkötöiden suunnittelu tilattiin pääasiassa ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Työllisyystöitä suoritettiin kertomusvuonna aikana 1. 1.—23. 4. Näiden töiden kustannukset olivat yhteensä 246 903 811 mk. Huomattavimpiin työllisyystyökohteisiin käytettiin varoja seuraavasti: Konalan vesijohto ja viemäri 14.9 mmk, Viikin kokoojajohto 17 mmk, Mäkitorpantien vesijohto ja viemäri 32 mmk, Pitäjänmäentien vesijohto ja viemäri 17 mmk, Puistolan varastoalueen vesijohto, viemäri ja katu 48 935 490 mk, Urheilukadun vesijohto Lääkärinkadulta Runeberginkadulle 19 mmk, Ilmalan viemäri 14 mmk, Professorintien silta 24 mmk, Munkkiniemen aukion viemäri 8 mmk, Konalan teollisuusalueen viemäri ja katu 11 878 008 mk, Kulosaaren väestönsuojan louhinta 8 156 680 mk, Pihlajamäen asuntoalueen tulotie 27 931 547 mk, Haagan-Maunulan-Pirkkolan retkireitti 395 080 mk sekä Vantaan silta 726 508 mk.

Tilaustyöt. Katurakennusosasto suoritti tilaustöitä kaupungin muille laitoksille ja osastoille, Puhelinyhdistykselle ja yksityisille. Näistä töistä laskutettiin yhteensä 446 542 637 mk.

Tarveaineiden valmistus. Pasilan kivivarastoon ostettiin hankintaosaston kautta reunakiveä 21 154.16 m, hinta 27 620 008 mk ja kaarrekiveä 1 420.44 m, hinta 2 094 822 mk, yhteensä 29 714 830 mk.

Pasilan kivimurskaamossa valmistettiin sepeliä yhteensä 90 218 (ed. v. 109 059) m^3.

Lisäksi valmistettiin sepeliä Herttoniemen kivimurskaamossa 1 935 (8 880) m^3.

Pasilan murskaamon kustannukset olivat 52 790 470 mk ja Herttoniemen murskaamon 4 117 000 mk.

Putkivalimossa valmistettiin kertomusvuonna erilaisia betonituotteita seuraavat määrät: muhviputkia yhteensä 11 124 (5 780) kpl, uurreputkia yhteensä 2 586 (3 988) kpl, kaivonrenkaita, ø 100 cm, 1 159 kpl, kaivonkansia, ø 100 cm, 361 kpl sekä ø 37.5 cm, 1 kpl eli, tarkastuskaivon osia yhteensä 1 521 (2 557) kpl. Lisäksi valmistettiin sadevesikaivojen pohjaosia 359 kpl, lukko-osia 100 kpl, yläosia 315 kpl, väliosia 411 kpl ja lukontulppia 51 kpl, eli sadekaivon osia yhteensä 1 236 (1 666) kpl.

Putkivalimossa käytettiin sementtiä 529 500 (565 380) kg, betonisoraa 1 374.5 (1 318.5) m^3, 37 m^3 sepeliä n:o 1, 305 (192) m^3 n:o 2 ja 96 (90) m^3 n:o 3, terästä raudoitukseen 50 086 (67 526) kg sekä sidelankaa 726 (952) kg.

Sähkönkulutus oli 29 016 (28 603) kWh, valokaasun kulutus 2 201 (2 135) m^3, vesijohtoveden 2 047 (1 705) m^3 ja lämmityshöyryn 762.8 (786) tn.

Putkivalimon kustannukset olivat kertomusvuonna yhteensä 31 308 931 mk.

Edellä lueteltujen tarveaineiden valmistus- ja hankintakustannukset olivat yhteensä 137 813 701 mk.

Kaikkien katurakennusosaston em. töiden kustannukset, tilaustöiden kustannuksia ja talousarvioon sisältyviä palkkoja lukuunottamatta, olivat yhteensä 2 273 801 639 mk.

Puhtaanapito-osasto

Puhtaanapito-osasto huolehti kaupungille kuuluvan puhtaanapidon suorittamisesta, kaupungin yleisten mukavuuslaitosten kunnossa- ja puhtaanapidosta, lumen- ja jätteidenkaatopaikkojen järjestämisestä ja kunnossapidosta sekä jätteiden käsittelystä.

Kiinteistönomistajain kanssa tehtävien sopimusten perusteella osasto huolehti myös heille kuuluvien katuosuuksien puhtaanapidosta ja kiinteistöihin kertyvien jätteiden kuljetuksesta kaato- tai muulle hävityspaikalle. Yksityisten kiinteistöjen katuosuuksien talvipuhtaanapidosta osasto suoritti kuitenkin vain ajoradan aurauksen ja tasoituksen. Vieraiden valtioiden lähetystöjen, valtion ja seurakuntien katuosuudet jalkakäytävineen pidettiin kunnossa ympäri vuoden.

Katuosuuksien puhtaanapito hoidettiin puhtaanapitovelvollisten suorittamaa korvausta vastaan, jolloin talvipuhtaanapidosta laskutettiin kaupungin todellisten kustannusten mukaisesti. Ajoradan ja sillä olevien suojateiden sekä korokkeitten ja pysäkkikorokkeitten hiekoittaminen kuului kuitenkin kaupungille.

Puhtaanapito-osaston toimesta kuljetettiin ruoka- ja talousvettä sellaisille esikaupunkialueilla oleville yksityistalouksille, joilla ei ollut joko vesijohtoa tai kaivoa.

Toimisto, henkilökunta ym. Henkilökuntaan kuuluivat kertomusvuonna puhtaanapitopäällikkö, käyttöinsinööri, insinööri, osastokamreeri, 12 piirityönjohtajaa, toimentaja ja 4 toimistoapulaista. Lisäksi oli osastossa tilapäisinä käyttöinsinööri, jätteidenpolttolaitoksen hoitajana toimiva ylikonemestari, 3 vuorokonemestaria ja toimistoapulainen. Rakennusviraston uudelleenjärjestely oli edelleen vireillä, joten vapautuneita toimistoapulaisen virkoja ei täytetty vakinaisesti. Myös ylimääräistä työvoimaa käytettiin. Vakinaisesta henkilökunnasta oli 6 henkilöä sairauslomalla yhteensä 75 päivää.

Puhtaanapito-osaston koko henkilökunnan määrä oli kertomusvuoden alussa 1 471 sekä vuoden lopussa 1 079.

Kertomusvuoden aikana ryhdyttiin suorittamaan osaston työntekijäin palkanlaskenta koneellisesti kaupungin tietojenkäsittelykeskuksessa. Uusittu menetelmä palveli samalla kustannuslaskentaa ja oli pohjana asiakaslaskutukselle, jonka koneellistamisen esivalmistelutyöt saatiin vuoden loppuun mennessä osittaiseen päätökseen.

Osastoon saapui 135 kirjelmää ja lähetettiin 581.

Laskuja hyväksyttiin 2 280 ja sairausavustusta, vuosilomaa ja tapaturmamaksuja koskevia maksumääräyksiä annettiin 2 823.

Vahingonkorvausanomuksia, jotka aiheutuivat liukastumisesta kaduilla ja liikennevahingoista, käsiteltiin 23. Suoritetuista puhtaanapitotöistä kirjoitettiin 22 343 laskua, myydyistä jätteistä 8 ja sekalaisista töistä 1 647 laskua.

Toimisto siirtyi 15. 11. rakennusviraston uuteen toimitaloon Kasarmikatu 21:een. Työntekijäin palkanlaskentaa hoitavat toimistoapulaiset siirtyivät, osaston henkilökuntaan tosin edelleen kuuluvina, tiliosaston suojiin samassa talossa. Siirron tarkoituksena oli keskittää koko rakennusviraston työntekijäin palkanlaskenta ja henkilöasiain hoito tapahtumaan samassa toimistossa.

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen puhtaanapitoa varten oli kaupunki jaettu 20 puhtaanapitopiiriin, joista yksi ns. Malmin piiri eli Vantaan idänpuoleinen osa kaupunkia oli katurakennusosaston hoidossa puhtaanapito-osaston laskuun. Lisäksi hoidettiin lumenkaatopaikkoja ja katuhiekkavarastoja osittain omina piireinään. Katupuhtaanapitoa johti käyttöinsinööri ja hänen alaisinaan yhteensä 22 työnjohtajaa, joista 9 oli vakinaista. Heidän lisäkseen oli talvipuhtaanapitoa varten puisto-osaltolta komennettuina kaksi työnjohtajaa.

Työntekijäin luku vaihteli 1 248 työntekijästä talvella 434 työntekijään kesällä, keskiarvon ollessa 642 työntekijää viikkoa kohti.

Työnjohtajista oli 9 sairauslomalla yhteensä 224 päivää ja työntekijöistä 916 yhteensä 7 328 päivää.

Auraussopimuksia yksityisten omistamien kiinteistöjen kanssa oli kertomusvuoden alkaessa 3 113 ja päättyessä 3 005. Kesäpuhtaanapitosopimuksia oli 12 kiinteistön kanssa.

Kaupungin 155 kiinteistön ja 355:n valtion, seurakuntien ja vieraiden valtioiden lähetystöjen kiinteistön katuosuuksien puhtaanapito hoidettiin kautta vuoden.

Lunta kuljetettiin osaston toimesta lumenkaatopaikoille yhteensä 516 774 m³. Lumenkaatopaikkoja oli eri puolilla kaupunkia yhteensä 24. Lakaisujätteitä kaduilta kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 47 393 m³.

Katujen kasteluun ja torien huuhteluun käytettiin 59 287 m³ vettä ja katujen ja teiden hiekoittamiseen 39 111 m³ hiekkaa.

Kiinteistöjätteiden kuljetus, kaatopaikkojen ja yleisten mukavuuslaitosten hoito ja puhtaanapito. Jätteiden kuljetusta ja käsittelyä varten kaupunki oli jaettu alueellisesti kuuteen piiriin, minkä lisäksi tehtävänmukaisen jaon perusteella muodostettu seitsemäs piiri huolehti käymälälannan kuljetuksesta ja hajoitus- ja sadevesikaivojen tyhjennyksestä koko kaupungin alueella.

Katu- ja kiinteistöpuhtaanapidon työnjohto oli yhteinen Lauttasaaren piirissä ja Kulosaaren, Herttoniemen ym. kaakkoiset alueet käsittävässä piirissä.

Jätteiden kaatopaikkoja oli järjestetty sekä Pasilaan että Herttoniemeen. Osa jätteistä kuljetettiin katurakennusosaston hoidossa olevaan roskienlahottamoon.

Jätteidenpolttolaitos Kyläsaaressa määrättiin valmistuttuaan puhtaanapito-osaston hoitoon, minkä johdosta osastoon palkattiin lokakuun alusta käyttöinsinööri ja perustettiin neljä tp. konemestarin virkaa.

Työnjohtajista oli kolme vakinaista ja heidän lisäkseen oli töitä valvomassa viisi ylimääräistä työnjohtajaa.

Kiinteistöjätteiden ja makkilannan kuljetuksessa oli 68 osaston omaa ja 10 yksityistä autoa.

Kiinteistöpuhtaanapitoa suorittamassa oli keskimäärin 199 työntekijää. Heistä oli sairauslomalla 184 henkilöä yhteensä 1 472 päivää.

Kiinteistöistä, joiden puhtaanapidosta oli tehty vuosisopimus, oli kaupungin omistamia 206 ja yksityisten omistamia 1 147. Kertatilauksen perusteella hoidettiin

203 kaupungin kiinteistön ja 2 898 yksityisten omistaman kiinteistön puhtaanapito. Lisäksi huolehdittiin 248 talorakennustyömaan sekä kaupungin 28 yleisen käymälän ja 26 vedenheittopaikan puhtaanapidosta.

Hajoituskaivojen tyhjennys suoritettiin 2 421 talossa. Sadevesikaivoja tyhjennettiin 373.

Kertomusvuonna kuljetettiin erilaisia jätteitä seuraavat määrät:

Jätteiden laatu	Viety kaatopaikoille	Viety kompostoimislaitokselle	Viety maatiloille kaupungin läheisyydessä	Yhteensä
Talous-, paperi- yms. asuma- ja teollisuusjätteitä	392 783	20 359	595	413 737
Tuhkaa	36 015	—	—	36 015
	1 393	—	4 606	5 999
Makkilantaa	(27 860 astiaa)	—	(92 120 astiaa)	(119 980 astiaa)
Hajoituskaivosakkaa	33 180	—	733	33 913
Yhteensä	463 371	20 359	5 934	489 664

Erilaisia eläinraatoja korjattiin pois ja hävitettiin 1 934, joista koiria oli 535, kissoja 876, kyyhkysiä 215 sekä muita 308.

Ruoka- ja talousvettä kuljetettiin eri puolilla esikaupunkialuetta sijaitseviin vedenjakelupaikkoihin 120 m³, kaupungin laitoksille 929.5 m³, yksityistalouksiin kuljetusmaksutta 19 629.5 m³ sekä kuljetusmaksua perien 3 626 m³, yhteensä 24 305 m³. Vettä tilanneita kiinteistöjä oli kertomusvuoden päättyessä 1 147. Kuljetustyössä, jota valvoi työnjohtaja, käytettiin kuutta 4—5 m³:n suuruisella säiliöllä varustettua autoa sekä kiireisimpinä aikoina näiden lisäksi kahta 2.5 m³:n säiliöllä varustettua autoa.

Työnjohdollisesti siirrettiin vedenkuljetus kiinteistöpuhtaanapitoon kuuluvaksi.

Puhtaanapito-osaston moottoriajoneuvojen ja tärkeimpien työkoneiden määrät olivat seuraavat: kuorma-autoja 104, vähennys 2, kasteluautoja 4, lakaisukoneita 4, tiehöyliä 43, lisäys 3, kumipyörätraktoreita 96, vähennys 2, kaivontyhjennysautoja 4 ja autoon kiinnitettäviä hiekanlevittimiä 21, vähennys 6.

Katuhiekoituksen työnjohdon helpottamiseksi ja hiekoituksen ohjaamiseksi mahdollisimman nopeasti kulloinkin eniten hiekkaa tarvitseville liikenneväylille oli hiekoitusautoihin hankittu ja asennettu yhteensä 17 radiopuhelinta, jotka toimivat liikennelaitoksen ULA-puhelinkeskukseen liittyvinä.

Talorakennusosasto

Henkilökunta. Talorakennusosaston vakinaiseen henkilökuntaan kuuluivat vuoden lopussa: kaupunginarkkitehti (virka avoinna), I ja II apulaiskaupunginarkkitehti, yliarkkitehti, työpäällikkö, 18 arkkitehtia (yksi virka avoinna), 6 rakennusinsinööriä, 3 koneinsinööriä, 5 piirtäjää, 2 suunnitteluteknikkoa, lämmöntarkkailija, osastosihteeri, osastokamreeri, kirjanpitäjä, kanslisti sekä 9 toimistoapulaista. Työsuhteessa oli lisäksi arkkitehteja, sisustustaiteilija, insinöörejä, arkkitehti- ja insinööriharjoittelija, toimistoapulaisia, maalarimestari, puhelinkeskuksen hoitaja ja vahtimestari. Henkilökuntaan kuului vielä 35 vakinaista rakennusmestaria sekä vaihteleva määrä ylimääräisiä, työmäärärahoista palkattuja rakennusmestareita.

Työvoima vaihteli, ollen 973 työntekijää tammikuun ensimmäisellä viikolla ja 846 joulukuun viimeisellä viikolla ja oli suurin, 1 113, 3.—9. 7. välisellä viikolla. Työntekijäin viikkokeskimäärä koko vuoden aikana oli 842 (ed. v. 939).

Eräiden kiireellisten rakennuskohteiden suunnittelu oli edelleen annettava yksityisten arkkitehtitoimistojen ja neuvottelevien insinööritoimistojen tehtäväksi. Samoin käytettiin urakoitsijaliikkeitä eräiden rakennustöiden suoritukseen.

Uudis-, muutos- ja lisärakennustyöt ja niiden kustannukset ym. Kertomusvuonna suoritettiin loppuun mm. seuraavat uudis-, muutos- ja lisärakennustyöt: Kivelän sairaalan XIV rakennuksen muutos- ja korjaustyöt; Nikkilän sairaalan alueen lämpö-, höyry-, vesi- ja viemärijohtojen uusiminen, voimalaitoksen uusimis- ja laajennustyöt sekä sikalarakennuksen rakennustyöt; Nummelan parantolan muutostyöt; Malmin sairaalan henkilökunnan asuntorakennus; Keski-Kaarelan kansakoulun, äitiysneuvolan, kirjaston ja lastentalon rakennustyöt; Esplanaadikappelin lisärakennuksen rakennustyöt; Kauppatorinhallin peruskorjaus; Stansvikin kartanon lisärakennuksen rakennustyöt; Tuomarinkylän kartanon peruskorjaus; rakennusviraston toimistotalon rakennustyöt; Toukolan konekorjaamon lisärakennusten rakennustyöt; rakennusviraston autokorjaamon Hernesaaressa olevien rakennusten peruskorjaus sekä Herttoniemen viemäriveden puhdistamon laajennustöiden I vaiheen rakennustyöt.

Uudisrakennus-, muutos- ja lisärakennustöistä, jotka jatkuivat v:een 1961, mainittakoon: Katariinankatu 1—3:ssa ja Aleksanterinkatu 16:ssa olevien talojen peruskorjaustyöt; Hesperian sairaalan hermotautien sairaalan ja psykiatrisen vastaanotto-osaston rakennustyöt; Kivelän sairaalan keittiörakennuksen laajennus- ja uusimistyö, alueen väestönsuojan rakentaminen sekä eräiden rakennusten liittäminen kaukolämmitysverkostoon; Nikkilän sairaalan perheasuntorakennuksen rakennustyö; tuberkuloositoimistorakennuksen rakennustyö; Koskelan sairaskodin keittiö- ja keskusrakennuksen rakennustyö; Herttoniemen vanhusten asuntolan rakennustyöt; Haagan paloaseman rakennustyö; Outamon vastaanottokodin rakennustyö; Siilitien kansakoulun rakennustyö; Kyläsaaren jätteidenpolttolaitoksen rakennustyöt sekä työt rakennusviraston hankintaosaston varastoalueella Oulunkylässä.

Muiden laitosten laskuun suoritetuista uudis- ja lisärakennuksista mainittakoon sähkölaitoksen keskusvaraston ja korjauspajan muutos- ja korjaustyöt Hämeentie 161:ssä, Herttoniemen kytkinlaitos, 14 muuntamorakennusta, Hanasaaren höyryvoimalaitos, Eteläsataman uusi varastorakennus ja Sörnäisten sataman huoltorakennus.

Lisäksi suoritti talorakennusosasto kertomusvuoden aikana huomattavan määrän korjaus- ja kunnostamistöitä kaupungin eri laitoksissa.

Vuoden aikana valmistuneita rakennuksia varten varattujen määrärahojen ylitysoikeuksia myönnettiin yhteensä 133 022 400 mk, josta 54 075 000 mk oli myönnetty jo ennen ao. rakennustyön aloittamista. Vuoden aikana valmistuneiden rakennusten määrärahoista jäi säästöä n. 40 794 219 mk.

Kaupungille kuuluvien rakennusten ja huoneistojen korjausta ja kunnossapitoa varten oli talousarvioon merkitty yhteensä 224 972 800 mk:n suuruinen määräraha. Korjaus- ja kunnossapitotöiden kustannukset nousivat 194 625 420 mk:aan, joten määrärahasta jäi käyttämättä 30 347 380 mk.

Uudis- ja muutosrakennustöitä varten oli talousarvioon varattu yhteensä

2 867 635 600 mk:n suuruinen määräraha. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 1 397 905 516 mk:aan.

Tämän lisäksi siirrettiin v:lta 1959 määrärahoja yhteensä 1 849 298 893 mk. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 1 215 112 529 mk:aan. Säästöstä, 634 186 364 mk, siirrettiin 593 392 145 mk v:een 1961 suorittamatta jääneitä töitä varten ja jäännös eli 40 794 219 mk palautettiin kaupunginkassaan.

Vuoden aikana suoritettiin edellisten lisäksi töitä, joita varten määräraha myönnettiin kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen käyttövaroista, sekä kaupungin muille virastoille ja laitoksille töitä, joista laskutettiin yhteensä 322 547 673 mk; tästä työllisyystöiden osuus oli 1.1 mmk.

Kokonaiskustannukset talorakennusosaston töistä kertomusvuonna nousivat 3 256 108 070 (ed. v. 2 980 296 524) mmk:aan.

Suorittamatta jääneitä töitä varten siirrettiin 2 060 828 158 (1 849 298 893) mk v:een 1961.

Kesälomaa myönnettiin 1 359 (1 528) työntekijälle, yhteensä 24 569 päivää. Kustannukset mainituista lomista nousivat 55 289 866 (56 497 989) mk:aan. Sairauslomien kustannukset nousivat 21 615 241 (23 223 248) mk:aan. Hautausapuina maksettiin 992 980 (745 102) mk. Kustannukset vapaapäiväpalkoista nousivat 6 847 190 (1 853 209) mk:aan.

Vakinaisten viranhaltijain palkat ylityökorvauksineen olivat 101 384 665 mk. Työsuhteessa olevien palkat olivat 48 147 591 mk, eli yhteensä 149 532 256 mk.

Osasto käsitteli 1 558 diariin vietyä asiaa ja antoi niistä lausuntoja. Lisäksi vietiin diaariin 1 024 tarjousta tai sopimusta.

Talorakennusosaston I koneinsinöörin ylivalvontaan kuuluvien laitosten kattiloiden lukumäärä, laatu ja yhteinen tulipinta olivat vuoden lopussa:

Höyrykattilat	Luku	Tulipinta, m²
Korkeapainekattilat	11	1 774.0
Matalapainekattilat	84	1 872.7
Yhteensä	95	3 646.7
Lämminvesikattilat	263	4 341.0
Kaikkiaan	358	7 987.7

Lämpö-, vesi-, viemäröinti-, ilmanvaihto- ym. laitteiden suunnittelu, töiden valvonta sekä lopputarkastukset. Kertomusvuoden kuluessa huomattavimmista alaan kuuluvista töistä mainittakoon mm.: Kaupungintalon korttelin saneerauksen suunnittelu, sosiaalivirastotalon, Haagan paloaseman, Roihuvuoren vanhainkodin, talojen Katariinankatu 1—3:ssa sekä Aleksanterinkatu 12:ssa ja 16:ssa sekä Kaisaniemen ja Siilitien kansakoulujen töiden suunnittelu. Töitä suunniteltiin ja valvottiin tai pidettiin niiden lopputarkastuksia lukuisien kaupungin sairaaloiden, lastenkotien ym. virastojen ja laitosten rakennuksissa tai alueella.

Samoin suoritettiin talorakennusosaston hoidossa olevien laitosten korjaustyöt.

Lisäksi annettiin lämmitysohjeita ja suoritettiin lämmityksen tarkkailua säännönmukaisesti talorakennusosaston ja kiinteistöviraston hoitoon kuuluvissa laitoksissa. Asiantuntija-apua alaan kuuluvissa kysymyksissä annettiin kaupungin eri laitoksille.

Puisto-osasto

Henkilökunta, huoneisto ym. Puisto-osaston henkilökunnan muodostivat kaupunginpuutarhuri, apulaiskaupunginpuutarhuri, työnjohtajien esimies, 9 piiripuutarhuria, piirtäjä, 2 toimistoapulaista, ylimääräinen toimistoapulainen, 12 työmäärärahoista palkattua työnjohtajaa sekä osapäiväksi palkattu suunnittelija.

Työntekijäin lukumäärä oli kertomusvuoden alussa 190. Näistä oli työttömyystyöntekijöitä 38. Vuoden lopussa oli 140 ja keskimäärin viikottain 380 työntekijää. Suurin lukumäärä oli 575 kesäkuussa.

Vuoden aikana kuoli kuusi työntekijää ja eläkkeelle siirtyi kaksi työntekijää.

Sairaustapauksia oli 210. Sairauslomapalkkoja maksettiin 5 669 298 mk. Tapaturmia sattui vuoden kuluessa 44.

Osasto muutti 5. 12. rakennusviraston uuteen toimitaloon Kasarmikatu 21, jossa sille oli varattu 4 huonetta, yhteiseltä pinta-alaltaan 105 m².

Osastolle saapui kaikkiaan 509 kirjelmää ja sieltä lähetettiin 158 kirjelmää.

Saapuneita laskuja oli 1 354 ja lähetettyjä laskuja 629. Maksumääräyksiä kirjoitettiin 1 367.

Toimistossa laadittiin 44 puutarhasuunnitelmaa ja 10 muuta piirustusta.

Kasvihuoneet, lavatarha ja taimisto. Kasvihuoneissa ja lavoissa kasvatettiin 68 567 kasvia kukkaryhmiä varten. Lämmitykseen käytettiin 13 700 kg koksia ja 142 069 kg polttoöljyä.

Edellisenä vuonna valmistuneet hollantilaismalliset lavat olivat ensi kerran käytössä.

Taimistosta siirrettiin puistoihin seuraavat määrät kasveja:

	Istutettu puistoihin kpl	Myyty kpl	Hävitetty vioittuneina kpl	Lisätty kpl	Varastossa kpl
Lehtipuita	527	215	155	—	8 514
Havupuita	88	68	—	—	1 504
Koristepensaita	6 622	3 167	260	3 334	44 015
Köynnöskasveja	337	88	320	—	6 487
Perennoja	2 919	2 552	340	4 433	46 145
Kukkasipuleita	33 540	—	—	—	1 800

Puisto- ja leikkikenttätyöt. Osaston hoidossa oli vuoden lopussa 330 yleistä puistoa, 90 erinäisten kaupungin laitosten puistoa sekä 20 sopimuksen perusteella hoidettavaa puistoa.

Istutuksiin kohdistuneista vahingonteoista perittiin korvausta kaikkiaan 119 540 mk.

Vuoden aikana jatkettiin edellisinä vuosina keskeneräiseksi jääneiden puistojen rakentamista Keskuspuistoalueella, Sigurd Steniuksen puistossa, Kustaankartanon puistossa, Pajamäen puistoalueilla, Auroran sairaalan alueella, Tilkanmäessä, Kuusikko- ja Lampuotilantien välisellä alueella, Ramsaynrannassa, Lahnalahdenpuistossa Lauttasaaressa ja Kotkavuorella. Lopulliseen kuntoon saatiin Seurasaaren ravintolan ympäristö, Kaisaniemen lammikon ympäristö, Helsinginkatu 34:n ja 36:n välinen alue, Maunulan ja Pakilan lastentarhan pihat ja Lönnrotin patsaan ympäristö.

Leikkikenttätöitä jatkettiin mm. Herttoniementien varrella olevalla hiekkakuoppa-alueella, Pitäjänmäen leikkikentällä, joka saatiin valmiiksi, Tapanilan- ja Terhontien kulmassa ja Oulunkylän Pitkäpellolla. Pitäjänmäen leikkikentän lisäksi saatiin lopulliseen kuntoon Pikkukosken leikkipuisto.

Työttömyystöitä suoritettiin Pajalahdenpuistossa ja Myllykalliolla Lauttasaaressa sekä Mäenlaskijantien ja Majavatien puistoalueilla Herttoniemessä.

Tilaustyöt. Lisäksi puisto-osasto suoritti tilauksesta töitä rakennusviraston eri osastoille, kaupungin muille laitoksille sekä jonkin verran yksityisille. Tilaustöistä olivat huomattavimmat: Keski-Kaarelan kansakoulun pihaistutukset, Kulosaaren ja Munkkiniemen pumppuaseman ympäristöt, Pajaniityntien reuna-alueet, Pajamäentien puistokaistat, Tiurasaarentien viereinen uimaranta, Näyttelijäntien puistokaista, Professorintien sillan maatukien luiskat, Haapaniemen kentän reunat, kaasulaitoksen toimistorakennuksen ympäristö, Mäkelänkatu 46—48:n etupuutarha ja Oulunkylän varastoalueen varastonhoitajan rakennuksen ympäristö. Puhtaanapito-osaston tilauksesta suoritettiin myös lumitöitä.

Tilaustöiden rahallinen arvo oli kaikkiaan 29 931 434 mk.

Menot ja tulot. Talousarvioon oli kertomusvuonna merkitty yleisten töiden pääluokan luvun Istutukset korjaus- ja kunnossapitotileille yhteensä 142 453 360 mk. Tilien ylittämisoikeutta myönnettiin 9.5 mmk. Menot tilien mukaan olivat 147 137 634 mk.

Tuloa tuottamattomien pääomamenojen luvussa Istutukset oli uusia puistoja ja leikkikenttiä varten 54.5 mmk, josta käytettiin 50 361 749 mk. Edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja, yhteensä 16 665 920 mk, käytettiin kertomusvuonna 10 355 015 mk. Tuloa tuottamattomien pääomamenojen määrärahoja siirtyi seuraavaan vuoteen kaikkiaan 10 449 156 mk.

Puisto-osaston tulot kertomusvuonna olivat kaikkiaan 2 484 679 mk. Nämä jakautuivat seuraavasti: ruukkukasvien ja leikkokukkien myynti 975 684 mk, taimistotuotteiden myynti 868 660 mk, pienten taimien myynti 9 684 mk, lannan ja mullan myynti 164 575 mk, kasvien vuokraaminen 240 200 mk sekä muut sekalaiset tulot 225 876 mk.

Hankintaosasto

Hankintaosaston päätoimiston henkilökuntaan kuuluivat hankintapäällikkö, apulaishankintapäällikkö, osastokamreeri, varastokirjanpitäjä, toimentaja, inventoija, 7 vakinaista toimistoapulaista sekä tilapäinen toimistoapulainen ja työmäärärahoilla palkattu toimistoapulainen.

Päävarastossa Malminkatu 5 toimivat seuraavat viranhaltijat ym.: varastonhoitaja, apulaisvarastonhoitaja, varastoesimies, varastokirjanpitäjä, 2 vakinaista toimistoapulaista sekä yksi tilapäinen ja yksi työmäärärahoilla palkattu toimistoapulainen. Oulunkylän, Ruoholahden ja Töölön alavarastoissa, Toukolan puutavaravarastossa ja Herttoniemen varastossa toimi esimiehenä varastoesimies. Näistä oli 4 vakinaista ja yksi työmäärärahoilla palkattu. Varastoissa oli työntekijöitä 31.12. yhteensä 63.

Varastossa olleiden rakennusaineiden ja muiden tarvikkeiden arvo oli 1.1.1960 128 795 543 mk. Vuoden aikana niitä ostettiin 785 023 046 mk:n arvosta ja annettiin

käytettäväksi 787 039 746 mk:n arvosta. V:een 1961 siirtyneiden rakennusaineiden ja tarvikkeiden arvo oli 126 778 843 mk.

Varastosta annettujen tavaroiden määrät jakautuivat rakennusviraston eri osastojen ja kaupungin muiden laitosten sekä yksityisten kesken raha-arvon mukaan laskien seuraavasti: katurakennusosasto 240 607 963 mk, talorakennusosasto 284 411 420 mk, puhtaanapito-osasto 62 080 740 mk, puisto-osasto 9 636 753 mk, hankintaosasto 8 288 261 mk, rakennusvirasto ja tiliosasto 793 018 mk, konevarikko 18 830 605 mk, satamalaitos 87 222 869 mk sekä muut 75 168 117 mk, yhteensä 787 039 746 mk.

Muille kaupungin laitoksille ja virastoille tehtäviä hankintoja hoidettiin suurimmaksi osaksi hankintasopimuksilla ja tilauksilla, jolloin tavara toimitettiin liikkeestä suoraan ao. laitokselle tai virastolle. Samanlaista menettelyä käytettiin osaksi myös rakennusviraston omille osastoille tapahtuneissa hankinnoissa. Sopimuksilla ja tilauksilla toisille laitoksille ja virastoille toimitettujen hankintojen arvo nousi vuoden aikana 340 924 660 mk:aan ja rakennusviraston osastoille samalla tavalla toimitettujen hankintojen arvo 279 970 103 mk:aan.

Osaston suorittamien rakennusaine-, kone-, kalusto- ja kulutustarvikehankintojen kokonaisarvo kertomusvuoden aikana oli 1 771 049 727 mk.

Vuokratuloja vieraille lainatuista työkaluista, työkoneista ja lipuista oli 2 806 297 mk.

Osastolle saapui kertomusvuoden aikana 2 788 kirjettä ja lähetettiin 1 918 kirjettä. Laskuja saapui 11 956 ja lähetettiin 3 218.

Konevarikko

Konevarikko, jonka päällikkönä toimi apulaiskaupungininsinööri, jakautui toimistoon, konekorjaamoon, autokorjaamoon ja konevarastoon.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat toimistoesimies, kirjanpitäjä, kolme vakinaista toimistoapulaista ja yksi tilapäinen toimistoapulainen sekä lisäksi kaksi työsopimussuhteessa olevaa toimistoapulaista, tuntikirjuri ja asiapoika.

Konekorjaamossa oli konekorjaamon päällikkö, kaksi vakinaista ja neljä työsopimussuhteessa olevaa työnjohtajaa, yksi vakinainen piirtäjä ja työsopimussuhteessa suunnittelija sekä talonmies-lämmittäjä.

Autokorjaamossa oli autokorjaamon päällikkö, kaksi vakinaista työnjohtajaa ja kolme työsopimussuhteessa olevaa työnjohtajaa, sekä kirjuri, tuntikirjuri ja toimistoapulainen.

Konevarastossa, joka käsitti sekä kone- että tarveainevaraston, oli konevarastonhoitaja ja varastoesimies, molemmat vakinaisia.

Työntekijöitä oli 31.12. kertomusvuonna konekorjaamossa 171, autokorjaamossa 82 ja konevarastossa 6 eli yhteensä 259.

Konekorjaamon tuotantokomiteaan kuuluivat puheenjohtajana seppä Urpo Järvinen, varapuheenjohtajana asent. Otto Päivinen, sihteerinä ins. Erkki Katajisto, varasihteerinä toimistoesimies Nils Nyström sekä muina jäseninä apul.kaup. ins. Lemmitty Salmensaari, apul.katurak.pääll. Kaarlo Laurila, asent.Paavo Makkonen, viilaaja Arvi Rantanen, asent. Eero Sainio ja suunnittelija Toivo Mattila. Varajäseninä olivat katurak.pääll. Yrjö Virtanen, työpäällikkö Esko Toivola, auto-

korjaamon pääll. Veikko Kiviniemi, hitsaaja Einar Dahlbom, peltiseppä Olavi Hämäläinen, poraaja Severi Nieminen, puuseppä Matti Peura, asent. Onni Vihervaara, työnjoht. Sven Linkosalmi ja kirjanpit. Olavi Kinnunen.

Autokorjaamon tuotantokomitean varsinaiset jäsenet olivat puheenjohtajana ins. Kiviniemi, varapuheenjohtaja työnjoht. Kalle Viljamaa, sihteerinä asent. Väinö Karvinen, varasihteerinä viilaaja Eino Rinne sekä muina jäseninä apul.kaup. ins. Salmensaari ja esimies Harry Vikström. Varajäseninä olivat ins. Katajisto, puhtaanapitopääll. Heikki Saarento, seppä Esko Laine, maalari Jalmari Kunnas, asent. Ilkka Seutu ja työnjoht. Lauri Strand.

Vuoden aikana suoritetut työt jakautuivat rakennusviraston eri osastojen ja kaupungin laitosten kesken markkamääräisesti seuraavasti: katurakennusosasto 17 373 151 mk, talorakennusosasto 32 904 539 mk, puhtaanapito-osasto 61 141 174 mk, puisto-osasto 4 560 868 mk, hankinta-osasto 175 124 200 mk, satamalaitos 26 186 726 mk, konevarasto 9 295 858 mk, rakennusviraston muut osastot 36 564 mk, osaston omat työt 319 996 mk ja muut kaupungin laitokset 14 830 928 mk eli yhteensä 341 774 004 mk.

Varastossa vuoden alussa olleiden tarveaineiden arvo oli 62 528 606 mk. Vuoden aikana ostettiin 75 220 883 mk:n arvosta ja luovutettiin käyttöön 75 415 134 mk:n arvosta. V:een 1961 siirtyneiden tarvikkeiden arvo oli 62 334 355 mk.

Vuoden aikana saapui 8 949 laskua ja lähetettiin 1 664. Maksumääräyksiä annettiin samana aikana 932. Työtilauksia oli 7 674 .

Tiliosasto

Tiliosaston kassavirastona toimi rahatoimisto.

Tiliosaston henkilökunnan muodostivat kamreeri, pääkirjanpitäjä, kirjanpitäjä, kassanhoitaja, 11 toimistoapulaista, joista 2 työskenteli puhtaanapito-osastossa, ja lähetti.

Henkilökunnasta oli 5 sairauslomalla yhteensä 25 päivää.

Tilitositteita oli vuoden aikana yhteensä 55 734, joista maksumääräyksiä 39 976, kassatositteita 9 643 ja muistiotositteita 6 115. Laskutuksia oli yhteensä 7 412, joista yksityisiä 2 210 ja kaupungin muita virastoja ja laitoksia koskevia 5 202. Lähetettyjä kirjeitä oli 102 ja lähetteitä 1 591.

Tiliosaston toiminnan laajuus selviää seuraavasta menojen ja tulojen erittelystä: talousarviotyöt 5 128 040 157 mk, siirtyvät työmäärärahat 2 105 171 537 mk, työttömyystyöt 323 654 697 mk, ylimääräiset työt 63 067 028 mk, laskutettavat työt 1 001 951 586 mk, lähetetilin menot 7 835 527 542 mk, lähetetilin tulot 1 865 684 479 mk, laitosten väliset työt 1 556 928 981 mk, ennakkomenot 5 878 176 mk, tarveaineet 1 226 940 150 mk, tuloveron ennakot 461 869 573 mk, huoltokassa 139 215 082 mk, leski- ja orpoeläkekassa 418 603 mk, menojäämät 322 048 285 mk, tulojäämät 118 670 344 mk ja rakennusviraston tulot 837 010 866 mk eli yhteensä 22 992 077 086 mk.

32. Liikennelaitos [1]

Liikennelaitoksen lautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym.

v. Frenckell, Erik	kaup. joht.	puheenjohtaja
Hara, Erkki	varat.	varapuheenjohtaja
Londen, Carl-Gustaf	dipl. ins.	jäsen
Niemi, Kauko	toim. joht.	»
Nieminen, Martti	toimitt.	»
Vakkuri, Juho	dipl. ins.	»
Valpas, Olavi	apul. konttorinhoitaja	»
Virtanen, Kalle	puuseppä	»
Vuortama, Jorma	toim. joht.	»
Kivistö, Juho	apul. kaup. joht.	(kaupunginhallituksen edustaja)

Lautakunnan sihteerinä toimi liikennelaitoksen asiamies Orvo Koskinen.

Lautakunnan kokousten lukumäärä oli vuoden kuluessa 27 ja pöytäkirjojen pykäläluku 524. Lautakunnalle esitettyjen kirjeiden lukumäärä oli 616, lähetettyjen kirjeiden 394 ja lautakunnan pöytäkirjan otteiden 932.

Lautakunnan kurinpitojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja v. Frenckell, varamiehenä varapuheenjohtaja Hara, sekä jäseninä lautakunnan jäsen Valpas ja hänen varamiehenään lautakunnan jäsen Nieminen, liikennejoht. Teuvo Riittinen ja hänen varamiehenään talousjoht. Niilo Koskinen, asiamies Orvo Koskinen ja varamiehenä apul. asiamies Lauri Kotiniemi. Sihteerinä toimi apul. asiamies Kotiniemi ja hänen varamiehenään lainop. apul. Risto Laine. Jaostolla oli 23 kokousta. Pöytäkirjojen pykäläluku oli 192 ja pöytäkirjanotteiden 1 020. Jaosto määräsi kertomusvuonna 191 kurinpitorangaistusta, joista 102 oli varoituksia ja 89 virantoimituksesta pidätyksiä.

Päätökset. Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon mm.: Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen suorittama kaupungin liikennelaitoksen kannattavuus- ja kustannustutkimuksen ensimmäinen osa päätettiin julkaista (21. 2. 63 §).

Liikennelaitokselle päätettiin hankkia 30 linja-auton alustaa sekä sama määrä linja-autonkoreja (24. 2. 89 §, 11. 5. 205 §).

Laitoksen sisäisen tiedotustoiminnan tehostamiseksi päätettiin sen henkilökuntaa varten toimittaa erityistä tiedotuslehteä (7. 10. 379 §).

---

[1] Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja liikennelaitoksen kertomuksen eripainoksessa.

Lautakunta hyväksyi uusien virkapukujen mallit ja värit sekä liikennehenkilökunnan virkapukumääräykset (21. 10. 401 §, 16. 12. 495 §).

Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Oy:n henkilökunnan huoltokonttorin säännöt päätettiin kumota ja vahvistaa niiden tilalle Helsingin kaupungin liikennelaitoksen huoltokonttorin säännöt noudatettaviksi 1. 1. 1961 lukien (18. 11. 445 §).

Lisäksi lautakunta päätti Vallilan autohallitiloista vapautuvien tilojen vuokralleannosta (16. 12. 497 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemiin esityksiin sisältyivät mm. seuraavat asiat: Paciuksenkadun koroke- ja suojatiejärjestely (1. 6. 241 §); Ruskeasuon hallien I rakennusvaiheen uusien täydennettyjen pääpiirustusten vahvistaminen (1. 6. 251 §); liikennelaitoksen talousarvioehdotuksen v:ksi 1961 hyväksyminen (17. 8. 327 §); Hietalahdentorin liikenteen järjestely (17. 8. 328 §); liikennelaitoksen pääkonttorin siirtäminen Ruskeasuon autokorjaamorakennukseen (8. 10. 390 §); liikennelaitoksen linja-autoliikenteen pysäkkikorokkeiden ja -merkkien aiheuttamien kustannusten sisällyttäminen kaupungin yleisiin kustannuksiin (4. 11. 424 §); Roihuvuoresta Marjaniemen kautta Puotilaan johtavan tien rakentaminen linja-autoliikennettä kestäväksi (18. 11. 455 §) sekä liikennehenkilökunnan virkapukumerkin hyväksyminen (16. 12. 496 §).

Maistraatille tehdyt esitykset koskivat: liikennelaitoksen autolinjojen reittien muutoksia, liikennetiheyden lisäämistä (23. 3. 127 §, 11. 5. 203 §, 1. 6. 238, 239 §); Pitäjänmäen suunnan liikenteen järjestämistä (11. 5. 201 §); eräiden liikennelaitoksen linja-auto- ja raitiolinjojen nimien tarkistamista (23. 9. 356 §) sekä uusien autolinjojen perustamista (7. 10. 377 §, 4. 11. 418 §). Lisäksi lautakunta päätti peruuttaa 2. 12. 1959 (578 §) tekemänsä esityksen autolinjan n:o 63 lakkauttamisesta (23. 3. 125 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle antamissaan lausunnoissa lautakunta puolsi: kiinteistölautakunnan ehdotuksia liikenteen järjestelystä Unionin- ja Liisankadun risteyksessä ja Mannerheimintien jatkeella Matkamiehentien kohdalla Etelä-Haagassa (23. 9. 352, 353 §); Suomen Turistiauto Oy:n liikennelupien pidentämistä sekä yhtiön linjan Kallio—Munkkivuori reitin jatkamista (7. 10. 370, 371 §, 2. 12. 468 §); Taljan ehdotusta Topeliuksen- ja Linnankoskenkadun risteyksen liikennejärjestelystä (4. 11. 419 §); Suomen Autoklubin ehdotusta Munkkiniemen aukion liikennejärjestelystä (4. 11. 420 §). Lisäksi puollettiin korttelin n:o 740 tontin n:o 1 osan siirtämistä liikennelaitoksen hallintoon (24. 2. 85 §) sekä Ruskeasuon ratsastushallin vapauttamista liikennelaitoksen käytöstä muihin tarkoituksiin (27. 4. 173 §).

Lautakunta antoi kaupunginhallitukselle epäävän lausunnon aloitteista, jotka koskivat: liikenneyhteyksien järjestelyä Marian sairaalan ja Ylioppilastalon välillä (8. 1. 4 §) ja eräitä liikennelaitoksen toiminnassa ilmenneiksi väitettyjä epäkohtia (2. 12. 467 §) sekä Tammelundin Liikenne Oy:n liikennelupa-anomusta (4. 11. 418 §).

Palkkalautakunnalle annetussa lausunnossa puollettiin liikennelaitoksen työntekijäin työsääntöehdotusta eräin muutoksin (21. 10. 398 §).

Liikennelaitos

Yleistä. Liikennelaitoksen toiminta pyrittiin, vallitsevat olosuhteet ja taloudelliset näkökohdat huomioon ottaen, järjestämään niin, että laitokselle kuuluvat palve-

lustehtävät tulisivat mahdollisimman tehokkaasti hoidetuiksi. Siten pyrittiin liikennetiheys eri linjoilla mukauttamaan entistä tarkemmin matkustajatarvetta vastaavaksi. Liikenneyhteyksiä parannettiin eräillä reittien muutoksilla ja liikenne aloitettiin vuoden aikana kahteen uuteen asumalähiöön.

Maaliskuussa voimaan tullut tariffien korotus lisäsi huomattavasti laitoksen tuloja. Menoja saatiin vähennetyksi eräillä liikenne- ja korjaamojärjestelyillä. Toisaalta aiheutti palkkojen ja eläkkeiden korotus n. 111 mmk:n lisämenon. Laitoksen taloudellinen tulos muodostui aikaisempien vuosien tuloksiin verraten varsin myönteiseksi.

Ruskeasuon hallialueen ensimmäinen rakennusvaihe saatiin miltei loppuun suoritetuksi. Hallirakennuksen harjannostajaistilaisuus pidettiin 2. 8.

Henkilökunnan uudet virkapuvut ja laitoksen virkamerkki hyväksyttiin vuoden lopulla.

1. Henkilökunta

Laitoksen henkilökunta väheni edellisestä vuodesta 54 henkilöllä ja oli kertomusvuoden lopussa 3 779 henkilöä seuraavasti ryhmitettynä:

Osastot	Virkasuhde				Työsopimussuhde		Yhteensä			Erotus v:een 1959 verraten
	Vak.		Tp.							
	M	N	M	N	M	N	M	N	Yht.	
Johtajat	4	—	—	—	—	—	4	—	4	—
Kansliaosasto	1	—	2	5	1	—	4	5	9	+ 1
Järjestelyosasto	1	—	7	13	5	—	13	13	26	+ 22
Sosiaali- ja tiedotusosasto	1	—	—	1	—	—	1	1	2	—
Laskentaosasto	—	—	1	3	—	—	1	3	4	—
Talousosasto	—	—	47	44	—	4	47	48	95	+ 16
Hankintaosasto	1	—	13	19	34	16	48	35	83	+ 2
Autoliikenneosasto	1	—	815	622	—	3	816	625	1 441	+ 11
Raitioliikenneosasto	1	—	498	522	—	3	499	525	1 024	— 80
Liikennesuunn. osasto	1	—	5	—	—	—	6	—	6	— 1
Autokorjaamo-osasto	1	—	16	2	370	46	387	48	435	+ 17
Raitiovaunukorjaamo-osasto	1	—	27	3	317	87	345	90	435	— 27
Rataosasto	—	—	22	1	174	7	196	8	204	— 13
Tekn. suunn. osasto	1	—	7	2	1	—	9	2	11	— 2
Koko henkilökunta	14	—	1 460	1 237	902	166	2 376	1 403	3 779	— 54

Laitoksen palvelukseen otettiin kertomusvuoden aikana 231 henkilöä. Palveluksesta erosi 285 henkilöä, joista siirtyi eläkkeelle 93. Eläkettä nauttivia oli kaikkiaan vuoden lopussa 878 (ed. v. 828) henkilöä.

I. Välittömästi toimitusjohtajan alaiset osastot

Kansliaosasto huolehti varsinaisista kansliatehtävistä sekä lainopillisten asioiden hoitamisesta ja niitä koskevien tietojen ja neuvojen antamisesta. Tehtäviin kuului myös mm. esiintymiset tuomioistuimissa ja muu huolehtiminen oikeudenkäyntiasioista sekä korvausasiain ja eläke- ja ikälisäasioitten hoitaminen.

Järjestelyosasto suoritti liikennelaitoksen rationalisoimistutkimuksia sekä yleistä järjestelyä ja kehittämistä koskevia selvittely-, suunnittelu- ja tutkimustehtäviä.

Toiminnassa kohdistettiin kertomusvuonna päähuomio autokorjaamo-osaston toiminnan ko'ordinoimiseen, hankintaosaston varastojen materiaalikirjanpidon koneellistamiskysymykseen sekä laitoksen kustannuslaskennan uudelleen suunnitteluun. Lisäksi osasto joutui osallistumaan Ruhan tilojen suunnittelutyöhön.

Autokorjaamossa v. 1959 aloitettu ajankäyttötutkimuksen analysointi suoritettiin loppuun. Päähuomio kiinnitettiin työnjärjestely- ja suunnittelukysymyksiin, jotta uusien työtilojen avaamia mahdollisuuksia voitaisiin käyttää hyväksi.

Liikennelaitoksen materiaalikirjanpidon koneellistamisen mahdollistamiseksi aloitettiin varastotarvikkeiden perusteellinen koodetustyö.

Sosiaali- ja tiedotusosasto huolehti viranhaltijain ja työntekijäin sosiaalisista kysymyksistä ja laitoksen tiedotustoiminnasta.

Sosiaalisissa ja henkilösuhdekysymyksissä opastettiin henkilökuntaa. Asuntotilanteen helpottamiseksi oltiin yhteydessä kaupungin ja valtion ao. viranomaisiin. Lisäksi tehtiin alustavia töitä kahden asuinrakennuksen aikaansaamiseksi henkilökunnalle. Osaston päällikkö toimi laitoksen koulutusasiamiehenä tehden aloitteita henkilökunnan koulutuksesta. Työturvallisuustoimintaa pyrittiin edistämään.

Tiedotustoimintaa harjoitettiin sekä henkilökuntaa että matkustavaa yleisöä varten. Henkilökunnan informointi tapahtui kiertokirjeiden, puhuttelujen ja sisäisen lehden »Liikennepeilin» avulla. Lisäksi perustettiin pääasiallisesti tiedotusmielessä levitettävä moniste »Meiltä ja Muualta», jossa käsiteltiin lyhyesti henkilökuntaa kiinnostavia uutisia. Matkustajien tiedusteluihin vastattiin puhelimitse ja kirjein. Uutistapahtumat sekä lautakunnan päätökset tiedotettiin yleisölle lehdistön välityksellä. Yleisön lehdissä esittämiin asiallisiin kirjoituksiin vastattiin.

II. Taloudelliset osastot

Laitoksen talouden parantamiseen kiinnitettiin jatkuvasti erityistä huomiota. Eräin toimenpitein saatettiin supistaa menoja ja tulojen lisääntymiseksi oli maaliskuun alussa voimaan tulleella tariffien korotuksella ratkaiseva merkitys.

Täsmällinen tulojen ja menojen jakaantuminen käy ilmi laitoksen tilinpäätöksestä sekä taulukoista 2, 3, 4, 5, 6 ja 7.

Laskentaosaston tehtävänä oli huolehtiminen laitoksen kustannuslaskennasta ja tilinpidosta. Osaston toiminta jakaantui organisaation tässä vaiheessa eri osastoille.

Talousosaston tehtävänä oli laitoksen kassatehtävien sekä huoltokonttorin, lipputoimiston ja löytötavaratoimiston tehtävien hoitaminen sekä isännöitsijätehtävien suorittaminen.

Henkilökunnan huoltokonttorin jäsenmäärä oli vuoden päättyessä 3 089. Tilillepanoja oli yhteensä 383 740 892 mk, ottoja 294 269 301 mk, talletuksia 89 471 591 mk. Lainoja myönnettiin kaikkiaan 2 375, yhteismäärältään 73 208 500 mk.

Poliklinikalla kävi vuoden aikana kaikkiaan 17 987 potilasta, sairaanhoitajat suorittivat 248 kotikäyntiä ja pienoisröntgenissä kuvattiin 3 083 henkilöä, jolloin uusia tuberkuloositapauksia todettiin 7. Vuoden aikana rokotettiin vapaa-

ehtoisesti isorokkoa vastaan 101 ja poliota vastaan 1 055 henkilöä. Maksuton syöpätarkastus suoritettiin 241 naispotilaalle. Tarkastuskäyntejä suoritettiin halleilla ja tarkastusasemilla 71. Kenttäensiapua varten jaettiin 3 257 ea-pakkausta. Työstä poisjääneiden huippuluku todettiin helmikuussa, jolloin 191 henkilöä oli samanaikaisesti sairaana äkillisten kuumetapausten takia.

Löytötavaratoimistoon talteenotettujen esineiden lukumäärä oli vuoden lopussa 10 824, joista voitiin toimittaa omistajilleen takaisin 3 307 esinettä.

Hankintaosaston tehtävänä oli hankintojen suorittaminen annettujen ohjeiden mukaisesti sekä laitoksen varastotoimen hoitaminen. Varastokirjanpidon ja siihen kuuluvan tavarakortiston uudelleenjärjestelyä jatkettiin. Sen ohella tehtiin tutkimuksia ja suunnitelmia varastokirjanpidon ja hankintatoiminnan eräiden tehtävien siirtämisestä valmisteilla olevan kaupungin tietojenkäsittelykeskuksen suoritettaviksi.

Uusien virkapukujen mallit ja värit esitettiin lautakunnalle, joka hyväksyi ne. Välttämättömät vanhamallisten virkapukujen täydennyshankinnat tapahtuivat pääasiassa tehdastoimituksina. Oman vaatehtimon toimintaa supistettiin vastaavasti.

Varastomääriä pyrittiin edelleen mahdollisuuksien mukaan pienentämään korkomenojen vähentämiseksi. Autojen varaosien osalta on laajassa mitassa päästy kaupintavarastojärjestelmään.

Varastoarvo oli v:n 1959 lopussa 520 433 990 mk. Kun se kertomusvuoden lopussa oli 447 078 560 mk, oli vähennys siis 73 355 430 mk.

Matkalippujen hinnat. Kaupunginvaltuuston hyväsymien uusien tariffien mukaiset lippujen hinnat olivat 1. 3. lukien seuraavat:

		mk
1 vyöhykkeen matkat:	kertalippu	35
	sarjalippu, 10 matkaa	300
2 vyöhykkeen »	kertalippu	45
	sarjalippu, 7 »	250
3 vyöhykkeen »	kertalippu	55
	sarjalippu, 9 »	390
Siirtolippu		10
Vyöhykelisämaksu		10
Lasten kertalippu		15
Koululaisten ja invalidien alennusliput, 10 matkaa		100
Yhden linjan kuukausilippu		1 700
Kahden » »		2 000

Yövaunuissa perittiin maksut kaksinkertaisina. Lippujen kelpoisuusmääräykset pysyivät muuttumatta.

Koululaiset saivat ostaa alennuslippuja kuukautta kohden 70 matkaan, invalidit 110 matkaan.

Vuosilippujen hinnat ja Korkeasaaren liikennemaksut pysyivät muuttumatta.

Tulostase joulukuun 31 päivänä 1960

Menot:

Yhteiset kustannukset:	mk	mk	mk
Hallinto		44 818 581	
Kassa- ja tiliosasto		45 441 904	
Yhteiset sekalaismenot:			
Vuokrat	5 285 840		
Vakuutusmaksut	19 244 485		
Konttorikaluston hankinta	1 595 534		
Hallintorakennusten kunnossapito	4 548 532		
Eläkkeet	294 048 231		
Lapsilisä- ja kansaneläkemaksut	112 034 049		
Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut	8 217 563		
Muita liikennemenoja	7 962 315	452 936 549	
Lautakunnan käyttövarat		556 820	543 753 854
Raitioliikennekustannukset:			
Palkkaus ym.		671 166 573	
Sähkövoima		164 791 096	
Raitiovaunuston kunnossapito		315 003 916	
Ratojen ja ajojohtojen kunnossapito		127 692 287	
Puvut, liput, yhteiset palkat ym., osuus		41 218 763	
Käyttörakennusten kunnossapito		48 916 980	1 368 789 615
Linja-autoliikennekustannukset:			
Palkkaus ym.		846 503 314	
Polttoaine, öljy		139 107 370	
Vaunusto, renkaat		57 285 785	
Vaunuston kunnossapito		475 163 468	
Autoverot ja -vakuutukset		152 905 195	
Puvut, liput, yhteiset palkat ym., osuus		105 336 840	
Käyttörakennusten kunnossapito		37 789 574	1 814 091 546
Johdinautoliikennekustannukset:			
Palkat ym.		62 262 545	
Sähkövoima		15 733 638	
Vaunusto, renkaat		3 376 031	
Vaunuston kunnossapito		21 688 730	
Ajojohtojen kunnossapito		1 683 415	
	Siirto	104 744 359	3 726 635 015

	mk	mk
Siirto	104 744 359	3 726 635 015
Autoverot ja -vakuutukset	4 725 104	
Puvut, liput, yhteiset palkat ym., osuus	6 106 483	
Käyttörakennusten kunnossapito	2 635 880	118 211 826
Laivaliikennekustannukset		6 653 497
Asuntokiinteistökustannukset		9 645 375
Korot ja kuoletukset:		
Laskennalliset korot	271 133 182	
Konttokurantti- ym. korot	17 916 068	
Kuoletukset	534 904 788	823 954 038
		4 685 099 751
Tulot:		
Liikennetulot:		
Raitioliikenteestä	1 788 022 676	
Linja-autoliikenteestä	2 461 434 708	
Johdinautoliikenteestä	228 016 445	
Laivaliikenteestä	16 000 749	4 493 474 578
Asuntokiinteistötulot		18 454 926
Sekalaisia tuloja		47 883 715
Tilivuoden tappio		125 286 532
		4 685 099 751

Omaisuustase joulukuun 31 päivänä 1960

Vastaavaa:		
Rahaa, saamisia:	mk	mk
Kassat	7 865 738	
Tili- ym. saamiset	22 988 742	30 854 480
Tarveaineet ja valmisteet		448 598 064
Nostamattomat määrärahat		440 997 570
Keskeneräiset uudishankinnat		33 813 502
Laitoksen käyttöomaisuus:		
Liikennekiinteistöt	2 674 721 450	
Asuntokiinteistöt	141 392 166	
Radat	780 389 517	
Ajojohdot	75 183 936	
Raitiovaunusto	2 651 254 701	
Linja-autovaunusto	986 532 575	
Johdinvaunusto	53 524 522	
Henkilö-, pakettiautot	2 697 693	
Lautta	7 299 000	
Kalusto	91 215 695	
Puhelinosuudet	12 445 000	7 476 656 255
Tilivuoden tappio		125 286 532
		8 556 206 403

Vastattavaa:	mk	mk
Tili- ym. velat		241 389 775
Konttokuranttivelka kaupungille		397 162 803
Siirtyvät määrärahat:		
Vapaat, siirtyvät määrärahat	179 697 338	
Sidotut, siirtyvät määrärahat	261 300 232	440 997 570
Pääomavelka kaupungille		7 476 656 255
		8 556 206 403

Raitio-, linja-auto- ja johdinautoliikenteen menojen jakautuminen. Yhteiset menot 600 166 609 mk jakaantuvat suhteessa paikkakilometrimäärään (pkm) seuraavasti:

raitioliikenne ..... 248 865 827 mk, kokonaismenot 2 002 744 261 mk
linja-autoliikenne ..... 332 110 653 » » 2 492 470 325 »
johdinautoliikenne ..... 19 190 129 » » 162 626 208 »

ja suhteessa vaunukilometrimäärään (vkm):

raitioliikenne ..... 178 991 607 mk, kokonaismenot 1 932 870 041 mk
linja-autoliikenne ..... 400 075 679 » » 2 560 435 351 »
johdinautoliikenne ..... 21 099 323 » » 164 535 402 »

Kilometrimäärät olivat seuraavat:

raitioliikenne ..... 875 289 325 pkm, 9 363 928 vkm
linja-autoliikenne ..... 1 168 070 815 » 20 929 919 »
johdinautoliikenne ..... 67 493 860 » 1 103 809 »

eli yhteensä 2 110 854 000 paikkakilometriä ja 31 397 656 vaunukilometriä.

Menoihin sisältyvät korot ja kuoletukset (yhteisiin menoihin konttokurantti- ym. korot sekä yhteiseen kantaomaisuuteen kohdistuvat laskennalliset korot ja kuoletukset).

2. Menoerät laskettuna 100 paikkakilometriä sekä vaunukilometriä kohden

	Raitio-liikenne	Linja-auto-liikenne	Johdin-auto-liikenne	Raitio-liikenne	Linja-auto-liikenne	Johdin-auto-liikenne
	mk/100 paikkakm			mk/vaunukm		
Käyttörakennusten kunnossapito ..	5: 589	3: 235	3: 905	5: 224	1: 806	2: 388
Käyttövoima, polttoaine, öljy	18: 827	11: 909	23: 311	17: 598	6: 646	14: 254
Palkat, virkapuvut, liput ym.	77: 911	78: 842	97: 868	72: 827	44: 000	59: 842
Sairausapu	5: 539	3: 367	3: 693	5: 177	1: 879	2: 258
Radat ja johdot	13: 797	—	2: 494	12: 897	—	1: 525
Renkaat	—	4: 904	5: 002	—	2: 737	3: 059
Vaunusto, korjaukset ja huolto	34: 719	39: 959	31: 871	32: 454	22: 301	19: 488
Autoverot ja -vakuutukset	—	13: 091	7: 001	—	7: 306	4: 281
Pääomavelan korko	18: 980	6: 656	5: 208	17: 742	3: 715	3: 184
Käyttörakennusten, vaunuston, ratojen, johtojen ja kaluston poistot	25: 015	22: 988	32: 165	23: 383	12: 829	19: 667
	200: 377	184: 951	212: 518	187: 302	103: 219	129: 946
Yhteiset menot	28: 432	28: 432	28: 432	19: 115	19: 115	19: 115
Yhteensä, mk	228: 809	213: 383	240: 950	206: 417	122: 334	149: 061

Yhteiset menot ilmaistuna markkoina 100 paikkakilometriä kohden jakaantuvat seuraavasti: hallinto 2: 123, kassa- ja tiliosasto 2: 153, eläkkeet 13: 930, lapsilisä- ja kansaneläkemaksu 5: 308, sekalaisia menoja 2: 246 sekä yhteiset korot ja poistot 2: 672.

3. Liikennelaitoksen kantaomaisuuden muutokset v. 1960

	Arvo 1. 1. 1960	Arvonlisäys uudishankintojen kautta	Kuoletukset	Romutukset	Arvo 31. 12. 1960
	mk				
Liikennekiinteistöt	1 721 185 214	999 566 697	46 030 461	—	2 674 721 450
Asuntokiinteistöt	144 560 505	386 166	3 554 505	—	141 392 166
Radat	781 229 366	51 494 517	52 334 366	—	780 389 517
Ajojohdot	80 386 667	634 936	5 837 667	—	75 183 936
Raitiovaunusto	2 770 093 464	16 351 701	132 782 464	2 408 000	2 651 254 701
Linja-autovaunusto	1 081 396 067	151 293 575	239 286 067	6 871 000	986 532 575
Johdinvaunusto	63 868 885	9 481 522	19 825 885	—	53 524 522
Henkilö- ja pakettiautot	2 768 000	580 693	651 000	—	2 697 693
Lautta	8 579 000	—	1 280 000	—	7 299 000
Kalusto	112 862 373	2 396 695	24 043 373	—	91 215 695
Puhelinosuudet	11 400 000	1 045 000	—	—	12 445 000
Yhteensä	6 778 329 541	1 233 231 502	525 625 788	9 279 000	7 476 656 255

4. Raitio-, linja-auto- ja johdinautoliikenne

	Laskettu vaunukilometrimäärä [1]	Matkustajia	Tuloja, mk		Menoja, mk	
			Kaikkiaan	Liikenteestä	Kaikkiaan	Liikenteestä [2]
V. 1959	28 655 693	144 589 275	3 915 213 710	3 855 035 055	4 500 918 656	3 157 343 725
V. 1960	30 361 908	148 381 734	4 543 812 470	4 477 473 829	4 678 446 254	3 301 092 987
Erotus	+ 1 706 215	+ 3 792 459	+ 628 598 760	+ 622 438 774	+ 177 527 598	+ 143 749 262
%	+ 6.0	+ 2.6	+ 16.1	+ 16.1	+ 3.9	+ 4.6

5. Raitioliikenne

	Laskettu vaunukilometrimäärä [1]	Matkustajia		Liikennetuloja, mk		Liikennemenoja, mk [2]		
		Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Matkustajaa kohden
V. 1959	8 632 737	60 506 168	7.01	1 616 516 174	187: 25	1 407 791 108	163: 08	23: 27
V. 1960	8 328 180	58 900 702	7.07	1 788 022 676	214: 70	1 368 789 615	164: 36	23: 24
Erotus	— 304 557	— 1 605 466	+ 0.06	+ 171 506 502	+ 27: 45	— 39 001 493	+ 1: 28	— 0: 03
%	— 3.5	— 2.7	+ 0.9	+ 10.6	+ 14.7	— 2.8	+ 0.8	— 0.1

[1] Tähän sisältyy moottorivaunukilometrimäärä ja puolet perävaunujen kulkemasta kilometrimatkasta. — [2] Ilman yhteiskustannuksia, korkoa ja kuoletuksia.

6. Linja-autoliikenne

	Vaunukilometrimäärä	Matkustajia		Liikennetuloja, mk		Liikennemenoja, mk [1]		
		Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Matkustajaa kohden
V. 1959 ..	18 896 037	75 877 884	4.02	2 034 967 989	107: 69	1 630 341 599	86: 28	21: 49
V. 1960 ..	20 929 919	81 640 403	3.90	2 461 434 708	117: 60	1 814 091 546	86: 67	22: 22
Erotus ...	+ 2 033 882	+ 5 762 519	— 0.12	+ 426 466 719	+ 9: 91	+ 183 749 947	+ 0: 39	+ 0: 73
%	+ 10.8	+ 7.6	— 3.0	+ 21.0	+ 9.2	+ 11.3	+ 0.5	+ 3.4

7. Johdinautoliikenne

	Vaunukilometrimäärä	Matkustajia		Liikennetuloja, mk		Liikennemenoja, mk [1]		
		Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Kaikkiaan	Vkm kohden	Matkustajaa kohden
V. 1959 ..	1 126 919	8 205 223	7.28	203 550 892	180: 63	119 211 018	105: 78	14: 53
V. 1960 ..	1 103 809	7 840 629	7.10	228 016 445	206: 57	118 211 826	107: 09	15: 08
Erotus ...	— 23 110	— 364 594	— 0.18	+ 24 465 553	+ 25: 94	— 999 192	+ 1: 31	+ 0: 55
%	— 2.1	— 4.4	— 2.5	+ 12.0	+ 14.4	— 0.8	+ 1.2	+ 3.8

[1]) Ilman yhteiskustannuksia, korkoja ja kuoletuksia.

Liikenneosastot

Liikenteessä ei tapahtunut huomattavia muutoksia. Liikennehenkilökunnan osalta aleni raitiovaununkuljettajien sekä auto- ja raitiovaunurahastajien määrä jonkin verran, kun taas autonkuljettajien lukumäärää lisättiin n. 10 %. Laitos sai käyttöönsä kertomusvuoden aikana 20 uutta 65-paikkaista linja-autoa.

Autoliikenneosaston tehtävänä oli linja- ja johdinauto- ja meriliikenteen käytännöllinen hoitaminen sekä koulutus- ja yleisöpalvelutehtävät.

Autoliikenteessä tehtiin vuoden aikana seuraavat linjamuutokset:

22. 4. siirrettiin linja 24 takaisin reitille Malminrinne—Ruoholahdenkatu.

30. 3. jatkettiin linjaa 50 Rautatientorilta Mariaan.

27. 6.—31. 8. välisenä aikana liikennöitiin Herttoniemestä Reposalmen uimarantaan, jolloin kuljetettiin pääasiassa lapsia.

1. 9. lyhennettiin autolinjaa 13 siten, että sen pääteasema siirrettiin Hietaniemestä Apollonkadulle. Ainoastaan pyhäpäivisin liikennöitiin Hietaniemeen asti linjatunnuksin 13S. Linja 26 ohjattiin kulkemaan suoraan Konalaan, Pajamäen kierros jäi pois. Aloitettiin linja 46 Vanha Kirkkopuisto—Pajamäki. Linjaa 71 jatkettiin Pitäjänmäen teollisuusalueelta Pajamäkeen. Linjan 30 reittiä jatkettiin pohjoispäästä siten, että liikennöitiin Kulosaarentietä—Tupasaarentietä—Kulosaaren Puistotietä jne.

Tulot 1960

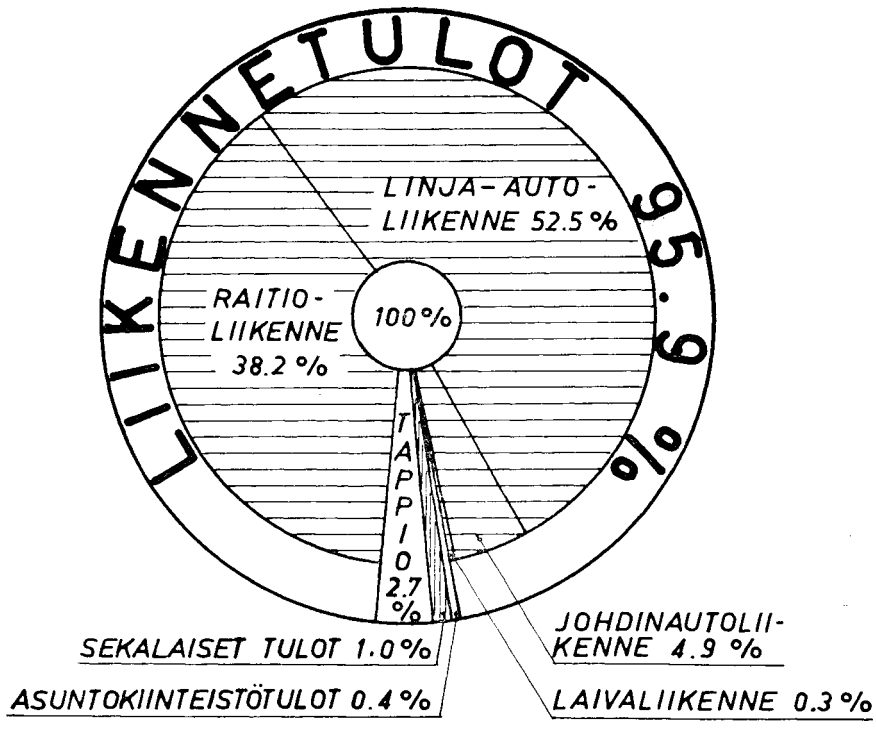

Menot 1960

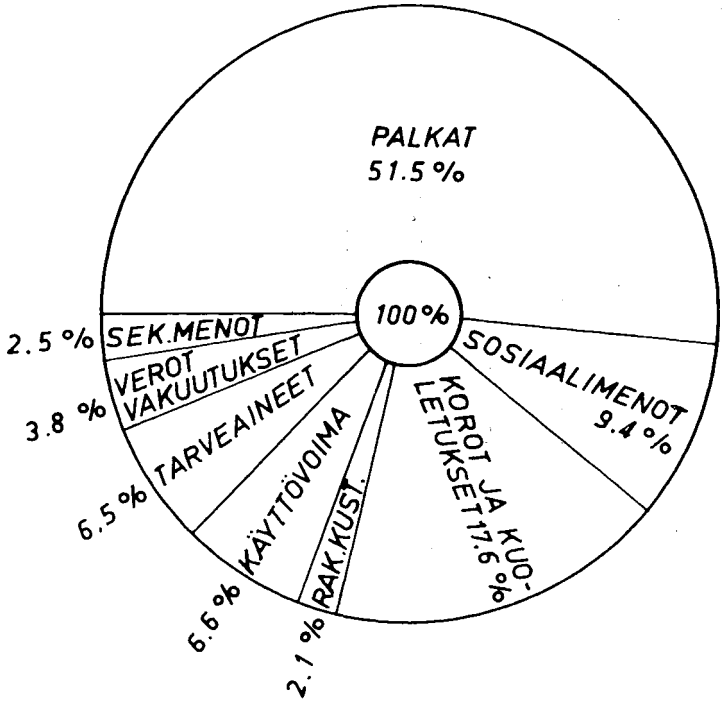

9. Henkilökunta sekä matkustaja- ja vaunukm määrät v. 1956-60

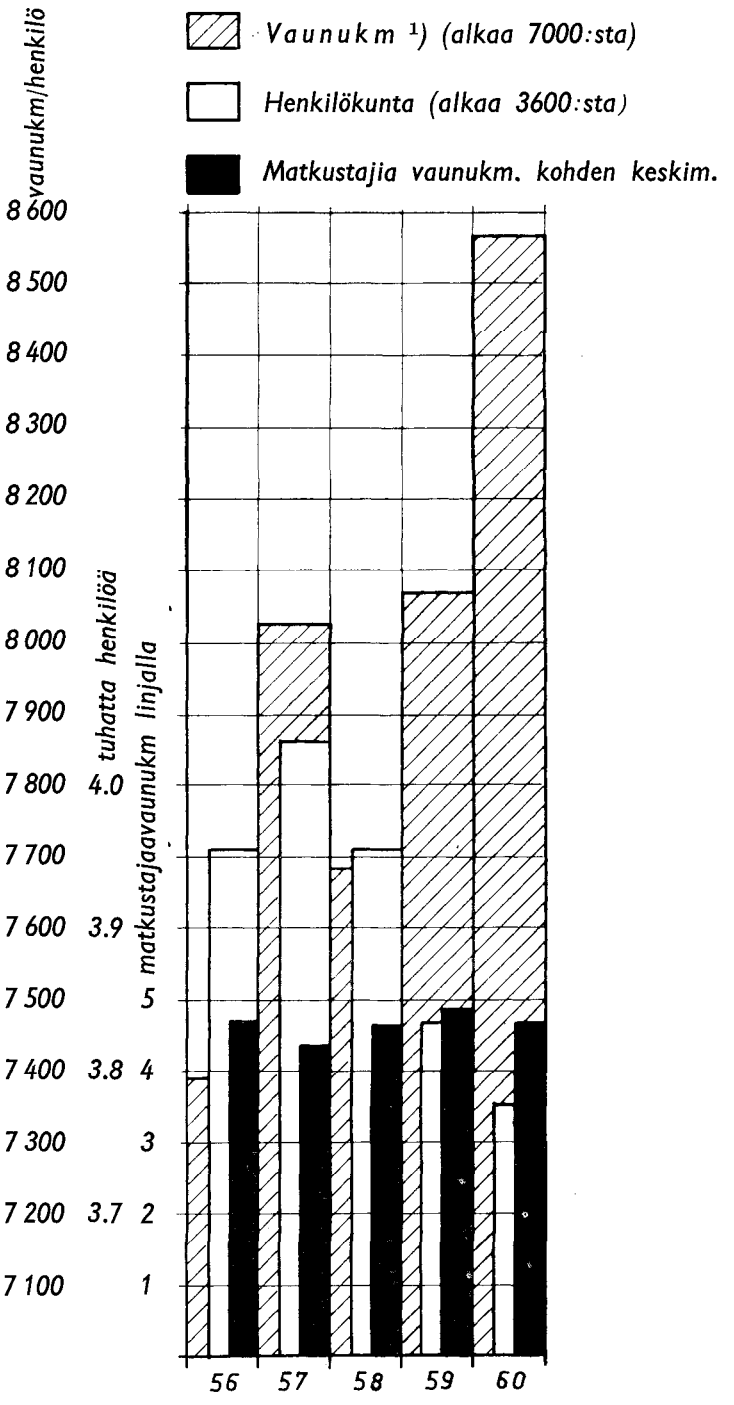

1) *Kuljettuja vaunukm. henkilökunnan yhtä henkilöä kohden*

25. 9. siirtyivät linjat 32—41 ajamaan pitkin Itäistä Moottoritietä.

28. 11. aloitettiin liikenne linjalla 42 Rautatientori—Puotila.

Vuoden alussa oli arkipäivisin tungosaikana liikenteessä 275 diesel- ja 17 johdinautoa, kesällä 211 diesel- ja 11 johdinautoa, vuoden lopulla 289 diesel- ja 17 johdinautoa.

Yksityisiltä liikenteenharjoittajilta oli vuokrattu linja-autoja, joilla suoritettiin kuljetuksia arkipäivisin lähinnä tungosaikoina. Näillä autoilla liikennöitiin eri linjoilla vuoden aikana yhteensä n. 232 000 km.

Autolinjat, niiden vaunumäärät ja vuorojen keskimääräiset ajotiheydet vuoden eri aikoina selviävät taulukoista n:o 10 ja 11.

»*Korkeasaari—Högholmen*» moottorilautta suoritti purjehduskaudella 3 125 kaksoisvuoroa Korkeasaareen ja kuljetti kaikkiaan 294 341 kävijää, joista 95 236 lastenlipuilla sekä 11 652 koululais- ja retkeilylipuilla. Lisäksi suoritti lautta 480 kaksoisvuoroa Suomenlinnan linjalla.

Raitioliikenneosaston tehtävänä oli raitioliikenteen käytännöllinen hoitaminen sekä koulutus- ja yleisöpalvelutehtävät.

Vuoden alussa oli liikenteessä 122 moottorivaunua (mv) ja 76 perävaunua (pv), kesällä 103 mv ja 32 pv, joista 4-akselisia 79 mv ja 17 pv ja vuoden lopussa 124 mv ja 78 pv, joista 4-akselisia 79 mv ja 25 pv.

Linjamuutoksia ei toimintavuoden aikana tapahtunut.

Yksityiskohtaiset tiedot linjoista, niiden vaunumääristä ja liikennetiheyksistä sekä niiden muutoksista vuoden kuluessa selviävät taulukosta n:o 12.

Liikenteenohjauskeskuksesta suoritettiin partioautojen avulla valvontaa, poistettiin liikennehäiriöitä autolinjoilla 246 tapauksessa ja raitiolinjoilla 487 tapauksessa, suoritettiin autoissa 2 847 pikkukorjausta, 114 potilaskuljetusta sekä lukuisasti erilaisia vikailmoituksia ja kuljetuksia.

Koulutus. Vuoden aikana koulutettiin 88 autonkuljettajaa ja 22 rahastajaa sekä pidettiin lyhyt erillinen raitiokuljettajakurssi 1 henkilölle teknilliseltä osastolta. Kertauskoulutusta järjestettiin 60 rahastajalle.

Liikennesuunnitteluosaston tehtävänä oli liikennetarpeen selvittäminen, liikenteen suunnittelu sekä valvonta- ja tarkkailutehtävät.

Kertomusvuoden kuluessa laadittiin runkoaikataulut talvi- ja kesäliikennettä varten ja mukautettiin ne matkustustarvetta vastaaviksi vuorokauden ja vuoden eri aikoina. Samoin suoritettiin päivittäinen kuormitustarkkailu. Kaikilla linjoilla suoritettiin kaksi leimapihtilaskentaa ja muokattiin laskentatulokset aikataulun laadintaan soveltuviksi perustiedoiksi. Lisäksi suoritettiin alustavat laskentatyöt työaikojen porrastamista varten. Osasto laati myös julkista liikennettä koskevia liikennesuunnitelmia ja suoritti liikenteen valvonta- ja tarkkailutehtäviä.

10. Kaupunkiautolinjat

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vakinaiset vaunut	Tungosaika-vaunut	Yö-	6.00—9.00 15.00—18.30	9.00—15.00 18.30—19.30	19.30—23.00	23.00—1.30
13	Kauppatori—Etu-Töölö (Hietaniemi)	1. 1.— 1. 5.	4	1	—	6	6.7	—	—
		2. 5.—31. 8.	4	—	—	7.5	7.5	—	—
13S	Kauppatori—Apollonkatu	1. 9.—31.12.	3	1	—	5.5	6.7	—	—
14	Kauppatori—Etu-Töölö Hietaniemi	1. 9.—31.12.	3	—	—	—	9[1]	—	—
	Eira-Tukholmankatu	1. 1.—23. 6.	9	—	—	4	4	4	—
		24. 6.—31. 8.	7	4	—	4(E)	4	6	—
		1. 9.—31.12.	9	3	—	3	4	3	—
14A	Fredrikinkatu—Tukholmankatu	1. 1.—31. 5.	—	8	—	4	—	—	—
		1. 6.—23. 6.	—	5	—	6	—	—	—
		24. 6.—31. 8.	—	—	—	—	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	5	—	6	—	—	—
16	Eira—Kruununhaka	1. 1.—31.12.	3	—	—	—	—	10	—
16A	Munkkisaari—Kruununhaka	1. 1.— 1. 5.	7	—	—	6	6	—	—
		2. 5.—31.12.	6	—	—	6	6	—	—
17	Merikatu—Aleksis Kiven katu	1. 1.— 1. 5.	8	4	—	3.7	5.5	6.7	—
		2. 5.—23. 6.	7	2	—	4.6	6	6.7	—
		24. 6.—31. 8.	7	—	—	6	6	6.7	—
		1. 9.—12.10.	7	2	—	4.6	6	5.7	—
18	Kirkkokatu—Lastenlinna	13.10.—31.12.	7	3	—	4.6(E)	6	5.7	—
		1. 1.— 1. 5.	8	3	—	4.4	6	6.7	—
		2. 5.—23. 6.	7	2	—	4.6	6	6.7	—
		24. 6.—31. 8.	7	—	—	6	6	6.7	—
		1. 9.—31.12.	7	2	—	4.6	6.4	5.7	—
19	Eläintarha—Pasilantori	1. 1.—17. 1.	1	—	—	10	10	15	—
		18. 1.—31.12.	1	—	—	10	10	13.3	—
20	Rautatientori—(Maria) — Lauttasaarentie	1. 1.—12.10.	3	3	—	6.5	12	12	—
		13.10.— 2.11.	3	4	—	6.5(E)	12	12	—
		3.11.—31.12.	3	5	—	6.5(E)	12	12	—
21	Erottaja—Seurasaari	1. 1.—31.12.	1	—	—	40	40	40	—
23	Erottaja—Isokaari	1. 1.—31. 8.	6	—	4	6	6	5.5	10
		1. 9.—31.12.	9	—	4	4	6	4.7	10
23A	Erottaja—Isokaari (Sankarihaudat)	1. 1.— 2. 6.	—	14	—	2.1(E)[2]	—	—	—
		3. 6.—23. 6.	—	8	—	3.8(E)[2]	—	—	—
		24. 6.—31. 8.	—	7	—	4.3(E)[2]	—	—	—
24	Rautatientori—(Maria) —Etelä-Lauttasaari	1. 9.—31.12.	—	11	—	2.7(E)[2]	—	—	—
		1. 1.—21. 4.	3	4	—	6	12	12	—
	Rautatientori—Etelä-Lauttasaari	22. 4.— 2. 6.	3	4	—	2(E)	12	12	—
		3. 6.—31.12.	3	3	—	2(E)	12	16	—
24A	Rautatientori—Etelä-Lauttasaari	1. 1.—21. 4.	—	14	—	3(E)	—	—	—
30	Rautatientori—Kulosaari	1. 1.—31. 8.	2	—	—	20	20	20	—
		1. 9.—31.12.	2	2	—	10	20	20	—
31	Sörnäinen—Kivinokka	22. 5.— 4. 9.	—	1	—	30	—	—	—
72	Kauppatori—Vihannestukkutori	1. 4.—31.10.	—	[3]	—	[4]	—	—	—
100	Kuusitie—Invaliidisäätiö	1. 1.—31. 8.	1	—	—	15	15	15	—
		1. 9.— 4.12.	1	—	—	13.3	13.3	15	—
		5.12.—31.12.	1	—	—	13.3	13.3	—	—

E-kirjan ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — [1]) Liikennöity vain pyhäpäivisin. — [2]) Ip. ajettu linjaa 23. — [3]) Linjaa liikennöinyt Sight-Seeing Buss O/Y. A/B. — [4]) Ajettu kolme ajoa ap.

11. Esikaupunkiautolinjat

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vakinaiset vaunut	Tungosaika-vaunut	Yö-vaunut	6.00—9.00 15.00—18.30	9.00—15.00 18.30—19.30	19.30—23.00	23.00—1.30
22	Yrjönkatu—Etelä-Haaga	1. 1.—16. 9.	3	3	—	7.5	15	15	—
		17. 9.— 6.10.	3	4	—	7.5(E)	15	15	—
25	Yrjönkatu—Malminkartano	7.10.—31.12.	3	5	—	7.5(E)	15	15	—
		1. 1.—31. 8.	2	—	—	30	30	60	—
26	Yrjönkatu—Pajamäki	1. 9.—31.12.	2	1	—	22	30	60	—
	—Konala	1. 1.— 2. 6.	4	9	—	5(E)	15	15	—
	Yrjönkatu—Konala	3. 6.—31. 8.	4	6	—	6(E)	15	15	—
		1. 9.—16. 9.	2	3	—	11	30	30	—
		16. 9.—31.12.	2	4	—	11(E)	30	30	—
27	Erottaja—Kaarela	1. 1.— 2. 6.	2	5	3	10 (E)	30	30	20
		3. 6.—31. 8.	2	4	3	10	30	30	20
		1. 9.—31.12.	2	5	3	10 (E)	30	30	20
28	Erottaja-Etelä-Kaarela	1. 1.—21. 4.	4	9	—	4 (E)	15	15	—
		22. 4.— 2. 6.	4	10	—	4	15	11	—
		3. 6.—31. 8.	4	6	—	4 (E)	15	11	—
		1. 9.—16. 9.	7	6	—	4 (E)	15	11	—
		17. 9.— 2.10.	7	7	—	4 (E)	15	11	—
		3.10.—31.12.	7	7	—	4 (E)	15	8	—
29	Yrjönkatu—Laurinmäki	1. 1.—31.12.	1	—	—	60	60	60	—
32	Rautatientori—Eränkävijäntori	1. 1.— 2. 6.	4	—	—	11	11	10	—
		3. 6.—31. 8.	4	—	—	11	13.3	10	—
32N	Rautatientori—Kulosaari—Eränkävijäntori—Siilitie	1. 9.—16. 9.	6	—	—	7.5	11	10	—
		17. 9.—31.12.	6	1	—	7.5 (E)	11	10	—
		1. 1.—31. 8.	—	—	3	—	—	—	15
		1. 9.—31.12.	—	—	3	—	—	—	16
32S	Rautatientori—Eränkävijäntori	1. 1.— 2. 6.	—	10	—	4	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	6	—	7.5	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	6	—	7.5	—	—	—
33	Rautatientori—Marjaniemi	1. 1.—31.12.	2	—	—	30	30	30	—
33S	Rautatientori—Marjaniemi	1. 1.— 2. 6.	—	2	—	30 (E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	[3]	—	[1]	—	—	—
34	Rautatientori—Pohjois-Herttoniemi	1. 1.— 2. 6.	4	—	—	12	12	12	—
		3. 6.—23. 6.	5	1	—	8	12	9.6	—
		24. 6.—31. 8.	4	1	—	8	16	9.6	—
		1. 9.—31.12.	6	—	—	8	12	9.6	—
34S	Rautatientori—Pohjois-Herttoniemi	1. 1.— 2. 6.	—	11	—	4	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	6	—	16 (E)	—	—	—
		1. 9.—18.11.	—	9	—	5.5(E)	—	—	—
		19.11.—31.12.	—	10	—	5 (E)	—	—	—
35	Rautatientori—Roihuvuori	1. 1.— 2. 6.	4	—	2	12	12	11	20
		3. 6.—23. 6.	5	1	2	8	12	9	20
		24. 6.—31. 8.	4	1	2	8	15	9	20
		1. 9.—31.12.	6	—	2	8	12	7.3	20
35S	Rautatientori—Roihuvuori	1. 1.— 2. 6.	—	11	—	4 (E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	7	—	16 (E)	—	—	—
		1. 9.—18. 9.	—	12	—	4	—	—	—
		19. 9.— 7.12.	—	13	—	4 (E)	—	—	—
		8.12.—31.12.	—	14	—	4 (E)	—	—	—
36	Rautatientori—Jollas	1. 1.—31. 8.	2	—	—	30	30	30	—
		1. 9.—31.12.	2	—	—	30 [2]	30	30	—
35S	Rautatientori—Jollas	1. 1.—31. 8.	—	2	—	30	—	—	—
		1. 9.— 9.10.	—	2	—	30 [2]	—	—	—
		10.10.—31.12.	—	3	—	30(E) [2]	—	—	—
37	Rautatientori—Santahamina	1. 1.—31. 8.	2	—	1	30	30	30	60
		1. 9.—31.12.	2	—	1	30 [2]	30	30	60

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — [1]) Ajettu ip. yksi kierros. — [2]) Iltapäivätungosaikana vaunut ajavat 30—35 min väliajoin. — [3]) Liikennöity yksinomaan yksityis-

N:o	Linja	Aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
			Vakinaiset	Tungosaikavaunut	Yövaunut	6.00—9.00 15.00—18.30	9.00—15.00 18.30—19.30	19.30—23.00	23.00—1.30
37S	Rautatientori—Santahamina	1. 1.— 2. 6.	—	2	—	30	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	[1]	—	30	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	2	—	30 [2]	—	—	—
38	Rautatientori—Hålvik	1. 1.—31.12.	1	—	—	60	60	60	—
41	Rautatientori—Mellunkylä	1. 1.—23. 6.	4	—	3	15	15	15	20
		24. 6.—31. 8.	4	—	3	15	20	15	20
		1. 9.—31.12.	4	—	3	15	15	15	20
41A/S	Rautatientori—Vartiokylä—Mellunkylä	1. 1.— 2. 6.	—	8	—	7.5	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	6	—	9	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	8	—	7.5	—	—	—
42	Rautatientori—Puotila	28.11.—31.12.	—	[1]	—	15 (E)	—	—	—
46	Yrjönkatu—Pajamäki	1. 9.—10.10.	4	4	—	8 (E)	20—25	15	—
		11.10.—31.12.	4	6	—	8 (E)	20—25	15	—
50	Rautatientori—Koskela—Maria—Koskela	1. 1.—29. 3.	2	4	—	6.7	20	20	—
		30. 3.—23. 6.	4	4	—	6.5	12	12	—
		24. 6.—31. 8.	4	2	—	8.5	12	12	—
		1. 9.—30.10.	4	4	—	6.5	12	12	—
		1.11.— 7.12.	4	5	—	6.5 (E)	12	12	—
		8.12.—31.12.	4	6	—	6.5(E)	12	12	—
51	Rautatientori—Oulunkylä	1. 1.—23. 6.	6	3	—	5	7.5	7	—
		24. 6.—31. 8.	6	—	—	7.5	7.5	7	—
		1. 9.—31.12.	7	2	—	5	7.5	6	—
51A/N	Rautatientori—Olympiakylä—Vanhakaupunki	1. 1.— 2. 6.	—	8	—	5	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	4	—	10	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	6	—	10 (E)	—	—	—
52	Rautatientori—Pirkkola	1. 1.— 2. 6.	4	8	—	4.3	12	12	—
		3. 6.—23. 6.	4	6	—	5.2	12	12	—
		24. 6.—31. 8.	4	5	—	5.8	16	12	—
		1. 9.— 7.12.	4	7	—	4.7	12	12	—
		8.12.—31.12.	4	8	—	4.7(E)	12	12	—
53	Rautatientori—Itä-Pakila	1. 1.—31.12.	3	3	—	10	20	20	—
54	Rautatientori—Länsi-Pakila	1. 1.— 2. 6.	5	10	—	3.5(E)	11	11	—
		3. 6.—23. 6.	5	7	—	4.5(E)	11	11	—
		24. 6.—31. 8.	5	7	—	4.5(E)	14	11	—
		1. 9.—31.12.	7	9	—	4 (E)	11	9	—
54N	Rautatientori—Maunula—Länsi-Pakila	1. 1.—31.12.	—	—	5	—	—	—	12
55	Erottaja—Länsi-Pakila	1. 1.—2 . 6.	4	9	—	5 (E)	15	15	—
		3. 6.—31. 8.	4	6	—	6	15	15	—
		1. 9.— 7.11.	8	6	—	4 (E)	15	15	—
		8.11.—31.12.	8	7	—	4 (E)	15	15	—
56	Rautatientori—Mestarintie	1. 1.— 2. 6.	2	4	—	7.3	22	22	—
		3. 6.— 7.11.	2	2	—	11	22	22	—
		8.11.—31.12.	2	3	—	11 (E)	22	22	—
63	Rautatientori—Malmin lentoasema	1. 1.— 2. 6.	3	2	—	10 (E)	20	30	—
		3. 6.—31. 8.	3	1	—	15 (E)	20	30	—
		1. 9.—31.12.	3	2	—	10 (E)	20	30	—
71	Verkkosaarenkatu—Pitäjänmäen teollisuusalue	1. 1.— 2. 6.	—	10	—	5 (E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	7	—	10 (E)	—	—	—
	Verkkosaarenkatu—Pajamäki	1. 9.—31.12.	—	10	—	8 (E)	—	—	—
73	Eränkävijäntori—Roihuvuori — Reposalmen uimaranta	27. 6.—31. 8.	—	1	—	[3]	—	—	—

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — [1]) Liikennöity yksinomaan yksityisten liikennöitsijöiden vaunuilla. — [2]) Iltapäivätungosaikana vaunut ajavat 30—35 min. väliajoin. — [3]) Ajettu ap. ja ip. yksi kierros.

12. Raitiolinjat

N:o	Linja	Liikennöimis-aika	Lukumäärä			Vuorotiheys minuuteissa n. klo			
	Päätepysäkit		Vakinaiset junat	Tungos-aika junat	Yö-junat	6.00-9.00 15.30-18.00	9.00—15.30 18.00-19.00	19.00-23.00	23.00-1.30
1	Kauppatori—Käpylä ...	1. 1.— 2. 6.	8	—	3	E	6.7	7.5	15.0
		3. 6.—31. 8.	7	—	3	E	7.5	7.5	15.0
		1. 9.—29.10.	8	—	3	E	6.7	7.5	15.0
		30.10.—31.12.	8	—	3	E	6.7	10.0	15.0
1A	Eira—Käpylä	1. 1.— 2. 6.	—	8	—	6.7 (E)	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	4	—	7.5 (E)	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	8	—	6.7 (E)	—	—	—
3B	Töölö—Kauppatori—Eira	1. 1.—17. 1.	10	1	3	5.0	5.0	7.5	15.0
		18. 1.— 2. 6.	10	1	3	5.0	5.0	6.7	15.0
		3. 6.—31. 8.	10	—	3	5.0	5.0	6.7	15.0
		1. 9.—31.12.	10	1	3	5.0	5.0	6.7	15.0
3T	Kauppatori—Töölö—Kallio	1. 1.—17. 1.	10	1	3	5.0	5.0	7.5	15.0
		18. 1.— 2. 6.	10	1	3	5.0	5.0	6.7	15.0
		3. 6.—31. 8.	10	—	3	5.0	5.0	6.7	15.0
		1. 9.—31.12.	10	1	3	5.0	5.0	6.7	15.0
4	Kirurgi—Munkkiniemi	1. 1.— 2. 6.	8	—	—	6.7	6.7	7.5	—
		3. 6.—31. 8.	7	—	—	7.5	7.5	7.5	—
		1. 9.—31.12.	8	—	—	6.7	6.7	7.5	—
4A	Erottaja—Munkkiniemi	1. 1.—31.12.	—	—	3	—	—	—	15.0
4S	Kauppatori—Munkkiniemi	1. 1.— 2. 6.	—	7	—	E	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	6	—	E	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	7	—	E	—	—	—
4V	Vallila—Munkkiniemi...	1. 1.— 2. 6.	—	4	—	E	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	2	—	E	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	4	—	E	—	—	—
5	Katajanokka—Töölöntori.....	1. 1.— 2. 6.	7	1	—	5.0	5.0	6.7	—
		3. 6.—31. 8.	7	—	—	5.0	5.0	7.5	—
		1. 9.—31.12.	7	1	—	5.0	5.0	6.7	—
6	Hietalahti—Arabia	1. 1.— 2. 6.	9	2	—	6.7 (E)	6.7	7.5	—
		3. 6.—31. 8.	8	—	—	7.5	7.5	7.5	—
		1. 9.—31.12.	9	1	—	6.7	6.7	7.5	—
7A	Etu-Töölö—Sörnäinen ..	1. 1.— 2. 6.	5	—	—	6.7	6.7	7.5	—
		3. 6.—31. 8.	4	1	—	6.0	7.5	7.5	—
		1. 9.—29.10.	6	—	—	5.0	6.0	7.5	—
		30.10.—31.12.	6	—	—	5.5	6.0	7.5	—
7B	Etu-Töölö—Sörnäinen..	1. 1.— 2. 6.	5	—	—	6.7	6.7	7.5	—
		3. 6.—31. 8.	4	1	—	6.0	7.5	7.5	—
		1. 9.—29.10.	6	—	—	5.0	6.0	7.5	—
		30.10.—31.12.	6	—	—	5.5	6.0	7.5	—
8	Salmisaari—Vallila	1. 1.— 2. 6.	7	1	—	6.7	6.7	7.5	—
		3. 6.—31. 8.	6	1	—	7.0	7.5	7.5	—
		1. 9.—29.10.	7	1	—	6.7	6.7	7.5	—
		30.10.—31.12.	7	1	—	6.7	6.7	9.0	—
8K	Salmisaari—Käpylä	1. 1.—31.12.	—	2	—	E	—	—	—
9	Kauppatori—Vallila ...	1. 1.— 2. 6.	6	—	—	6.7	6.7	—	—
		[1] 3. 6.—31. 8.	5	—	—	7.5	7.5	—	—
		[1] 1. 9.—31.12.	6	—	—	6.7	6.7	—	—
10	Linjat—Ruskeasuo	1. 1.— 2. 6.	8	1	—	6.7	6.7	7.5	—
		3. 6.—31. 8.	7	1	—	7.5	7.5	7.5	—
		1. 9.—31.12.	8	1	—	6.7	6.7	7.5	—
10A	Arabia—Ruskeasuo	1. 1.—31.12.	—	—	5	—	—	—	15.0
10S	Kauppatori—Ruskeasuo	1. 1.—31. 8.	—	5	—	E	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	6	—	E	—	—	—
10V	Ruskeasuo—Vallila	1. 1.—31.12.	—	1	—	[2]	—	—	—
12	Hietalahti—Kuusitie	1. 1.— 2. 6.	—	7	—	6.7	—	—	—
		3. 6.—31. 8.	—	6	—	7.5	—	—	—
		1. 9.—31.12.	—	7	—	6.7	—	—	—

E-kirjain ilmaisee, että vaunut ajavat epätasaisin väliajoin. — [1]) Linjaa ei liikennöity pyhäpäivisin. — [2]) Vain yksi ajo iltapäivällä.

Matkustajien lukumäärä linjoittain

13. Autolinjat ilman vyöhykerajoja

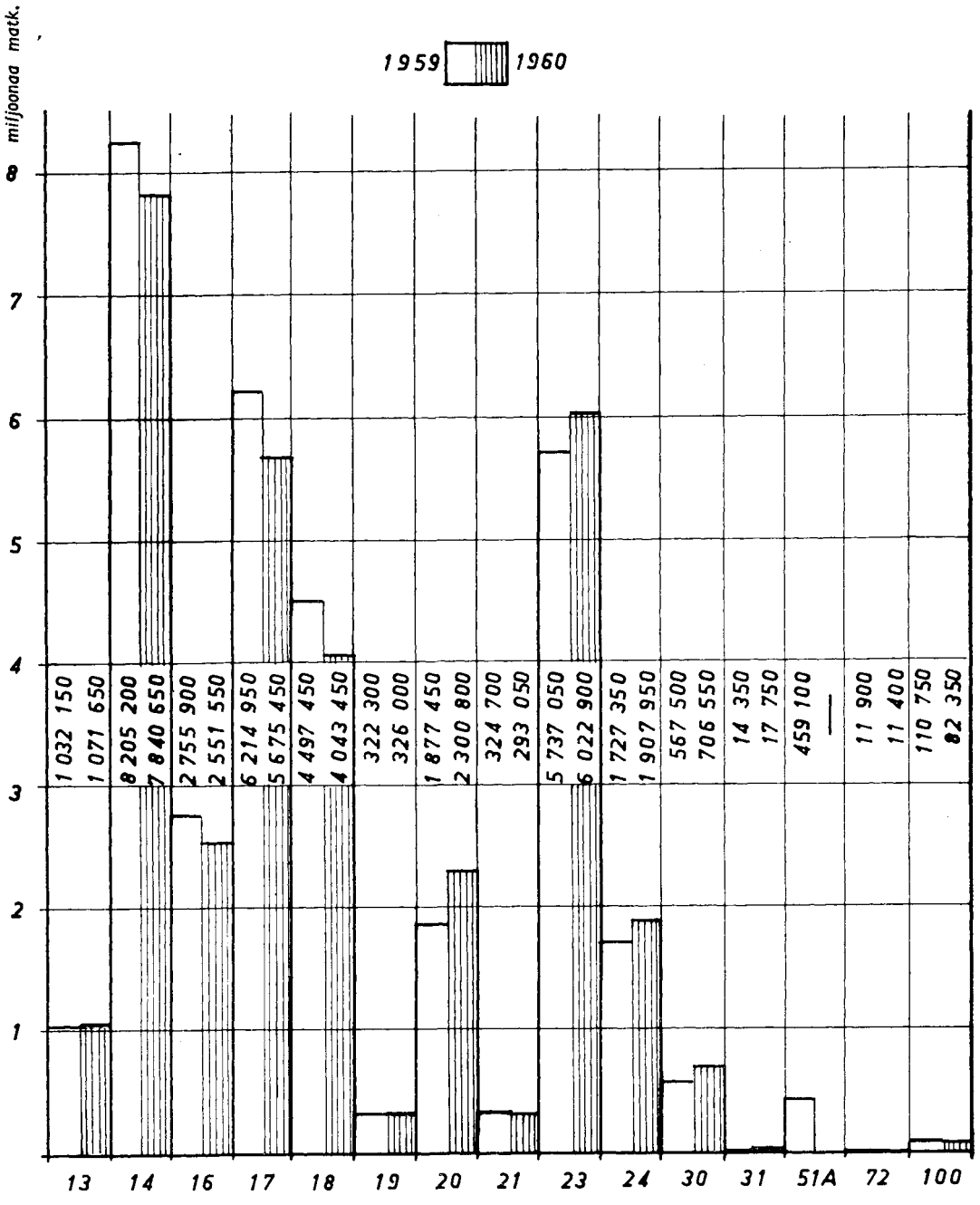

14. Autolinjat vyöhykerajoin

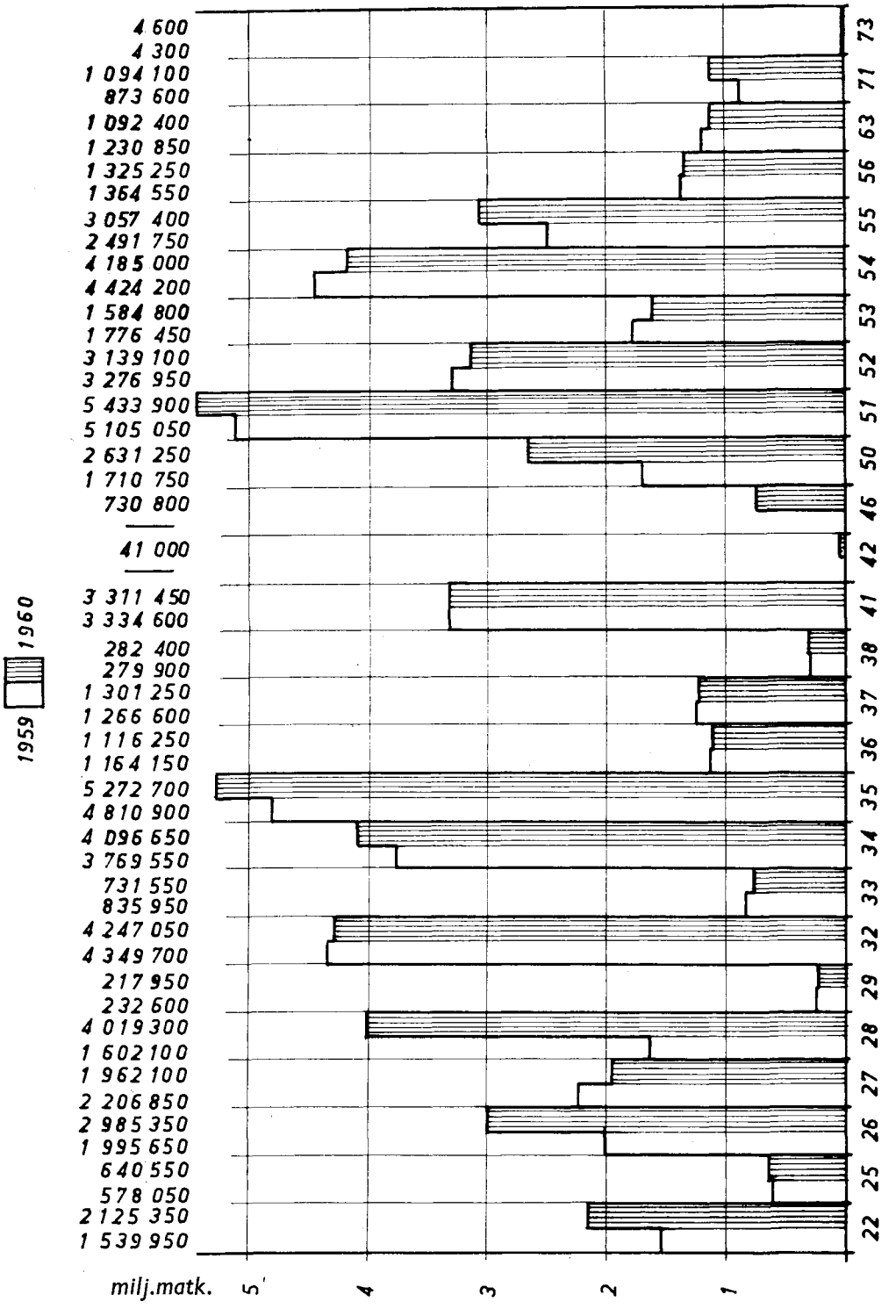

15. Raitiomatkustajien lukumäärä linjoittain

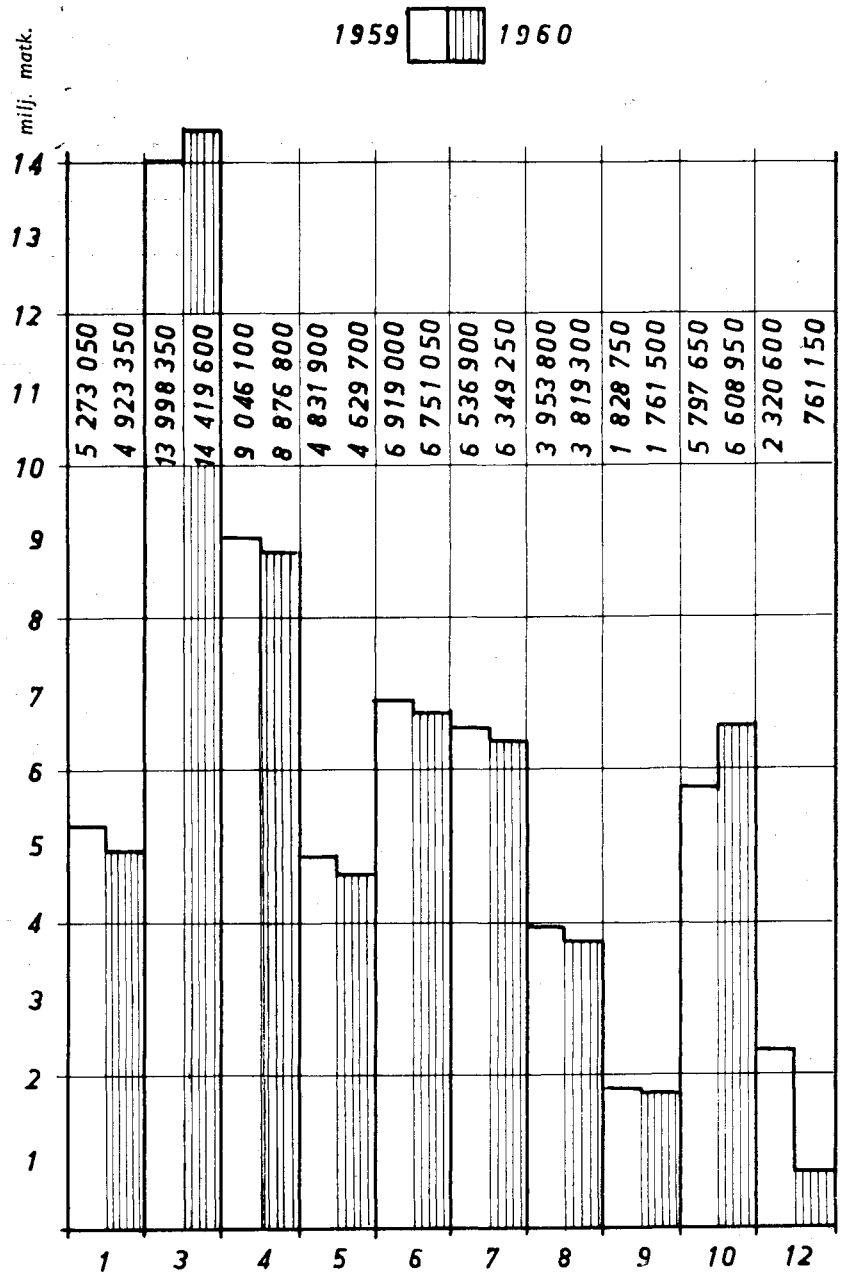

16. Vaunukm. määrät v. 1959—60

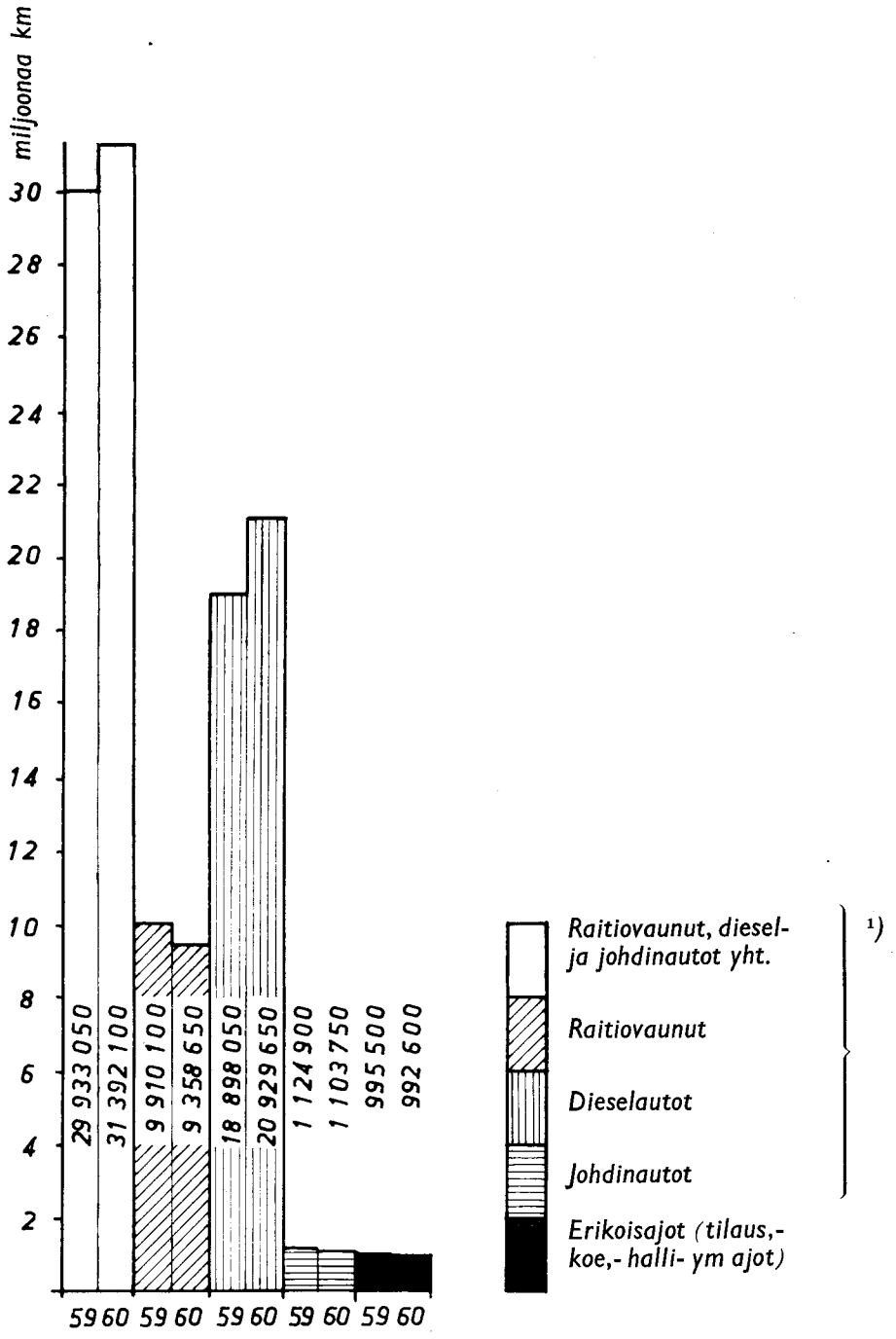

[1]) *Linjalla ajetut kilometrit*

Teknilliset osastot

Kertomusvuoden aikana kiinnitettiin edelleen suurta huomiota organisaatiokysymyksiin ja niihin liittyviin uusiin työjärjestelyihin sekä työmenetelmien parantamiseen. Työpajojen ja ratatöiden rationalisoimistoimintaa jatkettiin ja tehostettiin.

Liikkuvan kaluston suunnittelua sopivimpien kuljetusvälinetyyppien löytämiseksi jatkettiin. Standardisointia tehostettiin.

Tapaturmantorjuntatyö organisoitiin uudelleen yhteistyössä muiden kaupungin viranomaisten kanssa ja tapaturmantorjuntaan kiinnitettiin muutenkin runsaasti huomiota.

Paloturvallisuustoiminta laitoksen piirissä organisoitiin uudelleen ja oltiin kiinteässä yhteistyössä paloviranomaisten kanssa.

Liikkuva kalusto. Linja-autoja oli vuoden päättyessä 382, joista 269 suurta, 111 keskikokoista, yksi turistiauto sekä yksi pienoisbussi.

Vuoden aikana vastaanotettiin 20 uutta suurta linja-autoa sekä yksi pienoisbussi, 10 linja-auton toimitus siirtyi seuraavaan vuoteen. 15 linja-autoa romutettiin.

Johdinautoja oli vuoden päättyessä 26, joista yksi vuoden aikana vastaanotettu.

Moottoriraitiovaunuja oli vuoden päättyessä 202, joista uusia 4-akselisia 105 ja vanhoja 6. Loput olivat 2-akselisia. Lisäksi oli huolto-osaston käytössä 11 työmoottorivaunua, joista 2 hiomavaunua. Vuoden aikana romutettiin 14 moottori- ja 15 perävaunua. Tämän jälkeen olivat vanhimmat liikeenteeseen jääneet vaunut 34 vuoden vanhoja.

Perävaunuja oli vuoden päättyessä 130, joista 4-akselisia 30. Vanhemmat perävaunut olivat kaikki 2-akselisia.

Muu liikkuva kalusto käsitti vuoden lopussa 5 henkilöautoa, 6 kuorma-autoa, 4 hinausautoa, 16 pakettiautoa, 6 korjausautoa, 4 perävaunua, 5 tiehöylää, 7 traktoria, joissa kaikissa harjalaite, 4 konenosturia, 2 hiomavaunua, lumenkuljetusvaunun, 21 raitiotielumiauraa, uranpuhdistusauton, kaarteiden rasvausauton, 2 kauhakuormaajaa, tiejyrän ja täryjyrän.

Kertomusvuonna hankittiin henkilöauto, 2 kuorma-autoa, hinausauto, pelastusauto, pakettiauto, harjatraktori ja kauhakuormaaja. Sähkölaitokselta saatiin korjausauto. Vastaavasti romutettiin kalustosta 3 kuorma-autoa, 2 hinausautoa, pakettiauto, korjausauto ja 2 traktoria.

Autokorjaamo-osaston tehtävänä oli autokaluston korjaus- ja huoltotoiminnan hoitaminen.

Autokorjaamossa suoritettiin 3 284 alustakorjausta, 849 korikorjausta, 223 maalausta, 1 591 moottorien osakorjausta ja 82 täyskorjausta. Kolhiokorjauksia oli yhteensä 1 213. Yksityisen korjaamon apua jouduttiin käyttämään kolhiokorjausten ruuhkautuessa. Peruskorjauksia suoritettiin omassa korjaamossa 5.

Autohuollossa suoritettiin varsinaisen huollon lisäksi 29 200 huoltokorjausta.

Autokorjaamo-osasto otti kiinteästi osaa Ruskeasuon uusien hallien käyttösuunnitteluun.

Raitiovaunukorjaamo-osaston tehtävänä oli raitiovaunukaluston korjaus- ja huoltotoiminnan hoitaminen.

Osaston toimesta uudistettiin täydellisesti 2 moottoritelivaunua. Perusteellisesti korjattiin 45 moottorivaunua ja yksi perävaunu sekä osittain 222 moottori- ja 16 perävaunua. Ratamoottoreiden täyskorjauksia suoritettiin 219. Akselikatkeamia ei kertomusvuoden aikana esiintynyt. Vaunujen kolhiokorjauksia suoritettiin 627. Ulkomaalaus ja osittainen sisämaalaus suoritettiin 13 vaunussa. Raitiovaunuhuollossa suoritettiin säännöllisen huollon lisäksi 7 950 huoltokorjausta. Linjalla olevissa vaunuissa korjattiin 4 542 häiriötä poistamatta vaunua liikenteestä.

Johdinvaunuhuollossa suoritettiin varsinaisen huoltotyön lisäksi 635 korjausta sekä autoissa, niiden ollessa linjalla, 554 häiriökorjausta.

Koneet ja laitteet. Raitiovaunu- ja autokorjaamo-osastoille hankittiin uutta kalustoa vuoden kuluessa seuraavasti: Vallilan pajaan mutterikone ja vaihesiirtokondensaattori, Koskelan voimakeskukseen 5 vaihesiirtokondensaattoria.

A l u k s e t. Moottorilautalla »Korkeasaari—Högholmen» suoritettiin tavanomainen vuosikorjaus ja tarkastus.

Teknillisen suunnitteluosaston tehtävänä oli liikennekaluston, vaunuhallien ja korjaamoiden sekä, ellei toisin määrätä, myös muiden rakennusten suunnittelu. Tehtäviin kuului työpajojen järjestelytöitä, vaunujen korjausten ja uudistusten suunnittelu sekä niiden laitteiden jatkuva teknillisluontoinen valvonta, työpajoille tulevien uusien laitteiden suunnittelu, asennuksen, työkoneiden sekä työkalujen tehon ja laadun sekä varaosien valmistuksen valvonta. Lisäksi kuului osastoille myös tehtyjen aloitteiden käsittely ja soveltaminen käyttöön, uusien vaunujen suunnittelu, valmistuksen valvonta sekä vastaanottotarkastus.

Rataosaston tehtävänä oli ratojen ja ilmajohtojen rakentaminen ja sekä niiden että rakennusten kunnossapito.

R a d a t. Vuoden päättyessä oli raiteiden yhteenlaskettu pituus 79 878 m yksinkertaista rataa sekä ratapiha- ja halliraiteita 15 324 m. Uusia ratoja ei kertomusvuonna rakennettu. Pohjolan aukiolle rakennettiin sivuutusraide ja Koskelan hallipihalle pistoraide.

Kuluneita kiskoja vaihdettiin yhteensä 4 391 m. Raiteita nostettiin ja tuettiin uudelleen 5 617 m yksiraiteista rataa. Radan korjausnostoa suoritettiin 230 m:n matkalla.

Vaihteita oli kaikkiaan 310. Uusia vaihteita asennettiin 7. Tarpeettomina poistettiin 6 vaihdetta. Vuoden päättyessä oli risteyskappaleita yhteensä 70. Rataosaston toimesta päällystettiin katua 10 326 m² kivellä ja 7 230 m² asfaltilla. Uusia pysäkkikorokkeita rakennettiin 25 ja suojakatoksia 2.

Rataosaston konepajassa valmistettiin mm. erilaisia ratalaitteita, johdinpylväitä ja korokkeita sekä suoritettiin osaston työkoneiden huoltokorjauksia.

R a i t i o t e i d e n j a j o h d i n a u t o l i n j o j e n s ä h k ö l a i t t e e t. Ajojohtoverkoston kokonaispituus oli vuoden lopussa 106 982 m, josta raitioteiden osuus 95 202 m ja johdinautojen 11 780 m. Uutta verkostoa rakennettiin 690 m.

Kulunutta ajojohtoa uusittiin yhteensä 6 620 m. Vaihteiden lämmityslaitteita asennettiin 2 ja poistettiin 2 ratamuutosten yhteydessä. Yksi sähköllä toimiva vaihteenkääntökoneisto uusittiin. Vaihdeautomaatteja oli vuoden lopussa yhteensä 41. Johdinautojen linjassa suoritettiin normaaliin huoltoon kuuluvia korjauksia. Pylväitä pystytettiin 65 ja poistettiin 58.

Rakennusten korjaukset. Laitoksen asuntokiinteistöissä Mannerheimintie 76,

Töölönkatu 49, Porvoonkatu 12, Hämeentie 54 ja Lauttasaaren huvilassa suoritettiin lukuisia korjauksia. Samoin suoritettiin korjaus- ja muutostöitä Ruskeasuon halleilla ja liikennekioskeissa.

Töölön, Vallilan ja Koskelan halleissa suoritettiin työpaikkojen uudelleenjärjestelyistä aiheutuneita muutoksia ja muita korjauksia.

Ruskeasuon hallialueen rakennustöitä suoritettiin koko kertomusvuoden ajan ja vuoden loppuun mennessä oli 1. rakennusvaihe jo niin valmis, että osia rakennuksista voitiin ottaa vastaan pääurakoitsijalta.

Rakennustoimikunnan jäsenen tekn.joht. Eino Laakson tilalle valittiin 7. 7. lukien tekn.joht. Matti Laamanen. Rakennustoimikunnan asettaman työvaliokunnan puheenjohtajana toimi 7. 7. asti tekn.joht. Laakso ja senjälkeen dipl.ins. Esko Toivola. Rakennustoimikunnan ja työvaliokunnan kokoonpano oli muuten sama kuin edellisenä vuonna. Rakennuspäällikkönä dipl.ins. G. Nyström osallistui rakennustoimikunnan ja työvaliokunnan kokouksiin. Ruhan suunnittelutoimiston palveluksessa oli arkkitehti, kaksi insinööriä ja 3—4 piirtäjää.

Rakennustyön pääurakoitsijana oli Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy. ja urakkasopimuksia oli kertomusvuoden aikana voimassa lisäksi Oy. Vesijohtoliike Huber Ab:n, Itäsuomalainen Sähkö Oy:n, Aerator Oy:n, Ikas Oy:n, Oy. Sandman & Co:n, Kaihdin ja Lippu Oy:n, Veljet Suomisen konepajan, Oy. Hedengren Ab:n, Konetehdas Jousi Oy:n ja useiden pienempien hankkijoiden kanssa.

Rakennustyömaalla oli kiireisimpänä aikana yli 400 työntekijää.

17. Vaunukanta ja tarjotut matkustajapaikat v. 1956—60

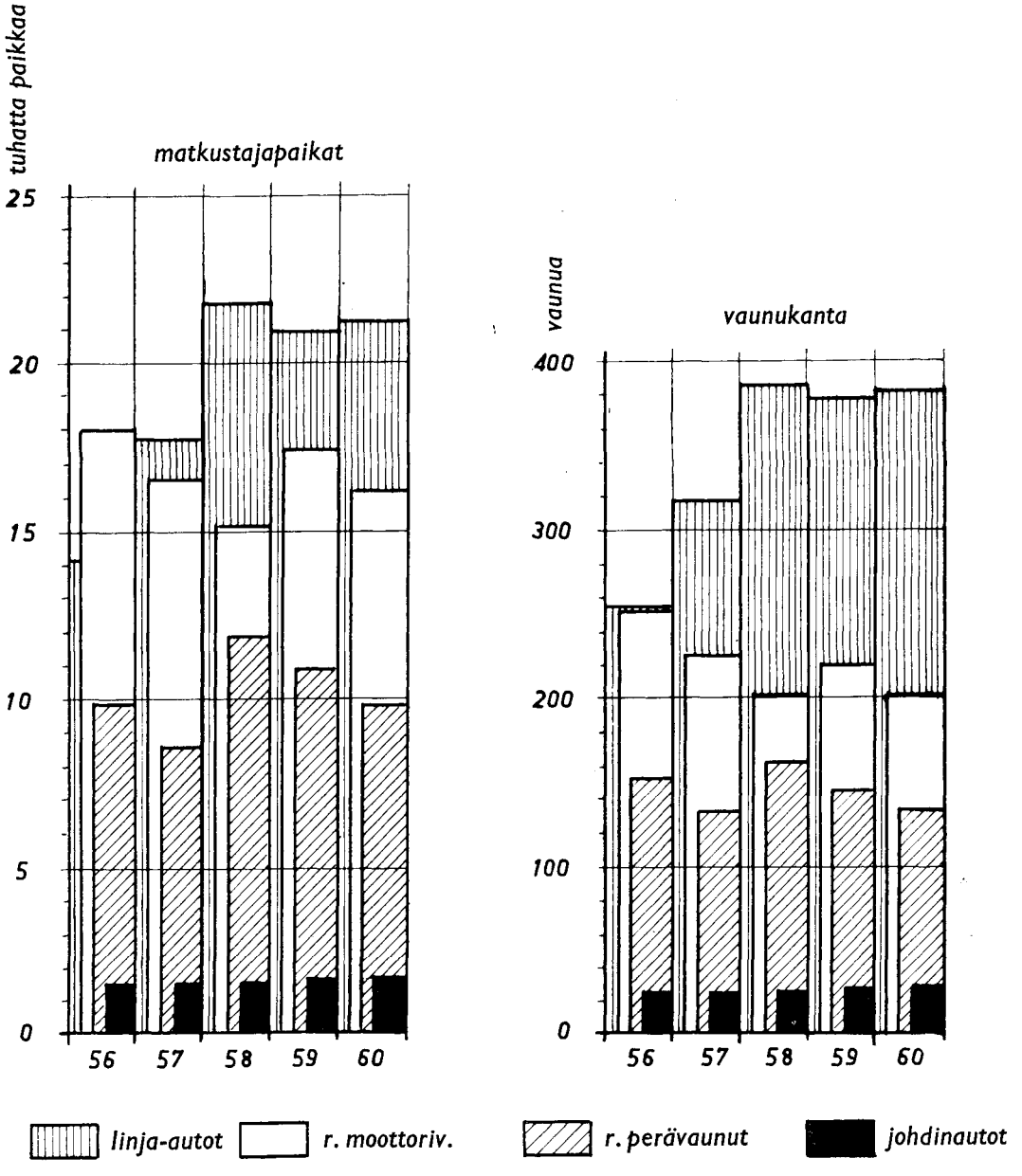

33. Satamahallinto

Satamalautakunta ja sen toiminta

Lautakunnan kokoonpano. Satamalautakuntaan kuuluivat v. 1960 kontra-amir. Svante Sundman puheenjohtajana, toimist.hoit. Urho Ilmanen varapuheenjohtajana sekä jäseninä: joht. Rote Hellström, dipl.ins. Ossian Kivelä 31. 10. asti sekä hänen jälkeensä varat. Erkki Hara, pääjoht. Jalmari Laakso, toimits. Olavi Laine, luottamusmies Yrjö Roth, varat. Tarmo Sivula ja rak.mest. Jaakko Tiilikainen.

Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius.

Lautakunnan kokoukset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 29 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 953, kanslian diaariin merkittyjen asiain luku 1 694 ja lähetettyjen kirjeiden luku 690; pöytäkirjanotteita annettiin 1 453. Satamajohtajan päätösluettelon pykäläluku oli 37 ja otteita annettiin 108.

Julkaisutoiminta. Kertomusvuoden aikana julkaistiin englanninkielinen mainosjulkaisu sekä ruotsin- ja englanninkieliset vuosikertomukset.

Uudet varastorakennukset. Eteläsataman uuden, III varastorakennuksen piirustukset päätettiin tehdä satamarakennusosaston toimesta sekä muu osa rakennustyöstä talorakennusosaston toimesta (9. 5. 374 §). Katajanokan uuden, II varastorakennuksen valmistuttua suoritettiin paikalla tutustumiskäynti (20. 5. 407 §).

Sillat. Sörnäisten sillan rakentaminen päätettiin antaa Oy. Kreuto Ab:lle, Sillanrakennus Oy:lle, Teräsbetoni Oy:lle ja Yleinen Insinööritoimisto Oy:lle yhteisesti sekä päätettiin esittää kaupunginhallitukselle Sörnäisten sillan asiaa hoitavan elimen perustamista (21. 3. 228 §). Lauttasaaren sillan uusimiseksi laadittu dipl.ins. P. Kivekkään suunnitelma päätettiin esittää kaupunginhallitukselle (12. 12. 949 §). Mustikkamaan sillan suunnittelua ja Vantaan siltojen levennystä koskevat esitykset tehtiin kaupunginhallitukselle (27. 6. 523 §, 8. 8. 574 §).

Vuokra-asioita ym. Savustekala Oy:n, Kalatukkuliike Vainion, Helsingin Kala Oy:n ja Kalastajain Oy:n vuokrasopimuksia Verkkosaaren savustamoalueisiin päätettiin pidentää entisillä ehdoilla 31. 12. 1964 saakka. Jalokala Oy:n ja Velj. Pimiä Oy:n Verkkosaaren alueiden vuokrasopimukset päätettiin pidentää entisillä ehdoilla 31. 12. 1979 saakka (22. 2. 168 §).

Oy. Finnish Stevedores Ab:n, Oy. Stevedoring Ab:n ja Oy. Åkerman Ab:n yhteinen vuokrasopimus Länsisataman korttelista n:o 265 vuokrattuun, 2 400 m²:n suu-

ruiseen alueeseen päätettiin pidentää 1. 4. 1960—31. 3. 1965 väliseksi ajaksi 280 mk/m² perusvuokrasta indeksiehdolla (30. 3. 255 §).

Velj. Pimiä Oy:n vuokraoikeus Verkkosaaren alueeseen n:o 11 rakennuksineen päätettiin siirtää Helsingin Kalapojat J. Pyyhkäläinen -nimiselle toiminimelle (25. 4. 331 §).

Helsingin Kala Oy:n vuokrasopimusta Verkkosaaren savustamoalueisiin n:o 11 ja 13 b päätettiin pidentää entisillä ehdoilla 31. 12. 1979 saakka (19. 9. 671 §).

Kertomusvuoden aikana lautakunta teki edellä mainittujen lisäksi seuraavat vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Pinta-ala, m²	Vuokrakausi	Indeksilukua vastaava perusvuokra m²:ltä	Päätös
Oy. Henry Nielsen Ab.	Länsisataman korttelin n:o 264 varastoalue f	4 059	1. 2. 1960—31. 1. 1965	260 mk/1951 = 100	25. 1. 61 §
Velj. Pimiä Oy.	Verkkosaaren alue n:o 12	1 240	1. 4. 1960—31. 12. 1979	200 mk/1951 = 100	22. 2. 168 §
Helsingin Romuliike Oy.	Katajanokan alue	2 000	1. 4. 1960 alk. 3 kk irtis.	280 mk/1951 = 100	4. 4. 287 §
Kiitolinja Oy.	Ruoholahden varastoalue n:o 14	2 336	1. 7. 1960—30. 6. 1965	320 mk/1951 = 100	14. 6. 480 §
Oy. Kol-Hi Ab.	Länsisataman varastoalue n:o 254/b	1 500	1. 1. 1961 alk. 6 kk irtis.	260 mk/1951 = 100	5. 9. 641 §
Oy. Veho Ab.	Ruoholahden varastoalue n:o 37	2 603	1. 10. 1960 alk. 1 kk irtis.	200 mk/1951 = 100	5. 9. 643 §
Oy. Rudus Ab.	Sompasaaren hiekkasataman alue n:o 1	7 295	1. 10. 1960—30. 9. 1965	600 mk/1951 = 100	19. 9. 697 §
Suomalainen Hiili Oy.	Länsisataman varastoalue n:o 756/a	3 800	16. 10. 1960 alk. 6 kk irtis.	260 mk/1951 = 100	3. 10. 731 §
»	Länsisataman varastoalue n:o 755c	1 200	1. 11. 1960 alk. 6 kk irtis.	400 mk/1951 = 100	17. 10. 786 §
Oy. Henry Nielsen Ab.	Länsisataman varastoalue n:o 245/b	6 700	1. 1. 1961—31. 12. 1965	260 mk/1951 = 100	28. 11. 892 §

Kertomusvuoden aikana irtisanottiin tai purettiin seuraavat vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Vuokra-oikeus päättyy	Päätös
Oy. Telko Ab.	Länsisataman korttelin n:o 262 varastoalue	30. 6. 1960	25. 1. 59 §
Velj. Pimiä Oy.	Verkkosaaren alue	31. 3. 1960	22. 2. 168 §
Polttoaine Osuuskunta	Länsisataman hiilivarastoalue n:o 756 d	30. 9. 1960	4. 4. 315 §
Suomalainen Pursiseura	Nihtisaaren alueen osa	15. 10. 1960	25. 4. 337 §
Rake Oy.	Länsisataman varastoalue n:o V 2	31. 7. 1960	9. 5. 389 §
Oy. Victor Ek Ab.	Länsisataman kortteli n:o 755 varastoalue c	31. 10. 1960	14. 6. 459 §
Polttoaine Osuuskunta	Länsisataman korttelin n:o 756 alue dk	30. 9. 1960	27. 6. 540 §
Suomen Kiviteollisuus Oy.	Ruoholahden varastoalue n:o 19 c	31. 12. 1960	8. 8. 567 §
Oy. John Dahlberg Ab.	Länsisataman korttelin n:o 254 varastoalue	31. 12. 1960	8. 8. 569 §
Hiilentuonti Oy.	Länsisataman hiilivarastoalue M 2	31. 1. 1961	5. 9. 640 §
Oy. Mercantile Ab.	Ruoholahden varastoalue n:o 37	30. 9. 1960	5. 9. 643 §
Suomen Höyrylaiva Oy.	Katajanokan hiilivarastoalue VII	1. 4. 1961	19. 9. 666 §
Suomalainen Hiili Oy.	Länsisataman varastoalue V 5	15. 10. 1960	3. 10. 731 §

Rakennusten ja varastotilojen vuokraukset. Alinko Handels Ab:lle Katajanokan varastorakennus n:o 2:sta vuokratun varastotilan K 4 vuokrasuhde merkittiin päät-

tyneeksi 31. 12. 1959 sekä vuokrattiin sama tila Kommandiittiyhtiö Letralle 1. 1 1960 lukien entisillä vuokraehdoilla (25. 1. 33 §).

Oy. Telko Ab:lle Länsisataman varastorakennuksesta C vuokrattujen varasto-osastojen C/4, C/5 ja C/6 vuokrasuhde merkittiin päättyneeksi 30. 6. (26. 1. 59 §).

Asutushallitukselle Katajanokan huoltorakennuksesta vuokratun huoneiston vuokrasuhde merkittiin päättyneeksi 31. 3. (8. 2. 120 §).

Oy. Huolintakeskus Ab:lle Katajanokan huoltorakennuksesta vuokratun 60 m²:n suuruisen tilan vuokrasuhde merkittiin päättyväksi 1. 9. (7. 3. 211 §).

Oy. Telko Ab:lle Länsisataman varastorakennuksesta C vuokratun varasto-osaston C/6 vuokrasuhde merkittiin päättyväksi 30. 4. sekä vuokrattiin tämä osasto Oy. Beweship Ab:lle, 1. 5. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 90 mk/m² (9. 5. 388 §). Oy. Telko Ab:lle samasta varastorakennuksesta vuokratun osaston C/3 vuokrasuhde merkittiin päättyväksi 30. 6. sekä vuokrattiin osastot C/3 ja C/4 Oy. Henry Nielsen Ab:lle 1. 7. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 90 mk/m² (8. 8. 565 §).

John Nurminen Oy:lle päätettiin vuokrata Katajanokan huoltorakennuksesta 60 m²:n suuruinen huoneistotila 1. 9. lukien, irtisanomisaika 6 kk, kuukausivuokra 350 mk/m² (8. 8. 573 §).

Tupakkatehdas Fennialle yleisestä talletusmakasiinista vuokratun varasto-osaston AV vuokrasuhde merkittiin päättyväksi 30. 11. (14. 11. 843 §).

Laiturihuoltotoiminnasta aiheutuneet korvaukset. Laiturihuollon vastuulla olleista, puuttumaan jääneistä tai vahingoittuneista tavaroista päätettiin suorittaa tavaranomistajille korvauksia 22 tapauksessa yhteensä 330 564 mk.

Hyväksytyt piirustukset. Lautakunta hyväksyi puolestaan kertomusvuoden aikana seuraavat rakennuspiirustukset: kaasulaitoksen Sörnäisten teollisuuskortteliin n:o 252 suunnitellun vaakahuoneen (25. 1. 99 §), Vaasan Höyrymylly Oy:n Munkkisaaren vuokra-alueelle suunnitellun rehumylly- ja varastorakennuksen (25. 1. 100 §) sekä saman rakennuksen muutospiirustukset (23. 5. 417 §), Henry Nielsen Oy./Ab:n Länsisataman varatoalueelle suunnitellun uudisrakennuksen (23. 5. 422 §), Oy. Ford Ab:n Hernesaaren vuokra-alueelle suunnitellun varastorakennuksen (14. 6. 461 §), Oy. Mercantile Ab:n Ruoholahden vuokra-alueelle suunnitellun lisärakennuksen (14. 6. 462 §), Helsingin Kala Oy:n Verkkosaaren vuokra-alueelle suunnitellun jäähdyttämörakennuksen (19. 9. 671 §), Oy. Merihuolto Ab:n Länsisataman alueelle n:o 262/a suunnitellun toimistorakennuksen (19. 9. 689 §) ja Kalatukkuliike A. Vainion Verkkosaaren vuokra-alueelle n:o 10 suunnitellun savustamorakennuksen (12. 12. 943 §).

Taksojen ja maksujen muutokset ja korotukset. Koneellisten tavaransiirtolaitteiden käyttötaksa päätettiin korottaa 1. 4. lukien (7. 3. 218 §).

Kaupunginvaltuuston 9. 1. 1957 hyväksymän ja sisäasiainministeriön 14. 2. 1957 vahvistaman liikennemaksutaksan maksuja korotettiin 10 %:lla 1. 5. lukien kaupunginvaltuuston 23. 3. 1960 tekemän päätöksen ja sisäasiainministeriön 26. 4. 1960 vahvistuksen mukaisesti (7. 3. 219 §).

Laiturihuoltotaksaa päätettiin korottaa 1. 4. lukien (21. 3. 227 §) sekä lisäksi ahtausliikkeille maksettavan vuosilomakorvauksen nousua vastaten 1. 6. lukien (23. 5. 419 §).

Yleisen talletusmakasiinin työmaksuja päätettiin korottaa 1. 6. lukien (23. 5. 418 §).

Aluksille annetusta vedestä kannettavia maksuja päätettiin korottaa 1. 10. lukien (19. 9. 690 §).

Varastotilojen vuokrat korotettiin 1. 1. 1961 lukien seuraaviksi: Länsisataman puiset varastorakennukset B ja C 90 mk/m²/kk, Katajanokan kivirakennukset 1—3 130 mk/m²/kk, yleisen talletusvaraston kylmät varastotilat 150 mk/m²/kk sekä lämmitettävät tilat 200 mk/m²/kk (3. 10. 718 §).

Esityksiä tehtiin kaupunginhallitukselle mm. seuraavista asioista, jotka koskivat: raiteenpito-oikeuden myöntämistä Vaasan Höyrymylly Oy:lle (25. 1. 39 §); satamakapteenien palkkausta (25. 1. 42 §); Vaasan Höyrymylly Oy:n kuormaussillan rakentamista Matalasalmenkadun yli (22. 2. 167 §); liikennemaksutaksan korottamista (7. 3. 219 §); Helsinki-mitalin ja Kaupunkiliiton ansiomerkkien myöntämistä henkilökuntaan kuuluville (12. 3. 224 §); autokatsastuskonttorin teiden rakennustöitä Munkkisaaren ja Merisataman alueilla (4. 4. 313 §); Ruoholahden varastoalueen vuokraamiskiellon kumoamista (25. 4. 332 §); kalasataman alueen vuokran tarkistamista (25. 4. 333 §); tullilaboratorion piirustusten hyväksymistä (25. 4. 338 §); Matkustajalaiturin uudelle varastorakennukselle johtavan raiteen suunnitelman vahvistamista (9. 5. 397 §); eräitä raidejärjestelyjä Katajanokan laiturilla (9. 5. 398§); asemakaavan muuttamista ja vahvistamista Hernesaaressa sekä alueiden vuokrausta sieltä (14. 6. 460 §, 19. 9. 670 §, 12. 12. 942 §); Pasilan-Kumpulan-Sörnäisten radan rakentamista (27. 6. 498 §); Mustikkamaan sillan suunnittelua (27. 6. 523 §); Hanasaaren laiturin pohjatöitä (27. 6. 528 §); Vantaan siltojen levennystä (8. 8. 574 §); tulliselvitysajan lyhentämistä (19. 9. 662 §); veneitten talvehtimispaikkojen järjestämistä (19. 9. 684 §); Sirpalesaaren länsirannan aallonmurtajan suunnittelua (19. 9. 695 §); IV tullikamarin lisätiloja (31. 10. 823 §); väestönsuojan varauloskäytävän rakentamista satamaraidealueella Et. Rautatiekadulla (14. 11. 854 §); pitemmän vuokra-ajan myöntämistä Oy. Mercantile Ab:lle (28. 11. 891 §) ja Lauttasaaren sillan uusimista paikallisliikenteen tarpeita silmällä pitäen (12. 12. 949 §).

Lausuntoja. K a u p u n g i n h a l l i t u k s e l l e annettiin seuraavat lausunnot asioista, jotka koskivat: Helsingin satamien keinovalaistusta (25. 1. 44 §); Etelärsataman uuden varastorakennuksen pääpiirustusten hyväksymistä (25. 1. 45 §); Helsingfors Segelklubb -nimisen yhdistyksen laina-anomusta (25. 1. 46 §); sakko- ja viivästyskoron perimistä (25. 1. 47 §); satamalaitoksen henkilökunnan palkkauskysymyksiä (25. 1. 49 §, 22. 2. 169 §); Herttoniemen ja Laajasalon öljysatama-alueiden asemakaavoittamista (8. 2. 125 §); Rauma-Repola Oy:n valitusta tuulaakin palauttamisesta annetusta hylkäävästä päätöksestä (22. 2. 171 §); satamalaitoksen järjestämiä työttömyystöitä (22. 2. 172 §); raiteenpidosta perittäviä korvauksia (22. 2. 173 §, 30. 3. 261 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintöjä n:o I—II (22. 2. 175 §); lentoteitse saapuvan ulkomaisen tavaran varastointia ja tullikäsittelyä (30. 3. 251 §); eräitä vahingonkorvauksia (30. 3. 252 §, 27. 6. 524 §, 3. 10. 719 §); öljyvarastoalueiden vuokraamista Laajasalosta (30. 3. 281 §, 9. 5. 395 §); Hernesaaren liikenteen järjestelyn kustannuksia (4. 4. 290 §); paloturvallisuuskomitean II mietintöä (4. 4. 314 §); kaupungin ja tulliviranomaisten yhteistyötä satamalaitoksen laskutusmenettelyssä (25. 4. 347 §); Sörnäisten tasoylikäytä-

vän varoituslaitteiden hankkimista (14. 6. 451 §); sillan rakentamista satamaradan yli Hernesaarenkadun kohdalla (14. 6. 453 §); täytön suorittamista Jätekeskus Oy:n tontilla Toukolassa (14. 6. 456 §); katu- ja viemäritöitä v. 1961 (14. 6. 471 §); satamakonttorin henkilökunnan käyttötiloja Sörnäisten uudessa huoltorakennuksessa (14. 6. 473 §); Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen muodostamista (14. 6. 476 §); kalasataman siirtämistä teurastamolautakunnan hallintoon (27. 6. 499 §); talousarvion tarkistamiskomitean mietintöä (27. 6. 525 §); Ruoholahden alueen paloturvallisuutta (8. 8. 572 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien v:n 1959 kertomusta (8. 8. 578 §); suunnittelevan työvoiman palkkausta ym. tutkivan komitean mietintöä (22. 8. 594 §); kaupungin henkilöautoilla suoritettavia sisäisiä henkilökuljetuksia (22. 8. 595 §); satamalaitoksen maksujen ja tariffien korottamista koskevaa aloitetta (22. 8. 596 §); Valkosaaren alueen vuokraamista Nyländska Jaktklubben -nimiselle yhdistykselle sekä venelaiturin rakentamista Valkosaarenkarille (22. 8. 601 §, 31. 10. 811 §); teollisuustontin vuokraamista Tuottajain Lihakeskuskunnalle (5. 9. 634 §); kaupungin hankkimaa tullilaitoksen käyttöön luovutettua irtaimistoa (5. 9. 635 §); Vartiokylän venelaituria ja pyykinpesulauttoja (5. 9. 636 §); kaupungin laitoksissa olevien sähkölaitteiden hoidon ja huollon järjestämistä (5. 9. 639 §); Länsisataman huoltorakennuksesta tullilaitoksen käyttöön luovutetun huoneiston palovahinkojen korjaamista (5. 9. 642 §); III varastorakennuksen rakentamista Katajanokalle (5. 9. 645 §); Jätkäsaareen suuntautuvan rautatieliikenteen rajoittamista ruuhka-aikoina (5. 9. 651 §); laiturihuollon yleisten määräysten muuttamista (19. 9. 663 §); ehdotusta uudeksi liikennemaksutaksaksi (19. 9. 694 §); raiteen purkamista Meritorilla (23. 9. 705 §); vesistötoimikunnan päätöstä Mustikkamaan sillan rakentamista koskevassa asiassa (3. 10. 715 §); yhtenäisen tarkastusleiman käyttöönottoa kaupungin laitoksissa (3. 10. 716 §); uuden puistoalueen perustamista Hietalahteen (3. 10. 717 §); kahvila Tuuliviirissä suoritettavia muutostöitä (3. 10. 720 §); satamarakennusosaston organisaatiota ja työvoimakysymystä (3. 10. 723 §); vapaavaraston perustamista Länsisatamaan (3. 10. 755 §); Laajasalon öljyputkiston rakentamista (17. 10. 779 §); raiteen sijoitusta Oy. Esso Ab:n vuokra-alueella Laajasalossa (17. 10. 780 §); suojapukujen luovuttamista nosturinhoitajien käytettäväksi (31. 10. 810 §); Suomalaisen Pursiseuran siirtymistä Nihtisaaresta Sirpalesaareen (31. 10. 812 §); Helsingin Moottorivenekerholle vuokrattuihin laitureihin tehtäviä muutostöitä (31. 10. 821 §); pysäköintialueen järjestämistä Katajanokalle (14. 11. 858 §); tien rakentamista Neste Oy:n vuokra-alueen eteläpuolelle Laajasalossa (28. 11. 883 §); lisäalueen vuokraamista Oy. Shell Ab:lle Laajasalosta (28. 11. 884 §); Hanasaaren voimalaitoksen 150-tonnin nosturin siirtämistä satamalautakunnan hallintoon (28. 11. 897 §).

P a l k k a l a u t a k u n n a l l e annettiin lausunto, joka koski satamarakennusosaston työsäännön luonnosta (27. 6. 535 §).

M a i s t r a a t i l l e annettiin lausunto, joka koski bensiinisäiliön sijoittamista Oy. Ford Ab:n vuokra-alueelle Hernesaaressa (19. 9. 672 §).

T e o l l i s u u s - j a r a k e n n u s t o i n t a j o h t a v a l l e a p u l a i s k a u p u n g i n j o h t a j a l l e annettiin lausunto, joka koski siltojen suunnittelemista ja rakentamista (19. 9. 674 §).

S u o m e n S a t a m a l i i t o l l e annettiin lausunto, joka koski tutkimusta satamien kannattavuudesta (19. 9. 664 §).

Satamalaitos

Satamalaitoksen ja sen osastojen päälliköt. Satamalaitosta johti satamajohtaja Kristian Eiro ja osastopäällikköinä toimivat kansliaosastolla siht. Holger Quick 19. 5. asti, 20. 5.—30. 11. välisenä aikana vs.siht. Osmo Merimaa sekä 1. 12. lähtien siht. Sampsa Järvelä, kassa- ja tiliosastolla satamakamr. Paavo Jäntti, satamakonttorissa satamakapt. Georg Häggström, varastoimis- ja laiturihuolto-osastolla varastoimistoimen joht. Tauno Teräs sekä satamarakennusosastolla satamarak.pääll. Veli Rahikainen.

Henkilökunta

Kansliaosasto. Siht. Holger Quickille myönnettiin ero virastaan 20. 5. lukien (25. 4. 360 §) ja sihteerin virkaan nimitettiin valt.maist. Sampsa Järvelä 1. 12. lukien (17. 10. 799 §).

Satamarakennusosasto. Dipl.ins. Eljas Muurinen nimitettiin 30. palkkaluokan insinöörin virkaan 1. 2. lukien (25. 1. 67 §) sekä 32. palkkaluokan insinöörin virkaan 15. 5. lukien (9. 5. 377 §). Ins. Jan Storkåll nimitettiin 27. palkkaluokan insinöörin virkaan 1. 3. lukien (8. 2. 130 §). Ins. Aake Saarinen nimitettiin 29. palkkaluokan insinöörin virkaan 1. 3. lukien (8. 2. 131 §). Ins. Heino Laurola nimitettiin 27. palkkaluokan apulaisinsinöörin virkaan 1. 11. lukien (3. 10. 757 §).

Sairauslomat. Viranhaltijoille ja työsuhteessa oleville virkasäännön mukaisia sairauslomaetuja nauttiville myönnettiin kertomusvuoden kuluessa sairauslomia 328 tapauksessa. Sairauslomapäivien lukumäärä oli 4 669, joista 3 927 päivää täysin palkkaeduin, 740 päivää 2/3 palkkaeduin sekä 2 päivää palkatta.

Henkilökunnan lukumäärä. Satamalaitoksen palveluksessa oli 31. 12. henkilökuntaa seuraavasti: virkasuhteessa olevia 588, työsuhteessa kuukausipalkkaisia 157 ja tuntipalkkaisia 475. Henkilökunta jakaantui satamalaitoksen eri osastoille seuraavasti:

	Virkasuhteessa	Työsuhteessa	
		Kuukausi-palkkaisia	Tunti-palkkaisia
Kansliaosasto [1]	7	—	—
Kassa- ja tiliosasto	42	—	—
Satamakonttori	36	18	—
Varastoimis- ja laiturihuolto-osasto	441	83	9
Satamarakennusosasto	62	56	466
Yhteensä	588	157	475

Henkilökunnasta oli miespuolisia 1 110 ja naispuolisia 110.

[1] Satamajohtaja mukaan luettuna.

Varastorakennukset, laituripituus ym.

Eteläsataman varstorakennusten lattiapinta-ala oli kertomusvuoden päättyessä 85 060 m² ja Länsisataman varastorakennusten 42 760 m². Katajanokan II varastorakennus, lattia-alaltaan 9 860 m², valmistui toukokuussa ja ensimmäiset alukset ms. »Ragnhall» ja ms. »Herakles» purkivat rakennukseen lastinsa 16. 5. Matkustajalaiturin vanha tullikamarirakennus (varastosuojat n:ot 1—4), lattia-alaltaan 4 410 m², purettiin uuden varastosuojan tieltä. Tämän rakennustyö alkoi kesäkuussa. Rakentajana oli rakennusviraston talorakennusosasto.

Kaupungin omistamien, vähintään 2 m:n syvyisten varsinaisten meriliikennelaiturien pituus oli kertomusvuoden päättyessä 5 938 m, johon määrään ei sisälly saaristoliikennelaitureita eikä rakennustarvikkeiden yms. purkamiseen tarkoitettuja laitureita, vaikka niiden syvyys olisi yli 2 m. Kertomusvuoden aikana valmistuivat Sörnäisten sataman Parrulaituri, pituudeltaan 110 m sekä Matkustajalaiturin uudistettavana ollut osa, pituudeltaan 375 m.

Vesialueita täytettiin yhteensä 103 000 m², josta sataman varsinaisen maa-alueen lisäys oli 44 050 m².

Haarukkatrukkeja hankittiin neljä, joista kolme varastosuojissa ja yksi laiturikentillä käytettäviä.

Kertomusvuoden päättyessä satamalaitoksella oli 75 laiturinosturia, 13 autonosturia, 48 haarukkatrukkia ja 7 vaununsiirtotraktoria.

Satamaliikenne

Kertomusvuoden talvi oli poikkeuksellisen pitkä ja ankara. Jo 10. 1. oli koko Suomenlahti jään peitossa ja 14. 1. avattiin saaristoväylä Porkkalan kautta. Maaliskuun alkupuolella oli satamaliikenne varsin hiljaista, koska Porkkalan väylänkin liikennöiminen tuotti ajoittain vaikeuksia. Satama oli Merimies-Unionin julistamassa saarrossa 1.—5. 4. välisenä aikana. Saarron päätyttyä oli satamassa ruuhkaa aina kesäkuun alkuun asti, vaikka jäätilanne oli edelleenkin vaikea. Vasta 7. 5. alkoi meriliikenne jälleen Harmajan väylän kautta.

Satamaan saapui kertomusvuoden aikana 6 849 (ed. v. 6 384) alusta, joiden nettovetomäärä oli 3 247 372 (2 990 206) rekisteritonnia, ja sieltä lähti 6 856 (6 390) alusta, joiden nettovetomäärä oli 3 244 912 (3 003 240) rekisteritonnia. Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten lukumäärä lisääntyi 465 aluksella ja vetomäärä 257 166 rekisteritonnilla eli 8.6 %, lähteneiden alusten lukumäärä lisääntyi 466 aluksella ja vetomäärä 241 672 rekisteritonnilla eli 8.0 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seuraava:

Kuukausi	Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä	
	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia
Saapuneet alukset:						
Tammikuu	183	197 858	18	10 347	201	208 205
Helmikuu	118	134 519	7	4 105	125	138 624
Maaliskuu	87	105 288	8	8 984	95	114 272
Huhtikuu	196	176 536	12	8 654	208	185 190
Toukokuu	403	317 773	307	26 311	710	344 084
Kesäkuu	413	316 149	383	27 687	796	343 836
Heinäkuu	401	391 677	625	55 229	1 026	446 906
Elokuu	384	314 113	513	44 964	897	359 077
Syyskuu	324	231 196	399	33 234	723	264 430
Lokakuu	340	241 972	558	39 223	898	281 195
Marraskuu	370	281 360	365	31 530	735	312 890
Joulukuu	286	227 943	149	20 720	435	248 663
Koko vuosi	3 505	2 936 384	3 344	310 988	6 849	3 247 372
Kotipaikka:						
Helsinki	865	992 070	139	42 786	1 004	1 034 856
Muualla kotimaassa	640	518 855	3 205	268 202	3 845	787 057
Ulkomailla	2 000	1 425 459	—	—	2 000	1 425 459
Lähteneet alukset:						
Tammikuu	172	186 532	18	10 347	190	196 879
Helmikuu	132	144 482	7	4 105	139	148 587
Maaliskuu	80	91 281	8	8 984	88	100 265
Huhtikuu	181	180 572	12	8 654	193	189 226
Toukokuu	414	324 732	307	26 311	721	351 043
Kesäkuu	412	317 773	383	27 687	795	345 460
Heinäkuu	411	390 810	625	55 229	1 036	446 039
Elokuu	386	318 280	513	44 964	899	363 244
Syyskuu	331	237 380	399	33 234	730	270 614
Lokakuu	337	240 944	558	39 223	895	280 167
Marraskuu	365	263 704	365	31 530	730	295 234
Joulukuu	291	237 434	149	20 720	440	258 154
Koko vuosi	3 512	2 933 924	3 344	310 988	6 856	3 244 912
Kotipaikka:						
Helsinki	865	988 555	139	42 786	1 004	1 031 341
Muualla kotimaassa	637	510 985	3 205	268 202	3 842	779 187
Ulkomailla	2 010	1 434 384	—	—	2 010	1 434 384

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden alusten lukumäärä oli 234 eli 7.2 % ja vetomäärä 305 704 nettorekisteritonnia eli 11.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna sekä lähteneiden alusten lukumäärä 235 eli 7.2 % ja vetomäärä 290 210 rekisteritonnia eli 11.0 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Saapuneista aluksista oli suomalaisia 1 505, yhteensä 1 510 925 nettorekisteritonnia eli 51.5 % ja ulkomaisia 2 000, yhteensä 1 425 459 rekisteritonnia eli 48.5 %

ulkomaisessa merenkulussa saapuneiden alusten koko vetomäärästä. Lähteneistä aluksista oli suomalaisia 1 502, yhteensä 1 499 540 rekisteritonnia eli 51.1 % ja ulkomaisia 2 010, yhteensä 1 434 384 nettorekisteritonnia eli 48.9 % ulkomaisessa merenkulussa lähteneiden alusten koko vetomäärästä.

Rannikkoliikenne. Sekä saapuneiden että lähteneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 231 eli 7.4 % suurempi ja vetomäärä 48 538 nettorekisteritonnia eli 13.5 % pienempi kuin edellisenä vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna meritse 2 600 920 painotonnia tavaraa ja lähti ulkomaille 860 688 painotonnia. Koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 3 461 608 painotonnia (ed. v. 1 951 392, 595 227 ja 2 546 619). Tuonti lisääntyi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 649 528 painotonnia eli 33.3 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne lisääntyi 914 989 painotonnia eli 35.9 %, viennin lisääntyessä 265 461 painotonnia eli 44.6 %.

Tuonti ja vienti jakaantuivat kertomusvuoden aikana eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti painotonnia	Vienti painotonnia	Yhteensä painotonnia
Tammikuu	189 680	50 821	240 501
Helmikuu	158 041	67 944	225 985
Maaliskuu	149 217	77 255	226 472
Huhtikuu	195 467	112 906	308 373
Toukokuu	242 166	107 759	349 925
Kesäkuu	200 009	71 191	271 200
Heinäkuu	229 685	67 639	297 324
Elokuu	216 418	60 012	276 430
Syyskuu	197 757	56 130	253 887
Lokakuu	253 047	62 234	315 281
Marraskuu	320 024	56 822	376 846
Joulukuu	249 409	69 975	319 384
Koko vuosi	2 600 920	860 688	3 461 608

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 1 555 165 painotonnia eli 59.8 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 1 045 755 eli 40.2 %. Suomalaiset alukset veivät Helsingistä 386 383 painotonnia eli 44.9 % Helsingin viennistä ja ulkomaiset alukset 474 305 painotonnia eli 55.1 %. Koko Helsingin sataman tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 1 941 548 painotonnia eli 56.1 % ja ulkomaisten alusten osalle 1 520 060 painotonnia eli 43.9 %. Edellisenä vuonna tuotiin suomalaisilla aluksilla tavaraa 57.2 % ja ulkomaisilla 42.8 % ja vietiin suomalaisilla aluksilla 34.4 % ja ulkomaisilla aluksilla 65.6 %, koko tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 51.9 % ja ulkomaisten alusten osalle 48.1 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1960 ja 1959 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1960 Painotonnia	1959 Painotonnia
Kappaletavara	334 894	281 630
Metallit ja metallitavara	314 206	248 098
Vilja ja viljatuotteet	22 953	44 622
Kivihiili ja koksi	937 858	676 776
Öljyt	606 880	362 606
Lannoitusaineet	23 716	19 728
Muu tavara	360 413	317 932
Yhteensä	2 600 920	1 951 392

Vientitavarat jakaantuivat v. 1960 ja 1959 seuraaviin pääryhmiin:

Tavararyhmä	1960 Painotonnia	1959 Painotonnia
Kappaletavara	41 608	28 991
Paperi	128 969	85 315
Pahvi ja kartonki	38 259	26 568
Puuhioke ja selluloosa	91 560	30 724
Vaneri	37 355	28 849
Sahattu puutavara	234 240	224 230
Sahaamaton puutavara	185 701	89 434
Muu tavara	102 996	81 116
Yhteensä	860 688	595 227

Sahattua puutavaraa vietiin kertomusvuonna 83 657 standarttia, edellisenä vuonna 80 082 standarttia. Sahaamatonta puutavaraa vietiin kertomusvuonna 387 341 m³, edellisenä vuonna 178 074 m³. Nämä määrät sisältyvät painotonneina ilmaistuina edelläolevaan tilastoon.

Kotimainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kotimaasta tavaraa 868 111 painotonnia ja lähti 13 390 painotonnia. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 881 501 painotonnia (ed. v. 880 456, 4 918 ja 885 374 painotonnia). Tavaraliikenne väheni edelliseen vuoteen verrattuna 3 873 painotonnia eli 0.4 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavararyhmä	1960 m³	1960 Painotonnia	1959 m³	1959 Painotonnia
Sahattu puutavara	603	362	—	—
Halot	12 750	7 650	14 059	6 326
Hiekka	370 155	555 236	356 468	534 702
Kalkki ja sementti	·	144 247	·	118 990
Öljyt	·	159 220	·	219 198
Kasvikset	·	295	·	44
Kalat	·	175	·	237
Muu tavara	·	926	·	959
Yhteensä	·	868 111	·	880 456

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavararyhmä	1960 m³	1960 Painotonnia	1959 m³	1959 Painotonnia
Kappaletavara	·	866	·	576
Öljyt	·	9 325	·	1 713
Sahattu puutavara	327	916	26	72
Muu sahaamaton puutavara	1 387	625	20	9
Hiekka	314	472	672	1 008
Muu tavara	·	1 186	·	1 540
Yhteensä	·	13 390	·	4 918

Ulkomaan matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna 59 968 matkustajaa ja lähti 61 273 (ed. v. 53 002 ja 53 050).

Jäänmurtaja Otso oli kulussa kaikkiaan 851 t kulkien tänä aikana 3 655 meripeninkulmaa. Polttoöljyä kului 827 tn, koneöljyä 1 290 kg ja hiiliä 4 860 kg. Alus toimitti 301 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 8 778 000 mk. Alus oli telakalla vuosikorjausta varten 17. 5.—25. 5. välisenä aikana.

Satamajäänmurtaja Turso oli kulussa 1 128 t kulkien tänä aikana 3 832 meripeninkulmaa. Se kulutti kaasuöljyä 214 tn ja erilaisia koneöljyjä 1 554 kg. Turso toimitti 454 hinausta, joista veloitettiin yhteensä 13 276 000 mk. Turso antoi aluksille 497 m³ vettä, jonka kuljetuksesta veloitettiin 700 000 mk. Alus oli telakalla 12. 5.—21. 6. välisenä aikana vuosikorjausta varten.

Satamavesipostit. Vesimittarien mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 131 350 m³, josta 85 445 m³ myytiin aluksille, 5 745 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, jäänmurtaja Otso käytti 340 m³ ja Turso 283 m³. Loppuosa oli hukkavettä.

Kompassien tarkistus. Kompassejaan tarkistuttamassa kävi kertomusvuonna kaikkiaan 108 alusta, joista 51 oli ollut kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 52 tarkistuspaalustoon. Alukset maksoivat poijun tai paaluston käytöstä yhteensä 117 500 mk.

Vuokraveneet. Purjehduskautena hyväksyttiin satama-alueella liikennöimään 36 vuokramoottorivenettä.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 112 406 (ed. v. 90 206) ja tuntimäärä oli 22 200 tuntia eli 24.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Katajanokan laiturin nosturien käyttötunteja oli 9 549 eli 29.7 % enemmän kuin v. 1959, Länsisataman (Jätkäsaari + Saukko) nosturien käyttötunteja oli 12 595 eli 28.6 % enemmän kuin edellisenä vuonna ja Hanasaaren nosturien käyttötunteja oli 534 eli 16.4 % enemmän. Matkustajalaiturin nosturien käyttötunteja oli 478 eli 4.5 % vähemmän kuin v. 1959. Eri kuukausien käyttötuntimäärät jakaantuivat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi	Eteläsatama		Länsisatama			Sörnäisten satama	Käyttötunteja yhteensä
	Matkustajalaituri	Katajanokka	Jätkäsaari		Saukko	Hanasaari	
	Kappaletavaranosturit 6 kpl	Kappaletavaranosturit 26 kpl	25-tonnin nosturi 1 kpl	Kappaletavaranosturit 26 kpl	Hiilinosturit 11 kpl (+3 takav.)	Kappaletavara- ja hiilinosturit 2 kpl	
1960							
Tammikuu	953	3 153	59	3 453	1 112	328	9 058
Helmikuu	844	3 424	127	3 239	1 038	246	8 918
Maaliskuu	805	3 653	116	3 311	425	71	8 381
Huhtikuu	1 179	4 098	195	5 286	954	393	12 105
Toukokuu	892	5 370	186	4 357	1 080	364	12 249
Kesäkuu	775	3 850	110	3 767	915	318	9 735
Heinäkuu	599	2 856	150	3 153	637	283	7 678
Elokuu	827	2 637	60	2 764	905	280	7 473
Syyskuu	562	2 628	61	3 131	854	243	7 479
Lokakuu	771	2 914	136	3 314	1 261	331	8 727
Marraskuu	910	3 411	102	3 445	1 790	384	10 042
Joulukuu	1 080	3 718	141	3 778	1 292	552	10 561
Koko vuosi	10 197	41 712	1 443	42 998	12 263	3 793	112 406
Näistä ylityötunteja	1 747	6 223	412	7 474	1 597	548	18 001
1959	10 675	32 163	1 096	34 169	8 844	3 259	90 206
Näistä ylityötunteja	1 624	4 908	290	4 253	1 448	217	12 740

Hiilinostureilla purettujen alusten lukumäärä oli kertomusvuoden aikana 584. Aluksista purettiin 585 129 tn hiiltä ja koksia. Hiilitarhoista kuormattiin hiiltä ja koksia 16 886 tn.

Kappaletavaranostureilla purettiin tai lastattiin yhteensä 2 107 alusta, joista 958 Katajanokalla, 884 Länsisatamassa ja 265 Matkustajalaiturilla.

Autonostureiden (13 kpl) työtuntien lukumäärä oli 12 765.

Haarukkatrukkien (48 kpl) työtuntien lukumäärä oli 79 703 ja *vaununsiirtotraktoreiden* (7 kpl) 5 502.

Varastoimis- ja laiturihuoltotoiminta

Yleiseen varastoon otettujen ja siitä annettujen tavarain määrä tonneina v. 1958—1960 selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosineljännes	1960		1959		1958	
	Otettu	Annettu	Otettu	Annettu	Otettu	Annettu
Tammi—maaliskuu	9 293	7 987	6 930	8 552	6 807	7 507
Huhti—kesäkuu	8 550	8 750	5 982	7 663	5 476	7 867
Heinä—syyskuu	6 602	8 598	5 048	6 454	7 407	8 059
Loka—joulukuu	10 439	7 421	11 476	7 732	11 141	8 661
Koko vuosi	34 884	32 756	29 436	30 401	30 831	32 094

Kertomusvuoden alkaessa oli yleisessä varastossa tavaraa 11 143 tn, joten hallussa ollutta tavaraa oli yhteensä 46 027 tn. Varastosta annettiin 32 756 tn ja v:een 1961 jäi varastoon 13 271 tn. Tavaranvaihto nousi kertomusvuonna 67 640 tonniin, vastaten 59 837 tn v. 1959 ja 62 925 tn v. 1958.

Yleiseen varastoon otettujen tavaraerien lukumäärä oli kertomusvuonna 8 807,

edellisenä vuonna 9 086 ja 9 722 v. 1958. Yleisestä varastosta annettujen tavaraerien lukumäärä oli vastaavasti 37 291, 40 348 ja 34 425.

Yleisen varaston tallettajille annettiin vastaanottokuitteja 8 807, edellisenä vuonna 9 086 ja 9 722 v. 1958. Talletustodistuksia warrantteineen annettiin vastaavasti 38, 48 ja 85.

Kertomusvuonna oli käytössä 6 autovaakaa. Punnitustodistuksia annettiin 94 902, edellisenä vuonna 95 578 ja 112 843 v. 1958.

Katajanokan satama-asemalle saapui maan muista satamista tullaamatonta tuontitavaraa, joka laiturihuollon toimesta purettiin satamalaitoksen makasiineihin seuraavasti:

Vuosineljännes	1960 tn	1959 tn	1958 tn
Tammi—maaliskuu	3 063	360	1 043
Huhti—kesäkuu	1 908	345	809
Heinä—syyskuu	656	428	297
Lokakuu—joulukuu	1 068	483	338
Koko vuosi	6 695	1 616	2 487

Laiturihuoltotoimintaa v. 1958—1960 valaisee seuraava taulukko:

Vuosi ja vuosineljännes	Alusten lukumäärä	Tavaralähetysten lukumäärä		Kokonaislasti tonnia	
		Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta	Kaikkiaan	Siitä laiturihuollon kautta
1960					
Tammi-maaliskuu	284	46 888	45 538	196 239	141 934
Huhti-kesäkuu	521	59 631	57 899	262 432	188 412
Heinä-syyskuu	557	50 195	48 759	207 117	135 998
Loka-joulukuu	530	59 116	57 396	249 734	171 010
Koko vuosi	1 892	215 830	209 592	915 522	637 354
1959	1 864	198 495	193 376	795 475	557 039
1958	1 633	156 003	152 446	706 929	471 051

Tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva vaakamestari. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettuihin tavarain punnituksiin käytettiin yhteensä 9 930 t ja tavaraa punnittiin 42 760 tn. Toimituksista vaakamestari kantoi korvauksia kaikkiaan 2 463 530 mk, mistä määrästä tuli hänen omaksi palkakseen 720 000 mk, hänen apulaistensa palkkoihin 1 394 708 mk ja muihin kustannuksiin 348 822 mk.

Satamarakennustoiminta

Toimintapiiri ja työvoima. Satamarakennusosaston varsinaisiin tehtäviin kuuluu satama-alueiden laiturien ja väylien suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito, satamien rakennusten kunnossapito, satamaan kuuluvien, kaupungin huolehdittavien rautateiden sekä satama-alueilla olevien katujen ja liikenneväylien rakentaminen ja kunnossapito ja näiltä alueilta vuokrattavien tonttien merkitseminen. Satamarakennusosasto suorittaa vastaavanlaisia tehtäviä myös satamaliikenteelle osit-

tain luovutetuilla alueilla sekä muuallakin kuin satama-alueilla niiden rautatieraiteiden kunnossapidon ja rakentamisen, joista huolehtiminen kuuluu kaupungille. Niinikään satamarakennusosasto suunnittelee ja rakentaa sille kuuluvat sillat sekä suorittaa toimintapiiriinsä liittyviä töitä kaupungin muiden viranomaisten ja yksityisten laskuun.

Satamarakennusosasto teki esityksen tai antoi lausunnon satamalautakunnalle 189 asiasta, joista 86 koski rakentamista tai suunnittelua, 21 vuokrausasioita tai rakennusten piirustuksia ja 82 hallinto-, henkilö- tai palkka-asioita. Satamarakennusosasto antoi lausuntoja myös muille kaupungin viranomaisille.

Henkilökuntaan kuului satamarakennuspäällikkö, yli-insinööri, kaksitoista insinööriä, arkkitehti, kolme mittausteknikkoa ja kuusi piirtäjää. Vuoden lopussa oli paitsi apulaissatamarakennuspäällikön virkaa yksi insinöörin virka avoinna. Kirjanpidosta, työntekijäin kortistosta ja muista toimistotehtävistä huolehti osaston kamreeri, seitsemän vakinaista toimistoapulaista ja yksi tilapäinen toimistoapulainen. Suoranaista työnjohtoa hoiti 32 vakinaista rakennusmestaria, ylikonemestari, konemestari ja keskimäärin 17 ylimääräistä rakennusmestaria. Vakinaisten työntekijäin määrä oli vuoden lopussa 466. Työntekijöistä 4 kuoli ja 26 siirtyi eläkkeelle. Vuosilomaa sai 494 työntekijää yhteensä 13 682 työpäivää. Työntekijäin sairaustapauksia oli 711 ja sairauslomapäiviä 13 578, joista 8 658 täysin ja 4 920 kahden kolmanneksen palkkaeduin.

Työttömyystöitä oli käynnissä vuoden alusta 30. 4. asti. Näissä töissä työntekijäin määrä oli vuoden alussa 129 ja enimmillään, 185, tammikuun loppupuolella.

Satamien korjaus ja kunnossapito. Määrärahoja oli talousarviossa 91.25 mmk, ylitysoikeus 2.5 mmk. Kustannukset olivat 91.25 mmk ja 2.5 mmk siirtyi v:een 1961.

Määrärahat ja niiden käyttö jakaantuivat seuraavasti: rakennuksia varten oli määrärahoja 18 mmk, ylitysoikeus oli 2.5 mmk ja menot 18 mmk; tilillä Kiinteät laitteet oli määrärahoja 60 mmk, tilillä Irtonaiset laitteet 10 mmk, tilillä Yleiset laitteet 3 mmk sekä tavarain ja uponneiden veneiden poistamiseen satama-alueelta 250 000 mk, jotka kaikki määrärahat käytettiin kokonaan.

Rakennusten korjaus ja kunnossapito kohdistui edelleenkin niiden kunnon säilyttämiseksi välttämättömiin toimenpiteisiin sekä muutoksiin. Eteläsataman III tullivarastorakennuksen hammastettu purkauslaituri levennettiin, parvekkeen kaiteet korjattiin ja laiturihuollon kanslian käytävään tehtiin tuulikaappi. Meriaseman parvekkeiden graniittiverhoukset ja portaat korjattiin, ilmanvaihtolaitteita parannettiin. Teollisuustalossa, satamarakennusosaston kirjastossa ja piirustussalissa tehtiin tarpeellisia muutostöitä. Katajanokan vientivaraston koillispäähän sijoitettiin passintarkastamo ja tehtiin sen vaatimat muutokset. Huoltorakennuksessa uusittiin miesten saunan sisustus ja kattiloiden sisämuuraukset korjattiin. Kaupunginvaltuuston myöntämillä varoilla kunnostettiin I tullikamarin rakennuksessa laboratoriota varten tarvittavat huoneet.

Sörnäisten rautatiepistolaituri uudistettiin kokonaan ja käyttökelvottomaksi rappeutunut Neptuninkadun laituri rakennettiin uudelleen laivojen seisontapaikaksi. Tullisaarta vastapäätä oleva laituri Kulosaaressa korjattiin perusteellisesti. Jätkäsaaressa J-varastorakennuksen pihan aitaa siirrettiin 55 m:n pituinen osa ja korttelin n:o 262 aita korjattiin ja piikkilangoitettiin. Länsisataman, Sörnäisten ja Vallilan raiteet pidettiin kunnossa, ratapölkkyjä vaihdettiin yhteensä 2 800. Itämerenkadul-

ta entiselle metsähallituksen tontille haarautuva 282 m pitkä raide purettiin tarpeettomana. Jätkäsaaren kannaksella uusittiin täydellisesti Jätkäsaaren laiturille johtavan liikenneraiteen loppuunkulunut 130 m:n pituinen osa. Herttoniemen radalla vaihdettiin ratapölkkyjä 66 kpl, raidetta nostettiin ja tuettiin n. 3.5 km:n matkalla ja oikaistiin ja kiilattiin roudan jäljiltä 950 m, sorastukseen käytettiin 250 m³ soraa. Sivuojat puhdistettiin, ylikäytävät kunnostettiin ja Porvoontien ylikäytävä asfaltoitiin. Juurikasvaraston raide suljettiin tarpeettomana.

Venepaikkoja oli 2 147, joista 1 532 paalullisia. Käytössä oli 2 142 paikkaa, joista paalullisia 1 532.

Ketjuruoppaaja oli talven telakoituna ja huollettavana Wärtsilä-yhtymän Sörnäisten telakalla, ruoppaustyössä sitä käytettiin 9. 5.—23. 12. välisenä aikana. Mammuttipumppu oli koko purjehduskauden työssä. Kauhakaivuri R2 oli koko vuoden käytössä. Siinä tehtiin pieniä korjauksia ja puomi uusittiin. Kauhakaivuri R4:llä ruopattiin koko vuoden aikana, lukuun ottamatta heinäkuuta, jolloin Valmet Oy:n telakalla suoritettiin sen vuosihuolto ja maalaus. Hinaaja H1 oli käytössä koko vuoden, paitsi heinäkuun, jolloin se vuosihuoltoa ja tarkastusta varten oli telakoituna Valmet Oy:n telakalla. Hinaaja H2:n moottori uusittiin. Alus oli talven telakoituna Sirpalesaaressa. Hinaaja H3 oli talven Valmet Oy:n Suomenlinnan telakalla. Sen kylkilevyjä uusittiin vuosikorjauksen yhteydessä.

Pelastusvälineiden kunnossapito ja railojen viereisten aitojen asettaminen suoritettiin tavanomaisesti. Satamalaitoksen väyläviitat, valopoijut ja loistot huollettiin, vanhat tavaralavat korjattiin ja uusia tehtiin 100 kpl. Lasilaatikkotelineitä tehtiin 3 kpl. Suomenlinnan jäätien kantavuutta tarkkailtiin ja huolehdittiin tien käytön turvallisuudesta, jalankulkijain laudakkopolku asetettiin 14. 1. ja poistettiin 21. 4. Korkeasaaren railon silta ei ollut käytössä. Kaupunginhallituksen käyttövaroilla korjattiin perusteellisesti Luodon ravintolan laituri, Humallahden puretun uimalan vedenalaiset tukipaalut poistettiin ja Lauttasaaren sillalla suoritettiin kuormituskokeita.

Uudisrakennukset. Määrärahoja oli talousarviossa koneellisten laitteiden 12.5 mmk:n hankintamäärärahaa ja 5 mmk:n käyttövaroja lukuun ottamatta 440 mmk, edellisiltä vuosilta siirtyi 340 575 873 mk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 780 575 873 mk, käytettiin 597 826 653 mk ja siirtyi 182 749 220 mk v:een 1961.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: Laiturit, väylät, rautatiet ja kadut: määrärahat 310 mmk, siirto v:lta 1959 170 428 559 mk, menot 370 712 540 mk, v:een 1961 siirtyi 109 716 019 mk; Rakennukset: määrärahat 110 mmk, siirto v:lta 1959 157 977 264 mk, menot 216 246 256 mk, siirto v:een 1961 51 731 008 mk; Työlaivasto: määrärahat 20 mmk, siirto v:lta 1959 12 170 050 mk, menot 10 867 857 mk, v:een 1961 siirtyi 21 302 193 mk.

Laiturien, väylien, rautateiden ja katujen kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Länsisataman laiturit, väylät, rautatiet ja kadut 101 403 366 mk; Eteläsataman rakennustyöt yhteensä 154 808 915 mk, josta Matkustajalaituri 122 855 544 mk, Eteläsataman raiteet ja kadut 4 808 927 mk ja Katajanokan laiturin rautatiet ja kadut 27 144 444 mk; Sörnäisten sataman rakennustyöt yhteensä 79 048 143 mk, josta Hanasaaren laituri, väylä, rautatiet ja kadut 1 396 728 mk, Parrulaituri 18 642 429 mk, Sörnäisten väylä ja kadut 22 719 504 mk, Paraisten väylän syventä-

minen 24 679 605 mk sekä Sompasaaren laiturin edustan väylä 11 609 877 mk; Herttoniemen satamassa Herttoniemen länsiväylä ja raiteet 35 452 116 mk.

L a i t u r i t. Jätkäsaaren laiturin 200 m:n pituisella jatkeella v. 1959 aloitettuja töitä suoritettiin edelleen. Telinepaalutus, johon käytettiin yhteensä 485 puupalua valmistui 17. 3. ja paalutustelineet kiskotuksineen 31. 5. Taka-arkkujen perustuksen puupaalutus aloitettiin 15. 3., vuoden lopussa paaluja oli lyöty yhteensä 968. Työmaalla kokeiltiin erilaisia jatkettuja betonipaaluja tyydyttävän ratkaisun keksimiseksi varsinaisen laituritason tukipaalutukselle. Betonipaalujen kärkiosia valettiin 12 kpl. Laiturin edusta ruopattiin paaluvälillä 295—396 —8 m:iin, jotta ylipitkien paalujen kärkiosien lyöntiä varten saataisiin tarvittava tila juntan heijarin alle. Taka-arkkujen valmistus aloitettiin Sompasaaressa 2. 11. Vuoden lopussa niitä oli valmiina ja Jätkäsaareen kuljetettuina 4 kpl.

Matkustajalaiturin joulukuussa v. 1958 aloitettuja rakennustöitä jatkettiin. Paalutus valmistui 31. 3. 1960. Silloin oli lyöty 684 paalua, joiden pituus vaihteli 15—23 m:iin. Koko laiturialueen paalutukseen käytettiin n. 7 500 paalua. Viimeiset 7 etuarkkua ja 10 taka-arkkua upotettiin kesäkuuhun mennessä. Kaikkiaan laituriin oli tarvittu 49 arkkua. Uppovalut, yhteensä n. 3 700 m³ betonia, jotka tehtiin kaksivuorotyönä omia sekoitusasemia käyttäen, valmistuivat heinäkuussa. Kaikkiaan käytettiin laiturin uppovaluissa n. 10 400 m³ betonia. Varsinaisen laiturin kansilaatan alarakenne, laudoitus- ja raudoitustyöt sekä betonointi, yhteensä 3 250 m³, suoritettiin loppuun 7. 9. mennessä. Vanhan ja uuden Matkustajalaiturin liitoskohdan laiturin ylärakenteen betonityöt ja muurikivien paikoilleen asennukset saatiin loppuun suoritetuksi 26. 11. mennessä. Suojaparrujen kiinnitys sekä viimeistelytyöt koko laiturin osuudelta valmistuivat 15. 12. Laiturin pohjoispäätä käytettiin ensimmäistä kertaa laivastovierailujen aikana elokuussa. Laiturikannen eristystyöt aloitettiin 28. 10. Vuoden loppuun mennessä oli laiturin pohjoispäästä lukien 233 m eristetty ja sepelöity. Eteläpään eristäminen siirtyi kevääseen. Laiturin pohjoispään läpi johdettu vanha, kaupungista tuleva viemäri oli uusittava noin 40 m:n matkalta.

Laiturin takakenttä vahvistettiin puupaalutuksen varaan valetulla betonilaatalla. Paalutukseen käytettiin n. 1 100 paalua, joiden lyönti päättyi 24. 11. Pohjalaatta valettiin uppovaluna ostobetonia käyttäen. Valu alkoi 20. 10. ja valmistui 21. 12. Kenttä täytettiin ja tasattiin rakennusjätteillä.

Sörnäisten satamassa valmistuivat Parrulaituri ja Sompasaaren Hiekkalaituri. Sompasaaren laituria varten veistettiin 2 arkkua ja ruopattiin arkkulaituriosaa varten 4 arkun tila. Kaupunginvaltuuston myöntämillä varoilla perattiin ja louhittiin työllisyysmäärärahoilla tehtävän Hanasaaren laiturin jatkeen perustus.

V ä y l ä t. Herttoniemen läntinen väylä ruopattiin länsi-saksalaisen urakoitsija Philipp Holzmannin toimesta 90 m leveäksi ja —9 m syväksi, ruopattu määrä oli yhteensä n. 379 000 m³. Sama yhtiö ruoppasi Eteläsataman altaan —9.5 m:n syvyiseksi, yhteensä 175 470 m³ ja Paraisten väylän Sörnäisissä —7 m:n syvyiseksi, yhteensä 124 055 m³. Matkustajalaiturin uuden laiturin edusta ruopattiin satamalaitoksen ruoppurilla —8 m, yhteensä 43 300 m³ savea ja hiekkaa. Hiekka kuljetettiin täytteeksi Hanasaaren sähkölaitoksen hiilikenttäalueelle. Sompasaaren hiekkalaiturin edusta ruopattiin Sörnäisten satamaan johtavaa väylää myöten —6.7 m syväksi, ruopattu määrä oli yhteensä 47 300 m³.

R a u t a t i e t. Jätkäsaaren kannaksella vaihdettiin kaksi risteysvaihdetta ja

raideristeys 43 kg/m kiskoista tehtyihin. Katajanokan ratapihan uusimistyöt aloitettiin ja ehdittiin purkaa vanhaa raidetta 140 m ja kaksi vaihdetta. Koilliskärjen vetoraidetta jatkettiin n. 100 m. Ratapihalaajennuksen vaatiman tilan hankkimiseksi aloitettiin kaakkoisrannan täyttötyöt kaupungista ilmaiseksi saaduilla louhoskivillä.

K a d u t, k e n t ä t j a v i e m ä r i t. Länsisatamassa jatkettiin täytteen vastaanottoa pääasiassa Majakkakadun eteläpään kohdalle. Hietalahden Sillilaiturin nupukivetty osa, 2 232 m², päällystettiin 4 cm:n paksuisella asfalttibetonilla, joten koko laituri tuli asfaltoiduksi. Katajanokalla päällystettiin II varastorakennuksen ympäristö, yhteensä 8 157 m², 6 cm:n paksuisella tiiviillä asfalttibetonilla. Varastorakennuksen idänpuoleinen 350 m²:n suuruinen kenttä tasattiin vesisepelyksellä, samoin Mastokadun pään kohdalla oleva 590 m²:n ja Linnan- ja Kruunuvuorenkadun kulmauksessa oleva 170 m²:n suuruinen kenttä. Sörnäisissä Parrukadulla päällystettiin 6 cm:n paksuisella asfalttibetonilla 5 311 m² ja vesisepelyksellä 1 100 m². Uutta jalkakäytäväkiveä asetettiin 200 m. Verkkosaaren kärkeen johtava Savukalankadun pohjoisosa, 2 262 m², päällystettiin 4 cm:n paksuisella asfalttibetonilla.

R a k e n n u k s e t. Rakennusten kustannukset jakautuivat seuraavasti: Länsisataman satamatyöntekijäin huoltorakennus 5 633 138 mk, Matkustajalaiturin varastorakennus 102 180 985 mk, Katajanokan II varastorakennus 26 344 000 mk ja Sörnäisten satamatyöntekijäin huoltorakennus 82 088 133 mk.

Matkustajalaiturin varastorakennuksen perustuksen vanhan laiturin ulkopuolelle tuleva osa rakennettiin satamarakennusosaston omin työvoimin. Paalutus aloitettiin 14. 6. ja valmistui 21. 9., jolloin oli lyöty yhteensä 1 098 paalua. Pohjalaattaan valettiin 16. 9.—28. 10. välisenä aikana 1 391 m³ tehdasvalmisteista betonia. Vanhan laiturin maanpuolelle tulevan perustuksen osan betonipaalutuksineen valmisti urakkatyönä Oy. Yleinen Insinööritoimisto. Urakkasopimus allekirjoitettiin 30. 6. ja lopputarkastus pidettiin 14. 11. Määrärahoista siirtyi v:een 1961 sidottuna 1 915 000 mk. Varsinaisen varastorakennuksen työt aloitti rakennusviraston talorakennusosasto 13. 10. Ensimmäinen, Turun Laivatelakan valmistama puinen kattokehä saapui 29. 11. Vuoden loppuun mennessä olivat kaikki 19 kehää pystytetyt ja lattiat valetut. Katajanokan II varastorakennuksen viimeistelytöitä jatkettiin, putkijohtojen suojarakenteet valmistettiin, maalaustyöt lopetettiin ja hankittiin kalustus ja puhelinverkko. Rakennuksen vastaanottotarkastus pidettiin 5. 4. ja loppuselvitys urakoitsijan, Arvonen Oy:n, kanssa suoritettiin 20. 4. Sörnäisten huoltorakennuksen työt aloitti talorakennusosasto 1. 3. Harjannostajaiset pidettiin 10. 9. Vuoden lopussa oli tekemättä ainoastaan sisustus- ja maalaustöitä.

Työlaivastoa täydennettiin rakennuttamalla Valmet Oy:n telakalla 20 m pitkä ja 9 m leveä työproomu, jota varsinaisesti käytettäisiin juntan alusproomuna. 20 tonnin kellukenosturin rakennustyöt pantiin alulle Valmet Oy:n telakalla.

Kaupunginhallituksen käyttövaroilla hankittiin lausunto Lauttasaaren sillan uusimisesta ja tasoitettiin Merikadulta autokatsastuskonttorille johtava tie, jonka pinta oli yhteensä 6 250 m². Tie päällystettiin 2-kertaisella asfalttiemulsioimeytyksellä.

Yleiset työt. K o r j a u s j a k u n n o s s a p i t o. Määrärahoja oli talousarviossa 33 988 000 mk. Kustannukset olivat 33 986 362 mk, säästöä jäi 1 638 mk.

Määrärahat ja niiden käyttö jakaantuivat seuraavasti: Lauttasaaren sillan käyt-

tö ja korjaukset: määrärahat 4 mmk, menot 3 998 362 mk, säästö 1 638 mk; Muut sillat: määrärahat 2 mmk, jotka käytettiin kokonaan; samoin käytettiin kokonaan seuraavat määrärahat: Varasto- ja teollisuusalueiden kadut ja rautatiet sekä rantaverhoukset, 10 mmk; Veneiden kiinnityspaikat, 8 mmk; Viemärien suistojen ruoppaaminen, 2.7 mmk; Varasto- ja teollisuusalueiden viemärit, 300 000 mk; Lumenkaatopaikkojen ruoppaaminen, 1.1 mmk; Pesulauttojen korjaus ja kunnossapito, 1.2 mmk sekä Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista, 4.688 mmk.

Vantaanjoen rautatiesilta, Vantaan maantiesillan kaiteet ja Vanhan Porvoontien ja Herttoniemen radan risteyksen sillan kaiteet maalattiin. Kulosaaren Kluuvinlahden venelaituriin tehtiin 20 lisäpaikkaa. Taivallahden entisen purkauslaiturin vesiliikenteen esteenä olevat kivillä täytetyt arkut poistettiin. Uusia pesulauttoja tehtiin 2 kpl.

Varasto- ja teollisuusalueen katujen ja rautateiden kunnossapito suoritettiin tavanomaisesti. Varastokadun raiteesta erkaneva 120 m:n pituinen lastausraide puretttiin tarpeettomana. Sörnäisten ratapihan tuloraiteen ulkokaarteen toispuolisesti kulunutta kiskoa käännettiin 400 m.

Viemärien suistoista ja lumenkaatopaikoilta ruopattiin 8 700 m^3 liejua.

U u d i s r a k e n n u k s e t. Määrärahoja oli talousarviossa 429.2 mmk. Vuodelta 1959 siirtyi 130 865 591 mk. Lauttasaaren siltatoimikunnan käytettäväksi siirrettiin Lapinlahden sillan alustavaa suunnittelua varten 4 mmk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 560 065 591 mk, käytettiin 528 142 510 mk. Rahoja palautui 19 465 663 mk ja siirtyi 12 457 418 mk v:een 1961.

Määrärahat ja niiden käyttö jakautuivat seuraavasti: Katuja ja rautateitä teollisuus- ja varastoalueille sekä rantojen järjestelyt: määrärahat 50 mmk, siirtomäärärahat 10 644 960 mk, menot 60 350 391 mk, 292 749 mk palautettiin ja 1 820 mk siirtyi v:een 1961; Sillat: määrärahat 320 mmk, siirtomäärärahat 99 172 914 mk, menot 390 mmk, 19 172 914 mk palautettiin ja 10 mmk siirtyi v:een 1961; Viemäreitä teollisuus- ja varastoalueille: määrärahat 21 047 717 mk, menot 18 592 119 mk, v:een 1961 siirtyi 2 455 598 mk; Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista: määräraha 59.2 mmk käytettiin kokonaan.

Teollisuusalueiden ja varastoalueiden katujen ja rautateiden osuus oli 30 090 136 mk, rantojen järjestelyn 30 260 255 mk.

Sörnäisten siltaa varten oli varattu 390 mmk. Määrärahoista siirtyi sidottuna v:een 1961 37 310 786 mk.

Kyläsaaren varasto- ja pienteollisuusalueella jatkettiin täytteen ottoa penkereisiin. Kyläsaarenkadun pengertämistä jatkettiin. Ruopatulla liejulla täytettyjen kortteleiden VK 681—2 pinta tasoitettiin ja vahvistettiin levittämällä niille n. 16 600 m^3 soraa. Varastokadulta puretun lastausraiteen paikka päällystettiin 4 cm:n paksuisella tiiviillä asfalttibetonilla yhteensä 726 m^2. Herttoniemessä päällystettiin Valurinkadun 878 m^2:n suuruinen länsiosa 4 cm:n paksuisella, tiiviillä asfalttibetonilla, Niittaajankadusta 915 m^2 ja Kaivokadusta 3 100 m^2 6 cm:n paksuisella, samanlaisella päällysteellä. Lauttasaaressa päällystettiin samoin Veneentekijäntie, yhteensä 5 007 m^2, 4 cm:n asfaltilla. Pohjoisrannan v. 1959 kivipenkereellä levennetty osa, n. 2 100 m^2, tasattiin ja päällystettiin vesisepelyksellä ja tarpeelliset viemärit jatkettiin penkereen läpi mereen. Eläintarhanlahden 200 m:n pituisen rantamuurin teko annettiin Silta ja Satama Oy:n tehtäväksi. Urakkasopimus tehtiin

16. 8. Vuoden loppuun mennessä oli muuria valmiina n. 97 m. Määrärahoista siirtyi sidottuna v:een 1961 6.4 mmk. Sörnäisten sillan maatukia varten ruopattiin n. 10 000 m³ savea. Sillan varsinaisista rakennustöistä huolehti tehtävää varten asetettu rakennustoimikunta.

Haukilahdenkadun viemäriä jatkettiin 25 m ja Kotisaarenkadun viemäriä n. 40 m.

Kaupunginhallituksen käyttövaroilla jatkettiin Kulosaaren kartanon viemäriä n. 35 m rantaviivan ulkopuolelle, perattiin Vattuniemenkarin pohjoista vesialuetta purjehdusseuran ankkuripaikaksi ja rakennettiin Vartiokylään uusi pesulautta yhdyssiltoineen.

Työttömyystyöt. Kertomusvuonna suoritetut työttömyystyöt ja niiden kustannukset olivat: Lauttasaaren kokoojajohto 1 434 151 mk, sähkölaitoksen Hanasaaren laituri 104 740 831 mk, Hanasaaren laiturin pohjan perkaus 5 mmk, Kulosaaren vanhan lauttalaiturin purkaminen 300 000 mk, Sompasaari 145 mmk, Vanhankaupungin länsirannan tasoittaminen 2 mmk, Vantaan siltojen levennys 17 mmk, Kulosaaren kartanon laituri 2 460 169 mk, yhteensä 277 935 151 mk.

Laskuun suoritetut työt. Satamalaitoksen muille osastoille suoritetuista töistä laskutettiin 283 661 mk, kaupungin muille viranomaisille suoritetuista töistä 103 001 438 mk sekä yksityisille suoritetuista töistä 3 076 611 mk, yhteensä 106 361 710 mk.

Varastoimis- ja laiturihuolto-osaston laskuun kaivettiin Jätkäsaaren Hietasaarenkatuun 110 m pitkä kaivanto puhelinkaapelia varten, huollettiin kuormauslavoja ja tehtiin nosturien vastapainoja. Satamakonttorin moottoriveneet huollettiin.

Rakennusviraston puhtaanapito-osastoa avustettiin lumitöissä ja vesilaitosta Suomenlinnan uuden vesijohdon laskemisessa mereen ja tehtiin tarpeelliset muutokset johtojen rantalaitteisiin. Parrukadun pohjoispäässä ja Sörnäisten ratapihalla korjattiin edellisenä vuotena tapahtuneen vesivaurion seuraukset. Laajasalon kanavan alittava vesijohto tuettiin soralla ja vahvistettiin sen suojapenkereet. Hevossalmen vesijohdon työt Laajasalossa aloitettiin 29. 12. Bensiinikadun jatkeella kaivettiin 60 m kaivantoa. Vattuniemenkadulla uusittiin vanhaa vesijohtoa 65 m:n matkalla. Vesilaitosta avustettiin myös vedenalaisten johtojen vikoja etsittäessä ja korjattaessa. Sähkölaitoksen hiilikentän laajennusta varten urakoitsija Philipp Holzmann ruoppasi alueelta 278 884 m³ savea sekä toi tilalle 87 844 m³ Santahaminan edustalta ruopattua hiekkaa. Suvilahden jäähdytysvesikanavat puhdistettiin, Hanasaaren laiturin jatkeen takakenttä täytettiin ja Salmisaaren laiturin suojaparrusto uusittiin. Urheilu- ja retkeilytoimiston tilauksesta korjattiin Korkeasaaren lauttalaituri ja huollettiin Soutustadionin ponttoonit sekä Pihlajasaaren moottorivene.

Laitureille, silloille, rautateille ja muulle omaisuudelle aiheutuneita vaurioita korjattiin 1 221 414 mk:n arvosta. Raiteenpitojärjestelmän mukaisia kustannuksia veloitettiin tontinhaltijoilta 666 428 mk. Poliisilaitoksen veneitä telakoitiin. Kaapelitehtaan laiturin edusta luodattiin laskuun, samoin Öljynpuristamo Oy:n laiturin edusta, Merentutkimuslaitoksen mareograafin mereen johtava yhdysputki korjattiin ja puhdistettiin, Öljynpuristamon ja Kaapelitehtaan raiteet huollettiin. Yksityisten tilaamista töistä laskutettiin 1 090 433 mk.

Satamarakennusosaston hallintomenot sekä työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset

edut. Hallintomenoihin oli talousarviossa määrärahoja 142 946 640 mk, ylitysoikeus oli 5 297 500 mk. Kustannukset olivat 141 448 500 mk, säästö 6 795 640 mk.

Hallintomenot jakautuivat seuraavasti: Vakinaiset viranhaltijat: määrärahat 64 350 820 mk, ylitysoikeus 1 932 140 mk, menot 62 188 188 mk, säästö 4 094 772 mk; Tilapäiset viranhaltijat: määrärahat 442 440 mk, ylitysoikeus 13 200 mk, menot 19 664 mk, säästö 435 976 mk; Viranhaltijain vuosilomakorvaukset: määrärahat 200 000 mk, menot 105 428 mk, säästö 94 572 mk; Viranhaltijain ylityökorvaukset: määrärahat 1 mmk, ylitysoikeus 30 000 mk, menot 526 352 mk, säästö 503 648 mk; Muut palkkamenot: määrärahat 75 mmk, ylitysoikeus 2 342 000 mk, menot 75 736 614 mk, säästö 1 605 386 mk; Huoneistomenot: määrärahat 65 640 mk, ylitysoikeus 980 160 mk, menot 1 034 860 mk, säästö 10 940 mk; Kaluston hankinta: määrärahat 138 000 mk, menot 87 654 mk, säästö 50 346 mk; määrärahat Kaluston kunnossapito 70 000 mk, Tarverahat 1 635 500 mk ja Varastoalueiden tilitysvuokrat 44 240 mk käytettiin kokonaan.

Satamarakennusosaston työntekijäin ja viranhaltijain osuus satamalaitoksen työntekijäin ja viranhaltijain erinäisistä eduista oli 27 172 839 mk ja vaatetusavusta 100 000 mk. Kurssimaksuihin käytettiin 47 500 mk satamien pääluokkaan kuuluvista satamalautakunnan ja 242 794 mk kaupunginhallituksen käyttövaroista.

Hallintomenot ja työntekijäin sekä viranhaltijain erinäiset edut olivat yhteensä 169 011 633 mk.

Satamarakennusosaston kokonaismenot ja tulot. Varojen käyttö jakautui seuraavasti:

	Vakinaiset työt mk	Työttömyystyöt mk	Kokonaismenot mk	Tilitysmaksujen osuus mk
Omien työntekijäin palkat ja edut	308 934 315	60 708 963	369 643 278	—
Viranhaltijain ja työnjohdon palkat	154 570 152	8 888 632	163 458 784	—
Rakennusaineet	190 539 419	37 907 915	228 447 334	171 771 433
Kuljetusvälineiden käyttö	38 013 741	17 274 581	55 288 322	10 183 882
Urakoitsijat ja palvelukset	792 244 206	132 026 354	924 270 560	96 347 584
Koneet, välineet ja erikoismenot	62 809 088	21 128 706	83 937 794	66 425 547
Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista	63 888 000	—	63 888 000	63 888 000
Yhteensä	1 610 998 921	277 935 151	1 888 934 072	408 616 446

Rakennuskustannusindeksin v:n 1951 perusarvon mukaan laskien kokonaismenot ovat olleet:

Vuonna	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Mmk	596	789	1 596	1 562	1 296	859	1 180	1 041	1 276	960	1 548

Talousarvion mukaiset korvaukset satamarakennusosaston yleiskustannuksista olivat 63 888 000 mk. Laskuun suoritetuista töistä kertyi lisäksi 22 269 878 mk, joten yleiskustannusten korvaukset olivat kaikkiaan 86 157 878 mk. Romun myynnistä

saatiin 4 353 136 mk, varastorakennuksen purkamisesta 725 000 mk ja viemärien liittämistodistuksista 22 000 mk, joten sekalaiset tulot olivat 5 100 136 mk.

Satamalaitoksen tulot ja menot

T u l o t. *Toiminnan tulos.* Satamalaitoksen bruttoveloitus kertomusvuonna oli 2 897 777 979 mk. Tulotileiltä suoritettiin menoja 259 294 540 mk, mistä ahtauskustannuksia oli 245 139 894 mk. Nettoveloitus 2 638 483 439 mk oli siten 536 227 776 mk suurempi kuin edellisenä vuonna. Satama-pääluokan menojen ollessa 1 790 303 763 mk muodostui kertomusvuoden ylijäämäksi 848 179 676 mk.

Kannanta. Kertomusvuonna kertyi maksuja kassaan 1 919 897 761 mk, postisiirtotilille 720 090 843 mk, shekkitilille 8 854 543 mk ja tilitysteitse 82 236 880 mk. Koko kannanta oli siten 2 731 080 027 mk.

Tulojäämät ja poistot. Jäämiä oli kertomusvuoden lopussa 78 017 698 mk. Määrästä oli 77 299 457 mk kertomusvuoden ja 718 241 mk aikaisempien vuosien veloituksia. Poistoja suoritettiin 1 640 544 mk.

Laskuja oli yhteensä 777 116 kpl, joten lisäys edellisen vuoden määrään nähden oli 81 743 kpl eli 11.8 %. Tulli-ilmoituskirjoihin perustuvia veloituksia oli 412 549 kpl (v. 1959 369 091 kpl ja v. 1958 305 637 kpl) ja muita laskuja 364 567 kpl (v. 1959 326 282 kpl ja v. 1958 294 263 kpl).

Tulotilien yhdistelmä:

Tulolaji	1960 mk	1959 mk	1958 mk	1957 mk
Satamamaksut	108 201 997	98 535 896	80 404 515	75 294 329
Tuulaakimaksut	641 884 155	592 141 586	538 348 969	508 436 943
Liikennemaksut	838 599 456	625 091 963	544 417 171	558 472 235
Nosturimaksut	261 806 041	186 610 847	166 559 615	134 820 592
Varastosuojamaksut	72 172 930	72 625 970	77 969 983	96 588 693
Yleinen talletusvarasto	68 564 171	59 528 281	52 749 014	53 935 168
Laituri- ja aluevuokrat	223 387 324	201 649 742	201 934 481	190 117 227
Vesimaksut	10 620 476	8 077 383	8 300 785	6 383 122
Satamalaitoksen alusten tulot	22 833 000	11 998 500	14 361 850	9 500 108
Laiturihuoltotulot ...	180 608 641	125 522 493	125 717 495	145 280 295
Tulot suoritetuista töistä	32 025 151	30 177 357	24 709 544	28 220 337
Venelaituritulot	—	—	2 754 500	2 683 800
Vaakamaksut	6 656 490	6 027 935	6 160 280	6 684 140
Huoneistovuokrat ...	52 230 326	41 381 534	43 891 118	39 696 787
Korvaus satamarakennusosaston yleiskuluista	81 057 742	22 750 044	23 405 797	58 080 141
Sekalaiset tulot	37 835 539	20 136 132	15 766 571	20 813 307
Yhteensä	2 638 483 439	2 102 255 663	1 927 451 688	1 935 007 224

Yleisten töiden osastoon kuuluvien venelaiturituloj en määrä oli kertomusvuonna 2 943 400 mk.

Nettoveloitus jakautui v. 1957—1960 kuukausittain seuraavasti:

	1960 mk	1959 mk	1958 mk	1957 mk
Tammikuu	237 916 113	205 267 494	215 549 898	227 049 433
Helmikuu	166 663 959	140 585 532	124 305 039	130 578 886
Maaliskuu	179 287 550	143 897 403	134 385 105	160 308 949
Huhtikuu	249 153 862	211 054 541	181 330 287	172 980 012
Toukokuu	240 411 590	154 844 441	153 777 216	152 184 560
Kesäkuu	249 449 166	162 182 641	144 310 055	137 514 435
Heinäkuu	206 086 414	199 647 038	186 199 747	167 795 933
Elokuu	192 075 261	146 609 589	131 773 251	140 439 493
Syyskuu	229 536 694	154 591 858	155 176 783	151 923 518
Lokakuu	227 212 197	214 165 855	202 402 122	187 681 794
Marraskuu	238 869 463	184 675 142	152 846 364	154 273 808
Joulukuu	221 821 170	184 734 129	145 395 821	152 276 403
Koko vuosi	2 638 483 439	2 102 255 663	1 927 451 688	1 935 007 224

Satamamaksuja veloitettiin 108 201 997 mk, mistä ulkomaan liikenteessä olevia aluksia 97 386 422 mk ja kotimaan liikenteessä olevia aluksia 3 690 977 mk. Jäämaksuja oli 7 124 598 mk ja satamamaksupalautuksia myönnettiin 5 774 591 mk.

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten satamamaksut jakaantuivat alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Helsinkiläiset alukset mk	Muut suomalaiset alukset mk	Ulkomaiset alukset mk	Yhteensä mk
33 038 184	15 939 510	48 408 728	97 386 422

Tuulaakituloutus oli kertomusvuonna 641 884 155 mk. Siitä oli tuontituulaakia 641 823 558 mk ja vientituulaakia 60 597 mk. Helsinkiin tuoduista tavaroista saatiin tuontituulaakia 624 334 837 mk ja sisämaan kaupunkien tilittämistä tavaroista, jotka Helsingin kautta tuotuina oli tullattu ko. kaupungeissa, 17 488 721 mk. Tuulaakia palautettiin 1 433 548 mk.

Sisämaan kaupunkien tilittämät tuulaakimaksut jakaantuivat seuraavasti:

	Mk		Mk
Hämeenlinna	3 001 563	Lahti	6 176 760
Jyväskylä	1 025 385	Tampere	7 285 013
		Yhteensä	17 488 721

Liikennemaksuja oli kaikkiaan 838 599 456 mk, mistä tuontiliikennemaksua 720 272 738 mk, vientiliikennemaksua 95 692 011 mk ja liikennemaksua kotimaan paikkakunnilta saapuneista tavaroista 22 634 707 mk. Tuontiliikennemaksuista oli

13 063 477 mk muiden kaupunkien Helsingille tilittämiä 30 %:n liikennemaksuja ja muille kaupungeille tilitettiin niille kuuluvia 30 %:n liikennemaksuja 2 216 618 mk. Liikennemaksuja palautettiin 1 154 525 mk.

Muiden kaupunkien Helsingille suorittamat liikennemaksumäärät jakaantuivat seuraavasti:

	Mk		Mk
Hanko	455 893	Pietarsaari	393 406
Hämeenlinna	1 723 050	Pori	447 552
Joensuu	8 380	Porvoo	228 295
Jyväskylä	612 980	Raahe	29 840
Kokkola	371 071	Rauma	273 662
Kotka	804 414	Savonlinna	139 828
Lahti	2 514 443	Tampere	2 456 124
Loviisa	55 338	Turku	1 678 850
Mikkeli	64 361	Vaasa	805 990
		Yhteensä	13 063 477

Koneellisten tavaransiirtolaitteiden maksuja veloitettiin 261 806 041 mk veloituksen jakaantuessa eri koneellisten laitteiden käytöstä seuraavasti: kappaletavaranosturit 123 185 554 mk, Saukon hiilinosturit 53 498 885 mk, Hanasaaren joukko- ja kappaletavaranosturit 18 353 927 mk, autonosturit 16 765 520 mk, trukit 47 240 665 mk ja traktorit 2 761 490 mk.

Varastosuojamaksuja veloitettiin 72 172 930 mk, mistä sopimuksilla vuokrattujen varastotilojen vuokrat tekivät 18 975 947 mk ja paikanvuokrat 53 196 983 mk.

Yleisen talletusvaraston vuokria oli 68 564 171 mk, mistä 23 901 840 mk veloitettiin Länsisataman talletusvarastossa ja 44 662 331 mk Katajanokan talletusvarastossa.

Laituri- ja aluevuokria veloitettiin 223 387 324 mk, mistä määrästä 33 162 649 mk oli laitureille varastoitujen tavarain vuokria ja 190 224 675 mk varastoalueiden vuokria.

Laiturihuoltomaksujen bruttomäärä oli 426 069 241 mk. Kun ahtaajille menevät kustannukset 236 882 984 mk, tullivalvontakustannukset 8 046 990 mk, transitokorvaukset 209 920 mk ja palautukset 320 706 mk otetaan huomioon, jää nettoveloitukseksi 180 608 641 mk.

Tuloja yleisessä talletusvarastossa suoritetuista töistä oli 32 025 151 mk, josta 14 556 817 mk veloitettiin Länsisatamassa ja 17 468 334 mk Katajanokalla.

Huoneistovuokria veloitettiin 52 230 326 mk, mistä määrästä 36 790 240 mk oli tullin ja omassa käytössä olevien huonetilojen tilitysvuokria. Rahallinen tulo oli siten 15 440 086 mk.

Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista oli 81 057 742 mk. Siitä oli tilitystuloja 63 888 000 mk ja korvauksia tilaustöistä 17 169 742 mk.

Sekalaisia tuloja oli 37 835 539 mk, mistä tilitystulot olivat 28 009 568 mk ja rahallinen tulo 9 825 971 mk. Tilitystuloista muodosti tullaustoimistojen siivous 3 420 000 mk, korvaus tullauksessa käytettäväksi asetetusta kalustosta 5 480 000 mk ja konttokuranttikorko 19 109 568 mk. Rahatuloja saatiin myydystä omaisuudesta 9 660 287 mk, viivästyskoroista ja perimispalkkioista 47 579 mk, viemäritodistuksista 19 500 mk, puhelinmaksuista 87 720 mk ja taksoista ym. 10 885 mk.

Muut tulot. Yllämainittujen tulojen lisäksi tuloutettiin vesimaksuja 10 620 476 mk, satamalaitoksen alusten palveluksista 22 833 000 mk ja vaakamaksuja 6 656 490 mk.

M e n o t. Satamalaitoksen menot talousarvion mukaan jakaantuivat varsinaisiin menoihin ja pääomamenoihin. Varsinaisiin menoihin kuului: 1) satamalaitoksen huolehdittavana olevat yleiset työt, joihin kuului eräiden siltojen, varasto- ja teollisuusalueiden katujen ja rautateiden, viemärien, veneiden kiinnityspaikkojen ja pesulauttojen korjaus ja kunnossapito sekä viemärien suistojen ja lumenkaatopaikkojen ruoppaaminen; 2) varsinaiset satamamenot käsittäen koko satamien pääluokan, jonka pääasialliset menoerät olivat satamien hallinto, liikenne, korjaus ja kunnossapito sekä yhteiset sekalaiset menot. Pääomamenoihin kuuluivat: 1) satamien uudisrakennusten ja -töiden sekä hankintain aiheuttamat menot käsittäen tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan II luvun, johon kuuluu satamien laiturit, väylät, rautatiet ja kadut, rakennukset, koneelliset laitteet sekä työlaivasto ja kalusto; 2) eräät yleisten uudisrakennusten ja -töiden menot, jotka kuuluvat tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkaan käsittäen eräitä varasto- ja teollisuusalueille rakennettavia katuja, rautateitä, viemäreitä ja aallonmurtajia sekä siltarakennustöitä.

Varsinaisia menoja varten oli talousarvion Satamat-pääluokassa määrärahoja yhteensä 1 759 944 293 mk ja lisämäärärahoja saatiin 5 325 244 mk, joten määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 1 765 269 537 mk. Tilivuoden menoja oli 1 790 303 763 mk (ed. v. 1 643 849 931) sekä lisäksi siirrettiin seuraavaan vuoteen 2.5 mmk, joten ylitys oli 27 534 226 mk. Tämä ylitys muodostui siten, että tilejä ylitettiin 54 550 687 mk menosäästöjen määrän ollessa 27 016 461 mk. Yleisten töiden pääluokkaan kuuluvia määrärahoja oli yhteensä 33 988 000 mk, josta käytettiin 33 986 362 mk. Säästöä syntyi siten 1 638 mk.

Sataman uudisrakennuksia ja -töitä sekä -hankintoja varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi v:lta 1959 455 272 302 mk ja kertomusvuoden määrärahat olivat 457.5 mmk. Varoja oli siten käytettävissä yhteensä 912 772 302 mk. Menoja suoritettiin 677 023 350 mk, joten v:een 1961 käytettäväksi siirtyi varoja 235 748 952 mk.

Yleisiä uudisrakennuksia ja -töitä varten myönnettyjä pääomamäärärahoja siirtyi v:lta 1959 130 865 591 mk ja kertomusvuoden määrärahoja oli 429.2 mmk. Menoja suoritettiin 484 431 724 mk, joten v:een 1961 siirtyi 56 168 204 mk ja määrärahoja palautettiin 19 465 663 mk.

Käyttöomaisuus. Sataman käyttöomaisuuden arvo oli vuoden alussa 7 103 462 156 mk ja vuoden lopussa 7 614 801 765 mk. Pääoman lisäys oli siten 511 339 609 mk. Poistoja suoritettiin 227 138 410 mk ja käyttöomaisuudesta maksettiin korkoa 424 972 629 mk.

Satamalaitoksen käyttöomaisuus laaturyhmittäin:

	Mk
Maa- ja vesiomaisuus	964 819 213
Laiturit ja tihtaalit	2 253 994 661
Kiinteät laitteet	1 222 539 988
Alukset ja veneet	67 659 255
Rakennukset	2 881 463 680
Irtaimisto	132 957 789
Autot, trukit ja autonosturit	85 002 179
Puhelinosuudet	6 365 000
Yhteensä	7 614 801 765

Palkat. Kertomusvuonna maksetut palkat, joiden yhteissumma oli 869 005 149 mk, jakaantuivat seuraavasti: vakinaiset viranhaltijat 219 748 628 mk, tilapäiset viranhaltijat 186 750 825 mk, viranhaltijain vuosilomakustannukset 4 712 686 mk, viranhaltijain sairauslomapalkat 500 285 mk, ylityökorvaukset 48 533 425 mk, työsuhteessa olevien kuukausipalkat 87 181 160 mk, työsuhteessa olevien tuntipalkat 268 767 143 mk sekä työsuhteessa olevien vuosiloma- ja sairausajan palkat 52 810 997 mk.

34. Teurastamo[1)]

Teurastamolautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginvaltuuston valitsemana puheenjohtajana oli v. 1960 isänn. Juho Mehto sekä jäseninä tarkast. Severi Koskinen, asent. Väinö Saarela, agr. Jorma Koskivaara, varat. Erkki Hara, teurast. Yrjö Pajula, eläinlääket. tri Walter Ehrström, maat. ja metsät. kand. Göran Engström ja joht. Kaarle Sorkio. Kaupunginhallituksen edustajana oli varat. Kaj Östenson. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi agr. Koskivaara sekä sihteerinä varat. Holger Quick.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa; sen käsittelemien asioiden pykäläluku oli 289. Lähetettyjä kirjeitä oli 129.

Lautakunnan tärkeimmistä lopullisista päätöksistä mainittakoon mm.: teurastamon hankintojen raha-arvon ylärajan määrääminen (29. 1. 15 §); vihannestukkutorin kahvikioskin pito-oikeuden vuokraaminen Teurastamon Ravintola Oy:lle (29. 1. 33 §); työnantajain edustajien valitseminen tuotantokomiteaan v:ksi 1960—61 (29. 1. 36 §); teurastamon jäähdytyskammioiden muutostöiden piirustusten hyväksyminen (29. 2. 60 §); teurastamon talousarvioehdotuksen hyväksyminen v:ksi 1961 (27. 5. 130 §); teurastamon v:n 1959 toimintakertomuksen hyväksyminen (10. 6. 141 §); ratkaisuvallan siirtämistoimikunnan laatiman ehdotuksen hyväksyminen teurastamolautakunnan ohjesäännöksi sekä teurastamolaitoksen johtosäännöksi (2. 9. 182 §) ja teurastamon eräiden vuokrien korottaminen (21. 10. 214—240 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon mm. seuraavat, jotka koskivat: teurastamon toimitusjohtajan palkan tarkistamista (29. 2. 59 §); jäsenen valitsemista Suomen Kunnallisten Teurastamoiden Yhdistyksen vuosikokoukseen (22. 4. 97 §); teurastamon kahden hihnankuljettimen myymistä (22. 4. 100 §); kaupungin maatiloilla olevien eläinten teurastamista kaupungin teurastamossa (10. 6. 143 §, 25. 11. 254 §); esijäähdyttämön rakentamisen siirtämistä toistaiseksi (19. 8. 165 §); apulaisjohtajan käytössä olleen virka-asunnon pysyttämistä edelleen toim.joht. Björn-Ole Engdahlin virka-asuntona (19. 8. 170 §); käyttövarojen varaamista v:n 1961 talousarvioon (19. 8. 174 §); jään valmistuksen uusimista teurastamolla (30. 9. 201 §); teurastamon yleissuunnitelman uudelleen laatimista (25. 11. 253 §); teurastamon v:n 1962—1966 sijoitussuunnitelmaa (25. 11.

[1)] Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamon kertomuksen eripainoksessa.

255 §); teurastuspalkkioihin lisättäviä yleismenoja (25. 11. 256 §); teurastamolautakunnan sihteerin tehtävien hoitamista (16. 12. 269 §); kaupungin edustajan osallistumista Suomen Kylmäteknillis-taloudellisen yhdistyksen kokouksiin (16. 12. 274 §) sekä teurastamolaitoksen toimiston tiliasioiden järjestämistä (16. 12. 276 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavat lausunnot, jotka koskivat: Tuottajain Lihakeskuskunnan anomusta saada vuokrata 1 960 m²:n suuruinen tontti korttelista n:o 272 Vanhan Talvitien varrelta (29. 1. 34 §); johtaja Kaarle Sorkion ym. anomusta teollisuustontin vuokraamisesta korttelista n:o 272 (18. 3. 80 §); Agroksen alueella olevien kaupungin omistamien rakennusten poistamista kiinteistöluettelosta (22. 4. 106 §); Osuusliike Elannon ja Kesko Oy:n anomuksia alueiden vuokraamisesta Agroksen alueelta (27. 5. 122 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien lausuntoa (10. 6. 143 §); ent. käyttöins. Lauri Lindqvistin eläkeanomusta (10. 6. 144 §); kaupungin vuositilintarkastajien kertomusta v:lta 1959 (19. 8. 167 §); kalasataman suunnittelutöiden kiirehtimistä (19. 8. 171 §); kalasataman alueen vuokran tarkistusta v:sta 1961 alkaen (30. 9. 203 §); teurastus palkkioiden korottamista (21. 10. 213 §) sekä Suomen Hiilihappoteollisuus Oy:n vuokran tarkistusta (16. 12. 273 §).

Vihannestukkukeskus oli toiminut v:sta 1958 alkaen Helsingin kaupungin teurastamon alueella, jossa sille oli varattu n. 11 000 m²:n suuruinen torialue. Torilla oli numeroituja myyntipaikkoja yhteensä 400 kpl, joista n. 300 paikkaa vuosittain oli sesonkiaikana, 1. 4.—15. 10., vuokrattu eri suuruisiksi ajoiksi kuukausivuokraa vastaan. Paikkojen kuukausivuokrat olivat: kuorma-autot 4 000 mk ja muut ajoneuvot 3 000 mk, päiväpaikkojen vuokrat 400 mk. Korimyyjiä varten oli varattu kaksi penkkiriviä. Myyntiaika torilla oli klo 7—11. Vihannestukkukeskuksen järjestysmääräykset kaupunginhallitus hyväksyi 13. 3. 1958 (909 §).

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolautakunnan valitsemina teurastamon toim.joht. Engdahl puheenjohtajana sekä jäseninä puutarhurit Väinö Liemola ja Hilmar Sjölund myyntiasiakkaiden edustajina sekä osastopäällikkö Armas Aalto ja kauppias Ragnar Nyberg tukkuostajien edustajana.

Kalatukkukeskus (kalasatama). Kaupunginhallitus oli 8. 9. asettanut kalatukkukeskuksen suunnittelua varten komitean, jonka jäseninä olivat kertomusvuonna: apul.kaup.joht. Krogius puheenjohtajana sekä toim.joht. Engdahl, johtajat Arvo Vainio, Viljo Putus ja Mikko Luukka sekä kalastaja Paul Forsberg. Komitean sihteerinä toimi apul. kaup. siht. Tauno Lehtinen.

Teurastamo

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 92. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 53, tilapäisiä 4 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 34. Sopimuspalkalla oli 1 henkilö. Eläkkeelle siirtyi 18. 7. lukien vaakaaja Arvo Nikula ja teurast. Arvo Berghem 1. 2. lukien. Teurastamon käyttöinsinöörin virkaan nimitettiin dipl.ins. Pentti Järvinen 29. 1.; teurastamon konttoripäällikön virkaan siirrettiin 1. 4. lukien sosionomi Bengt Krook; toim.joht. Reijo Turuselle myönnettiin ero 29. 2.; teurastamon toimitusjohtajan virkaan nimitettiin teurastamon apulaisjohtaja Engdahl 1. 7. lukien (29. 7. 153 §); Helsinki-mitali myönnettiin vuodan-

tarkastaja Matti Hyväriselle (18. 3. 74 §); Kaupunkiliiton 25-vuotisansiomerkki teurastaja Arvo Berghem'ille ja Kaupunkiliiton 20-vuotisansiomerkki vaakaaja Arvo Nikulalle (18. 3. 74 §).

Teurastusosastot. Teurastusosastoissa teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa seuraavat määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1956—1959 luvut.

	1956	1957	1958	1959	1960
Sonneja	5 996	5 927	7 605	6 573	5 109
Lehmiä	17 068	17 732	12 760	9 671	11 400
Hiehoja ja isoja vasikoita	17 428	18 913	15 523	12 794	14 043
Pikkuvasikoita	5 767	5 471	4 094	4 486	5 385
Lampaita ja vuohia	4 353	4 749	3 507	2 700	2 667
Sikoja yli 50 kg	32 372	36 825	33 577	25 439	21 015
Sikoja alle 50 kg	1 896	1 919	2 402	1 940	1 252
Hevosia ja hirviä	1 022	1 325	705	376	566
Yhteensä	85 902	92 861	80 173	63 979	61 437

Edellä luetellut kertomusvuoden ruhot vastasivat keskipainojen mukaan lasketuna 5 193 466 kg lihaa, josta 59.8 % nautakarjan, 0.7 % lampaan, 36.4 % sian ja porsaan sekä 3.1 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o 1. Tarkastuksissa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi lehmiä ja sonneja 5, nuorta karjaa 4 ja vasikoita 4, kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja		Hylättyjä ruhonosia		Kaikkiaan
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Lehmiä ja sonneja	54	8 804	137	1 577	10 381
Nuorta karjaa	1	85	5	48	133
Vasikoita	22	881	23	81	962
Pikkuvasikoita	23	327	6	8	335
Lampaita	5	51	5	9	60
Sikoja	95	9 786	305	1 739	11 525
Porsaita	1	16	1	4	20
Hevosia	6	1 665	10	70	1 735
Yhteensä	207	21 615	492	3 536	25 151

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 53 549 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 78 700 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse	Rautateitse	Yhteensä
Naudat	24 526	11 560	36 086
Lampaat ja vuohet	1 623	967	2 590
Siat	21 409	787	22 196
Hevoset	456	109	565
Yhteensä	48 014	13 423	61 437

Karjatallien käyttö. Teurastusosastoilla kertomusvuoden aikana teurastetusta 61 437 eläimestä oli yötä navetoissa 45 339 eläintä eli 73.8 %. Naudoista oli talleissa 27 802 kpl (77.0 %), lampaista 1 994 kpl (77.0 %), hevosista 462 kpl (81.8 %) ja sioista 15 081 kpl (67.9 %).

Suolipesimössä puhdistettiin suolia ja mahoja: nautojen 30 563 kpl, sikojen ja hevosten 22 207, pikkuvasikoiden ja lampaiden 8 076 kpl eli yhteensä 60 846 eläimen suolet ja mahat, kun 50 naudan, 537 sian ja hevosen sekä 4 lampaan suolet hylättiin.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja			Luonnonvikoja	
	kpl	I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	kpl	%
Tammikuu	2 409	2 032	377	—	18	0.75	27	332	19.78
Helmikuu	2 472	2 138	334	—	8	0.32	26	300	12.14
Maaliskuu	3 252	2 906	344	2	26	0.80	45	275	8.45
Huhtikuu	3 200	2 920	279	1	29	0.91	30	221	6.90
Toukokuu	2 584	2 340	242	2	43	1.66	21	180	6.96
Kesäkuu	3 373	3 046	323	4	113	3.35	22	192	5.69
Heinäkuu	3 294	3 122	167	5	27	0.82	20	125	3.79
Elokuu	4 147	3 786	361	—	65	1.57	23	273	6.58
Syyskuu	4 407	3 960	446	1	69	1.56	38	340	7.71
Lokakuu	3 931	3 521	409	1	34	0.86	22	354	9.00
Marraskuu	3 188	2 714	474	—	24	0.75	36	414	12.99
Joulukuu	2 081	1 685	395	1	69	3.31	38	340	7.71
Yhteensä	38 338	34 170	4 151	17	525	1.37	[1])348	3 346	8.73

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu	Leimattu, kpl		
	kpl	I lk	II lk	III lk
Tammikuu	187	162	22	3
Helmikuu	147	130	17	—
Maaliskuu	246	207	32	7
Huhtikuu	240	194	38	8
Toukokuu	123	94	19	10
Kesäkuu	197	171	23	3
Heinäkuu	81	64	16	1

[1]) Teurastustavasta johtuen 348 uskonnollisten menojen mukaan teurastetun eläimen vuotaa merkitty II luokkaan.

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl I lk	II lk	III lk
Elokuu	108	96	12	—
Syyskuu	110	82	23	5
Lokakuu	170	147	15	8
Marraskuu	187	158	19	10
Joulukuu	154	129	18	7
Yhteensä	1 950	1 634	254	62

Lihantarkastamossa tarkastettiin 2 533 515 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat seuraaviin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1959 vastaavat luvut:

	1959 Ruhoja, kpl	1960 Ruhoja, kpl
Sonneja	291	234
Lehmiä	9 405	7 643
Hiehoja ja isoja vasikoita	14 122	13 658
Pikkuvasikoita	15 200	13 340
Lampaita ja vuohia	5 159	5 333
Sikoja ja porsaita	4 881	4 027
Hevosia	285	333
Yhteensä	49 343	44 568

Tarkastusten johdosta erikoiskäsiteltiin nuorta karjaa 1 kpl, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhonosia hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja kpl	kg	Hylättyjä ruhonosia kpl	kg	Kaikkiaan kg
Lehmiä ja sonneja	164	27 986	135	2 298	30 284
Nuorta karjaa	13	1 309	14	78	1 387
Vasikoita	75	3 008	70	257	3 265
Pikkuvasikoita	212	3 110	39	184	3 294
Lampaita	6	80	1	1	81
Sikoja yli 50 kg	35	3 153	83	456	3 609
Sikoja alle 50 kg	10	232	—	—	232
Hevosia	34	8 980	22	277	9 257
Yhteensä	549	47 858	364	3 551	51 409

Sitäpaitsi hylättiin paloiteltua lihaa 17 kg ja elimiä 26 501 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 77 927 kg. Tarkastusten jakautuminen eri kuukausille ilmenee eripainoksen taulukosta n:o 2.

Tukkumyyntihallin, jäähdyttämöjen ja syväjäädyttämön sekä eri laitteiden käyttö

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöjä ja syväjäädyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Tukkumyyntihallissa myytiin:												
Nautoja ..... kpl	4 488	4 251	4 656	3 972	3 374	3 155	2 930	3 118	3 518	4 385	4 087	3 468	45 402
Isoja vasikoita »	3 544	3 961	4 800	5 258	5 319	5 208	4 701	5 914	6 006	5 285	4 756	3 878	58 630
Pikkuvasikoita »	2 028	1 887	3 040	2 982	2 327	1 689	929	1 039	573	818	1 030	917	19 259
Lampaita ..... »	1 013	1 225	1 081	960	801	486	1 856	2 696	2 334	2 787	1 844	1 008	18 091
Sikoja ..... »	3 907	4 244	4 454	3 943	3 305	3 193	3 151	2 987	3 641	4 212	4 390	3 741	45 168
Hevosia ..... »	78	69	66	136	97	143	88	132	163	255	196	135	1 558
Hirviä ..... »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	19	—	46
Poroja ..... »	—	—	—	—	—	—	—	—	8	31	30	—	69
Yhteensä, kpl	15 058	15 637	18 097	17 251	15 223	13 874	13 655	15 886	16 243	17 800	16 352	13 147	188 223
Muuta tavaraa, kg	63 820	61 967	67 235	74 444	61 162	44 814	46 271	48 045	56 054	59 249	62 449	45 119	690 629

Kiloiksi muunnettuina muuttuvat edellä olevat numerot seuraaviksi:

	kg		kg		kg
Tammikuu ...	1 236 887	Toukokuu ...	1 153 226	Syyskuu	1 246 501
Helmikuu	1 245 659	Kesäkuu	1 091 500	Lokakuu	1 442 592
Maaliskuu ...	1 394 015	Heinäkuu ...	1 032 933	Marraskuu ...	1 352 174
Huhtikuu ...	1 327 941	Elokuu	1 120 880	Joulukuu	1 075 130
				Koko vuosi	14 719 438

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin: [1]												
Nautoja, ... kpl	8 248	6 095	4 383	4 272	3 953	6 279	3 692	2 706	3 799	7 033	8 131	6 190	64 781
Isoja vasikoita »	2 459	2 373	2 101	2 652	3 973	3 819	3 230	3 939	4 512	3 550	3 178	2 921	38 707
Pikkuvasikoita »	1 363	1 418	2 316	2 617	2 148	1 500	807	1 015	835	639	653	601	15 912
Lampaita ..... »	587	1 091	1 119	746	808	247	1 052	1 477	712	1 337	527	415	10 118
Sikoja ..... »	6 282	5 162	6 441	7 780	4 618	5 527	5 526	4 165	4 060	4 618	5 306	5 923	65 408
Hevosia ..... »	95	74	65	111	81	172	65	212	204	399	151	137	1 766
Yhteensä, kpl	19 034	16 213	16 425	18 178	15 581	17 544	14 372	13 514	14 122	17 576	17 946	16 187	196 692
Muuta tavaraa, kg	6 937	17 732	24 612	20 300	18 225	8 835	8 863	3 010	3 565	13 980	7 005	8 620	141 684

Syväjäädyttämöön tuotiin säilytettäväksi:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Kalaa	13 512	41 381	67 299	18 550	318 743	343 316	42 853	44 804	32 075	123 574	37 083	60 097	1 143 287
Lihaa	36 513	60 876	201 587	102 941	61 081	97 054	65 097	106 262	72 441	150 923	144 235	300 913	1 399 923
Vihanneksia ja marjoja .	4 066	8 401	20 827	3 899	6 273	7 187	64 130	88 490	138 408	42 008	6 276	6 664	396 629
Voita	—	—	—	—	—	66 782	4 962	2 970	2 160	2 700	2 941	—	82 515
Juustoa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muuta tavaraa, jäätelöä, munia ym.	3 948	5 303	48 261	18 434	9 246	17 504	12 481	13 302	12 570	17 766	14 042	11 528	184 385
Yhteensä, kg	58 039	115 961	337 974	143 824	395 343	531 843	189 523	255 828	257 654	336 971	204 577	379 202	3 206 739

[1] Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	1 961	2 088	2 005	1 539	1 416	1 469	1 262	1 180	1 397	2 042	1 701	1 835	19 895
Isoja vasikoita »	1 568	2 282	2 498	2 665	3 137	2 839	2 585	3 122	3 267	2 976	2 263	2 132	31 334
Pikkuvasikoita »	792	707	1 139	874	687	496	138	207	111	109	101	85	5 446
Lampaita ..... »	582	697	646	499	574	372	694	1 252	953	1 834	1 215	648	9 966
Sikoja ..... »	1 496	1 564	1 855	1 575	989	1 363	1 333	1 505	1 593	2 027	1 930	1 904	19 134
Hevosia ..... »	24	26	26	55	49	76	37	70	74	154	91	73	755
Hirviä ..... »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	20	—	42
Poroja ..... »	—	—	—	—	—	—	—	—	8	31	20	—	59
Yhteensä, kpl	6 423	7 364	8 169	7 207	6 852	6 615	6 049	7 336	7 403	9 195	7 341	6 677	86 631
Muuta tavaraa, kg	11 172	14 674	13 599	15 195	12 666	14 212	11 428	8 644	15 850	18 481	14 198	16 598	166 717

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	kg		kg		kg
Tammikuu ...	505 419	Toukokuu	469 686	Syyskuu	547 000
Helmikuu	557 085	Kesäkuu	512 007	Lokakuu	713 901
Maaliskuu	580 224	Heinäkuu	456 187	Marraskuu	577 229
Huhtikuu	518 301	Elokuu	478 819	Joulukuu	551 126
				Koko vuosi	6 466 984

Lihantarkastamosta suoraan vietiin tukkumyyntihallia käyttämättä 105 naudan, 3 677 pikkuvasikan, 13 lampaan, 236 sian ja 6 hevosen ruhoa. Lisäksi vietiin tarkastamosta suoraan aikana 1. 1. — 31. 5. 21 636 kg paloiteltua lihaa.

Lihanhinnoittelu. Hinnoitellun lihan korkein ja alin hinta eri hintaryhmissä kunakin kuukautena ilmenee eripainoksen taulukosta n:o III.

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen toimitetut lihamäärät ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o IV.

Laboratorio. Vuoden kuluessa suoritettiin 367 (238 v. 1959) bakteriologista tutkimusta, 1 302 (1 198) keittokoetta ja pH-mittausta. Bakterioskopisia ja histologisia tutkimuksia tehtiin yhteensä 268 (281) ja sekalaisia tutkimuksia 35 (37). Lisäksi suoritettiin 165 (229) erikoistutkimusta.

Trikiinitutkimuksia suoritettiin 26 294 (32 260) sianruhosta ja 442 (1 142) palasta säilyväksi tehtyä sianlihaa.

Bakteriologisten tutkimusten tulokset:

Tutkimusten syyt	Lehmiä ja sonneja	Nuorta karjaa	Vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita ja vuohia	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Bakteeripitoisuus		
									Bakteeritöntä	Vähän	Runsaasti
Arthritis — Niveltulehdus	2	—	1	6	—	3	—	—	3	5	4
Colica — Ähky	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—
Contusioner, fracturae — Ruhjevammat, luunmurtumat	3	2	1	1	—	4	—	2	5	8	—
Degen. hepatis — Maksarappeutuma	6	—	2	—	—	—	—	2	4	5	1
Enteritis — Suolitulehdus	2	1	9	5	—	11	3	1	13	17	2
Erysipelas suis — Sikaruusu	—	—	—	—	—	6	1	—	2	5	—
Hepatitis — Maksatulehdus	11	1	2	1	—	3	—	2	5	11	4
Lymphadenosis — Imusolmuketulehdus	1	—	1	1	—	—	—	1	1	3	—
Mastitis — Utaretulehdus	28	—	—	—	—	—	—	—	3	19	6
Melanosis — Tummumistauti	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Nephritis — Munuaistulehdus	5	—	1	5	—	4	—	1	9	5	2
Paresis puerp. — Poikimahalvaus	6	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1
Peric. et gastr. traum. — Traum. sydänpussin- ja mahatulehdus	8	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—
Peritonitis — Vatsakalvontulehdus	5	—	—	—	—	1	—	1	1	5	1
Pneumonia — Keuhkokuume	7	—	9	2	—	2	1	—	9	10	2
Salmonellosis — Salmonellatartunta	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Tumores — Kasvannaiset	8	—	—	—	1	—	—	—	5	4	—
Tympanitis — Puhallustauti	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
Yleisen verenmyrkytyksen merkkejä	21	2	13	25	1	17	1	6	18	46	22
Aliae causae — Muut syyt	29	3	16	5	—	14	3	6	22	47	7
Yhteensä	147	9	56	53	2	65	9	26	103	209	55

Bakteriologisesti tutkittiin 0.3 % tarkastetuista ruhoista. Näistä oli 139 ruhoa teurastusosastoista ja 228 ruhoa lihantarkastamosta. Bakteriologisesti tutkituista ruhoista hylättiin 55.0 %.

Keittokoe ja pH-mittaus suoritettiin 594:stä teurastusosastoissa ja 708 lihantarkastamossa tarkastetusta eli yhteensä 1 302 ruhosta. Tämä oli 1.2 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Vieraan hajun ja happamuuden suhteen tutkituista ruhoista hylättiin keittokokeen ja pH-mittauksen perusteella 23.4 %.

Ilman laboratoriotutkimuksia hylättiin 0.3 % tarkastetuista ruhoista.

Lihasrappeutumaa todettiin 36 naudassa.

Aivastustautia todettiin 14 siassa.

Salmonella typhimurium todettiin bakteriologisen tutkimuksen perusteella yhdessä vasikassa ja yhdessä pikkuvasikassa.

Pernaruttotutkimuksia suoritettiin 15, kaikki kielteisin tuloksin.

Tuberkuloosi todettiin 205 siassa. Tämä määrä oli 83.7 % suoritetuista 245 tuberkuloositutkimuksista.

Histologisia tutkimuksia suoritettiin 8.

Lisäksi suoritettiin erikoistutkimuksia salmonellojen toteamiseksi. Kahden vasikan osalta tulokset olivat kielteiset. Sikaruusua todettiin yhdessä siassa. Lisäksi suoritettiin 162 lehmien utaretutkimusta.

Trikiinitutkimukseen otettiin näytepalanen 26 294 kotimaiseen käyttöön jäävästä sianruhosta. Jokaisesta palasta tehtiin 7 trikinoskopista tutkimusta. Säilyväksi

tehdystä sianlihasta oli 442 näytepalasta, joista tehtiin kolme trikinoskopista tutkimusta kustakin. Tutkimuksissa ei todettu trikiinejä.

Vuoden aikana suoritti laboratoriossa, lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa 9 eläinlääkäriä hygienikkokurssiin, 3 eläinlääkäriä lihantarkastuskurssiin sekä 3 eläinlääkäriä laillistamiskurssiin kuuluvan harjoittelun. Lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa harjoitteli 9 eläinlääketieteen kandidaattia ja laboratoriossa 9 laboratorioapulaiskurssilaista. Yllämainituille harjoittelijoille luennoitiin. Laboratoriossa harjoitteli lisäksi 24 trikiinitutkijakurssilaista. Kuudelle lääketieteen kandidaattiryhmälle ja yhdelle maatalousylioppilasryhmälle annettiin täydennysopetusta elintarvikehygieniassa. Tutustumiskäynnin suoritti mm. diakonissakoulun oppilasryhmä.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Sairausteurastamolla obdusoitiin 15 eläintä, näistä 5 lehmää, 2 vasikkaa, 1 pikkuvasikka, 1 lammas, 5 sikaa ja 1 hevonen. Näiden kuolema ei ollut tarttuvien tautien aiheuttama.

Kalasatama. Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 9 536 268 kg, josta suolattua kalaa oli 1 870 764 kg ja tuoretta silakkaa 3 987 543 kg. Yksityiskohtaiset tiedot koko kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VI.

Tuoretta ja jäädytettyä kalaa tuotiin kaupunkiin sumpuilla 169 701 kg, moottoriveneillä 844 481 kg, laivoilla 339 914 kg, autoilla 5 832 757 kg sekä rautateitse 62 599 kg, yhteensä 7 249 452 kg; suolattua kalaa tuotiin laivoilla 1 613 900 kg, autoilla 235 506 kg sekä rautateitse 21 358 kg, yhteensä 1 870 764 kg; savustettua kalaa tuotiin autoilla 224 052 kg ja kuivattua kalaa laivoilla 192 000 kg.

Kalasataman jäähdyttämössä säilytettiin kertomusvuoden aikana kalaa 2 434 221 kg ja muuta tavaraa 43 760 kg, yhteensä 2 477 981 kg. Nämä luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Seuraavat luvut valaisevat kalasataman toimintaa:

Kuukausi	Säilytetty tavaraa jäähdyttämössä kg [1]	Jäähdytyskone käynyt t/m	Sähkövirtaa kulutettu			Polttoaineita		Vettä m³	Voiteluöljyä kg	Ammoniakkia kg
			Valoa kWh	Voimaa kWh	Yhteensä kWh	Halkoja m³	Koksia tn			
Tammikuu	207 251	13.44	68	99	167	—	—	75	—	—
Helmikuu	288 989	—	52	2	54	—	—	20	—	—
Maaliskuu	228 378	17.41	38	115	153	—	3.4	82	—	—
Huhtikuu	190 122	59.58	27	400	427	—	—	279	—	—
Toukokuu	237 845	135.50	28	1 067	1 095	—	—	554	1.5	—
Kesäkuu	138 057	179.12	30	1 604	1 634	—	—	1 650	1.0	—
Heinäkuu	124 750	210.24	24	1 982	2 006	—	—	4 071	1.0	—
Elokuu	161 508	267.07	38	2 364	2 402	—	—	4 388	2.0	—
Syyskuu	204 767	199.09	59	2 186	2 245	—	—	1 859	3.0	—
Lokakuu	267 561	138.59	26	757	783	—	—	485	5.0	—
Marraskuu	213 935	56.18	51	445	496	1	5.5	289	1.5	—
Joulukuu	214 818	67.32	77	518	595	—	—	200	—	—
Yhteensä	2 477 981	1 343.54	518	11 539	12 057	1	8.9	13 952	15.0	—

[1] Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Käyttöosasto. Käyttövuoden aikana otettiin teurastamon jäähdytyshuoneissa käyttöön uuteen suorahöyrystykseen perustuvat jäähdytyslaitteet. Näiden jäähdytyskoneet ovat sijoitettuna syväjäädyttämön konehalliin. Vanhoista turbojäädytyskoneista on käyttövuoden aikana käytetty kahta konetta vuorotellen jään valmistukseen ja oli niiden yhteinen käyttöaika vuoden aikana 1 548 tuntia ja jään valmistus 900 200 kg.

Teurastamon jäähdytyshuoneiden jäähdytystä varten syväjäädyttämön konehallissa sijaitsevat neljä ammoniakkikompressoria olivat vuoden aikana käyneet yhteensä 8 110 tuntia ja oli niiden sähkövirran kulutus 458 400 kWh.

Höyryn osto ja sen kulutuksen jakautuminen. Sähkölaitokselta ostettiin höyryä yhteensä 11 865.3 tn 11 678 265 mk:n hintaan, joten höyryn keskihinta oli 984: 24 mk/t. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastamo 9 986.8 tn, syväjäädyttämö 1 291.1 tn sekä maidontarkastamo 587.4 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 181 126 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämminvesi 21 696 m³, vanhat jäähdytyskoneet 1 063 m³, hallintorakennus 2 938 m³, jäätehdas 2 757 m³, teurastamo 97 076 m³, syväjäädyttämö 45 804 m³ sekä maidontarkastamo 9 792 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saatiin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennettiin 500, 380/220 ja 220/127 voltin jännitteeksi. 500 voltin jännitteistä virtaa käytettiin vanhoissa jäähdytyskoneiden moottoreissa ja 220/127 voltin jännitteistä muissa moottoreissa ja valaistuksessa. Syväjäädyttämön käyttöjännite oli 380/220 volttia.

Sähkövirtaa ostettiin kertomusvuoden aikana 1 939 820 kWh 12 258 653 mk:n hinnasta, jonka mukaan keskim. kWh:n hinta oli 6: 32. Sähkövirran kulutus jakautui seuraavasti: teurastamon voimavirta 720 191 kWh, valaistusvirta 132 506 kWh, yhteensä 852 697 kWh. Syväjäädyttämön voimavirta 944 000 kWh, valaistusvirta 99 614 kWh, yhteensä 1 043 614 kWh. Muunto- ja jakeluhäviöt olivat teurastamossa 21 000 kWh ja syväjäädyttämössä 22 809 kWh. Syväjäädyttämön 22 pakkasvaraston jäädytystä varten oli konehallissa 7 ammoniakkikompressoria ja niiden käyntiajat olivat vuoden aikana yhteensä 20 595 tuntia. Neljää jäädytystunnelia varten oli konehallissa 4 ammoniakkikompressoria ja niiden käyntiajat olivat vuoden aikana yhteensä 3 851 tuntia. Sähkövirtaa kuluttivat syväjäädyttämön ammoniakkikompressorit yhteensä 911 200 kWh.

Tulot ja menot

Varsinaiset tulot:	Talousarvion määräraha mk	Tulot mk	Ylitulot (+) Vajaus (—)
I. Hallinto ja yhteiset kustannukset ..	511 650	2 974 861	+ 2 463 211
II. Teurastamo	105 206 000	102 621 175	— 2 584 825
III. Kalasatama	2 624 000	2 541 973	— 82 027
IV. Vihannestukkukeskus.....	7 000 000	13 518 201	+ 6 518 201
V. Syväjäädyttämö	70 000 000	68 606 890	— 1 393 110
Yhteensä	185 341 650	190 263 100	+ 4 921 450

Varsinaiset menot:	Talousarvion määräraha mk	Käytetty tilien mukaan mk	Säästö (+) Ylitys (—) mk
I. Hallinto ja yhteiset kustannukset ..	40 463 813	32 694 038	+ 7 769 775
II. Teurastamo	114 242 266	125 984 453	— 11 742 187
III. Kalasatama	4 230 113	2 925 016	+ 1 305 097
IV. Vihannestukkukeskus.....	3 125 973	11 651 068	— 8 525 095
V. Syväjäädyttämö	64 046 373	64 462 295	— 415 922
Yhteensä	226 108 538	237 716 870	— 11 608 332

35. Elintarvikekeskus

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Elintarvikekeskuksen lautakunnan kokoonpano v. 1960 oli seuraava: puheenjohtajana toimi fil. maist. Anni Voipio, varapuheenjohtajana lääket.lis. Uno Tötterman sekä jäseninä järjestösiht. Hertta Arvisto, varastonesimies Oskari Helenius, talousop. Alli Häggman, toiminnanjoht. Alarik Katra, keittiöapul. Aili Piironen, toimitsija Martti Rauhamo sekä maat.- ja metsät. kand. Eeva Tamminen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli varat. Kaj Erik Östenson. Sihteerinä toimi elintarvikekeskuksen toimitusjohtaja Toivo Ekberg.

Lautakunta kokoontui vuoden aikana 12 kertaa. Kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 162. Saapuneita kirjeitä oli 25 ja lähetettyjä 31.

Päätökset. Lautakunnan päätöksistä mainittakoon mm. seuraavat asiat: eräiden elintarvikehankintojen suorittaminen (29.9. 110—112 §, 13.12. 155 §); ikälisiä vastaavan palkankorotuksen myöntäminen eräille laitoksessa työsopimussuhteessa kuukausipalkalla oleville työntekijöille (13.12. 153 §); kasvisvaraston vapaana olevan varastotilan vuokralleanto ja vuokran suuruuden määrääminen (7.4. 46 §) sekä poikkeuksellisen jäätelöannoksen jakaminen kansakoululaisille kevätlukukauden viimeisenä ruokailupäivänä (19.5. 72 §).

Valmiin ruoan myynti yksityisille toiminimille, jota toimintaa oli harjoitettu v:sta 1941 lähtien, päätettiin lopettaa 31.5. lukien kertomusvuonna, koska oli todettu, ettei siitä ollut kaupungille mainittavimmin tuloja (13.4. 56 §).

Lautakunta päätti merkitä tiedoksi vertailevan selvityksen elintarvikekeskuksen valmistuskustannuslaskennasta v. 1958 ja 1959 (13.14. 55 §); selvitykset laitoksen toiminnasta 1.6.—31.8. välisenä aikana ja työvoiman käytöstä aikana 1.6.—25.8. kertomusvuonna (6.9. 93 §, 29.9. 109 §); samoin merkittiin tiedoksi elintarvikekeskuksen ruokaloiden hinnasto (29.9. 114 §) sekä tilasto niissä myytyjen eräiden tärkeimpien ruokalajien ruoka-ainemääristä ja annosten suuruudesta painon ja tilavuuden mukaan (24.11. 140 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat: ansiomerkkien myöntämistä laitoksen henkilökuntaan kuuluville (18.2. 22 §); laitoksen talousarvioehdotusta v:ksi 1961 (19.5. 70 §) sekä henkilökuntaruokalan avaamista rakennusviraston uudessa toimitalossa Kasarmikatu 21, liikennelaitoksen autohalleilla Ruskeasuolla ja Hanasaaren voimalaitoksessa (25.10. 125 §, 24.11. 139 §, 13.12. 157 §).

Palkkalautakunnalle esitettiin Herttoniemen kasvisvarastossa olevan asunnon määräämistä varastonhoitajan virka-asunnoksi (6. 9. 95 §).

Lausunto investointitoimikunnalle annettiin laitoksen sijoitussuunnitelmasta (19.5. 71 §).

Elintarvikekeskuksen henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli 189, josta määrästä 173 oli ruokatehtaassa ja ruokaloissa, 5 Herttoniemen kasvisvarastossa ja 11 kassa- ja tiliosastossa. Vakinaisia viranhaltijoita oli 84, joista vuoden aikana 6 siirtyi eläkkeelle ja 2 erosi. Tilapäisiä viranhaltijoita oli 2. Työsopimussuhteessa oli 103 henkilöä, joista yksi siirtyi eläkkeelle ja 26 erosi.

Laitokseen valittiin 28. palkkaluokan kamreerin virkaan ekon. Eino Raitinen 16.10. lukien sekä 17. palkkaluokan kasvisvarastonhoitajan virkaan Eino Kurki 1.8. lukien. Lisäksi täytettiin 2 puhelunvälittäjän virkaa.

Laitoksen työskentelytilat ja teknillinen välineistö. Ruokatehdas. Koulukeittiössä suoritettiin kesällä perusteellisia maalaustöitä sekä korjattiin keittopatoihin liittyvää putkistoa ja sekoittajakoneistoa. Pikkukeittiössä kunnostettiin väliseinä, pestiin seinät ja katto sekä uusittiin vastuksia ja kytkimiä paistinuuneissa ja -pannuissa.

Kuorimon perunankuorintakoneiden kuorintalevyt uusittiin. Samoin uusittiin jäähdyttämöissä paineventtiilit sekä pesimössä sekoitusventtiilit.

Keskusvaraston seinät kalkittiin.

Laitoksen toiminta. Ruoan toimittaminen yksityisille liikkeille lopetettiin 31.5. sekä verovirastolle viraston siirryttyä valtiolle 31.3.

Sähkölaitoksen Annalan ruokala avattiin 7.1. ja rakennusviraston ruokala 7.12.

Laitoksen liikevaihto oli kertomusvuonna 379 624 724 (ed.v. 362 134 414) mk.

Elintarvikkeita hankittiin ruoan valmistamiseksi ruokatehtaassa kaupunginhallituksen tilaisuuksiin, 73 kaupungin kansakoululle, 4 ammattikoululle, 12 suomenkieliselle oppikoululle, 6 ruotsinkieliselle oppikoululle, 14 kunnalliselle ruokalalle, 19 leikkikentälle, Kumpulan ja Ärtin koulupuutarhoille, psykiatriselle vastaanotto-osastolle, Sedmigradskyn 3 pientenlastenkoululle, Tabunovin koululle, Töölön valmistavalle koululle, Venäläiselle koululle ja lastentarhalle, hammasteknikkokoululle, kultaseppäkoululle, Suomen Teatterikoululle, Helsingin Meijeriliikkeelle, Helsingin Työväen Säästöpankille, P. G. Holm Oy:lle, Hoover Oy:lle ja Metalliteos Oy:lle.

Ruokatarvikkeita välitettiin kaupungin sairaaloille, Kauniaisten ja Pukinmäen hoitokodeille, Koskelan sairaskodille, Kustaankartanon vanhainkodille, 12 opetuskeittiölle, 12 lastenkodille, 2 päivähuoltolalle, 66 lastentarhalle, 4 lastenseimelle, ruotsalaiselle sokeainkoululle ja psykiatriselle vastaanotto-osastolle.

Laitos toimi ruokatarvikkeiden hankintaelimenä yhteistoiminnassa sairaalalautakunnan alaisten sairaaloiden sekä huolto- ja lastensuojelulautakuntien alaisten laitosten kanssa. Hankintoja suunnittelevana elimenä laitoksessa toimi hankintajaosto, johon kuuluivat laitoksen toimitusjohtaja, kamreeri, pääemäntä ja keskusvarastonhoitaja.

Tärkeimpiä ruokatarvikkeita hankittiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

ruokaleipää (kuiva paino) ...	47 974	kg	sipulia	5 613	kg
»	807 244	kpl	verta	4 227	l
kahvileipää	138 203	»	makkaraa	16 666	kg
jauhoja	58 282	kg	raavasta	158 704	»
suurimoita ja hiutaleita	63 859	»	vasikkaa	68 886	»
makarooneja.....	5 249	»	sikaa	42 372	»
herneitä	88 128	»	lammasta	2 576	»
kidesokeria	34 111	»	maksaa	11 826	»
palasokeria	3 860	»	kieltä	711	»
siirappia	765	»	kanoja ja kalkkunoita.	7 553	»
omenamarmelaadia ...	2 167	»	kalaa (tuoretta, savustettua ja pakastettua)	6 394	»
kahvia	2 479	»	silakoita (suolattuja).	489	»
teetä	112	»	silliä	1 200	»
kaakaota	222	»	puolukoita	24 531	»
kuivattuja hedelmiä ..	3 247	»	virvoitusjuomia	51 225	pulloa
maitoa	1 664 864.	l	pilsneria	36 456	»
piimää	36 160	»	talouskaljaa	519	»
voita	5 457	»	savukkeita	103 145	rasiaa
margariinia	7 985	»	sikaareja	5 558	kpl
suolaa	18 545	»			

Herttoniemen kasvisvarastosta välitettiin:

	perunaa	porkkanaa	lanttua	punajuurta	kaalia	yhteensä
Varastossa 1.1.1960	545 873	17 608	21 998	5 480	13 745	604 704
Välitetty:						
elintarvikekeskukselle...	680 253	12 540	26 030	4 095	31 245	754 163
kaupungin laitoksille ...	456 795	37 849	23 959	20 560	17 280	556 443
Varastossa 31.12. 1960	170 346	30 006	4 204	5 846	10 098	220 500
Yhteensä	1 853 267	98 003	76 191	35 981	72 368	2 135 810

Elintarvikekeskuksen, lastentarhain lautakunnan, lastenkotien johtokunnan ja kaupungin kesäsiirtoloiden käyttöön hankitut vilja- ja siirtomaatuotteet varastoitiin Helsinginkatu 24:ssä sijaitsevaan keskusvarastoon. Sairaaloille ja kunnallisille laitoksille hankittu liha varastoitiin teurastamon kylmään tilaan.

Ruokatehtaassa valmistettiin ja myytiin annoksia seuraavasti: kansa- ja ammattikouluille 3 737 292 (ed.v. 3 825 958) annosta, oppikouluille 266 544 (271 800), kunnallisille ruokaloille 509 651 (577 102), kaupungin leikkikentille ja koulupuutarhoille 83 588 (83 176), huoltolautakunnan työtuville 46 705 (49 184), kaupunginhallituksen tilaisuuksiin 10 030 (13 337), yksityisille laitoksille ja liikkeille 33 564 (57 556) annosta. Vähennys edelliseen vuoteen verrattuna oli 190 739 annosta.

Hinta- ja kustannustason nousun johdosta suoritettiin eräiden annosten myyntihintojen korotuksia. Kansa-, ammatti- ja oppikoulujen kouluruoka-annosten hinta korotettiin 1.9. lukien 31 mk:sta 32 mk:aan. Ruokaloissa nousivat eräiden paistos-

ruokien hinnat 7—20 % 1.3. lukien ja 1.9. lukien eräiden keittoruokien 11—25 %, laatikko- ja liharuokien 7—16 %, puuro- ja velliruokien 16—50 % ja jälkiruokien hinnat 14—33 %. Myös yksityisille liikkeille myytävien annosten hintoja nostettiin 10—20 mk:lla.

Vapaiden varastotilojen vuokralleanto. Herttoniemen kasvisvarastosta vuokrattiin vapaata tilaa kasvisten ja hedelmien varastoimiseen seuraaville toiminimille ja yksityisille jäljempänä mainituista vuokrista: O. Backman, 136 m², 179 400 mk; Kesko Oy., 1 055 m², 282 500 mk; E. Koistinen, 24 m², 14 400 mk; R. Lehtonen, 70 m², 28 000 mk sekä Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, 660 m², 1 050 500 mk. Vuokratulot olivat yhteensä 1 554 800 (ed.v. 1 190 300) mk.

Liikevaihdon ryhmitys:	1960 mk	1959 mk
Kansakoulut	184 862 240	179 138 336
Ruokalat	72 052 969	78 438 350
Sairaalat	48 583 498	34 633 974
Huoltotoimi	20 882 861	18 022 901
Erinäiset kaupungin laitokset	34 323 613	31 828 921
Muu liikevaihto	13 616 933	14 506 596
Luontoisedut	5 302 610	5 565 336
Yhteensä	379 624 724	362 134 414

Liikevaihdon jakautuminen ilmenee seuraavasta:

	Kaupungin laitokset		Muut ostajat	
	mk	%	mk	%
Raaka-aineita	78 764 514	20.8	822 811	0.2
Ruokaa	209 447 279	55.2	88 142 790	23.2
Sekalaista	445 715	0.1	2 001 615	0.5
Yhteensä	288 657 508	76.1	90 967 216	23.9

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen ylijäämä kertomusvuonna oli 1 245 201 mk. Elintarvikekeskuksen t u l o t olivat 374 322 114 mk sekä luontoisedut 5 302 610 mk, yhteensä 379 624 724 mk.

M e n o t:

Elintarvikekeskus	mk
Palkkiot	274 100
Vakinaiset viranhaltijat	39 261 765
Tilapäiset viranhaltijat	851 880
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	111 236
Viranhaltijain ylityökorvaukset	313 931
Muut palkkamenot	35 105 174
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	3 402 030
Vuokra	7 607 760

Vedenkulutus	1 189 214
Lämpö	3 112 273
Valaistus ja käyttövoima	2 410 872
Kaluston hankinta	1 792 918
Kaluston kunnossapito	1 430 295
Tavaranostot	264 903 049
Tarverahat	7 099 100
Korjaukset	572 934
Konttokuranttitilin korko	1 764 665
Yhteensä	371 203 196

Kassa- ja tiliosasto

Vakinaiset viranhaltijat	6 002 254
Tilapäiset viranhaltijat	485 760
Viranhaltijain ylityökorvaukset	55 053
Muut palkkamenot	325 410
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	307 850
Yhteensä	7 176 327

36. Puutavara- ja polttoainetoimisto

Puutavara- ja polttoainejaoston kokoonpano v. 1960 oli sama kuin edellisenä vuonna. Asiantuntijoina osallistuivat jaoston kokouksiin edelleen kaup.ins. Walter Starck ja hänen varamiehenään hankintapääll. Mikko Pulkkinen sekä kaup.metsänhoit. Paavo Harve.

Jaosto kokoontui 12 kertaa ja kokousten pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 60.

Jaoston käsittelemät asiat. Tärkeimmistä jaoston kertomusvuonna käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavia asioita koskevat esitykset ja päätökset: hankintaohjeiden mukaisesta yhteishankintamenettelystä poikkeaminen Heinolan sahaa varten tarvittavien kuljetustarvikkeiden, koneiden ja välineiden sekä puutavaran kuljetusautojen erikoislaitteiden hankkimisessa; kuorimakoneen ja kuljetuslaitteiden hankkiminen Heinolan sahalle; n. 8 000 m²:n suuruisen alueen ostaminen tukkien pudotuspaikaksi Korpilahden kunnan Rutalahden kylästä (ks. myös I osan s. 141).

Toimiston henkilökunta. Joht. Erkki Mäkelälle myönnettiin pyynnöstä ero toimiston johtajan tehtävistä 6.7. Johtajana toimi 1.11. alkaen aikaisempi sahan isännöitsijä metsänhoit. Jaakko Kivistö, hoidettuaan sitä ennen mainittua tointa viransijaisena.

Sahan isännöitsijäksi valittiin 1.1.1961 lukien metsänhoit. Sakari Hannula.

Uudelleenjärjestelyt jakelu- ja hankintatoiminnassa

8.4. myytiin Heinolan Konepaja Oy:lle Heinolassa sijaitseva telakka-alue sekä Koskensaari-niminen hinaaja-alus. Samalla sovittiin moottoriveneen HKPP I:n moottorin uusiminen suuremmaksi, joten tukkihinaukset voitiin edelleenkin kokonaan suorittaa omalla kalustolla.

Helsingissä oleva autohalli luovutettiin vesilaitokselle 1.7., jolloin hallinhoit. V. Sutela siirtyi eläkkeelle.

Sahatukkien hankinnan valvonta ja metsäkortiston pito siirrettiin 1.6. Helsingistä Heinolan sahalle. Samaan aikaan sahan toimistoon yhdistettiin vielä Heinolassa erillisinä olleet piirin ja laivaston toimistot.

Yleistilanne

Puutalous samoin kuin koko talouselämä eli voimakkaan nousun aikaa. Sahatavaran vientimäärät liikkuivat huippuluvuissa, mistä aiheutui selvä sahatavaran puute. Kotimaassa hinnat olivatkin jatkuvassa nousussa loppuvuoteen saakka, vien-

tihintojen sitä vastoin saavuttaessa huippunsa loppukesällä, josta tasosta ne jonkin verran laskivat, tasaantuakseen vuoden loppuun mennessä. Tavaran kysyntä ulkomailla vuoden lopulla oli huomattavasti laimeampaa verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan.

Toimituksista kaupungin laitoksille laskutettiin Suomen Sahat -nimisen yhdistyksen tukkuhinnaston mukaan. 1.9. alkaen tämän hinnaston hintoja korotettiin vajasärmätavaran osalta 7 % sekä muiden laatujen 5 %.

Halkojen markkinatilanne pysyi kohtalaisten varastojen turvin vakaana. Vasta vuoden lopulla, pelättäessä kuivan halon varastojen loppumista, hinnat jonkin verran kiintenivät, Savosta tulleen koivuhalon hinnan ollessa 1 350—1 400 mk/m³ vapaasti rautatievaunussa Helsingissä.

Hankinta

Pinotavara. Kertomusvuoden alkaessa olivat pinotavaravarastot Helsingissä 13 830 m³ ja maaseudulla 10 965 m³, yhteensä 24 795 m³. Tämän lisäksi oli keskeneräisiä metsänhakkuusopimuksia 666 m³. Kertomusvuoden aikana vastaanotettiin pinotavaraa käteis- ja hankintakaupoilla 43 030 m³ ja hakkuusopimuksilla 1 408 m³ sekä valmistettiin tukki- ja erikoispuiden latvoista 4 236 m³, eli yhteensä 48 674 m³. Ainespinotavaraa sisältyi edellä olevaan määrään kaikkiaan 6 845 m³.

Käteis- ja hankintasopimuksilla vastaanotetusta erästä muodostivat metsäosastolta vastaanotetut, kaupungin omista metsistä hakatut halot, yhteensä 10 795 m³.

Halkojen kulutus oli kertomusvuonna 54 638 (ed. v. 66 087) m³, joten se oli edelleen pienentynyt. Varsinaisten uunilämmitystalojen lisäksi käyttivät myös Marian ja Nikkilän sairaalat osittain metsäosastolta vastaanotettuja halkoja.

Vuoden lopussa olivat pinotavaravarastot Helsingissä 5 999 m³ ja maaseudulla 10 229 m³, yhteensä 16 228 m³.

Sahatukki- ja erikoispuuhankinta. Kaikkiaan toimitettiin kertomusvuoden aikana sahalle tukkeja 1 366 459 j³. Näiden keskihinta ilman korkoja, yleiskuluja ja poistoja teki 146:10 mk/j³ sahalla puolipuhtaaksi kuorittuna, pystymetsien keskimääräisen kantohinnan ollessa 96:50 mk.

Huippulukuihin nousseen sahauksen vähennettyä sahojen tukkivarastot, alkoivat tukkien ostot erittäin vilkkaina. Ostokilpailun nostettua kantohinnan huippuunsa loka-marraskuun vaihteessa alkoivat hinnat jonkin verran laskea. Keskimääräinen nousu oli silti n. 25—30 mk/j³ edellisen vuoden hintoihin verrattuna.

Toimiston hankintatavoite, joka oli suunnilleen samansuuruinen kuin edellisenä vuonna, saavutettiin vuoden loppuun mennessä, pystymetsien keskimääräisen kantohinnan ollessa arviolta 116: 55 mk/j³.

Työvoimatilanne

Kuorimakoneen hankinnan ansiosta ei tukkeja tarvinnut enää kuoria. Tästä ja moottorisahojen lisääntyneestä käytöstä johtuen metsätöissä kaatotyön osalta ei esiintynyt vaikeuksia. Sitä vastoin hevosista oli paikoittain hyvinkin kova puute.

Palkkatasossa tapahtui helmikuun lopulla 4 %:n nousu.

Kuljetukset

Kuljetuksissa siirryttiin edelleen rautatiekuljetuksista autokuljetuksiin ja pyrittiin viemään tavara suoraan käyttöpaikalle.

Saha

Kertomusvuoden keväänä sahatukkien hankinnan sekä laivaston valvonta siirtyi sahan isännöitsijän tehtäväksi. Heinolan hankintapiirin toimiston muutettua sahan konttoriin, yksi henkilö siirtyi samalla piirin toimistosta sahan konttoriin.

Työvoiman saanti oli alkuvuodesta tyydyttävä, mutta kesäkuukausina työvoimasta oli kova puute ja tilanne pysyi kireänä vuoden loppuun asti. Työntekijöitä oli sahalla keskimäärin 66. Lisäksi oli kuljetuspuolella 5 autoa ja 7 miestä. Työtuntimäärä kertomusvuoden aikana oli sahalla 141 221.

Palkkoihin tuli 16.2. työehtosopimuksen mukaan 4 %:n korotus.

Sahan käyntiaika oli kertomusvuonna 2 241 t ja tänä aikana sahattiin keskimäärin 3 std/t. Seisonta-aikoja ei ollut vuosilomienkaan takia.

Käytettävissä ollut tukkien määrä oli yhteensä 1 706 459 j³, josta edellisenä vuonna hankittua 340 000 j³ ja kertomusvuonna hankittua 1 366 459 j³. Mittatappio oli 196 048 j³.

Tukkeja sahattiin 1 475 411 j³ ja seuraavaan vuoteen siirtynyt varasto oli 35 000 j³.

Kertomusvuoden aikana sahattiin 6 442 std, josta höylättiin 605 std. Tukkeja käytettiin 229 j³/std. Uppo- ja mittahäviöitä ei tässä ole otettu huomioon.

Sahalta toimitettiin puutavaraa kaupungin laitoksille 2 372 std, vientilaivauksiin 3 092 std ja myytiin kotimaassa 529 std, yhteensä 5 993 std.

Teollisuushaketta toimitettiin 41 598 m³ ja sahanpurua 9 578 m³.

Sähkövoimaa käytettiin 1 173 532 kWh, josta maksettiin 8: 67 mk/kWh. Loistehosta jouduttiin maksamaan 60 727 mk.

Kertomusvuoden aikana rakennettiin sahatukkien kuorimalaitos. Siihen hankittiin Rauma-Repola Oy:ltä Cambio 66 -merkkinen kuorimakone ja lisälaitteet Sateko Oy:ltä. Vuoden loppuun mennessä rakennelmat tulivat valmiiksi ja koneistot asennetuiksi paikoilleen. Tämän uudistustyön seurauksena kaikki tukit saadaan kuorituiksi sahalla ja niputetuiksi lajiteltuina.

Kuljetuspuolella kuorma-autojen luku väheni kahdella, joista toinen myytiin ja toinen siirrettiin Helsinkiin. Uusia autoja ei kertomusvuoden aikana saatu käyttöön.

Tapaturmia sattui 7 tapausta, työpäivien menetysten ollessa 39 päivää. Sairausajan palkkaa maksettiin 121 päivältä.

Kustannukset sahalla olivat kertomusvuonna 8 590 mk/std, josta palkat, työnjohdon ja toimistohenkilökunnan mukaan luettuna, olivat 4 770 mk/std.

Hake myytiin Enso-Gutzeit Oy:lle Kotkaan. Sen hinta oli v.v. Kotkassa 1 100 mk/m³. Hakkeen rahti Heinola—Kotka oli n. 160 mk/m³.

Vuosi oli sahalle edullinen. Sahausta jatkui läpi vuoden keskeytymättä ilman suurempia häiriöitä ja sahausmäärässä saavutettiin uusi huippuarvo.

Myynti ja hinnat

Polttopuita toimitettiin kaupungin omille laitoksille 40 895 m³ ja yleisölle 13 753 m³ eli yhteensä 54 648 m³. Mainitusta määrästä toimitettiin pilkottuna 23 946 m³.

Koivuhalkojen hinta pienkuluttajille oli 1.1.—30.11. välisenä aikana 1 500 mk/m³ ja 1.—31.12. 1 575 mk/m³. Myytäessä kaupungin laitoksille noudatettiin laskutuksessa samoja hintoja.

Ainespinotavaran myynti. Kotimaisille teollisuuslaitoksille myytiin kuusi- ja mäntypaperipuita 6 339 m³.

Erikoispuutavaraa toimitettiin seuraavasti: hirsiä 148 173 jm, paaluja 12 968 kpl, parruja 102 388 jm, pylväitä 1 408 kpl, ratapölkkyjä (270 cm) 1 825 kpl sekä erilaista sirkkelisahattua puutavaraa n. 74 std.

Tulot ja menot

Toimiston tulot tilinpäätöksen mukaan olivat 581 680 996 mk ja menot 573 394 318 mk, joten ylijäämää kertyi 8 286 678 mk.

37. Keskuspesula

Keskuspesulan perustaminen. Kaupunginvaltuusto oli 15.4.1959 määritellyt keskuspesulan hallinnollisen aseman ja hyväksynyt sille johtosäännön. Keskuspesulan toimintaa valvoo ja sitä koskevat periaatteelliset asiat ratkaisee kaupunginhallituksen keskuspesulajaosto, jonka puheenjohtajana on rahatointa johtava apulaiskaupunginjohtaja ja johon lisäksi kuuluu neljä kaupunginhallituksen valitsemaa jäsentä. Jaoston kokouksissa on lisäksi sairaalatoimen ja huoltotoimen toimitusjohtajalla oikeus olla saapuvilla ja käyttää puhevaltaa.

Johtosääntönsä mukaan keskuspesulan tehtävänä on toimia kaupungin alueella olevien kaupungin sairaaloiden ja huoltolaitosten sekä tarpeen mukaan kaupungin muidenkin laitosten pesulana. Keskuspesula omistaa kaupungin sairaaloitten ja huoltolaitosten tarvitsemat vakiovaatekappaleet ja huolehtii yhteistoiminnassa keskuspesulaa käyttävien laitosten kanssa niiden hankinnasta, pesusta, korjauksesta sekä lainauksesta ja kuljetuksesta. Milloin keskuspesulan suorituskyky ylittää kaupungin omien laitosten tarpeen, se voi ottaa pestäkseen myös kaupungille kuulumattomien laitosten pyykkiä. Sen alaisuuteen teknillisistä syistä liitetyn lämpökeskuksen tehtävänä on toimittaa lämpöenergiaa pesulan ja Koskelan sairaskodin tarpeisiin.

Keskuspesulan varsinainen toiminta alkoi v:n 1960 alusta ja viiden ensimmäisen kuukauden aikana useimmat kaupungin sairaaloista ja huoltolaitoksista sekä pari ulkopuolistakin laitosta tuli keskuspesulan asiakkaaksi. Samalla aloitettiin myös toimenpiteet mainittujen kaupungin laitosten omistaman liinavaatekannan pääosan siirtämiseksi pesulan omistukseen.

Keskuspesulajaoston kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginhallituksen keskuspesulajaostoon kuuluivat v. 1960 puheenjohtajana rahatointa johtava apul.kaup. joht. Eino Waronen sekä jäseninä reht. Leo Backman, siht. Veikko Järvinen, rva Hellä Meltti sekä kaup.joht. Arno Tuurna. Jaoston sihteerinä toimi kansliasiht. Veikko Viherluoto.

Jaosto kokoontui vuoden aikana 5 kertaa ja sen kokouksiin osallistuivat myös sairaalatoimen toimitusjohtaja, huoltotoimen toimitusjohtaja sekä keskuspesulan johtaja.

Keskuspesulan henkilökunta oli työsopimussuhteessa kaupunkiin. Pesulan johtajana toimi dipl.ins. Tuure Lehto, konttoripäällikkönä Esko Vanhala, pesutoiminnan ylimestarina tekn. Birger Sjöberg, liinavaatevarastonhoitajana käsityönop. Lyli Blomgren, konemestarina kuolemaansa 18.7. saakka ylikonemest. Matti Tikkanen ja

5.10. alkaen konemest. Osmo Miettinen. Laboranttina oli Ulla Laatikainen. Edellisten lisäksi oli keskuspesulan palveluksessa kertomusvuoden päättyessä 6 toimihenkilöä ja 126 työntekijää, joten koko henkilökunnan määrä oli 138. Osastoittain henkilökunta jakaantui seuraavasti: hallinto ja toimisto 5, laboratorio 1, pesula 85, liinavaatevarasto 32 sekä lämpökeskus 15.

Tekniliset laitteet. Laitoksen konekanta oli kertomusvuoden päättyessä seuraava: valkopesulassa 2 pesukonetta (kertatäytöltään 320 kg/kpl), 3 pesukonetta (160 kg/kpl), 3 pesukonetta (45 kg/kpl), 8 linkoa (45 kg/kpl), 3 rumpukuivaajaa (40 kg/kpl), 2 mankelia (suorituskyvyltään 400 kg/h/kpl), aukilyöntikone, lakanoiden levityskone, lakanoiden laskostuskone, 5 muiden liinavaatteiden laskostuskonetta sekä 66 erilaista prässiyksikköä; kemiallisessa pesulassa kuivapesukone (kertatäytöltään 60 kg), rumpukuivaaja (15 kg), linko, huopien harjauskone, höyrytyslauta ja 2 prässiyksikköä; vaatekorjaamossa 16 ompelukonetta ja nappikone; lämpökeskuksessa 2 vesiputkihöyrykattilaa (12 aty, teholtaan 11 t/h/kpl).

Laitoksen toiminta. T o i m i s t o huolehti laitoksen kirjanpidosta, laskutuksesta, palkkojen laskennasta, kustannuslaskennasta yms. toimistoalan tehtävistä.

L a b o r a t o r i o n tutkimustoiminta kohdistui erikoisesti pesu- ja huuhteluvesien tutkimiseen, huuhteluvaiheen tehostamiseen sekä lääke- ym. erikoistahrojen poistomahdollisuuksien selvittämiseen. Lisäksi tutkittiin, missä määrin pesuprosessi ja sitä seuraava mankelointi tai prässäys tuhoavat likapyykissä olevia bakteereita. Lisäksi tutkittiin päivittäin lämpökeskuksen kattiloiden syöttöveteen lisättyjen kemikaalioiden vaikutusta ao. putkistoihin.

P e s u l a s s a lajiteltiin, pestiin, mankeloitiin ja prässättiin vuoden aikana yhteensä 2 190 000 kg pyykkiä. Tästä määrästä oli kaupungin laitosten osuus 1 664 048 kg eli 75.98 %, ulkopuolisten laitosten osuus 522 213 kg eli 23.85 % sekä oman henkilökunnan osuus 3 739 kg eli 0.17 %. Kaupungin eri laitosten kesken jakaantui pesty pyykkimäärä seuraavasti: Marian sairaala 309 551 kg, 14.13 %, Kivelän ja Hesperian sairaala 351 604 kg, 16.05 %, Nummelan sairaala 72 008 kg, 3.29 %, Laakson sairaala 121 739 kg, 5.56 %, Malmin sairaala 65 053 kg, 2.97 %, Koskelan sairaskoti 635 658 kg, 29.03 %, Kustaankartanon vanhainkoti 105 073 kg, 4.8 % sekä muut laitokset 3 362 kg, 0.15 %. Ulkopuolisista asiakkaista olivat tärkeimmät Kätilöopisto, jolle pestiin pyykkiä 353 039 kg eli 16.12 % sekä Töölön sairaala, jolle pestiin 164 253 kg eli 7.5 % em. muille kuin kaupungin laitoksille pestystä pyykkimäärästä.

Lisäksi pestiin 24 285 kg sellaisia hankittuja uusia vaatekappaleita, joita ei pesemättöminä voitu toimittaa laitoksille.

Pyykin kokonaismäärästä mankeloitiin 72.6 %, prässättiin 21.2 %, pelkästään kuivattiin 4.5 % ja pestiin kemiallisesti 1.7 %.

L i i n a v a a t e v a r a s t o. Vuoden loppuun mennessä saatiin pääosiltaan suoritetuksi ne käytännölliset toimenpiteet, jotka olivat tarpeen Marian, Kivelän, Hesperian, Nummelan, Laakson ja Malmin sairaalan sekä Koskelan sairaskodin vakiovaatteiden siirtämiseksi keskuspesulan omistukseen. Laitoksille toimitettavat vakiovaatteet pakattiin jakeluvarastossa osastojen suorittamien tilausten mukaan ja näiden osuus laitosten koko pyykkimäärästä oli kertomusvuoden loppupuolella n. 69 %. Laitosten omistuksessa säilyneet vaatekappaleet toimitettiin laitoksille omistusleimojen mukaan samaan tapaan kuin ulkopuolisillekin asiakkaille. Kau-

pungin laitosten omistamia liinavaatteita paikattiin vaatekorjaamossa n. 35 000 kg, mikä vastasi 2.2 % ko. laitosten tarvitsemasta kokonaispyykkimäärästä. Liinavaatteiden varsinaiset uudishankinnat käsittivät 80 791 vaatekappaletta.

Keskuspesula huolehti ainoastaan Marian, Nummelan, Malmin ja osaksi myös Laakson sairaalan pyykin kuljetuksesta.

L ä m p ö k e s k u s toimitti lämpöenergiaa pesularakennukseen ja Koskelan sairaskodin alueelle yhteensä 22 941 milj. kilokaloriaa, edelliselle 30.3 % ja jälkimmäiselle 69.7 %. Henkilökunta suoritti lisäksi keskuspesulan teknillisten laitteiden huollon ja korjauksen sekä suoritti myös eräitä korjaustöitä Koskelan sairaskodissa.

Tulot ja Menot. Keskuspesulan t u l o t kertomusvuonna olivat tilien mukaan: vaatteiden pesu, mankelointi ja prässäys 95 565 739 mk, vaatteiden korjaus 10 862 712 mk, vaatteiden kuljetus 2 787 459 mk, vaatteiden vuokraus 7 953 072 mk, lämpöenergian toimitukset 30 228 500 mk, teknillinen korjaustoiminta 57 029 mk sekä sekalaiset tulot 4 660 084 mk, yhteensä 152 114 595 mk.

M e n o t olivat: palkkiot 111 000 mk, palkat 58 869 375 mk, kansaneläke- ja lapsilisämaksut 2 613 150 mk, polttoaineet 18 737 838 mk, sähkönkulutus 6 122 557 mk, vedenkulutus 3 450 012 mk, pesuaineet 7 207 641 mk, siivoustarvikkeet ja puhtaanapito 248 030 mk, kaluston hankinta 206 144 mk, kaluston kunnossapito 4 669 089 mk, tarverahat 934 850 mk, kuljetukset 1 918 377 mk, käyttöomaisuuden korko 38 344 626 mk sekä käyttövarat 46 709 mk, yhteensä 143 479 398 mk.

Tilivuoden y l i j ä ä m ä oli 8 635 197 mk.

HAKEMISTO

Sivu

Alkoholistihuolto ... 135, 149, 152
Aloitetoiminta ... 86
Alppilan puhdistuslaitos ... 276, 277
Alppipuisto, puutarhanäyttelyn järjestäminen sinne ... 38
Alueet ja rakennukset, satamalautakunnan vuokralle antamat ... 314—317
» kiinteistölautakunnan ostamat, myymät, vuokraamat ym. ... 22—37, 43, 55, 63
Aluevaihdot, kiinteistölautakunnan suorittamat ... 23, 63
Alukset, kaupungin omistamat ... 219, 301, 311, 324
» satamista lähteneet ja niihin saapuneet ... 320
Ammatinvalinnan ohjaus, työnvälitystoimiston suorittama ... 195, 199
Ammattimiesten, vanhojen, siirtämistä aputöihin koskeva asia ... 11
Ammattiopintoja varten annetut lainat ja avustukset ... 155
Ammattioppilaslautakunta, huoneiston vuokraus, toimintakertomus ... 51, 236
Aravalainat, kiinteistölautakunnan käsittelemät ... 64
Aravaosakkeet, kaupungin etuosto-oikeuden käyttäminen ... 76
Arkistonhoito, ehdotus kunnalliseksi arkistosäännöksi ... 100
Arpojen myyntiluvat ... 59
Asemakaavan muutokset ja asemakaavaehdotukset ... 46, 68
» » korvauksen periminen eräissä tapauksissa ... 41
» toteuttamiseksi hankitut tai luovutetut alueet ... 22—24
Asemakaavaosasto, kiinteistöviraston ... 46, 68
Asemakaavoitusta varten suoritetut maaperätutkimukset ... 71
Asunnonhakemukset kaupungin vuokra- tai osaketaloihin ... 76
Asunnonjakotoimikunta ... 75
Asunto-, tontti- ja maapoliittiset kysymykset, tp. jaoston asettaminen niitä käsittelemään 19
Asuntoasiaintoimisto, kiinteistöviraston ... 72
Asuntolainoja koskevat asiat ... 20, 72
Asuntotontit ja -alueet, niiden vuokralleantoa koskevat asiat ... 25—28
Asuntotuotantokomitean kokoonpano ja toiminta ... 74
» toimesta perustettaville yhtiöille vuokrattavat tontit ... 25
Asutuslautakunta ... 225
Aula, päivähuoltola ja työkoti ... 166, 174
Auroran sairaalasivukirjasto ... 244
Autojen pesupaikkojen vuokralleanto ... 38
Autoliikenne ja -huolto, liikennelaitoksen ... 297—304, 306, 310
Autosuojat, tilapäiset, niiden pystyttämisluvat ... 39
Avio- ja asumuserojutut, oikeusapulautakunnan käsittelemät ... 208
Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten valvonta ... 162, 172, 180
Avustukset, alkoholistihuollon tehostamiseksi myönnetyt ... 135
» ammattiopintoja varten ... 155
» huoltoviraston jakamat ... 134, 138, 147, 153, 155, 156
» lastensuojeluviraston jakamat ... 172, 181, 188
» teattereille ja taidelaitoksille myönnetyt ... 262
» vanhusten ja lasten kesävirkistystoiminnan tukemiseksi ... 134, 172
» vapaaehtoisille palokunnille jaetut ... 130
» yksityisille vanhainkodeille myönnetyt ... 134

Bengtsårin tila, metsästysluvat sen alueella, tilan metsien hoito ... 46, 66
Bredbackan kartanon erään rakennuksen vuokralleanto ... 54
Bredvikin tila, eräiden pelto- tai puutarhamaiden vuokralleanto ... 43

Elanto, Osuusliike, korvauksen maksaminen sille sadevesiviemärin putkituksesta ... 40
» » myymäläalueiden vuokrasopimukset ... 28
Elatusaputoimisto ja elatusapuasiat ... 164, 179, 208
Elintarvikekeskuksen lautakunnan kokoonpano, kokoukset ja päätökset ... 350
» toiminta, varastotilat, menot ja tulot ym. ... 351—354

Eläinkanta, Korkeasaaren 218
Eläintarhajaoston kokoonpano ja kokoukset 210
Eläintarhan eräiden huvila-alueiden vuokrasopimuksia ym. koskevat asiat 26, 27, 28
Eläintarhanajot 40
Eläkkeitä koskevat asiat 3, 17, 104
Enso-Gutzeit Oy., määräalan luovuttaminen sen eläkekassalle, kalliosuojan rakentamislupa 24, 39
Esikaupunkiautolinjat, liikennelaitoksen 297, 298, 303
Esitykset, elintarvikekeskuksen lautakunnan tekemät 350
» hankintatoimiston tekemät 78
» huoltolautakunnan tekemät 135
» kaupunginarkiston tekemät 100
» kiinteistölautakunnan tekemät 21, 41, 45, 46, 47, 48, 61
» kirjastolautakunnan tekemät 241
» lastensuojelulautakunnan tekemät 163
» liikennelaitoksen lautakunnan tekemät 290
» museolautakunnan tekemät 257
» musiikkilautakunnan tekemät 263
» nuorisotyölautakunnan tekemät 230
» palkkalautakunnan tekemät 18
» palolautakunnan tekemät 119
» raittiuslautakunnan tekemät 227
» satamalautakunnan tekemät 317
» teurastamolautakunnan tekemät 339
» urheilu- ja retkeilylautakunnan tekemät 212
» väestönsuojelulautakunnan tekemät 221
» yleisten töiden lautakunnan tekemät 266, 267, 269
Esplanaadikappeli 54
Esso Oy., alueita koskevat vuokrasopimukset 32, 37
Eteläinen sivukirjasto 245
Evankelisluterilaiset seurakunnat, alueen ja parakin luovuttaminen niille .. 29, 30, 54, 231

Filosofian kerho, kaupunginkirjaston 253

Haaga, eräiden alueiden hankkiminen tai vuokralleanto sieltä 22, 23, 26, 43
Haagan-Maunulan-Pirkkolan retkireitin rakentaminen 212, 279
» sivukirjasto 246
Haka-kerho, nuorisotyölautakunnan 232
Hakaniemen kauppahalli, myymälöiden vuokralleanto 57, 72
Hakaniementori, myyntipaikkojen vuokralleanto 58, 72
Halkojen luovutus ja hinnat 67, 356, 358
Hankintaneuvottelukunnan kokoonpano, kokoukset ym. 77
Hankintaosasto, liikennelaitoksen 293
» rakennusviraston 268, 286
Hankintatoimiston henkilökunta, hankintojen valmistelu ym. ..... 77—81
Hautausavut 17
Heinolan saha 355, 357
Helsingin Puhelinyhdistys, ks. Puhelinyhdistys sekä vastaavasti muut sanalla Helsingin alkavat.
Henkilökortiston pitoa koskevat ohjeet 2
Henkisen työn osasto, työnvälitystoimiston 192
Hermannin kaupunginosa, alueiden vuokrausta koskevat asiat 26, 27, 28
Hernesaari, tehdasrakennuksen ja varastotilan vuokralleanto sieltä 53, 55
Herttoniemen kasvisvarasto, toiminta, varastotilojen vuokralleanto sieltä 352, 353
» kivimurskaamo 279
» puhdistuslaitos 266, 276, 277
» sivukirjasto 244, 246
» vastaanottokoti 165
Herttoniemi, alueiden vuokralleantoa ym. koskevat asiat 26, 27, 29, 33, 35, 36, 37
Hesperian tenniskenttien käyttömaksut 38
Hirvihaaran tilan metsien hoito 67
Hoidokkien vaihtuminen lastenhuoltolaitoksissa 170
Hoitopaikkasopimukset, lastenhuollon 188
Holhousasiat, oikeusaputoimiston hoitamat 208
Holhouslautakunta 115
Huoltokassa 93
Huoltokonttori, liikennelaitoksen 290, 292
Huoltolaitosten johtokunnat ym. 133
Huoltolautakunta, kokoonpano, jaostot, kokoukset ym. 132

Huoltotoimen kustannukset ... 156—159
Huoltovirasto, huonetilojen vuokraus sen käyttöön, henkilökunta ym. ... 50, 54, 136
Huoneenvuokralautakunnat ja -toimisto ... 116
Huoneistot, niiden vuokralleantoa, rakentamista ym. koskevat asiat 48—53, 56, 72, 74, 116
Huostaanotetut turvattomat lapset ... 169
Huutokaupalla myydyt tontit ... 24
Hyvösen lastenkoti ... 165

Ikälisät, niiden myöntäminen viranhaltijoille ... 17
Ilmansaastumistutkimus, Työterveyslaitoksen suorittama ... 21
Ilmapallojen, tekokukkien ym. myyntiluvat ... 60, 72
Ilmoituskustannukset ... 81
Invalidihuolto ... 155
Invalidijärjestöjen tukeminen ... 135
Irtolaishuolto ... 147

Johdinautoliikenne, liikennelaitoksen ... 297, 298, 302, 310, 311
Joulukatujen koristamisluvat ... 60
Joulukuusien ja -koristeiden myyntipaikat ... 59, 60, 72
Julkaisut, järjestelytoimiston toimittamat ... 87
» kaupunginkirjaston 100-vuotisjuhlan johdosta toimitettu kirjanen ... 244
» raittiuslautakunnan toimesta jaetut ... 228
» satamalaitoksen toimittamat ... 314
» tilastotoimiston toimittamat ... 95
» urheilu- ja retkeilytoimiston toimittamat ... 216
Julkisivujen katselmusmiehet ... 114
Juopumuksesta pidätetyt henkilöt ... 150, 153, 178
Jälkitarkkailu ja jatko-ohjaus, ammatinvalinnassa suoritettu ... 199
Jälkivalvonta, alaikäisten, alkoholistien ym. ... 151, 172
Järjestelyosasto, liikennelaitoksen ... 89, 292
Järjestelytoimiston henkilökunta, rationalisointitutkimukset, menot ja tulot ym. ... 82—90
Jätteidenpolttolaitos, Kyläsaaren ... 281
Jäänmurtajat, kaupungin ... 324
Jäätelönmyyntipaikat ... 58, 72

Kaarela, Etelä-, aluevaihdon suorittaminen siellä ... 23
Kaarelan, Etelä, lastentarhan huoneistoasia ... 50
» nuorisokoti ... 166
» sivukirjasto ... 244, 245
Kaatopaikkojen hoito ... 281
Kadun- ja paikannimiehdotukset ... 47
Kahvila-alueet sekä luvat ulkotarjoilun harjoittamiseen ... 29
Kaisaniemen tenniskenttien vuokraaminen ... 212
Kalasataman toiminta ... 347
Kalastus kaupungin vesialueilla, kalastusluvat, -kurssit ja -kerhot ... 212, 218
Kalastusvajan pito-oikeuden irtisanominen ... 29
Kalatukkukeskus, sen suunnittelua varten asetettu komitea ... 340
Kallion nuorisokoti ... 166
» sivukirjasto ... 244, 246, 254
Kalliosiilojen rakennussuunnitelma ... 267
Kalliosuojat, ks. Väestönsuojat.
Kansakoulut, opettajien palkkasuhdekomitean mietintö ... 3
» suomenkieliset, huonetilojen vuokraaminen niiden käyttöön ... 51
Kansanhuoltoasiat, kiinteistöviraston maatalousosaston hoitamat ... 44, 65
Karja, kaupungin tiloilla pidetty ... 65
Kartat, niiden myyntiä ym. koskevat asiat ... 69, 70
Kasvattilapset, lastensuojelulautakunnan valvonnassa olleet ... 172
Katselmukset, kaupungin vuokralle antamien alueiden ym. ... 39, 42
» rakennustarkastustoimiston suorittamat ... 113, 128
Katu- ja puistoalueiden hankkiminen kaupungille ... 22
» » » Lauttasaaren, rasitusten selvitys ym. ... 30
Katujen, teiden ym. puhtaanapito ... 281
» » » rakennus- ja korjaustyöt ... 40, 273
Katukorvausasioiden aiheuttamat eräät järjestelyt ... 20
Katurakennusosasto, rakennusviraston ... 265, 271—280
Katuvalaistuksen kustannukset ... 274
Kaunissaaren kalastusmääräysten muuttaminen ... 212
Kauppahallit ja -torit ... 57, 72
Kaupunginarkisto, henkilökunta, toimisto- ja arkistotilat ym. ... 99—103

Kaupunginkirjasto, sitä koskeva rationalisointitutkimus 84
» viranhaltijat, kirjaston toiminta ym. ..... 3, 242—256
Kaupunginmuseo ..... 257—261
Kaupunginorkesteri, viranhaltijat, konsertit ym. 263
Kaupunginpuutarha 285
Kaupunginvoudit, ks. Ulosottovirasto.
Kaupunkiautolinjat, liikennelaitoksen ..... 297, 298, 301—304, 310
Kaupunkimittausosasto, kiinteistöviraston 48, 52, 68
Kengänkiilloituspaikat 59
Kerhokeskukset, nuorisotoimiston 231
Kerhotyö, kaupunginkirjaston 253
» kotitalouslautakunnan 239
Kesko Oy., alueen vuokraaminen sille 31
Keskuspesulajaoston kokoonpano ja keskuspesulan toiminta 359
Kesähuvilat ja -mökit, niiden vuokralleanto ym. 55, 211
Kesänviettotarkoituksiin vuokratut alueet 29, 211
Kesäteatterit 55
Kesävirkistystoiminta, lastensuojelulautakunnan järjestämä 172
Kiinteistöjen puhtaanapito 281
Kiinteistölautakunnan hallintoon määrätyt tontit, alueet ja rakennukset ... 39, 45, 46, 56
» johtosäännön muutosesitys 20
» kokoonpano, jaostot ja kokoukset 19
» käyttövarat 20, 41, 45, 47, 61
Kiinteistöluettelon täydentäminen 71
Kiinteistöt, niitä koskevien kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpano 22
Kiinteistövirasto, selvityksen laatiminen tontin hinnan vaikutuksesta asuntojen vuokriin 20
Kiinteistöviraston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat 46, 68
» asuntotuotantotoimiston toimialaan kuuluvat asiat 72
» huoneistot, henkilökunta ym. 52, 62, 63
» kaupunkimittausosaston toimialaan kuuluvat asiat 48, 52, 68
» maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat ..... 42—45, 65
» metsäosaston toimialaan kuuluvat asiat 45, 66
» päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat 19, 63
» talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat ..... 48—62, 71
» tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat ..... 22—42, 63
» tulot ja menot 64, 66, 67, 71, 72, 73
Kioskien vuokralleanto 58, 72, 211
Kirjalahjat ja -varasto, kaupunginkirjaston 246, 248
Kirjallisuuskerho, kaupunginkirjaston 254
Kirjasto, ks. Kaupunginkirjasto.
Kirjastokokoukset ja -konsertit 244, 255
Kirjastolautakunta 241
Kodinhoidonopetus, kotitalouslautakunnan 239
Kodinhoitotoiminta, kunnallinen 154
Koesoiton arvostelulautakunta, kaupunginorkesterin 262
Kokoelmat, kaupunginmuseon 258
Kompasseja tarkistuttaneet alukset 324
Koneiden, toimisto-, hankinta, huolto ym. 79
Konekirjoitus-, konekirjanpito- ja pikakirjoituslisät 11
Konekirjoituskokeitten toimeenpano 92
Konevarikko, rakennusviraston 287
Konserttimestarit, äänenjohtajat ym., kaupunginorkesterin 263
Korjaamot, kone- ym., hankintatoimiston ja rakennusviraston 79, 287
Korjaus- ja kunnostustyöt, katujen, yleisten paikkojen ym. 273
Korkeasaaren eläintarha 218
» moottorilautta 219, 301, 311
Kortteleiden korkeussuhteiden vahvistaminen 46
Korvaukset, annetusta huollosta perityt 138, 158
Koskelan sairaskoti 142
Kotiapulaiset, nuoret, valvonnassa olevat 172
Kotiavustukset, huoltolautakunnan jakamat 147
Kotitalouslautakunta 238
Koulutustoimikunta, kokoonpano, kurssit ym. 91
Koulutustoiminta, väestönsuojelullinen 223
Kovaosaisten Ystävät, alueen ja eräiden rakennusten luovuttaminen yhdistykselle 26, 44, 54
Kukanmyyntipaikkojen vuokralleanto 59, 72
Kullatorpan lastenkoti 166
Kulosaaren eräiden tonttien myynti 24
» kalliosuojan rakennustyöt 266, 279

Kulosaaren puhdistuslaitos ... 276, 277, 278
» sivukirjasto ... 245
Kunnalliset kerhokeskukset ... 231
Kunnalliskoti, ks. Vanhainkodit.
Kunnallistilastollinen, pohjoismainen, kokous ... 95
Kunnallisvaalien mainonta ... 60
Kuorma-autotaksan tarkistaminen ... 8
Kurinpitojaosto, liikennelaitoksen ... 289
Kurssi- ja koulutustoiminta kaupungin eri laitoksissa 86, 88, 91, 122, 223, 229, 233, 239, 244, 301
Kustaankartanon vanhainkoti ... 144
Kuva-arkisto, kaupunginmuseon ... 259
Kyläsaaren puhdistuslaitos ... 276, 277, 278
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto ... 34, 36, 37
Kähertäjäkoulua varten vuokrattu huonetila ... 52
Käpylän sivukirjasto ... 244
» työkoti ... 167
Käsityönopetus, kotitalouslautakunnan ... 239

Laajalahti-yhdistykselle vuokratun alueen vuokraoikeuden päättyminen ... 28
Laajasalo, alueen vuokralleanto öljysatamasta ... 37
» kesähuviloita, kesänviettoalueita ym. koskevat asiat ... 29, 55
Laakson sairaalakirjasto ... 245
Lahjoitukset, kaupunginmuseon saamat ... 257, 259
Lahjoitusrahastojen korkovarojen käyttö ... 156
Lainat, asuntorakennustarkoituksiin myönnetyt ... 20, 72, 226
Lainrikkojat, alaikäiset ... 177
Laitoshoito, huoltoviraston ja lastensuojeluviraston järjestämä ... 141—146, 165
Laiturihuoltotoiminta, taksan korottaminen ym. ... 316, 325, 336
Laituripituus, satamien ... 320
Lapsilisien maksaminen ... 154
Lasipalatsin huoneistot ... 53
Lastenhuoltolaitokset ... 165, 170
Lastenhuoltotoimisto ... 168
Lastenkodit, kaupungin ... 165
Lastensuojelulautakunta, kokoonpano, kokoukset ym. ... 161
Lastensuojelun menot ja tulot ... 185
Lastensuojelurahastot ... 188
Lastensuojeluvirasto, huoneistojen vuokraus, toimistot ym. ... 51, 162
Lausunnot, elintarvikekeskuksen lautakunnan antamat ... 351
» huoltolautakunnan antamat ... 135
» järjestelytoimiston antamat ... 85
» kiinteistölautakunnan antamat ... 21, 41, 45, 46, 47, 48, 62
» kirjastolautakunnan antamat ... 241
» lastensuojelulautakunnan antamat ... 163
» liikennelaitoksen lautakunnan antamat ... 290
» museolautakunnan antamat ... 257
» musiikkilautakunnan antamat ... 263
» nuorisotyölautakunnan antamat ... 231
» palkkalautakunnan antamat ... 18
» palolautakunnan antamat ... 119
» raittiuslautakunnan antamat ... 228
» rakennustarkastustoimiston antamat ... 113
» satamalautakunnan antamat ... 317
» teurastamolautakunnan antamat ... 340
» tilastotoimiston antamat ... 98
» urheilu- ja retkeilylautakunnan antamat ... 213
» väestönsuojelulautakunnan antamat ... 222
» yleisten töiden lautakunnan antamat ... 266, 267, 268, 269
Lauttakerhon toiminta ... 232
Lauttasaari, ateljeerakennuksen paikan vuokraoikeuden jatkaminen ... 29
» katu- ja puistoalueita koskevien rasitusten selvitys ... 30
» sivukirjaston toiminta ... 244, 246
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto ... 33, 37
» viemäriveden puhdistamon rakentaminen ... 265, 266, 278
Leikkikenttä- ja puistotyöt, rakennusviraston puisto-osaston ... 285
Leiritoiminnan, urheiluseurojen, tukeminen ... 210
Lemmilä, Vastaanottokoti ... 165
Leski- ja orpoeläkekassa ... 104
Lihantarkastamot, kaupungin teurastamon ... 343, 345

Liikennekartan painattaminen 48
Liikennelaitoksen huonetilat, henkilökunta, tulot ja menot ym. ..... 52, 291, 294—299
» järjestelyosaston toiminta 89, 292
» lautakunta, kokoonpano, kokoukset ym. 289
Liikennemainos Oy:n kanssa tehty sopimus 61
Liikennesuunnitteluosasto, liikennelaitoksen 301
Liikenneturvallisuustyö 47
Liikenteen järjestelyä varten suoritetut rakennustyöt 274
Liikenteenohjauskeskus, liikennelaitoksen 301
Liikeyrityslaskennan tietojen julkaiseminen 98
Logiikan kerho, kaupunginkirjaston 254
Loma- ja vapaa-ajan vietto 217
Louhintaluvat 45
Luistinseurojen apurahat 210
Lukusalit, kaupunginkirjaston 252
Luonnonsuojelutehtävät 66
Luontoisetukorvauksia koskevat asiat 12
Lämpökeskus, keskuspesulan alainen 359, 361
Länsisatama, Mobil Oil Oy:n varastoalueen vuokrasopimuksen pidentäminen 35
Lääkärien, sairaala-, palkkioita koskeva asia 4
Lääkärintodistuksen vaatiminen eräissä sairauslomatapauksissa 15
Löytötavaratoimisto, liikennelaitoksen 293

Maanhankintalain mukaisten kerrostalojen lainoitus 225
Maanmittaus- ja maanjakotoimitukset 69
Maanviljelys kaupungin tiloilla 42, 65
Maanvuokrien, viljelysmaiden, tarkistus 42
Maaperä-, kallioperä- ja pohjatutkimukset 71
Maatalousosasto, kiinteistöviraston ..... 42—45, 65
» työnvälitystoimiston 202
Maataloustuotteiden hinnat 42
Maataloustyöntekijät, työehtosopimus, tapaturmat ja sairauslomat kaupungin töissä 7, 44
Maatilat, kaupungin, viljelysmaat ym. 42, 65
Mainontaa koskevat asiat 60, 72
Makkaranmyyntipaikkojen vuokralleanto 59, 72
Malmin ent. kaatopaikan alueen osan vuokrasopimus 55
» lastenkoti 165
» sairaalan pienpuhdistamon toiminta 276, 277
» sivukirjasto 245, 246, 255
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto 33, 35
Marian sairaalakirjasto 245
Marjaniemen siirtolapuutarha, myymälän paikan vuokraaminen Osuusliike Elannolle ... 28
» uimaranta-alueen laajentaminen 212
Matkailu-, retkeily- ym. toiminta 216
Matkalippujen hinnat, liikennelaitoksen 293
Matkustajaliikenne liikennelaitoksen linjoilla 297, 306
» sataman 324
Maunulan sivukirjasto 245
Meilahden huvila-alueiden vuokraoikeuksien jatkaminen 27
» ranta-alueen, koirien hautausmaa-alueen ja autojen pesupaikan vuokralleanto 29, 30, 38
» urheilukentän rakennustyöt 278
Mellunkylä, hiihtomajan paikan vuokrasopimuksen jatkaminen 29
» vastaanottokoti 165
Merenkulku, ulkomainen 322, 324
Merimiesosasto, työnvälitystoimiston 200
Messukentän vuokraaminen näyttelytarkoituksiin 38
Metrotoimikunnan huonetilat 52
Metsä- ja maatalous, työnvälitystoimiston tilannekatsaus 202
Metsäkummun hoitokoti 166
Metsäosasto, kiinteistöviraston 45, 66
Metsästyslupien myöntäminen 46
Mittaus- ja tutkimustyöt, kiinteistöviraston kaupunkimittausosaston 69
» » » rakennusviraston katurakennusosaston 273
Moottoriajoneuvojen huoltoasema-alueiden vuokralleanto 31
Moottoripyöräkilpailujen ja harjoitusajojen järjestämisluvat 40, 46
Mukavuuslaitosten hoito ym. 267, 281
Munkkiniemen erään katualueen hankkiminen kaupungille 22
» sivukirjasto 245

Munkkisaari, tehdasrakennuksen ja varastoalueen vuokralleanto sieltä 53, 55
Museo, ks. Kaupunginmuseo.
Museolautakunnan kokoukset, kokoonpano ym. 257
Musiikkikerho, kirjastokonsertit, kaupunginkirjaston 254, 255
Musiikkilautakunta 262
Muuntamojen rakennuspiirustusten hyväksyminen ym. 39
Myyntipaikat, sanomalehtien, kukkien ym. 58, 59, 60, 72

Neuvonta- ym. toiminta, raittiuslautakunnan toimiston 229
Neuvontatoimisto, kaupunkiin muuttavan nuorison 234
Nikkilän sivukirjasto 245, 255
» viemäriveden puhdistuslaitos 276, 277
Nosturit, satamalaitoksen 320, 325
Nukarin lastenkoti 166
Nuohous 128
Nuorison, kaupunkiin muuttavan, neuvontatoimisto 234
» työnvälitys ja ammatinvalinnanohjaus 195
Nuorisorikollisuutta koskevat asiat 97, 178
Nuorisotoimiston lainavarasto 231
Nuorisotyölautakunnan kerhokeskukset ja kurssitoiminta 233
» kokoonpano, kokoukset ym. ..... 230—235
Näyttelyt ja kirjallisuusesittelyt, kaupunginkirjaston 245

Oikeusapulautakunta ja -toimisto 207
Omakotitalojen ym. piirustusten valmistus ja myynti 64
Opetus- ja perhepesulat 238
Oppilaskoti Toivola ja päivähuoltola 51, 166, 167
Oppisopimukset, eri ammattialojen 237
Orkesterin, kaupungin-, konsertit ym. 263
Otso, jäänmurtaja 324
Oulunkylän eräiden alueiden hankinta ja vuokralleanto 22, 26, 29, 38
» sivukirjasto 244

Painatus-, sidonta- ym. kustannukset 80
Pajamäen äitiys- ja lastenneuvolan huoneistoasia 50
Pakilan pienteollisuusalueiden vuokralleanto 33, 35, 36
» sivukirjasto 245
Palkat ja palkkiot, korotus-, järjestely- ym. kysymykset ..... 2—5, 9
Palkkalautakunta ja sen toimisto 1
Palokaivot, niiden kunnossapito ym. 124, 278
Palokunnat, vapaaehtoiset 130
Palolaitos ..... 120—130
Palolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. 118
Pasilan eräiden tonttien ja parakkirakennuksen vuokralleanto 27, 29
» kivivarasto ja -murskaamo 279
» sivukirjasto 245
Pelastusarmeija, varojen keräämiseen sille myönnetyt luvat 60
Perhehoito, lastensuojeluviraston siihen sijoittamat lapset 170, 171, 176
Pesula, keskus-, kaupungin ..... 359—361
Pesulatoiminta, kotitalouslautakunnan 238, 240
Pienoisgolfkentät 38, 212
Pienteollisuusalueiden vuokralleanto ..... 33—38, 63
Pihlajasaaren kesämökkialueiden vuokraaminen 211
» moottoriveneliikenne 212
Piirustusten, omakotitalojen ym., valmistus ja myynti 64
» viemäri-, rakennus-, ym. hyväksyminen 266, 273
Pinotavara, puutavara- ja polttoainetoimiston 356
Pitkäkosken viemäriveden puhdistuslaitos 275, 276, 277, 278
Pitäjänmäen sivukirjasto 245
» Teollisuusalueiden tonttien vuokralleanto 34, 36
Poliisilaitoksen käyttöön vuokratut huonetilat 49, 54
» sivukirjasto 246, 247
Poliklinikka, liikennelaitoksen 292
Polttopuiden hinnat 356, 358
Porolahden kansakoulun lisätilan vuokraaminen 51
» pumppuasema 276
» sivukirjasto 244, 245, 246
Postinkuljetuksen, kaupungin sisäisen, järjestäminen 84
Postisäästöpankki, huonetilojen vuokraaminen siltä 49, 53

Professorintien siltatyöt ... 279
Puhdistuslaitokset, viemäriveden ... 275—278
Puhelimet, virka-, niiden käyttöä koskevat asiat ... 12
Puhelinosuuksien hankkiminen, kaupungin oman puhelinluettelon painattaminen ym. ... 80
Puhelinyhdistys, Helsingin, puhelinkioskien sijoitusluvat ... 56, 72
Puhtaanapito-osasto, rakennusviraston ... 267, 280
Puistolan sivukirjasto ... 246
» varasto- ja pienteollisuusalueiden vuokralleanto ... 33, 35
Puisto-osasto, rakennusviraston ... 268, 285
Pukinmäen sivukirjasto ... 246
Pumppuasemat, viemäriveden ... 275
Puotilan viljamakasiinirakennuksen alueen vuokraehdot ... 30
Putkivalimo, rakennusviraston ... 279
Puutarhanäyttelyn järjestäminen Alppipuistoon ... 38
Puutavara- ja polttoainejaostoa ja -toimistoa koskevat asiat ... 5, 355—358
Puutavaran myynti, hankinta ym. ... 67, 356
» vienti satamasta ... 323
Päivähuoltolat, vajaamielisten ... 51, 166, 167, 173
Päivolän lastenkoti ... 166

Raitiolinjat, -liikenne, korjaamo ym. ... 297, 301, 305, 310, 311
Raittiushuolto ... 151
Raittiuslautakunta ja sen toimisto ym. ... 227
Raittiustilanteen tutkiminen ... 229
Rajasaaren puhdistuslaitos ... 275, 276, 277, 278
Rakennettavat alueet, metsäosaston hoidossa olevat ... 66
Rakennukset, huoneistot ym., talo-osaston hallinnassa olevat ... 56, 71
» niiden katselmukset ... 39, 42, 113, 128
» » muutos- ja korjaustyöt 57, 72, 218, 245, 267, 283, 311, 327, 330, 351
» » purkaminen ... 45, 56
» » vastaanottaminen korvauksetta ... 27, 28
Rakennus- ja muutospiirustusten hyväksyminen ... 56, 64, 267, 316
Rakennuslupia koskevat anomukset ym. ... 113
Rakennusohjelmat, asuntotuotantokomitean ... 74
Rakennustarkastustoimisto ... 113
Rakennustyövoiman, helsinkiläisen, käyttövelvollisuus eräissä rakennustöissä ... 25
Rakennusvirasto ja sen eri osastot ... 269—288
» sen käyttöön luovutetut alueet ja huone- ym. tilat ... 35, 52, 54
» » organisaatiota koskeva tutkimus ... 84, 85
» työntutkimustoiminta ... 88
Rannikkoliikenne ... 322
Ranskan kirjallisuuden kerho, kaupunginkirjaston ... 254
Rasitteet, Lauttasaaren katu- ja puistoalueiden ... 30
Rataosasto, liikennelaitoksen ... 311
Rationalisoimiselimet, kaupungin eri virastojen ... 88
Ratsastushallin tilojen vuokraaminen ym. ... 212, 214
Ravintolaosasto, työnvälitystoimiston ... 203
Reijolan nuorisokoti ... 166
Retkeily, kotiseututyö ym. ... 217
Reumapotilaiden toipilasraha ... 155
Rikosasiat, oikeusaputoimiston käsittelemät ... 208
Rikostuomioiden täytäntöönpano-osasto, ulosottoviraston ... 111
Roihuvuoren hyppyrimäen ja luistinradan valmistuminen ... 278
» äitiys- ja lastenneuvolaa ja kansakoulua varten vuokratut huonetilat ... 50, 51
Rotaprintpainatus, hankintatoimiston laskuttama ... 80
Ruoan valmistus ja myynti, elintarvikekeskuksen ... 351
Ruoanlaitonopetus, kotitalouslautakunnan ... 238, 239
Ruskeasuon linja-autohallien rakennustyöt ... 312
» ratsastushalli, tilojen vuokralleanto ym. ... 212, 214
Ryttylän vastaanottokoti ... 165

Sahatavaran toimitus, puutavara- ja polttoainetoimiston ... 357
» vienti satamasta ... 323
Sairaalasivukirjasto ... 246
Sairaalat, hallinnon organisaatiota, henkilökunnan tarvetta ym. koskevat tutkimukset 83, 84, 85
» henkilökunnan asunnoiksi vuokratut huonetilat ... 50
» lääkärien palkkioita koskeva asia ... 4
Sairaalatilasto ... 97

Sairaankuljetus- ja avunantotoiminta, palokunnan ... 124, 127
Sairauslomat virastoissa ja laitoksissa 14—17, 44, 78, 86, 97, 121, 213, 242, 272, 293, 319
Sakko- ja korvausasiat, ulosottoviraston hoitamat ... 110
Salaojitus kaupungin maatiloilla ... 44, 65, 73
Sammutusosastot ja -toiminta, palokunnan ... 123
Sanomalehtien myyntipaikat ... 59
Satamajäänmurtajat ... 324
Satamalaitoksen henkilökunta, tulot ja menot ... 319, 334
Satamalautakunta, eräiden vuokrasopimusten siirtäminen sille ... 30
» kokoonpano, kokoukset, päätöksen ym. ... 314—318
Satamaliikenne ... 320
Satamamaksut ... 316, 335
Satamarakennusosasto ... 326—334
Satamat, alueiden ja rakennusten vuokralleanto ... 314
» niiden korjaus- ja kunnossapitotyöt ... 327, 330
» työntekijöiden ylityökorvausten suorittaminen ... 8
Satamavesipostit ... 324
Sauna-Seuran ranta-alueen vuokraoikeuden jatkaminen ... 29
Savikylän eräiden teiden kunnossapito ... 45
Savilan pumppuasema ... 276
Seurakunnat, evankelisluterilaiset, alueiden ja parakin luovuttaminen niille ... 29, 30, 54, 231
Shell, Oy., sen huoltoasema-alueita koskevat vuokrasopimukset ... 31, 32, 33
Sibelius-viikon konsertit, kaupunginorkesterin esiintyminen niissä ... 264
Siirtolapuutarhat ... 38, 64
Sillat, niiden rakennus- ja korjaustyöt ... 314, 330, 332
Silta ja Satama Oy:n kanssa tehty vuokrasopimus ... 55
Silvola, alueiden ostaminen sieltä ... 22
Sinfoniakonsertit, kaupunginorkesterin ... 263
Sirpalesaari, aallonmurtajan rakentaminen sen länsipuolelle ym. ... 213
Sivukirjastot ... 245
Sofianlehdon vastaanottokoti ... 165
Sosiaali- ja tiedotusosasto, liikennelaitoksen ... 292
Sosiaalilääkärin toimisto ... 164, 183
Sosiaalivirastotalon suunnittelua koskevat asiat ... 85, 95
Sotaorpojen työhuolto ... 155
Sotilasavustusten maksaminen ... 154
Soveltuvuuden selvittäminen ammatinvalinnassa ... 196
Strömsin pumppuasema ... 276
Sukellusalan uuden työehtosopimuksen soveltaminen kaupungin töissä ... 7
Sunnuntaityökorvauksen laskemisperusteet ... 9
Suojeluvalvonta ja suojelukasvatustoimisto ... 172, 175
Suomenlinnan sivukirjasto ... 246
Syväjäädyttämö, teurastamon ... 344, 348
Sähkölaitos, järjestelyosaston toiminta ... 88
» kaukolämmitystoimistoa ym. varten vuokratut huone- ym. tilat ... 52, 53, 55
» työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevat asiat ... 9, 10, 12, 13
» valaisinpylväiden käyttäminen mainontaan ... 61
Sörnäisten silta, rakennustyöt ym. ... 314, 331

Taideteokset, kaupunginmuseoon hankitut ja saadut ... 257
Taivallahden kansalaiskoulu, lisätilan vuokraaminen sen käyttöön ... 51
Takkatien pienteollisuusalueen tonttien vuokralleanto ... 34, 35, 36
Taksat ja maksut, eräiden maksujen muutokset ... 8, 316
Talin puhdistuslaitos ja roskienlahottamo ... 275, 276, 277, 281
Talonmiehen viikkolevon järjestelyä koskevat ohjeet ... 11
Talo-osasto, kiinteistöviraston ... 48—62, 71
Talorakennusosasto, rakennusviraston ... 267, 282—286
Talous- ja laskentaosastot, liikennelaitoksen ... 292
Tammisalo, eräiden määräalojen hankkiminen sieltä ... 22, 23
Tapanila, aluevaihtojen suorittaminen siellä ... 23
» sivukirjasto ... 245
Tapaturmakorvaukset, oikeusaputoimiston käsittelemät ... 208
Tapaturmat kaupungin työpaikoissa ... 44, 86, 271, 272
» tulipalojen sammutustyössä sattuneet ... 121, 124
Tariffit, liikennelaitoksen ... 293
Tavaraliikenne Helsingin satamassa ... 322
Tehoviesti, järjestelytoimiston tiedotuslehti ... 87
Teknillinen toiminta, väestönsuojelua koskeva ... 223
Teknilliset osastot, liikennelaitoksen ... 310

Telakka-alueiden vuokralleanto 37
Tenniskenttien käyttömaksut, vuokraaminen 38, 212
Tennistalon huonetilat 52
Teollisuuskeskus Oy:ltä vuokrattu huonetila 52
Teollisuustontit, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat ..... 33—37, 63
Tervalammen työlaitosta koskevat asiat 67, 145
Terveydenhoitoviraston käyttöön luovutetut huoneistot 50
Teurastamo, henkilökunta, laitteet ym. ..... 340—349
» sitä koskeva järjestelytoimiston tutkimus 83, 85
Teurastamolautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. 339
Tielaboratorion suorittamat tutkimukset 273
Tiet ja kadut, korjaus- ja rakennustyöt, puhtaanapito 40, 273, 281
Tietojenkäsittelykeskuksen perustaminen 84
Tietokilpailut ja satutunnit, kaupunginkirjaston järjestämät 246
Tilastoneuvottelukunnan kokoonpano 94
Tilastotoimisto, henkilökunta, julkaisutoiminta ym. ..... 94—98
Tilgman Oy:n toimitalossa sattunut tulipalo 121, 124
Toivolan Oppilaskoti, huoneisto, viranhaltijat ym. 51, 162, 166
» puhdistuslaitos 276, 277
Tontin hinnan vaikutus asuntojen vuokrien suuruuteen, sitä koskeva selvitys 20
Tontit ja alueet, kiinteistölautakunnan luovutus- ja varaamisesitykset 63
» » » » ostamat, myymät, vuokraamat ym. 22—37, 43, 55, 63
» » » niiden myynnistä ja vuokrista kertyneet tulot 64, 66, 74
» » » sekä rakennukset, kiinteistölautakunnan hallintoon määrätyt 39, 45, 46, 56
Tonttien, kantakaupungin eräiden, käytön tehostamiskysymys 26
» kaupungin myymien, rakennustyöt, helsinkiläisen työvoiman käyttö niissä 25
» teollisuus-, uuden vuokrasopimuskaavakkeen hyväksyminen 33
Tonttijakokarttojen hyväksyminen, tontinmittaukset ym. 48, 69, 70
Tonttiosasto, kiinteistöviraston ..... 22—42, 63
» päällikön päätösluettelo 64
Torikauppaa koskevat asiat 57, 58, 72
Toukolan sivukirjasto 245, 246
Trustivapaa Bensiini, Oy., huoltoasema-alueiden vuokrasopimukset 31, 32
Tuberkuloottisten toipilasraha 155
Tukkumyyntihallin, teurastamon, käyttö 344
Tulipalot 121, 124
Turso, satamajäänmurtaja 324
Tuulaakimaksut 335
Työehtosopimukset 6
Työllisyystilanne, työnvälitystoimiston arvioima 193
Työllisyystyöt, rakennusviraston hoitamat 272, 279
Työntekijät, ks. myös Viranhaltijat.
» ammattimiesten, vanhojen, siirtämistä aputöihin koskeva asia 11
» erikoisammattimieslisän maksaminen eräille työntekijöille 10
» ja viranhaltijat, sairauslomia koskevat asiat 14—17, 44, 78, 86, 97, 121, 213, 242, 272, 293, 319
» lomia koskevat päätökset 13, 14, 15
» palkkoja koskevat asiat ..... 3, 6—11
Työnvälityslautakunta ja -toimisto, huoneistot, henkilökunta ym. ..... 53, 190—206
Työsääntöjen, eräiden laitosten, hyväksyminen 8
Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano 82
Työttömyys- ja työllisyystyöt, rakennusviraston järjestämät 272, 279, 286
» » » satamalaitoksen teettämät 327, 332
Työturvallisuustoiminta 86
Työtuvat, huoltolautakunnan 155
Työvoimailmoitukset, tilastotoimiston laatima yhteenveto 97
Työvoimatilanne metsätöissä 356
Työvoimatoimikunta, Helsingin, sille vuokrattu huoneisto 53
Töölön nuorisokoti 166
» sivukirjasto 245
Töölönlahden rantakahvilaa koskevat asiat 29

Uimakoulujen apurahat, toiminta ym. 210, 216
Ulkoilmajuhlat, -kokoukset ym., niiden pitäminen kaupungin alueella 40, 217
Ulkoilualueet 217
Ulkomainos Oy:n mainospaikkoja koskevat sopimukset 61
Ulkonäyttelyalueet 38
Ulosottovirasto, huoneisto, henkilökunta ym. ..... 106—112
Union-Öljy Oy:n huoltoasemia koskevat asiat 32

Urheilu- ja retkeilylautakunta ja toimisto ..... 210—220
» » voimisteluseurojen avustaminen 210
Urheilukilpailut, niiden pitämiseen kaupungin alueella myönnetyt luvat 40
Urheilulaitteiden korjaus- ja kunnossapitotyöt 278
Urheilutoiminta, talvi- ja kesäkauden 214, 215
Uudisrakennusten tarkastus, palolaitoksen suorittama 128
» » rakennustarkastustoimiston suorittama 113
Uudisrakennustyöt, talorakennusosaston ja satamarakennusosaston 283, 328, 331

Vaakamestari, tullipakkahuoneen ulkopuolella toimiva 326
Vahingonkorvausasiat, oikeusaputoimiston hoitamat 208
Vajaamielishuolto 160, 166, 173
Vakuusasiakirjojen tarkastus, kiinteistölautakunnan suorittama 19
Valkosaaren veneveistämöalueiden irtisanominen 37
Vallilan eräiden vanhojen rakennusten vastaanottaminen 28
» purettujen puutalojen asukkaita koskeva tutkimus 97
» sivukirjasto 245
» tonttien ja alueiden vuokralleanto 25, 28, 37
Vallisaaren sivukirjasto 247
Valokuvaukset ja kuvahankinnat, kaupunginmuseon 259
Valokuvauspaikan vuokralleanto 59
Valtaojien, ns. isännättömien, sekä viemäriojien kunnossapito 20, 45, 65
Valvonta-alueet, rakennustoiminnan 113
Vanhainkodit, kaupungin ja yksityiset 134, 141
Vanhainkotikomitea 136
Vanhat-Old-Boys-Automiehet, yhdistyksen huoltoasema-alueen vuokraoikeuden irtisanominen 32
Vantaalan Päivähuoltola 166
Varapalokunnat 130
Varastoalueiden ja -rakennusten vuokralleanto ..... 33—38, 55, 314—317, 353
Varastoimis- ja laiturihuoltotoiminta, satamalaitoksen 316, 325, 336
Varastotilojen vuokralleanto Herttoniemen kasvisvarastosta 353
Vartiokylän kartanon maiden ja rakennusten vuokralleanto 43, 44
» sivukirjasto 245, 246
Vaunukanta, liikennelaitoksen 298, 310, 311
Veden kuljetus esikaupunkialueen kiinteistöille 282
Veneet, vuokra-, satama-alueella liikennöivät 324
Venelaiturien rakennusluvat 40
Verkkosaaresta vuokralle annetut alueet 314, 315
Veroasiat, oikeusaputoimiston hoitamat 208
Verojen ym. maksujen pakkoperintä ..... 107—112
Verotilastoa koskeva tiedustelu 97
Vesalan puron perkauskustannukset 20
Vesijohtoja ja viemäreitä koskevat asiat 40, 274, 279
Vesilaitos, erikoisammattimieslisän maksaminen eräille työntekijöille 10
» päivystystä koskeva asia 9
Vesipostit ja suihkukaivot 274
Viemäri-ilmoitukset, liittämistyöt, korkeusilmoitukset ym. 273, 274
Viemäriveden puhdistamot ..... 275—278
Vierailut ja käynnit kaupunginkirjastossa 244
» » » kaupunginmuseossa 260
Vihannestukkukeskus 340
Viikinmäen varastoalueiden ja viljelysmaiden vuokrausta koskevat asiat 37, 44
Viljelys- ja laidunmaiden vuokralleanto, tarkastukset, satotulokset 31, 42, 43
Viljelyssuunnitelma, kaupungin maatilojen 42
Viranhaltijajärjestöt, neuvotteluoikeuden myöntämistä koskeva anomus 17
Viranhaltijat, eläkkeiden, ikälisien ja hautausavustusten myöntäminen 17
» ja työntekijät, sairauslomia koskevat asiat 14—17, 44, 78, 86, 97, 121, 213, 242, 272, 293, 319
» kaupungin rajojen ulkopuolella asumiseen myönnetyt oikeudet 6
» konekirjoitus-, pikakirjoitus- ja konekirjanpitolisät 11
» lomia koskevat päätökset 13, 15, 16
» palkkausta koskevat asiat ..... 3—6, 11, 12, 15
» sunnuntaityökorvauksen laskemisperusteet 9
» virkavapaudet 16
Viransijaisuuspalkkioiden myöntäminen virastoille 17
Virastot ja laitokset, niiden käyttöön vuokratut huoneistot ..... 48—53
» » » talonmiesten viikkolevon järjestelyä koskevat ohjeet 11
Virat, niiden perustaminen, täyttäminen, järjestely ym. 11

Viirat, oikeuden myöntäminen sivutoimen hoitamiseen 11
» » » virassa pysymiseen eroamisijän jälkeen 11
Virka-asunnoista perittävien korvausten vahvistaminen 12
Virkavapaudet, viranhaltijoille myönnetyt 16
Virvoitusjuomakioskien vuokralleanto 58, 72, 211
Voimistelu- ja urheiluseurojen avustaminen 211
Vuokra-alueiden vuosikatselmukset 39
Vuokralle annetut asuntotontit ja -alueet ..... 25—28
» » autojen pesupaikat 38
» » ja otetut huoneistot ..... 48—54, 56, 72, 116
» » katukahvila-alueet, pienoisgolfkentät, ulkonäyttelyalueet 29, 38
» » kioskit ja erilaiset muut myyntipaikat ..... 57—60, 72, 211
» » moottoriajoneuvojen huoltoasema-alueet 31
» » rakennukset 43, 44, 53, 55
» » varasto- ja pienteollisuusalueet, varastotilat ... 33—38, 55, 314—317, 353
» » viljelysmaat 31, 43, 64, 65
Vuokrasopimukset, eräät satamalautakunnalle siirretyt 30
» kiinteistölautakunnan tekemät ..... 25—39, 43, 48—61, 64, 65, 72
» satamalautakunnan tekemät 314
» urheilu- ja retkeilylautakunnan tekemät 211
Vuokrasopimuskaavakkeen, moottoriajoneuvojen huoltoasema-alueiden vuokrauksessa käytettävän, vahvistaminen 31
» teollisuustonttien vuokrauksessa käytettävän, vahvistaminen 33
Vuokrat, asuinhuoneistojen, niiden tarkistus ym. 13, 56
» » selvitys tontin hinnan vaikutuksesta niihin 20
» talo-osaston huoneistoista, myyntipaikoista ym. perimät 56, 72
» tonttien ja alueiden, niiden tarkistaminen 28, 42
Vuosi- ym. lomia koskevat asiat ..... 13—17
Vuotien tarkastus teurastamossa 342
Väestönlaskennat, v:n 1955 ja 1960 96
Väestönsuojat, yleiset ja yksityiset, rakennustyöt ja -luvat ym. 39, 223, 266, 278
Väestönsuojelulautakunta 221

Yleinen talletusvarasto, satamalaitoksen 317, 325, 336
Yleiskaavaehdotuksen, Helsingin, valmistuminen 68
Yleisten töiden lautakunta, kokoonpano, päätökset ym. ..... 265—269
Ylioppilasvälitys, työnvälitystoimiston 194

Äiti- ja lapsikotien tukeminen 134
Äitiys- ja lastenneuvoloita varten vuokratut huoneistot 50
Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto 164, 181
Äitiysloma-ajan palkkaetuja koskevat asiat 15

Viimeksi ilmestyneet julkaisut

(Muut paitsi A IV ja V julkaisee Helsingin kaupungin tilastotoimisto)

A. **Helsingin kaupungin tilasto.**

I. **Terveyden- ja sairaanhoito.** Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi ja englanniksi.
Edellinen osa (vuosikertomukset).
47. 1962.
Jälkimmäinen osa (tilastollinen katsaus).
42—44. 1957—59.

II—III. **Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Suomenkielinen teksti, taulukot ja tavaranimikkeistö myös ruotsiksi ja englanniksi.
23. 1961.

IV. **Helsingin kaupungin teollisuuslaitosten toimintakertomus.** Helsingin kaupungin teollisuuslaitosten lautakunnan julkaisema. Suomenkielinen teksti, taulukot myös ruotsiksi.
47. 1962.

V. **Kaupungin tilinpäätöskertomus** (vuoteen 1956 Kaupungin tilit ja tilinpäätös). Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema. Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen katsaus.
47. 1962.

VI. **Opetuslaitokset.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos, taulukot myös englanniksi.
29. 1961.

B. **Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.** Suomen- ja ruotsinkielinen, englanninkielinen sisällysluettelo.
51. 1962.

C. **Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.** Suomenkielinen.
73. 1960.

D. **Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos.
35. 1963.

E. **Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen. laitos.
40. 1962.

F. **Helsingin kaupungin säädöskokoelma.** Suomenkielinen ja ruotsinkielinen laitos. Ajankohtainen, irtolehtijärjestelmää käyttäen.

G. **Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä.** Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.
14. 1963, 1—10.